Bundel van de Economie Financiën en Bestuur van 20 april 2020

Agenda bijlagen

Agenda_Economie_Financiën_en_Bestuur_20_april_2020 met behandelvoorstellen.docx

Spreektijdregeling CIE EFB 20-04-2020 - verkorte versie ivm online vergadering.docx

Beantwoording Technische vragen cie EFB 20-4-2020.docx

Vastgesteld verslag commissie EFB 20 april 2020.doc

0.1 Digitale Technische briefing Financien van 12.30 uur tot 13.15 uur voor alleen de woordvoerders Financien of hun vervangers

Statencie Financiën en Bestuur Technische briefing actualiteiten inkomstenbronnen 20 april 2020.pptx

0.2 Na technische briefing een pauze van 30 minuten (ivm aanpassen techniek voor streamen van de vergadering EFB en inloggen deelnemers)

1 13:45 - Opening en mededelingen

2 13:50 - Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda en moties- en toezeggingenlijsten (de lta en toezeggingenlijst zullen volgende week worden gepubliceerd).

Vastgesteld verslag Commissie Economie Financiën en Bestuur 24 februari 2020.doc

Moties EFB vergadering 20 april 2020.docx

StrA EFB vergadering EFB 20 april 2020.docx

Toezeggingen EFB vergadering 20 april 2020.docx

2.a Vooruitblik op de komende vergadering(en) aan de hand van de Strategische agenda

Zoals eerde gecommuniceerd is het geplande BOT overleg Europa op 20 april vervallen.
Bijgaand treft u aan een nieuw procesvoorstel om te komen tot een nieuwe Europastrategie.
Voorstel is om in het najaar een startnotitie vast te stellen vast waarin wordt toegewerkt naar vaststelling van de Europastrategie in 2021. Dit maakt het mogelijk om het BOB-model alsnog op een later moment toe te passen. Daarnaast wordt deze startnotitie benut om een aangepaste thematische focus voor de uitvoering van de huidige Europastrategie
2017-2021 te benoemen gedurende de periode dat gewerkt wordt aan de nieuwe strategie.
Dit biedt de mogelijkheid om alvast een aantal accentverschuivingen vast te stellen, zodat de uitvoering van de huidige
strategie beter aansluit op het huidige coalitieakkoord van Noord-Holland.
.

Nieuw procesvoorstel europastrategie.docx

3 Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Stigter behorende punten uit de c-agenda stellen)

Beantwoording rondvraagpunt Hr. Ghazi (DENK) inz. subsidies Coronacrisis.docx

4 Rondvraag portefeuille dhr. Van der Hoek en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Van der Hoek behorende punten uit de c-agenda stellen)

Rondvraag portefeuille Van der Hoek EFB - PvdD- MIT (agendapunt 11a).docx

Rondvraag portefeuille Van der Hoek EFB- GL-toezicht gemeentefinancien-corona.docx

Schriftelijke beantwoording rondvraagpunten hr. Dulfer en statenlid Kostic portefeuille Van der Hoek.docx

5 13:55 - Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie horen

6 14:25 - B-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)

6.a Bestuur: Projectverantwoording: Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur Ondermijning & Weerbaarheid

Behandelvoorstel:
GroenLinks heeft verzocht om de brief van GS inz. projectverantwoording: Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur Ondermijning & Weerbaarheid die op de c-agenda EFB van 24-2-2020 stond inhoudelijk te bespreken op de b-agenda van deze vergadering met het volgende behandeldoel:
In het stuk wordt verantwoording afgelegd over 2019 en worden de mogelijkheden geschetst voor 2020. GroenLinks zou graag met de commissie in gesprek willen over het concretiseren van de rol en de mogelijkheden die
de provincie, op het terrein van ondermijning en weerbaarheid, op zich zou kunnen nemen.

Toelichting:
Ondermijning vormt een bedreiging voor onze rechtsstaat.
De aanpak van ondermijning vraagt om een weerbare overheid.
Met dit besluit informeren Gedeputeerden Staten aan Provinciale Staten over de geboekte resultaten van het project Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur en de rol die de provincie Noord-Holland de komende periode op het terrein van ondermijning en weerbaarheid op zich wil nemen.

Dossier 2167 voorblad

Agenderingsverzoek GL brief GS inz. projectverantwoording Versterking kwaliteit en integriteit lokaal bestuur.docx

Brief aan PS over projectverantwoording Versterking kwaliteit en integriteit lokaal bestuur.pdf

Projectverantwoording - Versterking Kwaliteit Integriteit Lokaal Bestuur - 11 december 2019.docx

Brief Cdk aan alle Burgemeesters - Meld Misdaad Anoniem - Eindversie 22 oktober 2019.pdf

6.b Verzoek SP tot debat naar aanleiding van vertrek gedeputeerde Van der Hoek

Toelichting:
De SP heeft in het Presidium van afgelopen maandag 6 april 2020 een debat aangevraagd nav het vertrek van gedeputeerde Van der Hoek. In het Presidium is besloten om dit in de commissie EFB te houden op 20 april.
De vragen die de SP wil bespreken zijn de volgende:
1\. Wat heeft de gedeputeerde doen besluiten om te solliciteren naar de functie van burgemeester, enkele maanden na zijn (her)aantreden in de provincie Noord-Holland?
2\. Hoe beziet de CdK deze ontwikkeling en hoe ziet hij dat de bestuurlijke kwaliteit en continuïteit binnen GS van voldoende niveau blijven?
3\. Hoe gaat GS de economische problemen die ons de komende tijd te wachten staan aansturen, nu de gevolgen van de coronacrisis steeds zichtbaarder worden en de verantwoordelijke gedeputeerde vertrekt?

Notitie E. Smaling debat vertrek gedeputeerde Van der Hoek.docx

7 Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Van Dijk behorende punten uit de c-agenda stellen)

8 A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)

8.a 15:10 - Financien: Voordracht Financieringstatuut 2020

Voorstel voor behandeling:
Adviseren aan PS over de voordracht. De voordracht zal worden geagendeerd voor de PS vergadering van 18 mei 2020.

Toelichting:
In het financieringstatuut wordt, zoals bepaald in de Financiële verordening provincie Noord-Holland 2019, het financierings- en treasurybeleid beschreven en door Provinciale Staten vastgesteld.

Dossier 2477 voorblad

2020 bijlage financieringsstatuut.docx

2020 voordracht financieringsstatuut.docx

Brief aan PS over financieringsstatuut provincie Noord-Holland 2020.pdf

9 Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Pels behorende punten uit de c-agenda stellen)

Rondvraag VVD over coulance betaalafspraken.docx

10 15:30 - Sluiting

11 C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Van der Hoek)

11.a Economie: Uitvoeringsregeling MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren 2020 (c-agenda EFB 20-4-2020)

De Uitvoeringsregeling MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren 2020 (hierna MIT-regeling) is een regeling waarbij ondernemers subsidie kunnen aanvragen voor haalbaarheidsstudies en Research&Development samenwerkingsprojecten. De MIT-regeling is een samenwerking met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, waarbij de provinciale bijdrage door het ministerie wordt verdubbeld. In totaal is er €5.7 miljoen beschikbaar voor de MIT-regeling 2020.

Dossier 2609 voorblad

Brief aan PS over Uitvoeringsregeling MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren 2020.pdf

UVR MIT 2020.docx

11.b Europa/economie: Vaststellen Regionale Smart Specialisation Strategie voor innovatie voor West Nederland (c-agenda EFB 20-4-2020)

De Regionale Smart Specialisation Strategie voor Innovatie in West Nederland (RIS3) is een verplicht document van de Europese Commissie voor het verkrijgen van subsidie uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Op basis van de RIS3 wordt het Operationeel Programma Kansen voor West III opgesteld waarin de projecten staan die samen met bedrijfsleven en/of kennisinstellingen uitgevoerd gaan worden.

Dossier 2594 voorblad

1372376-1376171 Regionale Smart Specialisation Strategie voor Innovatie in West-Nederland.pdf

Brief aan PS over de Regionale Smart Specialisation Strategie voor innovatie in West Nederland.pdf

11.c Afschrift van brief van Bouwend Nederland aan GS inz. De invloed van COVID-19 op bouw & infra projecten. (C-agenda EFB en M&B 20-4-2020 en RWN 16-4-2020)

Afschrift van brief van Bouwend Nederland aan GS inz. De invloed van COVID-19 op bouw & infra projecten.pdf

11.d Bestuur: Brief van GS aan PS inz. Verslag gesprek met fractie D66 Oostzaan over bestuurscultuur en bestuurskracht (c-agenda EFB 20-4-2020)

Brief van GS aan PS inz. Verslag gesprek met fractie D66 Oostzaan.pdf

11.e Economie: nieuwsbrief van Westfriese Bedrijvengroep aan ondernemers inz. steun voor ondernemers in Coronatijd (te kennisname)

Nieuwsmail WBG inz. steunmaatregelen Coronavirus.pdf

11.f Economie Brief GS aan PS inz. verlengen openstellingsperiode UVR HIRB+ (C-agenda EFB 20-4-2020)

Om gemeenten in de huidige corona-omstandigheden toch in de gelegenheid te stellen om goede subsidieaanvragen in te kunnen dienen, wordt de indieningsperiode voor HIRB-subsidie voor herstructurering van bedrijventerreinen met een maand verlengd tot 28 mei 2020.

Dossier 2830 voorblad

Brief aan PS over verlenging openstellingsperiode voor UVR HIRB+.pdf

11.g Europa: Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsovereenkomst, samenwerkingskader Europa Randstadprovincies en Vooruitblik 2020 Europa (C-agenda EFB 20-4-2020)

De beide documenten geven aan dat de structurele samenwerking op EU zaken in Randstadverband wordt voortgezet. In de uitvoeringsovereenkomst staan de administratieve en financiële afspraken van de samenwerking, met de looptijd van de overeenkomst. Het samenwerkingskader geeft aan hoe de samenwerking tussen de Randstadprovincies is ingericht en wat de portefeuilleverdeling is in Randstadverband.
De Vooruitblik 2020 Europa van de Randstadprovincies is een document dat een beeld geeft van wat er het komende jaar op de radar staat in Brussel. En tegelijkertijd is het een inschatting van wat dat voor onze provincies kan inhouden.

Dossier 2670 voorblad

Brief aan PS over uitvoeringsovereenkomst, en samenwerkingskader Europa.pdf

20-02-13 Uitvoeringsovereenkomst Randstad (finaal).pdf

20-02-13 Samenwerkingskader Randstad (finaal).pdf

Vooruitblik 2020 Europa - finaal2.pdf

12 C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)

12.a Wob-verzoek inzake de Standpuntbepaling contacten, en correspondentie tussen de PNH, OCW en I&W over de verbinding A8-A9, de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie, over en met ICOMOS/UNESCO en contacten van de provincie Noord-Holland met UNESCO en ICOMOS over de periode 10 oktober 2018 tot 20 december 2019 (C-agenda trekkende cie. M&B 20-04-2020, C-agenda cie. EFB 20-04-2020 i.v.m. erfgoed)

Wob is de afkorting van de Wet openbaarheid van bestuur. De Wob regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is meestal openbaar, maar de Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet geschikt is om openbaar te maken. Meer over het Wob-verzoek aangaande de Standpuntbepaling, contacten en correspondentie met OCW en I&W over de Verbinding A8-A9, UNESCO en ICOMOS is te vinden op www.noord-holland.nl/wob.

Dossier 2652 voorblad

Brief aan PS over Wob-verzoek standpuntbepaling, contacten en correspondentie over A8-A9, UNESCO en ICOMOS.pdf

12.b (Diversen o.a. inkoop): Brief GS aan PS inz. Plan van aanpak duurzame en energieneutrale eigen organisatie (C-agenda EFB 20-4-2020)

In het coalitieakkoord “Duurzaam doorpakken” wordt de ambitie uitgesproken om de provinciale organisatie in 2030 klimaatneutraal te laten zijn. Met de uitvoering van een aantal speerpunten worden duurzaamheidsacties ondernomen op het gebied van catering en afval, is de huisvesting in 2028 gasloos en is het wagenpark in 2027 emissieloos.

Dossier 2837 voorblad

Brief aan PS over plan van aanpak energieneutrale eigen organisatie.pdf

12.c Financien: Brief GS aan PS inz. begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming (01) (C-agenda EFB 20-2-2020 en RWK 16-4-2020)

In het voorliggende overzicht staan wijzigingen in de beleidsdoelenraming. Het gaat om begrotingsneutrale wijzigingen tussen beleidsdoelen, die geen consequenties hebben voor de financiële omvang van het programma. Deze aanpassingen zijn van belang met het oog op de rechtmatigheid.

Dossier 2715 voorblad

Maandelijkse BNW (01) Exceloverzicht.pdf

Brief aan PS over begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming 2020 (01) januari.pdf

13 C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)

13.a Subsidies: Reactie op brieven Stichting Parlan en Stichting Woonwaard inzake Transferium jeugdzorg (C-agenda EFB 23/3/2020)

De provincie Noord-Holland heeft in 2010 samen met het Rijk subsidie verleend voor het realiseren en inrichten van gebouw Transferium te Heerhugowaard. Als gevolg van de decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeenten in 2015 en aanbesteding van het zorgaanbod, is de noodzaak ontstaan de exploitatie van Transferium te herzien. Betrokken partijen hebben de provincie verzocht de subsidievoorwaarden aan te passen. Gedeputeerde Staten hebben besloten het verzoek van Stichting Parlan en Stichting Woonwaard in te willigen.

Dossier 2389 voorblad

Brief aan PS over reactie op brieven Stichting Parlan en Stichting Woonwaard inzake Transferium jeugdzorg.pdf

14 C-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)

14.a Bestuur: Brief GS aan PS inz. Wob-verzoek NH Nieuws over geheimhouding/ vertrouwelijkheid van stukken (c-agenda EFB 23-3-2020)

Wob is de afkorting van de Wet openbaarheid van bestuur. De Wob regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is meestal openbaar, maar de Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet geschikt is om openbaar te maken. Meer over de Wob is te vinden op www.noord-holland.nl/wob.

Dossier 2518 voorblad

Brief aan PS over Wob-verzoek NH Nieuws over geheimhouding - vertrouwelijkheid van stukken.pdf

14.b Concerncontrole Auditjaarplan 2020 (C-agenda EFB 20-4-2020)

Gedeputeerde Staten (GS) voeren op grond van artikel 217a, eerste lid, van de Provinciewet periodiek onderzoek uit naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur (GS-onderzoeken). Het Auditjaarplan 2020 onderzoeken GS beschrijft de voorgenomen GS-onderzoeken voor dit jaar.

Dossier 2295 voorblad

Brief aan PS over Auditjaarplan 2020 onderzoeken GS.pdf

Auditjaarplan 2020 onderzoeken GS

14.c Concerncontrole: brief GS aan PS inz. Normenkader rechtmatigheid 2019 (c-agenda EFB 20-4-2020(

De provincie is verplicht jaarlijks een normenkader rechtmatigheid op te stellen. Dit normenkader is nodig voor de controle van de externe accountant, specifiek de jaarlijkse interim controle en de jaareindecontrole 2019.

Dossier 2664 voorblad

Normenkader rechtmatigheid 2019

Brief aan PS over normenkader rechtmatigheid 2019.pdf

14.d Randstedelijke Rekenkamer: Rapport Randstedelijke Rekenkamer inz.‘Opvolging aanbevelingen 2020 (C-agenda NLG 16-4-2020 en M&B en EFB 20-4-2020)

Brief Rapport Randstedelijke Rekenkamer inz.‘Opvolging aanbevelingen 2020.pdf

Rapport Randstedelijke Rekenkamer inz.‘Opvolging aanbevelingen 2020.pdf

15 C-agenda Algemeen

15.a MRA: Vaststellen MRA Agenda 2.0 (B-agenda RWK 16-04-2020, C-agenda NLG 16-04-2020, C-agenda EFB 20-04-2020, C-agenda M&B 20-04-2020)

In het afgelopen jaar heeft een uitgebreid proces plaatsgevonden om te komen tot een nieuwe agenda (versie 2.0) voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Daarbij zijn alle MRA partners (32 gemeenten, 2 provincies en de vervoerregio Amsterdam) betrokken. In een eerder stadium hebben Gedeputeerde Staten - met instemming van Provinciale Staten- gereageerd op een concept versie van deze MRA Agenda 2.0. Met het nu voorliggende besluit constateren Gedeputeerde Staten dat hun reactie goed is verwerkt in MRA Agenda 2.0 en dat zij deze (op verzoek van de MRA Agendacommissie) kunnen vaststellen.

Dossier 2710 voorblad

02. Aanbiedingsbrief MV DEF_20200207.pdf

03. Oplegnotitie MRA Agenda DEF_20200207.pdf

04. Nota van beantwoording MRA Agenda DEF_20200207.pdf

05. MRA Agenda 2.0_20200207.pdf

01. Brief GS aan PS. Vaststellen MRA Agenda 2.0.pdf

15.b PS: Brief van GS aan PS met actualiteitenoverzicht 1 met bijlage

Brief aan PS met actualiteitenoverzicht 1 met bijlage

15.c PS: Brief van GS aan PS met actualiteitenoverzicht 2 met bijlage

Brief aan PS met actualiteitenoverzicht 2 met bijlage

15.d PS: Brief van GS aan PS met actualiteitenoverzicht 3

Brief aan PS met actualiteitenoverzicht 3

15.e PS: Brief van Gs aan PS met Actualiteitenoverzicht nummer 4

200401 Brief aan PS met actualiteitenoverzicht 4.pdf

Provincie Noord-Holland

Agenda Economie Financiën en Bestuur

Datum	20-04-2020
Tijd	13:45 - 15:15
Locatie	Online vergaderomgeving
Voorzitter	Sandra Doevendans
Omschrijving	I.v.m. de maatregelen omtrent het Corona-virus is deze commissievergadering online in een digitale vergaderomgeving. De vergadering is openbaar en online live te volgen voor toehoorders. Ook is het (onder voorbehoud) mogelijk om digitaal in te spreken in de vergadering. Het is ook mogelijk een schriftelijke reactie aan te leveren. Dit kan bij de agendapunten die ter bespreking staan geagendeerd (A-agenda of B-agenda), of tijdens het inspreekhalfuur op andere punten die vallen onder de beleidsterreinen van de commissie Economie, Financiën en Bestuur •Voor het inspreken moet u zich aanmelden bij de Statengriffie. Dat kan tot 15.00 uur op de voorafgaande werkdag (vrijdag 17 april) bij de commissieadviseur Monique de Zwart: zwartm@noord-holland.nl Let op: alle genoemde tijden bij de afzonderlijke agendapunten zijn richttijden. Indien er geen, of een beperkt aantal, aanmeldingen zijn voor het inspreekhalfuur zullen de agendapunten vanaf punt 5 eerder beginnen.

0.1	**Digitale Technische briefing Financiën van 12.45 uur tot 13.30 uur voor waarschijnlijk alleen de woordvoerders Financiën**
0.2	**Na technische briefing een pauze van 15 minuten (ivm aanpassen techniek voor streamen van de vergadering EFB)**
1 13:45	**Opening en mededelingen**
2 13:50	**Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda en moties- en toezeggingenlijsten (de lta en toezeggingenlijst zullen volgende week worden gepubliceerd).**
2.a	**Vooruitblik op de komende vergadering aan de hand van de Strategische agenda**

Provincie Noord-Holland

3 **Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Stigter behorende punten uit de c-agenda stellen)**

4 **Rondvraag portefeuille dhr. Van der Hoek en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Van der Hoek behorende punten uit de c-agenda stellen)**

5 **Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de**
13:55 **portefeuille van de commissie horen**

6 **B-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)**

6.a **Bestuur: Projectverantwoording: Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal**
14:25 **Bestuur Ondermijning & Weerbaarheid**

Behandelvoorstel:
GroenLinks heeft verzocht om de brief van GS inz. projectverantwoording: Versterking Kwaliteit &
Integriteit Lokaal Bestuur Ondermijning & Weerbaarheid die op de c-agenda EFB van 24-2-2020 stond inhoudelijk te bespreken op de b-agenda van deze vergadering met het volgende behandeldoel:
In het stuk wordt verantwoording afgelegd over 2019 en worden de mogelijkheden geschetst voor 2020.
GroenLinks zou graag met de commissie in gesprek willen over het concretiseren van de rol en de mogelijkheden die
de provincie, op het terrein van ondermijning en weerbaarheid, op zich zou kunnen nemen.

Toelichting:
Ondermijning vormt een bedreiging voor onze rechtsstaat.
De aanpak van ondermijning vraagt om een weerbare overheid.
Met dit besluit informeren Gedeputeerden Staten aan Provinciale Staten over de geboekte resultaten van het project Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur en de rol die de provincie Noord-Holland de komende periode op het terrein van ondermijning en weerbaarheid op zich wil nemen.

Provincie Noord-Holland

7 **Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Van Dijk behorende punten uit de c-agenda stellen)**

8 **A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)**

8.a **Financien: Voordracht Financieringstatuut 2020**

14:55 Voorstel voor behandeling:
Adviseren aan PS over de voordracht. De voordracht zal worden geagendeerd voor de PS vergadering van 18 mei 2020.

Toelichting:
In het financieringstatuut wordt, zoals bepaald in de Financiële verordening provincie Noord-Holland 2019, het financierings- en treasurybeleid beschreven en door Provinciale Staten vastgesteld.

9 **Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Pels behorende punten uit de c-agenda stellen)**

10 **Sluiting**

11 **C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Van der Hoek)**

11.a **Economie: Uitvoeringsregeling MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren 2020 (c-agenda EFB 20-4-2020)**

De Uitvoeringsregeling MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren 2020 (hierna MIT-regeling) is een regeling waarbij ondernemers subsidie kunnen aanvragen voor haalbaarheidsstudies en Research&Development samenwerkingsprojecten. De MIT-regeling is een samenwerking met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, waarbij de provinciale bijdrage door het ministerie wordt verdubbeld. In totaal is er €5.7 miljoen beschikbaar voor de MIT-regeling 2020.

Provincie Noord-Holland

11.b **Europa/economie: Vaststellen Regionale Smart Specialisation Strategie voor innovatie voor West Nederland (c-agenda EFB 20-4-2020)**

De Regionale Smart Specialisation Strategie voor Innovatie in West Nederland (RIS3) is een verplicht document van de Europese Commissie voor het verkrijgen van subsidie uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Op basis van de RIS3 wordt het Operationeel Programma Kansen voor West III opgesteld waarin de projecten staan die samen met bedrijfsleven en/of kennisinstellingen uitgevoerd gaan worden.

11.c **Afschrift van brief van Bouwend Nederland aan GS inz. De invloed van COVID-19 op bouw & infra projecten. (C-agenda EFB en M&B 20-4-2020 en RWN 16-4-2020)**

11.d **Bestuur: Brief van GS aan PS inz. Verslag gesprek met fractie D66 Oostzaan over bestuurscultuur en bestuurskracht (c-agenda EFB 20-4-2020)**

11.e **Economie: nieuwsbrief van Westfriese Bedrijvengroep aan ondernemers inz. steun voor ondernemers in Coronatijd (te kennisname)**

12 **C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)**

12.a **Wob-verzoek inzake de Standpuntbepaling contacten, en correspondentie tussen de PNH, OCW en I&W over de verbinding A8-A9, de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie, over en met ICOMOS/UNESCO en contacten van de provincie Noord-Holland met UNESCO en ICOMOS over de periode 10 oktober 2018 tot 20 december 2019 (C-agenda trekkende cie. M&B 20-04-2020, C-agenda cie. EFB 20-04-2020 i.v.m. erfgoed)**

Wob is de afkorting van de Wet openbaarheid van bestuur. De Wob regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is meestal openbaar, maar de Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet geschikt is om openbaar te maken. Meer over het Wob-verzoek aangaande de Standpuntbepaling, contacten en correspondentie met OCW en I&W over de Verbinding A8-A9, UNESCO en ICOMOS is te vinden op www.noord-holland.nl/wob.

12.b **(Diversen o.a. inkoop): Brief GS aan PS inz. Plan van aanpak duurzame en energieneutrale eigen organisatie (C-agenda EFB 20-4-2020)**

In het coalitieakkoord “Duurzaam doorpakken” wordt de ambitie uitgesproken om de provinciale organisatie in 2030 klimaatneutraal te laten zijn. Met de

uitvoering van een aantal speerpunten worden duurzaamheidsacties ondernomen op het gebied van catering en afval, is de huisvesting in 2028 gasloos en is het wagenpark in 2027 emissieloos.

12.c **Financien: Brief GS aan PS inz. begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming (01) (C-agenda EFB 20-2-2020 en RWK 16-4-2020)**

In het voorliggende overzicht staan wijzigingen in de beleidsdoelenraming. Het gaat om begrotingsneutrale wijzigingen tussen beleidsdoelen, die geen consequenties hebben voor de financiële omvang van het programma. Deze aanpassingen zijn van belang met het oog op de rechtmatigheid.

13 **C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)**

13.a **Subsidies: Reactie op brieven Stichting Parlan en Stichting Woonwaard inzake Transferium jeugdzorg (C-agenda EFB 23/3/2020)**

De provincie Noord-Holland heeft in 2010 samen met het Rijk subsidie verleend voor het realiseren en inrichten van gebouw Transferium te Heerhugowaard. Als gevolg van de decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeenten in 2015 en aanbesteding van het zorgaanbod, is de noodzaak ontstaan de exploitatie van Transferium te herzien. Betrokken partijen hebben de provincie verzocht de subsidievoorwaarden aan te passen. Gedeputeerde Staten hebben besloten het verzoek van Stichting Parlan en Stichting Woonwaard in te willigen.

14 **C-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)**

14.a **Bestuur: Brief GS aan PS inz. Wob-verzoek NH Nieuws over geheimhouding/ vertrouwelijkheid van stukken (c-agenda EFB 23-3-2020)**

Wob is de afkorting van de Wet openbaarheid van bestuur. De Wob regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is meestal openbaar, maar de Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet geschikt is om openbaar te maken. Meer over de Wob is te vinden op www.noord-holland.nl/wob.

14.b **Concerncontrole Auditjaarplan 2020 (C-agenda EFB 20-4-2020)**

Provincie Noord-Holland

Gedeputeerde Staten (GS) voeren op grond van artikel 217a, eerste lid, van de Provinciewet periodiek onderzoek uit naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur (GS-onderzoeken). Het Auditjaarplan 2020 onderzoeken GS beschrijft de voorgenomen GS-onderzoeken voor dit jaar.

14.c **Concerncontrole: brief GS aan PS inz. Normenkader rechtmatigheid 2019 (c-agenda EFB 20-4-2020(**

De provincie is verplicht jaarlijks een normenkader rechtmatigheid op te stellen. Dit normenkader is nodig voor de controle van de externe accountant, specifiek de jaarlijkse interim controle en de jaareindecontrole 2019.

14.d **Randstedelijke Rekenkamer: Rapport Randstedelijke Rekenkamer inz.'Opvolging aanbevelingen 2020 (C-agenda NLG 16-4-2020 en M&B en EFB 20-4-2020)**

15 **C-agenda Algemeen**

15.a **MRA: Vaststellen MRA Agenda 2.0 (B-agenda RWK 16-04-2020, C-agenda NLG 16-04-2020, C-agenda EFB 20-04-2020, C-agenda M&B 20-04-2020)**

In het afgelopen jaar heeft een uitgebreid proces plaatsgevonden om te komen tot een nieuwe agenda (versie 2.0) voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Daarbij zijn alle MRA partners (32 gemeenten, 2 provincies en de vervoerregio Amsterdam) betrokken. In een eerder stadium hebben Gedeputeerde Staten -met instemming van Provinciale Staten- gereageerd op een concept versie van deze MRA Agenda 2.0.
Met het nu voorliggende besluit constateren Gedeputeerde Staten dat hun reactie goed is verwerkt in MRA Agenda 2.0 en dat zij deze (op verzoek van de MRA Agendacommissie) kunnen vaststellen.

15.b **PS: Brief van GS aan PS met actualiteitenoverzicht 1 met bijlage**

15.c **PS: Brief van GS aan PS met actualiteitenoverzicht 2 met bijlage**

15.d **PS: Brief van GS aan PS met actualiteitenoverzicht 3**

15.e **PS: Brief van Gs aan PS met Actualiteitenoverzicht nummer 4**

Verkorte spreektijdregeling digitale commissies

	Fractie
7 minuten	GroenLinks
7 minuten	VVD
7 minuten	FvD (8/9e deel)
6 minuten, 30 sec.	D66
6 minuten	PvdA
5 minuten, 30 sec	CDA
5 minuten	PvdD
5 minuten	PVV
5 minuten	SP
4 minuten	ChristenUnie
4 minuten	50+ / PvdO
4 minuten	Denk
1 minuut	Fractie Baljeu (afsplitsing)
25 minuten	GS

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
1	CDA/mw. Kuiper	6a	CdK hr. Van Dijk	Versterking Kwaliteit Integriteit Lokaal Bestuur	- Hoeveel gemeenten hebben gebruik gemaakt van het aanbod van de provincie NH en hebben zich aangesloten bij het netwerk Meld Misdaad Anoniem? - Is het bekend wat de redenen van gemeenten zijn om zich niet aan te melden?	- 40 Noord-Hollandse gemeenten hebben gebruik gemaakt van het aanbod en zich aangesloten. 6 gemeenten waren al aangesloten. Per 1 januari 2020 heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid de kosten per melding overgenomen, gemeenten zullen dus enkel nog abonnementskosten zullen gaan betalen na het eerste jaar waarin de provincie deze kosten draagt. - Alleen de gemeente Texel heeft besloten om niet mee te doen. Ondanks de beperkte kosten wisten zij niet of ze na het gratis pilotjaar door konden met de uitvoering. Ook vertelden zij dat de politie de meldingen wat hen betreft al goed genoeg oppakt.
2	CDA/mw. Kuiper	11a	Hr. Van der Hoek	Uitvoeringsrege-ling MKB-innovatiestimu-lering Regio en Topsectoren 2020	Kunt u een voorbeeld geven van een activiteit , c.q. een te realiseren innovatie dat een onevenredige inbreuk maakt op de economische dimensie van duurzaamheid (artikel 3, sub c)?	Tot op heden hebben wij geen aanvragen afgewezen die een onevenredige inbreuk maken op de economische dimensie van duurzaamheid.
3	PvdD/Ines Kostic	6a	CdK hr. Van Dijk	Versterking Kwaliteit Integriteit Lokaal Bestuur	1. Quickscan Gemeentelijke Weerbaarheid moest begin 2020 worden geëvalueerd. Wat zijn de resultaten en waar kunnen we die teruglezen? 2. De nog op te leveren	1. In de afgelopen periode is de quickscan gemeentelijke weerbaarheid door middel van pilots in de gemeenten Hoorn, Velsen en Den Helder ontwikkeld. Deze quickscan is door de verschillende partijen, waaronder de deelnemende gemeenten, positief beoordeeld. Bij voldoende gemeentelijke

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					aanbevelingen uit het Verwey-Jonker onderzoek naar kwetsbaarheden in de provinciale organisatie vormt een eerste basis voor het provinciaal weerbaarheidsbeeld. In welke maand kunnen we de resultaten van dat onderzoek ongeveer verwachten? 3. Beïnvloeding kan beleid en wetgeving verrijken, maar lobbyen is niet onomstreden. Er zijn ook reële risico's. Bijvoorbeeld dat mensen/groepen/bedrijven met een sterke positie, macht of geld de boventoon voeren. En dat voor de PS niet inzichtelijk is wie invloed heeft gehad. Het kan zijn dat bepaalde belangen een te zwaar stempel drukken op de besluitvorming. Er is niet altijd een gelijk of eerlijk speelveld. Ngo's bijvoorbeeld kunnen wel korte, eenmalige mobilisatiecampagnes voeren, maar die verbleken vaak bij de enorme, langdurige beïnvloedingscampagnes van	behoefte zou de provincie ook graag andere Noord-Hollandse gemeenten van de methode willen laten profiteren. De gemeentelijke behoefte daartoe wordt gepeild. Hierin wordt opgetrokken met het RIEC Noord-Holland met wie de quickscan gemeentelijke weerbaarheid samen is ontwikkeld. In de Agenda Weerbaar NH die nu in wording is zal hier aandacht voor zijn. 2. Met het Verwey-Jonker Instituut is een eerste basis gelegd voor de oplevering van een Provinciaal Weerbaarheidsbeeld. Het opgeleverde eerste concept-rapport week echter in zeer sterke mate af van de opdrachtbeschrijving. Er is dan ook gekozen voor het beëindigen van de samenwerking met Verwey-Jonker. Er zal dit voorjaar met de opgedane kennis en ervaring een verdiepende opdracht worden uitgezet die evenals de *Quickscan gemeentelijke weerbaarheid* verder inzoomt op de kwetsbaarheden binnen werkprocessen, ongewenste beïnvloeding van ambtenaren en bestuurders en de risico's op het gebied van ondermijning en integriteit bij processen die de provincie zelf uitvoert of op afstand heeft gezet. 3. a. Het vermijden van risico's van lobby is geen direct onderdeel van de Agenda Weerbaar NH. Wel is het mogelijk dat uit de bovengenoemde quickscan blijkt dat dit een risico is dat gemitigeerd dient te

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					professionele lobbyisten van actoren met veel geld. Professionele lobbyisten hebben bijvoorbeeld meer en betere toegang tot politici, bestuurders en ambtenaren. Zij hebben daardoor een sterkere positie dan anderen. a) Wordt bij weerbaarheid en ondermijning ook gekeken naar het vermijden van risico's die omstreden lobby met zich meedraagt? Hoe wordt ervoor gezorgd dat alle politici voldoende weerwerk kunnen bieden aan machtige lobbygroepen, om zo het algemeen belang voor ogen te kunnen houden? b) Waar liggen de grenzen van lobby? Is het bijvoorbeeld toegestaan dat een belangengroep cadeautjes uitdeelt in de Statenzaal aan Staten- en commissieleden, in dezelfde maand dat diezelfde Statenleden over een voor die belangengroep cruciaal	worden. Zowel de gedragscodes van de provincie, de werkwijze van bestuurders en ambtenaren en wetgeving dragen bij aan de weerbaarheid van de provincie tegen ongeoorloofde lobby. Zo staat in de gedragscode voor statenleden, duocommissieleden, gedeputeerden en de commissaris van de Koning beschreven welke geschenken zij mogen ontvangen. Samenvattend is het accepteren van geschenken, faciliteiten en diensten die de onafhankelijke positie van de betrokkene kunnen beïnvloeden niet toegestaan. Ook in onderhandelingssituaties worden alle geschenken en aangeboden voordelen geweigerd. Geschenken die niet beïnvloedend kunnen werken worden gemeld en zijn, indien ze zijn ontvangen uit hoofde van de functie van de betrokkene, eigendom van de provincie. Gesprekken met brancheverenigingen, belangenbehartigers of ondernemingen worden door bestuurders alleen gevoerd in aanwezigheid van één of meerdere ambtenaren. Tot slot dient de provincie zich, net als alle andere overheden, bepaalde publiekrechtelijke instellingen zoals universiteiten en scholen en verschillende speciale-sectorbedrijven zoals energiebedrijven en de NS, te houden aan de Aanbestedingswet, waarin Europese aanbestedingsrichtlijnen zijn verankerd. Overheden moeten zich bij een aanbestedingsprocedure aan de

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					onderwerp moeten stemmen? c) Welke instrumenten zet te provincie in om de bekende risico's van lobby te minimaliseren en transparantie daarover te maximaliseren? d) Waar kunnen we regels van de provincie omtrent lobby teruglezen? e) Is er of wordt er onderzoek gedaan naar de manier waarop provincie (en gemeenten) en het besluitvormingsproces worden beïnvloed door lobby en in hoeverre daarbij sprake is van eerder genoemde risico's?	volgende uitgangspunten houden: • Overheden moeten bedrijven dezelfde kansen geven op opdrachten. Zonder te letten op het land waar ze vandaan komen (dit heet het non-discriminatiebeginsel); • Overheden moeten alle bedrijven die kans maken op naar een opdracht hetzelfde behandelen (dit heet het gelijkheidsbeginsel); • Overheden moeten duidelijke informatie aan ondernemers geven over de aanbesteding (dit heet het transparantiebeginsel); • Overheden moeten eisen stellen die in verhouding staan tot de opdracht en de grootte daarvan (dit heet het proportionaliteitsbeginsel). Dientengevolge kunnen opdrachten niet zomaar worden gegund aan de krachtigst lobbyende partij. 3.b Zie het antwoord onder a). Aanvullend: de provincie zet zelf ook lobbyisten in om provinciale belangen te behartigen op Rijksniveau of op Europees niveau. Van de commissaris van de

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						Koning wordt conform zijn functieprofiel ook verwacht dat hij in Den Haag en Brussel lobbyt teneinde provinciale belangen te behartigen. Lobby is een legitiem en geëigend instrument dat ook zonder geschenken relevantie heeft en dat op eerlijke en transparante wijze kan worden toegepast. 3.c Zie het antwoord onder a). 3.d Zie het antwoord onder a). 3.e Een dergelijk onderzoek is niet uitgevoerd en staat niet op de planning.
4	PvdD/Ines Kostic	11a	Hr. Van der Hoek	Uitvoeringsregeling MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren 2020	a) Agendapunt 11a bevat een brief van GS aan PS over MIT-regeling. Daarin wordt genoemd "economische, ecologische en sociale dimensie van duurzaamheid". Wat houden die dimensies concreet in? Kunt u een aantal voorbeelden noemen? Hoort dierenwelzijn hier ook bij (net zoals bij voorwaarden voor evenementensponsoring)? b) In de tekst van het besluit van GS over MIT-regeling staat: "de uitvoering van de activiteit waarvoor subsidie wordt verleend en de daarmee beoogde, te realiseren innovatie mogen geen	A; Bij de MIT-regeling hanteren wij de definitie van duurzame ontwikkeling van de VN-commissie Brundlandt uit 1987 zoals deze is opgenomen in de Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019: "een duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen." Duurzame ontwikkeling gaat dan om de juiste balans tussen people (het sociale kapitaal), planet (het ecologische kaptiaal) en profit (het economische kapitaal). B; Bij de beoordeling van aanvragen hanteren wij de Brundtland definitie voor duurzame ontwikkeling.

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					onevenredige inbreuk maken op de economische, ecologische of sociale dimensie van duurzaamheid." Wat houdt "geen onevenredige inbreuk" precies in? Wat is onevenredig? Wie bepaalt dat? c) Op welke manieren kunnen PS – in theorie- scherpere kaders stellen voor deze subsidieverstrekking, om duurzaamheid beter te waarborgen?	C; Bij de MIT-regeling worden subsidies verstrekt op basis van een uitvoeringsregeling die voor de verschillende provincies zoveel mogelijk gelijk is. Een afwijking hierop kan resulteren in dat de cofinanciering van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat wordt stopgezet.
5	PvdD/Ines Kostic	11g	Hr. Van der Hoek	Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsovereenkomst, samenwerkingskader Europa Randstadprovincies en Vooruitblik 2020 Europa	5. Onder agendapunt 11g gaan GS o.a. akkoord gaan met de Randstadbijdrage voor 2020 en 2021 én de bijdrage voor het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP). Verder wordt gewezen op de Vooruitblik 2020 Europa van de Randstadprovincies, de uitvoeringsovereenkomst en het samenwerkingskader. a) Op welke manier hebben PS precies invloed gehad een stuk als Vooruitblik 2020 Europa en de bijdrage voor HNP? b) Hoe kunnen PS – in theorie-	A; De Vooruitblik is een beschrijving van de plannen van de Europese Commissie voor 2020 (en daarna), overigens daterend van voor de uitbraak van de coronacrisis. Daarop hebben PS noch GS invloed gehad. Voor zover activiteiten in Randstadverband worden beschreven, zijn die gebaseerd op de bestaande Europastrategieën van de Randstadsamenwerking en de Randstadprovincies. Beleidsstukken als de Europastrategie Noord-Holland worden door PS vastgesteld. Op die manier bepalen PS de kaders. Recent is aan de Commissie EFB een procesvoorstel gedaan voor de ontwikkeling van de nieuwe Europastrategie. De financiële bijdragen aan het Huis van de Nederlandse Provincies en de Randstadsamenwerking

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					eventueel nog aanpassingen doorgeven? c) Onze gedeputeerde gaat over dossiers die de komende tijd cruciaal zullen zijn in aanpak van o.a. natuur- , klimaat- en milieucrisis: Land- en tuinbouw, Platteland & Natuur, Klimaat, Voedsel, Visserij. Kan de commissie vaker worden geïnformeerd, actief betrokken en om input gevraagd over ons inzet op die dossiers de komende periode? d) Op pagina 4 van de Vooruitblik 2020 staat: “Het is in feite een nieuwe omvattende Europese groeistrategie die deze Commissie voor de komende vijf jaar inzet.” Wat wordt hier precies bedoeld met “groei”? Is dat waar onze provincie ook achter staan? Gaat onze provincie in dit kader uit van het streven naar oneindige “economische groei”? e) Op pagina 6 staat “In 2018-2019 is al actief meegedacht vanuit de Randstadprovincies over het advies	zijn geregeld bij de begroting 2020. B; Voorstellen om het Europees beleid te beïnvloeden kunnen PS inbrengen via de Europastrategie van de provincie Noord-Holland die op dit moment in voorbereiding is. De bijdrage aan het HNP kan niet meer worden aangepast. Die is gebaseerd op een besluit van het HNP Bestuur genomen in 2019 om de kosten van het HNP (gebouwhuur e.d. en de salarissen van drie medewerkers van de Vereniging Zonder Winstoogmerk “Huis van de Nederlandse Provincies” zijnde het samenwerkingsverband onder Belgisch recht van de twaalf provincies en het IPO) gelijkelijk over dertien partijen (twaalf provincies + het IPO) te verdelen, waarmee wij in de begroting 2020 rekening hebben gehouden. C; Als PS vaker geïnformeerd willen worden, kan in overleg met griffie worden verzocht om de desbetreffende bestuurders voor een Commissievergadering uit te nodigen. D; Het is vrij gebruikelijk dat een nieuw aantredende Europese Commissie komt met een integrale strategie voor haar mandaatperiode. Wij brengen de Lissabonstrategie en de Europa 2020 strategie in

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					van het Europees Comité van de Regio's." Hoe waren PS toen precies daarbij betrokken? f) Op p. 10 staat: "Daarnaast is er een sterke verbinding met de Nationale Strategische Plannen (NSP) die momenteel geschreven worden als onderdeel van het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Binnen Nederland zijn de provincies hier actief bij betrokken. [..] De van boer-tot-bord strategie is relevant voor de provincies, zeker gezien de link met het NSP. Het onderwerp zal behandeld worden in de NAT-commissie van het Comité van de Regio's. Gedeputeerde Jack van der Hoek is hier vanuit de provincie Noord-Holland lid. In 2020 zullen wij onze bijdrage leveren aan de in te nemen positie van het Comité van de Regio's." Hoe worden de commissies en PS actief betrokken bij de formulering van deze provinciale bijdrage? Ook	herinnering. De Commissie Von der Leijen komt nu met een Green Deal die beoogt economische groei in balans te laten zijn met het terugdringen van de gevolgen van klimaatverandering. Dit is ook wat wij als provincie nastreven en in dat kader wordt dus ook niet gestreefd naar oneindige economische groei. E; De inbreng op adviezen van het Comité van de Regio's gebeurt op basis van bestaande beleidsdocumenten van de Randstadprovincies, zoals die door de Provinciale Staten van die vier provincies zijn vastgesteld. F; Provinciale Staten worden betrokken bij de opstelling van de Europastrategie van de provincie Noord-Holland en bij de opstelling van beleidsdocumenten, zoals economisch en natuurbeleid, die mede input geven voor die Europastrategie.

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					wat betreft bijvoorbeeld het dossier biodiversiteit? g) Hoe wordt bij communicatie richting Europa gewaarborgd dat de provinciale inzet en ambities op één dossier (zoals economie) niet ten koste gaat van andere provinciale ambities (zoals gezonde leefomgeving en biodiversiteit)?	G; Zie het antwoord op de vorige vraag.
6	PvdD/Ines Kostic	11b	Hr. Van der Hoek	Vaststellen Regionale Smart Specialisation Strategie voor innovatie voor West Nederland	Agendapunt 11b gaat over RIS3. a) RIS3 lijkt al in januari te zijn vastgesteld. Waarom staat het nu pas op de agenda van de commissie? b) Op pagina 4 van brief van GS aan PS wordt “blue growth” als een ambitie genoemd? Wat wordt daar precies onder verstaan? Is hier oneindige groei het uitgangspunt? c) Op welke manier hebben PS precies invloed gehad op het RIS3 stuk? En hoe kunnen PS – in theorie- eventueel nog aanpassingen doorgeven? d) In het RIS3 stuk staat: “Innovatie	A; Eind januari hebben de is de RIS3 door de bestuurders van Kansen voor West (KVW) vastgesteld om te worden voorgelegd aan de colleges van de verschillende partners van KVW. Begin maart hebben de colleges Eind januari is door de bestuurders van Kansen voor West de RIS3 vastgesteld, inclusief het verzoek om nog een aantal aanpassingen te doen. Na verwerking van deze aanpassingen is de RIS3 ter vaststelling aan de colleges van alle partners gestuurd. 3 maart is de RIS3 door GS vastgesteld en aan PS gestuurd B; Met ‘Blue Growth’ bedoelen wij het ontwikkelen van nieuwe duurzame activiteiten op zee. Voorbeelden zijn het winnen en opslaan van hernieuwbare energie en aquafarming / maricultuur.

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					is altijd een middel, nooit een doel op zich. Innovatie in het MKB wordt gezien als een strategie voor groei." Wat wordt hier precies onder groei verstaan en hoe wordt die concreet gemeten? Is de ambitie oneindige economische groei? e) Ook in het RIS3 stuk staat, onder SWOT-analyse: "Economische groei van regio blijft achter in vergelijking met concurrerende EU regio's. Beperkt aanbod van gekwalificeerd personeel zet rem op economische groei." Waarom wordt het achterblijven van economische groei vergeleken met "concurrerende EU regio's" als problematisch gezien? Is economische groei een doel op zich volgens de provincie? f) Is in de provincie ook de mogelijkheid onderzocht om een gezonde samenleving te bewerkstelligen, zonder het uitgangspunt van (oneindige) economische groei?	C; Als uitgangspunt voor de RIS3 is gebruik gemaakt van door PS vastgestelde documenten. Denk hierbij aan het Coalitieakkoord 2019-2023, de Omgevingsvisie 2050 en beleidsnota's zoals de Economische agenda. De kaders zijn dus vooraf door PS vastgesteld. D; Met groei wordt in dit kader bedoeld: meer werkgelegenheid en meer geïnvesteerd kapitaal. De Europese Commissie stelt vooraf vast aan welke indicatoren een project moet voldoen om voor EFRO in aanmerking te komen. Dit wordt gemonitord en is zichtbaar in het jaarverslag. Nergens in de RIS3 staat geschreven dat wordt gestreefd naar oneindige economische groei. E; EFRO is een Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en richt zich met name op het versterken van de regionale economie. Om aanspraak te maken op subsidies uit dit Europese fonds verlangt de Europese Commissie een SWOT waarin de regio, in dit geval West-Nederland, vergeleken wordt met andere concurrerende Europese regio's. Het economisch beleid van de provincie is door PS vastgesteld in het coalitieakkoord en in de economische agenda. PS bepalen dus zelf of economische groei een doel op zich is volgens de

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						provincie. F; Dit is een politieke vraag. Nergens in de beleidsstukken van de provincie staat geschreven dat de provincie Noord-Holland oneindige economische groei als uitgangspunt heeft.
7	D66/mw. Strens en Kapitein	6a	CdK hr. Van Dijk	Versterking Kwaliteit Integriteit Lokaal Bestuur	1. Omdat deze rapportage al van december 2019 is graag meer informatie over beschikbaarheid van vervolgrapportages: a. Is de evaluatie van de 3 pilots Quickscan gemeentelijke weerbaarheid al beschikbaar? b. Is het Verwey-Jonker onderzoek naar kwetsbaarheden in de provinciale organisatie al beschikbaar? (zie besluit GS 3 dec 2019) 2. Is de genoemde vooruitblik 2020 met provinciale activiteiten al beschikbaar? Heeft het college al een voorkeur voor een aantal van de 8 genoemde mogelijke activiteiten op dit terrein? Wanneer komt hiervoor een voorstel met budgetaanvraag? 3. Hoe moeten we deze	1. a In de Agenda Weerbaar NH die nu in wording is, zal hier aandacht voor zijn. In de afgelopen periode is de quickscan gemeentelijke weerbaarheid door middel van pilots in de gemeenten Hoorn, Velsen en Den Helder ontwikkeld. Deze quickscan is door de verschillende partijen waaronder de deelnemende gemeenten positief beoordeeld. Bij voldoende gemeentelijke behoefte zou de provincie ook graag andere Noord-Hollandse gemeenten van de methode willen laten profiteren. De gemeentelijke behoefte daartoe wordt gepeild. Hierin wordt opgetrokken met het RIEC Noord-Holland met wie de quickscan gemeentelijke weerbaarheid samen is ontwikkeld. b. Met het Verwey-Jonker Instituut is een eerste basis gelegd voor de oplevering van een Provinciaal Weerbaarheidsbeeld. Het opgeleverde eerste concept-rapport week echter in zeer sterke mate af van de opdrachtbeschrijving. Er is dan ook gekozen voor het beëindigen van de samenwerking met

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					activiteiten zien in het licht van de kerntaken van de Provincie? Is dit de portefeuille van de CdK als Rijksheer of als voorzitter van PS? Welke taken liggen op dit gebied bij Provinciale Staten?	Verwey-Jonker. Er zal dit voorjaar met de opgedane kennis en ervaring een verdiepende opdracht worden uitgezet die evenals de quickscan gemeentelijke weerbaarheid verder inzoomt op de kwetsbaarheden binnen werkprocessen, ongewenste beïnvloeding van ambtenaren en bestuurders en de risico's op het gebied van ondermijning en integriteit bij processen die de provincie zelf uitvoert of op afstand heeft gezet. 2. Het college werkt aan een Agenda Weerbaar NH. In deze Agenda zal de ambitie uit het coalitieakkoord inzake ondermijning worden uitgewerkt. De inzichten en verworvenheden uit het afgeronde project zullen meegenomen worden in deze Agenda. Zoals ook in de strategische agenda is opgenomen die de Staten eerder deze maand ontvingen zal de concept-Agenda Weerbaar NH dit voorjaar met de commissie kunnen worden besproken. 3. De Agenda in wording zal activiteiten bevatten die zien op zowel de kerntaken van de provincie alsook de portefeuille van de cdK. Zo zal de agenda aandacht hebben voor de versterking van de eigen provinciale weerbaarheid. Dat raakt ook aan de Staten. Daarnaast ligt het in de bedoeling om te kijken naar het provinciale takenveld en in hoeverre het

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						ondermijningsvraagstuk daarin meegenomen kan worden. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het provinciale beleid met betrekking tot bedrijventerreinen. Ondersteuning van gemeenten, onder meer via de inzet van Bibob heeft ook de aandacht.
8	D66/mw. Strens en Kapitein	8a	Mw. Pels	Voordracht Financieringstatuut 2020	1. Dit is volgens het college een beperkte actualisatie. Hoe vaak wordt dit statuut over het algemeen herzien? Wat is daarvoor de aanleiding? 2. Wat zijn de wijzigingen t.o.v. de vorige versie? Kunt u aangeven welke artikelen gewijzigd zijn en waarom. 3. In par. 3.4.3 wordt vermeld dat schatkistbankieren verplicht is, “met uitzondering van het uitzetten van (tijdelijk) overtollige middelen in de vorm van leningen bij andere decentrale overheden, voor zover de provincie geen toezichthouder is.” Wat is ons beleid met betrekking tot deze uitzondering? Wanneer gaan we dit doen?	**1. Dit is volgens het college een beperkte actualisatie. Hoe vaak wordt dit statuut over het algemeen herzien? Wat is daarvoor de aanleiding?** Aanleiding voor de actualisatie van het Financieringstatuut is de actualisatie van de Financiële verordening in 2019 (PS-16 december 2019). Hierdoor waren de artikelverwijzingen in het Financieringstatuut niet meer correct. Gebruikelijk wordt het Financieringstatuut herzien naar aanleiding van wijzingen in wet- en regelgeving. De laatste actualisatie was in 2014 naar aanleiding van het verplicht schatkistbankieren. **2. Wat zijn de wijzigingen t.o.v. de vorige versie? Kunt u aangeven welke artikelen gewijzigd zijn en waarom.** In de inleiding is de eerdere verwijzing naar de

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						oude Financiële verordening geactualiseerd. De uitgebreide toelichting over verplicht schatkistbankieren is komen te vervallen aangezien de regelgeving omtrent reeds meerdere jaren van toepassing is. In het begrippenkader (artikel 2) zijn de begrippen financiering en treasury m.b.t. beleid en beheer steeds samen benoemd. In het oude financieringstatuut werd dit niet strikt eenduidig gehanteerd. Artikel 3.4.3 – Schatkistbankieren is toegevoegd. In de wijziging van het Financieringstatuut in 2014 was dit niet expliciet in een artikel beschreven. Het kader omtrent schatkistbankieren is nu op een eenduidige wijze beschreven in dit artikel. In artikel 4 – Organisatorisch kader zijn de bepalingen m.b.t. de taken en verantwoordelijkheden van GS en PS, de informatievoorziening, de administratieve organisatie en control in overeenstemming gebracht met de bepalingen zoals opgenomen in de Financiële verordening 2019. De artikelverwijzingen zijn komen te vervallen zodat

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						een tussentijdse herziening van artikelen in de Financiële verordening niet meteen leidt tot een herziening van het Financieringstatuut. **3. In par. 3.4.3 wordt vermeld dat schatkistbankieren verplicht is, "met uitzondering van het uitzetten van (tijdelijk) overtollige middelen in de vorm van leningen bij andere decentrale overheden, voor zover de provincie geen toezichthouder is." Wat is ons beleid met betrekking tot deze uitzondering? Wanneer gaan we dit doen?** De provincie Noord-Holland maakt op dit moment geen gebruik van de uitzondering van het uitzetten van (tijdelijk) overtollige middelen in de vorm van leningen bij andere decentrale overheden, voor zover de provincie geen toezichthouder is. Op basis van onderstaande overwegingen in het kader van een prudent beheer van de financieringsmiddelen is er op dit moment geen aanleiding om tijdelijk overtollige middelen in de vorm van leningen bij andere decentrale overheden uit te zetten. • Op basis van de actuele provinciale liquiditeitsprognose heeft de provincie Noord-Hollland binnen een periode van 4

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						à 6 jaar nog overtollige middelen ter beschikking. Daarna ontstaat een financieringstekort en is er de behoefte om middelen te lenen. Dit betekent dat de provincie op dit moment geen middelen ter beschikking heeft voor langdurige uitzettingen van middelen ; • Het wel langdurig uitzetten van de beschikbare overtollige middelen en deze lening na verloop van 4 à 5 jaar verkopen, heeft een speculatief karakter wat niet passend is binnen het prudent financieringsbeleid ; • Het uitzetten van overtollige middelen in de vorm van leningen brengt extra administratieve en beheerlasten met zich mee. Enerzijds is de provinciale treasuryfunctie daar niet op ingericht, anderzijds is het te behalen rendement op dit moment te beperkt om de extra administratieve en beheerlasten te verantwoorden.

Technische vragen cie EFB 20-4-2020						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord

Verslag concept

Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur

Datum	:	20 april 2020
Commissievoorzitter (plv.)	:	mw. S. Doevendans
Commissiegriffier	:	mw. M. de Zwart
Telefoonnummer/e-mail	:	zwartm@noord-holland.nl

Aanwezig:			
Commissievoorzitter			mw. S. Doevendans
Commissiegriffier			mw. M. de Zwart
Leden van de commissie		FvD	mw. J. Vastenhouw, mw. A. Nanninga
		GL	dhr. G. Zaal, dhr. J. Dulfer
		VVD	mw. M. van Meerten, dhr. G. Hartog
		D66	mw. A. Kapitein, mw. A. Strens, dhr. Kanik
		PvdA	dhr. J. Carton, mw. S. Abdi
		PVV	mw. I. Bezaan
		SP	dhr. E. Smaling, dhr. W. Hoogervorst
		CDA	mw. C. Kuiper
		PvdD	Ines Kostiç, dhr. F. Zoon
		50PLUS/PvdO)	dhr. P. Beving, dhr. A. Faassen
		CU	dhr. G. van den Heuvel, dhr. M. Klein
		DENK	dhr. M. Ghazi
Gedeputeerden			dhr. A. van Dijk (CdK), dhr. J. van der Hoek, mw. Z. Pels
Afwezig			dhr. E. Stigter
Notulist			Verslagbureau Moneypenny/mw. H. Mutsaerts

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten
   2.a. Vooruitblik op de komende vergadering a.d.h.v. strategische agenda
3. Rondvraag gedeputeerde Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
4. Rondvraag portefeuille dhr. Van der Hoek en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

5. Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan, maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren
6. B-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale Betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern Control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS-zaken (EFB-onderwerpen portefeuille CdK)
   6.a. Projectverantwoording: Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur Ondermijning en Weerbaarheid
   6.b. Verzoek SP tot debat naar aanleiding van vertrek gedeputeerde Van der Hoek
7. Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden
8. A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
   8.a. Financiën: Statenvoordracht Financieringsstatuut 2020
9. Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
10. Sluiting.

Agenda

1. Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de commissievergadering om 13.45 uur en heet alle aanwezigen welkom. De vergadering vindt vanwege de Coronamaatregelen online plaats. De regels die gelden voor de digitale vergaderorde, worden toegelicht. De namen van alle deelnemers worden door de voorzitter genoemd. Het quorum is aanwezig.
De ontslagbrief van gedeputeerde Van der Hoek is kort geleden via e-mail aan PS toegestuurd.
Deze kunt u betrekken bij agendapunt 6b.
Het aangekondigde werkbezoek met het oog op de actualisatie van het cultuurbeleid dat gepland stond voor 11 mei a.s., wordt waarschijnlijk verschoven naar maandag 7 september a.s. Deze datum zal t.z.t. bevestigd worden door de griffie.

2. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten

De **voorzitter** constateert dat de agenda ongewijzigd wordt vastgesteld. Dat geldt ook voor het verslag, dat ongewijzigd wordt vastgesteld. De motie- en toezeggingenlijst wordt goedgekeurd.

2.a. Vooruitblik op de komende vergadering a.d.h.v. strategische agenda

De **voorzitter** meldt dat de strategische agenda door de griffie volledig is bijgewerkt en vorige week dinsdag online is geplaatst.

Dhr. **Carton** (PvdA) pleit ervoor om de strategische agenda continu te updaten.

Ines **Kostiç** (PvdD) kondigt een discussienota aan over het in lijn brengen van het economische beleid met de uitdagingen van de 21e eeuw.

De **voorzitter** meldt dat eventuele opmerkingen over de strategische agenda aan de griffie toegestuurd kunnen worden.

Ines **Kostiç** (PvdD) is blij dat voor de Europese agenda het BOB-model wordt voortgezet, want deze strategie wordt cruciaal met het oog op de uitdagingen die iedereen te wachten staan. Het is belangrijk om bij alle onderwerpen die spelen op Europees niveau, technisch volledig up to date te zijn, zodat te zijner tijd op goede wijze kan worden gediscussieerd over de startnotitie. De provincie werkt mee aan de cruciale nationale plannen die momenteel worden opgesteld als onderdeel van het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid en levert dit jaar tevens een bijdrage aan het comité van de regio's over de Europese 'Van Boer tot Bord strategie', allemaal cruciaal voor het voedsel- en landbouwbeleid. De PvdD stelt voor om voordat met de startnotitie wordt gestart, een aantal technische briefings over cruciale onderwerpen, de Europastrategie en de wet- en regelgeving te organiseren. Zij verzoekt om steun van de overige fracties voor dit voorstel.

De **voorzitter** meldt dat aan het begin van deze periode al een technische briefing heeft plaatsgevonden. De commissieleden worden verzocht in de chat van het digitale vergadersysteem aan te geven of zij akkoord gaan met het voorstel van de PvdD. De voorzitter constateert dat alle fracties en GS met dit voorstel instemmen. De griffie zal de technische briefing organiseren, waarschijnlijk in september.

3. Rondvraag gedeputeerde Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

De **voorzitter** meldt dat gedeputeerde Stigter niet aanwezig is. Er zijn vooraf geen vragen ingediend en er zijn ter vergadering geen aanvullende vragen.

4. Rondvraag portefeuille dhr. Van der Hoek en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

De **voorzitter** meldt dat de rondvragen vooraf zijn toegestuurd door de PvdD over het besluit van GS om de MIT-regeling vast te stellen en het subsidieplafond op 5,76miljoen euro van agendapunt 11.a en door GL over het toezicht op gemeentefinanciën in Coronatijden.

Gedeputeerde **Van der Hoek** stelt voor om de vragen schriftelijk aan te leveren en te beantwoorden, want via de chat kost dat veel tijd.

Ines **Kostiç** (PvdD) en dhr. **Dulfer** (GL) gaan hiermee akkoord.

Dhr. **Ghazi** (DENK) vraagt hoe tijdens de Coronacrisis wordt omgegaan met de financiën en de subsidies. Worden alle subsidies nog uitgekeerd of zijn hier aanpassingen in doorgevoerd? Hoe ziet het beleid hieromtrent eruit?

De **voorzitter** meldt dat deze vraag aan gedeputeerde Stigter wordt toegestuurd zodat hij schriftelijk kan reageren.

De **voorzitter** constateert dat de ontslagbrief van de heer Van der Hoek vandaag is ontvangen, dus dit is de laatste commissievergadering waaraan hij deelneemt. Zij bedankt gedeputeerde Van der Hoek namens de gehele commissie en griffie voor de prettige samenwerking over de afgelopen jaren en wenst hem veel succes in het ambt van burgemeester van Schouwen-Duiveland.

Gedeputeerde **Van der Hoek** had graag persoonlijk met de leden willen spreken, maar hopelijk lukt dat later in het jaar nog een keer. Hij wenst iedereen veel gezondheid toe.

5. Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan, maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren

De **voorzitter** constateert dat niemand zich heeft aangemeld om in te spreken.

6. B-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale Betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern Control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS-zaken (EFB-onderwerpen portefeuille CdK)
   6.a. Projectverantwoording: Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur Ondermijning en Weerbaarheid

De **voorzitter** meldt dat GL heeft verzocht om in discussie te gaan over versterking van de kwaliteit en integriteit en weerbaarheid van het lokaal bestuur met het oog op de bedreiging voor de rechtstaat door ondermijning.

Dhr. **Dulfer** (GL) refereert aan het gesprek met de CdK in het najaar van 2019 over ondermijning. Dit project wordt ondersteund door veel partijen. In het coalitieakkoord staat vermeld dat ondermijning consequenties heeft voor het fundament van de democratische rechtsorde en ook het kabinet is voornemens extra inspanningen te leveren. GL deelt de analyse waarin geconcludeerd wordt dat de provincie een rol speelt bij het voorkomen van ondermijning, met name door ondersteuning van kleine gemeenten voor welke het lastig is om deze problemen op adequate wijze tegemoet te treden. Het voorstel voor 2020 vormt de basis voor de activiteiten in 2020 van het nieuwe team. Dat is een beetje teleurstellend omdat de CdK nog niet uitgebreid over dit onderwerp heeft gesproken met de commissie en het voorstel op de C-agenda heeft geplaatst. Bovendien is het voorstel weinig concreet en 2020 is al bijna op de helft. Wat heeft de CdK concreet voor ogen en is het nieuwe team al aan het werk en zo ja, wat doen zij precies?

Mw. **Kuiper** (CDA) constateert dat voor de provincie de rol van facilitator en verbinder in deze problematiek goed past en dat de focus ligt op het faciliteren en stimuleren van innovatieve initiatieven. Goed dat de provincie onderkent dat er al vele kennispartners zijn en dat daar niet de toegevoegde waarde voor de provincie ligt. Uit de projectverantwoording blijkt dat is ingezet op een breed scala van vormen van ondersteuning en er is een doorkijk gegeven naar de activiteiten voor 2020. Het CDA kan zich vinden in de gekozen rol door de provincie bij de aanpak van ondermijning in Noord-Holland. De provincie kan vanuit haar bovengemeentelijke en bovenregionale positie een uitstekende rol vervullen als adviseur, verbinder en co-financier zonder verantwoordelijkheden over te nemen. Men heeft er vertrouwen in dat de CdK hier op een goede wijze, passend bij de rol van de provincie, inhoud en uitvoering aan zal geven.

Dhr. **Beving** (50plus/PvdO) heeft een aantal vragen. In het voorstel ontbreekt aandacht voor cybercriminaliteit en aanvallen en interne en externe datalekken. Hoe gevoelig is de provincie hiervoor? Sommige gemeenten zetten stevig in op het voorkomen van ondermijning bij vastgoedtransacties. De vraag is of de regel dat strategische locaties pas verkocht mogen worden na instemming van de betreffende gemeente, in Noord-Holland ingevoerd kan worden.

Mw. **Bezaan** (PVV) is van mening dat het een goede zaak is dat er een provinciale bijdrage blijft inzake de aanpak van ondermijning. Ook de PVV is de mening toegedaan dat de provincie door de gemeentegrens overstijgende focus onder andere gemeenten aan elkaar kan verbinden om best practices uit te wisselen en een "waterbedeffect" tegen te gaan. Tevens is men zeer benieuwd naar de evaluatieresultaten van de QuickScans in de gemeenten Velsen, Hoorn en Den Helder. Men stemt op hoofdlijnen in met de beknopt geschetste voorstellen van het college voor de activiteiten in 2020. Voor de PVV is het omzetten van de subsidiëring van innovatiepilots in een structurele regeling niet echt noodzakelijk. Verbinden en faciliteren zijn de belangrijkste uitgangspunten van de provinciale bijdrage. Als laatste zou de fractie graag zien, indien mogelijk, dat er op korte termijn een memo komt waarin de nu beknopt geschetste voorstellen wat concreter zijn uitgewerkt.

Ines **Kostiç** (PvdD) sluit zich aan bij het CDA. De insteek van de provincie wordt ondersteund, maar met een kanttekening, namelijk de noodzaak van meer weerbaarheid tegen scheve en ongeoorloofde lobbyactiviteiten. Een gebalanceerde en transparante lobby past bij een gezonde democratie, maar uit onderzoek blijkt dat sommige groepen met een sterke financiële positie een onevenredig stempel kunnen drukken op besluitvorming en het is niet inzichtelijk welke partij invloed heeft uitgeoefend. De gedragscode waarnaar verwezen wordt, biedt hiervoor onvoldoende waarborgen. Willen de overige fracties het verzoek aan GS steunen om in de QuickScan de opdracht om specifieke risico's van ongeoorloofde/scheve lobby mee te nemen?

Mw. **Kapitein** (D66) constateert dat het voorstel dateert van drie maanden geleden terwijl het pas vandaag is geagendeerd. Uit de stukken blijkt dat men wacht op de agenda Weerbaar Noord-Holland die dit voorjaar zou worden voorgelegd, maar die termijn is al bijna voorbij. Hoe ziet de informatievoorziening aan PS eruit en is die voldoende vroegtijdig? Het voorstel voor activiteiten in 2020 wordt inhoudelijk ondersteund, maar hoe hoog zijn de hiermee samenhangende kosten? De provincie moet zich focussen op de provinciale taken en moet ervoor waken om taken van gemeenten over te nemen.

De **voorzitter** meldt dat dit onderwerp al geagendeerd was voor de commissievergadering in maart, maar vanwege de afwezigheid van de CdK destijds is het voorstel -met instemming van de hr. Dulfer- doorgeschoven naar vandaag.

Dhr. **Carton** (PvdA) is positief over het voorstel met als kernbegrippen gemeentegrens overstijgend, een miniem niveau van weerbaarheid en een goede informatiepositie. Deze begrippen passen bij de rol en activiteiten van de provincie. Hij is benieuwd naar de uitwerking hiervan in de agenda Weerbaar Noord-Holland.

Mw. **Van Meerten** (VVD) sluit zich volledig aan bij het CDA. Het stuk is voldoende duidelijk. De aanpak van ondermijning is een grote prioriteit, daarom kan men zich niet vinden in het beeld

dat wordt geschetst door GL. Hoe kijken de ketenpartners zoals gemeenten, naar de rol die de provincie – faciliterend en regie voerend – tot op heden op zich heeft genomen? De provincie moet zich aan de eigen rol houden en de gemeenten moeten zich met name op de veiligheidsdriehoek richten.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) meldt dat de projectverantwoording het jaar 2019 betreft. Voor de zomer zal de agenda worden voorgelegd waarin een aantal goede zaken uit 2019 wordt overgenomen en waaraan nog een aantal wordt toegevoegd, zoals het versterken van de eigen en de lokale weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit. Het project is goed verlopen en heeft een effectieve bijdrage geleverd aan de behoefte tot ondersteuning van met name kleinere gemeenten om criminaliteit te bestrijden. In de agenda komen onderwerpen terug zoals het versterken van de eigen weerbaarheid en beleidskracht evenals de lokale weerbaarheid door middel van de QuickScan, Meld Misdaad Anoniem en de verdere ontwikkeling van innovatiepilots. Een van de innovatieprojecten gaat over versterking van de weerbaarheid met het oog op vastgoedtransacties. De overstijgende onderwerpen zoals de betrokkenheid van het notariaat, kunnen beter op provinciaal niveau worden georganiseerd. Soms lopen de taken van de provincie en van de CdK als Rijksheer door elkaar heen en zijn soms moeilijk te scheiden. In de kopgroep van burgemeesters die namens alle andere burgemeesters samen met de CdK zaken analyseert, worden tevens de lijnen met het Ministerie van Justitie en Veiligheid gewaarborgd. De provincie heeft met goedkeuring van PS voor een jaar de kosten betaald van de aansluiting van alle gemeenten op het project 'Meld Misdaad Anoniem' en het ministerie zal de vervolgkosten voor haar rekening nemen. Te zijner tijd kan de commissie met de CdK van gedachten wisselen over de agenda, waarin een aantal individuele rapporten wordt opgenomen als basis voor het besluit om er wel of niet mee door te gaan. Er is een Chief Information Security Officer actief binnen de provincie met het oog op het voorkomen van datalekken en het waarborgen van cyber security. De provincie lobbyt zelf ook, maar daarbij worden alle gedragscodes en wetten en regels gerespecteerd. Hij verzoekt de PvdD met feiten aan te tonen in hoeverre deze niet voldoende zouden zijn. Er wordt bijvoorbeeld nooit afgeweken van het 'vier ogen principe' in gesprekken met lobbyisten en ook voor geschenken en dergelijke gelden strenge regels. Maar uiteindelijk begint alles bij de eigen integriteit. Lobby is geen integraal onderdeel van de nieuwe agenda, maar hangt er indirect wel mee samen, want de basis van de agenda start bij de integriteit van alle betrokkenen. Door middel van motie 110 zijn er gelden voor dit project beschikbaar gesteld en een deel daarvan wordt meegenomen naar 2020. Er is 150.000 euro per jaar beschikbaar, maar in de agenda wordt ook een bestedingsplan opgenomen. De overkoepelende rol van de provincie waar het gemeentegrens overschrijdend is en tevens in relatie tot projecten van de overheid, blijkt door de ketenpartners zeer gewaardeerd te worden.

Dhr. **Dulfer** (GL) bedankt de leden en de CdK voor hun inbreng. De CdK wordt opgeroepen om belangrijke onderwerpen voortaan op de B-agenda te plaatsen in plaats van op de C-agenda. Hij kijkt uit naar de plannen. Hij heeft er vertrouwen in dat de provincie haar rol als verbinder en regievoerder goed oppakt, maar verzoekt de CdK haast te maken met de agenda zodat de commissie er uitvoerig over kan discussiëren. Hij ondersteunt de bijdrage van de CdK over lobbyactiviteiten.

Tweede termijn

Mw. **Van Meerten** (VVD) meldt gelet op het antwoord van de CdK, geen behoefte te hebben aan het betrekken van lobbyactiviteiten in de QuickScan zoals verzocht door de PvdD.

Ines **Kostiç** (PvdD) herhaalt haar verzoek om het lobby-aspect mee te nemen in de QuickScan, want op provinciaal niveau bestaat daar geen inzicht in. Wel blijkt uit nationale en internationale onderzoeken dat bestaande wet- en regelgeving niet voldoet bij het reguleren van lobbyactiviteiten.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) steunt het verzoek van de PvdD.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) constateert dat het integriteitsbeleid van de provincie is verwerkt in het aanbestedingsbeleid en in gedragscodes. Daarnaast zijn lobbyregels vastgelegd in wet- en regelgeving en provinciale processen zoals voor aanbestedingen maar alles begint bij de integriteit van degenen die betrokken zijn. Het lobbyen kan niet helemaal worden uitgesloten, want de provincie lobbyt zelf ook en dat geldt ook voor politieke partijen die anderen trachten te overtuigen van eigen standpunten. In de QuickScan weerbaarheid zullen onderwerpen naar voren komen waarop de provincie kwetsbaar is en mochten er onderwerpen zijn waar meer inzet nodig is, dan zal dat met de commissie besproken worden. Als lobby sec als activiteit wordt meegenomen, zal dat uiteindelijk het lobbyen onmogelijk maken en dat moet voorkomen worden, want de provincie ontvangt veel informatie van lobbyisten en de meeste lobbyisten acteren op correcte wijze.

Ines **Kostiç** (PvdD) heeft geen bezwaar tegen het lobbyen an sich, maar de risico's hiervan moeten worden meegenomen met het oog op de weerbaarheid.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) meldt dat de risico's worden geadresseerd in het integriteitsbeleid, het aanbestedingsrecht en gedragscodes. Ook het afleggen van de ambtseed of belofte door Statenleden, gedeputeerden en de CdK draagt bij aan het voorkomen van oneigenlijk gebruik.

De **voorzitter** constateert dat de VVD, CDA, PVV, D66, PvdA, CU, 50plus/PvdO, FvD en DENK het eens zijn met de CdK en het verzoek van de PvdD niet ondersteunen. De SP is het eens met de CdK, maar verdere uitwerking is geen overbodige luxe. De PvdD dankt de commissie voor de inbreng.

6.b. Verzoek SP tot debat naar aanleiding van vertrek gedeputeerde Van der Hoek

De **voorzitter** meldt dat de SP in het presidium een debat over het vertrek van de gedeputeerde heeft aangevraagd. De CdK zal de vragen beantwoorden.

Dhr. **Smaling** (SP) is niet verbaasd over het feit dat mensen een andere functie ambiëren en aannemen, maar het vertrek van gedeputeerde Van der Hoek zo kort na zijn aantreden leidt wel tot enige verbazing. Naast gedeputeerde Tekin vertrekt nu wederom een zeer ervaren en kundig gedeputeerde. Hij verzoekt de heer Van der Hoek om een toelichting op zijn besluit om te solliciteren op een vacature voor burgemeester van Schouwen-Duivenland die gepubliceerd is op 10 december 2019. Hoe beoordeelt de CdK de continuïteit van bestuur in de provincie? Gezien de Coronacrisis spelen er op economisch gebied veel zaken en nu vertrekt wederom een ervaren gedeputeerde. Hoe worden zijn taken de komende tijd waargenomen? Hoe snel kan D66 een nieuwe gedeputeerde leveren?

Mw. **Kuiper** (CDA) begrijpt dat er mogelijkheden op je pad kunnen komen die onvoorzienbaar zijn. Dat neemt niet weg dat de timing heel onhandig is, met name door de Coronacrisis. De provincie dient in haar rol ondersteuning te bieden aan velen die door deze crisis worden getroffen. De andere gedeputeerden hebben het nu al heel druk, hoe denken GS dit op te lossen?

Mw. **Bezaan** (PVV) sluit zich aan bij de gestelde vragen. Zij wil graag weten of er bepaalde financiële regelingen zijn waar de provincie mee te maken krijgt nu de heer Van der Hoek zijn functie als gedeputeerde neerlegt.

Dhr. **Zaal** (GL) is het eens met de SP. Hoewel de heer Van der Hoek veel succes wordt gewenst, is men ongelukkig door deze gang van zaken en het snelle vertrek van de gedeputeerde. Bij aanvaarding van een dergelijk ambt, heeft dat consequenties voor de persoonlijke vrijheid in de jaren daarna. Op welke wijze gaan GS de lacune invullen?

Dhr. **Zoon** (PvdD) is ook heel verbaasd over het plotselinge vertrek van de heer Van der Hoek, juist op het moment dat er goede contacten ontstaan en verdiept worden en een lobby voor een duurzame economie en duurzaam landbouwbeleid richting een natuurinclusief Europa van groot belang is. Is bij de sollicitatie van de gedeputeerde zijn loyaliteit aan de provincie besproken en welke consequenties verbindt D66 aan dit vertrek? Er spelen grote onderwerpen en daarom is het noodzakelijk dat er een gedeputeerde komt die beschikt over een groot groen hart.

Dhr. **Beving** (50plus/PvdO) betreurt het feit dat de brief laat beschikbaar is gekomen maar de afwegingen hierin zijn helder door de heer Van der Hoek weergegeven. Hij feliciteert de heer Van der Hoek met zijn benoeming. Het is positief dat de gedeputeerde de afgelopen weken al gesproken heeft met mogelijke opvolgers en dat hij al bezig is met een goede overdracht van zijn taken.

Dhr. **Carton** (PvdA) betreurt het enorm dat de heer Van der Hoek de provincie gaat verlaten maar feliciteert hem met zijn benoeming en dankt hem voor zijn inzet en bijdragen voor Noord-Holland gedurende de afgelopen jaren.

Mw. **Van Meerten** (VVD) feliciteert de heer Van der Hoek van harte met zijn benoeming als burgemeester van Schouwen-Duiveland. Zij vertrouwt erop dat D66 een goede opvolger zal vinden.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) meldt dat de heer Van der Hoek zijn ontslagbrief pas heeft toegestuurd nadat hij officieel in zijn nieuwe ambt is benoemd en dat is zeer recent gebeurd. Daarom is deze brief pas laat aangeleverd. In deze brief heeft hij zijn beweegredenen helder toegelicht. Deze mooie kans is op zijn pad gekomen en hij heeft deze met twee handen aangegrepen. Een verdere toelichting op deze keuze is niet nodig. Iedereen weet dat er veel moet gebeuren in de provincie en daarom is iedereen hard aan het werk en dat gaat allemaal gewoon door, samen met het Rijk en gemeenten. Er is bijvoorbeeld een Covid19 taskforce opgesteld in de provincie en er wordt gewerkt aan monitoring en het formuleren van allerlei maatregelen. PS worden regelmatig door het college geïnformeerd over hoe men in ondersteunende en financiële zin als provincie een bijdrage levert aan de huidige situatie en aan de situatie die

zal ontstaan nadat het virus is verdwenen en er misschien een economische crisis aankomt. Het waarnemen van de taken van de heer Van der Hoek wordt georganiseerd op basis van de vervangingsregeling die van toepassing is bij het uitvallen van gedeputeerden. Qua timing is het altijd vervelend wanneer een goede bestuurder de provincie verlaat, op welk moment dat ook gebeurt en de heer Van der Hoek zal zeker gemist worden. De financiële afwikkeling vindt plaats op basis van APPA, maar de heer Van der Hoek maakt geen gebruik van de wachtgeldregeling. Er is derhalve geen sprake van financiële consequenties voor de provincie.

Mw. **Strens** (D66) meldt dat D66 volop bezig is met het zoeken naar een geschikte vervanger en het zal zeker iemand worden met een groen hart. Voor de snelheid waarmee een vervanger kan worden aangesteld, is men deels afhankelijk van de van toepassing zijnde sollicitatie- en aanstellingsprocedure. Hopelijk kan deze maand een naam worden doorgegeven waarna de integriteitschecks uitgevoerd kunnen worden.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) onderhoudt nauw contact met de fractievoorzitter van D66 en mocht het niet mogelijk zijn om snel een vervanger aan te stellen, dan zullen de portefeuilles herverdeeld worden zodat de continuïteit van bestuur gewaarborgd is. D66 ligt momenteel goed op schema met het zoeken naar een vervanger.

Tweede termijn

Dhr. **Smaling** (SP) bedankt voor de antwoorden, maar hij moet constateren dat zijn zorgen niet op juiste wijze zijn geadresseerd. Wat vindt de CdK van deze onwenselijke situatie en indien hij er niets van vindt, waarom niet? De CdK dient hier toch een uitspraak over te doen. In GS zit eigenlijk maar één ervaren gedeputeerde en dat is de heer Loggen. Waren bij het aantreden van dit college de ambities bij de heer Van der Hoek voor het ambt van burgemeester bekend?

Mw. **Kuiper** (CDA) vraagt de CdK of de gevolgen van de Coronacrisis aan de orde gesteld worden in de PS-vergadering van 18 mei a.s.

Mw. **Strens** (D66) benadrukt dat D66 zelf de afweging maakt over het voordragen van gedeputeerden voor GS, maar de ambitie van de heer Van der Hoek om een keer een burgemeestersfunctie te aanvaarden, was bekend en dergelijke functies komen niet vaak voorbij. Zijn besluit om dit ambt te accepteren, is een persoonlijke afweging van de heer Van der Hoek geweest.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) heeft een andere mening dan de SP over de zwaarte van de huidige leden van GS. De procedures rondom de vervanging van de heer Tekin door de bestaande leden van GS en de opvolging door de heer Olthof zijn heel goed verlopen. De heer Van der Hoek kan nu zijn droom waarmaken om burgemeester te worden en de politieke afwegingen daaromtrent zijn een zaak tussen hem en zijn partij. De CdK staat boven alle partijen en kan alleen maar zeggen dat het vertrek van GS- en/of PS-leden altijd betreurd wordt, meer kan en wil hij er niet over zeggen.

7. <u>Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden</u>

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn.

8. A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
   8.a. Financiën: Statenvoordracht Financieringsstatuut 2020

Dhr. **Zoon** (PvdD) constateert dat de doelstelling is om het financieel risico van de provincie zo laag mogelijk te houden maar het geld is bestemd voor het realiseren van de provinciale doelstellingen en daar kunnen hogere en lagere risico's bij horen, zoals bij een keuze voor de meest goede en niet de meest voordelige optie. Het betalingsverkeer loopt zoveel mogelijk via de huisbankier, ABN AMRO, maar die investeert vooral in fossiele grondstoffen en hanteert lage standaarden voor dierenwelzijn en voldoet tevens niet aan het wettelijk minimum van 30% vrouwen aan de top. Is het mogelijk om een tweede huisbankier in te zetten die meer duurzaam is en beter past en aansluit bij de provinciale doelstellingen? Niettemin wordt het Financieringsstatuut 2020 ondersteund.

Dhr. **Carton** (PvdA), dhr. **Dulfer** (GL), mw. **Strens** (D66), dhr. **Van den Heuvel** (CU), dhr. **Hartog** (VVD), mw. **Kuiper** (CDA), dhr. **Faassen** (50plus/PvdO), mw. **Bezaan** (PVV), mw. **Vastenhouw** (FvD) en dhr. **Ghazi** (DENK) vinden het een hamerstuk.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) sluit zich aan bij de PvdD met betrekking tot de opmerkingen over de huisbankier. Het is een hamerstuk.

Gedeputeerde **Pels** meldt dat de rol van de huisbankier bij het betalingsverkeer vrij beperkt is, want elke avond wordt het saldo naar de schatkist overgemaakt. Een extra bank leidt tot verhoging van kosten en extra administratieve procedures. Wellicht kan men zelf het initiatief nemen om een voorstel te doen.

Dhr. **Zoon** (PvdD) vindt het een hamerstuk, maar meldt dat de PvdD het voornemen heeft om te onderzoeken of de overstap naar een andere bank gewenst is. Hij komt hierop terug.

9. Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

De **voorzitter** meldt dat de VVD een rondvraag heeft ingediend.

Mw. **Van Meerten** (VVD) refereert aan de eerder gestelde vragen tijdens het economisch spreekuur over het opschorten van betalingen van vergunningen en leges. GS melden dat er bij een verzoek van de debiteur met de nodige coulance andere betaalafspraken gemaakt kunnen worden. Betekent dit dat coulance wordt geboden tot het einde van de crisis en hoe wordt dit door GS richting de ondernemers gecommuniceerd? Actief of passief en enkel wanneer hierom gevraagd wordt?

Gedeputeerde **Pels** kan niet aangeven wanneer de crisis eindigt, maar zolang de huidige heftige situatie voortduurt, zullen GS deze coulance blijven hanteren. GS communiceren over de mogelijkheid voor uitstel van betaling of een betalingsregeling in de brieven over de verschuldigde leges en ook bij de facturen.

10. Sluiting

De **voorzitter** dankt de aanwezigen en sluit de vergadering om 15.20 uur.

11. C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Van der Hoek)
11.a. Economie: Uitvoeringsregeling MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren 2020 (C-agenda EFB 20-04-2020)
11.b Europa/economie: Vaststellen Regionale Smart Specialisation Strategie voor innovatie voor West Nederland (c-agenda EFB 20-4-2020)
De Regionale Smart Specialisation Strategie voor Innovatie in West Nederland (RIS3) is een verplicht document van de Europese Commissie voor het verkrijgen van subsidie uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Op basis van de RIS3 wordt het Operationeel Programma Kansen voor West III opgesteld waarin de projecten staan die samen met bedrijfsleven en/of kennisinstellingen uitgevoerd gaan worden.
11.c Afschrift van brief van Bouwend Nederland aan GS inz. De invloed van COVID- 19 op bouw & infra projecten. (C-agenda EFB en M&B 20-4-2020 en RWN 16- 4-2020)
11.d Bestuur: Brief van GS aan PS inz. Verslag gesprek met fractie D66 Oostzaan over bestuurscultuur en bestuurskracht (c-agenda EFB 20-4-2020)
11.e Economie: nieuwsbrief van West-Friese Bedrijvengroep aan ondernemers inz. steun voor ondernemers in Coronatijd (te kennisname)

12. C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
12.a Wob-verzoek inzake de Standpuntbepaling contacten, en correspondentie tussen de PNH, OCW en I&W over de verbinding A8-A9, de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie, over en met ICOMOS/UNESCO en contacten van de provincie Noord-Holland met UNESCO en ICOMOS over de periode 10 oktober 2018 tot 20 december 2019 (C-agenda trekkende cie. M&B 20-04-2020, C-agenda cie. EFB 20-04-2020 i.v.m. erfgoed)
12.b (Diversen o.a. inkoop): Brief GS aan PS inz. Plan van aanpak duurzame en energie neutrale eigen organisatie (C-agenda EFB 20-4-2020). In het coalitieakkoord "Duurzaam doorpakken" wordt de ambitie uitgesproken om de provinciale organisatie in 2030 klimaatneutraal te laten zijn. Met de uitvoering van een aantal speerpunten worden duurzaamheidsacties ondernomen op het gebied van catering en afval, is de huisvesting in 2028 gasloos en is het wagenpark in 2027 emissieloos.
12.c Financiën: Brief GS aan PS inz. begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming (01) (C-agenda EFB 20-2-2020 en RWK 16-4-2020)
In het voorliggende overzicht staan wijzigingen in de beleidsdoelenraming. Het gaat om begrotingsneutrale wijzigingen tussen beleidsdoelen, die geen consequenties hebben voor de financiële omvang van het programma. Deze aanpassingen zijn van belang met het oog op de rechtmatigheid.

13. C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)
13.a Subsidies: Reactie op brieven Stichting Parlan en Stichting Woonwaard inzake Transferium jeugdzorg (C-agenda EFB 23/3/2020)

De provincie Noord-Holland heeft in 2010 samen met het Rijk subsidie verleend voor het realiseren en inrichten van gebouw Transferium te Heerhugowaard. Als gevolg van de decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeenten in 2015 en aanbesteding van het zorgaanbod, is de noodzaak ontstaan de exploitatie van Transferium te herzien. Betrokken partijen hebben de provincie verzocht de subsidievoorwaarden aan te passen. Gedeputeerde Staten hebben besloten het verzoek van Stichting Parlan en Stichting Woonwaard in te willigen.

14. C-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern Control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CdK Van Dijk)

14.a Bestuur: Brief GS aan PS inz. Wob-verzoek NH Nieuws over geheimhouding/ vertrouwelijkheid van stukken (c-agenda EFB 23-3-2020)
Wob is de afkorting van de Wet openbaarheid van bestuur. De Wob regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is meestal openbaar, maar de Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet geschikt is om openbaar te maken. Meer over de Wob is te vinden op www.noord-holland.nl/wob.

14.b Concerncontrole Auditjaarplan 2020 (C-agenda EFB 20-4-2020)
Gedeputeerde Staten (GS) voeren op grond van artikel 217a, eerste lid, van de Provinciewet periodiek onderzoek uit naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur (GS-onderzoeken). Het Auditjaarplan 2020 onderzoeken GS beschrijft de voorgenomen GS- onderzoeken voor dit jaar.

14.c Concerncontrole: brief GS aan PS inz. Normenkader rechtmatigheid 2019 (c-agenda EFB 20-4-2020). De provincie is verplicht jaarlijks een normenkader rechtmatigheid op te stellen. Dit normenkader is nodig voor de controle van de externe accountant, specifiek de jaarlijkse interim controle en de jaareindecontrole 2019.

14.d Randstedelijke Rekenkamer: Rapport Randstedelijke Rekenkamer inzake 'Opvolging aanbevelingen 2020 (C-agenda NLG 16-4-2020 en M&B en EFB 20-4-2020)

15. C-agenda Algemeen

15.a MRA: Vaststellen MRA Agenda 2.0 (B-agenda RWK 16-04-2020, C-agenda NLG 16-04-2020, C-agenda EFB 20-04-2020, C-agenda M&B 20-04-2020)
In het afgelopen jaar heeft een uitgebreid proces plaatsgevonden om te komen tot een nieuwe agenda (versie 2.0) voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Daarbij zijn alle MRA partners (32 gemeenten, 2 provincies en de vervoerregio Amsterdam) betrokken. In een eerder stadium hebben Gedeputeerde Staten - met instemming van Provinciale Staten- gereageerd op een concept versie van deze MRA Agenda 2.0.
Met het nu voorliggende besluit constateren Gedeputeerde Staten dat hun reactie goed is verwerkt in MRA Agenda 2.0 en dat zij deze (op verzoek van de MRA Agendacommissie) kunnen vaststellen.

15.b PS: Brief van GS aan PS met actualiteitenoverzicht 1 met bijlage
15.c PS: Brief van GS aan PS met actualiteitenoverzicht 2 met bijlage
15.d PS: Brief van GS aan PS met actualiteitenoverzicht 3
15.e PS: Brief van GS aan PS met Actualiteitenoverzicht nummer 4

Pagina 12

Actualiteiten Provinciale inkomstenbronnen

Technische briefing Statencommissie Financiën en Bestuur

20 april 2020

Provincie Noord-Holland

Actualiteiten Provinciale inkomstenbronnen

- **Belastinggebied**
  - Motorrijtuigenbelasting
  - Verkenning belastinggebied
- **Provinciefonds**
  - Herijking normering- / verdeelsystematiek
- **Decentralisatie-uitkeringen**

Motorrijtuigenbelasting [MRB]

Algemeen

- Het heffen van provinciale opcenten op de MRB is vastgelegd in de provinciewet.
- Het aantal opcenten MRB dat provincies mogen heffen voor de belastingtijdvakken die na 31 december 2019 aanvangen, bedraagt ten hoogste 115,0 opcenten [opcententarief Noord-Holland is op dit moment 67,9 opcenten].
- Het heffen van opcenten MRB is een algemeen fiscaal instrument. De opbrengsten ervan zijn onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen van de provinciale begroting. Het is geen specifiek fiscaal beleidsinstrument en dekkingsmiddel voor het provinciaal mobiliteitsbeleid.
- De opcenten MRB vormen de belastingcapaciteit van provincies. Het is één van de maatstaven die wordt meegenomen voor de verdeling van middelen uit het Provinciefonds. Hoe hoger de belastingcapaciteit, des te lager de Provinciefondsuitkering. Sinds 2012 wordt voor de belastingcapaciteit een rekentarief van 65,9 opcenten gebruikt in de berekening van het provinciefonds. Dit betekent dat de bruto-provinciefondsuitkering per provincie wordt gekort met de berekende opcentenopbrengst van 65,9 opcenten.

Motorrijtuigenbelasting [MRB]

MRB-tarief en provinciale opcenten

- Het aantal opcenten is voor alle motorrijtuigen [personenauto's en motorrijwielen] gelijk. Van andere categorieën weggebruikers zoals bestelauto's, bussen en vrachtauto's worden geen provinciale opcenten geheven.
- De provinciale opcenten zijn een percentage van de (gefixeerde) hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting, zoals het tarief daarvan is vastgesteld op 1 april 1995.
- Het tarief van de motorrijtuigenbelasting hangt af van de brandstof en het gewicht van het voertuig.

Aantal voertuigen (incl. motoren)	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019
0 t/m 1.050 kg	40,30%	39,90%	39,10%	38,50%
1.051 t/m 2.050 kg	57,40%	57,60%	58,50%	59,00%
2.051 t/m 3.050 kg	2,20%	2,30%	2,30%	2,30%
3.051 t/m 3.551 kg	0,10%	0,20%	0,20%	0,20%
Totaal	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Opcenten per provincie

Provincie	2018	2019	2020
Groningen	89,3	90,4	91,8
Friesland	70	71,1	87
Drenthe	92	92	92
Overijssel	79,9	79,9	79,9
Flevoland	79	79,8	80,6
Gelderland	89,2	89,2	87,2
Utrecht	72,6	72,6	73,6
Noord-Holland	67,9	67,9	67,9
Zuid-Holland	90,4	90,4	90,4
Zeeland	82,3	89,1	89,1
Noord-Brabant	76,1	76,1	78
Limburg	77,9	77,9	77,9

Motorrijtuigenbelasting [MRB]

Ontwikkeling brandstofgebruik voertuigen

- Onderstaand overzicht geeft de ontwikkeling aan in het soort brandstof van de voertuigen (incl. motoren) vanaf 2015 t/m 2019. De toename van het aantal elektrische voertuigen in 2019 is opvallend.

Aantal voertuigen (incl. motoren)	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019
Benzine	1.087.296	1.108.350	1.132.844	1.157.701	1.209.465
Diesel	181.922	180.091	178.935	175.768	178.368
Electro	2.591	3.618	5.321	8.932	19.911
Waterstof	–	–	–	–	8
Gas	6.200	5.830	5.523	5.359	5.218
Aardgas	2	1.295	1.451	1.688	1.620
Overige	22	41	81	120	157
Schoongas	16.133	15.027	13.841	12.833	11.863
Totaal	**1.294.166**	**1.314.252**	**1.337.996**	**1.362.401**	**1.426.610**

Motorrijtuigenbelasting [MRB]

Ontwikkeling grootwagenparkhouders

- Sinds 2016 werkt direct en egaliserend werkend door in de verdeling van het provinciefonds. Onderstaand overzicht geeft inzicht in het aantal voertuigen van grootwagenparkhouders in Nederland en het aantal voertuigen in de provincie Noord-Holland. Vanaf 2017 is het aantal lease-voertuigen in de provincie Noord-Holland sterk gestegen.

Nederland	**31-12-2013**	**31-12-2014**	**31-12-2015**	**31-12-2016**	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**31-12-2019**
Personenauto's	423.588	450.366	492.712	505.212	528.296	557.453	572.348
Motoren	480	331	337	386	422	450	339
	424.068	**450.697**	**493.049**	**505.598**	**528.718**	**557.903**	**572.687**
Noord-Holland							
Personenauto's	59.464	56.687	70.895	69.050	78.944	90.903	166.783
Motoren	76	65	64	107	117	129	76
	59.540	**56.752**	**70.959**	**69.157**	**79.061**	**91.032**	**166.859**
Aandeel Noord-Holland							
Personenauto's	14%	13%	14%	14%	15%	16%	29%
Motoren	16%	20%	19%	28%	28%	29%	22%

Motorrijtuigenbelasting [MRB]

Ontwikkeling korte termijn

- In het Klimaatakkoord is opgenomen om – net als in het verleden bij Autobrief II – elektrische personenauto's tot en met 2024 vrij te stellen van de MRB en daarmee in principe ook van opcenten.
- Prognose elektrische personenauto's in het voertuigenpark Noord-Holland: van 0,43% in 2018 naar 36,63% in 2030 [bron: Significant APE].
- Het Rijk en het Interprovinciaal Overleg (IPO) hebben afgesproken om de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) een zwaarwegend advies uit te laten brengen over de vraag in hoeverre de beleidsvoornemens van het Rijk gerelateerd aan de provinciale opcenten tot een substantiële wijziging in inkomsten van provincies leiden. Het gaat hierbij om de gevolgen tot en met 2024. Het advies wordt dit voorjaar verwacht.

Motorrijtuigenbelasting [MRB]

Ontwikkeling lange termijn

Een ander of 'anders' belastinggebied is mogelijk wenselijk en/of waarschijnlijk noodzakelijk?

- De houdbaarheid van de autobezit als grondslag staat door allerlei ontwikkelingen volop ter discussie, ondanks de beperkingen van de stimulering van de elektrische auto's in het definitieve klimaatakkoord.
- De wijze waarop op dit moment leaseauto's zijn verdeeld over de provincies werkt verstorend op de inkomsten van de individuele provincies en kan in de toekomst nog meer verstoren bij een ongewijzigde grondslag.
- Een betere aansluiting van het provinciaal belastinggebied op het takenpakket van provincies zou moeten worden bezien. Het betrekken van de verschuiving van de lastendruk voor de burger en/of ondernemer kan hierbij ook een belangrijk element zijn.
- Bouwstenen voor verbeteringen van het belastingstelsel en rekeningrijden worden in kaart gebracht voor de volgende kabinetsperiode.

Provinciaalbelastinggebied

Verkenning lange termijn

Randvoorwaarden voor de verkenning van een ander of 'anders' belastinggebied.

- De autonomie van provincies moet overeind blijven en er dienen voldoende sturingselementen op de inkomsten door provincies behouden blijven.
- Een macro-benadering van een stabiele grondslag en opbrengst zou het uitgangspunt kunnen zijn, zodat onderhandelingen met het Rijk gevoerd worden zonder dat de individuele effecten voor provincies leidend worden. De discussie over de herverdeeleffecten dient in een later stadium gevoerd te worden.
- Een macro-benadering past beter in relatie tot andere trajecten die lopen in het kader van bestuurlijke verhoudingen. De verkenningen moeten worden bezien binnen andere ontwikkelingen in de financiële verhoudingen met het Rijk, zoals de herijking van het provinciefonds en de wijze waarin deze nieuwe vormen van heffing (kunnen) worden vereffend.
- Het aspect van de perceptiekosten is zeer relevant. Het aansluiten bij grondslagen van andere overheidslagen, zoals provinciale OZB-heffing, ingezetenenheffing zijn juist door de beperking van de perceptiekosten interessant en worden niet direct uitgesloten.

Provinciaal belastinggebied

Scenario-analyse provinciaal belastinggebied
[ambtelijke IPO-verkenning i.s.m. Significant APE]

Scenario's voor de eerste verkenning van een ander of 'anders' belastinggebied.

1. Handhaven van het huidige belastinggebied [MRB] en systematiek.
2. Aanpassingen in het huidige belastinggebied [scenario rekeningrijden] maar wel blijven vasthouden aan de opcentensystematiek.
3. Complete wijziging van het belastinggebied, gerelateerd aan de discussie over het takenpakket van provincies. Scenario's provinciale ingezetenenheffing per inwoner of per huishouden zijn verkend.
   Nog niet verkend zijn scenario's provinciale onroerende zaakbelasting (OZB), scenario's loon- en inkomstenbelasting, scenario's uitbreiding naar bv. afvalstoffenheffing, waterbelasting, energiebelasting.

Voor de analyse van mogelijke provinciale belastinggebieden is een kader van afwegingscriteria gebruikt [herkenbare grondslag, stabiliteit inkomsten, heffingskosten, effect lastendruk, herverdeeleffecten, bestuurlijke verhouding, relatie tot inkomensbeleid].

Provinciaal belastinggebied

Bevindingen op hoofdlijnen scenario-analyse

[ambtelijke IPO-verkenning i.s.m. Significant APE]

Handhaven van het huidige belastinggebied [MRB]	Aanpassingen in het huidige belastinggebied [scenario rekeningrijden]	Complete wijziging van het belastinggebied [scenario ingezetenenheffing]
- Moeilijk herkenbaar als provinciale belasting.	- Moeilijk herkenbaar als provinciale belasting.	- Vergroot de herkenbaarheid als provinciale belasting.
- Stabiele inkomstenbron met potentiele groei.	- Minder stabiele groei op gebruik en niet op bezit.	- De stabiliteit hangt samen met de bevolkingsontwikkeling.
- De kosten voor heffing zijn beperkt.	- De kosten voor heffing zullen hoger zijn.	- De kosten voor heffing zullen hoger zijn.
- Lastendruk ligt bij autobezitter.	- Bij gelijke inkomsten als uit de opcenten, zal de collectieve lastendruk niet stijgen.	- Bij gelijke inkomsten als uit de opcenten, zal de collectieve lastendruk niet stijgen.
- Geen herverdeeleffecten inwoners/bedrijven.	- Herverdeeleffect: verschuiving van bezit naar gebruik.	- Herverdeeleffect: verschuiving in belastingplichtigen Elk huishouden gaat betalen.
- Mogelijkheid om de hoogte van opcenten te bepalen.	- Afhankelijk van de inrichting, mogelijk het bepalen van de hoogte van de heffing per kilometer.	- Afhankelijk van de inrichting, mogelijk het bepalen van de hoogte van de heffing per inwoner of huishouden.
- MRB en opcenten MRB zijn niet gebaseerd op inkomensbeleid.	- Rekeningrijden is niet in strijd met het inkomensbeleid.	- Ingezetenbelasting is niet in strijd met het inkomensbeleid.

Provinciefonds

Herijken normering- / verdeelsystematiek

- Afspraak dat de ontwikkeling van provinciefonds gelijke tred zou moeten houden met de rijksuitgaven. Deze afspraak, de normeringssystematiek, is gestart in 1995, is in beginsel voor onbepaalde tijd en bestaat uit een rekenkundige uitkomst en een bestuurlijke weging.
- Afhankelijkheid van uitgavenritme Rijk. Provincies ondervinden gedurende een lopend begrotingsjaar inkomstenschommelingen als gevolg van de huidige systematiek. De onderuitputting bij het Rijk heeft afgelopen jaar gezorgd voor negatieve bijstellingen van het accres.
- De normeringssystematiek wordt op dit moment geëvalueerd. Parallel aan dit onderzoek naar de normeringssystematiek vinden onderzoeken plaats naar mogelijke hervormingen van het gemeentelijk en provinciaal belastinggebied, de ontwikkeling van de interbestuurlijke verhoudingen en de uitkeringsmechanismen binnen het gemeente- en provinciefonds.
- Herverdeeleffecten tussen provincies op basis van belastingcapaciteit en eigen vermogen. Uitgangspunt bij de verdeling zijn de mogelijkheden van een medeoverheid om een gelijk voorzieningenniveau te kunnen realiseren als een vergelijkbare medeoverheid, bij een gelijke belastingdruk.

Decentralisatie-uitkeringen

Beperkt aantal decentralisatie-uitkeringen

- Decentralisatie-uitkeringen maken net als de algemene uitkering deel uit van het provinciefonds, maar hebben een eigen verdeling. Decentralisatie-uitkeringen zijn net als de algemene uitkering vrij besteedbaar. Een decentralisatie-uitkering (DU) wordt gegeven voor een bijzondere taak van vaak korte duur hebben.
- Voor provincies is in vergelijking met gemeenten het aantal decentralisatie-uitkeringen veel minder. De omvang van decentralisatie-uitkeringen provincies bedraagt € 316 miljoen [o.b.v. septembercirculaire 2019].
- Voor Noord-Holland zijn de decentralisatie-uitkeringen beperkt. De omvang van decentralisatie-uitkeringen Noord-Holland bedraagt € 8,15 miljoen; 2,6% van totale omvang [o.b.v. septembercirculaire 2019]. Het betreft Projecten Verkeer en Vervoer, Bodemsanering, Programma Impuls Omgevingsveiligheid, Monumentenzorg, MKB Topsectoren, Gebiedsaanpak Veenweiden en Jong Leren Eten.

Verslag concept

Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur

Datum	:	24 februari 2020
Commissievoorzitter (plv.)	:	dhr. F. Zoon
Commissiegriffier	:	mw. M. de Zwart
Telefoonnummer/e-mail	:	zwartm@noord-holland.nl

Aanwezig:			
Commissievoorzitter			dhr. F. Zoon
Commissiegriffier			mw. M. de Zwart
Leden van de commissie		FvD	dhr. R. Dekker, mw. A. Nanninga, mw. J. Vastenhouw
		GL	dhr. G. Zaal, dhr. J. Dulfer
		VVD	mw. M. van Meerten, dhr. G. Hartog
		D66	mw. A. Kapitein, dhr. E. Kanik
		PvdA	dhr. J. Carton
		PVV	mw. I. Bezaan
		SP	dhr. W. Hoogervorst, mw. M. van Oorsouw
		CDA	dhr. D. Heijnen, mw. C. Kuiper
		PvdD	dhr. J. Hollebeek, Ines Kostiç
		50PLUS/PvdO)	dhr. P. Beving
		CU	dhr. G. van den Heuvel, dhr. M. Klein
		DENK	dhr. M.I. Ghazi
Afwezig met bericht			dhr. E. Stigter, dhr. A. van Dijk (CdK)
Gedeputeerden			dhr. J. van der Hoek, mw. Z. Pels
Notulist			Verslagbureau Moneypenny/mw. H. Mutsaerts

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
3. Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan, maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren
4. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten
   4.a. Vooruitblik op de komende vergadering a.d.h.v. strategische agenda
5. B-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk toezicht en Europa (EFB-onderwerpen portefeuille gedeputeerde Van der Hoek)

5.a. Voortgang Pallasproject
5.b. Discussienotitie FvD over de Referendumverordening Noord-Holland

6. Rondvraag portefeuille dhr. Van der Hoek en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
7. B-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale Betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern Control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS-zaken (EFB-onderwerpen portefeuille CdK)
   7.a. Burgerparticipatie: agendapunt aangedragen door het Presidium
8. Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden
9. A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
   9.a. Financiën: Statenvoordracht eerste begrotingswijziging 2020
   9.b. Financiën: Statenvoordracht wijziging controleprotocol (agendapunt aangedragen vanuit Rekeningencommissie)
10. Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
11. Sluiting.
12. C-agenda Algemeen
    12.a. MRA: Besluit samenwerkingsthema's Duurzaamheid Top MRA d.d. 18 oktober jl. (C-agenda RKW (trekkende cie.) 10-2-2020 en C-agenda cies. EFB en M&B 24- 2-2020)
    Op 18 oktober heeft de Duurzaamheid Top MRA plaats gehad. Hierbij is besloten om aan de besturen van gemeenten en provincies voor te stellen op een vijftal thema's gezamenlijk actie te ondernemen. Het betreft de volgende actiethema's :
    1. Gezamenlijk duurzaam inkopen en opdrachtgeven via vijf inkooppakketten 2. Samen komen tot een circulaire aanpak op textiel
    3. Uitwerken van duurzaam bouwen van woningen via het programma Cirkelstad
    4. Onderwijs- en arbeidsmarktkansen gekoppeld aan de klimaatopgave
    5. Monitoring MRA-positie en -inzet op transitie naar een duurzame economie Hierbij heeft Noord-Holland aangeboden om als trekker op te treden voor monitoring duurzaamheid (5). Voorgesteld wordt dat wij vanwege de bestaande deelname van de provincie in het programma Cirkelstad (via c- creators), geen aanvullende afspraken in MRA verband maken op het actiethema (3) 'Duurzaam bouwen van woningen via het programma Cirkelstad'
13. C-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern Control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)
    13.a Bestuur: Projectverantwoording: Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur Ondermijning & Weerbaarheid (c-agenda EFB 24-2-2020) Ondermijning vormt een bedreiging voor onze rechtsstaat. De aanpak van ondermijning vraagt om een weerbare overheid.
14. C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB-onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
    14.a Inkoop: Brief GS aan PS inz. samenwerking Electronics Watch (C-agenda EFB 24-2-2020)
    14.b Cultuur: Brief GS aan PS inz. museumvoordracht OCW (C-agenda EFB 24-2-2020)

De minister van OCW heeft elke provincie gevraagd om een museum voor te dragen voor subsidiering in het kader van de basisinfrastructuur 2021-2024. Hiertoe is een uitvraag gedaan onder Noord-Hollandse Musea, een jury heeft de ingediende plannen beoordeeld en advies uitgebracht. Op basis van dit advies hebben Gedeputeerde Staten besloten hiervoor het Frans Hals Museum voor te dragen dat in combinatie met het Amsterdam Museum een vernieuwend publieksplan plan ontwikkelt.

15. C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Van der Hoek)
16. C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)

Agenda

1. Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de vergadering om 14.15 uur en heet alle aanwezigen welkom. De vergaderorde wordt toegelicht. Bericht van verhindering is ontvangen van de CdK en gedeputeerde Stigter. Dhr. Zoon (PvdD) wordt vervangen door dhr. Hollebeek. Namens de Vereniging Pettemerduinen heeft dhr. Wegman zich aangemeld als inspreker bij agendapunt 5.a. Pallas. Voorafgaande aan de vergadering op 23 maart a.s. vindt van 12.15 tot 13.00 uur een technische briefing plaats over financiën, op donderdag 16 april wordt van 10.45 tot 12.15 uur een mandaat/delegatieworkshop aangeboden voor geheel PS. Nadere informatie hierover volgt. Op 20 april vindt van 11.00 tot 12.30 een Bot-overleg plaats over de Europastrategie. Op 11 mei zal een werkbezoek cultuur plaatsvinden in het kader van de actualisatie van het Cultuurbeleid waarover voorafgaande aan deze vergadering een technische briefing is gegeven.
Na afloop van deze vergadering wordt een interview gehouden met twee commissieleden naar aanleiding van de discussie over burgerparticipatie. Van het interview wordt een video gemaakt die wordt gepost op jouwnoordholland.nl. Ook reacties van burgers op straat over de stelling burgerparticipatie zijn op deze website gepost.

Mw. **Bezaan** (PVV) meldt dat op 26 januari jl. een goed werkbezoek heeft plaatsgevonden aan SDAC waarbij tevens een datacentrum in aanbouw is bezocht. Dit datacentrum is nog niet operationeel, daarom wordt voorgesteld om dit jaar nog voor de commissie een werkbezoek te organiseren aan het datacentrum van Microsoft in Middenmeer, gemeente Hollands Kroon.

De **voorzitter** concludeert dat de meerderheid dit voorstel ondersteunt. De minimumeis voor het organiseren van een werkbezoek is 10 aanmeldingen.

Mw. **Kapitein** (D66) stelt voor dit bezoek te combineren met een werkbezoek aan ECW en aan andere interessante bedrijven op het terrein of in de regio.

De **voorzitter** meldt dat men onderwerpen voor een eventueel werkbezoek aan het noorden van de provincie aan de griffie kan doorgeven. Deze zal dan kijken of tot een goed voorstel gekomen kan worden.

2. Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn.

3. Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan, maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren

De **voorzitter** constateert dat zich geen insprekers hebben aangemeld.

4. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten

Dhr. **Kanik** (D66) mist op de lijst de toezegging van gedeputeerde Pels over de discussienota Erfgoed en Archeologie.

De **voorzitter** zal dit laten nagaan. GL heeft voorgesteld om het stuk Projectverantwoording Versterking Kwaliteit en Integriteit lokaal bestuur ondermijning en weerbaarheid van de C- naar de B-agenda te verplaatsen. Dit onderwerp wordt geagendeerd voor de volgende commissievergadering. Hij constateert dat de rest van de stukken van de C-agenda voor kennisgeving wordt aangenomen. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld. De moties- en toezeggingenlijst wordt vastgesteld.

4.a. Vooruitblik op de komende vergadering a.d.h.v. strategische agenda

De **voorzitter** meldt dat voor de vergadering van 23 maart a.s. een technische briefing financiën, de discussienota GL over Concretisering rol provincie bij ondermijning en weerbaarheid en vaststelling van het financieel statuut geagendeerd staan.

5. B-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk toezicht en Europa (EFB-onderwerpen portefeuille gedeputeerde Van der Hoek)
   5.a. Voortgang Pallasproject

Dhr. **Wegman** spreekt in namens de Vereniging Pettemerduinen. “Goedemiddag, dank voor de mogelijkheid om in te spreken namens de Vereniging Pettemerduinen over Pallas. Aangezien Pallas slecht scoort op een groot aantal criteria, is het onverantwoord om overheidsgeld te investeren in medische isotopen geproduceerd door Pallas. 1. Het kenmerk van een goede businesscase is dat investeerders de bereidheid hebben te investeren. Pallas roept al twee jaar dat er geïnteresseerde investeerders zijn. De verantwoordelijk minister van Medische zorg Bruno Bruins meldt in de brief van 4 juli 2019 aan de Tweede Kamer wederom dat meerdere private partijen willen investeren in de nieuwe Pallas reactor in Petten. 2. Maar geen enkele investeerder is met naam en toenaam bekend. Al jaren wordt door de overheid de indruk gewekt dat Pallas een privaat initiatief is. De werkelijkheid is anders. Het is de overheid zelf die het initiatief neemt en is de promotor van dit project. De gesprekken met investeerders gaan over de garanties die de overheid moet geven. En omdat het de overheid is die dit prestigeproject wil realiseren, hebben investeerders alle tijd. 3. Bij garanties moeten we denken aan minimalisering van de risico’s en maximalisering van het rendement op het geïnvesteerde vermogen. Investeerders hebben niet zoveel op met de langjarige risico’s die gepaard gaan met het nucleaire afval of de risico’s van de snel veranderende markt van medische isotopen. De af te geven garanties lopen natuurlijk voor een periode van veertig jaar. 4. De huidige HFR draait voor 90 % op de bestraling van plaatjes uranium voor de molybdeenproductie. Dat levert 2% product op en 98 % afval. Het radioactieve afval van de HFR is een hoofdpijndossier dat al honderden miljoenen aan belastinggeld kostte. In 2018 betrof het een totaal van € 150 miljoen. NRG hanteert twee scenario’s voor het opruimen: het optimistische waarin al het kernafval is afgevoerd eind 2026 en het pessimistische dat doorloopt tot 2034. 5. De Pallasreactor is ontworpen op basis van oude technologie en blijft de komende 60 jaar radioactief afval produceren. Alternatieven om Molybdeen op een schone wijze te produceren zijn ruimschoots voorhanden. Landen als de Verenigde Staten en Canada zijn overgeschakeld op nieuwe niet vervuilende technologie. Het door Pallas te produceren afval zal meer dan honderdduizend jaar een gevaar vormen voor de gezondheid van komende generaties. Een niet te verkopen nucleaire voetafdruk door een overheid die de mond vol heeft van klimaat en milieu. 6. Volgens de directeur van de NRG, de heer Cuijpers, zijn de bulkproducten Molybdeen-99 en Lutetium-177 de pijlers onder de toekomstige productie van Pallas. Het marktaandeel van Pallas betreffende Molybdeen-99 neemt af doordat er meerdere spelers op de markt zijn of komen. In de vragenbeantwoording bij het bestemmingsplan van de gemeente Schagen werd een afname van het marktaandeel genoemd van 50%. Andere spelers zijn bijvoorbeeld de Europese vestiging van Shine Medical, die isotopen zal leveren voor meer dan 30.000 patiënten per dag en het Imaging Centre van het UMC in Amsterdam dat vandaag de dag al heel Nederland kan bedienen met de diagnostische PET-scans, met betere kwaliteit dan de SPECT-scans met Molybdeen. 7. Als initiatieven als Shine, Northstar, Lighthouse en de cyclotrons een groot deel van de Molybdeenproductie over gaan nemen dan komt niet alleen bij Pallas reactorcapaciteit vrij, maar ook bij reactoren in België, Duitsland, Frankrijk, Polen en Tsjechië. Pallas zal in die zin met haar als uniek aangeprezen positie aan moeten sluiten in de rij en wellicht overbodig worden. Voor de investeerders geen punt want die hebben hun garanties en claims klaarliggen. De Nederlandse belastingbetaler draait vervolgens op voor de verliezen. 8. Pallas is een trein die bijna twintig jaar geleden is gaan rijden. Toentertijd was de bestemming helder. De HFR moet zijn vervangen in 2015. Vandaag draait de hoogbejaarde reactor nog steeds. Vele miljoenen zijn er nodig geweest voor de exploitatie en de veiligheid van de reactor is een continue zorg. 9. We kunnen ons een wereld zonder sociale media, Google, Facebook en Uber niet meer voorstellen. Toch werd de smartphone pas tien jaar geleden geïntroduceerd. Vandaag de dag maken we geen

businesscase meer voor veertig jaar. Maximaal een jaar of vijf tot tien is te overzien vanwege de snelle technologische veranderingen. Met Pallas is het niet anders. Links en rechts wordt Pallas ingehaald door bedrijven die schoner en vooral veel goedkoper produceren. 10. Maar de politiek houdt vast aan het oorspronkelijke scenario, blijkbaar blind voor de veranderende wereld. Lighthouse werd het land uitgezet en ook Shine zal als we niet uitkijken aan Petten en Nederland voorbijgaan. Hoe kunnen politici blijven geloven in een Healt&Energy Campus, als een nieuw Eindhoven van het Noorden, wanneer de meest innovatieve bedrijven ter wereld worden geweerd? 11. Duurzaamheid en innovatie staan met grote letters in de programma's en coalitieakkoorden. 'Duurzaam Doorpakken' heet het in Noord-Holland. Blijkbaar is het allemaal voor de bühne. Als het puntje bij het paaltje komt kiezen we voor de bestaande belangen en de old school. Anders gezegd, voor gedateerde en zeer vervuilende technologie op basis van politieke keuzes in plaats van zakelijke overwegingen met een risicoafdekking door de Nederlandse belastingbetaler. 12. En dan is de vraag of die onderzoeksreactor in Petten moet komen. Zeg nu zelf, als we vandaag met een dergelijk project beginnen dan komen gebieden als de Eemshaven of Maasvlakte het eerst in aanmerking en niet een Natura 2000 gebied. De bouwplaats van de nieuwe Pallasreactor ligt middenin de Pettemerduinen. Naast de nieuwe reactor worden meerdere productiehallen gebouwd en verouderde infrastructuur wordt vernieuwd. Het bestemmingsplan Pallas ligt momenteel ter beoordeling bij de Raad van State. De stikstofuitstoot van de bouw van de centrale alleen overschrijdt de norm met een factor duizend. 13. De gedachte dat Petten de droomlocatie is vanwege de aanwezigheid van Curium is onjuist. Curium en de HFR zijn niet onlosmakelijk aan elkaar verbonden. De HFR bestraalt ook targets voor de IRE die op transport gaan naar België om daar te worden verwerkt. Een kernreactor kan dus overal komen te staan. Overigens werd in 2014 afgesproken om voor de productie van medische isotopen over te stappen van hoog- naar laag verrijkt uranium. In 2018 bericht de NRG dat deze afspraak was nagekomen. Onlangs bleek echter dat de uranium targets die de IRE in Petten laat bestralen nog steeds uit hoogverrijkt uranium bestaan. 14. Het is tijd voor een herbezinning op het gehele Pallas-initiatief. Als de Pallasfabriek niet levensvatbaar is blijft het uitgangspunt dat Nederland deel uit wil maken van de Europese nucleaire kennisinfrastructuur bestaan. Onze suggestie: Bouw Pallas om tot een onderzoekfaciliteit voor medische isotopen. Dat is waar Nederlandse wetenschappers en medici op zitten te wachten. Overigens kan een dergelijke onderzoeksfaciliteit een behoorlijk inkomen generen door de verkoop van patenten. De markt voor therapeutische medische isotopen wordt geschat op 25 miljard, een hoogwaardig nucleair onderzoeksinstituut lijkt rendabel. Een onderzoeksreactor heeft genoeg aan een warmtecapaciteit van één megawatt. Daar zijn geen koeltorens of complexe koelwaterleidingen meer voor nodig. 15. Wat is de werkelijkheid van vandaag? Pallas heeft geen investeerders en de volgende tranche voor terugbetaling dient zich deze zomer aan. De subsidie van 80 miljoen zal wel ongeveer gebruikt zijn. De enige politieke optie is doorgaan en meer geld inleggen. Natuurlijk weer een lening met de belofte van terugbetaling. 16. Ondanks de inzet van oud-minister Zalm is het nog volstrekt onduidelijk hoe de nieuwe werkelijkheid van Pallas zich gaat voegen met de complexe werkelijkheid van de NRG. Ook dit moet een teken aan de wand zijn. Na zeven jaar is er geen helderheid over de toekomstige bestuursstructuur van Pallas. Ondenkbaar in een marktinitiatief, politiek blijkbaar volkomen acceptabel. Dit kan niet anders zijn dan een voorbode van het volgende moeizame dossier. 17. We kennen de NRG als een organisatie met voortdurende tekorten. De staat legde meer dan 250 miljoen op tafel in het zich voortslepend drama rondom veiligheid en het nucleair afval. Pallas past in dit verhaal. Het is de overheid die subsidieert en de risico's afdekt.

18. Het heeft er alle schijn van dat de politiek Pallas gewoon laat komen en de samenleving alle ongemakken voor lief moet nemen. Wij als Vereniging Pettemerduinen zijn absoluut niet tegen medische isotopen, maar kunnen er niet bij dat de politiek voor een fabriek kiest die onnodig zwaar vervuilend is, met verouderde technieken werkt en niet levensvatbaar is gezien de grootschalige internationale ontwikkelingen van gelijkwaardige en schonere technieken, die bovendien niet van subsidie afhankelijk zijn. 19. Vaak klinkt terecht de vraag naar de gevolgen voor de leveringszekerheid en werkgelegenheid als Pallas niet doorgaat. Welnu, van de 2000 genoemde arbeidsplaatsen zijn er hooguit tien procent gerelateerd aan de reactor. Het is zo dat de werkgelegenheid méér verzekerd zal zijn met het aantrekken van innovatieve bedrijven die werken met nieuwe technieken, niet subsidie-afhankelijk zijn maar marktconform opereren en ook interesse blijken te hebben zich in Petten te vestigen. Leveringszekerheid voor patiënten hangt nu al niet meer van Petten af. Volgens het laatste RIVM-rapport is de productie wereldwijd zelfs viervoud van de vraag als Pallas in 2027 wordt opgeleverd. Alleen de nieuwe Belgische centrale heet al goed te zijn voor een derde van de toekomstige wereldvraag naar Molybdeen-99. 20. Kortom, heroverweeg het hele project, kies voor duurzaamheid en innovatie. Bouw een onderzoeksreactor op een wél voor de hand liggende en geschikte locatie en geef het duingebied terug aan de natuur."

Er zijn geen vragen aan de inspreker en de **voorzitter** dankt hem voor zijn inspraak.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) vraagt GS om PS te informeren over de laatste stand van zaken van het vervoeren en opruimen van het afval.

Ines **Kostiç** (PvdD) constateert dat het project in 2012 van start is gegaan waarbij de provincie het risico van de eerste fase zou dragen. Deze fase zou in 2017 voltooid zijn, maar dat was niet het geval. In goed vertrouwen is 40 miljoen euro aan Pallas geleend welk bedrag vanaf 1 juli 2020 moet worden terugbetaald. Kunnen GS aangeven of de afbetaling op 1 juli start, met welke snelheid en wanneer de lening helemaal afgelost is? Is het bedrag van 600 miljoen euro nog voldoende reëel na het verstrijken van inmiddels 8 jaar aan voorbereidingen? De bouw van Pallas midden in een N2000-gebied is een behoorlijke ingreep. Er zou nu aan het eind van fase 1 inzicht moeten bestaan in de stikstofknelpunten van de te bouwen centrale. Wat is de stand van zaken?

Mw. **Van Meerten** (VVD) vraagt GS naar de ideeën omtrent de private investeerders.

Dhr. **Zaal** (GL) refereert aan de kabinetsbrief van juli 2019, waarin wordt aangegeven dat er concrete interesse bestaat bij private investeerders. Wat is inmiddels de stand van zaken van de onderhandelingen met de private partijen? In de brief staat tevens dat het kabinet heeft besloten tot voortzetting van Pallas en te starten met de onderhandelingen met private investeerders. Is het besluit om de onderhandelingen voort te zetten, samen met de provincie genomen en zo niet, waarom is de provincie hier niet bij betrokken? Ontstaan er gevolgen voor de financiële inspanningen door de provincie? Er is in de brief van het kabinet sprake van een alternatief scenario wanneer de onderhandelingen niet succesvol zijn. Is de provincie hierbij betrokken?

Dhr. **Heijnen** (CDA) heeft geen aanvullende vragen. Hij bedankt voor de technische briefing over Pallas. Hij is blij met de mededeling dat verdere innovatie niet is uitgesloten bij de bouw van Pallas.

Mw. **Kapitein** (D66) vraagt waarom dit thema nu op de agenda staat. Is dat vanwege het grote aantal nieuwe Statenleden?

De **voorzitter** meldt dat PS hebben verzocht om elk jaar geïnformeerd te worden over de stand van zaken Pallas. Hij schorst de vergadering voor een paar minuten ten behoeve van de gedeputeerde om de antwoorden op de vragen voor te bereiden. De vergadering wordt heropend.

Gedeputeerde **Van der Hoek** meldt dat PS met GS de afspraak hebben gemaakt om PS jaarlijks te informeren over de stand van zaken, daarom staat het onderwerp vandaag op de agenda. De bouw van Pallas heeft geen betrekking op het opruimen van het afval, daar gaat Pallas niet over, dat is aan de NLG en daarvan is Rijksrapportage opgesteld. Het afval van de nieuwe centrale gaat rechtstreeks naar Covra in Zeeland. Het project ligt op koers, dus in juli 2020 starten de afbetalingen. Het bedrag is nog steeds reëel, daarover zijn geen andere signalen ontvangen. De investering van de provincie bedraagt maximaal 40 miljoen euro en daar blijft het bij. Andere kosten komen ten laste van het Rijk.

Dhr. **Van der Lugt** meldt dat er een groot aantal vergunningen aangevraagd moet worden. De twee in de technische briefing genoemde vergunningen betreffen het traject met de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming. Er is eerst een vergunning nodig om Pallas te kunnen bouwen en daarna is een operationele vergunning nodig om Pallas daadwerkelijk te gaan inzetten. Alle benodigde documenten voor de bouwvergunning worden besproken met de Autoriteit. Binnenkort wordt de veiligheidsanalyse voor het ontwerp bij de Autoriteit aangeleverd die een jaar nodig heeft om deze te beoordelen. Daarna wordt de bouwvergunning aangevraagd en die verwacht men rond de zomer van 2021 te ontvangen. Bij dit afstemmingskader zijn ook de gemeente Schagen en andere vergunningverlenende instanties betrokken. In het traject voor de tweede vergunning om te komen tot het wijzigen van het bestemmingsplan, wordt ook de discussie over stikstof gevoerd. De aanpak van de gemeente Schagen met Pallas ligt momenteel ter juridische beoordeling voor bij de Raad van State en naar verwachting wordt er over 4 tot 5 weken uitspraak gedaan.

Gedeputeerde **Van der Hoek** beantwoordt de overige vragen. De vraag of de investeerders volledig eigendom verwerven, is onderdeel van de onderhandelingen met het Rijk. Volgens de laatste informatie zijn de investeerders nog steeds geïnteresseerd. Bij het Rijk loopt een parallel traject met onderzoek naar een alternatief scenario indien de markt de investeringen niet helemaal gaat dragen. De gedeputeerde neemt deel aan de stuurgroep Pallas en de provincie wordt hierover geïnformeerd. Relevante zaken over de voortgang worden actief aan PS gemeld.

5.b. Discussienotitie FvD over de Referendumverordening Noord-Holland

Mw. **Vastenhouw** (FvD) introduceert de discussienota over de referendumverordening. Zij is trots op het feit dat de bewoners een instrument in handen hebben dat beoogt hen een extra stem te geven, want gebleken is dat de burgers weinig vertrouwen hebben in de politiek en dat de kloof tussen burgers en bestuur in Noord-Holland groot is. Zij dankt PS voor het mogelijk maken van de totstandkoming van het provinciale referendum. Er komt vandaag een aantal zaken aan de orde die in de huidige verordening een probleem vormen. Het

referendum is een essentieel democratisch recht voor de bevolking van de provincie, namelijk om de provincie terug te roepen als er beleid wordt vastgesteld dat tegen de bedoeling van de kiezer ingaat. Als voorbeeld wordt genoemd het feit dat er veel onvrede is ontstaan over bijvoorbeeld de aanpak van stikstof en PFAS, terwijl dat helemaal geen onderwerp was bij de verkiezingen. Geen van de inwoners van de provincie heeft voor dergelijke drastische maatregelen gestemd die de bouw van woningen volledig heeft platgelegd. Hierdoor bestaat het risico dat de representatieve democratie niet meer representatief is en daarvoor is het referendum juist bedoeld, om in te zetten als noodrem. Tot op heden is nog in geen enkele provincie het provinciale referendum toegepast. In 2018 bij de voorbereiding van de verordening, werd ervan uitgegaan dat het instrument niet ingezet zou worden, maar daarmee is een verkeerd signaal afgegeven. Dit zijn enkele redenen om samen met de andere fracties opnieuw naar het referendum te kijken, want een aantal waardevolle elementen in de verordening is niet bruikbaar. Drie hiervan zijn opgenomen in de discussienota en er worden nog twee aan toegevoegd, namelijk dat het referendum beperkt is tot besluiten van PS. Drie dagen vóórdat PS zo'n besluit nemen, moet er een kennisgeving gedaan worden terwijl de gedetailleerde agenda pas twee weken van tevoren gepubliceerd wordt, en de strategische agenda – zoals iedereen weet – erg beperkt is. Dit is in de praktijk dus vrijwel onmogelijk. Juist op dit punt verschilt de provinciale verordening dan weer van de wet op het raadgevend referendum, waarin twee weken ná een besluit een kennisgeving gedaan kan worden. De verordening vereist voor een inleidend verzoek handtekeningen van 10.000 kiesgerechtigden in de provincie, maar ook het landelijk referendum stelt eenzelfde drempel van 10.000 op de totale kiesgerechtigde bevolking van het hele land. Deze eis is opgenomen om uitstel van besluiten te voorkomen, maar dit is niet nodig want bij de kennisgeving is er al uitstel van het besluit. De uitkomstdrempel van 30% zaait mogelijk verwarring. PS kunnen immers zelf besluiten wat zij doen met een uitslag, terwijl de verordening nu een andere indruk geeft. Artikel 5, punt 2.n zegt dat een referendum niet mag worden gehouden over een onderwerp waarvan de inwerkingtreding of uitvoering niet kan worden uitgesteld vanwege dringende provinciale belangen, terwijl het instrument is bedoeld om politieke besluiten een halt toe te roepen. Nu is niet volledig duidelijk of een digitale kennisgeving volstaat. Het antwoord hierop is terug te lezen in de antwoorden op technische vragen die wij voorafgaand aan deze commissie indienden. Daar blijkt namelijk uit dat de mogelijkheid tot een digitale kennisgeving niet duidelijk is. Daarom wordt voorgesteld deze vijf punten te bediscussiëren en daarbij worden verbeterpunten voorgesteld, zoals gezamenlijk de verordening evalueren en mogelijke verbeterpunten bespreken, zoals een relatieve kiesdrempel, die in verhouding staat tot het inwonertal van de provincie, de mogelijkheid tot het indienen van een kennisgeving tot twee weken ná een besluit, het evalueren van de 30% uitkomstdrempel, het laten vervallen van de voorwaarden voor de kennisgeving en een digitale mogelijkheid creëren voor een kennisgeving waarna later het definitieve verzoek kan worden ingediend. Hoe denken de fracties over deze vijf punten?

Mw. **Bezaan** (PVV) bedankt FvD voor het opstellen van de discussienota. De PVV is ook groot voorstander van referenda zodat voorkomen wordt dat volksvertegenwoordigers besluiten nemen die niet of nauwelijks worden gedragen door de bevolking, want beleidsbesluiten behoeven geen basis in verkiezingsprogramma's waardoor burgers geen kans hebben gehad om via de verkiezingen een oordeel te geven. Drempels voor referenda moeten zo laag mogelijk zijn, dus de voorgestelde 5 punten zijn heel legitiem. De PVV heeft in 2018 ook al naar voren gebracht dat 10.000 handtekeningen heel veel is in vergelijking met de landelijk gehanteerde drempel. Daarom ondersteunt de PVV het meetellen van de handtekeningen uit

de eerste fase bij het definitieve verzoek. Een evaluatie van de huidige verordening wordt ondersteund zodat er ruimte ontstaat voor verbetering.

Ines Kostiç (PvdD) vindt referenda een waardevolle aanvulling op de representatieve democratie. Deze kunnen de betrokkenheid van burgers vergroten en een beter beeld aan politici geven van wat mensen willen. Er zijn echter verschillende invullingen en vormen van referenda mogelijk en niet elke vorm draagt bij aan de gezamenlijke doelen. De beste vorm hangt van de context af. Hier is veel wetenschappelijk onderzoek naar gedaan, reden om GS te vragen een analyse te maken van de verschillende wetenschappelijke inzichten die zijn opgedaan over de beste manier om referenda vorm te geven en deze analyse terug te koppelen met PS. Hierbij moet expliciet in beeld worden gebracht hoe valkuilen kunnen worden vermeden, zoals de mogelijkheid dat een referendum een exclusief instrument wordt van een machtige lobbygroep of welgestelde actoren, zoals in Californië, want er moeten zoveel mogelijk stemmen worden gehoord. Hoe worden kwetsbare groepen – mensen met een handicap, bi-culturelen – werkelijk betrokken? Daarin kan de provincie een actievere rol spelen. De provincie dient meer in te zetten op het instrument van referenda en dit breder bekend te maken. De norm van 10.000 handtekeningen is overgenomen van de landelijke regelgeving, maar er moet een voor de provincie realistischer getal gekozen worden. Een drempel is nodig om gewicht te geven aan de uitkomst, maar nu ontstaat er een dilemma voor een deel van de stemmers bij de 30% opkomstdrempel. Bij het Oekraïne-referendum kon men voor stemmen of niet stemmen om het doel te bereiken, terwijl tegenstanders maar één keuze hadden. Hierdoor kan een prisoner's dilemma ontstaan. Er wordt opgeroepen om goed te kijken naar de best mogelijke invulling van een referendum en bij voorkeur op basis van de conclusies van wetenschappelijk onderzoekers.

Mw. **Kuipers** (CDA) vindt het referendum een zwaar instrument om de besluitvorming van PS te beïnvloeden, daarom is het logisch dat hier zware eisen aan gesteld worden. Er moeten volledige stemlokalen worden ingericht en bemand en dat brengt veel kosten met zich mee, nog los van de vraag voor welk onderwerp een groep mensen bereid is een referendum te organiseren, want bij de verkiezingen hebben zij gekozen voor een bepaalde partij wiens politieke koers wordt ondersteund. Het instrument lijkt te zwaar en bovendien zijn er andere mogelijkheden zoals verkiezingen en andere vormen van burgerparticipatie om betrokkenheid en beïnvloeding door burgers bij besluitvorming mogelijk te maken. Eventuele wijzigingen in de verordening moeten passen bij de zwaarte van het instrument.

Dhr. **Kanik** (D66) constateert dat in de discussienota van FvD een aantal aannames en insinuaties wordt gedaan die niet door D66 worden ondersteund. Uit welk onderzoek blijkt dat de samenleving weinig vertrouwen heeft in de politiek? Uit recent onderzoek van zijn werkgever, een marketingonderzoeksbureau, blijkt dat het in Nederland meevalt met het wantrouwen van de burger in de politiek, het is eerder zo dat de overheid terughoudend is met vertrouwen geven aan haar burgers. Wel wordt erkend dat er op een aantal thema's met groepen bewoners wat wrijvingen op het gebied van burgerparticipatie bestaan, maar het is de vraag of een referendum het juiste instrument is om een brug te slaan tussen burger en bestuur. In Amerika heeft het referendum bijvoorbeeld de kloof tussen rijk en arm vergroot omdat het als middel wordt ingezet door rijke belangengroepen om hun belangen te verdedigen. Ook in Zwitserland wordt de uitslag geïnterpreteerd en niet een-op-een overgenomen. Hij is sceptisch over de naar voren gebrachte knelpunten. Kan FvD met concrete voorbeelden de stelling onderbouwen dat de verordening niet is gebruikt door de

huidige knelpunten? FvD maakt een denkfout bij het stellen dat de burger maar 3 dagen tijd heeft, dat zijn enkele weken, tijd genoeg om 500 handtekeningen te verzamelen. Sinds enkele jaren kennen alle grote beleidswijzigingen en projecten al participatietrajecten voor de burgers.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) vraagt of D66 eigenlijk tegenstander is van het referendum. Uit ervaring blijkt dat mensen – in ieder geval in haar eigen omgeving – niet op de hoogte zijn van mogelijkheden zoals burgerparticipatie en panels.

Dhr. **Kanik** (D66) refereert aan de aangenomen motie om meer aandacht te geven aan het referendum. D66 vindt het referendum een noodrem op besluitvorming in PS. Participatie moet juist aan de voorkant beginnen en niet aan de achterkant als het besluit genomen is.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) ziet het referendum ook als een noodrem, juist daarom moeten burgers hier gebruik van kunnen maken en moet het instrument werkbaar zijn.

Dhr. **Kanik** (D66) constateert dat het referendum nog niet is afgeschaft. D66 is er geen voorstander van om de huidige referendumverordening te wijzigen. De drempels zitten op het juiste niveau en zijn toereikend om als noodrem te functioneren. Wel zou men graag zien dat de uitslag van het referendum bindend wordt verklaard, maar dat besluit is aan de Tweede Kamer. Bij het volgende agendapunt komt de burgerparticipatie aan de orde en dat vindt plaats aan de voorkant van het traject. Dan is de noodzaak voor een referendum minder van belang.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) is niet verrast door de stellingname van D66. Burgerparticipatie gaat over draagvlak en discussie en juist door een referendum wordt de discussie opgevoerd.

Dhr. **Kanik** (D66) meent dat de discussie over een thema aan het begin moet plaatsvinden en niet pas op het moment dat er besluitvorming plaatsvindt.

Ines Kostiç (PvdD) vraagt of D66 ook van mening is dat het goed is om de verordening aan te scherpen en knelpunten aan te pakken. Is D66 bereid hieraan mee te werken?

Dhr. **Kanik** (D66) meldt dat indien uit een evaluatie blijkt dat de verordening niet werkt, D66 bereid is om hiernaar te kijken, maar tot op heden zijn er geen concrete voorbeelden aangedragen waaruit blijkt dat het niet werkt.

Ines Kostiç (PvdD) concludeert dat D66 de oproep aan GS om een evaluatie uit te voeren, dus ondersteunt.

Dhr. **Kanik** (D66) merkt op dat er al afspraken zijn gemaakt over het evaluatietraject.

Mw. **Van Oorsouw** (SP) vindt het referendum een waardevolle aanvulling op de representatieve democratie. Voor bewoners moet het heel eenvoudig zijn om een referendum aan te vragen, maar de behoefte tot aanpassing van de verordening of verbetervoorstellen moeten door de bewoners kenbaar worden gemaakt. De SP stelt voor ten aanzien van het aantal van 10.000 kiesgerechtigden het burgerinitiatief te volgen, waarvoor 5.000 handtekeningen vereist zijn.

In plaats van de uitkomstdrempel van 30% te hanteren, kan overwogen worden om uit te gaan van het opkomstpercentage bij de laatste Statenverkiezingen.

Dhr. **Van den Heuvel** (CU) sluit zich aan bij FvD en D66, want het referendum moet ingezet kunnen worden als een noodrem. FvD wordt bedankt voor de discussienota. CU is voorstander van een uitkomstdrempel, want deze ondersteunt de uitkomst van het referendum. Het is inderdaad niet logisch om de landelijke drempel van 10.000 kiesgerechtigden voor de provincie te hanteren.

Ines Kostiç (PvdD) verzoekt de CU te reageren op het dilemma van de drempel van 30% voor een specifieke groep kiezers. Ondersteunt de CU een evaluatie om tot verbeteringen te komen?

Dhr. **Van den Heuvel** (CU) ziet geen dilemma bij een uitkomstdrempel, want dat betekent dat de uitslag vanaf een zekere grens gezag heeft richting besluitvorming. Dat is een logische redenering. Hij is niet tegen een evaluatie, maar de verordening wordt sowieso geëvalueerd.

Dhr. **Zaal** (GL) dankt FvD om het provinciale referendum ter discussie te stellen. GL heeft in 2018 voor deze verordening gestemd na een advies van een Statenbrede commissie. Het kan zinvol zijn om de verordening te evalueren, maar eerst een aantal vragen. FvD stelt dat sprake is van een brede kloof tussen de burger en het bestuur van Noord-Holland, maar in de praktijk blijkt veel betrokkenheid van burgers, zoals zichtbaar in klimaatdemonstraties, petities, insprekers in vergaderingen en volle zalen bij de informatieavonden over de RES'en en trekkers van boeren voor het provinciehuis, een en al betrokkenheid. Kan FvD een nadere toelichting geven op de geconstateerde kloof? Onderzoek van het CBS van 2019 bevestigt dat de meerderheid van de Nederlanders – 60% – weinig vertrouwen heeft in de politiek, maar ook dat het vertrouwen aan het stijgen is. Deze cijfers zijn geen reden om achterover te leunen, maar de stelling dat inwoners van Noord-Holland zich niet gehoord voelen, wordt niet ondersteund. Dan de 3 knelpunten. Terecht stelt FvD dat 3 werkdagen te kort is, maar is het niet belangrijk dat de kennisgeving bekend moet zijn voor besluitvorming in PS? Want deze is van invloed op een referendabel besluit en daarom moet de kennisgeving in de beraadslagingen betrokken kunnen worden. Het verzoek moet door 10.000 kiesgerechtigden worden ondersteund. Hoe verhoudt dit getal zich tot drempels in andere provinciale verordeningen? Zeven van de 12 provincies kennen overigens geen referendum. Het derde knelpunt is de uitkomstdrempel van 30%. PS besluiten over wat er gebeurt met de uitslag, maar de verordening geeft een andere indruk. De essentie van een raadgevend referendum is dat PS besluiten over intrekking of aanpassing van inwerkingtreding en GL wil niet tornen aan het raadgevend referendum. Waarom wil FvD nu al tot evaluatie overgaan van de verordening die in mei 2018 is vastgesteld? Tot op heden is er nog geen enkele ervaring mee opgedaan. GL betwijfelt of een evaluatie na twee jaar zinvol is en neigt er op dit moment niet naar om het voorstel te ondersteunen.

Mw. **Van Meerten** (VVD) geeft complimenten aan FvD. De VVD heeft in 2018 tegen de verordening gestemd, want de VVD is geen voorstander van een referendum omdat hierbij complexe problemen worden teruggebracht tot een te simpele vraag die met ja of nee moet worden beantwoord. Daarmee doet men de stemmers te kort.

Ines Kostiç (PvdD) heeft als alternatief voorgesteld om meervoudige antwoorden en meer opties aan te bieden. Is de VVD bereid het verzoek aan GS te ondersteunen?

Mw. **Van Meerten** (VVD) vindt een raadgevend referendum geen doel op zich maar een middel om de burger eerder en meer te betrekken bij de besluitvorming, dat is het doel van participatie. De VVD herkent zich niet of slechts ten dele in de door FvD geconstateerde kloof tussen burgers en bestuur in Noord-Holland. In veel gemeenten in provincies wordt hard gewerkt aan participatie, zoals met burgerinitiatieven, en die zijn effectiever dan een referendum. De ontwikkelingen op dit gebied waarmee de kloof echt verengd wordt, verlopen snel, met name in gemeenten, want bewoners worden vanaf het begin meegenomen bij wijzigingen in hun leefomgeving en daar zijn bewoners zeker bij betrokken. Wellicht is de reden waarom tot op heden nog geen gebruik is gemaakt van een referendum het feit dat een raadgevend referendum geen invloed heeft op de directe leefomgeving van bewoners. Participatie wordt steeds meer opgepakt in gemeenten waardoor provinciale referenda overbodig worden.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) constateert dat de VVD ervan uitgaat dat referenda dus bedoeld zijn om speeltuinen aan te leggen.

Mw. **Van Meerten** (VVD) merkt op dat er al veel participatie mogelijk is, daarom hebben bewoners geen interesse in een referendum over grote onderwerpen.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) is verbaasd over de bijdrage van de VVD. Zegt de VVD hiermee dat de provincie geen ingrijpende besluiten neemt? Denk eens aan PFAS en stikstof, deze grote beleidsvelden brengen drastische veranderingen mee voor alle bewoners en die behoren niet tot het domein van de gemeente.

Mw. **Van Meerten** (VVD) antwoordt dat in het volgende agendapunt aan de orde komt hoe de burgers aan de voorkant bij grote processen kunnen worden betrokken. Burgerparticipatie is een betere oplossing dan een referendum. Complexe vraagstukken worden in een referendum platgeslagen in de vorm van een simpele ja- of nee-vraag.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) vraagt of de VVD van mening is dat burgers niet in staat zijn om mee te denken over grote en complexe zaken zoals stikstof en PFAS?

Mw. **Van Meerten** (VVD) bedoelt dit niet te zeggen. Juist bij onderwerpen als PFAS en stikstof moeten inwoners betrokken worden en dat gebeurt in de RES'en waarbij burgers aan de voorkant worden betrokken. Hoe is het mogelijk om de verordening te evalueren en te wijzigen als er tot op heden nog geen gebruik van gemaakt is? Zou een langere termijn voor kennisgeving wel werken?

Ines Kostiç (PvdD) vraagt of de VVD bereid is om mee te werken aan verbetering van de verordening. Baseert de VVD zich op onderzoek bij de stelling dat het referendum niet wordt gebruikt?

Mw. **Van Meerten** (VVD) baseert zich niet op onderzoek. Zij constateert dat in gemeenten door burgers een grotere participatie plaatsvindt. Mocht de provincie ook overgaan tot het

betrekken van burgers aan de voorkant bij de besluitvorming, dan verhoogt dat zeker de betrokkenheid en het vertrouwen in de democratie, dat blijkt ook uit onderzoeken.

Mw. **Bezaan** (PVV) merkt op dat ook bij de RES'en het probleem wordt teruggebracht tot een simpele keuze tussen a of b. Daar is helemaal geen sprake van participatie.

Mw. **Van Meerten** (VVD) heeft één RES in de Gooi- en Vechtstreek bijgewoond die heel interactief was en gevolgd wordt door allerlei participatietrajecten georganiseerd door de gemeenten.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) heeft meerdere RES'en bijgewoond.

Mw. **Van Meerten** (VVD) vindt een drempel van 10.000 handtekeningen haalbaar, afgezet tegen het totale aantal kiesgerechtigde inwoners van de provincie. Bovendien is een provinciaal referendum erg kostbaar, dat kost 5 miljoen euro aan belastinggeld en daarbij komen nog de organisatiekosten. Het evalueren twee jaar na invoering van de verordening is kort dag. Bovendien is bij het vaststellen van de verordening besloten om de verordening te evalueren binnen 6 maanden na een referendum en die afspraak wordt door de VVD ondersteund. De VVD heeft een voorkeur voor het intensiveren van de burgerparticipatie aan de voorkant van projecten en het referendum voorlopig opzij te leggen.

Dhr. **Carton** (PvdA) heeft nog niet gehoord dat burgers afzien van een raadgevend referendum vanwege de genoemde knelpunten. Het is goed om het referendum onder de aandacht te brengen en dat er een evaluatie plaatsvindt nadat er een referendum is geweest. Maar bij voorkeur moet meer aandacht gegeven worden aan het betrekken van inwoners aan de voorkant van trajecten over allerlei thema's die in de provincie van belang zijn.

Gedeputeerde **Van der Hoek** constateert dat er in 2018 met PS al uitgebreid over het referendum gesproken is en toen is al onderzocht welke vormen van referenda wel of niet effectief waren. Hierbij was zelfs een speciale Statenwerkgroep betrokken die ook naar de evaluatie van de verordening heeft gekeken.

Ines Kostiç (PvdD) vraagt naar de conclusies van het onderzoek uit 2018.

Gedeputeerde **Van der Hoek** verwijst hiervoor naar de notulen van destijds of naar de leden die hebben deelgenomen aan de Statenwerkgroep. Op basis van de input van de werkgroep is destijds tot de huidige verordening besloten. Hij deelt een aantal observaties van de commissie over de drempel van 10.000 kiesgerechtigden. De opkomstdrempel bestaat niet in Noord-Holland, dus dat is niet aan de orde. De kosten van een referendum zijn hoog, daarom moet er zorgvuldig en selectief mee worden omgegaan. Het heeft daarom de voorkeur om de participatie van de burger aan de voorkant te realiseren in plaats van nadat besluitvorming heeft plaatsgevonden. De tijd om te reageren is niet 3 dagen, maar meerdere weken. Na behandeling in GS wordt een voordracht aangeboden aan de PS. Deze volgt dan eerst het traject van commissievergadering en dan pas PS. Na GS zijn de besluiten openbaar en is er dus genoeg tijd om stukken te lezen en te besluiten of er een referendum moet plaatsvinden. Ook PS zijn dan tijdig op de hoogte van een initiatief tot een referendum over een bepaald onderwerp. Destijds is afgesproken dat zodra er een referendum zou plaatsvinden, dit geëvalueerd zou worden, maar tot op heden is er nog geen referendum geweest.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) vindt het fantastisch om op deze wijze met elkaar te discussiëren, want hierdoor zijn nieuwe inzichten ontstaan door vragen en opmerkingen van de fracties en GS die nader geëvalueerd zullen worden. Er zijn twee redenen om op dit moment tot wijziging van de verordening over te gaan, namelijk vanwege grote en ingrijpende onderwerpen op de agenda, zoals de Omgevingsverordening en de RES'en.

Mw. **Van Meerten** (VVD) constateert dat bij de Omgevingswet en -verordening wel degelijk aan de voorkant al participatie heeft plaatsgevonden.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) kent geen enkele inwoner in haar omgeving die op de hoogte is van de aanstaande Omgevingsverordening en welke gevolgen deze voor de burgers heeft, dus het klopt echt niet dat er aan de voorkant voldoende participatie heeft plaatsgevonden. De tweede reden voor de discussienota is het feit dat er 35 nieuwe Statenleden zijn, evenals een nieuwe coalitie, dus sinds de verordening in 2018 in het leven is geroepen, hebben zich al veel nieuwe ontwikkelingen voorgedaan hetgeen de reden was voor agendering van de referendumverordening.

Dhr. **Van den Heuvel** (CU) vindt het een beetje discutabel om zaken uit de vorige periode opnieuw te agenderen vanwege nieuwe Statenleden en de nieuwe coalitie. Wanneer burgers ontevreden zijn over bepaalde besluiten en het referendum gebruiken om dit besluit terug te draaien, dan zal het wantrouwen in de politiek nog groter worden.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) constateert dat in Zwitserland blijkt dat het vertrouwen juist groter wordt.

Dhr. **Kanik** (D66) vindt het de taak van de politieke partijen om de bewoners op de hoogte te stellen van aankomende belangrijke trajecten en besluiten van de provincie. Wat doet FvD hieraan?

De **voorzitter** informeert de commissie dat GS op dit moment werken aan de uitvoering van een motie ter vergroting van de bekendheid van het referendum en burgerparticipatie.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) vindt het een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de burgers te informeren. In antwoord op vragen van D66 over concrete voorbeelden die aangeven dat de verordening onwerkbaar is, wordt gemeld dat gesprekken zijn gevoerd met de achterban en dat zijn veel inwoners van Noord-Holland. Bij het Oekraïne-referendum dat geëvalueerd is, is gebleken dat een aantal elementen van de huidige provinciale referendumverordening niet de juiste zijn. FvD zal te zijner tijd een initiatiefvoorstel indienen waarin de input van vandaag zal worden verwerkt. Zij bedankt alle fracties voor hun tijd en inzet bij de discussienota.

6. <u>Rondvraag portefeuille dhr. Van der Hoek en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa</u>

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn.

7. <u>B-agenda Openbare orde en veiligheid, integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS Zaken, Financiën, Cultuur</u>

en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB-onderwerpen portefeuille CdK)

7.a. Burgerparticipatie: agendapunt aangedragen vanuit het presidium

Dhr. **Hoogervorst** (SP) is van mening dat burgerparticipatie een essentieel onderdeel van een besluitvormingsproces is, hoewel de vorm en het gewicht afhankelijk zijn van de aard en impact van het te nemen besluit. Er zijn diverse participatievormen in gebruik, niettemin staat de burgerparticipatie in de provincie eigenlijk nog in de kinderschoenen. Daarom moet worden bestudeerd welke vormen wenselijk en bruikbaar zijn. Het vooraf communiceren van de kaders van de burgerparticipatie is hierbij heel belangrijk, maar ook dat is afhankelijk van de aard van het proces. Participatie leidt tot een grotere betrokkenheid van de inwoners, maar dat kan alleen als er goede afspraken worden gemaakt over wat er wordt gedaan met de input van de burgers. Wanneer men hierover geen duidelijke afspraken maakt, zal men draagvlak verliezen. Ook in fasen voorafgaande aan en na het burgerparticipatieproces moet zichtbaar zijn op welke manier door de provincie wordt omgegaan met de informatie en welke rol deze informatie verder in de besluitvorming speelt. En bij complexe besluiten dienen burgers ook achteraf te worden geïnformeerd en geraadpleegd. Uit het vorige agendapunt, de referendumverordening, blijkt dat sommige partijen angst hebben voor de stem van de burger. Daarom vindt de SP het van belang dat de wijze waarop en wanneer burgerparticipatie wordt ingezet, in de oordeels- en besluitvorming wordt uitgewerkt in een beleidsstuk.

Mw. **Kapitein** (D66) vindt burgerparticipatie heel interessant en essentieel. In de provincie wordt al veel gedaan aan participatie, zo blijkt uit goede voorbeelden zoals de Omgevingsvisie waar duizenden mensen aan de voorkant bij betrokken zijn geweest. Burgerparticipatie is niet eenvoudig en als het misgaat, dan wordt het wantrouwen in het bestuur vergroot. Het is daarom belangrijk dat op het juiste moment de goede dingen worden gedaan met daarbij een stuk verwachtingenmanagement naar de burgers toe, zodat zij weten wat met hun inbreng gedaan wordt. D66 stelt voor burgerparticipatie aan de voorkant goed te organiseren en een aantal initiatieven achteraf in een werkgroep te evalueren om het een volgende keer nog beter te kunnen doen. De volgende vragen zijn dan van belang: hoe is het participatieproces verlopen? Zijn alle maatschappelijke belangen in beeld geweest en is er een goede afweging gemaakt? Waarom doen mensen wel of niet mee? Wat is de impact, zijn de burgers tevredener geworden of zijn er meer klachten ontstaan? Hoeveel heeft het gekost? Wat kan verbeterd worden? Van de uitkomsten en resultaten van de participatietrajecten kan in aanvulling op het provinciale jaarverslag een terugkoppeling worden gegeven zodat er publieke verantwoording wordt afgelegd en de bewoners een beter beeld krijgen.

Mw. **Kuipers** (CDA) zou het jammer vinden om de inbreng gedurende de vorige Statenperiode niet te gebruiken en in te zetten om te komen tot een zo optimaal mogelijk participatie-instrument dat leidt tot een weloverwogen besluitvorming. Misschien zijn er meer dossiers die vergelijkbaar zijn met de Omgevingsvisie en wellicht kan het onderwerp scherper worden gedefinieerd, want er bestaan in processen en procedures al heel veel mogelijkheden voor inbreng door burgers. Burgers weten de provincie te vinden, zoals is gebleken bij de boeren die naar het provinciehuis kwamen of de diverse insprekers bij het kappen van bos in de Schoorlse Duinen. Deze situaties kunnen geanalyseerd worden zodat duidelijk wordt of met een andere communicatie- of participatievorm zaken anders waren verlopen. Het hangt ook samen met de wijze waarop de provincie reageert op de input van de participatie en of de provincie voldoende benaderbaar is.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) onderschrijft de opmerking dat wanneer burgers de provincie weten te vinden, er op juiste wijze met de input moet worden omgegaan. Is het CDA het ermee eens dat het nu vooral gaat om het door PS op juiste wijze organiseren van burgerparticipatie en dat niet moet worden gewacht tot het moment dat er boze boeren voor de deur staan?

Mw. **Kuipers** (CDA) vindt burgerparticipatie een instrument waarmee alle betrokkenen elkaar weten te vinden en dat leidt tot goede besluitvorming. Er zijn al veel instrumenten beschikbaar zoals de mogelijkheid van inspreken in vergaderingen en het burgerinitiatief, dus men start niet vanaf een nul-situatie.

Dhr. **Van den Heuvel** (CU) meent dat burgerparticipatie zodanig moet worden vormgegeven dat de wens voor een referendum voorkomen wordt. Hij sluit zich inhoudelijk aan bij het CDA.

Dhr. **Carton** (PvdA) vindt dat iedereen in de provincie moet kunnen meedoen en zeggenschap over de eigen leefomgeving moet hebben en dat de provincie de zorgen van de burger goed begrijpt. Met een open aanpak met passende instrumenten waarin men luistert en goed terugkoppelt, ontstaat er meer begrip evenals beter onderbouwd beleid met meer draagvlak. Nu wordt burgerparticipatie met name vormgegeven door inspraak en het indienen van zienswijzen maar dat gebeurt vaak op een te laat moment in het besluitvormingsproces. Bovendien maakt slechts een kleine groep gebruik van deze mogelijkheden. De PvdA stelt nogmaals voor een werkgroep burgerparticipatie namens PS in het leven te roepen.

Dhr. **Zaal** (GL) deelt het standpunt dat de aandacht voor burgerparticipatie niet goed tot zijn recht komt in de werkgroep die is ingesteld met het oog op de samenwerking GS en PS. Daarom moet er apart aandacht voor burgerparticipatie gegenereerd worden. Indien niet wordt gekozen voor een werkgroep namens PS, dan komt men uit bij GS. Daarom worden GS verzocht een notitie op te stellen over burgerparticipatie met de volgende aandachtspunten: welke vormen van participatie worden al toegepast en welke van die vormen passen goed bij provinciale besluitvorming? Moet er onderscheid gemaakt worden tussen de diverse beleidsterreinen? Hoe kan men voorkomen dat onterechte verwachtingen worden gewekt? Bij besluiten moet in een eerder stadium kenbaar gemaakt worden of participatie wenselijk en haalbaar is en welke vorm de voorkeur heeft. Wat gebeurt er op dit vlak in andere provincies en gemeenten? Het antwoord hierop dient niet gegeven te worden in de vorm van een groslijst, maar er moet een duidelijke keuze van vormen gemaakt worden die wel of niet bij de provincie Noord-Holland passen. Het participatiebeleid en de spelregels moeten daarnaast goed vastgelegd worden, zodat hierover verantwoording kan worden afgelegd. Vooraf dienen de doelstellingen van participatie duidelijk gemaakt te worden, evenals wanneer deze als gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) vindt het grote voordeel van burgerparticipatie dat grote thema's veel inhoudelijker besproken kunnen worden met een grotere focus op inhoud en minder op persoonlijke motieven van personen. Wat betekent burgerparticipatie op provinciaal niveau, naast verkiezingen voor PS een keer per 4 jaar? Burgerparticipatie moet tussen de verkiezingen door ingezet worden op onderwerpen die zich daarvoor lenen, zoals ruimtelijke ordening, een typisch provinciale verantwoordelijkheid. Zij heeft geconstateerd dat niemand in haar eigen omgeving op de hoogte is van bijvoorbeeld de participatie-instrumenten of de gemeentelijke RES-ateliers die georganiseerd worden, want deze ateliers worden selectief en

slechts door kleine groepen inwoners en beroepsactivisten bezocht. Overigens wordt hier wel de indruk gewekt dat er dialoog en inspraak mogelijk is, maar op deze avonden vindt slechts in één richting communicatie plaats. Daarom wordt de motie van de PvdA in de Tweede Kamer ondersteund die ziet op het op een valide manier kunnen meten van de burgerparticipatie bij de Omgevingsverordening. Voor de provincie is van belang dat burgers weten waar de provincie wel of niet over gaat. Dat moet goed duidelijk gemaakt worden, want dat zal zeker leiden tot een beter begrip en meer legitimiteit. FvD ziet de afstand tussen inwoners en bestuur graag zo klein mogelijk en de onderlinge lijnen zo direct mogelijk. Daarom is het goed om te onderzoeken welke instrumenten al bestaan of welke nog ontwikkeld kunnen worden, maar het is nu al duidelijk dat er compromissen gesloten zullen moeten worden. FvD kiest ervoor om zowel het burgerinitiatief als het provinciale referendum te optimaliseren en bekendheid te geven en er bruikbare instrumenten van te maken. Voorgesteld wordt om het raadplegend referendum, de meest directe vorm van burgerparticipatie, te onderzoeken en op te nemen in de verordening. Samenvattend, FvD adviseert de huidige instrumenten te optimaliseren en bruikbaar te maken, meer aandacht te geven aan de instrumenten voor provinciale burgerparticipatie en onderzoek te doen naar de mogelijkheden van het opnemen van een raadplegend referendum in de huidige verordening en de kosten van de verschillende instrumenten inzichtelijk te maken, zodat deze vergeleken kunnen worden met de kosten van een referendum. Voorgesteld wordt om deze aandachtspunten in een werkgroep te bespreken of in een nota namens GS uit te laten werken.

Mw. **Van Meerten** (VVD) beoordeelt participatie als meedoen en het samen dragen van verantwoordelijkheden. Burgerparticipatie bestaat al heel lang, het betekent dat burgers betrokken worden bij projecten op een vooraf bepaald niveau van de participatieladder binnen de door PS gestelde kaders. Met de invoering van de Omgevingswet in 2021 is burgerparticipatie op grote schaal leidend bij lokaal en provinciaal beleid, dus de samenleving is dan aan zet. Het document van 2015 geeft inzicht in de bestaande instrumentaria en dilemma's en uitdagingen, maar hier is zeker verbetering in mogelijk. Nu moet de provincie stappen zetten. Zuid-Holland heeft een visie ontwikkeld op dit gebied en ook PS van Noord-Holland moeten zelf een visie ontwikkelen en de kaders vaststellen, wellicht door de inzet van een kleine werkgroep – waaraan ook GS en de griffie deelnemen – om de verschillende rollen en kaders van GS, PS en de organisatie vast te leggen en te verduidelijken, zowel op het gebied van burgerparticipatie als van burgerinitiatieven. Tevens wordt voorgesteld om per project een startnotitie op te stellen waarin de uitgangspunten, kaders en participatiegraad worden vastgelegd zodat deze voor alle deelnemers duidelijk zijn.

Mw. **Bezaan** (PVV) vindt de mening van burgers essentieel om draagvlak voor beleid te genereren. De mate en vorm hangen van het onderwerp en de fase van het beleidsproces af. PS moeten door GS zo vroeg mogelijk betrokken worden bij de vormgeving van de participatie-uitgangspunten in beleids- en besluitvorming. In Drenthe wordt al gewerkt met een startnotitie voor grote thema's – zoals door de VVD genoemd – waarin burgerparticipatietrajecten worden gepresenteerd en besproken. In het memo van de werkgroep burgerparticipatie staan de nodige interessante instrumenten, zoals de poll en het formulier. De PVV ziet graag dat bij provinciaal beleid bij projecten standaard gebruik wordt gemaakt van deze relatief laagdrempelige tools om de mening van burgers te peilen. Daar mag flink in geïnvesteerd worden, waarbij ook aandacht moet zijn voor mensen die niet digitaal actief zijn. De PVV ondersteunt een evaluatie van de bestaande instrumenten, zoals de referendumverordening, het inspreekrecht en het burgerinitiatief. Uiteindelijk gaat het om de

wil van PS en GS om daadwerkelijk en concreet iets met de uitkomst van de burgerparticipatie te doen, met name met afwijkende meningen. Anders is het enkel een show voor de bühne, waardoor het vertrouwen van de burgers nog verder beschadigd wordt.

Dhr. **Beving** (50plus/PvdO) stelt voor om af te spreken dat in ieder beleidsvoornemen een communicatieparagraaf wordt opgenomen, want daar moet het mee beginnen. Hoe worden de doelen onder de aandacht gebracht bij de burgers?

Ines Kostiç (PvdD) constateert dat de provincie nog een beetje achterloopt bij de toepassing van alle tools voor burgerparticipatie. Zij merkt in aanvulling op GL op dat de provincie een co-creërende en netwerkende rol dient te vervullen in het participatieproces. Bewoners kunnen praktisch ondersteund worden door zaaltjes te regelen en hen toegang te geven tot interne en externe deskundigen. Hierdoor voelen zij zich serieus genomen en zullen eerder taken op zich nemen. De digitale mogelijkheden bieden hiervoor veel kansen. Daarnaast moeten kwetsbare groepen actief betrokken worden, want iedereen moet zijn stem kunnen laten horen. De doelgroepen moeten actief opgezocht en zodanig benaderd worden dat de wijze van participatie aansluit bij hun leefwereld. Er moet onderscheid gemaakt worden tussen verschillende tools die passen bij de verschillende fasen van het politieke proces, want er wordt nu te weinig gebruik van gemaakt en er is nauwelijks sprake van doorwerking in provinciale besluitvorming. De werkgroep wordt ondersteund, mits deze zich baseert op de uitkomsten van objectieve wetenschappelijke onderzoeken, meningen van experts en evaluaties.

De **voorzitter** meldt dat gedeputeerde Van der Hoek de CdK vervangt en in zijn plaats zal reageren op de bijdrage van de commissie. Hij schorst de vergadering voor overleg. De vergadering wordt heropend.

Gedeputeerde **Van der Hoek** merkt op dat het aan PS is om te besluiten over de werkgroep, maar het structureel laten aansluiten van GS bij deze werkgroep is niet wenselijk omdat het een Statenwerkgroep betreft. Wel zijn GS uiteraard bereid om bij gelegenheid met de werkgroep te overleggen en gezamenlijk te reflecteren. Hij vraagt zich af of er een meerderheid in de commissie is voor het voorstel om GS een nota te laten opstellen of dat de werkgroep zich hiervoor gaat inzetten. FvD heeft voorgesteld een raadplegend referendum op te nemen, maar wat vinden de andere fracties van dit voorstel? Hiermee wordt aan de voorkant een referendum opgelegd en wordt het initiatief niet overgelaten aan de burger.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) heeft gezegd dat het de moeite waard is om eerst een raadplegend referendum te onderzoeken met het oog op de algemene burgerparticipatie.

Gedeputeerde **Van der Hoek** wil hierover ook graag de mening van andere partijen horen. GS zijn geen voorstander van het voorstel van de VVD om een visie en een startnotitie op te stellen. Het opstellen van een startnotitie behoort bij grote onderwerpen standaard tot het proces, net zoals dat in de provincie Drenthe het geval is. Dat geldt ook voor het verzoek om een communicatieparagraaf op te nemen over de burgerparticipatie. Graag horen GS van de commissie wat er ontbreekt in de huidige startnotities bij grote onderwerpen.

Mw. **Van Meerten** (VVD) heeft bedoeld aan te geven dat met een visie of startnotitie de kaders worden vastgesteld, evenals alle beschikbare instrumenten waarvan moet worden aangegeven

wanneer deze kunnen worden gebruikt. Burgers kunnen zelf de visie of startnotitie vooraf raadplegen en dan is het voor iedereen duidelijk, ook voor PS.

Gedeputeerde **Van der Hoek** benadrukt dat een visie en een startnotitie twee aparte zaken zijn. Een visie is volgens GS te abstract, daarom gaat de voorkeur uit naar een praktisch instrument zoals een participatiewijzer waarbij een startnotitie een van de mogelijke vormen is. Het kabinet en de CdK organiseren in het najaar een conferentie over de voor- en nadelen van burgerparticipatie. Een voordeel is dat er een grotere betrokkenheid ontstaat, maar nadelig is dat er een soort parallelle democratie kan ontstaan waarbij de besluitvorming door anderen wordt overgenomen. De vraag doemt dan op hoe hieraan opvolging gegeven kan worden, want uiteindelijk zijn PS het bevoegde besluitvormingsorgaan. GS stellen voor om bij dit proces eventuele verbeteringen te betrekken, vast te leggen welke vormen er al zijn en wat er past bij de provincie, het participatiebeleid vast te stellen en de doelstellingen te evalueren, hetgeen overigens al plaatsvindt bij grote onderwerpen, zoals bij de Omgevingswet. Deze evaluatie zal aan PS worden voorgelegd. Daarnaast dient meegenomen te worden in hoeverre co-creatie mogelijk is en hoe kwetsbare groepen actief betrokken kunnen worden. Voorgesteld wordt om daarna vanuit de conferentie te komen tot een aantal concrete zaken, zoals een participatiewijzer. Voor de conferentie zijn de Statenleden én raadsleden uitgenodigd, waardoor sprake is van een brede inbreng.

De **voorzitter** constateert dat GS vier voorstellen doen: de conferentie in het najaar afwachten, wat vindt de commissie van het opstellen van een nota door GS (waar GS overigens geen voorstander van zijn), het eventueel instellen van een werkgroep en het vastleggen van het raadplegend referendum. Het presidium heeft besloten om niet onmiddellijk een werkgroep Burgerparticipatie in het leven te roepen, maar eerst de discussie in de commissie te voeren. Hoe denkt de commissie over wel of geen werkgroep formeren en hoe ziet de commissie de samenwerking met GS in dit traject?

Mw. **Kapitein** (D66) ondersteunt de evaluatie van een aantal projecten, bij voorkeur in een werkgroep. Daarom stelt zij een splitsing van werkgroepen voor. Een pragmatische insteek met een participatiewijzer wordt ondersteund hetgeen volgens D66 als een visie gezien kan worden. Het doel moet gericht zijn op concrete verbetering waarbij PS in de lead zijn en GS kunnen assisteren en reflecteren. Het najaarscongres moet in het proces van de werkgroep een logische plek krijgen.

Dhr. **Carton** (PvdA) ziet graag een werkgroep waarin de uitgangspunten voor burgerparticipatiebeleid worden besproken. Hiervoor is al gepleit in het presidium.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) is voorstander van het opstarten van een aparte werkgroep Burgerparticipatie. Het is nog niet bekend of de SP aan deze werkgroep gaat deelnemen vanwege de beperkte omvang van de fractie.

De **voorzitter** stelt voor om op een later moment de precieze vormgeving te inventariseren.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) stelt voor een transparante en openbare werkgroep in het leven te roepen wiens activiteiten goed te volgen zijn voor de burgers. De bijeenkomsten van deze werkgroep moeten live via de website worden uitgezonden.

Mw. **Kuipers** (CDA) constateert dat de commissievergaderingen al openbaar zijn en daarbij kan iedereen meekijken, dus het CDA is geen voorstander van het instellen van een werkgroep. Bovendien is het voor kleinere fracties lastig om aan alle werkgroepen deel te nemen. De resultaten van de najaarsconferentie worden afgewacht.

Ines Kostiç (PvdD) ondersteunt het instellen van een werkgroep op voorwaarde dat deze wordt ondersteund door objectieve experts en wetenschappers om te voorkomen dat de discussie van een werkgroep verzandt in allerlei meningen en zogenaamd representatieve peilingen bij het koffieapparaat.

Dhr. **Zaal** (D66) is voorstander van een werkgroep namens PS die zelf kan bepalen of externe expertise wordt ingehuurd. De resultaten van de najaarsconferentie kunnen door de werkgroep meegenomen worden en vervolgens in deze commissie geagendeerd worden.

Mw. **Van Meerten** (VVD) sluit zich aan bij GL en D66. Participatie is een thema dat meer bij PS thuishoort dan bij GS, maar de samenwerking tussen beide organen wordt ondersteund. Hoe ziet het CDA een en ander tot stand komen?

Mw. **Kuipers** (CDA) stelt voor eerst de resultaten van de najaarsconferentie af te wachten en daarna kunnen PS het vervolgtraject van de burgerparticipatie bepalen.

De **voorzitter** constateert dat de meerderheid van de commissie voorstander is van het instellen van een werkgroep namens PS. De organisatie en invulling van de werkgroep zal op een later moment aan de orde komen.

8. Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn aan de CdK.

9. A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB-onderdelen portefeuille gedeputeerde Pels)
   9.a. Financiën: Statenvoordracht eerste begrotingswijziging 2020

Dhr. **Dulfer** (GL) ondersteunt de eerste begrotingswijziging 2020. Er zijn zogenaamde vaste uitgestelde intenties en nieuwe uitgestelde intenties voor gezamenlijk 13,5 miljoen euro, die onder andere in het eerste jaar zijn ontstaan door zaken die over de jaargrens heen zijn geschoven. Benadrukt wordt dat het volume van deze uitgestelde intenties niet elk jaar groter mag worden, want dan moet men helaas aan het einde van de periode constateren dat veel projecten niet zijn uitgevoerd.

Dhr. **Heijnen** (CDA) herkent veel logische verwerkingen van de uitgestelde intenties en ziet hier veel van het coalitieakkoord in terug, evenals de effecten van de herlabeling van reserves. Waarom wordt het strategisch partnership van het prinsjesfestival zo laat verwerkt? Dit was toch al eerder bekend?

Dhr. **Hoogervorst** (SP) constateert dat er in de reserves grote verschillen bestaan ten opzichte van de oorspronkelijke begroting. Zijn deze verschuivingen in de reserves bedoeld voor het

bekostigen van de actualisatie van het PMI? Voor wie wordt het prinsjesfestival georganiseerd en wat houdt deze strategische deelname in?

Mw. **Strens** (D66) vindt het logisch dat binnen de reserves het bedrag van 720.000 euro voor de gebiedsgerichte aanpak van N2000 wordt opgevangen, maar er zal meer geld nodig zijn voor uitvoering van de stikstofaanpak. Waar komt dit financieel terug en vormt dit onderdeel van de kaderbrief 2020-2021? Waarom is het strategisch partnerschap met het prinsjesfestival aangegaan?

Dhr. **Dekker** (FvD) vraagt zich af waarom de begroting de facto met 1,8 miljoen euro wordt verhoogd, terwijl er voor tientallen miljoenen euro verschuivingen plaatsvinden, zoals bij subsidies.

Dhr. **Hartog** (VVD) vindt de voordracht een hamerstuk. Hij stelt voor om bij de aankomende technische briefing een toelichting te geven op de kentekens en opcenten, want onlangs zijn door een leasemaatschappij 70.000 kentekens van de provincie overgeschreven en dat heeft nogal wat gevolgen gehad.

Mw. **Bezaan** (PVV) vindt het prinsjesfestival voor 250.000 euro geen kerntaak van de provincie. In de lijst zijn nieuwe subsidies opgenomen en daar is de PVV niet blij mee en dan gaat het nog niet eens over de bijna driekwart miljoen euro extra kosten in 2020 voor de gebiedsgerichte aanpak stikstofproblematiek in alle N2000-gebieden. De PVV gaat niet akkoord met de voordracht.

Gedeputeerde **Pels** meldt dat de verwerkte intenties in de laatste begrotingswijziging zijn vastgesteld en wat nu voorligt, zijn de nieuwe voorgestelde intenties. Vorig jaar was sprake van een verschuiving van een vergelijkbaar bedrag, omdat projecten zich niet altijd in een jaar laten vangen zoals bij het grote uitstel van intenties rond de Boerenvlietsluis. Daardoor verschuift dan in een keer een groot bedrag. Over de financiering van de stikstof is nog veel niet bekend, maar wat wel bekend is, zal in de kaderbrief verwerkt worden, hoewel met een slag om de arm omdat men sterk afhankelijk is van het Rijk. Veel verschuivingen komen uit de reserves, er wordt dan wel een jaar verschoven maar niet in de werkelijke middelen, want het blijft binnen een programma. Gezien de vele gesprekken over de continue onderbesteding bij de begroting en jaarrekening, moet men niet vrezen om bij de begrotingswijziging er even overheen te gaan. Het resultaat komt terug in de jaarrekening. Aan het verzoek van de VVD om een toelichting op de kentekens en opcenten, zal worden voldaan. Wanneer de dekking plaatsvindt vanuit een reserve en men komt niet tot besteding in het beoogde jaar, dan moet het hier afgevoerd worden en dit jaar opnieuw worden opgevoerd. Dit komt met name voor bij infrastructurele projecten. De middelen voor stikstof zijn nieuw, dus dat is geen verschuiving van reserves. Met bedragen die vrijvallen, kunnen nieuwe zaken gefinancierd worden.

Gedeputeerde **Van der Hoek** meldt dat sinds 2013 het prinsjesfestival wordt georganiseerd door een provincie samen met de Stichting Prinsjesfestival die het grootste deel van de activiteiten met vrijwilligers organiseert. Ieder jaar wordt er een partnerprovincie gekozen die de opening verzorgt, het diner en uitnodiging van Tweede Kamerleden, kennisinstellingen en relevante relaties om de onderlinge contacten aan te halen. De CdK is de gastheer. Dit is een eenmalige activiteit, want de andere jaren zijn de overige provincies aan de beurt. Op deze dag worden activiteiten en belangrijke thema's van de provincie voor het voetlicht gebracht,

zoals duurzaamheid, smart mobility, cultuur en regionale economische ontwikkelingen en streekproducten. Het programma moet nog uitgewerkt worden. De invulling van het festival zal de CdK te zijner tijd met PS delen.

Dhr. **Heijnen** (CDA) vraagt wanneer bekend was dat Noord-Holland in 2020 als partnerprovincie zou optreden.

Gedeputeerde **Van der Hoek** antwoordt dat het festival op 10 december 2019 in GS is behandeld.

Dhr. **Heijnen** (CDA) vraagt waarom dit voornemen dat in december al bekend was, niet gedeeld is voordat de reguliere begroting werd vastgesteld. Waarom wordt het nu bij de begrotingswijziging voorgelegd?

Gedeputeerde **Pels** antwoordt dat het na de zomer bekend was, maar toen was nog niet bekend hoe invulling zou worden gegeven aan deze dag. Er is geprobeerd dit in de begroting mee te nemen, maar deze wordt al begin september aan PS voorgelegd.

De **voorzitter** constateert dat de voordracht als hamerstuk wordt doorgeleid naar PS.
De PVV is tegen de voordracht en zal dan ook een stemverklaring afleggen in PS.

9.b. Financiën: Statenvoordracht wijziging controleprotocol (agendapunt aangedragen vanuit Rekeningencommissie)

Mw. **Bezaan** (PVV) vindt het op verzoek van de accountant verviervoudigen van de rapportagetolerantie van 100.000 naar 400.000 euro wel echt iets anders dan het 'ophogen' van een bedrag. Verzocht wordt het bedrag te handhaven op 100.000 euro want dat komt de transparantie van het gevoerde beleid ten goede. De PVV stemt niet in met de voordracht.

De **voorzitter** constateert dat de voordracht als hamerstuk naar PS wordt doorgeleid.
De PVV is tegen de voordracht en zal dan ook een stemverklaring afleggen in de PS vergadering

10. Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

De **voorzitter** verzoekt GS de rondvraag van Ines Kostiç (PvdD) schriftelijk te beantwoorden.

Gedeputeerde **Pels** zegt dit toe, maar benadrukt dat een schriftelijke reactie meer tijd kost dan een mondelinge reactie ter vergadering.

11. Sluiting

De **voorzitter** sluit de vergadering om 17.30 uur.

Pagina 24

Onderwerp	Inhoud	Nummer	Indiener	Portefeuille houder	Datum PS	Stand van zaken GS
Vergroting bekendheid van Noord-Hollandse burgers met provinciaal referendum, burgerinitiatief en inspraak	PS verzoeken het college van Gedeputeerde Staten: - de volgende vier communicatie-uitingen die bekendheid in grote mate zouden versterken te organiseren en uit te voeren o de mogelijkheid tot het initiëren van een referendum, burgerinitiatief of inspraak opnemen in een (digitale) brochure en die onder Noord-Hollandse burgers verspreiden o het doen van (meer) uitingen hieromtrent op sociale media te denken valt hierbij aan een aparte website, en gebruik van de sociale media Facebook, Twitter en Instagram o het opstellen en verspreiden van een infographic met wegwijzer over alle mogelijke manieren van inspraak en meedenken die Noord-Hollandse burgers t.a.v. het bestuur hebben o de informatie op de website toegankelijk en up to date houden	M98-2019	Vastenhouw, J. (FvD)	Hoek van der, J.	11-11-2019	03-02-2020 Uitvoering van de motie volgt medio 2020.
Vang de kinderen van Moria op	Roepen het College GS op: — Ondersteuning te verlenen aan de Noord— Hollandse gemeenten bij de opvang en huisvesting van deze kinderen. — In Den	M21-2020	Doevendans, S. (PvdA)	Dijk van, A.	09-03-2020	

	Haag aan te dringen op medewerking met de gemeenten.					
Prinsjesfestival 2020 - Het strategisch partnerschap van onze provincie	Besluit het college van GS op te roepen: - voor de zomer te komen met een concreet overzicht van te organiseren activiteiten in het kader van het Prinsjesfestival 2020 - zo concreet mogelijk aan te geven aan welke activiteiten er door de provincie Noord Holland georganiseerd worden en in welke mate zij (financieel) bijdraagt - te komen met een beschrijving van het 'strategisch karakter' van de (financiële) deelname aan het Prinsjesfestival 2020 - aan te geven hoe zij ervoor gaat zorgen dat zoveel mogelijk Noord-Hollanders bij de activiteiten betrokken worden - ervoor te zorgen dat de diversiteit van de inwoners van Noord-Holland duidelijk naar voren komt - er zorg voor te dragen dat de bijdrage van onze provincie zo optimaal mogelijk wordt ingezet om zoveel mogelijk mensen — en niet voornamelijk 'genodigden' — te betrekken bij de activiteiten.	M29-2020	Hoogervorst, W. (SP)	Dijk van, A.	09-03-2020	

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

					GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie EFB	**20-4-20**	**15-6-20**	**31-8-2020**	**28-9-2020**			
Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (Van der Hoek)							
Voortgangsrapportage/actualisatie economisch uitvoeringsbeleid/Dashboard							26 november 2018 is de 2e voortgangsrapportage behandeld in EEB (incl. voortgang PIM en andere MKB instrumenten). In het tweede kwartaal 2020 wordt een (proces) voorstel voor actualisatie van economische beleid aan PS gestuurd. Hierin wordt aangegeven op welke momenten PS betrokken worden bij de actualisatie. - In de vorige Statenperiode is afgesproken dat in de nieuwe Statenperiode zal een expertmeeting worden georganiseerd.
Voortgang Pallas project							In 2012 is door het Kabinet en de Provincie Noord-Holland besloten om een lening te verstrekken om de mogelijkheid te bieden om tot een nieuwe reactor in Petten te komen ter vervanging van de huidige Hoge Flux Reactor (HFR). Eind 2013 is hiertoe de Stichting Pallas opgericht, met als doel om een reactor te ontwerpen en realiseren, die bestemd is voor de productie van medische isotopen en voor nucleair technologisch onderzoek. Onderdeel van de opdracht was het aanvragen van de benodigde vergunningen, het opstellen van een business case en het aantrekken van private investeerders (fase 1). Voor deze fase hebben het Rijk en de Provincie Noord-Holland samen een lening van €80

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

							mln. verstrekt die in drie tranches ter beschikking is gesteld. Onderdeel van de opdracht was ook om de daadwerkelijke bouw en exploitatie - fase 2 en 3 - privaat te financieren. Uit de brief van GS aan PS (zie C-agenda 16-9-2019; 11.1.b) blijkt dat er momenteel concrete interesse is van private investeerders. Jaarlijks (meestal in de maand februari) worden de commissieleden op de hoogte gehouden over de voortgang van het project.
HIRB/werklocaties							Onder de noemer HIRB-plus zijn regelingen opgesteld voor het toekomstbestendig maken en houden van bedrijventerreinen en winkelgebieden. Ook zijn middelen vrijgemaakt ten behoeve van pilots op het gebied van verblijfsrecreatie. In totaal wordt voor HIRB-plus in de periode 2020-2023 een bedrag van € 2,5 mln. per jaar ingezet. In de subsidieregeling voor de fysieke herstructurering van bedrijventerreinen krijgen de aspecten duurzaamheid (waaronder CO2-reductie), circulariteit en leefbaarheid grotere nadruk. Projecten die op deze gebieden veel maatregelen nemen hebben een grotere kans op subsidie in de jaarlijkse subsidietender. PS worden jaarlijks geïnformeerd over de gehonoreerde projecten. Regionale afspraken werklocaties: Hiervoor worden de afspraken gevolgd die gemaakt zijn inde PRV; ramingen worden minimaal eens in de 5 jaar voorzien. Voor NHN is net een herziening van de raming gestart (oplevering 2e helft 2020). Over de resultaten worden de Staten eind 2020 geïnformeerd.
Jaarprogramma van De Kop Werkt! (wensen en							EFB 20-1-2020: programma loopt af: hr. Van der Hoek zegt toe dat het onderwerp terugkomt op de agenda van de commissie na afronding van de effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

bedenkingen').							van het ambitiedocument en evaluatie governance.
Voorstel herstructurering Winkelgebieden							Komt voort uit de afgedane motie 45 van 9 november 2015: pilot herstructurering, herverkaveling of transformatie winkelstraat of buurtwinkelcentrum. De uitvoeringsregelingen (tkn) en evaluatiecriteria zijn op 24 mei 2018 in de commissie behandeld: Hr. Bond zegt toe: - de aanvragen voor duurzaamheid als evaluatiepunt toe te voegen; - Gedeputeerde Bond antwoordt dat PS het beleid hebben vastgesteld om subsidies kleiner dan 5.000 euro niet toe te kennen, omdat deze meer geld kosten dan opbrengen. Hij zegt toe deze aanvragen mee te nemen in het project en in de evaluatie na te gaan of sprake is geweest van dergelijke aanvragen voor kleinere bedragen; -Het meten van de meerwaarde van de provinciale inzet en na te gaan of de projecten tot stand waren gekomen zonder deze regeling, wordt toegevoegd als evaluatiecriterium EFB 20-1-2020 (rondvraag Van der Hoek): negatieve berichtgeving winkelleegstand. Primair gemeenten aan zet. Wordt wel in regionaal en in MRA verband over gesproken. Eventuele acties zullen in gezamenlijkheid plaatsvinden. In dat geval worden PS geïnformeerd.
Continuering regionale economische samenwerking NHN							23 maart 2017 in commissie EEB behandeld. Hr. Bond zegt toe: - Halverwege de 7 jarige overeenkomst zal een tussenevaluatie worden uitgevoerd waarbij de inzet van ieders rol wordt geëvalueerd om zo de

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

							gerealiseerde effecten te kunnen meten
Uitkomsten evaluatie detailhandelbeleid							
Datacenters							Noord-Holland is een aantrekkelijke vestigingslocatie voor datacenters. GS willen deze ontwikkeling verder faciliteren en daarmee de ICT-sector versterken. Daarbij hebben we oog voor het effect van datacenters op het landschap, het benutten van restwarmte en de energievoorziening. We verankeren dit in ons beleid. In de MRA wordt in PLABEKA-verband samen met gemeenten en nutsbedrijven een datacenterstrategie opgesteld. Onderdeel daarvan is het opstellen van vestigingsvoorwaarden door gemeenten voor datacenters. In de eerste helft van 2020 worden zowel de strategie als de vestigingsvoorwaarden in MRA-verband besproken en de besluitvorming over een mogelijk nieuw datacentercluster wordt meegenomen bij de MRA-Verstedelijkingsstrategie. De Staten zullen ook uitgenodigd worden inbreng te leveren in deze Verstedelijkingsstrategie middels bijeenkomsten in april/mei 2020. Voor de datacenterontwikkeling in Hollands Kroon zijn in het gebiedsplan Wieringermeer afspraken gemaakt en ontwikkelprincipes vastgesteld.
Hoogwaardige en digitale verbindingen							Plannen van marktpartijen en het lokale initiatief dat met een garantstelling gesteund wordt, dekken meer dan driekwart van de witte buitengebieden. In het resterende deel worden gemeenten met een kansrijke business case op weg geholpen om met de markt glasvezel aan te leggen. Eind maart loopt de beroepstermijn tegen de garantstelling af. Indien er geen hoger beroep wordt aangetekend sluiten GS een garantie- en uitvoeringsovereenkomst en wordt de garantie daadwerkelijk verstrekt. Rond de zomer wordt meer zicht verwacht op een resultaat bij (de eerste) twee gemeenten die GS verder ondersteunt. PS

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

							worden over beide zaken geïnformeerd.
Een innovatief klimaat bevorderen Economie en inclusieve arbeidsmarkt							GS streeft naar een optimaal vestigingsklimaat voor ondernemers in Noord-Holland. Een nationaal en Europees gelijk speelveld is hierbij van groot belang. We stellen geen strengere normen dan de wettelijke, maar stimuleren bedrijven om duurzame maatregelen te nemen. De provincie ondersteunt het vestigingsklimaat door in te zetten op goede bereikbaarheid, goede ruimtelijke ordening en een gezonde leefomgeving. Om de verduurzaming van de economie te versnellen, ondersteunen en stimuleren GS over de volle breedte duurzame innovatie. Hiervoor stelt GS middelen beschikbaar. GS stimuleert (duurzame) innovatie op verschillende manieren, met de MKB innovatie-instrumenten en -fondsen. Voor de financiële stimulering van innovaties is de MIT-subsidieregeling ingesteld (MKB innovatiestimulering regio en Topsectoren), het Participatiefonds Duurzame Economie NH en het Innovatiefonds NH. Met het investeringsgereedprogramma PIM worden (duurzame) ondernemers met het vinden van passende financiering geholpen, en met het versnellingsprogramma GO!-NH worden duurzame innovaties versneld. Al deze innovatie-instrumenten worden in de huidige coalitieperiode voortgezet en/of uitgebreid. Daarnaast start, in samenwerking met regionale partners, een pilot 'Globalisers' om Noord-Hollandse scale-ups te helpen groeien door ondersteuning te bieden bij het toetreden op de internationale markt. De uitvoering van deze instrumenten wordt door GS georganiseerd. PS worden jaarlijks, bijvoorbeeld na afronding van een subsidie openstelling, per brief geïnformeerd.
Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen							Voor een vitale en veerkrachtige beroepsbevolking blijft ingezet worden op een meer skillsbased arbeidsmarkt met als onderlegger een campusstructuur gefocust op techniek en technologie. In deze campusstructuur werkt de triple helix samen aan 1) een betere aansluiting arbeidsmarkt & onderwijs door

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

							onderwijsvernieuwing, 2) versnellen van de overgang van werk naar werk aan de hand van skills en 3) bevorderen van een inclusieve arbeidsmarkt door gezamenlijke projecten. In de steigers staan nu projecten bij de Zaancampus en Luchtvaart Commmunity Schiphol. Voor aanscherping van het campusbeleid worden eind 2020 de evaluatieresultaten verwacht. In de tweede helft van 2020 start een nieuwe Werkambassadeur. Met Provinciale Staten zal dan ook zijn/haar nieuwe werkagenda nader worden besproken.
Nieuwe Europastrategie							Commissie EFB 16-9-2019: afgesproken in om geen COE in te stellen. Halverwege de collegeperiode zal de nu gekozen werkwijze geëvalueerd worden. Op maandag 20 april zal van 11.00 uur tot 12.30 een BOT overleg worden gehouden over analyse EU beleid, evaluatie Europees beleid 2017-2020 en welke accenten de commissie belangrijk vindt (ivm coronacrisis gaat dit niet door. Er zal een nieuwe planning worden gemaakt voor de nieuwe europastrategie. Waarschijnlijk in najaar notitie met daarin - de accenten voor de komende nog lopende periode van de huidige Europa strategie (loopt tot 1/1/2021) en - opzet om te komen tot een nieuwe europastrategie
Sponsoring							In oktober 2019 zijn de uitgangspunten in de commissie besproken en in november 2019 heeft GS het definitieve sponsorbeleid 2020-2023 vastgesteld. PS zullen jaarlijks een voortgangsrapportage ontvangen over de duurzaamheidsmaatregelen die de gesponsorde evenementen invoeren. In 2022 vindt een evaluatie van de doelstellingen en de resultaten plaats.
zienswijzen op de herindelingsadviezen Beemster-Purmerend, Heerhugowaard-Langedijk en							

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

Amsterdam-Weesp							
Vergroting bekendheid van Noord-Hollandse burgers met provinciaal referendum, burgerinitiatief en inspraak /bestuurscultuur							Uitvoering motie 98-2019 PS verzoeken het college van Gedeputeerde Staten: - de volgende vier communicatie-uitingen die bekendheid in grote mate zouden versterken te organiseren en uit te voeren; o de mogelijkheid tot het initiëren van een referendum, burgerinitiatief of inspraak opnemen in een (digitale) brochure en die onder Noord-Hollandse burgers verspreiden; o het doen van (meer) uitingen hieromtrent op sociale media; te denken valt hierbij aan een aparte website, en gebruik van de sociale media Facebook, Twitter en Instagram; o het opstellen en verspreiden van een infographic met wegwijzer over alle mogelijke manieren van inspraak en meedenken die Noord-Hollandse burgers t.a.v. het bestuur hebben; o de informatie op de website toegankelijk en up to date houden; EFB 31 augustus 2020 ovb
Bestuurscultuur							Bestuurscultuur: De agenda voor bestuurlijke vernieuwing en burgerparticipatie richt zich op een viertal activiteiten: 1. Samenwerking met onze partners; 2. Vormgeven van burgerparticipatie bij provinciaal beleid en de nieuwe omgevingsverordening; 3. Instellen van een Statenwerkgroep om de samenwerking tussen GS en PS te optimaliseren; 4. Instellen van een Statenwerkgroep trends en ontwikkelingen.

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

							Vanuit PS zijn de Statenwerkgroepen inmiddels van start gegaan. De Agenda Bestuurlijke Vernieuwing wordt in 2020 verder uitgewerkt en met de Staten afgestemd. De Agenda leent zich voor behandeling volgens het BOB-model. De concept Agenda wordt voor het zomerreces met de Statenwerkgroepen besproken.
Bestuurskracht Zienswijze herindelingsadviezen. Amsterdam-Weesp, Beemster-Purmerend en Heerhugowaard-Langedijk							Er vindt regelmatig bestuurlijk overleg plaats met de gemeenten. Gemeenten kunnen op grond van de "Uitvoeringsregeling Versterken bestuurskracht" subsidie krijgen voor bestuurskrachtonderzoeken, evaluaties en regionale bijeenkomsten van raadsleden. GS adviseert gemeenten over de Wet Arhi. Bij herindelingen geeft de provincie haar zienswijze aan de minister van BZK op de door de betrokken gemeenteraden vastgestelde herindelingsadviezen. Amsterdam-Weesp, Beemster-Purmerend en Heerhugowaard-Langedijk willen fuseren per 2022. GS legt de provinciale zienswijzen aan PS ter bespreking voor alvorens deze vast te stellen. GS is van plan de trage voortgang in de oplossing van bestuurskrachtproblemen in Zaanstreek-Waterland met de regio te bespreken en mogelijk het ministerie van BZK daarbij te betrekken.
Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (Pels)							
Actualisatie cultuurnota							24 februari van 12.00 uur tot 13.00 uur Technische briefing geweest maart/mei stakeholdersbijeenkomsten 11 mei werkbezoek (ovb) Juni 2020: presentatie oplossingsrichtingen (ovb)

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

							September 2020: discussienotitie in EFB (ovb) Januari 2021: vaststelling geactualiseerd cultuurbeleid.
Investeren in behoud van archeologisch erfgoed							Met de actualisatie van het cultuurbeleid (zie hierboven) komt de beleidsinzet op het gebied van onderwaterarcheologie aan de orde. Oordeelsvorming wordt in PS verwacht in 3e kwartaal 2020, besluitvorming 1e kwartaal 2021. Onderwerpen daarbij zijn beschermingsbeleid van wrakken in de Waddenzee en extra onderzoek naar nieuw aangeleverde vondsten. In het tweede kwartaal 2020 worden PS geïnformeerd over de presentatie van de vondsten van het Palmhoutwrak.
Stelling van Amsterdam							Recent is opdracht verleend voor een onderzoek naar de herstelbehoefte en versterkingsmogelijkheden van recreatie rondom de Liniedijken van de Stelling van Amsterdam. Dit onderzoek is in gang gezet omdat in het coalitieakkoord is gemeld dat er een Landschapsfonds wordt ingesteld (valt onder sector Groen/NLG) waaruit ook herstel en recreatief gebruik van de Liniedijken gefinancierd kan worden. Om nu inzicht te krijgen in deze herstelbehoefte is dit onderzoek gestart. Het onderzoek moet medio mei af zijn. De uitkomsten van het onderzoek moeten leiden tot een aanvraag uit het Landschapsfonds. Het onderzoek is medio mei 2020 afgerond. Als er besluitvorming nodig is, vindt deze na het zomerreces plaats. PS worden daar dan bij betrokken (NLG/EFB)
Investeren in behoud en herbestemming monumenten							Bij de actualisatie van het cultuurbeleid (zie een paar regels naar boven) zal de provinciale inzet voor rijksmonumenten (zonder woonfunctie) worden voorgelegd. Oordeelsvorming wordt in PS verwacht in 3e kwartaal 2020, besluitvorming 1e kwartaal 2021. Het voorstel zal een voortzetting van het huidige beleid zijn.
Cultuureducatie en bibliotheken							Begin 2021 ontvangen PS het programma Cultuureducatie met kwaliteit 2021-2024 dat door Plein C wordt uitgevoerd. Cultuureducatie en de provinciale rol bij bibliotheken zal ook onderdeel zijn van de actualisatie van beleid die in 2020

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

							loopt
Sport							De provinciale ambities voor sport worden in Q2 2020 uitgewerkt tot een beleidsnotitie. Deze nota vormt de leidraad voor het provinciaal handelen in deze coalitieperiode. Hierin zijn de thema's benoemd in het coalitieakkoord leidend: verduurzamen van sportaccommodaties en inclusieve deelname van LHBTQI+ gemeenschap aan de sport.
							Goed werkgever- en opdrachtgeverschap Binnen de ambtelijke organisatie is 'goed werkgeverschap en eigentijdse arbeidsverhoudingen' één van de pijlers van het strategisch HR beleid. Onder deze noemer wordt gewerkt aan diverse thema's, waaronder diversiteit en inclusiviteit en ontwikkel- en loopbaanmogelijkheden. Naar verwachting in het tweede kwartaal van dit jaar zullen wij de Staten nader informeren over de wijze waarop wij uitvoering geven aan dit onderdeel van het Coalitieakkoord, en de komende tijd met onze verbonden partijen in gesprek gaan welke stappen ze hierin kunnen zetten.
Voordracht Financiering statuut							20 april in EFB 18 mei in PS
Voortgang Social Return							Voortgang: 1e kwartaal 2020 Voortgang: 2e kwartaal 2021 Voortgang: 3e kwartaal 2022 Herijking social return medio 2023

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

Kaderbrief 2021							Rekeningencommissie - maandag 8 juni 2020 PS 29 juni 2020 Reguliere commissies - maandag 8 juni 2020 (NLG en RWK - maandag 15 juni 2020 (EFB en M&B)
Jaarstukken 2019							Rekeningencommissie - maandag 8 juni 2020 PS 29 juni 2020 Mondelinge technische vragenronde donderdagavond 4 juni 2020 Reguliere commissies - maandag 8 juni 2020 (NLG en RWK - maandag 15 juni 2020 (EFB en M&B)
Voorstel om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken							In de rekeningencommissie (valt onder commissie EFB) van 26 augustus 2019 is over dit onderwerp gesproken, GS zullen met een voorstel richting commissie/PS komen om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken.

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

1e begrotingswijziging 2020							Cie EFB: 24 februari 2020 PS: 9 maart 2020
2e begrotingswijziging 2020 (voorheen Zomernota)							- maandag 28 september 2020 EFB - PS 5 oktober 2020
Laatste begrotingswijziging 2020							cie EFB :30 november 2020 PS :14 december 2020
Provinciale begroting 2021							- maandag 19 oktober 2020 (NLG en RWK) PS 9/16 november 2020 - donderdag 26 2020 oktober (EFB en M&B)
Financiële Hygiene en opcenten/open huishouding	*Technische briefing*						(cie EFB 2-12-2019) Mw. Pels stelt voor om in maart 2020 een technische briefing te organiseren over de te verwachten wijzigingen in de financieringssystematiek van de provincies voor de komende jaren en de inzet van de provincies. Technische briefing voorafgaande aan EFB van 20 april 2020 (digitaal)

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

Onderzoek Rekenrentes in IPO verband							(cie EFB 2-12-2019) Mw. Pels meldt dat in IPO-verband het onderzoek naar een realistische rente is gestart, want het wijzigen van de rente heeft grote gevolgen voor het doelvermogen. De uitkomsten van het onderzoek zijn nog niet bekend, maar hierin wordt gerekend met de rekenrente die ook verzekeraars hanteren. Na afronding van het onderzoek kan een realistisch scenario opgesteld worden. Uitkomsten waarschijnlijk in februari 2020. Deze worden met de commissie gedeeld. Indien de effecten heel erg groot zijn, dan zal de commissie tijdig met een brief van GS via de B-agenda geïnformeerd worden.
Nota Verbonden Partijen							Evaluatie behandeld in EFB van 16 september 2019. De nieuwe nota verbonden partijen zal voor de commissie van 15 juni 2020 worden aangeboden.
Discussienotitie SP over archeologie en erfgoed							Behandeld in commissie EFB februari 2020. Wordt naar alle waarschijnlijkheid gevolgd door een initiatiefvoorstel
Voorstel voor Noord-Hollands waarderingskaart stolpboerderijen							Commissie EFB 20/1/2020: Daadwerkelijke uitwerking waarderingskaart zal in eerste kwartaal 2021 in commissie terugkomen. Bij ontwikkelingen in de waarderingkaart zal mw. Pels mondeling/schriftelijk mededelingen te doen. Er zal ook een terugkoppeling worden gegeven hoe gemeenten hiermee om willen gaan.
IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (Sligter)							

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

IPO begroting 2021							
Warmtestrategie							Na gereed komen van het warmtebronnenregister medio 2020, zullen Statenleden hierover worden geïnformeerd. Naar verwachting komt voor de zomer van 2020 het Rijks duurzaamheidskader voor biomassa gereed. PS (commissies RWK en EFB) worden na het zomerreces van 2020 betrokken bij de ontwikkeling van het Noord-Hollandse duurzaamheidskader voor biomassa. De wijze waarop PS wordt betrokken stemmen GS af met PS nadat het duurzaamheidskader van het Rijk is verschenen.
Data							GS actualiseert in de komende jaren de provinciale datastrategie. De belangrijkste speerpunten zijn daarbij: - Open Dataplatform beschikbaar voor het publiceren van: WOB besluiten Open stateninformatie - invoering Dataplatform t.b.v. Data initiatieven; eenmalige opslag en meervoudig (her)gebruik - Uitvoeren VU opleidingsplan voor PNH Medewerkers – Verhogen kennisniveau Datagedreven werken - Opleveren Integratieplatform t.b.v. samenwerken met derden m.b.v. gegevensuitwisseling Het Open Data register wordt in mei 2020 opgeleverd, maar moet daarna nog gevuld worden met relevante data. Die planning is afhankelijk van het Open Data beleid. Naar verwachting stellen wij het Open Databeleid na het zomerreces vast.

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

							PS worden hierover geïnformeerd.
Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (CdK)							
1e begrotingswijziging Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze							Waarschijnlijk 156 EFB en 29/6 PS
Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2021							Mei/juni 2020

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

Communicatiestrategie							Voorjaar 2020 (meegedeeld vergadering 2-12-2019 door CdK)
Prinsjesfestival 2020							Uitvoering motie 29-2020: Besluit het college van GS op te roepen: - voor de zomer te komen met een concreet overzicht van te organiseren activiteiten in het kader van het Prinsjesfestival 2020; - zo concreet mogelijk aan te geven aan welke activiteiten er door de provincie Noord Holland georganiseerd worden en in welke mate zij (financieel) bijdraagt; - te komen met een beschrijving van het 'strategisch karakter' van de (financiële) deelname aan het Prinsjesfestival 2020; - aan te geven hoe zij ervoor gaat zorgen dat zoveel mogelijk Noord-Hollanders bij de activiteiten betrokken worden; - ervoor te zorgen dat de diversiteit van de inwoners van Noord-Holland duidelijk naar voren komt; - er zorg voor te dragen dat de bijdrage van onze provincie zo optimaal mogelijk wordt ingezet om zoveel mogelijk mensen — en niet voornamelijk 'genodigden' te betrekken bij de activiteiten.
Ondermijning, tegengaan, weerbaarheid stimuleren							Deze ambitie wordt in het voorjaar van 2020 uitgewerkt in een Agenda Weerbaar NH. De Agenda vormt de leidraad voor het provinciaal handelen in deze coalitieperiode. Een van de aspecten – ook al benoemd in de programmabegroting 2020 – is de quick scan weerbaarheid van gemeenten. Deze zal een plaats krijgen in de Agenda. Dat geldt ook voor de aanpak van de eigen weerbaarheid. In de Agenda wordt ook aandacht besteed aan de wijze waarop de voortgang inzichtelijk wordt gemaakt voor PS. Het voornemen is om de Staten ten minste jaarlijks te informeren over de voortgang. De Agenda Weerbaar NH leent zich

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Maart 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

							voor behandeling volgens het BOB-model. De concept-Agenda Weerbaar NH kan in het voorjaar 2020 met de betreffende Statencommissie worden besproken

Onderwerp	Portefeuillehouder	Inhoud	Behandeld in agenda	Stand van zaken
Burgerparticipatie	Dijk van, A.	GS stellen voor om bij dit proces eventuele verbeteringen te betrekken, vast te leggen welke vormen er al zijn en wat er past bij de provincie, het participatiebeleid vast te stellen en de doelstellingen te evalueren, hetgeen overigens al plaatsvindt bij grote onderwerpen, zoals bij de Omgevingswet. Deze evaluatie zal aan PS worden voorgelegd	Economie Financiën en Bestuur 24-02-2020 7.a. Burgerparticipatie: agendapunt aangedragen vanuit Presidium	In presidium van 9 maart is besloten: - In te stemmen met het voorstel van de commissie EFB een statenwerkgroep burgerparticipatie in te stellen - Deze werkgroep de opdracht te geven om tot een participatiewijzer te komen die in de commissie EFB behandeld kan worden en in PS wordt vastgesteld - Deze werkgroep op te dragen als klankbordgroep op te treden voor de organisatie van de werkconferentie over burgerparticipatie in het najaar van 2020 - De Statengriffie te verzoeken om de inhuur van een externe deskundige op het gebied van burgerparticipatie ter ondersteuning van de werkgroep te onderzoeken en daarnaast de mogelijkheden van ambtelijke ondersteuning te onderzoeken.
1e begrotingswijziging 2020-Prinsjesdagfestival	Dijk van, A.	De invulling van het festival zal de CdK te zijner tijd met PS delen.	Economie Financiën en Bestuur 24-02-2020 10.a. Financien:	Zie ook motie 29-2020: Besluit het college van GS op te roepen: - voor de zomer te komen met een concreet overzicht van te organiseren activiteiten in het kader van het Prinsjesfestival 2020 - zo concreet

			Statenvoordracht Eerste begrotingswijziging 2020	mogelijk aan te geven aan welke activiteiten er door de provincie Noord Holland georganiseerd worden en in welke mate zij (financieel) bijdraagt - te komen met een beschrijving van het 'strategisch karakter' van de (financiële) deelname aan het Prinsjesfestival 2020 - aan te geven hoe zij ervoor gaat zorgen dat zoveel mogelijk Noord-Hollanders bij de activiteiten betrokken worden - ervoor te zorgen dat de diversiteit van de inwoners van Noord-Holland duidelijk naar voren komt - er zorg voor te dragen dat de bijdrage van onze provincie zo optimaal mogelijk wordt ingezet om zoveel mogelijk mensen — en niet voornamelijk 'genodigden' te betrekken bij de activiteiten.
Waarderingskaart Stolpboerdeijen	Pels, Z.	Daadwerkelijke uitwerking waarderingskaart zal in eerste kwartaal 2021 in commissie terugkomen. Hierin wordt gezocht naar een mengvorm van opties 2 en 3. Bij ontwikkelingen in de waarderingkaart zal mw. Pels mondeling/schriftelijk mededelingen te doen. Er zal ook een	Economie Financiën en Bestuur 20-01-2020 9.b. Monumenten: Brief GS aan PS inz. Noord-Hollandse waarderingskaart	

		terugkoppeling worden gegeven hoe gemeenten hiermee om willen gaan.	voor stolpboerderijen (B-agenda EFB 20-2-2020)	
Actualisatie Cultuurbeleid		Diversiteit wordt aan de voorkant al meegenomen bij de informatievoorziening. Zij stelt voor om met de sectoren te bespreken hoe PS betrokken kunnen worden bij de rondetafelgesprekken. In de uitwerking zal zij hierop terugkomen. Gezien de heroverweging is een accentverschuiving zeker mogelijk ten aanzien van hoe men zich met de taken en bevoegdheden verhoudt tot de cultuur.	Economie Financiën en Bestuur 20-01-2020 10.a. Cultuur: Brief GS inz. actualisering cultuurbeleid (brief wordt geagendeerd bij de rondvraag van mw. Pels EFB 20-1-2020).	
Kop werkt!	Hoek van der, J.	Programma loopt af. hr. Van der Hoek zegt toe dat het onderwerp terugkomt op de agenda van de commissie na afronding van de effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance.	Economie Financiën en Bestuur 20-01-2020 7.a. De Kop Werkt! Voortgangsrapportage 2019, Jaarprogramma 2020	

Discussienota SP over archeologie en erfgoed	Pels, Z.	Gedeputeerde Pels vindt het belangrijk goed mee te nemen wat er momenteel al gedaan wordt. Binnen het BOB-model en het erfgoedhuis zal een voorstel worden gedaan voor hoe de vrijwilligers nog meer kunnen worden betrokken bij het beleid. Hetzelfde geldt voor de thematische structuurdragers die zijn verwerkt in het eigen beleid. Tevens worden hiervoor themajaren benoemd. De mogelijkheden voor een verdere uitbouw van het Huis van Hilde worden meegenomen in het BOB-model, inclusief hoe de provincie zich verhoudt tot vrijwilligers. Onderwaterarcheologie: aan de duikers zal nogmaals worden benadrukt dat alles wat gevonden wordt, ingeleverd moet worden. Er zijn doorlopend gesprekken met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed over het gezamenlijk met het Rijk oppakken van onderwaterarcheologie om te voorkomen dat het erfgoed dat op	Economie Financiën en Bestuur 20-01-2020 9.c. Discussienotitie SP over archeologie en erfgoed	

		de bodem ligt, verdwijnt. De provincie kent op dit moment geen beschermingsbeleid, want het zijn Rijkswateren. Deze casus zal in het BOB-model uitgewerkt worden ten behoeve van het bepalen van de rol van de provincie.		
Dierenwelzijn meenemen bij evenementensponsoring	Hoek van der, J.	Hr. van der Hoek zegt toe: - PS inzage te geven in de wijze waarop dierenwelzijn wordt vertaald in afspraken in sponsorcontracten - na 3 jaar een evaluatie plaatsvindt maar tussentijds zal PS jaarlijks via een voortgangsbrief worden geïnformeerd over de ontwikkelingen zodat de effectiviteit getoetst kan worden en de regels kunnen worden aangescherpt.	Economie Financiën en Bestuur 20-01-2020 7.b. Afdoening motie 74-2019: dierenwelzijn meenemen bij evenementensponsoring en door GS vastgestelde uitgangspunten evenementensponsoring 2020-2023	
Ontslagen bij Tata in relatie tot werkgelegenheid in	Hoek van der, J.	De hr. Van der Hoek stelt voor eerst de gang van zaken bij Tata af te wachten zodat duidelijk wordt welke functies gaan vervallen en daarna	Economie Financiën en Bestuur 02-12-2019 4.	22-1-2020: Indien er ontwikkelingen zijn worden deze gemeld.

duurzaamheidssector		actie te ondernemen om te kijken of er een match kan worden gevonden bij de invulling van technische vacatures. Hij zal PS daarover informeren zodra er meer duidelijkheid ontstaat.	Rondvraag portefeuille dhr. Van der Hoek en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Van der Hoek behorende punten uit de c-agenda stellen)	
Mogelijkheden tussentijdse begrotingswijzigingen nazorgheffing stortplaatsen na afronding onderzoek Asset	Pels, Z.	Mw. Pels zegt toe de commissie te informeren zodra de consequenties van het onderzoek bekend zijn. Mochten de effecten heel erg groot zijn, dan zal de commissie tijdig met een brief van GS via de B-agenda geïnformeerd worden. Zij verwacht	Economie Financiën en Bestuur 02-12-2019 7.c. Voordracht vaststelling tarieventabel 2020	

Liability Managementstudie inz. te hanteren rekenrentes		de resultaten van het onderzoek in februari 2020 te kunnen voorleggen.	nazorgheffing stortplaatsen 2020	
Begroting 2020 Communicatieplan	Dijk van, A.	Hr. Van Dijk merkt op dat in november GS besluiten over het communicatieplan en dat dat voor het einde van het jaar wordt toegezonden aan PS.	Economie Financiën en Bestuur 28-10-2019 4.a. Voordracht Begroting 2020 en Memorie van Antwoord.	In de vergadering EFB van 2 december 2019 heeft de hr. Van Dijk aangegeven dat het plan niet eind van het jaar wordt toegezonden maar in het voorjaar 2020
Begroting 2020 Begroting meer inzichtelijk voor burgers	Pels, Z.	Mw. Pels zegt toe na te gaan hoe de begroting voor de burgers meer inzichtelijk gemaakt kan worden, bijvoorbeeld door middel van Infographics.	Economie Financiën en Bestuur 28-10-2019 4.a. Voordracht Begroting 2020 en Memorie van Antwoord.	Dat zal miv begroting 2021 gebeuren.
Financiele Hygiene en opcenten/open huishouding/onderbestedingen	Pels, Z.	Gedeputeerde Pels deelt mee dat voor het reces door GS is gesproken over hoe aan de slag wordt gegaan met de begroting vanwege een aantal signalen over gewenste wijzigingen. Na overleg met de	Economie Financiën en Bestuur 16-09-2019 7. Rondvraag portefeuille mw.	Voor de EFB vergadering van 23 maart zal een technische briefing worden gehouden over de te verwachten wijzigingen in de financierings-systematiek. Over onderbestedingen door de jaren heen zal PS geïnformeerd worden bij brief

		Rekeningencommissie is besloten dat GS een voorstel zullen doen aan PS om de opzet te verbeteren en de begroting meer inzichtelijk te maken en dat in deze commissie te bespreken. Tevens zullen GS meer informatie aanleveren over de gevolgen van de opcenten en de open huishouding voor de provincie. Zodra er een helder beeld ontstaat wat de gevolgen zijn voor de provincie, dan komt men terug bij PS.	Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Pels behorende punten uit de c-agenda stellen)	(vergadering EFB 2-12-2019 laatste begrotingswijziging 2019) EFB 20/1/2020: Rondvraag mw. Pels: Dhr. Dulfer (GL) refereert aan de notitie financiële hygiëne en het verzoek tot meer inzicht hierin, hoewel het met name uitvoering betreft en die is aan GS. Hij stelt voor om bij de jaarrekening de stand van zaken van de notitie toe te lichten. Gedeputeerde Pels zal via de rekeningencommissie de Statencommissie informeren. Bij de jaarrekening zal via een brief de stand van zaken teruggekoppeld worden, maar tot op heden verloopt het proces goed.
3e begrotingswijziging 2019/reserves	Pels, Z.	Gedeputeerde Pels meldt dat er alleen technische wijzigingen en geen beleidsinhoudelijke zijn doorgevoerd om de reserves meer inzichtelijk te maken. Door koppeling van doel aan reserve wordt in het vervolgtraject verduidelijkt wanneer gekozen wordt voor een structurele storting of wanneer sprake is van incidenteel	Economie Financiën en Bestuur 16-09-2019 6.b. Financien: Derde begrotingswijziging 2019 (A-Agenda Commissie EFB	

		geld. Zij stelt voor PS over enige tijd in te lichten en inzicht te verschaffen wanneer een reserve tot besteding komt conform de afspraak van de coalitie om een taakstelling op de reserves te leggen.	16 september 2019)	
Pallas	Hoek van der, J.	Gedeputeerde Bond heeft al toegezegd dat zodra er meer informatie bekend is over private investeerders, hij PS onmiddellijk zal informeren. Dat geldt ook voor de informatie over het op hetzelfde niveau brengen van de provinciale lening als die van het Rijk en het besluit hierover vanuit Den Haag.	Economie, Energie & Bestuur (2015-2019) 26-11-2018 3. Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda en moties- en toezeggingenlijsten (de lijst met moties zal volgende week worden toegevoegd)	Lening Rijk en provincie zijn op hetzelfde niveau gebracht (zie GS brief van 10/12/2018, C-agenda EEB 21 januari 2018). Zie ook brief GS van 12 maart 2019 Stand van zaken Pallas op ingekomen stukkenlijst PS van maart 2019. Zie ook brief GS aan PS van 5 juli 2019 over private investeerders (ingekomen stukkenlijst PS van juli 2019). 24/2/2020 technische briefing voortgang Pallas en mogelijkheid om in de vergadering naar aanleiding hiervan politieke vragen te stellen.
Tweede voortgangsrappor	Hoek van der, J.	Hr. Bond gaat expertmeeting organiseren. Daar kunnen worden	Economie, Energie & Bestuur	Cie EEB 21-1-2019: de gedeputeerde wordt gevraagd de expertmeeting in de

tage strategische economische agenda		besproken: De vragen van D66 over verdieping van de matrix, de stoplichtensystematiek en Research en Development evenals de vraag van ONH over het succes van de MRA-regio gerelateerd aan de krimp in overige regio's. Technologie is zeer geënt op de regio Eindhoven terwijl de MRA is gespecialiseerd in ICT en dienstverlening. Wel moeten waar mogelijk stageplaatsen gefaciliteerd worden. Deze vraag zal meegenomen worden naar de expertmeeting.	(2015-2019) 26-11-2018 8.a. Economie: Brief GS aan PS inz. Tweede Voortgangsrapportage Uitvoeringsagenda economie 2016-2019 (B-agenda EEB 26-11-2018)	nieuwe Statenperiode te organiseren en niet meer in de oude. 22-1-2020: GS gaan het economisch beleid actualiseren. Hierbij zal ook input gevraagd worden aan experts bijv. via een bredere bijeenkomst of expertmeeting. Statenleden zullen hierover tzt een uitnodiging ontvangen. 6-4-2020: in 2e kwartaal 2020 wordt een (proces) voorstel voor actualisatie van het ec. beleid PS gestuurd. Hierin wordt aangegeven op welke momenten PS betrokken worden bij de actualisatie/
Beleidsvoorstel uitbreiding inzet provincie herstructurering winkelgebieden	Hoek van der, J.	- De suggestie om de verduurzamingsvraag van het CDA en VVD in de verdieping te betrekken, neemt de gedeputeerde graag over, want dit betekent besparing op kosten van energie waardoor de positie van de ondernemers verstevigd wordt. Op het moment dat met de gemeenten de verdiepingsslag is gemaakt, zal het onderwerp terugkomen bij de commissie. - Dhr. Haijen (SP) vraagt naar de criteria voor de evaluatie,	Economie, Energie & Bestuur (2015-2019) 16-10-2017 9.b. Brief GS inz. Beleidsvoorstel uitbreiding inzet provincie herstructurering winkelgebieden .	De uitvoeringsregeling is op 24 mei 2018 ter kennisname in EEB geagendeerd. De evaluatiecriteria zijn ter bespreking in EEB van 24 mei 2018 geagendeerd: de hr. Bond heeft hierbij toegezegd: - de aanvragen voor duurzaamheid als evaluatiepunt toe te voegen - Gedeputeerde Bond antwoordt dat PS het beleid hebben vastgesteld om subsidies kleiner dan 5.000 euro niet toe te kennen, omdat deze meer geld kosten dan opbrengen. Hij zegt toe deze aanvragen mee te nemen in het project en in de evaluatie na te gaan of sprake is

		waar wordt op gelet en wanneer is sprake van een succes? Gedeputeerde Bond zegt toe dat hij de criteria zal bespreken met PS.		geweest van dergelijke aanvragen voor kleinere bedragen -Het meten van de meerwaarde van de provinciale inzet en na te gaan of de projecten tot stand waren gekomen zonder deze regeling, wordt toegevoegd als evaluatiecriterium EFB 20-1-2020 (rondvraag Van der Hoek): SP: negatieve berichtgeving winkelleegstand. Van der Hoek: Primair gemeenten aan zet. Wordt wel in regionaal en in MRA verband over gesproken. Eventuele acties zullen in gezamenlijkheid plaatsvinden. In dat geval worden PS geïnformeerd.
Dienstauto's	Pels, Z.	Bij de volgende aanbesteding (waarschijnlijk over 3 jaar) wordt vóór de bestelling de keuze van de auto's gedeeld met PS.	Economie, Energie & Bestuur (2015-2019) 23-03-2017 11.a. Initiatiefvoorstel van PvdD en CU-SGP Maatschappelijk verantwoord inkopen naar een hoger plan.	Brief GS aan PS inzake conceptprofiel nieuwe dienstauto's is behandeld in commissie EFB van 2 december 2019. De vorige gedeputeerde heeft de toezegging gedaan om voordat de definitieve keuze gemakt wordt dit in de commissie te brengen. Maar om geen vertraging in het proces te veroorzaken stelt mw. Pels voor dat GS de definitieve keuze maken en dit per brief aan de commissie communiceren. Dat kost aanzienlijk minder tijd. De commissie gaat hiermee akkoord. Voorstel: na deze brief de toezegging afdoen

Provincie Noord-Holland

Aan
De leden van Statencommissie EFB
Kopie aan
Gedeputeerde Van der Hoek

Uw contactpersoon
dhr M. Lucas
BEL/BS

Telefoonnummer +31235144231
lucasm@noord-holland.nl

Betreft: Procesvoorstel ontwikkeling nieuwe Noord-Hollandse Europastrategie

Memo

7 april 2020

Als gevolg van de maatregelen m.b.t. het coronavirus komt de originele planning van de ontwikkeling van de nieuwe Noord-Hollandse Europastrategie in het geding. Zo zou op 20 april aanstaande een BOT-overleg (Benen Op Tafel overleg) met uw Commissie plaatsvinden om te brainstormen over de kaders van het nieuwe Europese beleid. Vanwege de maatregelen kan dit BOT-overleg echter geen doorgang vinden en het ziet er naar uit dat een nieuw overleg in ieder geval niet voor het najaar ingepland kan worden.

In eerdere correspondentie is met u afgesproken dat de Provinciale Staten, en specifiek de Commissie EFB, door middel van het BOB-model (fase 1: Beeldvorming, fase 2: Oordeelsvorming, fase 3: Besluitvorming) in het proces richting een nieuwe Europastrategie worden meegenomen. Door het vervallen van het BOT-overleg vervalt ook de mogelijk om uw Commissie al in de beeldvormingsfase mee te nemen. De gedeputeerde Europa vindt het echter van belang dat uw Staten al op voorhand kunnen meedenken over het nieuwe Europese beleid en vraagt u daarom akkoord te gaan met onderstaand procesvoorstel waarin alsnog gebruik wordt gemaakt van het BOB-model.

Huidige Europastrategie 2017-2021 blijft van kracht tot en met 2021

De huidige Europastrategie loopt door tot en met 2021 en kan dus nog een jaar van kracht blijven. Omdat de nieuwe Europese Commissie met de presentatie van de Green Deal heeft laten zien een totaal andere koers te willen varen, was er voor gekozen om eind 2020 al een nieuwe Europastrategie vast te stellen. Echter worden door het coronavirus ook de nieuwe plannen van de Europese Commissie naar achteren geschoven en heeft vaststelling van een nieuwe Noord-Hollandse Europastrategie dus minder prioriteit.

PS stelt in het najaar een startnotitie vast inclusief thematische focus voor de resterende tijd van de huidige Europastrategie (t/m 2021)

Met deze startnotitie stellen PS de nieuwe planning vast waarin wordt toegewerkt naar vaststelling van de Europastrategie in 2021. Dit maakt het mogelijk om het BOB-model alsnog op een later moment toe te passen. Daarnaast wordt deze startnotitie benut om een aangepaste thematische focus voor de uitvoering van de huidige Europastrategie 2017-2021 te benoemen gedurende de periode dat we werken aan de nieuwe strategie. Dit biedt de mogelijkheid om alvast een aantal accentverschuivingen vast te stellen, zodat de uitvoering van de huidige strategie beter aansluit op het huidige coalitieakkoord van Noord-Holland. Dit betekent ook dat we de positionering van Noord-Holland in Brussel alvast meer kunnen richten op thema's die uiteindelijk een plek zullen krijgen in het nieuwe Europabeleid.

Ambtelijk heeft een eerste verkenning plaatsgevonden en is een aantal kansrijke thema's benoemd. Daarvoor zijn Europese ontwikkelingen, zoals de Green Deal, in kaart gebracht en is bekeken waar dit aansluit op provinciaal beleid. Hieruit is een aantal thema's naar voren gekomen die terug te vinden zijn in zowel het Noord-Hollands coalitieakkoord als de plannen van nieuwe Europese Commissie.

- Klimaat (adaptatie) en klimaatmitigatie
- Landbouw (vnl. glastuinbouw, veredeling, veenweides)
- Energie transitie en nieuwe brandstoffen
- Mobiliteit en slimme mobiliteit
- Circulaire economie

De komende tijd worden deze thema's verder verkend en wordt bekeken welke thematische focus wordt opgenomen in de startnotitie. De thematische verkenningen worden daarnaast gebruikt als input voor de brainstorm tijdens het BOT-overleg.

Beantwoording rondvraagpunt Hr. Ghazi (DENK) inz. subsidies Coronacrisis.

VRAAG
Dhr. Ghazi (DENK) vraagt hoe tijdens de Coronacrisis wordt omgegaan met de financiën en de subsidies. Worden alle subsidies nog uitgekeerd of zijn hier aanpassingen in doorgevoerd? Hoe ziet het beleid hieromtrent eruit?

ANTWOORD
De Covid-19 crisis heeft geen negatieve gevolgen voor de toekenning, betaling en vaststelling van subsidies. De werkzaamheden in dit verband worden min of meer als normaal gecontinueerd.

In navolging van de wens van Gedeputeerde Staten om maatregelen te nemen voor ondernemers en andere door de Covid-19 crisis getroffen organisaties, is een eerste aanzet voor de gevraagde coulante houding bij de door ons gesubsidieerde activiteiten opgesteld.
Die aanpak behelst dat als men aannemelijk maakt dat als gevolg van de Covid-19 crisis men niet (volledig) kan voldoen aan de gestelde eisen bij de subsidieverstrekking, wij coulant zullen omgaan met verzoeken over vertraging of (geheel of gedeeltelijke) afstel van de uitvoering van activiteiten. Ook zullen wij ruimhartig omgaan met verzoeken tot het later indienen van voortgangs- en eindrapportages, of de wens tot het versnellen en/of verhogen van de bevoorschotting.
Betalingen vinden plaats op basis van het bij de subsidieverlening afgesproken voorschotritme of op basis van een aangepast ritme als hier om wordt verzocht.
Wij reageren zo snel als mogelijk op verzoeken van subsidieontvangers, en zullen hen met maatwerk zo goed als mogelijk tegemoet komen. Het overgrote deel van deze aanpak wordt inmiddels al uitgevoerd binnen het bestaande (onder)mandaat en de bestaande kaders.

Aanvullend op deze aanpak worden voorstellen tot het aanpassen van een aantal subsidieregeling ter besluitvorming aan Gedeputeerde Staten voorgelegd. Daarmee creëren we juridische ruimte om in mandaat verzoeken van subsidieontvangers coulant af te handelen. Hierbij kunt u denken aan in de uitvoeringsregeling opgenomen eisen van uitvoering voor een bepaalde datum of het starten van de uitvoering binnen een bepaalde termijn, bijvoorbeeld in de uitvoeringsregeling “75 jaar vrijheid Noord-Holland”.

Rondvraag portefeuille Gedeputeerde Van der Hoek
door Statenlid Ines Kostic, namens fractie PvdD

[deze vraag valt niet los te zien van uitdagingen die niet alleen het dossier economie raken, maar ook klimaat, duurzaamheid, landbouw, etc.]

Bij agendapunt 11a gaat het over het besluit van GS om de MIT-regeling vast te stellen en het subsidieplafond te zetten op €5,76 miljoen.

In de bijbehorende brief van GS aan PS, stelt GS: "*Anders dan andere provincies legt Noord-Holland specifiek een accent op duurzaamheid in de MIT-regeling. In de regeling is opgenomen dat de provincie* ***subsidie kan weigeren als activiteiten ten koste gaan van*** *de economische, ecologische en sociale dimensie van duurzaamheid*." Fijn dat de provincie hier duurzaamheid als voorwaarde lijkt te stellen. We hebben immers met een klimaat- en natuurcrisis te maken, en we lopen niet op schema wat betreft het oplossen ervan.

Echter, in het daadwerkelijke stuk met het besluit van GS over de MIT-regeling staat in artikel 3, lid c: "*de uitvoering van de activiteit waarvoor subsidie wordt verleend en de daarmee beoogde, te realiseren innovatie mogen* ***geen onevenredige inbreuk maken op*** *de economische, ecologische of sociale dimensie van duurzaamheid*." Bovendien wordt nergens onder weigeringsgronden vermeld dat "provincie subsidie kan weigeren als activiteiten ten koste gaan van de economische, ecologische en sociale dimensie van duurzaamheid", zoals de brief van GS wél suggereert.

In de officiële tekst van het besluit van GS wordt duurzaamheid dus helemaal niet zo beschermd als in de brief van GS aan PS wordt gesuggereerd. Volgens het officiële besluit mag inbreuk worden gemaakt op duurzaamheid. Zolang het niet 'onevenredig is'. Maar dat is te vaag en geeft te veel ruimte aan verdere afbraak van klimaat, natuur en leefomgeving, gefinancierd met publiek geld. Terwijl we juist nu moeten doorpakken en moeten kiezen voor investeringen die op zijn minst een stap richting een duurzame maatschappij zetten (zie ook een voorstel van de Jonge Democraten).

Daarom een vraag aan GS:

Is GS bereid om in haar MIT-besluit beter te waarborgen dat gesubsidieerde activiteiten niet ten koste gaan van de verschillende aspecten van duurzaamheid (inclusief dierenwelzijn), maar juist op zijn minst een stap maken richting verbetering op dat gebied? Of hebben GS daar een motie van PS voor nodig?

Rondvraag voor gedeputeerde Van der Hoek commissie EFB 20 april 2020 van de hr. Dulfer van GL:

De financiën van gemeenten kraken onder de effecten van de Corona crisis. Niet alleen lopen hun inkomsten terug door de lock down, bijvoorbeeld door het wegvallen van de toeristenbelasting, maar de gemeentelijke uitgaven rijzen de pan uit. Duizenden zzp'ers moeten aankloppen voor inkomenssteun en de toegezegde rijksbijdrage hiervoor is bij lange na niet genoeg. Daarnaast moeten gemeenten allerhande uitgaven doen voor maatregelen om de crisis in goede banen te leiden.
Dat kan gemeenten dit jaar in financiële problemen brengen en de Provincie is toezichthouder op deze gemeentelijk financiën. Vraag aan de heer van der Hoek is hoe hij als toezichthouder om zal gaan met gemeenten die door de crisis financieel in de problemen komen.

Beantwoording rondvraagpunten van de hr. Dulfer en mw. Kostic betreffende portefeuille gedeputeerde Van der Hoek vergadering EFB 20 april 2020

rondvraag van Wiegert Dulfer (GL) :
De financiën van gemeenten kraken onder de effecten van de Corona crisis. Niet alleen lopen hun inkomsten terug door de lock down, bijvoorbeeld door het wegvallen van de toeristenbelasting, maar de gemeentelijke uitgaven rijzen de pan uit. Duizenden zzp'ers moeten aankloppen voor inkomenssteun en de toegezegde rijksbijdrage hiervoor is bij lange na niet genoeg. Daarnaast moeten gemeenten allerhande uitgaven doen voor maatregelen om de crisis in goede banen te leiden. Dat kan gemeenten dit jaar in financiële problemen brengen en de Provincie is toezichthouder op de gemeentelijke financiën.

De vraag die gesteld gaat worden is hoe jij als portefeuillehouder toezicht zal omgaan met gemeenten die door de crisis financieel in de problemen komen.

Antwoord
Er wordt op dit moment op landelijk niveau hard gewerkt om de financiële impact voor de decentrale overheden reëel in beeld te krijgen.
In de provincies kunnen mogelijk de eerste contouren van de problemen en de oplossingen uit de (concept) kadernota's en voorjaarsnota's zichtbaar worden.
Op 28 mei 2020 is er een vakberaad Gemeentefinanciën (alle provinciaal financiële toezichthouders, tezamen met BZK, ROB, IPO en VNG) waarin de beelden gedeeld kunnen worden. Tevens zal dan worden bekeken of er gezamenlijk moet worden opgetreden.

Door de vele onzekerheden zal het opstellen van reëel sluitende begrotingen 2021 erg moeilijk worden. Gemeenten kunnen tevens minder ambitieus maatschappelijke opgaven financieel oppakken. Uiteindelijk zal een verslechterde financiële positie ook de bestuurskracht van gemeenten kunnen aantasten. Meer preventieve gemeenten zou in de lijn van de verwachting liggen.
Daarentegen is in beginsel vanuit het Rijk aangegeven dat de kosten die de decentrale overheden vanwege de door de rijksoverheid genomen crisismaatregelen maken volledig worden vergoed.

Voor nu betekent dit dat de opstelling van GS ten aanzien van gemeenten die in een slechte financiële situatie zullen geraken als gevolg van de coronacrisis per geval zal leiden tot maatwerk. Als landelijk tot een gezamenlijke handelwijze wordt besloten, dan zal NH zich daaraan vanzelfsprekend committeren.
In de gevallen waarin gemeenten aan de verkeerde kant van de streep komen door andere oorzaken dan de gevolgen van de crisis, zullen GS de reguliere toezichtrol blijven vervullen.

rondvraag Statenlid Ines Kostic, namens fractie PvdD;
Daarom een vraag aan GS:

Is GS bereid om in haar MIT-besluit beter te waarborgen dat gesubsidieerde activiteiten niet ten koste gaan van de verschillende aspecten van duurzaamheid (inclusief dierenwelzijn), maar juist op zijn minst een stap maken richting verbetering op dat gebied? Of hebben GS daar een motie van PS voor nodig?

Antwoord;
De MIT-regeling is in essentie een integratie en stroomlijning van bestaande landelijke en regionale regelingen voor innovatie in het MKB. De subsidies worden verstrekt door de provincies op basis van een uitvoeringsregeling die voor de verschillende provincies zoveel mogelijk gelijk is. Een afwijkend kader kan resulteren in dat de cofinanciering van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat wordt stopgezet.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	2167
Extern Zaak ID	1333282
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 april 2020
Agendapunt	6.a
Omschrijving	Bestuur: Projectverantwoording: Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur Ondermijning & Weerbaarheid
Organisatieonderdeel	AD/KAB

Bijlagen
Agenderingsverzoek GL brief GS inz. projectverantwoording Versterking kwaliteit en integriteit lokaal bestuur.docx
Brief aan PS over projectverantwoording Versterking kwaliteit en integriteit lokaal bestuur.pdf
Projectverantwoording - Versterking Kwaliteit Integriteit Lokaal Bestuur - 11 december 2019.docx
Brief Cdk aan alle Burgemeesters - Meld Misdaad Anoniem - Eindversie 22 oktober 2019.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	20 januari 2020
Ingekomen stukken ter kennisname	31 januari 2020
Economie Financiën en Bestuur	24 februari 2020
Economie Financiën en Bestuur	**20 april 2020**

Toelichting

Ondermijning vormt een bedreiging voor onze rechtsstaat. De aanpak van ondermijning vraagt om een weerbare overheid.
Met dit besluit informeren Gedeputeerden Staten aan Provinciale Staten over de geboekte resultaten van het project Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur en de rol die de provincie Noord-Holland de komende periode op het terrein van ondermijning en weerbaarheid op zich wil nemen.

FORMAT Agenderingsverzoek Statencommissies Noord-Holland

Naam fractie/ indiener: GroenLinks Noord-Holland

Naam commissie en datum: EFB, 24 februari 2020

- *Verzoekt de Projectverantwoording: Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur Ondermijning & Weerbaarheid, c-agenda, punt 14a EFB*

ter bespreking te verplaatsen naar de B-agenda van de ***commissie EFB op 23 maart 2020***

Aanleiding

- onderwerp van de C- naar de B-agenda te verplaatsen

Het behandeldoel

GroenLinks wil graag van punt 14a, (Projectverantwoording: Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur Ondermijning & Weerbaarheid (c-agenda EFB 24-2-2020) een bespreekstuk maken. In het stuk wordt verantwoording afgelegd over 2019 en worden de mogelijkheden geschetst voor 2020. GroenLinks zou graag met de commissie in gesprek willen over het concretiseren van de rol en de mogelijkheden die de provincie, op het terrein van ondermijning en weerbaarheid, op zich zou kan nemen.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

dhr. M. le Clercq

AD/KAB

Telefoonnummer +31235145012

clercqm@noord-holland.nl

Verzenddatum

16 JAN. 2020

Kenmerk

1333282/1355235

Betreft: Projectverantwoording - ***Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur***

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) zenden wij u de projectverantwoording *Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur* toe.

Per 1 september 2018 is het project *Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur* van start gegaan. Dit project is op 26 maart 2018 met uw goedkeuring van motie 110 gefinancierd als addendum op de begroting.
Het project heeft een bijdrage geleverd aan het weerbaarder maken van het Noord-Hollands lokaal bestuur en de gezamenlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit. 31 december 2019 is het project afgerond.

Bij deze bieden wij u ter kennisname de projectverantwoording aan die als bijlage is toegevoegd. Dit document geeft inzicht in wat het project heeft opgeleverd en blikt vooruit op de rol die de provincie Noord-Holland de komende periode op het terrein van ondermijning en weerbaarheid op zich wil nemen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

- Projectverantwoording - *Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur*
- Brief CdK aan alle burgemeesters – Meld Misdaad Anoniem

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Projectverantwoording

Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur Ondermijning & Weerbaarheid

`

Het project *Versterking Kwaliteit en Integriteit Lokaal Bestuur* had als doel het verhogen van de weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit in Noord-Holland, specifiek de weerbaarheid van Noord-Hollandse gemeenten en de eigen provinciale organisatie.
De opzet van het project was om in 16 maanden tijd – van september 2018 tot 31 december 2019 – al doende uit te vinden hoe de provincie zo effectief mogelijk kan bijdragen aan het verhogen van de weerbaarheid en de aanpak van ondermijnende criminaliteit.
Na het zomerreces hebben we met PS de stand van zaken van het project gedeeld. Middels dit document informeren we over de afronding van het project en blikken we vooruit.

Projectverantwoording

Voorafgaand aan de start van het project zijn drie doelstellingen in de begroting opgenomen. Hieronder zijn deze doelstellingen weergegeven, met daaronder per doelstelling de acties die hieraan hebben bijgedragen.

1. Gemeenten/regio's beschikken over een Quickscan over hun bestuurlijke weerbaarheid
Tijdens het project is samen met het RIEC Noord-Holland, Pro Facto en Arena Consulting de Quickscan Gemeentelijke Weerbaarheid voor Noord-Holland ontwikkeld. Voor deze naam (*gemeentelijke weerbaarheid)* is tijdens de ontwikkeling ervan gekozen in plaats van *bestuurlijke weerbaarheid* omdat de focus ligt op de weerbaarheid van het ambtelijk apparaat en de kwetsbare werkprocessen binnen de organisatie. 'Gemeentelijk' dekt hiermee beter de lading. Doel van de Quickscans is om een middel te kunnen aanbieden aan Noord-Hollandse gemeenten dat bijdraagt aan het creëren van een minimumniveau van weerbaarheid van het ambtelijk apparaat door de kwetsbare werkprocessen (bijvoorbeeld vergunnen, handhaven, verlenen) in beeld te brengen en hier aanbevelingen op te doen.
Deze Quickscans zijn ter pilot in drie gemeenten (Velsen, Hoorn en Den Helder) gestart en zullen, wanneer deze zijn afgerond, aan het begin van 2020 worden geëvalueerd.

2. De provincie beschikt over een actueel ondermijningsbeeld en een Quickscan over de bestuurlijke weerbaarheid
Vanuit het project is samen met de coördinator integriteit aan het Verwey-Jonker Instituut de opdracht gegeven een onderzoek te verrichten naar de kwetsbaarheid van de eigen organisatie als het gaat om ondermijning en integriteit op het gebied van de VTH-Taken (Vergunning, Toezicht, Handhaven) en de uitvoering die op afstand is gezet bij publieke verbonden partijen (zoals de omgevingsdiensten en de recreatieschappen). Het onderzoek zit in de afrondende fase en het eindrapport hiervan zal in januari worden opgeleverd.

Wat betreft de ondermijningsbeelden heeft RIEC Noord-Holland voor de politie eenheid Noord-Holland naast de lokale ondermijningsbeelden ook een ondermijningsbeeld voor de gehele provincie (regionaal ondermijningsbeeld) opgesteld.
RIEC Amsterdam Amstelland heeft ondermijningsbeelden voor de gemeenten Amsterdam en Amstellandgemeenten opgesteld. RIEC Midden-Nederland heeft ditzelfde gedaan voor de gemeenten in de Gooi- en Vechtstreek. Hiermee is de hele provincie voorzien.

3. Er is een strategisch handelingsperspectief opgesteld
Een belangrijke rol voor de provincie – ook op dit terrein – is om een antwoord te hebben op gemeentegrens overstijgende problematiek. Hiertoe zijn verschillende initiatieven vanuit het project opgestart zoals de gezamenlijke aansluiting op Meld Misdaad Anoniem. De gemeente Amsterdam is al 2 jaar aangesloten en is bereid gevonden om de gemeenten die nieuw gaan aansluiten bij te praten over hun ervaringen en gebruik van de beschikbare data.
Via de innovatiepilots wordt gestimuleerd dat gemeenten hun *best practices* met elkaar uit te wisselen. Door de organisatie van 'kopgroepbijeenkomsten' en een conferentie met alle burgemeesters worden gemeenten gestimuleerd om zo slim mogelijk samen te werken.
Gedurende het project is gebleken dat deze rol als facilitator en verbinder de provincie goed past. Beter dan als expert alle potentiële oplossingen op het gebied van ondermijning voor gemeenten te codificeren, wat in het begin van het project de opzet was. Er zijn immers al veel kennispartners (zoals CCV, Platform 31 en VNG) die dit doen en daarnaast blijkt dat gemeenten niet met dergelijke kennisvragen komen. Om deze reden is gekozen voor de focus op het faciliteren en stimuleren van innovatieve initiatieven op het gebied van weerbaarheid en ondermijning, zodat deze kennis en ervaring beschikbaar komt voor de Noord-Hollandse gemeenten. Dit is efficiënter en maakt meer tijd en middelen vrij voor gemeentegrens overstijgende problemen zoals de grote verschillen in informatiepositie.

Ondernomen activiteiten 2019

- 3 pilots Quickscan Gemeentelijke Weerbaarheid
- Het Provinciaal Weerbaarheidsbeeld (Verwey-Jonker Instituut)
- 3 innovatiepilots: Zaanstad Glazenwassers, Amstelland Meld een Vermoeden App, Gooi en Vechtstreek Aanpak Crimineel Vastgoed
- Organisatie kopgroep bijeenkomsten bestuurders & burgemeestersbijeenkomst 30 oktober 2019
- Aansluiting gemeenten Noord-Holland op Meld Misdaad Anoniem
- Ontwikkeling Noord-Hollandse aanpak ondermijning recreatieparken
- Organisatie bijeenkomst beroepsgroepen met poortwachtersfunctie: Notarissen 12 juni 2019

Continuïteit van het project
Per 31 december 2019 is het project *Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur* afgerond. Ook het nieuwe college van Gedeputeerde Staten heeft aandacht voor de aanpak van ondermijning. In het coalitieakkoord is het volgende daarover opgenomen: *"Ondermijning van het openbaar bestuur door georganiseerde criminaliteit raakt het fundament van de democratische rechtsorde. Wij blijven strijden tegen alle vormen van ondermijning en stellen hiervoor middelen beschikbaar".*

Hiermee is – evenals in de afgelopen collegeperiode – aandacht voor een provinciale bijdrage in de aanpak van ondermijning. Bestuurlijk blijft de Commissaris van de Koning portefeuillehouder.

De Provincie als Partner
Uit de opgedane ervaringen in het project is een aantal redenen te destilleren waarom de provincie een logische en belangrijke partner is in een succesvolle gezamenlijke aanpak voor …..
Voorafgaand aan het project (voor september 2018) was de provincie nog geen vaste speler in de aanpak van ondermijning en verhoging van weerbaarheid. Hiermee ontbrak dus ook een op

ervaring berustende visievraag waarom inzet hierop vanuit de provincie effectief en logisch is. Hieronder volgt een aantal gevalideerde redenen waarom de provincie een positief verschil kan maken op het gebied van ondermijning en weerbaarheid.
Kernbegrippen daarbij zijn: *Gemeentegrens-overstijgend, minimumniveau-van-weerbaarheid en Informatiepositie.*

1. *Het Waterbedeffect en de Informatiepositie: Verbinden van gemeenten*
   Kleine gemeenten worden soms overspoeld door relatief grote problemen. Dan gaat het bijvoorbeeld om meerdere verloederde recreatieparken binnen één gemeente, problemen met BIBOB beleid of kwetsbaar gebleken werkprocessen. Criminelen zoeken de zwakste schakel: het bekende waterbedeffect.
   Soms vraagt dit te veel capaciteit van een kleine gemeente. Ook zijn er grote verschillen in de informatiepositie tussen gemeenten en burgemeesters onderling of ten opzichte van politie en justitie. Samenwerking met andere gemeenten en overheden is dan noodzakelijk.
   De provincie kan hierin een verbindende rol spelen door de kwetsbare gemeenten bijvoorbeeld te verbinden aan gemeenten die in bepaalde opzichten op het gebied van ondermijning voorlopen. De provincie kan ook een faciliterende rol op zich nemen, zoals bijvoorbeeld met de ontwikkeling van de *Quickscan Gemeentelijke Weerbaarheid* waarmee gemeenten inzicht krijgen wat nu eigenlijk hun kwetsbaarheden zijn.

2. *Uitwisseling Best Practices*
   Lokaal succes moet worden gedeeld. Zowel in de financiering van innovatie pilots, waar het delen van succes een vereiste voor deze co-financiering is, als in zijn algemeenheid ligt er een rol voor de provincie om gemeenten aan te sporen zowel hun successen te delen als te leren van andere gemeenten en overheden met vergelijkbare vraagstukken. De provincie is goed op de hoogte door haar netwerk wat er speelt in de verschillende regio's en daarbuiten en kan gemeenten doorverwijzen en aansporen met elkaar samen te werken.

3. *Kwetsbaarheid van de eigen organisatie.*
   De provincie kan zelf ook kwetsbaar zijn voor ondermijnende criminaliteit en dient hier zeer kritisch naar te kijken. Ook hier moet een minimaal niveau van weerbaarheid worden gewaarborgd, zowel in de eigen organisatie als in de uitvoering op afstand. Het is belangrijk dat de provinciale organisatie zich bewust is van de eigen kwetsbaarheden en deze actief bestrijdt.

4. *Agenderen regionale issues*
   Gemeenten hebben op het gebied van ondermijning soms onvoldoende lobbycapaciteit om de eigen problemen of belangen in Den Haag te bepleiten. De provincie kan zoals zij dit ook voor andere onderwerpen doet, ook op het gebied van ondermijning een rol spelen.

5. *Faciliteren van podium voor beroepsgroepen*
   Bepaalde beroepsgroepen (denk aan advocaten, makelaars, bankiers) kunnen (ongewild) een faciliterende rol spelen bij ondermijnende criminaliteit. De provincie kan een podium bieden om met een beroepsgroep de dilemma's te bespreken en samen met betrokken partijen te proberen hiervoor oplossingen te vinden. De provincie neemt inhoudelijk geen bepalende positie in, maar faciliteert op deze manier wel belangrijk maatschappelijk debat en oordeelsvorming. Zoals eerder vermeld is in dit kader een eerste bijeenkomst

geweest op 12 juni 2019 met de beroepsgroep notarissen en stakeholders.

6. *Opvolging Ondermijningsbeelden*
   Kleine gemeenten kunnen maar moeilijk zelfstandig instrumenten ontwikkelen om de RIEC ondermijningsbeelden te spiegelen aan de eigen gemeentelijke organisatie. Het ontbreekt ze daardoor aan handelingsperspectief. De provincie kan hier een rol in spelen. Het adviseren van bestuurders of het aanreiken van ontwikkelde middelen zoals de *Quickscan* zijn voorbeelden hiervan.

7. *Stimuleren innovatie*
   De provincie kan co-financieren bij kansrijke, lokale initiatieven. Belangrijkste voorwaarden zijn dat het initiatief een gemeentegrens-overstijgend karakter heeft en dat bij succes de subsidie ontvangende partij het initiatief verder ontwikkelt en zich actief inzet om andere Noord-Hollandse gemeenten of organisaties ook kennis te laten maken met deze innovatie.

8. *Belangrijke gesprekspartner met helicopterview*
   De provincie is vanwege de gemeentegrens overstijgende focus een belangrijke gesprekspartner voor een RIEC en andere partners. De provincie kan initiatieven een grotere schaalgrootte geven en een grotere groep van Noord-Hollandse gemeenten vertegenwoordigen of mobiliseren.

Vooruitblik: Voorstel activiteiten voor 2020

In het onderstaande overzicht staan activiteiten die logisch voortvloeien uit de afgeronde activiteiten en opgedane ervaringen van het project *Versterking Kwaliteit en Integriteit*. Reguliere activiteiten voor het nieuwe team zoals verder opbouwen van een netwerk, inspelen op nieuwe kansen en ontwikkelingen en mogelijke lobby-acties worden verder niet genoemd.
Een selectie van de volgende voorgestelde activiteiten kan de basis vormen voor de acties waarmee het nieuwe team vanaf 2020 gaat werken. Als de uitwerking van deze activiteiten voor 2020 financiële besluitvorming vergt, dan zullen wij dit vanzelfsprekend ter zijner tijd aan u voorleggen.

1. *Quickscan Gemeentelijke Weerbaarheid*
   De Quickscan gemeentelijke weerbaarheid zal zoals aangegeven begin 2020 worden geëvalueerd. De drie pilots in Velsen, Hoorn en Den Helder zijn dan afgerond. Bij een succesvolle evaluatie kan samen met betrokken burgemeesters worden gesproken over vervolgstappen om ervoor te zorgen dat ook andere Noord-Hollandse gemeenten hiervan gaan profiteren.

2. *Provinciaal Weerbaarheidsbeeld*
   De nog op te leveren aanbevelingen uit het Verwey-Jonker onderzoek naar kwetsbaarheden in de provinciale organisatie zien we met belangstelling tegemoet. Dit onderzoek vormt een eerste basis voor het provinciaal weerbaarheidsbeeld.

3. *Verdere Ontwikkeling Innovatiepilots*
   Na de co-financiering van drie innovatieve, lokale pilots in de aanpak van ondermijning in Zaanstad, de Amstellandgemeenten en de Gooi- en Vechtstreek, bestaat de mogelijkheid om deze subsidiëring van innovatiepilots om te zetten in een structurele regeling.

4. *Evaluatie Meld Misdaad Anoniem*
   We zullen volgen hoe het de Noord-Hollandse gemeenten vergaat die dankzij het aanbod van de provincie zich hebben aangesloten op het netwerk van Meld Misdaad Anoniem. 1 februari 2021 zullen we, exact een jaar na aansluiting evalueren wat de opbrengst voor hen en de provincie als geheel is geweest en hoe het de aanpak van ondermijning heeft versterkt.

5. *Beleidsontwikkeling Gemeentegrens Overstijgende Ondermijningsproblematiek*
   De provincie Noord-Holland gaat door met het maken van beleid (of de betrokkenheid erbij) voor grootschalige gemeentegrens overstijgende problematiek op het gebied van ondermijning: het buitengebied, recreatieparken, bedrijventerreinen, jachthavens en drugsdumpingen. Projecten die hiermee samenhangen zijn op sommige onderwerpen al gestart.

6. *Verder Faciliteren Maatschappelijk Debat Beroepsgroepen*
   Beroepsgroepen die (ongewild) faciliteren of slachtoffer zijn van ondermijnende criminaliteit moeten op regelmatige basis worden gehoord en gevoed. Door middel van bijeenkomsten met deze beroepsgroepen en stakeholders organiseert de provincie het podium voor maatschappelijk debat over de dilemma's waar deze groepen voor staan en stimuleert zij daarnaast de uitwisseling van kennis en ervaring.

7. *Inzetten op exporteren Best Practices*
   Succesvol gebleken barrières en innovatie tegen ondermijnende criminaliteit moeten worden veralgemeniseerd, zodat ze ook bruikbaar zijn voor andere gemeenten. Dit sluit aan op de co-financering van de lokale *Innovatiepilots* en het zoveel mogelijk door Noord-Holland verspreiden van de opbrengst hiervan.

Afsluiting

Naast de beleidsterreinen waar de provincie zelf aan zet is op dit dossier zal ze als verbinder en facilitator ook de komende periode een partner zijn in de aanpak van ondermijnende criminaliteit en het verhogen van de weerbaarheid. Zeker daar waar het gaat om gemeentegrens overstijgende problematiek speelt de provincie een belangrijke rol.
Middels deze laatste update hopen we een beeld te hebben gegeven wat het project heeft opgeleverd en waar kansrijke mogelijkheden liggen om als provincie ook in de toekomst een positief verschil te blijven maken in het creëren van een minimumniveau van weerbaarheid in Noord-Holland.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Uw contactpersoon
dhr H. Groot
AD/KAB/KAB

Telefoonnummer +316 21699322
grooth@noord-holland.nl

Verzenddatum

18 OKT. 2019

Kenmerk
1298348/1298354

Uw kenmerk

Betreft: Aansluiting Meld Misdaad Anoniem

Geachte burgemeester,

Zoals u reeds heeft kunnen lezen in het ontvangen programma zal tijdens de burgemeestersconferentie *Weerbare Overheid & Maatschappelijke Veerkracht* op 30 oktober aan het einde van de dag een convenant met Meld Misdaad Anoniem worden ondertekend. Graag informeer ik u hierover nader.

Aanleiding
Een belangrijk doel van mij en mijn voorganger Johan Remkes is om ervoor te zorgen dat er een minimum niveau van weerbaarheid is in Noord-Holland. Criminelen denken niet in gemeentegrenzen. Zij verplaatsen hun activiteiten naar de gemeenten met bijvoorbeeld de zwakste informatiepositie: het bekende waterbedeffect.
In gesprekken hierover, voorafgaand aan de aanstaande conferentie, heb ik het reeds met een aantal van u hierover gehad.
Gezamenlijke aansluiting van gemeenten op het netwerk van *Meld Misdaad Anoniem* kan ons helpen een belangrijke stap in de goede richting te zetten.

Meld Misdaad Anoniem
Meld Misdaad Anoniem is een meldpunt, waar burgers en ondernemers anoniem melding kunnen maken van zaken waarvan zij vermoeden dat er criminele of kwade intenties in het spel zijn. Jaarlijks gebeurt dit zo'n 45.000 keer. Hiervan zijn 15.000 meldingen dusdanig serieus en bruikbaar dat ze worden doorgezet. Hiervan leidt 80% weer tot opvolging.
De meldingen lopen uiteen van geweld, drugshandel en diefstal tot radicalisering, fraude en milieucriminaliteit.
Wanneer de melding wordt opgenomen wordt deze doorgestuurd naar de politie en andere opsporingsdiensten. De melding wordt alleen doorgestuurd als deze bruikbaar is en de anonimiteit van de melder kan worden gewaarborgd.
Veel meldingen zijn ook voor gemeenten interessant en gaan bijvoorbeeld over fraude met uitkeringen of ondermijning. De crux is dat een gemeente deze signalen niet ontvangt als zij niet is aangesloten op het netwerk van Meld Misdaad Anoniem. Deze situatie is onwenselijk. Ik streef er daarom naar dat we van Noord-Holland de

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

eerste provincie maken waarbij alle gemeenten zijn aangesloten op het netwerk van Meld Misdaad Anoniem. Hiertoe doe ik u een aanbod.

Aanbod
Het aanbod houdt in dat de Provincie voor uw gemeente de eenmalige aansluitkosten op het Netwerk van Meld Misdaad Anoniem voor haar rekening neemt. Dit is de grootste kostenpost. U betaalt een gering bedrag voor de concrete meldingen die na aansluiting binnenkomen. Na een jaar kunt u het gebruik evalueren. In de praktijk blijkt dat gemeenten de kosten al ruimschoots terugverdienen met de meldingen die gaan over uitkeringsfraude. Het belangrijkste is echter dat u als burgemeester en gemeente geen signalen mist. De beslissing over voortzetting na een jaar is uiteraard aan u.
Is uw gemeente reeds aangesloten dan compenseren wij u voor de eerder gemaakte aansluitingskosten.

Praktisch
Deelname is uiteraard niet verplicht, maar om gezamenlijk als Noord-Holland een vuist te maken, geldt dat hoe collectiever we dit doen hoe krachtiger we onszelf maken.
Zoals gezegd zijn er voor u als gemeente geen kosten aan deelname verbonden. De capaciteit die het u kost om ontvangen signalen door te zetten is beperkt. Het belangrijkste is dat uw ambtenaren die hiermee aan de slag gaan vertrouwd raken met het systeem.
Hiertoe biedt Meld Misdaad Anoniem een eenmalige training aan. Wij vragen u om twee van uw OOV ambtenaren hieraan deel te laten nemen, zodat zij weten wat nodig is om de aansluiting op het netwerk mogelijk te maken en hier vervolgens mee aan de slag te gaan.

De training vindt plaats op het Provinciehuis in Haarlem. Data voor de training zijn:

Woensdag 6 november: 10:00 - 12:30
Donderdag 7 november: 13:00 - 15:30
Woensdag 13 november 13:00 -15:30

Slot
Graag horen we of u meedoet en wie er van uw organisatie deelneemt aan één van de trainingen. Ik verzoek u dit te mailen aan Hans Groot grooth@noord-holland.nl of Maxim le Clercq clercqm@noord-holland.nl die dit namens de provincie coördineren. Ook als u vragen heeft, kunt u hen bereiken. Ik kijk er naar uit om samen met u deze samenwerking aan te gaan.

Ik zie u graag op 30 oktober

De commissaris van de Koning
in de provincie Noord-Holland

A Th H. van Dijk

NOTITIE t.b.v. EFB vergadering 20 april a.s. (Eric Smaling, SP)

Betreft: vertrek gedeputeerde Van der Hoek

Volgende maand zal Jack van der Hoek geïnstalleerd worden als burgemeester van Schouwen-Duiveland. Hoewel het ieder mens vrij staat in Nederland eigen keuzes over de inrichting van zijn of haar leven te maken, slaat deze ontwikkeling een behoorlijk gat in het bestuur van de provincie Noord-Holland. Van de zes gedeputeerden zijn dan binnen een jaar na installatie twee van de drie ervaren leden vertrokken. Daar ook de CdK nog relatief kort in functie is, maakt de SP-fractie zich zorgen over de bestuurlijke kwaliteit en continuïteit in de provincie. Ik zou daarom willen verzoeken tot een debat in de commissie EFB, met als volgende aandachtspunten:

1. Wat heeft de gedeputeerde doen besluiten om te solliciteren naar de functie van burgemeester, enkele maanden na zijn (her)aantreden in de provincie Noord-Holland?
2. Hoe beziet de CdK deze ontwikkeling en hoe ziet hij dat de bestuurlijke kwaliteit en continuïteit binnen GS van voldoende niveau blijven?
3. Hoe gaat GS de economische problemen die ons de komende tijd te wachten staan aansturen, nu de gevolgen van de coronacrisis steeds zichtbaarder worden en de verantwoordelijke gedeputeerde vertrekt?

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	2477
Extern Zaak ID	1365118
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 april 2020
Agendapunt	8.a
Omschrijving	Financien: Voordracht Financieringstatuut 2020
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Bijlagen
2020 bijlage financieringsstatuut.docx
2020 voordracht financieringsstatuut.docx
Brief aan PS over financieringsstatuut provincie Noord-Holland 2020.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	2 maart 2020
Ingekomen stukken ter kennisname	31 maart 2020
Economie Financiën en Bestuur	**20 april 2020**
PS-vergadering	18 mei 2020

Toelichting

In het financieringstatuut wordt, zoals bepaald in de Financiële verordening provincie Noord-Holland 2019, het financierings- en treasurybeleid beschreven en door Provinciale Staten vastgesteld.

Financieringstatuut provincie Noord-Holland 2020

Reg.nr.:1365118/1365178

1 Inleiding

Op grond van artikel 216 van de Provinciewet dienen Provinciale Staten bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid evenals regels voor onder meer het financiële beheer vast te stellen. Met de vaststelling van de Financiële verordening Noord-Holland 2019 is daaraan uitvoering gegeven.

Op grond van artikel 3.1 van deze verordening is het door PS vastgestelde financieringstatuut voor Gedeputeerde Staten van toepassing bij de uitvoering van de financierings- en treasuryfunctie. Door de vaststelling van dit financieringstatuut provincie Noord-Holland 2020 wordt daaraan invulling gegeven.

2 Begrippenkader

De financieringsfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Het financierings- en treasurybeleid bestaat uit uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen, limieten en organisatorische kaders ter uitvoering van de financierings- en treasuryfunctie. De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) is hierbij leidend.

Het financierings- en treasurybeheer is de (beleids)uitvoering van de financierings- en treasuryfunctie. De beleidsuitvoering komt aan de orde in de paragraaf Financiering van begroting en jaarstukken.

De financierings- en treasuryfunctie bestaat uit drie deelfuncties:

- Risicobeheer: het beheersen van financiële risico's;
- Kasbeheer: het beheer van geldstromen en daaruit voortvloeiende saldi en liquiditeitenposities tot één jaar (korte termijn);
- Provinciefinanciering: het beheren van liquiditeitsposities voor een termijn van één jaar of langer (lange termijn).

Deze deelfuncties omvatten de volgende financierings- en treasury-activiteiten.

A. Risicobeheer:

- Renterisicobeheer is het beheersen van het risico van een lager financieel resultaat van de provincie als gevolg van rentewijzigingen;
- Intern liquiditeitsrisicobeheer is het beheersen van het risico van wijzigingen in de liquiditeitenplanning en meerjarige investeringsplanning als gevolg waarvan financieringskosten hoger uitvallen dan wel het renteresultaat lager uitvalt.

B. Kasbeheer:

- Geldstromenbeheer is het beheer van ontvangsten en betalingen;
- Saldobeheer omvat het beheer van saldi op dagbasis van de provinciale bankrekeningen;
- Liquiditeitenbeheer is het plannen en uitvoeren van het financieren en uitzetten van middelen voor een periode tot één jaar.

C. Provinciefinanciering:

- Financiering omvat het aantrekken van de benodigde financiële middelen voor een periode van minimaal één jaar;
- Uitzetting omvat het beleggen van tijdelijk overtollige middelen voor een periode van minimaal één jaar;
- Relatiebeheer is het onderhouden van de relaties met financiële instellingen.

3 Doeleinden, richtlijnen en limieten

3.1 Algemene doelstellingen van de financierings- en treasuryfunctie

- De zorg voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Het zorgen voor een aanvaardbaar renteresultaat.

3.2 Risicobeheer

3.2.1 Doelstellingen risicobeheer

- Het beperken van de (negatieve) invloed van toekomstige rentewijzigingen op het resultaat van de organisatie en op de waarde van rentedragende activa en passiva;
- Het beperken van het intern liquiditeitsrisico;

3.2.2 Richtlijnen en limieten risicobeheer

- Renterisico's op de netto vlottende schuld zijn begrensd tot de normen van de kasgeldlimiet van de Wet fido;
- Renterisico's op de vaste schuld zijn begrensd tot de renterisiconorm van de Wet fido;
- De ten minste driemaandelijks te actualiseren renteverwachting van de korte en lange rente is gebaseerd op de marktgegevens aangeleverd door ten minste twee gezaghebbende instanties;
- Bij een verwachte rentestijging wordt beoordeeld of er voor de korte termijn wordt uitgezet zodat op de vervaldatum herbelegd kan worden tegen een hogere rente;
- Bij een verwachte rentedaling wordt beoordeeld of er - indien nodig - voor de korte termijn financiering wordt aangetrokken zodat op de aflossingsdatum tegen een lagere rente kan worden geleend;
- Het intern liquiditeitsrisico wordt beperkt door het opstellen van een voortschrijdende liquiditeitsprognose - ten behoeve van het bepalen van transacties op de geldmarkt (met een looptijd korter dan één jaar) resp. de kapitaalmarkt (met een looptijd van één jaar of langer) - bestaande uit een prognose voor de korte termijn (tot 1 3 weken, met een interval van een week en iedere week te actualiseren), een prognose voor de middellange termijn (3 tot 1 2 maanden, met een interval van een maand en per kwartaal te actualiseren) en een prognose voor de lange termijn (1 t/m 5 jaar, met een interval van een halfjaar en per half jaar te actualiseren).

3.3 Kasbeheer

3.3.1 Doelstellingen kasbeheer

- Het minimaliseren van het liquiditeitsgebruik (aantal transacties m.b.t. betalingen en ontvangsten en het contante betalingsverkeer);
- Het minimaliseren van bancaire kosten voor het betalingsverkeer;
- Het minimaliseren van interne handelingskosten;
- Het voorzien in voldoende dispositieruimte (tot één jaar) zodat de organisatie haar korte termijn verplichtingen structureel kan nakomen;
- Het zorgen voor een aanvaardbaar renteresultaat op liquiditeitsoverschotten voor een periode tot één jaar.

3.3.2 Richtlijnen en limieten kasbeheer

- In- en uitgaande geldstromen worden zo goed mógelijk op elkaar afgestemd op basis van de liquiditeitsprognose;
- Het betalingsverkeer wordt zoveel mogelijk geconcentreerd bij de huisbankier;
- Voor transacties op de geldmarkt wordt de omvang en looptijd van de benodigde respectievelijk overtollige liquiditeiten bepaald op basis van de liquiditeitsprognose en de renteverwachting;
- Toegestane geldmarktinstrumenten voor een periode van één jaar minus één dag zijn rekening courantkrediet, callgeld en kasgeldleningen;
- De condities waartegen kasmiddelen worden opgenomen zijn marktconform,

3.4 Provinciefinanciering

3.4.1 Doelstellingen provinciefinanciering

- Het voorzien in de toekomstige behoefte aan externe middelen tegen zo laag mogelijke kosten;
- Het - indien nodig - aantrekken van externe middelen voor een periode van minimaal één jaar tegen aanvaardbare condities en risico's;
- Het veilig stellen van de financierbaarheid van de organisatie in die zin dat op elk gewenst moment indien nodig externe middelen kunnen worden aangetrokken;
- Het zorgen voor een aanvaardbaar renteresultaat op bestaande en geprognosticeerde liquiditeitsoverschotten;
- Het beleggen van tijdelijk (langer dan één jaar) overtollige middelen tegen aanvaardbare condities en risico's;
- Het zorgdragen voor een permanente beschikbaarheid van bancaire en financiële diensten tegen vooraf overeengekomen kwaliteit en prijs.

3.4.2 Richtlijnen en limieten provinciefinanciering

- Vreemd vermogen wordt aangetrokken indien er sprake is van een structureel financieringstekort en de kasgeldlimiet (bij een normale rentestructuur) volledig benut is. Beslissingen over het aantrekken van financiering worden gebaseerd op de totale financieringspositie van de provincie;
- Voor transacties op de kapitaalmarkt wordt de omvang en looptijd van de benodigde respectievelijk overtollige liquiditeiten bepaald op basis van de liquiditeitsprognose en de renteverwachting;
- Toegestane financieringsinstrumenten zijn geldleningen en andere door het College van Gedeputeerde Staten gekozen instrumenten die voldoen aan de Wet fido en de krachtens deze wet gestelde voorschriften;
- Financieringsmiddelen worden aangetrokken in euro en tegen marktconforme condities;
- Voor het aangaan van een lening worden minimaal drie offertes opgevraagd;

3.4.3 Schatkistbankieren

- De provincie is als decentrale overheid verplicht haar overtollige middelen aan te houden in de schatkist. Hierop bestaan enkele uitzonderingen zoals het uitzetten van (tijdelijk) overtollige middelen in de vorm van leningen bij andere decentrale overheden, voor zover de provincie geen toezichthouder is.

4 Organisatorisch kader

4.1 Verantwoordelijkheden Provinciale staten en Gedeputeerde staten

De verantwoordelijkheden en bevoegdheden met betrekking tot de financierings- en treasuryfunctie zijn als volgt.

Provinciale staten:
- Het vaststellen, evalueren en bijstellen van het financierings- en treasurybeleid;
- Het houden van toezicht op de uitvoering van het financierings- en treasurybeleid.

Gedeputeerde staten:
- Het (doen) uitvoeren van het financierings- en treasurybeleid;
- Het opstellen van de paragraaf Financiering bij de begroting en jaarstukken;
- De interne regels voor taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening van de financieringsfunctie;
- Het vaststellen van toegestane financieringsinstrumenten.

4.2 Informatievoorziening

Provinciale staten worden door Gedeputeerde staten als volgt geïnformeerd.
- Het voorgenomen beleid wordt uiteengezet in de paragraaf Financiering van de begroting;

- De verantwoording over het gevoerde beleid vindt plaats in de paragraaf Financiering van de jaarstukken.

4.3 Administratieve organisatie en control

In het kader van de financierings- en treasuryfunctie gelden de volgende algemene uitgangspunten op het gebied van administratieve organisatie en interne controle.

- De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van financierings- en treasury activiteiten worden op eenduidige wijze schriftelijk vastgelegd;
- De binnen de organisatie gemandateerde bevoegdheden worden in het mandaatregister vastgelegd;
- Bij de uit te voeren financierings- en treasury activiteiten is functiescheiding doorgevoerd.

Provincie Noord-Holland

2020

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 2020

Onderwerp: Financieringstatuut provincie Noord-Holland 2020

Kenmerk: 1365118/1365182

Bijlagen: Financieringsstatuut provincie Noord-Holland 2020

Voorgelegd wordt het Financieringstatuut provincie Noord-Holland 2020.

In artikel 216, lid 1 van de Provinciewet is opgenomen dat Provinciale Staten bij verordening de uitgangspunten vaststellen voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie. Op 16 december 2019 hebben Provinciale Staten de Financiële verordening provincie Noord-Holland 2019 vastgesteld.

In artikel 3.1 - Financiële beleidskaders van de Financiële verordening provincie Noord-Holland 2019 is bepaald dat het college van Gedeputeerde Staten het financieringstatuut aan Provinciale Staten ter vaststelling voorlegt. In het bijgevoegde Financieringstatuut provincie Noord-Holland 2020 is het financierings- en treasurybeleid beschreven. Het financieringstatuut omvat uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen, limieten en organisatorische kaders ter uitvoering van de financierings- en treasuryfunctie.

Het voorliggende financieringstatuut is een periodieke actualisatie van het beleidskader voor de financierings- en treasuryfunctie. Het betreft een beperkte actualisatie van het Financieringstatuut Noord-Holland 2010 en bijbehorende wijziging 2014 zodat het financierings- en treasurybeleid in overeenstemming is met de bepalingen van de Financiële verordening provincie Noord-Holland 2019.

Het huidige financierings- en treasurybeleid ‘Evenwicht Risico en Rendement’ blijft gehandhaafd. De doelstellingen blijven het minimaliseren van de financiële risico’s bij het uitzetten van provinciale middelen en het minimaliseren van de financieringskosten.

Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. xx

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 29 januari 2020;

gelet op artikel 216 van de Provinciewet, de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido), artikel 3.1 van de Financiële verordening Noord-Holland 2019,

besluiten:

1. Het Financieringstatuut provincie Noord-Holland 2020 vast te stellen;
2. Het Financieringstatuut provincie Noord-Holland 2020 met ingang van 1 januari 2020 in werking te laten treden.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr P.F.L.D. Herreman
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144275
herremanp@noord-holland.nl

Verzenddatum

26 FEB. 2020

Kenmerk
1365118/1365176

Uw kenmerk

Betreft: Financieringstatuut provincie Noord-Holland 2020

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over het Financieringstatuut provincie Noord-Holland 2020.

In het Financieringstatuut provincie Noord-Holland 2020 wordt, zoals bepaald in de Financiële verordening provincie Noord-Holland 2019 het financierings- en treasurybeleid beschreven.

Het voorliggende financieringstatuut is een periodieke actualisatie van het beleidskader voor de financierings- en treasuryfunctie. Het betreft een beperkte actualisatie van het Financieringstatuut Noord Holland 2010 en bijbehorende wijziging 2014 zodat het financierings- en treasurybeleid in overeenstemming is met de bepalingen van de Financiële verordening provincie Noord-Holland 2019.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

Voordracht en ontwerpbesluit

Financieringstatuut provincie Noord-Holland 2020

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Rondvraag VVD (mw. Van Meerten) bij agendapunt 9: rondvraag mw. Pels EFB 20 april 2020:

Tijdens het economisch spreekuur had de VVD een aanvullende vraag over het opschorten van de betaling van leges en vergunningen. Dit zolang de impact van de Corona crisis economisch voelbaar is voor de ondernemers in Noord-Holland. In het antwoord van GS wordt gesproken over dat " op verzoek met coulance andere betaalafspraken gemaakt kunnen worden". Kan de gedeputeerde dit antwoord toelichten? Betekent met coulance hetzelfde als " tot zolang de crisis voortduurt".
Hoe gaat GS hier in de communicatie richting ondernemers mee om?

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	2609
Extern Zaak ID	1375790
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 april 2020
Agendapunt	11.a
Omschrijving	Economie: Uitvoeringsregeling MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren 2020 (c-agenda EFB 20-4-2020)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
Brief aan PS over Uitvoeringsregeling MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren 2020.pdf
UVR MIT 2020.docx

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	16 maart 2020
Ingekomen stukken ter kennisname	31 maart 2020
Economie Financiën en Bestuur	**20 april 2020**

Toelichting

De Uitvoeringsregeling MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren 2020 (hierna MIT-regeling) is een regeling waarbij ondernemers subsidie kunnen aanvragen voor haalbaarheidsstudies en Research&Development samenwerkingsprojecten. De MIT-regeling is een samenwerking met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, waarbij de provinciale bijdrage door het ministerie wordt verdubbeld. In totaal is er €5.7 miljoen beschikbaar voor de MIT-regeling 2020.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw M.B. Recter
BEL/REE

Telefoonnummer +31235144998
recterm@noord-holland.nl

Verzenddatum
11 MAART 2020

Kenmerk
1375790/1375822

Uw kenmerk

Betreft: Uitvoeringsregeling MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren 2020

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) brengen wij u het besluit van ons college ter kennis om de Uitvoeringsregeling MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren 2020 vast te stellen en het subsidieplafond vast te stellen op €5.760.000.

De provincie Noord-Holland voert sinds 2016 de Uitvoeringsregeling MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren 2020 (hierna MIT-regeling) uit. De MIT-regeling is een samenwerkingsafspraak met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Provincie en ministerie leveren beide de helft van het met de MIT-regeling gemoeide budget.

De regeling is bedoeld voor Noord-Hollandse ondernemers die op zoek zijn naar vroege-fase financiering. In totaal is er €5,76 miljoen beschikbaar voor de financiering van haalbaarheidsprojecten en Research&Development samenwerkingsprojecten binnen het MKB.

Anders dan andere provincies legt Noord-Holland specifiek een accent op duurzaamheid in de MIT-regeling. In de regeling is opgenomen dat de provincie subsidie kan weigeren als activiteiten ten koste gaan van de economische, ecologische en sociale dimensie van duurzaamheid.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Ondernemers kunnen subsidie aanvragen voor innovatieactiviteiten die aansluiten op de doestellingen van een of meerdere topsectoren. De MIT-regeling wordt opengesteld voor de volgende topsectoren: Agri & Food, Biobased Economy, Chemie, Creatieve industrie, Energie, Life Sciences and Health, Logistiek, Tuinbouw en Uitgangsmaterialen en Water.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage

Uitvoeringsregeling MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren 2020

Provincie Noord-Holland

2020 *

PROVINCIAAL BLAD

Besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 10 maart 2020, nr. 1375790/1375822 , tot vaststelling van de Uitvoeringsregeling MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren 2020.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Overwegende dat het gewenst is om door middel van subsidieverlening duurzame innovaties in het MKB te bevorderen teneinde een bijdrage te leveren aan een duurzame, vernieuwende en ondernemende economie;

Gelet op artikel 25 van de Verordening (EU) Nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PbEU, L187);

Gelet op artikel 2 van de Algemene subsidieverordening Noord-Holland 2011;

Besluiten:

Paragraaf 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

a. Algemene groepsvrijstellingsverordening: Verordening (EU) Nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PbEU, L187);
b. Experimentele ontwikkeling: experimentele ontwikkeling als bedoeld in artikel 2, onder 86, van de Algemene groepsvrijstellingsverordening;
c. Haalbaarheidsproject: een project dat bestaat uit het verrichten van een haalbaarheidsstudie of een combinatie van een haalbaarheidsstudie en industrieel onderzoek of een experimentele ontwikkeling als bedoeld in artikel 2, onder respectievelijk 87, 85 en 86, van de Algemene groepsvrijstellingsverordening;
d. Industrieel onderzoek: industrieel onderzoek als bedoeld in artikel 2, onder 85, van de Algemene groepsvrijstellingsverordening;
e. MKB-innovatieagenda's Topsectoren, die zijn vindbaar via www.rvo.nl/mit;
f. MKB-onderneming: een onderneming als bedoeld in artikel 2, onder 2 van de Algemene groepsvrijstellingsverordening.

Artikel 2 Doelgroep

Subsidie kan worden verstrekt aan een MKB-onderneming.

Artikel 3 Algemene vereisten

Om voor subsidie op grond van deze regeling in aanmerking te komen, wordt voldaan aan de volgende vereisten:

a. de aanvrager of in het geval sprake is van een samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 17, één van de aanvragers, heeft een vestiging in de provincie Noord-Holland waar bedrijfsactiviteiten plaatsvinden;
b. de activiteiten waarvoor subsidie wordt aangevraagd passen binnen een van de innovatieprogramma's topsectoren:
    1. agri & food;
    2. biobased economy;
    3. chemie;
    4. creatieve industrie;
    5. energie;
    6. life sciences and health
    7. logistiek;
    8. tuinbouw & uitgangsmaterialen; of
    9. water;
c. de uitvoering van de activiteit waarvoor subsidie wordt verleend en de daarmee beoogde, te realiseren innovatie mogen geen onevenredige inbreuk maken op de economische, ecologische of sociale dimensie van duurzaamheid.

Artikel 4 Algemene vereisten aan de subsidieaanvraag

1. Een aanvraag om subsidie wordt ingediend door middel van het voor deze uitvoeringsregeling op www.noord-holland.nl/Loket/Subsidies beschikbaar gesteld aanvraagformulier.
2. Een aanvraag om subsidie bevat tenminste:
    a. het projectplan dat tenminste bevat: een inhoudelijke beschrijving van het project, de doelstelling, de beoogde resultaten en een tijdsplanning;
    b. de begroting van de kosten per (deel-)activiteit;
    c. het financieringsplan van de kosten van de activiteit;
    d. de samenvatting van het project waarvoor subsidie wordt aangevraagd, alsmede schriftelijke toestemming dat deze samenvatting kan worden gebruikt voor eenieder toegankelijke publicaties.

Artikel 5 Algemene weigeringsgronden

Subsidie wordt geweigerd indien:
a. de activiteit niet financieel haalbaar is;
b. de uitvoering van de activiteit is gestart voordat de aanvraag is ontvangen;
c. aanvrager een onderneming is die in moeilijkheden verkeert als bedoeld in paragraaf 2.2 van de Communautaire richtsnoeren inzake reddings- en herstructureringssteun aan niet-financiële ondernemingen in moeilijkheden (PbEU, 2014/C 249/01);
d. tegen aanvrager een terugvorderingsbevel is gegeven omdat eerdere steun onrechtmatig en onverenigbaar is verklaard met de interne markt.

Artikel 6 Vaststelling

1. Bij subsidies van minder dan € 10.000,- gaat geen subsidieverlening aan de subsidievaststelling vooraf.

2. Een aanvraag tot vaststelling wordt ingediend binnen 13 weken na voltooiing van de activiteit.
3. De aanvraag tot vaststelling dient, naast de in het aanvraagformulier vaststelling subsidie genoemde zaken, te zijn voorzien van een urenregistratie per persoon, per datum, deelactiviteit en die gekoppeld is aan de activiteiten zoals genoemd in het projectplan;
4. Gedeputeerde Staten beslissen binnen 16 weken na ontvangst van de aanvraag tot vaststelling van de subsidie.

Paragraaf 2 Haalbaarheidsproject

Artikel 7 Subsidiabele activiteiten
Subsidie op grond van deze paragraaf kan worden verstrekt voor het uitvoeren van een haalbaarheidsproject in voorbereiding op een Research & Development project als bedoeld in artikel 16.

Artikel 8 Vereisten haalbaarheidsproject
Om voor subsidie voor een haalbaarheidsproject in aanmerking te komen, wordt voldaan aan de volgende vereisten:
a. het project bestaat voor
    1. ten minste 60% uit een haalbaarheidsstudie;
    2. ten hoogste 40% uit industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling;
b. de voorgenomen activiteiten waarop het haalbaarheidsproject betrekking heeft, zijn in technische en financiële zin voldoende risicovol om het haalbaarheidsproject te rechtvaardigen;
c. het project geeft voldoende inzicht in het economisch perspectief van de activiteiten waarop het haalbaarheidsproject betrekking heeft;
d. het project geeft voldoende inzicht in de uitvoerbaarheid van de voorgenomen activiteiten waarop het haalbaarheidsproject betrekking heeft;
e. het project draagt bij aan het creëren van economische waarde voor de aanvrager, de topsectoren, Noord-Holland en Nederland;
f. het projectplan is naar het oordeel van Gedeputeerde Staten van voldoende kwaliteit.

Artikel 9 Subsidiabele kosten
1. Subsidie voor het uitvoeren van een haalbaarheidsproject wordt verstrekt voor de kosten genoemd in artikel 25, derde en vierde lid, van de Algemene groepsvrijstellingsverordening.
2. Indien personeelskosten onderdeel uitmaken van de kosten, als bedoeld in het voorgaande lid, worden deze berekend als een vast uurtarief van € 60,-.

Artikel 10 Subsidiebedrag
1. De subsidie voor het uitvoeren van een haalbaarheidsproject bedraagt 40% van de subsidiabele kosten, tot een maximum van € 20.000,-.
2. In afwijking van het voorgaande lid wordt, indien reeds uit andere hoofde subsidie wordt verstrekt voor dezelfde subsidiabele kosten, slechts een zodanig bedrag aan subsidie verstrekt dat het totale bedrag aan subsidies niet meer bedraagt dan op grond van artikel 25 van de Algemene groepsvrijstellingsverordening is toegestaan.
3. Gedeputeerde Staten verstrekken geen subsidies van minder dan € 5.000,-.

Artikel 11 Specifieke weigeringsgronden

Onverminderd artikel 5 wordt subsidie als bedoeld in artikel 7 geweigerd indien aan de aanvrager in dezelfde openstellingsperiode reeds subsidie is verstrekt op grond van deze paragraaf.

Artikel 12 Subsidieplafond

Het subsidieplafond voor het uitvoeren van een haalbaarheidsproject bedraagt € 1.728.000,-.

Artikel 13 Openstellingsperiode en beslistermijn

1. Een aanvraag om subsidie op grond van deze paragraaf is tijdig ingediend indien de aanvraag in de periode van 7 april 2020 9:00 uur tot en met 10 september 2020 voor 17:00 uur is ontvangen.
2. Een aanvraag om subsidie die buiten de in het vorige lid genoemde periode wordt ontvangen, wordt niet in behandeling genomen.
3. Gedeputeerde Staten beslissen binnen 16 weken na ontvangst van een aanvraag om subsidieverlening op grond van deze paragraaf.

Artikel 14 Volgorde van behandeling

1. Aanvragen om subsidie op grond van deze paragraaf worden behandeld op volgorde van ontvangst.
2. Wanneer een aanvrager op grond van artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht de gelegenheid heeft gehad de aanvraag aan te vullen, geldt als datum van ontvangst van de aanvraag, de datum waarop de aanvraag aangevuld en compleet is gemaakt.
3. Indien meerdere aanvragen op dezelfde dag worden ontvangen en het subsidieplafond zou worden overschreden, wordt rangschikking van die aanvragen bepaald door loting.

Artikel 15 Verplichtingen

In de subsidieverlening kunnen Gedeputeerden Staten een verplichting opnemen omtrent de datum waarop de gesubsidieerde activiteiten zijn afgerond.

Paragraaf 3 Research & Development samenwerkingsproject

Artikel 16 Subsidiabele activiteit

Subsidie op grond van deze paragraaf kan worden verstrekt voor het uitvoeren van een Research & Development samenwerkingsproject dat bestaat uit industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling of een combinatie hiervan.

Artikel 17 Vereisten Research & Development samenwerkingsproject

Om voor subsidie voor het uitvoeren van een Research & Development samenwerkingsproject in aanmerking te komen, wordt voldaan aan de volgende vereisten:

a. aanvrager neemt deel aan een samenwerkingsverband van twee of meer MKB-ondernemingen;
b. het samenwerkingsverband heeft tot doel de uitvoering van het project;
c. het samenwerkingsverband heeft geen rechtspersoonlijkheid;
d. de kwaliteit van het samenwerkingsverband is toereikend om het project uit te voeren;

e. geen van de deelnemers aan het samenwerkingsverband neemt meer dan 70% van de subsidiabele kosten voor zijn rekening;
f. het project geeft voldoende inzicht in het economisch perspectief van de voorgenomen activiteiten waarop het R&D samenwerkingsproject betrekking heeft;
g. het project geeft voldoende inzicht in de uitvoerbaarheid van de voorgenomen activiteiten waarop het R&D samenwerkingsproject betrekking heeft;
h. het project draagt bij aan het creëren van economische waarde voor de deelnemers in het samenwerkingsverband, de topsectoren, Noord-Holland en Nederland;
i. ten minste 50% van de subsidiabele kosten van het project wordt gedragen door de aanvrager of de andere deelnemers die zijn gevestigd in Noord-Holland;
j. de kwaliteit van het projectplan is naar het oordeel van Gedeputeerde Staten van voldoende kwaliteit.

Artikel 18 Vereisten subsidieaanvraag

Onverminderd artikel 4 bevat een aanvraag om subsidie op grond van deze paragraaf:
a. een beschrijving van de deelnemers waarmee wordt samengewerkt in het samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 17, onder a;
b. een toelichting waaruit tenminste de verdeling van de projectactiviteiten, financiën en gevraagde subsidie per deelnemer blijkt;
c. een machtiging aan één van de begunstigden om de communicatie omtrent de subsidieverstrekking namens de deelnemers te mogen verrichten en de na subsidieverstrekking door Gedeputeerde Staten te betalen bedragen te ontvangen.

Artikel 19 Subsidiabele kosten

1. Subsidie wordt verstrekt voor de kosten genoemd in artikel 25, derde lid, van de Algemene groepsvrijstellingsverordening.
2. Indien personeelskosten onderdeel uitmaken van de kosten, als bedoeld in het voorgaande lid, worden deze berekend als een vast uurtarief van € 60,-.

Artikel 20 Subsidiebedrag

1. De subsidie op grond van deze paragraaf bedraagt 35% van de subsidiabele kosten tot een maximum van € 350.000,-.
2. Indien de totale te verstrekken subsidie zoals genoemd in het eerste lid € 200.000,- of minder bedraagt, bedraagt de subsidie per begunstigde minimaal € 25.000,- en maximaal € 100.000,-.
3. Indien de totale te verstrekken subsidie zoals genoemd in het eerste lid meer dan € 200.000,- bedraagt, bedraagt de subsidie per begunstigde minimaal € 25.000,- en maximaal € 175.000,-.
4. In afwijking van de voorgaande leden wordt, indien reeds uit andere hoofde subsidie wordt verstrekt voor dezelfde subsidiabele kosten, slechts een zodanig bedrag aan subsidie verstrekt dat het totale bedrag aan subsidies niet meer bedraagt dan op grond van artikel 25 van de Algemene groepsvrijstellingsverordening is toegestaan.

Artikel 21 Specifieke weigeringsgronden

Onverminderd artikel 5 wordt subsidie als bedoeld in artikel 16 geweigerd indien aan de aanvrager of één van de deelnemers van het samenwerkingsverband in dezelfde

openstellingsperiode reeds subsidie is verstrekt op grond van deze paragraaf.

Artikel 22 Subsidieplafond

1. Het subsidieplafond voor het uitvoeren van een Research & Development-samenwerkingsproject als bedoeld in artikel 16 bedraagt € 4.032.000,-.
2. Van het plafond zoals genoemd in het voorgaande lid wordt maximaal 50% aan subsidies verleend aan Research & Development samenwerkingsprojecten die meer dan € 200.000,- aan subsidie ontvangen op grond van deze regeling.

Artikel 23 Openstellingsperiode en beslistermijn

1. Een aanvraag om subsidie op grond van deze paragraaf is tijdig ingediend indien de aanvraag in de periode van 11 juni 2020 9:00 uur tot en met 10 september 2020 voor 17:00 uur is ontvangen.
2. Een aanvraag om subsidie die buiten de in het vorige lid genoemde periode wordt ontvangen, wordt niet in behandeling genomen.
3. Gedeputeerde Staten beslissen binnen 16 weken na sluiting van de indieningstermijn op de aanvraag.

Artikel 24 Rangschikking aanvragen door middel van een tender

1. Tijdig ingediende en volledige aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen op grond van deze paragraaf, worden gerangschikt op een prioriteitenlijst waarbij aanvragen met een hoger aantal punten voorgaan op aanvragen met een lager aantal punten.
2. De rangschikking wordt bepaald door het totaal aantal punten dat wordt gehaald op basis van de volgende criteria:
   a. de te verwachten technologische vernieuwing of wezenlijke nieuwe toepassingen van een bestaand product, proces of dienst, te waarderen met maximaal 30 punten;
   b. de te creëren economische waarde voor de deelnemers in het samenwerkingsverband, voor de innovatieprogramma's topsectoren of de economie in de provincie Noord-Holland en Nederland, te waarderen met maximaal 30 punten;
   c. de kwaliteit van de samenwerking, ten minste blijkend uit de mate van complementariteit van de deelnemers, de capaciteiten van de deelnemers en de kwaliteit van de projectorganisatie, te waarderen met maximaal 30 punten;
   d. het aantal sectoroverstijgende combinaties en combinaties van de innovatieprogramma's topsectoren die niet conventioneel zijn, te waarderen met maximaal 10 punten.
3. Aanvragen die na de rangschikking minder dan 50 punten behalen, worden geweigerd.
4. Indien meerdere aanvragen op dezelfde plaats op de prioriteitenlijst eindigen en door honorering van deze aanvragen het subsidieplafond wordt overschreden, wordt de aanvraag met de laagste projectkosten gehonoreerd.

Paragraaf 4 Slotbepalingen

Artikel 25 Slotbepalingen

1. Deze regeling treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het provinciaal blad waarin zij wordt geplaatst.
2. Deze regeling vervalt met ingang van 1 januari 2021.

3. Deze regeling wordt aangehaald als Uitvoeringsregeling subsidie MKB innovatiestimulering topsectoren Noord-Holland 2020.

Haarlem, 2020.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

A.Th.H. van Dijk, voorzitter.

R.M. Bergkamp, provinciesecretaris.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	2594
Extern Zaak ID	1372376
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 april 2020
Agendapunt	11.b
Omschrijving	Europa/economie: Vaststellen Regionale Smart Specialisation Strategie voor innovatie voor West Nederland (c-agenda EFB 20-4-2020)
Organisatieonderdeel	BEL/B&S

Bijlagen
1372376-1376171 Regionale Smart Specialisation Strategie voor Innovatie in West-Nederland.pdf
Brief aan PS over de Regionale Smart Specialisation Strategie voor innovatie in West Nederland.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	16 maart 2020
Ingekomen stukken ter kennisname	31 maart 2020
Economie Financiën en Bestuur	**20 april 2020**

Toelichting

De Regionale Smart Specialisation Strategie voor Innovatie in West Nederland (RIS3) is een verplicht document van de Europese Commissie voor het verkrijgen van subsidie uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Op basis van de RIS3 wordt het Operationeel Programma Kansen voor West III opgesteld waarin de projecten staan die samen met bedrijfsleven en/of kennisinstellingen uitgevoerd gaan worden.

Regionale Innovatie
Slimme Specialisatie Strategie
RIS3 West-Nederland

Versie XIII d.d. 29-01-2020 (na akkoord BO van 27-1-2020 voor vrijgave besluitvorming colleges)

Samengesteld door Managementautoriteit Kansen voor West, in nauwe samenwerking met stuurgroep Kansen voor West III en Lysias Advies

G4P4 Kansen voor West II

INHOUDSOPGAVE

		Pagina:
EXECUTIVE SUMMARY		2
1.	Inleiding	4
2.	Innovatie en concurrentievermogen West-Nederland	7
3.	Kern RIS3 West-Nederland	18
4.	Regionale inkleuring voor West-Nederland	23
5.	Interregionale Samenwerking	34
6.	Governance van de slimme specialisatiestrategie	36
7.	Monitoring van de slimme specialisatiestrategie	38
8.	Slotwoord	40

Bijlagen:

1.	Uitwerking SWOT per thema	41
2.	Thema’s en missiegedreven innovatiebeleid	48
3.	Inkleuring per partner	50
4.	Synergie	63
5.	Overzicht consultatiebijdragen	67

EXECUTIVE SUMMARY

Dit is de Regionale Slimme Specialisatie Strategie voor Innovaties voor West-Nederland, in het jargon bekend als de RIS3. De RIS3 is de strategische basis voor de doelstelling innovatie in het Kansen voor West III programma, dat is bedoeld om in de periode 2021-2027 een innovatieve impuls te geven aan West-Nederland.

Innovatie in West-Nederland is toe aan de volgende fase in haar levenscyclus Na de focus op R&D infrastructuur-investeringen als basisvoorwaarde (2007-2013), en valorisatie (proof-of-concept voor marktintroductie) als leidmotief voor de Kansen voor West II periode (2013-2020), breekt de volgende fase aan van implementatie en opschaling van innovaties voor periode III (2021-2027).

De focus op valorisatie wordt verrijkt met een extra focus op brede implementatie van innovaties, toepassing en het wegnemen van belemmeringen voor opschaling. Doel is om de missies en transities naar een nieuwe circulaire CO2 neutrale maatschappij op grote schaal echt voor elkaar te krijgen. Ook gezondheid en veiligheid zijn belangrijke maatschappelijke doelen, met sleuteltechnologieën als innovatiemotor.

De interventiestrategie van Kansen voor West III richt zich op brede maatschappelijke implementatie van innovaties die bijdragen aan een circulaire, gezonde, veilige en CO_2 neutrale toekomst. Dat vereist een aanscherping van de strategie en een andere aanpak. Het vereist ook bredere samenwerkingsverbanden met andere partijen in de keten, met andere doelgroepen en internationaal. Kern van de uitdaging om innovaties breed toe te passen en te implementeren, zit lang niet altijd in technologische of wetenschappelijke beperkingen, maar ook in het tempo van nieuwe wetgeving, verandering van skills, nieuwe verdienmodellen en het vergroten van draagvlak in de maatschappij. Binnen elke missie heeft West meer kansrijke specialisaties.

De strategie voor de periode 2021-2027 is missiegedreven en sluit aan op het nationale en Europese innovatiebeleid, dat gericht is op een slimme economische transformatie. Kernelementen zijn daarbij het verder doorontwikkelen en implementeren van sleuteltechnologieën, digitalisering en snellere toepassing van kunstmatige intelligentie in processen, het opschalen van het MKB en het ontwikkelen van menselijk kapitaal op alle niveaus voor de transitie.
De stap van ontwikkeling naar valorisatie en verder naar implementatie vergt meer dan alleen technische kennis en ontwikkeling, namelijk nieuwe consortia met andere verdienmodellen. Met andere initiatiefnemers en deelnemers en gericht op draagvlak bij ondernemers en inwoners. Ook vraagt deze ontwikkeling bredere kapitaalinstrumenten: minder focus op startup middelen, maar op proof-of-concept-financiering, scale-ups en bijvoorbeeld

transitiefinanciering. Om complexiteit van de overgang van een pilot-of demonstratieproject naar brede implementatie het hoofd te bieden, moeten financiers, wetgevers en burgers meegenomen worden bij het breed toepasbaar maken van innovaties.

Binnen de gemeenschappelijke strategie blijft er ruimte voor doorontwikkeling van slimme specialisaties rond specifieke hubs in West-Nederland. Meer en meer worden die specialisaties ontwikkeld in combinatie tussen disciplines, sleuteltechnologieën, topsectoren en gebieden nationaal en internationaal. Duurzame mobiliteit en kunstmatige intelligentie spelen een belangrijke rol over diverse hoofdmissies heen. Daarnaast zijn er internationale samenwerkingsambities op de thema's klimaat en klimaatadaptatie, energietransitie, biodiversiteit, ruimtelijke ordening op zee, duurzame mobiliteit, arbeidsmarkt, circulaire economie.

Deze geactualiseerde strategie richt zich op West-Nederland, maar vraagt meer dan de bijdrage van het Kansen voor West-programma. Synergie met ander beleid en instrumentarium is een must en vereist aansluiting bij internationale ontwikkelingen. Deze regionale strategie is om die reden nauw afgestemd met lokale, nationale en Europese agenda's.

De monitoring van de RIS3 wordt gecontinueerd via de CBS-dataverzameling voor de huidige programmaperiode Kansen voor West II. Deze informatie levert landsdelige informatie over een groot aantal innovatie-indicatoren. Als aanvulling daarop is een monitor in voorbereiding die specifieke kernelementen van de slimme specialisatie voor West valideert op terreinen waarop West kansrijk is als regio. Het maakt tevens inzichtelijk welke internationale samenwerking versterking en verbetering kan opleveren.

De (beoogde) Managementautoriteit van Kansen voor West III is de bevoegde instantie, aangewezen door het Rijk en de G4P4, om deze strategie te ontwikkelen en te (laten) monitoren. De strategie wordt bestuurlijk bekrachtigd in de bestuursorganen van alle G4P4-partners, op rijksniveau en door de Europese Commissie. West zal haar bestaande structuren, waaronder de economic boards, gebruiken om deze strategie, samen met de stakeholders levend en actueel te houden.

1. Inleiding

De Regional Innovation Strategy for Smart Specialisation (afgekort RIS3) van West-Nederland is een regionale innovatiestrategie die is gebaseerd op economische visies van de aangesloten partners. De RIS3 voor West-Nederland maakt inzichtelijk welke uitgangspunten de vier provincies en vier grote steden hanteren, in samenhang met hun sociale, economische en kennispartners. Het doel van de RIS3 is om gezamenlijk gestructureerd innovatievermogen in de regio te versterken.

Steden en regio's willen meehelpen Europa slimmer, concurrerender en groener te maken. Hierin staat de bijdrage aan de grote maatschappelijke opgaven voorop. Innovatie wordt breed opgevat, het gaat niet alleen om technische innovatie maar ook om andere innovaties zoals sociale innovatie; juridische innovatie; andere manieren om de maatschappij en burgers te betrekken bij transities en zeker ook de innovatie in Human Capital en onderwijs. Innovatie richt zich op regionale ontwikkeling die bijdraagt aan het verbeteren van de brede welvaart. De balans tussen economisch, natuurlijk, sociaal en menselijk kapitaal.

Innovatie is altijd een middel, nooit een doel op zich. Innovatie in het MKB wordt gezien als een strategie voor groei. Groei die ondernemingen minder kwetsbaar en conjunctuurgevoelig maakt. Groei die het concurrentievermogen versterkt en bijdraagt aan duurzame ontwikkeling. Daarom wordt gekozen voor een strategie waarbij op de dimensies gebied-sleuteltechnologieën en missies de focus wordt ingekleurd voor West-Nederland. Dit geldt specifiek voor de terreinen waarop de maximale Europese toegevoegde waarde kan worden bereikt.

1.1. Vertrekpunt voor de RIS3 West-Nederland

In 2012 is voor het eerst een RIS 3 opgesteld, als voorwaarde (conditionaliteit) voor de besteding van Europese middelen gericht op de "versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie" (de thematische prioriteit 1). Voor de programmaperiode 2021-2027 geldt deze conditionaliteit opnieuw.[1] Inzet en afstemming van de verschillende geldstromen gericht op innovatie blijft van het grootste belang. Immers, het aandeel van het Bruto Regionaal Product (BRP) dat besteed wordt aan R&D is nog steeds beneden de nationale doelstelling en beneden het EU-gemiddelde.

Ook in de landen-specifieke aanbevelingen van de Europese Commissie wordt innovatie benadrukt. In het kader van het Europese semester zijn deze aanbevelingen begin 2019 nog aan Nederland gedaan.[2] De Commissie geeft

[1] Commission Proposal 2018(375) voor de Kaderverordening (CPR), art 11 en annex 3 en 4
[2] Country Report The Netherlands 2019 including an In-Depth Review on the prevention and correction of macroeconomic imbalances, d.d. 27.2.2019.

hierin aan dat in de RIS3 focus moet worden aangebracht op hoognodige investeringen in R&D-capaciteit en sleuteltechnologieën, op basis van de regionale behoeftes en potenties.

Meer specifiek doet de Commissie de volgende aanbevelingen:

- Ontwikkelen en gebruikmaken van de innovatie ecosysteem en het stimuleren van de marktgeoriënteerde samenwerking tussen bedrijven en onderzoekscentra om bedrijfsinvesteringen in onderzoek en innovatie te laten toenemen, met name in het MKB.
- Stimuleren van interregionale samenwerking in nieuwe waardeketens, ook met andere lidstaten.
- Versterken van investeringen in het ontwikkelen van nieuwe processen, producten en diensten.
- Steunen van de ontwikkeling van campussen en living labs met participatie van het MKB.
- Adresseren van vaardigheden en uitdagingen voor slimme specialisatie en de innovatiecapaciteit van het MKB, op een geïntegreerde wijze gekoppeld aan de investeringen van de bovengenoemde gebieden.

Bovenstaande aanbevelingen zijn het vertrekpunt voor de nieuwe RIS3.

1.2. Regionale economische visies en agenda's als basis

Er is al een groot aantal regionale visies binnen West-Nederland beschikbaar, bijvoorbeeld van de Zuidvleugel (Zuid-Holland), Metropoolregio Amsterdam (MRA), Noord-Holland, Flevoland en Utrecht, en ook van economic boards en verschillende regionale ontwikkelingsmaatschappijen. Deze regionale economische visies en agenda's zijn doorgaans opgesteld in nauwe samenwerking met het regionale bedrijfsleven en de kennisinstellingen (triple helix). Daarom vormen ze een goede basis voor de RIS3 van West-Nederland. Ze passen goed in het 'ongoing entrepreneurial discovery process', zoals vereist in de EU Common Provisions Regulation (CPR) als 'enabling condition' voor de inzet van EFRO op innovatie in de post-2020 programmeerperiode.

In de RIS3 is voor West-Nederland gekozen voor een brede benadering van het begrip 'innovatie', waarbij een relatie wordt gelegd met de hiervoor beschikbare instrumenten. Hierbij valt te denken aan Europese fondsen, maar ook nationale middelen. De vier provincies en vier steden zullen ervoor zorgen dat de budgetten voor de thematische prioriteit 1: "Een slimmer Europa - Innovatieve en slimme industriële transformatie" in het Operationeel Programma Kansen voor West III ingezet worden conform de uitgangspunten van de RIS3. Tevens geeft de RIS3 van West-Nederland een mogelijke ontwikkelingsrichting aan waarmee afstemming kan plaatsvinden met andere programma's en instrumenten. Deze overige middelen kennen een bredere range dan de acties die gefinancierd kunnen worden uit de (beperkte) structuurfondsmiddelen.

Ook heeft een consultatie plaatsgevonden met de economische partners en de kennisinstellingen. De hoofdlijnen hiervan zijn opgenomen in deze RIS3. Afsluitend is het definitieve concept van de RIS3 ter toetsing voorgelegd aan een brede groep belanghebbenden door middel van een internetconsultatie. Deze bijdragen zijn verwerkt in deze RIS3. De geconsulteerde stakeholders zijn aangegeven in bijlage 5.

1.3. Leeswijzer

De RIS3 is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 biedt een algemene analyse van de innovatiegraad en het concurrentievermogen van West-Nederland. Onderdeel van deze analyse zijn een vergelijking tussen West-Nederland en andere Europese regio's en een analyse van de samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen in de regio. In dit hoofdstuk is ook de SWOT-analyse opgenomen. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een plaatsbepaling binnen het geheel aan overheidsinstrumentarium.

Hoofdstuk 3 beschrijft de belangrijkste uitgangspunten van de strategie.
De inkleuring van de RIS volgt in hoofdstuk 4, waarin de specialisatie-agenda is uitgelicht. Dit hoofdstuk bespreekt de prioriteiten van West-Nederland op de vier hoofdthema's, waarbij ook de input verwerkt is uit de regionale consultatie, evenals de beleidsprioriteiten van betrokken overheden.

In hoofdstuk 5 wordt gekeken naar de internationalisering van de innovatieagenda. In hoofdstuk 6 en 7 volgen respectievelijk de governance en monitoring van deze RIS.

2. Innovatie en concurrentievermogen West-Nederland

2.1. Economische context West-Nederland

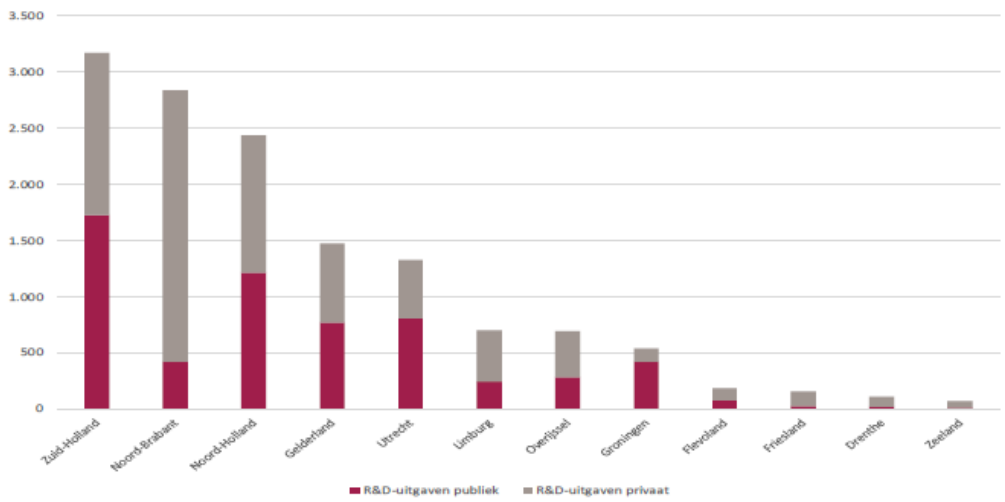
West-Nederland is met 8,2 miljoen inwoners en een bruto regionaal product (BRP) van € 397 miljard de vierde grootstedelijke regio in Europa, na Londen, Parijs en het Ruhrgebied. De Randstad zorgt voor meer dan de helft van het bruto nationaal product (BNP) van Nederland.

De regio vormt met mainports zoals de Rotterdamse haven (grootste van Europa) en Schiphol Airport in Amsterdam een belangrijke toegangspoort tot Noordwest-Europa. Met een groot aantal toonaangevende kennisinstellingen en universiteiten is West-Nederland een belangrijke motor voor kennis en innovatie.[1] West-Nederland heeft met 42% hoogopgeleiden van het totaal aantal werkenden een gemiddelde score in de top 20 van de Europese metropoolgebieden. De regio is een incubator voor kennis en innovatie en telt meer dan honderd kennisinstellingen, waaronder zeven universiteiten en vier universitaire medische centra.

Nederland staat op de derde plaats van de wereldranglijst wat betreft het aantal aangevraagde patenten per inwoner. De top drie van sectoren in Nederland voor het aanvragen van patenten zijn: biotechnologie, medische technologie en elektrische machines. Philips, met het hoofdkantoor in Amsterdam, is een grote speler qua patentaanvragen (eerste plaats wereldranglijst voor medische technologie en elektrische machines). Dat geldt ook voor DSM, gevestigd in Delft, met een eerste plaats op de wereldranglijst voor biotechnologie.

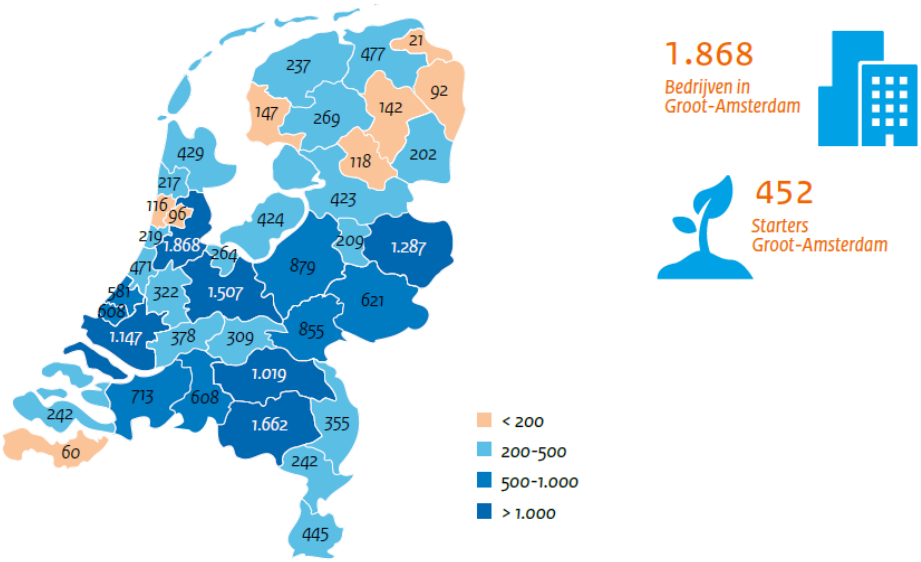
Het investeringsvolume in R&D in West-Nederland is met 2% van het BRP (Bruto Regionaal Product) net onder het Europees gemiddelde van 2.2%. Dat moet aanzienlijk omhoog om in de Europese top te komen, waar R&D-investeringen gemiddeld 3.7% van het BRP zijn. Op grond van het CBS-dasboard blijkt dat landsdeel West-Nederland in 2016 € 7,2 miljard heeft uitgegeven aan R&D. Dat is verreweg het meest van alle landsdelen (ter vergelijking: Landsdeel Zuid-Nederland: € 3,7 miljard). [3]

[3] Zie CBS: https://public.tableau.com/profile/centraal.bureau.voor.de.statistiek#!/vizhome/DashboardRegionaal/EconomischeKengetallen

Figuur 1: Publieke en private R&D-uitgaven per provincie

De deelname aan de grootste innovatieregeling van Nederland (WBSO) is tevens een goede indicator voor de innovatiekracht van een regio.

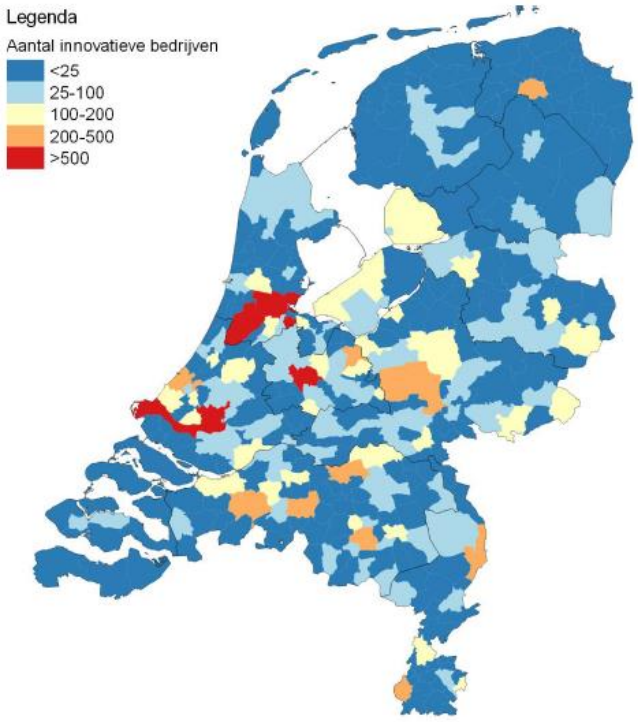
Figuur 2: aantal bedrijven dat gebruik maakte van de WBSO in 2018

West-Nederland huisvest meer dan 40% van alle WBSO-aanvragers van Nederland. De meeste van de 20.280 bedrijven in Nederland die in 2018 gebruik maakten van de WBSO zijn gevestigd in de regio Amsterdam (1.868 bedrijven). Deze regio heeft ook het grootste aandeel starters (24%). Ter vergelijking: in regio Eindhoven vroegen 1.662 bedrijven in 2018 WBSO aan, in regio Utrecht 1.507 bedrijven. De totale R&D kosten per provincie liggen voor West eveneens op ruim 42% van de totale Nederlandse R&D kosten.

Een andere indicator voor het innovatievermogen van een regio is de deelname van bedrijven en kennisinstellingen aan Horizon2020, het Europese onderzoeksprogramma. Landsdeel West staat met 4.375 deelnemingen (vanaf 2014) en een totaal gehonoreerd subsidiebedrag van ruim € 2 miljard in de top van Europese regio's. Als we inzoomen op de locatie van innovatieve bedrijven, geeft CIS-data (gemeenteniveau) een gedifferentieerder beeld, mede omdat deze indicator innovatie een bredere definitie toekent en niet alleen naar R&D-uitgaven kijkt[4].

2.2. Regionale spreiding van innovatie en topsectoren

Innovatieve activiteiten vinden in heel Nederland plaats, maar concentreren zich voornamelijk rond hotspots in circa 30 gemeenten. Dit wordt visueel zichtbaar als we inzoomen op gemeenteniveau met behulp van CIS-data (zie figuur 4). De data laat een gedifferentieerd beeld zien van innovatieve activiteiten in de gebieden, waarbij de indicator niet alleen R&D-uitgaven meeneemt, maar innovatie een bredere definitie toekent. Hieruit wordt duidelijk dat ongeveer de helft de innovatieve bedrijven zich bevindt in de hotspotgebieden.[5]

Figuur 3: aantal innovatieve bedrijven per gemeente in 2014

We zien dat alle Nederlandse regio's in Europees perspectief goed scoren en een aantal tot de top behoort. Als we kijken naar de topsectoren zien we regionale 'hotspots' van innovatie binnen sectoren. Dit zijn echter geen

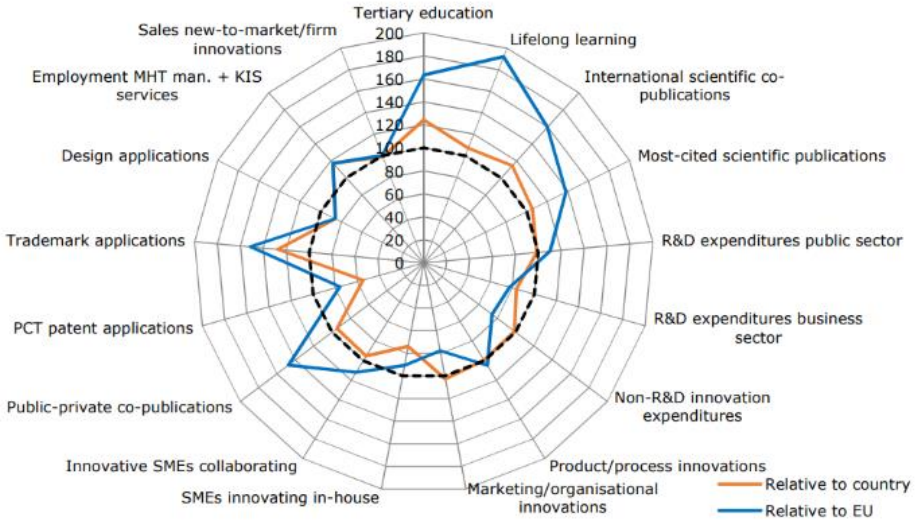
[4] Rathenau, 2018, Factsheet Regionale Innovatie
[5] Rathenau: regionale spreiding van innovatie 2018

eilanden van innovatie. Ze hebben sterke banden met andere Nederlandse regio's die zich over provinciegrenzen heen uitstrekken.
Enkele praktijkvoorbeelden:

- Onderzoek en innovatie in de High Tech Systemen & Materialen-sector (HTSM) vindt plaats in een vierhoek tussen Amsterdam, Enschede, Eindhoven en Delft.
- Voor de topsector Life Sciences & Health is de kleinere driehoek tussen Leiden, Utrecht en Amsterdam van belang, maar er zijn ook belangrijke verbindingen met Twente, Nijmegen en Eindhoven.
- De topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen heeft een kenniscentrum in Wageningen, van waaruit belangrijke verbindingen bestaan met onder andere Enkhuizen en het Westland.

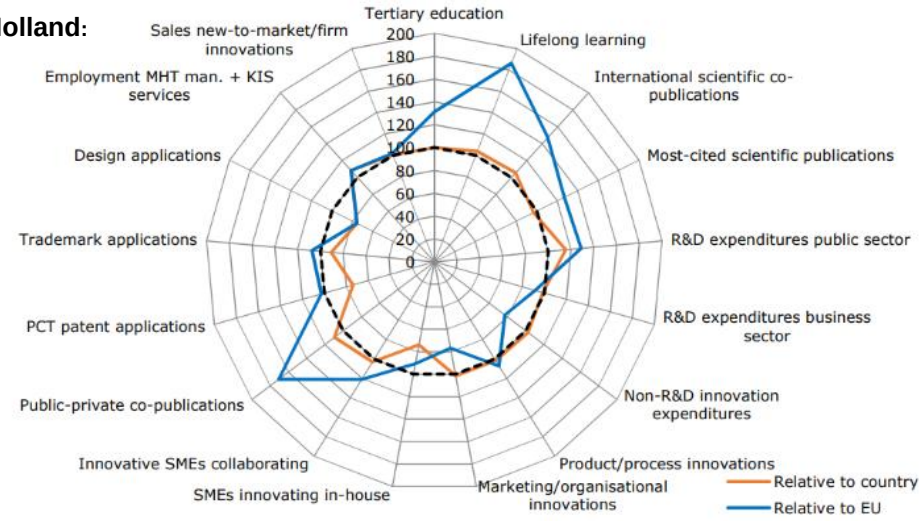
De Europese Commissie publiceert jaarlijks het Regional Innovation Scoreboard, de laatste versie is van 8 juli 2019[6]. Per provincie houdt de Commissie cijfermatig scores bij op basis van thema´s, gerelateerd aan het land (Nederland) en de Europese Unie:

Noord-Holland

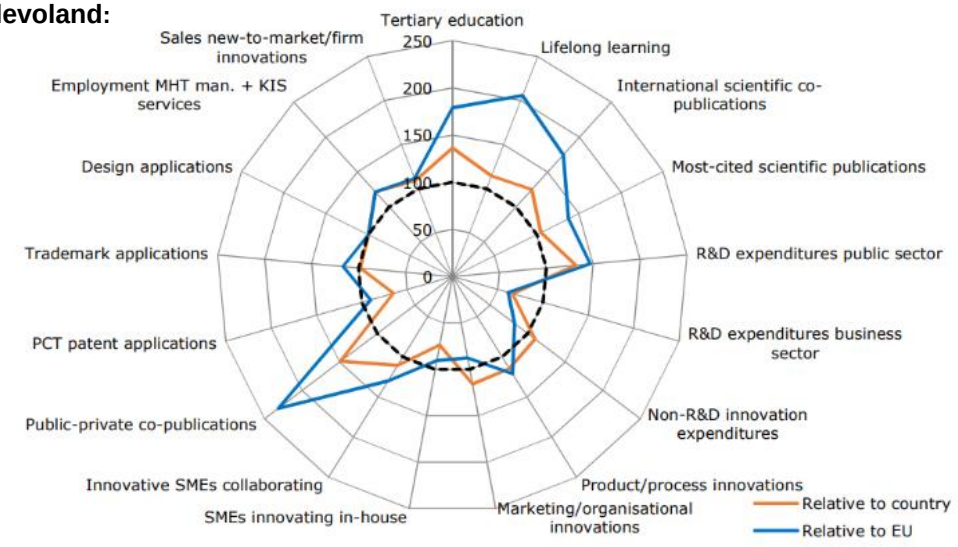

[6] https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/regional_en

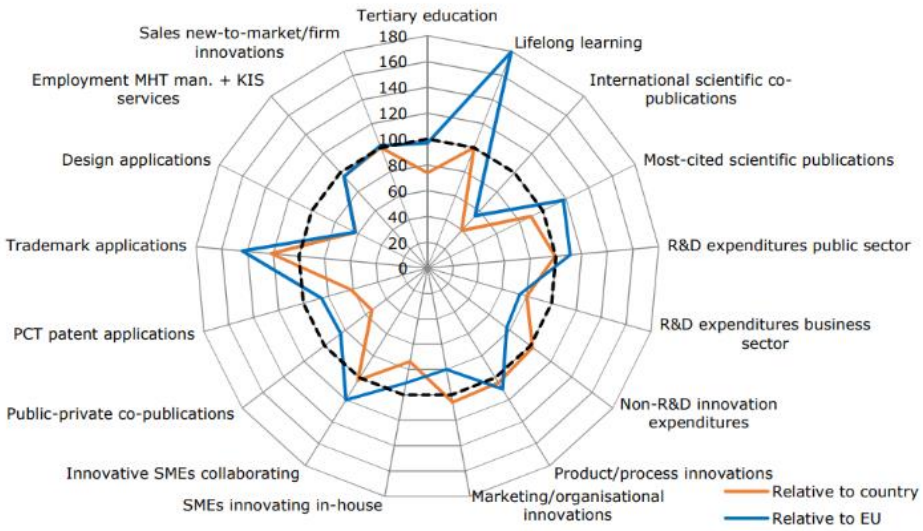
Zuid-Holland:

Flevoland:

Utrecht:

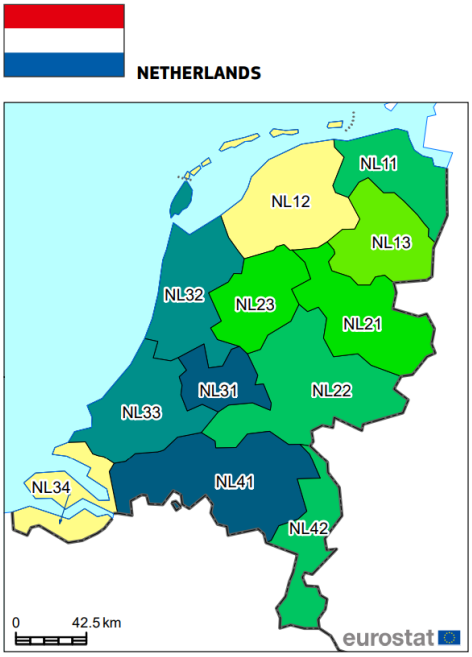
Figuur 4: Rapporten per provincie uit het Regional Innovation Scoreboard 2019

In de *Regional Competitiveness Index* (RCI) van 2019 staat de regio Utrecht samen met Londen op een gedeelde tweede plaats, Stockholm voert de lijst aan. Amsterdam (inclusief Noord-Holland en Flevoland) staat op de negende plaats en Zuid-Holland op de dertiende plaats van de 268 regio's in Europa. Deze driejaarlijkse index beoordeelt de concurrentiekracht van 268 Europese regio's op basis van meer dan 70 indicatoren. De scores hebben betrekking op onderwerpen zoals innovatie, bereikbaarheid, digitale infrastructuur, onderwijs, gezondheid en arbeidsmarkt[7]. West-Nederland scoort dus bijzonder hoog in Europees perspectief.

Een opvallend verschil tussen de regio's in Nederland is dat de verhouding tussen publieke en private investeringen R&D varieert. In de provincies Noord-Brabant en Limburg vinden in verhouding veel meer private dan publieke R&D-investeringen plaats, terwijl in Landsdeel West de publieke R&D-investeringen het private deel juist ruim overstijgen. In totaal vinden de meeste R&D-investeringen plaats in Zuid-Holland. Zowel startups als scale-ups (snelgroeiende bedrijven) concentreren zich in Amsterdam en omgeving, Rotterdam en Utrecht. Deze bedrijven hebben een duidelijke voorkeur voor sterk stedelijk gebied.

Hieronder staat het landenrapport over Nederland samengevat, daarbinnen is te zien dat West overall een sterke positie heeft, maar dat er binnen West wel verschillen zijn tussen bijvoorbeeld Utrecht en Flevoland.

[7] https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/maps/regional_competitiveness/

NUTS	Region	RII	Rank	Group	Change
NL11	Groningen	113.3	54	Strong +	11.4
NL12	Friesland	83.8	125	Moderate +	3.9
NL13	Drenthe	95.8	93	Strong -	18.7
NL21	Overijssel	109.4	63	Strong	5.1
NL22	Gelderland	118.8	42	Strong +	9.0
NL23	Flevoland	104.8	74	Strong	2.2
NL31	Utrecht	134.8	18	Leader	14.3
NL32	**Noord-Holland**	123.0	31	Leader -	9.8
NL33	Zuid-Holland	121.5	37	Leader -	10.2
NL34	Zeeland	86.3	120	Moderate +	2.1
NL41	Noord-Brabant	129.1	24	Leader	6.4
NL42	Limburg	118.2	43	Strong +	11.8

RII: performance in 2019 relative to that of the EU in 2019. Rank: rank performance in 2019 across all regions. Group: respective performance group. Change: performance change over time calculated as the difference between the performance in 2019 (RII2019) relative to that of the EU in 2011 and performance in 2011 (RII2011) relative to that of the EU in 2011.

The Netherlands is an Innovation Leader and includes 12 regions.

Utrecht (NL31) and *Noord-Brabant* (NL42) are Innovation Leaders, and both regions are also among the top-25 most innovative regions in Europe. Two more regions are Innovation Leaders -, five regions are Strong Innovators, and *Friesland* (NL12) *Zeeland* (NL34) being the weakest innovating region.

Performance has increased for all regions, most notably for *Drenthe* (NL13) and *Utrecht* (NL31).

Figuur 5: landenrapport Nederland uit het Regional Innovation Scoreboard 2019

2.3. SWOT-analyse

Hieronder vindt u een samengestelde analyse van de onderscheidende sterke punten van Landsdeel West, evenals de geïdentificeerde zwaktes, verbeterpunten en bedreigingen.

Algemene sterktes:	**Algemene zwaktes:**
• Mainports Rotterdamse Haven en Schiphol. • Vijf van de zes Greenports in Nederland. • Zeven grote toonaangevende universiteiten en vier Universitaire Medische Centra (UMC). • Honderden kennisinstellingen. • Vestigingsplaats van een groot aantal innovatieve multinationals. • Veel MKB-bedrijven, groot aantal starters. • Jonge beroepsbevolking. • Sterke aanwas bevolking in de steden.	• Economische groei van regio blijft achter in vergelijking met concurrerende EU regio's[11]. • Beperkt aanbod van gekwalificeerd personeel zet rem op economische groei. • Financieringsmogelijkheden zijn beperkt, het instrumentarium sluit onvoldoende aan op de vraag van innovatieve snelgroeiende ondernemingen. • Laag percentage R&D investeringen, met 2% van de BNP naar R&D zit West onder het beoogde 2.5% EU gemiddelde; van de R&D investeringen is meeste publiek en

[11] Andere regio's zoals als Kopenhagen, München en Stockholm groeien sneller, zie ook: Economische Monitor Zuid-Holland 2019

• Veel ervaring en faciliteiten voor startende bedrijven. • Hoge deelname EU-onderzoekprogramma's. • Veel internationale samenwerking. • Verbindingen met andere innovatieclusters. • Op gebied van connectiviteit is West een van de best presterende regio´s[8]. • Sterke internationale handel- en exportpositie. • Bedrijven in West-Nederland zijn sterk in het aantrekken van venture capital[9]. • In Zuid-Holland vinden de meeste R&D-investeringen plaats binnen Nederland[10].	beperkt privaat; privaat R&D was 1,17% in 2017 (van 0.79% in 2009), dat is onder het EU gemiddelde van 1,3%[12]. • Beperkte veerkracht van een aantal arbeidsmarktregio's zorgen voor een verminderd adaptief vermogen om in te spelen op nieuwe economische en technologische ontwikkelingen[13]. • De prijs van innovatieve oplossingen concurreert in het belangrijke beginstadium niet met de prijs van conventionele producten en oplossingen. • Mismatch op de arbeidsmarkt door een gebrek aan aansluiting en samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijfsleven en het gebrek aan samenwerking tussen bedrijven in verschillende sectoren rondom gezamenlijk opleiden. • Vanuit bedrijven wordt soms moeilijk duidelijk welke competenties en vaardig-heden gewenst zijn (vraagarticulatie). • Vaak is niet bekend waar kennis zit en hoe deze is verspreid. • Het gebrek aan acceptatie bij inwoners en bedrijven heeft vaak te maken met een informatieachterstand. Niet altijd kan men een verhoogd tempo van innovatie aan.
Algemene kansen: • Toename van buitenlandse investeren in West-Nederland door consolideren en versterken van handelsrelaties met opkomende economieën zoals China en vaste handelspartners als de VS[14]. • West-Nederland is een dichtbevolkt gebied en daarmee een uitstekende proeftuin voor praktijkgerichte innovaties.Hoge mate van concentratie van mensen, bedrijven en kennis biedt kansen voor verschillende innovatie-testomgevingen (living labs). Maatschappelijke vraag is ook groter.	**Algemene bedreigingen:** • De economie van West-Nederland is internationaal georiënteerd en daarmee afhankelijk van mondiale ontwikkelingen. • Innovatieve startups zijn niet automatisch succesvolle scale-ups. • De maatschappelijke acceptatie verloopt trager dan het marktrijp maken van de meeste innovaties. Hierdoor is opschaling en brede introductie van een innovatie een langdurig proces. • Het Verenigd Koninkrijk wil de EU verlaten; dit kan tot negatieve consequenties leiden voor de

[8] Country Report Netherlands 2019, p. 54
[9] Regionale spreiding investeringen venture capital 2007-2018 (NVP)
[10] Economische Monitor Zuid-Holland 2019
[12] Country Report Netherlands 2019
[13] Human Capital in Zuid-Holland. Arbeidsmarktanalyse en doelstellingen voor een agenda (Birch)
[14] Economische Monitor Zuid-Holland 2019

Door de schaalgrootte is een hogere kans op nieuwe innovaties door crossovers. • De ligging van West NL aan de Noordzee biedt grote economische kansen gekoppeld aan de energietransitie. Onder meer door de aanwezigheid van 4 havens (Rotterdam, IJmuiden, Amsterdam en Den Helder) die als draaischijven (kunnen gaan) fungeren voor de aanlanding, opslag, omzetting (waterstof) en doorvoer van de op de NZ opgewekte duurzame energie en daaraan verwante economische activiteiten, o.a. op gebied van circulaire economie. • Een hoog aandeel en groeiend percentage innovatieve MKB-ers en starters. Het ondernemersklimaat bruist. • Nabijheid van nationaal politiek centrum en aanwezigheid van beleidsmakers, waardoor snelle afstemming mogelijk is • De internationale oriëntatie op de werkvloer in West-Nederland is hoog. Dat maakt bedrijven geliefd voor internationale werknemers, voor internationale partners en ook voor internationale klanten. • Rek in samenwerkingspotentieel tussen scale ups- corporates. • Publieke meerwaarde maken op verontreinigde locaties of industrieel land (land stewardship) biedt exportkansen.	handelsbetrekkingen[15].Tevens is dit ongunstig voor Europese innovatie-samenwerking met het VK • Er is soms gebrek aan opdrachtgeverschap en regie vanuit de overheid, ook in combinatie met een gebrek aan afstemming tussen de verschillende overheden. • Sleuteltechnologieën hebben doorgaans een breed toepassingsgebied en een bereik over meerdere sectoren. Ze laten zich daardoor soms lastig indelen in beleidsprogramma´s, topsectoren of innovatieclusters, dat gaat soms ten koste van strategie, focus en aantrekken van financiering. • Toenemend bewustzijn rondom life-long-learning. De werkende groep is 40x groter dan de groep in opleiding, iedereen moet mee in de transformaties. Dit betekent een grote opgave. • Gekwalificeerd personeel voor bepaalde functies (software development, AI, datascience) is schaars terwijl de vraag toeneemt.

In bijlage 1 hebben we specifieker de SWOT voor West-Nederland uitgesplitst naar de (vier) thema's uit het missiegedreven innovatiebeleid.

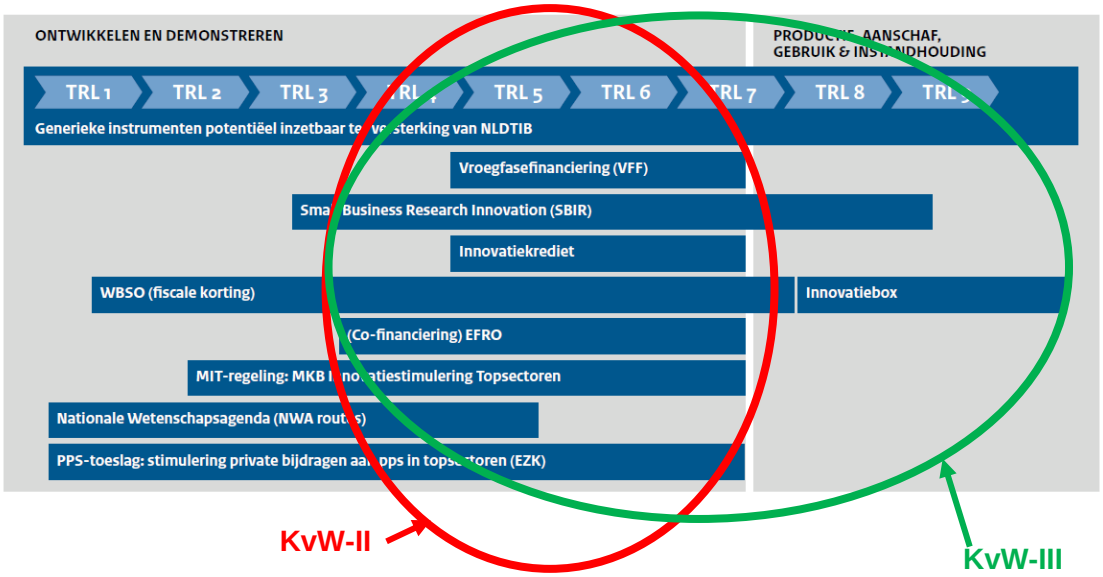
2.4. Ontwikkeling van overheidsinstrumenten

We zien een belangrijke ontwikkeling in het relevante overheids-instrumentarium in West-Nederland: overheidsinstrumenten groeien naar elkaar toe. Dit biedt kansen voor overheden en ondernemers om publieke investeringsmiddelen complementair in te zetten, maar het kan ook leiden tot "concurrerende" loketten, potentiële begunstigden die door de bomen het bos niet meer zien en het bedreigt mogelijk het subsidiariteitsbeginsel (wie gaat over wat?). Een praktijkvoorbeeld is dat het HORIZON programma steeds

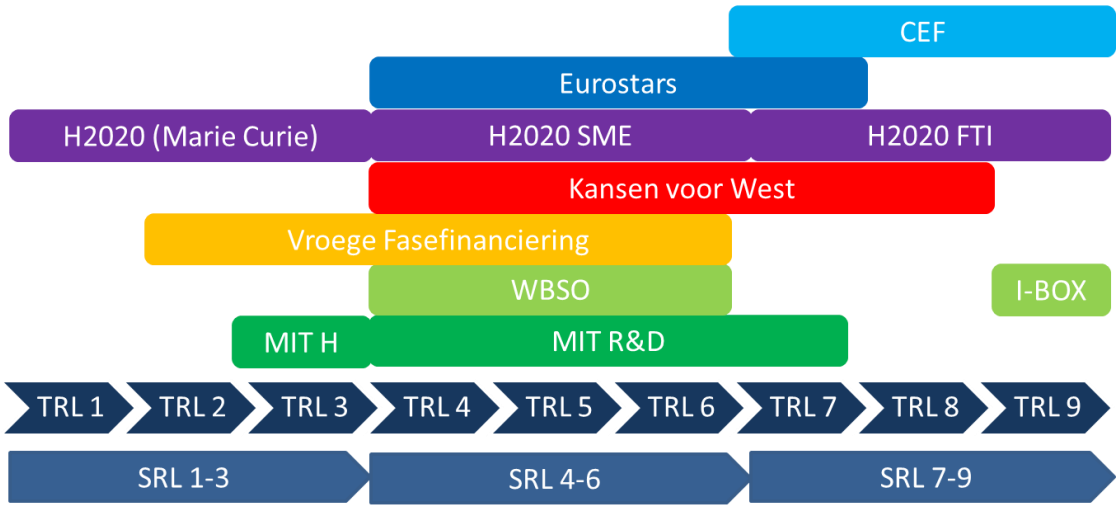
[15] https://www.topsectoren.nl/actueel/nieuws/2018/december/17-12-18/brexit-topsectoren-wat-moet-ik-doen

meer TRL-niveaus wil bedienen en opschuift in de richting van valorisatie en MKB, een ontwikkeling die we ook zien bij het nationale innovatiebeleid. Meerjarenprogramma's en instrumenten, zoals de MIT en TKI-toeslag, zijn missie gedreven ingestoken en gaan verder dan de tekentafel. In het EFRO-programma wordt ook meer en meer gefocust op R&D en wordt de internationale component nadrukkelijk gezocht. Dit geldt niet alleen voor de landsdelige programma's, maar ook voor Interreg. Een praktijkgericht innovatieproject waarin samenwerking goed verankerd is, kan bij steeds meer overheidsloketten aankloppen. Een focus op complementariteit levert in de kern een cofinancieringsprogramma op. Vanuit het oogpunt van staatsteun, zichtbaarheid en toegevoegde waarde is dit geen wenselijke strategie.

Daarmee doemt de hamvraag op welke plek in het assortiment Kansen voor West III wil innemen. Waar is de toegevoegde waarde van het nieuwe programma het grootst? Vanuit de SWOT-analyse komt naar voren dat de strategie en inzet van middelen van meerwaarde is als deze bijdraagt aan het wegnemen van belemmeringen om te komen tot opschaling van innovatie. Dit raakt niet alleen technische belemmeringen, maar ook het wegnemen van andere obstakels voor brede implementatie. Juist op dat terrein schiet het bestaande overheidsinstrumentarium nog tekort. Met een focus op het wegnemen van obstakels voor opschaling krijgt deze RIS3 een plaats in het palet die voldoende toegevoegde waarde biedt.

Figuur 6: Nederlands overheidsinstrumenten, uitgezet naar TRL-niveau

Figuur 7: Positiebepaling Kansen voor West met toevoeging SRL levels

Kader: Uitleg Society Readiness Levels

SRL fases 1-3 weerspiegelen de eerste werkzaamheden in een innovatieproject, inclusief het suggereren en testen in een vroege fase van een technische en/of sociale oplossing voor een technisch of maatschappelijk probleem. Hierbij zijn ideeën over de algemene maatschappelijke bereidheid tot het idee en de voorgestelde oplossing(en) vereist, inclusief het identificeren van relevante belanghebbenden en hoe zij betrokken zijn (zoals eindgebruikers).
SRL fases 4-6 vertegenwoordigen de werkelijke oplossing(en), en het testen ervan in een relevante context in samenwerking met belanghebbenden, met een focus op impact en de bereidheid van de samenleving voor het gebruiken van het product. In deze fasen moeten verwachtingen over de maatschappelijke aanpassing zijn beschreven in specifieke termen en, voor zover mogelijk, deel uitmaken van de testfase.
SRL fases 7-9 omvatten de eindstadia van het innovatietraject inclusief het verfijnen van de oplossing(en), implementatie en verspreiding van resultaten en/of oplossing(en). Hierbij dient een plan voor het aanpakken van de maatschappelijke bereidheid op praktisch niveau om impact te krijgen, bewustzijn te creëren, resultaten te verspreiden, enz., te worden uitgevoerd.

De primaire doelgroep blijft consortia die eerste generatie projecten (gericht op een werkende technologie) omzetten in een breed toepasbaar en adopteerbare innovatie. De focus ligt dus bij de TRL-fases vanaf 4, inclusief het wegnemen van belemmeringen om SRL-fase 7-9 door te kunnen en klaar te zijn voor brede implementatie. Deze RIS3 richt zich dus niet op de vroegere TRL-fases 1-3 en het technisch testen van prototypes voor nieuwe technologieën. Dit wordt immers opgepakt door andere overheidsinstrumenten, waaronder Horizon2020 (straks Horizon Europe) en een groot aantal instrumenten onder het nationale missiegedreven innovatiebeleid.

Een ander instrumentarium dat nodig is om bovenstaande doelen te verwezenlijken, is gericht op de individuele MKB-er die proof-of-concept of vervolgfinanciering nodig heeft voor de doorontwikkeling van innovatieve activiteiten en de uitrol van innovatie naar de markt, dus naast startup financiering richting scale-up financiering en begeleiding.

3. Kern RIS3 West-Nederland

De RIS3 heeft de intentie de basis te leggen voor de inzet van innovatie-investeringen in het Kansen voor West III -programma. Het is tevens bedoeld om een verbinding te leggen naar, waar relevant, focus bij Horizon Europe aanvragen en aanvragen in andere Europese innovatiecircuits, zoals Urban Innovative Actions en Interreg en het POP-programma. Het gaat dus om de focus, waarmee het programma toegevoegde waarde kan bewerkstelligen en een verschil kan maken. De RIS3 heeft dus *niet* de intentie de enige en alles overkoepelende innovatiestrategie te zijn die als fundament dient voor de besteding van alle overheidsmiddelen op het gebied van innovatie voor West Nederland.

Deze RIS3 is missiegedreven (zoals ook het Europees en Nationaal Beleid) en gericht op het gebruik van sleuteltechnologieën in de topsectoren. West-Nederland biedt daarvoor grote kansen. Aansluiting op de vijf Kennis- en Innovatieagenda's (verder KIA's) is gewenst en logisch. De RIS3 sluit aan op Europese en nationale prioriteiten en plannen met een specifieke regionale en stedelijke invulling, die gericht zijn op maatschappelijke uitdagingen en maken gebruik van cross-sectorale oplossingen. Deze strategie kan daarmee een brug leggen naar andere partnerschappen (bijvoorbeeld Clean Sky, Excel). De missies sluiten bovendien naadloos aan op de Sustainable Development Goals van de VN. De 193 lidstaten van de Verenigde Naties (VN) hebben deze ontwikkelingsagenda voor 2015 – 2030 vastgesteld.

3.1. Kernelementen RIS3 WEST 2021-2027

West-Nederland is een regio die in innovatie wil investeren, die nieuwe markten wil creëren met nieuwe publiek-private partnerschappen. Volgens Mariana Mazzucato, speciaal adviseur hoogleraar, econoom en hoofdadviseur van de Europese Commissie over missiegedreven innovatiebeleid, moeten overheden groter denken en baanbrekende innovatie stimuleren door actiever samen te werken met bedrijven. En andersom! West-Nederland gaat die maatschappelijke uitdaging aan.

Op basis van de economische context van West-Nederland, zoals gepresenteerd in hoofdstuk 2, kiezen we voor acht kernelementen in de RIS3 WEST voor de programmaperiode 2021-2027:

3.1.1. Focus op vier missiegedreven thema's

Alle hoofdthema's uit het missiegedreven Innovatiebeleid van het Kabinet zijn relevant voor West Nederland. Ze kenmerken zich door een sterk ontwikkeld bedrijfsleven, voldoende nieuwe economie en kansrijke initiatieven. Daarbij is er qua inkleuring binnen de missies wel een accentverschil tussen de partners.

Landbouw, Water en Voedsel is dominanter in de vijf greenpoortgebieden en Veiligheid concentreert zich meer binnen de brede Haagse regio[16]. Energietransitie is prioritair bij alle partners, maar kent verschillende invullingen per sub-regio. Gezondheid en Zorg tot slot concentreert zich in de gebieden rond de vier academische ziekenhuizen en bijbehorende life-science clusters. We zien per deelgebied duidelijke specialisaties. Voor het thema gezondheid is dat bijvoorbeeld rond het AMC/Noord-Holland imaging en nucleaire geneeskunde, terwijl in Leiden de focus ligt op regeneratieve geneeskunde, oncologie, population health en medicijnontwikkeling.

3.1.2. Sleuteltechnologieën

Sleuteltechnologieën - zoals kunstmatige intelligentie, quantum- en bio-technologie - zullen de manier waarop we leven, leren, innoveren, werken en produceren ingrijpend veranderen en bieden kansen om wereldwijde problemen op te lossen. Investeringen in de sleuteltechnologieën zijn uitdrukkelijk onderdeel van de RIS3. Daarbij is de in de eerste RIS centraal gestelde term “cross-overs” nu vertaald in toepassingen van de sleuteltechnologieën voor de missies. Hierbij wordt uiteraard gestreefd om bij investeringen in technologie - die voor meerdere missies van belang kunnen zijn - dat cross-over aspect na te streven en mee te wegen.

De nationaal gedefinieerde sleuteltechnologieën zijn cruciaal in de transities. Het belang van een sleuteltechnologie zal per missie verschillen. We constateren op basis van het projectenportfolio uit Kansen voor West II, de aansluiting met aanpalende innovatieprogramma’s en de consultatie-input, dat vrijwel alle sleuteltechnologieën goed vertegenwoordigd zijn in West en gelden als belangrijke innovatoren. In bijlage 3 zijn praktijkvoorbeelden van sleuteltechnologieën uit West-Nederland opgenomen.

3.1.3. Gelijktijdige ontwikkeling van new skills

Zoals de Europese Commissie in het country-rapport aangeeft, is het cruciaal dat de innovaties ook geïmplementeerd worden. Daarvoor lijkt het verschil in tempo tussen de ontwikkeling van “*new skills for new jobs*” enerzijds en de ontwikkeling van technologische innovaties anderzijds steeds groter te worden. Investeren in innovatie op technologisch gebied moet gecombineerd worden met gelijktijdige ontwikkeling op alle gewenste niveaus (ook MBO 3 en 4 niveau). Geïnvesteerd moet worden in de empowerment en adaptiviteit van de werkzame beroepsbevolking. Dit zal uitdrukkelijk onderdeel moeten vormen van de RIS3 en moet worden vertaald naar programmering, calls en criteria voor beoordeling. Belangrijk is daarbij een goede afbakening. Daar waar HCA (Human Capital) interventies met EFRO-middelen gefinancierd worden, zullen

[16] Greenport Noord-Holland, Greenport Aalsmeer, Greenport Boskoop, Greenport Duin- en bollenstreek en Greenport West-Holland.

die moeten passen in de RIS en integraal onderdeel moeten zijn van de projecten die binnen Kansen voor West III worden opgestart. Daarbij gaat het niet om vanuit EFRO trainingen voor individuele personen te financieren, maar wel om - als onderdeel van een innovatietraject - gezamenlijk met het bedrijfsleven en relevante training- en opleidingsinstanties trainingen en opleidingen te ontwikkelen voor “new skills for new jobs”. Uiteraard zeker als het ontbreken van voldoende skills een belangrijk obstakel is voor het opschalen van innovaties.

3.1.4. Gericht op valorisatie

Valorisatie van kennis is als interventiemoment gekozen in de eerste RIS3 voor Kansen voor West II (2007-2013) en blijft onverkort van kracht. De doelstellingen voor het aandeel R&D-investeringen in het BRP is nog lang niet bereikt en we blijven achter bij zowel de nationale als Europese doelstelling. Er is wel sprake van een relatief lichte verbetering, maar het aandeel in het BRP van vernieuwde of nieuwe producten is ondanks een toename nog beperkt.

3.1.5. Versterken van het innovatieve ecosysteem

Een verdere uitbouw, zowel qua financiering als facilitering, van het innovatie-ecosysteem kan bijdragen aan de doelstellingen van deze strategie. Zo zijn in Kansen voor West II, als element van een goed innovatie-ecosysteem, fieldlabs ondersteund. Fieldlabs zijn praktijkomgevingen waarin bedrijven en kennisinstellingen doelgericht innovatieve oplossingen ontwikkelen, testen en implementeren. Ze vormen een omgeving waarin mensen deze oplossingen leren toe te passen. Fieldlabs versterken de verbindingen tussen onderzoek, onderwijs, beleid en implementatie.

Via het Kansen voor West I programma (2007-2013) werd vooral geïnvesteerd in open access maken van incubatoren, science parks en grootschalige faciliteiten. In het Kansen voor West II programma (2014-2020) zagen we de ontwikkeling van nieuwe fieldlabs, living labs en proeftuinen. Voor Kansen voor West III is het gewenst om daarnaast meer MKB als “klanten” in de volgende generaties field-labs 2.0 en smart city proeftuinen te krijgen en de eindgebruikers nadrukkelijker een rol te geven als medeontwikkelaar van de oplossingen voor de transitieopgaven. Het gaat om ketenaanpakken met vernieuwende samenwerking[17]. Ook nieuwe fieldlabs zullen nodig zijn, maar met het oog op het voorkomen van wildgroei zal wel scherper worden bezien in hoeverre de daarin beoogde testmogelijkheden niet door een samenwerking met bestaande fieldlabs kan worden voorzien.

Naast faciliteiten is ook voldoende kapitaal als smeerolie belangrijk voor de motor van het innovatie-ecosysteem. Uiteraard moet dit aangetoond worden

[17] Dit sluit ook aan op Annex D van het countryreport voor Nederland (inclusief vaardigheden).

door ex-ante kapitaalmarktonderzoek. Maar de vraag en analyses laten op dit moment zien dat naast het verschaffen van proof-of-conceptkapitaal voor de lage TRL's voor echte opschaling ook scale-up en transitiefinanciering noodzakelijk is. Dit laatste om ook het innovatievere MKB haar rol te laten spelen in de grote transitieopgaven. Daarbij kan een koppeling met INVEST EU en INVEST NL en regionale varianten een kansrijke blending-strategie bieden.

3.1.6. Cross-overs gericht op opschaling

In Kansen voor West II is sterk ingezet op cross-overs tussen sectoren. Deze succesvolle strategie zal nu verbreed moeten worden voor de opschalings-opgave. Clusters zullen verbreed moeten worden over de waardenketen en soms internationaal om de transities naar een klimaatneutraal en circulair 2050 voor alle Europese regio's waar te kunnen maken.

3.1.7. Transitiecomplexiteit meenemen

De stakeholders hebben naar voren gebracht dat alleen technologische innovatie, waarmee de missiedoelstellingen kunnen worden bereikt, niet gaat leiden tot een brede toepassing. Dit hangt samen met het in systemen innoveren binnen transities en de veranderingen die dit vergt op scholen, in gemeenschappen, in verbanden en in de juridische en politieke context. Naast skill-ontwikkeling zijn ook juridische vernieuwing, draagvlakcreatie en het meenemen van de gemeenschap belangrijk en dus essentieel onderdeel van een innovatiestrategie als horizontaal thema. Het gaat dus niet om financiering van de opschaling zelf, maar wel om financiering van acties die nodig zijn om obstakels voor die opschaling weg te nemen. Deze obstakels kunnen op een fors aantal aspecten liggen.

3.1.8. Synergie en aansluiting met ander beleid

De RIS3 strategie voor West-Nederland is gericht op synergie met Europees, nationaal en regionaal beleid. Alleen dan is een optimale inzet, gericht op de zeer ambitieuze doelstelling van een volledig circulaire en CO_2-neutrale economie, mogelijk. Horizon Europe en de andere ESIF-fondsen spelen daarbij de grootste rol. In bijlage 4 is dit nader uitgewerkt.

3.2. Leidmotief RIS3 WEST 2021-2027

Samengevat leidt dit tot het volgende leidmotief voor de RIS3 West-Nederland voor de periode 2021-2027:

West-Nederland voert een missiegedreven innovatiestrategie, gericht op valorisatie en het wegnemen van obstakels voor brede implementatie van innovaties nodig voor de maatschappelijke transities.

Acceptatie door bedrijven en inwoners is van groot belang, evenals de ontwikkeling van skills op de arbeidsmarkt.

Kernwoorden zijn circulair, klimaatneutraal, gezond, veilig, digitaal en integraal.

4. Regionale inkleuring voor West-Nederland

West-Nederland heeft de ambitie om maatschappelijke uitdagingen op het gebied van energie, verduurzaming, water, landbouw, voedsel, zorg en veiligheid op te lossen. De sleutel voor die oplossingen ligt bij innovatieve ondernemers, kennisinstellingen, overheden en inwoners. Innovatie is cruciaal, van wetenschappers en ondernemers die kansen zien en van de overheid die richting en urgentie aangeeft, faciliteert en ondersteuning biedt.

Publiek-private samenwerking (PPS) is een belangrijke voorwaarde om daar te komen. Voor een klimaatbestendig, waterrobuust, duurzaam, gezond en veilig Nederland zijn zowel grote als kleine oplossingen nodig: van de nieuwste wetenschappelijke inzichten en sleuteltechnologieën tot praktische en menselijke oplossingen in design en gebruik.

In het kader van het nationale missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid zijn 25 concrete missies opgesteld binnen vier thema's:

1. Energietransitie en duurzaamheid
2. Landbouw, water en voedsel
3. Gezondheid en Zorg
4. Veiligheid

In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van deze 25 nationale missies, op het gebied van bijvoorbeeld minder CO2 uitstoot, meer gezonde levensjaren en een veilige digitale omgeving openen de deur naar nieuwe partijen, zoals startups, Mkb'ers, maatschappelijke organisaties en bijvoorbeeld andere ministeries. In de nationale Kennis- en Innovatie Agenda's (KIA's) wordt voor de komende jaren aangegeven op welke kennis- en innovatieopgaven de topsectoren willen inzetten en wat daarbij de prioriteiten zijn. Op 11 november 2019 bekrachtigde de nationale driehoek van bedrijven, kennispartners en overheden haar inzet op de belangrijke innovatiethema's voor de komende jaren in het nationale kennis- en innovatieconvenant (KIC). Partijen hebben afgesproken in 2020 gezamenlijk circa € 4,9 miljard euro bij elkaar te brengen, waarvan € 2,05 miljard uit private - en € 2,85 miljard uit publieke middelen.

Dit hoofdstuk bevat de prioriteiten van West-Nederland op de vier hoofdthema's. In dit hoofdstuk is ook de input verwerkt uit de regionale consultatie, evenals de beleidsprioriteiten van betrokken overheden (rijk, provincies, grote steden en waterschappen). Met de Slimme Specialisatie Strategie voor West-Nederland willen we focusgebieden aanbrengen, die kansrijk zijn om via Kansen voor West III een impuls aan te geven. Bovendien beslaan de nieuwe EFRO-programma's een veel langere periode[18] dan de KIA's, waardoor de noodzakelijke interventies kunnen worden bestendigd.

[18] De Kansen voor West III middelen mogen tot en met 2029 worden besteed.

Belangrijk voor deze strategie op het niveau van Landsdeel West is dat ecosystemen binnen West goed op elkaar aansluiten. Kern van de economische groeikracht ligt zowel in de noord- als zuidvleugel bij de Greenports en Life Sciences.

Belangrijk is ook de erkenning van de hoofdrol voor verdere digitalisering in alle vier de missiegebieden.

4.1. Energietransitie en Duurzaamheid

Het thema Energietransitie en Duurzaamheid bestaat uit drie deelagenda's, gericht op klimaat, mobiliteit en circulair:

4.1.1. Klimaat en Energie

Hoofddoel van het Klimaatakkoord uit 2019 is de integrale opgave voor het klimaat om in 2030 de uitstoot van broeikasgassen met 49% te verlagen ten opzichte van 1990 en tot vrijwel nul terug te brengen in 2050. Ook de energievoorziening en het verbruik zal in West-Nederland op ongekende wijze moeten verduurzamen. Dit is nodig in zowel haven als industrie, gebouwde omgeving, mobiliteit, landbouw en landgebruik en bijvoorbeeld in de elektriciteitssector. Innovaties zijn noodzakelijk binnen sectoren zelf en over de grens van sectoren heen.

Binnen deze RIS3 willen we ruimte maken voor pilots en opschaling voor de ontwikkeling van duurzame en slimme energiesystemen. Een focusgebied zijn innovaties die bijdragen aan CO_2-vrije elektriciteit. Naast wind en zon zijn dat onder andere ultradiepe geothermie, waterstof en getijdenenergie en slimme vraag-aanbodmogelijkheden. Belangrijk kenmerk van West-Nederland is dat de regio direct aan de Noordzee is gelegen.

Ook de verduurzaming van de bouwsector is een belangrijke pijler voor West, zowel aan de materialenkant als aan de proces- en verwerkingskant. Met Kansen voor West II zijn hier de eerste stappen gezet, maar intensivering van de inzet is nodig om de beoogde transitie te realiseren.

Andere focusgebieden zijn energielogistiek, het ontsluiten en hergebruiken van duurzame energiebronnen voor warmte en elektriciteit, het ontwikkelen van (betaalbare, duurzame en betrouwbare) warmte-infrastructuur (voor de gebouwde omgeving, haven en industrie), ketenintegratie en het doorontwikkelen van slimme opslag en transport. De uitdaging is om daarmee komen tot een omvattend, duurzaam energiesysteem in contrast tot de huidige, los van elkaar opererende systemen voor warmte en elektriciteit.
De opgave die in deze alinea wordt omschreven is van een enorme omvang en het wegnemen van belemmeringen en obstakels om tot een brede implementatie te komen is de essentie van deze strategie. Andere

focusgebieden zijn energielogistiek, het hergebruiken van warmte en het ontwikkelen van slimme energieopslag en transport. De opslag van energie wordt steeds belangrijker en de ontwikkeling van nieuwe technieken en de doorontwikkeling van batterijen ook.

Tot slot hebben de waterschappen afvalstromen rijk aan grondstoffen, hebben zij energetische mogelijkheden en zijn zij eigenaar van maatschappelijke problemen, zoals klimaatadaptatie en circulariteit. De blue economy is daarmee een belangrijke cross-over tussen water en klimaat/energie die voor deze missie veel kan betekenen.

4.1.2. Toekomstbestendige Mobiliteitssystemen

Het hoofdstuk over mobiliteit uit het nationale Klimaatakkoord begint met de volgende visie en ambitie: “zorgeloze mobiliteit, voor alles en iedereen in 2050. Geen emissies, uitstekende bereikbaarheid toegankelijk voor jong en oud, arm en rijk, valide en mindervalide. Betaalbaar, veilig, comfortabel, makkelijk én gezond. Slimme, duurzame, compacte steden met optimale doorstroming van mensen en goederen. Mooie, leefbare en goed ontsloten gebieden en dorpen waarbij mobiliteit de schakel is tussen wonen, werken en vrije tijd.”

In lijn met de voornemens over mobiliteit in het nationale Klimaatakkoord, richten we ons in deze RIS3 op technologische innovaties voor onder meer smart mobility en efficiënte logistiek. Dit vraagt om aandacht voor de inpassing van mobiliteit in ruimtelijke systemen en integratie van netwerksystemen (mobiliteit, energie, data/ICT) die bijdragen aan bredere maatschappelijke doelstellingen. Het moet tevens bijdragen aan het verduurzamen en slimmer maken van de infrastructuur (zoals viaducten en asfalt), de rol van gedrag van mensen, bedrijven en overheid bij het tot stand brengen van veranderingen. De belangrijkste innovatieopgaven zijn gebundeld langs twee lijnen: ten eerste technologische innovatie en integratie van netwerksystemen, gericht op het vergroten van de efficiency van het mobiliteitssysteem, verkeersveiligheid, cybersecurity, veilig datagebruik en databeheer; ten tweede een toekomstbestendig mobiliteitssysteem in relatie tot het omgevingsbeleid.

Luchthaven Schiphol en het Rotterdamse haven- en industrieel complex zullen drastisch veranderen als gevolg van de overschakeling van fossiele brand-stoffen op duurzame energie. De zeehavens van West-Nederland zullen een belangrijke rol gaan spelen bij het aan land brengen van windenergie en de inzet daarvan voor productie van duurzame energiedragers en materialen. Dit heeft ook drastische gevolgen voor de personen- en goederenstromen die naar en van de haven moeten worden vervoerd. De noodzaak voor een focus op duurzame mobiliteit kan niet genoeg benadrukt worden. Voor een dichtbevolkt gebied als West-Nederland is het niet alleen pure noodzaak, maar ook - gezien de kennis en bedrijvigheid op dit terrein - een kans deze innovaties op te schalen en elders in Europa op de markt te brengen.

Een focusgebied is slimme mobiliteitslogistiek (denk aan *smart charging)*, maar ook concepten gericht op het reduceren van het aantal logistieke bewegingen door een slimme cross-overs met circulaire innovaties. Een ander focusgebied wordt gevormd door andere brandstoffen, elektrificatie van vervoer is al in opschaling. Dat zal doorgezet moeten worden in de volgende programmaperiode. De eerste belangrijke stappen worden momenteel in de regio West gezet op het gebied van Groene Waterstof, waterstofopslag en het vervangen van kerosine door waterstof. In het havengebied wordt een grootschalige transitie voorbereid naar waterstof als brandstof voor schepen en vrachtverkeer over de weg. Dat gebeurt middels demonstratieprojecten en conversieparken. Op dit punt is er samenwerking denkbaar met Noord-Nederland, dat ook op dit terrein specialiseert. Naast het gebruik van waterstof in de scheepvaart (en binnenvaart) is ook het gebruik van elektriciteit (MECs) en de inzet hiervan in zowel de scheepvaart als binnenvaart essentieel.
Tot slot zijn ook “last mile” innovaties, zeker gecombineerd met smart city concepten, kansrijk om bij te dragen aan deze missie in het “drukke” landsdeel West.

4.1.3. Circulair en Duurzaam

Nationaal doel is dat er in 2050 een duurzaam gedreven, volledig circulaire economie in Nederland is gerealiseerd. In het economisch systeem wordt dan zoveel mogelijk gebruik gemaakt van hernieuwbare en algemeen beschikbare grondstoffen, waarbij het behoud van natuurlijk kapitaal als uitgangspunt wordt genomen. Grondstoffen worden optimaal ingezet en (her-)gebruikt, zonder risico’s voor gezondheid en milieu, en primaire grondstoffen worden, voor zover deze nodig zijn, op duurzame wijze gewonnen. Circulair ontwerpen, ketensamenwerking en sociale innovatie zijn de hoofdthema’s en zorgen in samenhang voor een succesvolle implementatie van de benodigde wetenschappelijke, technologische en maatschappelijke kennis en inzichten voor de systeemtransitie naar een circulaire economie. De KIA Circulair en Duurzaam beoogt twee deelmissies: het maximaliseren van de grondstoffen-efficiëntie en het minimaliseren van de ecologische footprint. Deze KIA streeft naar een reductie van de behoefte aan primaire grondstoffen met 50% per 2030 (virtueel) en geen behoefte aan primaire grondstoffen per 2050.

Binnen circulair en duurzaam zijn er 3 hoofdstromen: het verwaarden van biomassa, van afval en van koolstof. Ontwikkelingen in de technologie bevinden zich in verschillende technologische stadia. West-Nederland heeft een voortrekkersrol qua innovatie en kennis op een aantal onderdelen van de circulaire economie. Met name fermentatietechnologie zowel middels pyrolyse als vergassing, is een sterk ontwikkelde specialisatie, waarbij circulair, duurzaam en CO_2neutraal de kern van de nieuwe productieprocessen vormen. Ook in slimme scheidingestechnologie en chemische recycling zijn belangrijke stappen gezet. Daarbij zitten de innovaties gericht op verwerken van afval uit

biomassa het dichtst op de fase van grote opschaling en zijn de lab-schaal ontgroeid. In de hele regio West zijn op diverse plekken opschalingsinitiatieven in ontwikkeling, die verder geholpen kunnen worden via Kansen voor West 3. Op dit punt is een samenwerking aan te brengen met de regio Zuid-Nederland en België.

Het afvalwater bevat waardevolle hulpbronnen zoals energie (warmte en koude) grondstoffen (fosfor, stikstof) en uiteraard het water zelf, die kunnen worden teruggewonnen en hergebruikt in een circulaire economie.
De HTSM en chemie sectoren in West richten zich onder meer op hergebruik van plastics en andere materialen en circulaire innovaties in de petrochemie. Kracht en focus van West ligt met name in de doorontwikkeling van de chemische procestechnologie voor circulaire omzetting. Vooral plastics, ongesorteerd afval en ander minder duurzaam materiaal (denk aan asbest en zuren) transformeren in nieuwe, bruikbare stoffen en materiaal, komt langzaam uit de lab-fase en kan een extra impuls goed gebruiken om breed tot implementatie te komen.

Er zijn ook belangrijke specialisaties binnen de bouwsector, gericht op het groeiende circulaire vermogen. Naast circulair bouwen (zero waste) is ook de ontwerpsector zover dat volledig energieneutraal en circulair ontwerpen opgeschaald kan worden. Met Kansen voor West II zijn een aantal “first of a kind” concepten, zoals een duurzame asfalt- en betoncentrale geïnitieerd. In de transitie dat deze “first of a kind” de “norm” worden, zijn ook weer doorontwikkelingen op arbeidsmarkt-, acceptatie en juridisch (vaak zijn er geen normen voor de vergunning van dergelijke innovatieve concepten). Hier kan Kansen voor West 3 een impuls aan geven. Een rol voor de overheid kan die van launching customer zijn omdat de eerste echte toepassing een noodzakelijke voorwaarde is voor een brede maatschappelijke toepassing. Acceptatie hangt vaak samen met “gezien hebben dat het kan”.

4.2. Landbouw, Water en Voedsel

Op het thema Landbouw, Water en Voedsel (inclusief waterveiligheid) komen enorme uitdagingen op Nederland af die vaak een grote onderlinge verwevenheid hebben. Zowel in het Kansen voor West I- als in het Kansen voor West II -programma is geïnnoveerd in de manier waarop we ons voedsel produceren, doorontwikkelen en verbeteren. Het streven is dat we steeds minder gebruik hoeven te maken van meststoffen en gewasbeschermings-middelen om daarmee te voorkomen dat de bodem, lucht oppervlakte- en grondwater, grondwater vervuild raken. Het moet tevens een oplossing bieden voor de uitputting van grondstofvoorraden. Ook de reductie van broeikasgassen bij de productie van food en non-food vormt een grote uitdaging, waarbij de eerste innovaties kansrijk zijn en vragen om verdere doorontwikkeling naar klimaat neutrale, weerbare en robuuste productiesystemen. Ook deze transitie is geen kleine uitdaging. Hier zien we

vooral samenwerkingspotentieel met Oost-Nederland. Deze samenwerking is ook in de eerdere edities van Kansen voor West al opgezocht, en kan door de ruimere mogelijkheden in de verordeningen nu worden geïntensiveerd.

Zeespiegelstijging, het vaker voorkomen van extreem weer en schommelingen in het afvoeren van rivierwater hebben consequenties voor onze bescherming tegen hoog water. Dit geldt voor de landbouw, natuur, scheepvaart en andere waterafhankelijke sectoren, maar heeft ook gevolgen voor de waterkwaliteit en de leefbaarheid van steden. Tenslotte liggen er grote vraagstukken rond onze omgang met de Noordzee, oceanen, en binnenwateren. Hoe kunnen we tot een balans komen tussen ecologische draagkracht en gebruik, nu de activiteiten in deze wateren steeds meer toenemen?

West-Nederland richt zich onder meer op de volgende specialisaties:

- Het vergroten van de diversiteit en aanpassingsvermogen rond de thema's precisie-landbouw, klimaatonafhankelijk telen, natuur, ketensamenwerking, kringlooplandbouw en voedselkwaliteit.
- Snellere innovatie van gewassen en uitgangsmaterialen;
- Biodiversiteit, aanpassingsvermogen;
- Slimmer en schoner transport;
- Het tegen gaan van voedselverspilling en het sluiten van kringlopen.
- De energietransitie in de tuinbouw: op weg naar een klimaat neutrale tuinbouw;
- Gezonde planten, gezonde mensen: verduurzaming van de teelt, gezonde voeding en een groene omgeving (binnen en buiten);
- Slimme voedselstromen en schoner transport, het tegengaan van voedselverspilling en het sluiten van kringlopen met een maximale verwaarding van reststromen.
- Stedelijke voedselstrategieën.
- Innovatief waterbeheer, met een cruciale rol voor de waterschappen.
- Valorisatie van deltatechnologie voor smart, urban en safe deltas; Klimaatonafhankelijk telen.

4.3. Gezondheid en Zorg

De centrale missie luidt: "in 2040 leven alle Nederlanders tenminste vijf jaar langer in goede gezondheid, en zijn de gezondheidsverschillen tussen de laagste en hoogste sociaal- economische groepen met 30% afgenomen." Concrete missies zijn:

- In 2040 is de ziektelast als gevolg van een ongezonde leefstijl en ongezonde leefomgeving met 30% afgenomen.
- In 2030 wordt zorg 50% meer (of vaker) in de eigen leefomgeving (in plaats van in zorginstellingen) georganiseerd, samen met het netwerk rond mensen.

- In 2030 is van de mensen met een chronische ziekte of levenslange beperking het deel dat naar wens en vermogen kan meedoen in de samenleving met 25% toegenomen.
- In 2030 is de kwaliteit van leven van mensen met dementie met 25% toegenomen.

De accentverschuiving naar functioneren en meedoen betekent dat nieuwe onderzoeksmethoden nodig zijn, mede mogelijk gemaakt door digitalisering. Om de transitie snel te realiseren, moeten producten en diensten in versneld tempo hun weg vinden naar de eindgebruikers. Gezien de vooraanstaande positie van de academische medische centra in West liggen er kansen de koppositie te behouden. Dat vraagt om nieuwe implementatie en de-implementatiestrategieën, naast versterkte valorisatie en marktcreatie. Barrières moeten worden opgeruimd en kansen gecreëerd, bijvoorbeeld op het gebied van wet- en regelgeving, financieringsarrangementen, protocollen, richtlijnen, zorgstandaarden en preventie- en zorgopleidingen.

De transitie is er op gericht om burgers te faciliteren met als doel dat ze gezond een rol kunnen vervulling in hun eigen omgeving. Zij kunnen de noodzakelijke veranderingen initiëren. Burgers spelen dus een sleutelrol in een ingrijpende cultuur- en gedragsomslag. Dat betekent dat de rol van preventie toeneemt en dat ook zorgverzekeraars nauw betrokken moeten worden bij deze transitie m belemmeringen weg te nemen.

West-Nederland loopt voorop in de nieuwe vormen van zorg, zoals sensor gestuurde verpleegzorg en eHealth en zeker ook in nieuwe MedTech toepassingen. Ook Kansen voor West heeft hier veel in geïnvesteerd. Zorg-verzekeraars zijn vaak al om, omdat veel innovaties op dit terrein gevalideerd zijn. Nationale en EU regelgeving en het systeem van vergoedingen zijn echter soms nog een rem op het invoeren van nieuwe innovaties. Dat geldt ook voor de brede acceptatie door de eindgebruiker en door de traditionele zorg zelf.

In West-Nederland is gezond leven steeds vaker in beleid verankerd, waardoor er kansen zijn om deze opschaling een impuls te geven. Naast de intra- en extramurale zorg zijn ook de innovaties in de eHealth en de geneeskunde/rode life science focusgebieden. Binnen eHealth is ook in de vorige edities van Kansen voor West geïnvesteerd in de proof of concept fase. Inmiddels is ook de ziektekostenverzekeraar aan boord, en komt het aan op opschaling en acceptatie om brede toepassing binnen bereik te krijgen. Zonder andere gebieden tekort te doen, is misschien wel het meest kansrijke focusinnovatiegebied voor West-Nederland gelegen in de geneeskunde zelf, de “rode life science”. Op het gebied van gentherapie en regeneratieve en nucleaire medicijnen, vaak gecombineerd met imaging, data, cel- en immuuntherapie en neuro-science, staat West-Nederland aan de absolute wereldtop. Kernvelden zijn oncologie en neurologie.

De afgelopen periode is veel geïnvesteerd in technologische innovaties in bijvoorbeeld imaging, tracing en data. Gecombineerd met de daarvoor

geschikte nieuwe geneeswijzen zoals gen- en immuuntherapie, zal de nadruk de komende tien jaar moeten komen te liggen op het slim combineren en toepassen van deze technologieën, waardoor de geneeskunde goedkoper en effectiever wordt. Goed gebruik van big data en imaging en ook internationale samenwerking voorkomen veel clinical trails en daarnaast is de werking en effectiviteit steeds nauwkeuriger te bepalen.

De centrale missies voor zorg en gezondheid gaan om een reorganisatie van de zorg: van de gespecialiseerde zorg naar huis, van behandeling naar preventie, van ziekte naar positieve gezondheid. De gebruiker wordt centraal gezet. De betaalbaarheid van de zorg kan deels verbeterd worden door nieuwe behandeltechnieken, maar zal ook een grote omslag in de organisatie van de zorg behoeven. Het landsdeel kan hier een belangrijk aandeel in hebben; met vijf van de zes greenports, topsport, medische centra, sterke universiteiten in de sociale wetenschappen en nieuwe technologieën is dit een logische plek voor preventie-innovatie en leefstijlgeneeskunde.

4.4. Veiligheid

Het thema Veiligheid heeft een grote reikwijdte; uiteenlopend van het verdedigen tegen dreigingen van buiten, het voorkomen van georganiseerde criminaliteit, het beschermen van kritieke infrastructuren en digitale veiligheid tot veiligheid op straat. Hiervoor is het nodig gebruik te maken van de nieuwste wetenschappelijke inzichten, (sleutel)technologieën en toepassingen met aandacht voor ethische en maatschappelijke aspecten. Daarbij zullen vaak combinaties nodig zijn van meerdere kennisgebieden, zowel technologisch, sociaal-maatschappelijk als organisatorisch. Meerdere wetenschappelijke disciplines en topsectoren moeten hiervoor samenwerken. Doorontwikkeling van veilige ICT en kwantumtechnologie is kansrijk voor West-Nederland.

Doorpakken op het thema Veiligheid vergt dus nieuwe partnerschappen, tussen bedrijven en universiteiten als organisaties, maar ook persoonlijk: de digitale expert met de gedragswetenschapper, de composietenspecialist met de veiligheidsfunctionaris, de elektronisch ontwerper met de expert die nieuwe marineschepen ontwikkelt.

West Nederland kent op deze missie twee focusgebieden voor innovatie: cybersecurity en aerospace-tech. In West-Nederland werken kennis-instellingen en bedrijfsleven nauw samen in regionale clusters zoals rond cyber security waar sterke netwerken van MKB binnen het veiligheidsdomein vertegenwoordigd zijn. Zo heeft Kansen voor West I al geïnvesteerd in de opzet van dit cluster en investeert nu in productontwikkeling voor onder andere cybersecurity (zoals IoT monitoring, quantum internet & encryptie, automated security operations, testen & certificeren van hard- en software etc). Cyber security door innoveren is bijvoorbeeld van belang voor de in West belangrijke FinTech sector, de zakelijke financiële dienstverlening. West heeft een tweede veiligheid specialisatie, Digital forensics, intelligence & urban security (zoals

fraudebestrijding, ondermijning, open source & social media intel, deep fakes, satellietobservatie, etc) met regionale toepassingsdomeinen zoals Overheid, IO's, FinTech en (Aero)Space.

4.5. Sleuteltechnologieën

Het begrip sleuteltechnologieën omvat zowel de Key Enabling Technologies (KET's) als de Future and Emerging Technologies uit het EU programma Horizon 2020 en diens opvolger Horizon Europe. Sleuteltechnologieën worden gekenmerkt door een breed toepassingsgebied in innovaties en/of sectoren. Ze maken baanbrekende proces-, product- en/of diensteninnovaties mogelijk en zijn relevant voor de wetenschap, maatschappij en de markt.

Op diverse fronten maakt West-Nederland grote stappen met sleutel-technologieën. In de basis heeft West-Nederland alle 8 sleuteltechnologieën in huis (zie bijlage 3): Advanced Materials, Photonics and Light, Quantum, Digital, Chemical, Nano, Life Science en Engineering and Fabrication. Een best practice is de landelijke en regionale samenwerking in Smart Industry. Zo heeft Kansen voor West II een belangrijke impuls gegeven door te investeren in SmartTech Field Labs op vrijwel elke sleuteltechnologie, in de afgelopen jaren aangevuld met voucherregelingen om het gebruik daarvan te stimuleren. Voor de komende programmaperiode is blijvende steun en doorontwikkeling van essentieel belang, zodat het niet bij een klein plantje blijft maar het groeipotentieel daadwerkelijk doorontwikkeld kan worden met aandacht voor de kernaspecten uit deze strategie (field labs 2.0). Belangrijk is ook dat betrokkenen niet voor elke subsub specialisatie een nieuw instituut oprichten. Versnippering is gezien de vraag naar focus en samenhang niet 'smart'.

Digitalisering, en daarbinnen kunstmatige intelligentie, is daarbij eigenlijk nog te kwalificeren als "moeder" sleuteltechnologie. Zij heeft een alles doorsnijdende betekenis. Digitale technologie biedt grote mogelijkheden aan publieke organisaties om hun dienstverlening te verbeteren. En die mogelijkheden leiden tot veranderende verwachtingen bij burgers, patiënten, studenten en andere doelgroepen binnen het publieke domein.

De digitalisering van onze maatschappij gaat razendsnel. Naast veel nieuwe mogelijkheden brengt digitalisering ook tal van juridische, ethische en bestuurlijke vraagstukken met zich mee. Doordat internet geen landsgrenzen kent, hebben veel vraagstukken een internationaal karakter. De digitale transformatie van de maatschappij vraagt daarom om nieuwe kaders en richtlijnen.

Binnen Europa is West-Nederland een logische plek om als pionier en proeftuin te fungeren: we hebben een uitstekende digitale infrastructuur en zijn economisch en politiek stabiel. We hebben een open en transparante wijze

van besturen: de multi-stakeholder benadering staat bij ons hoog in het vaandel.

Het combineren van sleuteltechnologieën geldt als de juiste stap om de vier KIA-missies, zoals beschreven in de voorgaande paragrafen, mogelijk te maken. Focus voor West ligt als eerste hier dan ook op het slim combineren van de sleuteltechnologieën gericht op de missies en als tweede op het breder toepassen ten dienste van de missies. In West zijn vrijwel alle sleuteltechnologieën kansrijk, waarbij Photonica als enige niet als sterk in West, maar meer in Zuid, wordt gezien. Gezien de reactie uit het veld en kenmerken van de economische structuur van het bedrijfsleven is life-science technology degene met de hoogste potentie in West, gevolgd door kwantum, nano en Engineering/Fabrication.

Vooral daar waar de maakindustrie in dit landsdeel sterk is ontwikkeld, is digitalisering en modernisering van de productieprocessen met behulp van de sleuteltechnologieën iets wat vanuit onder meer de fieldlabs en samenwerkingsprojecten doorontwikkeld moet worden om de digitale transitie te kunnen volgen. Een voorbeeld van een transitie daarbij is Digital Twin, waarbij serieel in plaats van parallel geproduceerd wordt. Deze technologie lijkt cruciaal, met name de innovatiesnelheid op het gebied van kunstmatige intelligentie zal volgens de OESO de concurrentiepositie voor de komende decennia bepalen.

In de digitalisering van onze maatschappij hebben we in West-Nederland de volgende specialisaties.

- CivicTech is gericht op het verbeteren van de relatie met de burger. De burger moet via innovatieve techniek beter worden betrokken bij het overheidsbeleid.
- GovTech is erop gericht om processen binnen de overheid efficiënter te maken.
- LegalTech richt zich op het automatiseren van de meer eenvoudige juridische taken.

Digitalisering is een thema (missie) doorsnijdend onderwerp. Het is essentieel dat in dit proces de overheid en juridische sector nauw betrokken worden. Om innovatie mogelijk te maken en kaders te stellen.

4.6. Maatschappelijk verdienvermogen

Het maatschappelijk verdienvermogen is ondersteunend aan de vier missiethema's en aan de sleuteltechnologieën. Hierbij staat de volgende vraag centraal: hoe kunnen innovatie en transitieprocessen versneld worden om binnen de gestelde tijdshorizon de missies te realiseren? De focus ligt op het begrijpen en ondersteunen van de versnelde diffusie van innovaties, ook wel opschaling of uitrol genoemd. Het vertrekpunt is het versterken van het

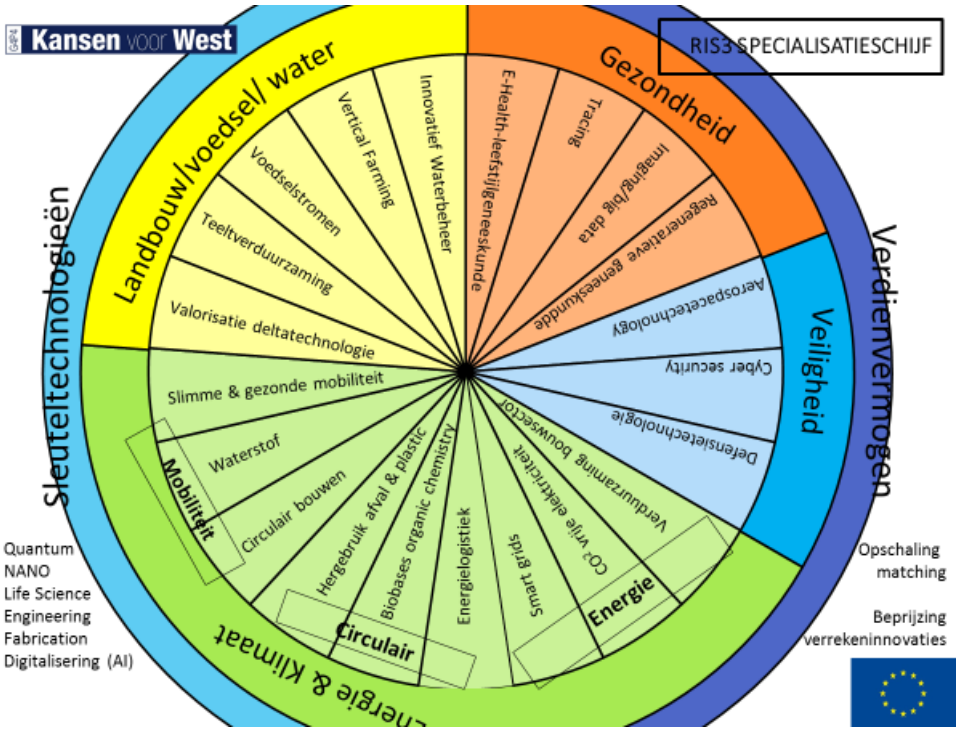
verdienvermogen van de topsectoren, met aandacht voor nieuwe toetreders. De regionale aanpak, als ‘testing ground’ voor missiegedreven innovatie, maakt dat het MKB en nieuwe toetreders toegang krijgen tot nieuwe kennis, aan de ontwikkeling daarvan bijdragen en gemobiliseerd worden om nieuwe proposities te ontwikkelen en op te schalen.

Opschaling en verdienvermogen verdienen aandacht in West-Nederland. Tijdens de consultatiebijeenkomst bleek dat de (huidige) focus op startups voor de doorgroei naar opschaling en productie onvoldoende is.

Beleidsinterventies zouden gericht moeten zijn op het dichter bij elkaar brengen van kennispartners, industriepartijen en maatschappelijke partners als we het doel van deze strategie, maatschappelijk opschalen van innovaties, willen halen. Dit biedt een belangrijk denkkader voor de doelgroep en de “delivery” van het nieuwe programma.
Het tweede focuspunt is de verrekeninnovatie. Om de juiste verdienmodellen te krijgen, zijn nieuwe verreken en bereken-modellen nodig. Twee voorbeelden illustreren dit:

1. Voor het verduurzamen en elektrificeren van verschillende modaliteiten zal veel laadcapaciteit nodig zijn. Dit is nodig voor een flexibel energiesysteem en het bufferen van duurzaam opgewekte energie-overschotten. Voor het bepalen van het verdienvermogen zijn vervolgen goede rekenmodellen nodig.

2. Het benutten en invoeren van circulaire reststromen, zoals vervuild water, warmte of CO2, vraagt om het waarderen, beprijzen en ontwikkelen van business cases om het verdienvermogen te kunnen bepalen.

Figuur 8: Inkleuring RIS West Nederland post 2020

Disclaimer:

Bovenstaand overzicht is een focusfoto en heeft niet de intentie limitatief of in “graniet” gegoten te zijn.

Technologische ontwikkelingen over zo’n lange periode zijn deels onvoorspelbaar en kunnen tussentijds aanleiding geven de specialisaties anders te benoemen.

5. Interregionale Samenwerking

Positie en reikwijdte

Om het West-Nederlandse concurrentievermogen te waarborgen moeten sterke industrieën en het innovatief MKB gestimuleerd worden. Een manier om dit te bereiken is door de samenwerking tussen Europese regios'en het innovatieve MKB te bevorderen. Het accent zou kunnen liggen in de opkomende "nieuwe" digitale en duurzame economie. West-Nederland innoveert immers niet alleen.
Al vele decennia wordt hiervoor nationaal en internationaal samengewerkt. Momenteel biedt KvW2 beperkte mogelijkheden voor interregionale samenwerking. Met het ingaan van de nieuwe programmaperiode is de belemmering vervallen dat maximaal 15% van de programmamiddelen buiten Landsdeel West mogen worden ingezet. Het is nog onduidelijk of de nieuwe Interreg V-component binnen de mainstream programma's wordt vormgegeven of via een centraal, vanuit de Europese Commissie gestuurde, variant.

Interregionale samenwerking is essentieel om de innovatie- en concurrentiekracht van West-Nederland te versterken. Bedrijven beschikken steeds minder zelf over alle benodigde competenties om tot innovatie te komen. Die competenties worden vaak wel gevonden binnen een regionaal of lokaal ecosysteem voor innovatie, bestaande uit bedrijven en kennisinstellingen die deels met elkaar concurreren en deels complementair aan elkaar zijn. Om op de wereldmarkt te kunnen concurreren moeten ook MKB-bedrijven echter ook de krachten bundelen binnen Europa en competenties 'lenen' in andere sterke regionale of lokale clusters (onder het motto 'local buzz, global pipelines'). Daarom zijn wij samen met de Europese Commissie ook voornemens de ontwikkeling, afstemming en wederzijds interregionaal gebruik van pilot plants en field labs met cofinanciering te ondersteunen.

Samen met stakeholders hebben we de meest kansrijke opties voor verdere internationale innovatiesamenwerking geïdentificeerd.

Bedrijven en kennisinstellingen in dit landsdeel werken al veel jaren succesvol samen in internationaal verband aan innovatie in diverse Europese en transnationale verbanden en programma's. Denk onder meer (niet limitatief) aan Horizon Europe (inclusief SME initiatieven) en haar voorgangers; vijf generaties Interreg-programma's; Clean Sky, Life, Erasmus +; Urban Innovative Actions (UIA; Urbact); Eurostars; Eureka en de JIC's (Joint Innovation Centres), COSME, CEF en Smart (Euro)Cities. Daar komt voor de toekomst het Innovatiefonds en Invest EU nog bij. Daarnaast is West-Nederland ook aangesloten bij sterke Europese netwerken, zoals het Vanguard initiatief, en speelt het European Instititute for Technology and Innovation een goede rol. Dit laatste in West-Nederland via onder meer het

EIT Health en het EIT/KIC Climate[19]. In de context van slimme specialisatiestrategieën zijn er volop mogelijkheden voor sterkere synergiën tussen het EIT en de structuurfondsen, zo blijkt uit een studie van het Joint Research Centre. Grensoverschrijdend zijn ook verbanden als de batterij-alliantie van belang.

Om te kunnen werken aan een slimme opschaling van innovatieve oplossingen voor de grote transitieopgaven, is het nodig en slim om, naast samen in Europees verband na te denken over oplossingen, ook afgestemd op elkaar grote investeringen te doen. Dan kan juist de meeste Europese toegevoegde waarde worden bereikt. Zo kan het in een nieuwe waardeketen slim zijn niet op elke plek in Europa dezelfde investeringen te doen, maar op zoek te gaan naar strategische partners in die waardeketen, investeringen af te stemmen en op elkaar aan te laten sluiten. Vooral op die interventielijn kan RIS3 een bijdrage leveren aan de missies en opgaves. Om kansen voor internationale samenwerking te optimaliseren, zal meer dan voorheen binnen de toeleidingskanalen naar alle financieringsbronnen moeten worden afgestemd en samengewerkt. Actoren en stakeholders in West zijn sterk om de weg te vinden in hun eigen kanaal (bijvoorbeeld Horizon Europe of Clean Sky), maar minder sterk om dwarsverbanden te leggen. Het is een overheidstaak om het silo-denken te voorkomen, ook gezien de noodzaak van het creëren van nieuwe waardeketens.

Internationale innovatieve samenwerking binnen RIS3 past bij:

- Sterke positionering in transregionale en internationale waardeketens en/of transregionale en internationale samenwerkingsnetwerken.
- Opvolging Horizon en Interreg trajecten
- Investeringen voortvloeiend uit interregionale samenwerking

Het is moeilijk focus aan te brengen binnen de missies, maar primair gelden voor de internationale samenwerking, geredeneerd vanuit de sterktes van ons landsdeel, de in hoofdstuk 4 geduide focusgebieden.

[19] European Institute of Innovation and Technology (EIT) Knowledge and Innovation Communities (KICs): Collaboration in a RIS3 Context

6. Governance van de slimme specialisatiestrategie

6.1. Governance

De RIS3 is eigendom van de G4P4, de eigenaren van het programma Kansen voor West. Ambtelijk is de eerstverantwoordelijke de Programmamanager Kansen voor West. De RIS3 is tot stand gekomen onder bestuurlijke aansturing van de Managementautoriteit, zoals aangewezen voor EFRO West Nederland. Deze is belegd bij het College van B&W van Rotterdam. Elk van de 8 partners in Kansen voor West heeft een bestuurlijk en ambtelijk verantwoordelijke aangewezen voor de RIS3 en het programma Kansen voor West.

De RIS3 wordt afzonderlijk vastgesteld door alle acht de colleges. De strategie wordt bij consensus door de G4P4-vertegenwoordigers in de Stuurgroep Kansen voor West III voorgelegd aan de bestuurders en vervolgens door de bestuurders, elk afzonderlijk, aan hun college. De G4P4-partners zijn verantwoordelijk voor het monitoren, onderhouden en wijzigingen van de strategie, indien nodig. Voor het levend houden van de strategie zal deze RIS3 jaarlijks worden geagendeerd bij de economic boards in de regio.

6.2. Betrekken stakeholders

Relevante quadruple-helix partners zijn geconsulteerd. Daarbij is gebruik gemaakt van de drie regionale economic boards die in West bestaan, te weten de Amsterdam Economic Board (voor de Metropool Regio Amsterdam), de Economic Board Zuid-Holland (EBZ) en de Economic Board Utrecht (EBU). In deze boards zijn de verschillende partners betrokken en wordt samengewerkt aan de economische ontwikkeling van de regio's. De strategieën en aanpakken die door deze samenwerkingsverbanden zijn ontwikkeld vormen een belangrijk basis voor de doorontwikkeling van de RIS3 voor West-Nederland. In de voorbereidingen voor het opstellen van de concept-RIS3 is dan ook input opgehaald uit de economic Boards.

Over de concept-RIS3 voor West-Nederland heeft op 26 september 2019 een stakeholderbijeenkomst plaatsgevonden met meer dan 120 deelnemers. Daarbij werden de volgende stakeholders betrokken:

- Werknemersorganisatie;
- Werkgeversorganisatie;
- MBO vertegenwoordiging;
- HBO vertegenwoordiging;
- Vertegenwoordiging Universiteiten;
- vertegenwoordiging Gelijke rechten;
- Decentrale overheden (gemeenten, waterschappen en provincies);
- Kennisinstellingen;

- MKB belangenbehartiging;
- Ministerie EZK;
- Vertegenwoordiging Bedrijfsleven aanvullend op VNO/NCW en MKB-Nederland vertegenwoordigd in Triple Helix verbanden.

Vervolgens zijn dieptegesprekken gevoerd met groepen van stakeholders zoals academische ziekenhuizen, waterschappen, provincies, grote en kleinere steden, fieldlabs en de havenbedrijven. Deze gesprekken zullen tijdens de uitvoering van de RIS3 herhaald worden om een vinger aan de pols te houden over de koers en strategie. Hiervoor kan ook de RIS onderdeel worden van de Midterm evaluatie. De bestaande gremia, zoals de drie economic boards, zullen in het verdere uitvoeringstraject ook als klankbord over de houdbaarheid van de RIS of de noodzaak tot actualisatie gebruikt worden.

Tot slot heeft een brede publieke online consultatie plaatsgevonden. De opbrengst daarvan is verwerkt in deze RIS3. In bijlage 5 is een overzicht opgenomen van de geconsulteerde stakeholders.

7. Monitoring van de slimme specialisatiestrategie

In samenwerking met de andere drie landsdelen is in de vorige programmaperiode afgesproken dat het CBS (sector Economie Bedrijven) de monitoring van de RIS3 Strategieën zal verzorgen. Dat is vormgegeven door de volgende indicatoren regionaal per topsector te meten:

- Private R&D uitgaven.
- Private R&D uitgaven MKB.
- Innovatieve bedrijven: technologische innovatie.
- Innovatieve bedrijven: niet-technologische innovatie.
- Innovatieve uitgaven.
- Innovatieve bedrijven: samenwerking met Universiteit.
- Innovatieve bedrijven: samenwerking met onderzoeksinstelling.

De basis van deze indicatoren vormt de landelijke monitor Topsectoren. De regionale meeting vindt tweejaarlijks plaats. De verslagjaren zijn 2020 en daarna tweejaarlijks. Het betreft een historische reeks die in 2014 gestart is.

Naast het continueren van de monitor die is gebruikt in de vorige programmaperiode wordt onder leiding van professor Boschma een specifiekere monitor opgezet aan de hand van het relatedness model. Dit model is onder meer geschikt om internationaal complementaire competenties te zoeken en valideren. In het eerste halfjaar van 2020 wordt een nulmeting opgeleverd, waarmee de monitor een actueel en dynamisch beeld oplevert. Deze gegevens worden in een later stadium nog verwerkt in de update van dit RIS3-document, waarmee de specialisaties worden gevalideerd. Vervolgens wordt deze monitor elke twee jaar herhaald.

Om uitspraken te doen over de huidige competenties van landsdeel West en de complexiteit van de competenties willen wij dit zogenaamde relatedness-model gebruiken als monitor-tool voor de RIS3. Hiervoor brengen we de diversificatiepotenties van landsdeel West in beeld op basis van gerelateerdheid en complexiteit (Balland et al. 2018).

Deze methode stelt ons in staat om twee soorten competenties te identificeren:

(a) technologische diversificatie-potenties, met behulp van OECD REGPAT dataset van patenten 2012-2017;

(b) sectorale diversificatie-potenties, met behulp van LISA database voor sectoren 2013-2018.

Ook kan voor elke van deze diversificatie-potenties exact worden aangegeven in welke Europese regio’s complementaire competenties aanwezig zijn.

Op die manier kan in kaart worden gebracht wat de diversificatiekansen voor specifieke nieuwe economische activiteiten zijn in landsdeel West, door

toegang te krijgen tot complementaire competenties in andere regio's waar landsdeel West zelf niet over beschikt. We kunnen op die manier voor elke potentieel nieuwe activiteit in landsdeel West bepalen welke regio's in Europa over de vereiste competenties beschikken, en dus aangeven welke regio's strategische partners voor landsdeel West zouden kunnen zijn om deze nieuwe economische activiteit tot ontwikkeling te brengen.

Eind januari 2020 wordt de nulmeting van de monitor opgeleverd en daarna periodiek herhaald. Mocht dit op enig moment aanleiding geven om een andere RIS-koers te gaan volgen dan wordt dit met de stakeholders besproken.

8. Slotwoord

Met deze actualisering van de Smart Specialisation Strategie is een belangrijke brug gelegd waarop de Europese inzet van middelen voor het komend decennium op kan worden gestoeld. Bovendien is aansluiting gevonden met het regionaal, lokaal en nationaal beleid.

De strategie is niet in beton gegoten en er is een goede monitoring voorzien om de strategie levend te houden. Toch neemt dit niet weg dat het missiegedreven karakter van de strategie - gecombineerd met de noodzaak voor een transitie naar een circulaire, klimaat neutrale economie - ook lange termijn structurele inzet vraagt en dat strookt niet altijd met een te wisselende koers. De juiste balans tussen adaptie en robuustheid zal steeds het uitgangspunt zijn.

Om de transities en missies een goede slagingskans te geven is het meer dan ooit nodig binnen alle overheidslagen niet in silo's te denken. Naast deze Regionale Innovatie Specialisatie Strategie komen er ook Regionale Energie Strategieën (klimaatakkoord) en Regionale Arbeidsmarktstrategieën (ESF), zijn er regio- en city deals, green deals en gaan de regio's actief meewerken aan de uitvoering van het in deze RIS toegelichte KIC. De succeskans voor het daadwerkelijk halen van de doelen voor een klimaatneutrale, circulaire economie hangt af van hoe al deze inzet elkaar kan versterken.

Bijlage 1: Uitwerking SWOT per thema

Als we specifieker kijken naar de (vier) thema's uit het missiegedreven Topsectoren en Innovatiebeleid, dan zien we het volgende beeld ontstaan voor West-Nederland:

Sterktes	
Thema 1: Energietransitie en Duurzaamheid	• West-Nederland heeft een sterke basis voor de benutting van rest- en aardwarmte en getijdenstroom mede door investeringen uit de Kansen voor West Programma's. Innovatie en gebruik van sleuteltechnologieën in deze transitievelden kunnen goed uitgerold worden. • West-Nederland is op energieonderzoeksgebied internationaal toonaangevend. De Nederlandse PV-sector heeft een vooraanstaande en concurrerende positie in de mondiale maakindustrie van zonnestroomsystemen en -componenten, specifiek voor geavanceerde PV-cellen en -panelen, productieprocessen en -apparatuur, materialen, PV-halffabricaten en -eindproducten. Innovaties in offshore en maritieme technologie heeft Nederland in een sterke positie gebracht in de markt voor offshore windenergie. Spelers uit West-Nederland zijn wereldwijd bij offshore-windprojecten betrokken[20]. • De topsectoren dragen bij aan de circulaire ambities. Zo heeft de topsector Chemie een belangrijke rol bij het daadwerkelijk realiseren van de transitie naar een circulaire economie. Enerzijds als groot afnemer van grondstoffen en producent van producten en materialen op het gebied van energie, gezondheid, voeding en hightech. Anderzijds als vernieuwer en aandrager van essentiële oplossingen voor circulariteit[21]. • West-Nederland heeft een sterk ontwikkelde moderne maritieme sector, die op het grensvlak van logistiek, water en HTSM innovatiekansen pakt. • Het afvalwater bevat waardevolle hulpbronnen zoals energie (warmte en koude) grondstoffen (fosfor, stikstof) en uiteraard het water zelf, die kunnen worden teruggewonnen en hergebruikt in een circulaire economie. • West Nederland heeft daarnaast via regionaal en stedelijke beleidskaders een hoge ambitie om de energietransitie te realiseren (Roadmaps zijn reeds gemaakt)
Thema 2: Landbouw, Water en Voedsel	• Kringlooplandbouw moor ook verticale teelt en klimaatonafhankelijkheid zijn sterk ontwikkelde kennisgebieden. West Nederland loopt zowel met de Greenports en samenwerkingen voorop wereldwijd in kennis en innovatie over de slim en duurzaam produceren van voedsel. Hetzelfde geldt voor watertechnologie. Mede door forse investeringen vanuit Kansen voor West 1 en 2 is de koppositie verder uitgebouwd. • De Agro & Tuinbouw & Food sector is van grote economische en maatschappelijke betekenis voor West-Nederland. De toegevoegde waarde van deze sector is 9% van het bruto binnenlands product. Deze sector

[20] Kennis- en Innovaatieagenda 2018-2021, Maatschappelijke uitdagingen en sleuteltechnologieën
[21] https://www.topsectoren.nl/actueel/nieuws/2018/januari/18-01-18/topsectoren-dragen-bij-aan-nederland-circulair-2050

	levert met 10,6% een belangrijke bijdrage aan de werkgelegenheid en zijn verantwoordelijk voor ongeveer 55% van het positieve handelssaldo van Nederland. De internationale markt is hierbij een pilaar voor de versterking van het verdienvermogen van de sectoren[22].[2] • In de hele wereld zijn landen en organisaties inmiddels op zoek naar kennis en begeleiding voor klimaatadaptatie. Nederland staat wereldwijd hoog aangeschreven als het gaat om het samenbrengen van kennis en kunde op dit gebied. Vanuit een rijke geschiedenis van leven met water, is in West-Nederland een ijzersterk cluster ontstaan van overheden, kennisinstellingen en bedrijven die aangetoond hebben effectief te kunnen samenwerken om wateruitdagingen tijdig het hoofd te bieden. • Het zwaartepunt van de tuinbouw in Nederland ligt in West-Nederland met maar liefst 5 Greenports en een toegevoegde waarde van vele miljarden euro's. • De waterschappen hebben afvalstromen rijk aan grondstoffen en hebben energetische mogelijkheden.
Thema 3: Gezondheid en Zorg	• Biotechnologie, medische technologie en elektrische machines hebben meeste patentaanvragen.. • In Kansen voor West 2 is veel geïnvesteerd in eHealth en MedTech. Dit biedt een goede basis voor doorontwikkeling en opschaling. • Op het gebied van de rode life science in West Nederland met de academische ziekenhuizen in Amsterdam-Rotterdam en Leiden toonaangevend. Op een aantal gebieden zelfs wereldtop zoals rond het cluster radiologie en imaging van Amsterdam en regeneratieve geneeskunde in Leiden, mede dankzij de investeringen uit de Kansen voor West rondes. • De toepassing van innovaties in de zorg is in West Nederland niet alleen technologisch: bv. de aanpak van obesitas, ouderenzorg, zorg op afstand, aanpak zorgpersoneel,
Thema 4: Veiligheid	• Op het gebied van veiligheid heeft West-Nederland een internationaal onderscheidende en kansrijke positie. Dit dankt de regio onder meer aan de aanwezigheid van toonaangevende (inter)nationale organisaties, zoals Europol's European Cyber Crime Center (EC3), NATO Communications and Information Agency (NCIA) en de aanwezigheid van ministeries als Defensie en Justitie & Veiligheid. Daarnaast dragen instellingen als de Universiteit Leiden, Universiteit Delft, TNO, Haagse Hogeschool en de Cyber Security Academy (CSA) bij aan een sterke onderwijs- en kennisbasis op het gebied van (cyber)security • Met The Hague Security Delta (HSD) is in West-Nederland een sterk veiligheidscluster gevestigd, dat als inhoudelijke focus nationale veiligheid, urban security, cyber security, forensics en bescherming van vitale infrastructuur heeft. De HSD fungeert als voertuig om het totaal aan bedrijven, overheden en kennisinstellingen (het ecosysteem) met elkaar te

[22] https://www.topsectoren.nl/actueel/nieuws/2018/januari/18-01-18/topsectoren-dragen-bij-aan-nederland-circulair-2050

	verbinden en hoogwaardig te laten renderen, onder andere op het gebied van innovatiesamenwerking. • In 2017 is door Policy Research een economische impactstudie naar het veiligheidscluster in de regio Den Haag uitgevoerd. Daaruit blijkt: de economische impact van het cluster blijft toenemen en deze groei is structureel hoger dan de landelijke groeipercentages. Het gaat om 15.200 directe en 13.250 indirecte banen binnen de deelsectoren National Security, Cyber Security, Critical Infrastructure, Urban Security, Forensics en Education & Research. Dit is 25% van de totale werkgelegenheid binnen het Nederlandse veiligheidsdomein. De totale omzet van het veiligheidscluster in de regio is 2,3 miljard euro.

Zwaktes	
Thema 1: Energietransitie en Duurzaamheid	• Regelgeving is vaak niet toegesneden om investeringen in innovatieve oplossingen door te voeren. Denk aan het terug leveren van energie bij eigen opwekking, Maar ook gebruik van waterstof en geothermie. • Opslag van nieuwe energievormen voor af- en opvang bij ongelijkmatige productie behoeft nog veel innovatie. • Stimulering van gebruik van duurzaam materiaal is nog matig ontwikkeld. • Gebrek aan vakmensen leidt tot vertraging bij het realiseren van transitie-ambities. • Bij circulaire innovatie zijn er logistieke belemmeringen rond grondstoffen. • Politiek-bestuurlijke onzekerheid over het klimaatbeleid heeft een negatief effect op investeringsbereidheid. • Arbeid is duur, het is lastig innovatie en bijvoorbeeld milieuvoordelen te verdisconteren in de prijzen. • Markten werken soms verkokerd: reskilling van sector naar sector wordt geblokkeerd door ondernemers. Verkokering vormt ook een probleem om te komen tot interdisciplinaire samenwerking. • De mismatch, verschil in beschikbaar arbeidspotentieel en aantal niet vervulbare vacatures, neemt toe in deze sector. • Schaalgrootte van het MKB matcht niet bij grote onderzoeksprogramma's (zoals bv Clean Sky), het is voor Mkb'ers vaak lastig om aan te haken. • Er is nog steeds een tekort aan kapitaal voor bepaalde innovaties.
Thema 2: Landbouw, Water en Voedsel	• De concurrentie neemt toe en geavanceerd gebruik van sleutel-technologieën is dan ook nodig. De innovatiesnelheid zal cruciaal zijn voor het behoud en de uitbouw van deze wereldwijde koppositie van West Nederland in de topsectoren food-tuinbouw en uitgangsmaterialen en water. • Tekort aan betaalbare en tijdelijke huisvesting, met mogelijkheden voor groei.
Thema 3: Gezondheid en Zorg	• Ook hier geldt dat prikkels en regelgeving vaak nog belemmerend werken op het breed toepassen van innovaties voor digitale zorg en medicijn

	ontwikkeling, maar ook voor het uitfaseren van innovaties en processen die verouderd zijn. • Ook het snel en breed toepassen van medicijnen en technieken/operaties/therapieën om mensen sneller van innovaties te kunnen laten profiteren is niet goed ingeregeld in het zorgsysteem. • Financiering van vernieuwingenin de Nederlandse zorg is complex.
Thema 4: Veiligheid	• De technologische ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van Artificial Intelligence, gaan snel en vereisen grote investeringen voor onderzoek, ontwikkeling en implementatie. Op dit moment wordt in het ontwerp van deze technologieën niet altijd nagedacht over veiligheid, recht en ethiek en zijn buitenlandse (Tech) multinationals vaak leidend. Dat kan ten koste gaan van de waarden die wij belangrijk vinden voor onze samenleving (zoals privacy) en creëert een afhankelijkheid van buitenlandse technologie. • Volgens het Cybersecuritybeeld Nederland 2019 van de Rijksoverheid is er sprake van een permanente digitale dreiging en hebben landen als China, Iran en Rusland offensieve cyberprogramma's die gericht zijn tegen Nederland. De middelen die deze actoren tot hun beschikking hebben worden steeds geavanceerder en complexer. Zij richten zich daarbij op strategische doelen zoals internationale organisaties en de vitale infrastructuur. • De adaptatie van digitale oplossingen binnen het MKB blijft achter en dat geldt ook voor cybersecurity binnen het MKB. • Er is voor veiligheid gerelateerde beroepen een tekort aan talent, vooral op het gebied van IT (data science & cybersecurity). Voor bepaalde functies (software development, Artificial Intelligence, data science) moeten mensen van buiten NL worden aangetrokken. • Er is een lage succesratio bij het binnenhalen van Europese subsidies. • Er zijn veel verschillende cybersecurity initiatieven die soms overlappen in thema en doelgroep, daardoor is er een versnipperd landschap. Ook is er nog onvoldoende leiderschap (publiek en privaat) met bereidheid tot open innovatie en sterke netwerken.

Kansen	
Thema 1: Energietransitie en Duurzaamheid	• Met het nationale Klimaatakkoord gaan we richting schone en duurzame energie. Door energietransitie ontstaan er meer innovaties op dit gebied. • TNO zegt dat maatregelen uit het klimaatakkoord naar verwachting 39 tot 72 duizenden voltijdsbanen bij zullen komen[23]. • Energieconversie en -opslag zijn belangrijke technologieën voor de toekomst. • In West-Nederland worden al veel stromen gerecycled; kans is ook om het proces van recycling volledige klimaatneutraal op te pakken, zodat innovaties aan meerdere doelen bijdragen. Een voorbeeld hiervan is een

[23] https://nos.nl/artikel/2276500-tno-tienduizenden-nieuwe-banen-door-klimaatplannen.html

	elektrische overslagkraan voor het lossen van schepen of een elektrische puinbreker voor de recycling van betonpuin (gevoed met duurzame elektriciteit. • West-Nederland kan voorop lopen door te investeren in innovatieve luchtvaart, er is al een ecosysteem met top-kennisinstellingen en hoogwaardig, innovatief MKB en grote bedrijven. • Samenwerking op het gebied van duurzaamheid is de sleutel tot succes, bijvoorbeeld in de bouw, waar aanbieders, toeleveranciers, architecten, aannemers, technologie aanbieders zoals 3D printing samenwerken in een BouwLab. • De boomkwekerij- en hovenierssector kunnen verdere vergroening mogelijk maken door innovatieve mogelijkheden voor opvang van fijnstof, stikstof en CO_2.
Thema 2: Landbouw, Water en Voedsel	• De agrarische sector kan stevig bijdragen aan de ontwikkeling en schaalsprong van de circulaire economie. Verduurzaming wordt dikwijls als *wicked problem* gekenmerkt en vraagt dus om een lange adem, maar tegelijkertijd nieuwe, ongestructureerde oplossingen. • De maritieme industrie in de regio heeft een leidende positie in de delta- en watertechnieken die wereldwijd nodig zijn in de strijd tegen de gevolgen van klimaatverandering. Dat biedt kansen voor groei[24]. • Betrouwbare lokale voedselvoorziening en veilige delta's • Urgentie van waterbekkens
Thema 3: Gezondheid en Zorg	• Zowel op het gebied van zorg: Zorgrobotica, eHealth- toepassing MedTech en digitalisering heeft West Nederland een sterke positie en is ook fors geïnvesteerd in de vorige twee KVW rondes. Deze innovatie zal nog verder moeten worden uitgebouwd om in meer situaties tot een rendabel gebruik te leiden. • Toepassing van Kunstmatige Intelligentie biedt grote kansen. • MedTech opleidingen en kennis aan de bedden is gewenst.
Thema 4: Veiligheid	• Kansen bevinden zich op het snijvlak van veiligheid en (sleutel)technologieën, zoals bijvoorbeeld A.I. & Quantum. Er is innovatie nodig op het gebied van technologie, producten, processen, mensen, regelgeving & ethiek. Dat vergt o.a. multidisciplinair onderzoek en (cross-sectorale) samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennis-onderwijsinstellingen. West-Nederland is hierin al sterk en het biedt de regio zowel maatschappelijk als economische kansen (o.a. meer investeringen en banen). • Thematische kansen die mogelijk versterkend kunnen werken voor het veiligheidscluster liggen op het gebied van Operationele Technology (OT), Digital Forensics & certificering van hard- en software. • Nederlandse innovaties kunnen internationaal worden vermarkt (vanwege hoge kwaliteit en betrouwbaar en neutraal imago)

[24] RNE, p.4

	• Veiligheid is een breed begrip: er is niet alleen klassieke openbare orde & veiligheid, maar bijvoorbeeld ook cybersecurity, sociale veiligheid, voedselveiligheid en klimaatveiligheid. Het lokale bestuur speelt een steeds belangrijkere rol bij veiligheidsvraagstukken (bijv. door toenemende digitalisering in de stad).
Algemeen	•

Bedreigingen	
Thema 1: Energietransitie en Duurzaamheid	• TNO zegt dat door het klimaatakkoord 6 tot 11 duizend voltijdsbanen zullen verdwijnen in o.a. kolencentrales, tankstations, garages[25]. • Er is een groot te kort aan werknemers die kennis hebben van duurzame energietechnieken. Als het aantal werknemers met kennis van energietransitie niet toeneemt stagneert de verduurzaming van Nederland. • Disruptieve ontwikkelingen in internationale energiemarkt • Kosten van verduurzamingsmaatregelen zijn relatief hoog. Deze kosten worden vaak op de lange termijn terugverdiend. Door productinnovaties kunnen deze kosten dalen. • Door technologische en legislatieve belemmeringen wordt gebruik van duurzame energie nog niet optimaal gestimuleerd. • Draagvlak onder inwoners is van groot belang om duurzame energie en besparingsdoelen te halen; het draagvlak schiet op onderdelen tekort. • Omdat momenteel veel gaten zitten in de glasvezelinfrastructuur in enkele regio's, vooral in en rond grote steden, kan de toekomstige uitrol van 5G onder druk komen te staan[26]. • Hoewel de luchtvaart nu 2,3% van de totale CO2-uistoot voor z'n rekening neemt, loopt dit percentage op tot 63% in 2050 als de sector niet alle zeilen bijzet om te verduurzamen.
Thema 2: Landbouw, Water en Voedsel	• Het klimaatbestendig maken van toekomstige voedselproductie en daarbij ook meer klimaatonafhankelijk produceren vergt nog flink wat innovatie om dit in rendabele concepten vorm te geven. Dit si ene bedreiging om snel de missiedoelen te kunnen halen. • Exact hetzelfde geldt voor watervoorziening en deltatechnologie. • Klimaatverandering met de bijbehorende extreme weersituaties vormen serieuze uitdagingen voor de watersector.
Thema 3: Gezondheid en Zorg	• Zorgkosten, -capaciteit en wetgeving zijn nog belemmerende factoren voor doorontwikkeling eHealth en digitalisering. Een bedreiging is ook de zeer traditionele instelling van de zorgsector met name aan de proceskant. MedTech toepassen in de techniek wordt nog wel geaccepteerd. Maar procesinnovatie middels digitaal werken en robotisering is nog verre van geaccepteerd.
Thema 4: Veiligheid	• Door nieuwe technologische ontwikkelingen ontstaan vaak onvoorzien nieuwe veiligheidsvraagstukken: zoals de plotselinge opkomst van fake

[25] https://nos.nl/artikel/2276500-tno-tienduizenden-nieuwe-banen-door-klimaatplannen.html
[26] Economische Monitor Zuid-Holland 2019

	news en deep fake video's via social media, maar ook kan bijvoorbeeld de ontwikkeling van de kwantumcomputer een bedreiging vormen voor de digitale veiligheid, omdat door deze extra rekenkracht cryptografische sleutels, die eerder onbreekbaar waren, dan eenvoudig kunnen worden gebroken. Om dit risico af te deken is er onderzoek nodig naar cryptografie die kwantum-bestendig is, de zogenoemde post-quantum cryptografie[27]. • Geo-politieke ontwikkelingen kunnen de onveiligheid in de wereld en in Nederland vergroten, waardoor Nederlandse organisaties doelwit worden. • Het effect van investeringen in (cyber)security is soms moeilijk meetbaar (de incidenten die worden voorkomen zijn immers niet zichtbaar) waardoor sommige partijen wachten met het nemen van maatregelen totdat het te laat is. • Ondermijning is een dreigend risico.

[27] TNO-rapport, p.15

Bijlage 2: Thema's en missies missiegedreven innovatiebeleid

In 2019 heeft het Kabinet haar missiegedreven innovatiebeleid gelanceerd. Op 4 hoofdmissies zijn met stakeholders en in triple helix verband kennis en innovatieagenda's opgesteld en op 11-11-2019 is het bijbehorende Kennis en Innovatie contract getekend, waarbij de regio uitdrukkelijk partner is. De doelstelling van dit beleid voor het Rijk zijn hieronder samengevat.

1. Thema Energietransitie en Duurzaamheid

A) Volledig CO_2 vrij elektriciteitssysteem in 2050
B) CO_2 vrije gebouwde omgeving in 2050
C) In 2050 zijn producten, processen en grondstoffen in de industrie netto klimaat neutraal en 80% circulair
D) Emissie-loze mobiliteit voor mensen en goederen in 2050
E) In 2050 is het systeem voor landbouw en natuur netto klimaat neutraal

2. Thema Landbouw, Water en Voedsel

F) In 2030 is in de land- en tuinbouw het gebruik van grondstoffen en hulpstoffen substantieel verminderd en worden alle eind- en restproducten zo hoog mogelijk verwaard. De emissies van vervuilende en vermestende stoffen naar grond- en oppervlaktewater zijn tot nul gereduceerd. Ecologische omstandigheden en processen vormen het vertrekpunt voor voedselproductie waardoor biodiversiteit zich herstelt en de landbouw veerkrachtiger wordt
G) In 2050 is het systeem van landbouw en natuur netto klimaatneutraal
H) Nederland is in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust.
I) In 2030 produceren en consumeren we gezond, veilig en duurzaam voedsel en verdient de boer een eerlijke prijs.
J) Voor de mariene wateren is er in 2030 en voor rivieren, meren en estuaria in 2050 een balans tussen enerzijds ecologische draagkracht en waterbeheer (waterveiligheid, zoetwatervoorziening en waterkwaliteit) en anderzijds de opgaven voor hernieuwbare energie, voedsel, visserij en andere economische activiteiten.
K) Nederland is en blijft de best beschermde delta en leefbare ter wereld, ook na 2100, door het tijdig nemen van toekomstbestendige en integrale maatregelen tegen beheersbare kosten.

3. Thema Gezondheid en Zorg

L) In 2040 leven alle Nederlanders tenminste vijf jaar langer in goede gezondheid, en zijn de gezondheidsverschillen tussen de laagste en hoogste sociaal-economische groepen met 30% afgenomen.
M) In 2040 is de ziektelast als gevolg van een ongezonde leefstijl en ongezonde leefomgeving met 30% afgenomen.
N) In 2030 wordt 50% meer zorg in de eigen leefomgeving (in plaats van in zorginstellingen) georganiseerd, samen met het netwerk rond mensen

O) In 2030 is het percentage mensen met een chronische ziekte of levenslange beperking dat naar vermogen kan meedoen in de samenleving met 25% toegenomen.
P) In 2030 is de kwaliteit van leven van mensen met dementie met 25% toegenomen.

4. Thema Veiligheid

Q) In 2030 is het zicht op illegale activiteiten en geldstromen zodanig verhoogd dat georganiseerde criminaliteit riskant en slecht lonend is.
R) In 2035 beschikt Nederland over de marine voor de toekomst. Die beschermt de Nederlandse waarden en welvaart en geeft veilige toegang tot wereldwijde wateren. Zij heeft een antwoord op onvoorspelbare en onvoorstelbare ontwikkelingen in dreiging en technologie en vervult haar missies effectief, efficiënt en flexibel.
S) In 2030 heeft Nederland een operationeel inzetbare ruimtevaartcapaciteit voor Defensie en Veiligheid. Ruimtevaartcapaciteit omvat in deze definitie zowel satellieten, infrastructuur op de grond als de mogelijkheid van informatieverwerking.
T) Nederland is in staat om op een veilige wijze de economische en maatschappelijke kansen van digitalisering te verzilveren Door in te zetten op het ontwikkelen van cybersecurity kennis en innovatie streeft Nederland ernaar om binnen vijf jaar in de top 10 van zowel de Global Cybersecurity Index als de National Cyber Security Index te staan.
T) In 2030 werkt de krijgsmacht volledig genetwerkt met andere diensten en met integratie van nieuwe technologieën, zoals onbemande systemen, elektromagnetisch spectrum en social media, waardoor we de decision loop sneller en beter dan de tegenstander doorlopen.
U) In 2030 werkt de krijgsmacht volledig genetwerkt met andere diensten en met integratie van nieuwe technologieën, zoals onbemande systemen, elektromagnetisch spectrum en social media, waardoor we de decision loop sneller en beter dan de tegenstander doorlopen.
V) Om samen sneller te innoveren moet er een permanent fijnmazig innovatienetwerk ontstaan waarbij vraag en aanbod bij elkaar worden gebracht om vervolgens kort-cyclisch succesvolle innovaties te implementeren. Het stimuleren van innovaties op basis van (sleutel)technologie leidt tot toepassingen in civiele domeinen en de benutting van oplossingen door civiele organisaties.
W) In 2030 verzamelen veiligheidsorganisaties nieuwe en betere data, met slimmere analyses worden de juiste interventies gedaan en worden ze niet verrast.
X) Het vak van veiligheidsprofessional behoort in 2030 tot de top 10 van meest aantrekkelijke beroepen in Nederland.

Bijlage 3: Inkleuring per partner

Provincie Noord Holland

De provincie Noord-Holland heeft in het coalitieakkoord ‘Duurzaam doorpakken!’ ruim € 200 miljoen aan extra investeringen in schone energie, goede bereikbaarheid per auto, fiets en openbaar vervoer, een gezonde leefomgeving, cultuur, natuur, schoon water, natuur-inclusieve landbouw en open landschap opgenomen. De nieuwe coalitie gaat ambitieus aan de slag om de doelstellingen van Parijs te halen, werkt de daarvoor benodigde maatregelen uit in een routekaart en sluit samen met partners een nieuw Energieakkoord. Er wordt volop ingezet op energiebesparing en innovatie, zoals geothermie, waterstof en warmte-koudeopslag. Hierbij vervullen de havens van IJmuiden/Amsterdam en Den Helder een cruciale rol als potentiele draaischijf voor de aanlanding, opslag, omzetting en doorvoer van de op de Noordzee opgewekte duurzame energie. Om al deze ambities waar te maken is een passend opgeleide beroepsbevolking nodig. Daarom zet de provincie in op verbeteren van de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt.
Ook het MKB is een belangrijke drijvende kracht in deze transities. Daarom geeft de provincie vervolg aan de eerder opgezette innovatieinstrumenten (Go!-NH, PIM en de innovatiefondsen) voor het MKB.
Aandachtsgebieden zijn energiebesparing en duurzame opwekking energie in de gebouwde omgeving, energiebesparing in de industrie (onder meer ontwikkelen van warmtenetten), ontwikkeling van de havens tot draaischuijven voor duurzame energie, duurzame mobiliteit, smart mobility, verduurzaming glastuinbouw (onder meer gebruik van geothermie), tegengaan bodemdaling veenweidegebied, biobased/circulaire economie, voedsel, blue growth, marine energy en smart industry.

Voorbeelden:

Belangrijke innovatie ecosystemen (jn ontwikkeling) zijn Amsterdam Science Park (o.a. quantumtechnologie, life sciences, Amsterdam Green Campus en duurzaamheid) en de Energy & Health Campus in Petten rondom de komst van de Pallas reactor. Ondersteuningsinstrumenten voor het innovatieve MKB, zoals het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland, het Innovatiefonds NH ism kennisinstellingen, PIM en GO!-NH. Regionale campusvorming rondom techniek en technologie, zoals Techport Velsen, TerraTechnica en de AgriTech Campus.

Op het gebied van energiestransitie zien we de o.a. de ontwikkeling van regionale warmtenetten in Amsterdam, Alkmaar e.o. en Zaanstad, Energy Innovation Park Alkmaar met o.a. Investa (onderzoekscentrum biomassavergassing) en de dutch marine energy centre in de Kop van Noord-Holland. Advanced Materials zien we in TechValley en het Composietencluster (Noord-Holland/West Friesland).

Amsterdam

Het Amsterdams innovatiebeleid wordt gekenmerkt door focus op de grote transitieopgaven van de stad en regio. Daarbij staan de thema's energietransitie, circulaire economie, gezondheid van burgers, mobiliteit, digitalisering en klimaatadaptatie voorop. Op elk van deze gebieden worden roadmaps ontwikkeld. Om gericht aan deze transities te werken focussen we ons op – huidige en toekomstige – grootstedelijke uitdagingen die leiden tot versterking van innovatie, leefkwaliteit en inclusieve groei in de regio.
Daarnaast wil Amsterdam een aantrekkelijke, innovatieve stad blijven voor bedrijven, bezoekers en bewoners, waarbij het innovatieprofiel mede wordt gevormd door de grote startup community, de sterke inzet op sociale innovaties (armoedebeleid, wijkaanpak, bewonersinitiatieven), de - mede door de komst van de EMA - groeiende Life Science sector en het steeds meer toepassen van slimme data bij het oplossen van stedelijke problemen. De Metropoolregio Amsterdam heeft nog steeds de ambitie om te behoren tot de top 3 van meest kennis-intensieve regio's van Europa en als 'smart city' internationaal voorop te lopen. Dit alles kan niet worden gerealiseerd zonder aandacht voor het talent van de toekomst, dat in Amsterdam zichzelf optimaal kan ontwikkelen.
Innovatiebeleid is daarom terug te vinden in de diverse stedelijke beleidsprogramma's (oa. Circulair, Duurzaamheid), maar ook in de Actie-Agenda van de MRA, de vijf uitdagingen van de Amsterdam Economic Board en het Life Science & Health actieprogramma. Amsterdam is een diensteneconomie, en een sterke diensteninnovatie vraagt om intensieve interactie met een grote diversiteit aan klanten die je in de stad vindt, niet direct om gespecialiseerde R&D in relatief gesloten ketens of disciplines. Open innovatie is uitgangspunt, waardoor de stad in 2016 door de EC uitgeroepen tot Innovatiehoofdstad van Europa. Veelbelovende zich ontwikkelende kennisclusters zijn: Creatieve industrie, Artificial Intelligence (AI), Life Science & Health en Fintech. Belangrijke clusters in de Metropoolregio blijven de Logistiek, Zakelijke diensten (ook voor High-Tech) en ICT.

Voorbeelden

Circulair, digitaal, en energietransitie/klimaat zijn de grootste transitieopgaven. Clusters en netwerken ontwikkelen zich rond de volgende thema's:

- digitalisering (digital rights, inclusie, datagebruik);
- AI (binnen AI technology for people committeren vooraanstaande Amsterdamse kennisinstellingen zich eraan de komende tien jaar 1 miljard euro te investeren);
- Life Sciences (rode LS, oncologie, neurologie, imageing. UMC Amsterdam als topspeler in Europa en EMA, waarbij vooral de medische innovatie op het brede terrein van diagnostiek, imageing en preventief en curatieve geneeskunde een grote sterkte is die uitgaande van de missies verder kan worden doorontwikkeld)
- High-Tech systemen en materialen (diensten en maakindustrie, oa. Nanolithografie, imageing (nieuwe bio-informatica tools, grootschalige beeldanalyse-ketens, statistische methoden, machine learning technieken en visuele analyse-tools)
- Energie: waterstofontwikkelingen (groene fabriek, oa. Tata, Haven Amsterdam, batterijtechnologie), zero-emissie stadslogistiek, online energie-marktplaatsen

- Smart mobility: Urban Mobility Lab Amsterdam, e-Buurthubs, voorspellen en real-time sturen van verkeersstromen, Mobility as a Service en Green Amsterdam Logistics Area-lab)

Provincie Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland kiest voor een gezonde en groene economie, waar iedereen mee doet. Voor een bereikbaar Zuid-Holland waarbij verkeers- en waterveiligheid voorop staan. Voor een verantwoord en realistisch klimaat- en energiebeleid. Voor een open en inclusieve samenleving met gelijke kansen voor iedereen, waarin iedereen meetelt en meedoet. De provincie stimuleert innovaties die bijdragen aan CO2-vrije elektriciteit. Naast wind en zon zijn dat onder andere ultradiepe geothermie, warmtenetten, waterstof en getijdenenergie en andere innovatieve vormen en slimme vraag-aanbodmogelijkheden. Biomassa¬centrales hebben niet de voorkeur. De provincie stimuleer pilots en opschaling voor de ontwikkeling van een duurzaam en slim energiesysteem in Zuid-Holland onder de noemer Deltagrid 2050. De provincie stimuleert ontwikkeling en toepassing van innovaties in het MKB, onder andere met de MIT-subsidieregeling en via nieuwe manieren om kennis te delen. De provincie koerst aan op het realiseren van omgevingen (zoals fieldlabs, Groene Cirkels, Zandmotor en innovatieprogramma's) waarin innovatieve producten, processen en diensten in praktijk worden getest. Uitgangspunt voor het innovatiebeleid is de Roadmap Next Economy. De focus van Zuid-Holland is niet op 1 of meer sectoren of niches (de provincie kent immers een sterke aanwezigheid van alle topsectoren en heeft competenties om aan alle missies een bijdrage te leveren), maar in het beter verbinden van de sectoren en disciplines door de focus op maatschappelijke uitdagingen. Daarbij gaat het óók om het beter integreren van álle stakeholders in de innovaties die bijdragen aan de oplossing van de maatschappelijke uitdagingen. Die stakeholders zijn klanten, burgers, en andere actoren die (positieve of negatieve) gevolgen ondervinden van de omschakeling naar innovatieve oplossingen. Vaak vragen deze innovaties om een ander business model. Door die focus op maatschappelijke uitdagingen en de nieuwe business modellen dragen we ook bij aan de versnelde transitie naar een duurzame en digitale economie, die moet zorgen dat onze regio ook in de nieuwe economie een sterke concurrentiepositie heeft.

Voorbeelden:

1. Green Village ((innovatie in de gebouwde omgeving),
2. Onder de vlag van de Q-campus werken bedrijven zoals Intel en Microsoft samen met QuTech, een TNO en TU Delft instituut, en wordt er fors geïnvesteerd in R&D.
3. RegMed XB Het LUMC leidt twee van de drie moonshot-projecten van het internationale consortium en zal eveneens een stamcel faciliteit bouwen.
5. SMITZH (Smart Manufacturing Industriële Toepassing Zuid-Holland) is een Digital Innovation Hub in Zuid-Holland en behelst een samenwerking van field labs die bijdragen aan de digitalisering van de maakindustrie. .
6. ZH heeft een zeer sterk space cluster en beschikt bijvoorbeeld over fieldlab SAM|XL, waar de TU Delft samen met het bedrijfsleven werkt aan slimme oplossingen voor het verhogen van de kwaliteit én het productievolume van composiet constructies, onder andere voor de vliegtuigbouw.

Rotterdam

In Rotterdam is de Roadmap Next Economy (RNE) leidend in het innovatiebeleid. De RNE is de langetermijnvisie voor Zuid-Holland om tot een duurzame en sterk concurrerende economie te komen.
De RNE onderscheidt vijf transitiepaden die nodig zijn om de nieuwe economie van de regio Zuid-Holland vorm te geven. Deze zijn:
1. Smart Digital Delta (naar nul marginale kosten) dat zich richt op de acties die nodig zijn om de connectiviteit van de regio te verhogen en de stap te maken naar een digitale economie: betere digitale verbindingen, netwerken, platforms en data.
2. Smart Energy Delta (naar nul koolstof) dat zich richt op de acties die nodig zijn om een infrastructuur op te zetten voor hernieuwbare energie: slimme netwerken, nieuwe schone energiebronnen, conversie- en opslagtechnologie.
3. Circulair Economy (naar nul afval) dat zich richt zich op de acties die nodig zijn om het gebruik en hergebruik van hulpbronnen en reststoffen in onze regio mogelijk te maken.
4. Next Education (naar permanent leren) dat zich richt op de acties die nodig zijn om mensen beter aan te sluiten op de veranderende arbeidsmarkt.
5. Next Society (naar een inclusieve samenleving) dat zich richt op de acties die nodig zijn om de organisatiekracht vanuit de burger zo goed mogelijk te faciliteren en werkzoekenden aan het werk te helpen.

Voorbeelden

Living Labs (fieldlab 2.0) die aansluiten bij de Leer-Werkakkoorden. Voorbeeld van Living Lab Sharehouse/Smart Logistics; Proof-of-concept financiering, aansluitend bij het in deze periode geïnitieerde POC-fonds UNIIQ alsmede transitiefinanciering; Kwantum als belangrijke sleuteltechnologie; Continuering inzet Deltatechnologie; Smart City ontwikkelingen (met name digitaal gedreven) Stimulering innovaties in de zorgsector; chemisch technologie gericht op circulair; waterstofinnovaties.
Voor Rotterdam is medtech/life science & health technologies, onder coördinatie van Erasmus MC en TU Delft en Erasmus Universiteit een relevant cluster
Binnen digitalisering lijkt voor de regio Rotterdam Kwantumtechnologie/internet een key ontwikkel issue. Waterstof, industriële elektrificatie en batterijtechnologie zijn groeidomeinen. De gemeente Rotterdam en het Havenbedrijf Rotterdam hebben een fieldlab opgezet om concrete toepassingen en oplossingen te ontwikkelen, gebaseerd op blockchain technologie, genaamd BlockLab.

Voor de energietransitie in het havengebied is het In Drie Stappenplan voor verduurzaming van het industriecluster Rotterdam-Moerdijk leidend. Hierin wordt achtereenvolgens ingezet op:
Stap 1: Efficiency en infrastructuur
Stap 2: Een nieuw energiesysteem, gebaseerd op groene elektronen, elektrificatie en waterstof
Stap 3: Een nieuw circulair grond- en brandstoffensysteem

Vooral voor stap 2 en 3 is het doorontwikkelen van innovatieve oplossingen nog noodzakelijk. Naast dit plan wordt koppeling gezocht met de verduurzamingsopgaves van scheepvaart en luchtvaart.
Het volledig circulair maken van productieprocessen is één, maar bij chemische technologie draait het vooral om processen zoals in Kansen voor West II zijn opgezet rond Asbeter en Waste to Chemicals. Bij Waste to Chemicals wordt ongesorteerd afval omgezet in methanol bruikbaar voor de chemische industrie en bij Asbeter wordt asbest omgezet in schoon zand.

Den Haag

Voor Den Haag is met de nieuwe economische visie het missiegedreven innovatiebeleid centraal komen te staan om toe te werken naar een veerkrachtige economische structuur. Deze missies vormen met de SDG's de basis van de maatschappelijke uitdagingen die worden ingezet om de economie te versterken. Daarin licht de focus vanuit Haags perspectief naast een circulaire, klimaat neutrale economie ook op de volgende pijlers:
- werken aan veilige wereld (Security Delta)
- werken aan een rechtvaardige wereld (legal & policy cluster)
- werken aan een betere wereld (ImpactCity)

Het is de doelstelling de economische structuur en deze pijlers te verbreden, vernieuwen en te verdiepen, door volop te werken aan innovaties binnen deze sectoren. Door deze sectoren te combineren met de gestelde doelen en de sleutel technologieën kan de economische groei verder worden aangesterkt. Belangrijke sleuteltechnieken zijn voor Den Haag digitalisering, AI, blockchain en kwantumtechnologie. Door deze te combineren met de maatschappelijke opgaven, ontstaan nieuwe concepten en ideeën die, vanuit de gedachte van *Tech for good* en *Doing good, doing business*, de wereld beter maken en tegelijkertijd de lokale en regionale economie versterken omdat de samenwerking wordt gevonden met lokale spelers.

Daarnaast ligt de focus in de visie op drie nieuwe opkomende clusters, namelijk zorg, maakindustrie (composieten in regio Ypenburg) en bouw (duurzame innovatie, bijvoorbeeld stikstofvrij bouwen). Door cross-overs tussen de bestaande en nieuwe clusters, ontstaan nieuwe kansen voor het verder versterken van de economische structuren.

Voorbeelden

Den Haag kent een aantal belangrijke pijlers in de economische structuur:

Security delta,
De Security Delta is een krachtig onderdeel van het economisch profiel van Den Haag. Veiligheid is ook één van de maatschappelijke thema's binnen het missiegedreven innovatiebeleid van het Rijk. Den Haag beschikt over een sterke, internationaal onderscheidende uitgangspositie om nog meer te profiteren van de groeiende (internationale) behoefte aan veiligheidsinnovaties, bijvoorbeeld – maar niet uitsluitend – op het gebied van cybersecurity. Dit doen we door in te zetten op de toegang tot innovatie, kennis, markt, talent en kapitaal.

Legal & Policy
We moeten op een maatschappelijk verantwoorde manier omgaan met digitalisering en Europa neemt daarin het voortouw. Publieke waarden staan centraal. Digitalisering moet ten goede komen aan burgers en bedrijven op alle gebieden, zodat iedereen mee kan doen. Het Legal & Policy cluster biedt potentie om met de aanwezigheid van overheidsorganisaties en internationale organisaties

in Den Haag meer innovatie te stimuleren op het gebied van GovTech, CivicTech, LegalTech en Regulatory Tech.

Impact city
ImpactCity kent een groeiende gemeenschap van risico nemende pioniers en (sociaal) ondernemers die onder het motto ‘doing good, doing business’ werken aan innovaties voor een betere wereld. Hiermee wordt een brug geslagen tussen de SDG’s en innovatie, technologie en producten. Toegang tot kapitaal is daarbij essentieel. We focussen op thema’s waarin we een goede positie hebben doordat de benodigde stakeholders aanwezig zijn in stad en regio: klimaat, voedsel, humanitair, water en nieuwe energie. Dit cluster richt zich ook op nieuwe energieoplossingen, zoals geothermie, waarbij oude en nieuwe energiepartijen elkaar opzoeken. Onze ligging aan zee biedt kansen voor offshore ontwikkelingen en innovaties op de Noordzee.

Provincie Flevoland

De provincie Flevoland zet in op economische structuurversterking.
Flevoland stimuleert met haar beleid, groei van het MKB, een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en innovatie om het MKB te helpen groeien of om bij te dragen aan de transities naar duurzame energie, een circulaire economie en duurzame en veelzijdige landbouw. Duurzaamheid is in het economisch beleid van Flevoland een belangrijk overkoepelend thema.
Met verschillende gebiedsontwikkelingen, draagt de provincie samen met partners bij aan
ontwikkelingen die de brede welvaart in het gebied ten goede komen.

Focus op het ontwikkelingen en stimuleren van innovaties in maritiem, logistiek, smart mobility, circulaire economie, composieten, landbouw en het versterken van het economisch ecosysteem voor het groeiend MKB (scale-ups).

Voorbeelden
In noordelijk Flevoland het Maritieme Cluster in Urk en de ontwikkeling van een Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum (MITC) in Marknesse. ACM3 bij het Nationaal Lucht- en Ruimtevaart Laboratorium, ACCRES (Application Centre for Renewable RESources), Praktijkcentrum Plant en Omgeving, Testopstelling Windturbines, Kenniscentrum AgroFood & Ondernemen, Aeres Hogeschool Dronten en Almere, hogeschool Windesheim Almere, Werkplaats Floriade.

Provincie Utrecht

In de regio Utrecht is regionale strategische economisch beleid opgenomen in de Regionale Economische Agenda (REA). Met deze REA wordt gewerkt aan een duurzame en gezonde toekomst met aandacht voor brede welvaart. Daarbij ligt de forcus op de volgende maatschappelijke opgaven:
1. Toekomstgerichte leefomgeving (energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie, duurzame mobiliteit);
2. Gezonde mensen (preventie, sociale innovatie, voeding en gezondheid);
3. Digitalisering (digitale inclusiviteit, datagedreven innovatie, media- en datawijsheid).

De regio Utrecht richt de economische stimulering enkel op bedrijven, projecten en consortia die bijdragen aan de maatschappelijke opgave voor gezond stedelijk leven. De samenwerking van het regionale economische ecosysteem spitst zich toe op de bijdrage aan een betere toekomst. Stimulering van innovatie en ondernemerschap, (grensontkennende) samenwerking in een triple helix-netwerk en investeren en ontwikkelen door ondermeer de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) is noodzakelijk, als ook het nog meer benutten van de innovatiepotentie vanuit onderzoek en onderwijs. Dit vraagt om een arbeidsmarkt en vaardigheden waarbij aandacht is voor de banen van de toekomst, intersectorale mobiliteit en goede samenwerking op de Human Capital Agenda om de vereiste systeemtransitie op de arbeidsmarkt te bewerkstelligen. Om een dergelijke economie te accomoderen dient ook het vestigingsklimaat hiertoe berust te zijn.

De regio Utrecht zal zich focussen op de maatschappelijke opgaven zoals beschreven in de REA. De volgende sectoren zijn hierbij in Utrecht met name van belang: Life sciences & health, high tech systemen en materialen (diensten), creatieve industrie (cultuur, diensten en media), agro & food, high tech systemen en materialen (brainport en maakindustrie) en logistiek.

In Utrecht liggen naast grote kansen in het toewerken naar een circulaire, klimaatneutrale economie ook grote kansen in het bevorderen van gezondheid en geluk van individuen en van leefbare steden en dorpen. Het economisch, kennis- en innovatieprofiel van Utrecht, met belangrijke sterkten op het terrein van Life Sciences & Health (One Health) en Duurzaamheid, sluit hier ook bij aan.

Het regionaal innovatiepotentieel beperkt zich niet alleen tot de bedrijfstakken die de topsectoren vormen. Essentiële bedrijven in de transitie naar energieneutrale, klimaatbestendige en leefbare steden zijn de ingenieursbureaus, die in de regio zijn geclusterd (Vitale bedrijvenclusters in de regio Amersfoort, UU/EUR 2012) en nauw samenwerken met de bouwsector (burgerlijke en utiliteitsbouw, GWW-sector) en met geodatabedrijven (weer, klimaat, energie, bodem, mobiliteit).
De variëteit in landschappen en (verwachte) verdichting biedt de regio kansen om over een langere periode nieuwe oplossingen voor klimaatbestendige verstedelijking en duurzame energie-opwek in verschillende contexten te testen en

op te schalen. Hiervoor is een nauwe samenwerking binnen de triple/multiple helix onmisbaar.

Nieuwe verdien- en governancemodellen en financieringsconstructies zijn noodzakelijk, evenals maatschappelijke acceptatie- en adaptatiestrategieën. Vanuit het besef van transitiecomplexiteit en gelet op de opschalingsambitie zijn hiertoe partners in de financiële, advies- en creatieve sector nodig. Onder andere het Copernicus instituut van de UU biedt hiervoor kennis en ervaring. Het Utrechtse cluster van zakelijke, financiële en creatieve diensten sluit hier al op individuele basis op aan maar we willen het transitiepotentieel breder en op programmatische basis uitnutten.

De specialisatie van de regio in digitale diensten vertaalt zich nu al naar concrete toepassingen op de nationale missiegerichte innovatiethema's (energietransitie en duurzaamheid; landbouw, water en voedsel; gezondheid en zorg; veiligheid). (Boven)regionale samenwerking met kennisinstellingen draagt bij aan de noodzakelijke verdere doorontwikkeling met gebruikmaking van de sleuteltechnologieën – echter met oog voor nieuwe technologieën. Bij de inzet van sleuteltechnologieën kunnen kostenreductie en grotere efficiency (i.r.t. arbeidsmarktkrapte) belangrijke drivers zijn voor opschaling van innovaties.

Voorbeelden:

- opzetten van slimme energienetwerken (smart grids), opschaling van de proeftuinen van Smart Solar Charging (energietransitie en duurzaamheid; veiligheid irt cybersecurity);
- grootschalige uitrol Nul-op-de-meter woningen en One Stop Shop-renovatieconcept (energieneutraal bouwen);
- duurzaam waterbeheer in een stedelijke omgeving (H2020-project SCOREwater Amersfoort);
- klimaatadaptatie, waaronder Copernicus project European Centre for Medium Weather Forecast (UU Geoscience//KNMI/Copernicus/RIVM);
- koppelen van (veilige) voeding aan gezondheid (onderdeel Voeding & gezondheid binnen de Regiodeal FoodValley; Future Food Utrecht), en aan verduurzaming (o.a. eiwittentransitie);
- verbinden energietransitie en duurzaamheid aan een gezonde bevolking (o.a. Exposome Hub en Data & Kennishub Gezond Stedelijk Leven);
- benutten van de kracht van het cluster creatieve industrie voor nieuwe e-health- en zorgconcepten (Center of Expertise UCreate; HealthHub Utrecht);
- inzetten van de specialisatie in IT en AI (topsector HTSM/smart industries) voor de uitbouw van onze regionale medtech-propositie (o.a. Fieldlab 3D Medical; Pontes Medical; Utrecht Platform for Organoïd Technology);
- ROM regio Utrecht fondsen voor MKB gericht op gezonde verstedelijking.

Gemeente Utrecht

Net als voor de provincie, is voor de gemeente Utrecht de Regionale Economische Agenda (REA) leidend. Vanuit REA wordt ingezet op de volgende maatschappelijke opgaven:
1. Toekomstgerichte leefomgeving: energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie, duurzame mobiliteit;
2. Gezonde mensen: preventie, sociale innovatie, voeding en gezondheid;
3. Digitalisering: digitale inclusiviteit, datagedreven innovatie, media- en datawijsheid.

Aanvullend op de regionale lijn, zijn voor de stad Utrecht het Coalitieakkoord 'Utrecht ruimte voor Iedereen' (2018), de Ruimtelijke Strategie Utrecht (2016) en de regionale Human Capital Agenda (HCA) beleidsstukken op basis waarvan strategische keuzes worden gemaakt. De tijdshorizon van de RSU wordt in 2020 verlengd naar 2040. De regionale HCA wordt in 2020 met regionale partners als opleiders, kennisinstellingen en private partijen doorontwikkeld tot een regionale skills agenda langs de lijn van de REA.

De stad Utrecht werkt opgavegericht aan de maatschappelijke opgaven beschreven in de REA, met 'Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen' als vertrekpunt van de stad. De regio, maar vooral stad Utrecht, ziet zich gesteld voor een omvangrijke verstedelijkingsopgave die, naast grootschalige binnenstedelijke woningbouwopgaven, ook enorme uitdagingen voor bereikbaarheid, mobiliteit en leefbaarheid met zich meebrengt. De stad fungeert als living lab voor innovatieve en opschaalbare oplossingen voor gezonde verstedelijking.

Utrecht ziet zich ook voor een belangrijke werkgelegenheidsopgave gesteld om nu en in de toekomst mismatch op de arbeidsmarkt tegen te gaan met als missie dat de beroepsbevolking mee kan op de continu veranderende arbeidsmarkt. De stedelijke inzet concentreert zich rond skills en banen van de toekomst binnen de marktgroepen ICT en digitale vaardigheden, bouw en energietransitie, gezondheid en onderwijs.

Clusters: de stad Utrecht kent een hoge concentratie grote en kleine zakelijke dienstverleners (ICT, FinTech, smart city / data dienstverlening, creatieve diensten). Opvallend daarin is het aantal hoogwaardige dienstverlenende bedrijven met duurzaamheid als uitgangspunt. Daarnaast zijn Life sciences & health (care en cure, dienstverlening en preventive), creatieve industrie en logistiek (inter)nationaal onderscheidend.

Voorbeelden:

- Slimme stadsmobiliteit: (door)ontwikkeling innovatieve proeftuinen als Smart Solar Charging, collectieve E-laad voorzieningen (Groupcharge app), mobiliteitsconcepten (Smart MaaS), stadsdistributie en stadslogistiek.
- Merwedekanaalzone als pilotgebied voor slimme en innovatieve oplossingen voor gezonde verstedelijking (mobiliteitshubs, circulair bouwen, zero-emissie bouwlogistiek en slopen)

- Opschaling Circulair bouwen
- Dienstenontwikkeling op grensvlak klimaatadaptatie, energietransitie en duurzaamheid in gebouwde omgeving, gelinkt aan inclusiviteit en gezondheid (cfr ‘IRIS’ Smart Cities project)
- ROM regio Utrecht fondsen voor MKB gericht op gezonde verstedelij**k**ing
- Data en privacy by design (City Innovation Platform), vernieuwing digitale infrastructuur en diensten (oa 5G), inclusief ethische inbedding, Digital Twin.
- Life Sciences and Health, focus op preventive en adoptie van vernieuwingen door de instellingen, incl. ethische inbedding.
- Onder HCA richten Tech Community, Technology Experience Center in Overvecht en Vitaliteitslab zich op beter en meer opleiden voor de beroepen van de toekomst.
- Ambitieuze en innovatieve samenwerkingsprojecten (ZERO CU – bouwstromen met zero emissie- , Werkspoorkwartier als creatief, circulair maakgebied, Utrecht 3D medical, CirkelRegio, UCo, HealthHub Utrecht)

Bijlage 4: Synergie

A. ESI fondsen binnen Nederland

Er zijn themabijeenkomsten georganiseerd over synergie tussen Europese Fondsen op het gebied van: Energietransitie en duurzaamheid, Landbouw & Voedsel, Gezondheid & Zorg, en Veiligheid en Migratie.

Daarbij geïdentificeerde thema's voor synergie zijn:

1. Technologische ontwikkeling en mismatch arbeidsmarkt, EFRO/ESF

Met EFRO worden investeringen gedaan teneinde specifieke sectoren te stimuleren. Het is belangrijk dat voldoende personen op de juiste wijze zijn opgeleid om in deze sectoren te werken. Het gaat hierbij vooral om werkzaamheden rondom de energietransitie, de logistiek, bouw, zorg, life sciences en precisielandbouw. Om de mismatch op de arbeidsmarkt te verkleinen kunnen met investeringen uit EFRO en ESF leer-/werkomgevingen worden opgezet. Het is hierbij belangrijk dat bedrijfscollectieven aangeven waar de grote personeels- en opleidingsbehoeften liggen. In de praktijk blijkt de vraag naar met name MBO 3 en 4 hoog, en de investeringsmogelijkheden in deze doelgroep beperkt. Mogelijk kan Erasmus+ een oplossing bieden, maar het is tevens belangrijk dat de Europese Commissie bij de afstemming over de Operationele Programma's hieromtrent geen onnodige beperkingen oplegt.

2. Precisielandbouw gericht op CO_2-reductie en beter grondwaterbeheer, en omgaan met veranderingen in de landbouw, waaronder wisselteelt, biologische landbouw en de verzilting van kustgebieden, EFRO/ELPFO

Met EFRO kan worden geïnvesteerd in technologische ontwikkeling op het gebied van onderwaterdrainage, waterzuivering, GPS, sensoren op of in de grond of vanuit de lucht (per drone of satelliet), en computers op de landbouwmachines of -voertuigen. ELFPO kan bijdragen aan het testen, en de verdere uitrol, van de technologische ontwikkelingen die met EFRO-middelen zijn gefinancierd, o.a. door het creëren van proefvelden of proefboerderijen. Er moet tevens gekeken worden of een inkoopregeling in de eerste pijler van het GLB ertoe kan bijdragen dat succesvolle technologische ontwikkelingen niet in de demo-fase blijven hangen. Het is belangrijk om de 40 bestaande landbouwcollectieven te raadplegen om de grootste ontwikkelbehoeften in te kaart te brengen en de mogelijkheden voor uittesten/proeftuinen te identificeren.

3. Innovaties voor duurzame inzetbaarheid van personeel, EFRO/ESF

Met EFRO kan worden geïnvesteerd in technologische ontwikkeling en creatieve innovaties die bijdragen aan de duurzame inzetbaarheid van personeel. Dit kan bijvoorbeeld door robotisering en innovaties ter verbetering van de werkomgeving, waardoor werk minder zwaar wordt en meer personeel (langer) inzetbaar is. Met ESF kan vervolgens geïnvesteerd worden in het aan het werk krijgen van de doelgroepen die hiermee gediend zijn, zoals fysiek beperkten en ouderen. Belangrijk is om samen met de sociale partners en andere betrokkenen vooraf goed in kaart te brengen waar de grootste ontwikkelbehoeften liggen.

4. Circulaire economie en biobased materialen, EFRO/ELFPO en EFMZV

Met EFRO kan worden geïnvesteerd in innovaties op het gebied van circulaire economie en biobased materialen. Met ELFPO kan worden bijgedragen aan deze ontwikkelingen door het faciliteren van bijvoorbeeld proefvelden (in krimpgebieden), of eventuele overgang naar andere gewassen, zoals bamboe. Ook hierbij moet worden bezien of het mogelijk is om de eerste pijler van het landbouwbeleid te betrekken, bijvoorbeeld in de vorm van een hectaretoeslag voor de (co-)productie van biomaterialen. Vanuit EFZMV bestaan er wellicht mogelijkheden als het gaat om hergebruik van visafval. Voor een succesvolle beweging richting een circulaire economie en het gebruik van biobased materialen zijn niet alleen investeringen, maar ook veranderingen in regelgeving noodzakelijk. Op www.ruimteinregels.nl kan melding worden gemaakt van innovatie belemmerende regelgeving.

5. Verduurzamen scheepvaart en CO_2-arme vissersvaartuigen, EFRO/EFMZV

Met EFRO kan en wordt geïnvesteerd in technologische ontwikkeling op het gebied van dual fuel en waterstof, o.a. voor het verduurzamen van de scheepvaart. Er zijn veel geslaagde innovaties, en de techniek werkt goed. Brede uitrol van deze technieken is echter lastig, want zeer kostbaar, en daarom mogelijk niet aantrekkelijk voor vissersvaartuigen. Dit dient verder uitgezocht te worden, o.a. bij het Havenbedrijf Rotterdam, die zich hier veel mee bezighoudt.

6. Statushouders aan het werk, ESF/AMF/EFRO/ELFPO

Met ESF en AMF kan gezamenlijk worden geïnvesteerd in trajecten om statushouders duurzaam inzetbaar te maken op de Nederlandse arbeidsmarkt. Hierbij kan ook aansluiting worden gezocht bij het eerder geïdentificeerde punt met betrekking tot de mismatch op de arbeidsmarkt. Ook kan gezamenlijk met ELFPO worden bezien wat de mogelijkheden zijn om statushouders aan het werk te krijgen in de landbouwsector, en hoe het voor agrariërs aantrekkelijk kan worden gemaakt om statushouders in dienst te nemen. Met ESF en AMF kan gezamenlijk worden geïnvesteerd in hersteltrajecten en slachtofferhulp voor getraumatiseerde statushouders, waardoor zij sneller kunnen integreren in de Nederlandse samenleving en gezond kunnen instromen op de arbeidsmarkt.

7. Bescherming vitale infrastructuur, EFRO/ISF
Met ISF wordt veel geïnvesteerd in de bescherming van vitale infrastructuur, door middel van investeringen in noodplannen en crisistrainingen. Met EFRO kan worden bijgedragen aan de bescherming van vitale infrastructuur door middel van investeringen in technologische ontwikkeling op het gebied van veiligheid, zoals cameratoezicht met gezichtsherkenning. Belangrijk is om met de relevante partners is kaart te brengen waar ontwikkelbehoeften bestaan.

B. Interregionale Samenwerking (EFRO landsdelig en Interreg)

In hoofdstuk 5 is het belang al aangeduid van interregionale samenwerking gericht op innovatie. Dat kan op diverse manieren, zoals daar aangegeven. Echter ook samenwerking met de grensoverschrijdende Interreg programma's en de landsdelige programma's kan daarbij relevant zijn om inzet van elkaar te versterken. Zeker als de Interreg V component in de landsdelige pogramma's wordt opgenomen. Ook

projecten in Interreg B Noordzee en Noordwest Europa kunnen complementair zijn aan initiatieven in andere programma's.

C. Relevante Europese Instrumenten

Horizon Europe

Het belangrijkste instrument voor het stimuleren van onderzoek en innovatie is het kaderprogramma, dat voor de periode 2021-2027 de naam Horizon Europe heeft gekregen. In het voorstel van de Europese Commissie bouwt dit programma voort op de successen van het lopende "Horizon 2020" maar wordt qua middelen aanzienlijk groter. De nadruk blijft liggen op activiteiten die excellentie bevorderen en verspreiden. De nadruk van het programma komt te liggen op een missie-georiënteerd onderzoek- en innovatiebeleid als basis voor een oplossingsgerichte benadering om door innovatie groei te bevorderen. Het Europees Parlement en de Raad van de EU hebben in het voorjaar van 2019 een voorlopig akkoord bereikt over Horizon Europe. Over zaken, zoals de definitieve begroting, buitenlandse deelname en het ontwerp van de nieuwe missies wordt nog onderhandeld. De Europese Commissie is al wel aan de slag gegaan met de ontwikkeling van het nieuwe onderzoeks-programma en voert al consultaties uit. Beoogd budget voor Horizon Europe is circa € 100 miljard. De verwachting is dat de Commissie haar nieuwe plan eind 2020 gaat voorstellen. Horizon Europe zal missies en partnerschappen bevatten. Er zijn voorlopig 5 missies geformuleerd op het terrein van:

- aanpassing aan klimaatverandering
- kankeronderzoek
- gezonde oceanen, zeeën, kust- en binnenwateren
- klimaat neutrale en slimme steden
- gezondheid van de bodem en voedsel

Het Horizon programma wordt gestoeld op het bottom-up versterken van het wetenschappelijk leiderschap van de EU door de ontwikkeling van hoogwaardige kennis en vaardigheden. Instrumenten die hiervoor worden ingezet zijn de Europese Onderzoeksraad, Marie Curie-acties en onderzoeks-infrastructuur. Focus is op de wereldwijde uitdagingen en industrieel concurrentievermogen, via inzet op de vijf missies. Ook introduceert Europa een EU Innovatiefonds met een budget van € 10 miljard, gevoed door de opbrengsten van het emissiehandel-systeem (ETS). Met dit fonds kunnen investeringen in energiebesparing, energieopslag en bijvoorbeeld carbon capture and storage (CCS) worden gefinancierd.

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Geïdentificeerde thema's voor synergie zijn:

- Precisielandbouw gericht op CO_2- reductie en beter grondwaterbeheer, en omgaan met veranderingen in de landbouw, waaronder wisselteelt, biologische landbouw en de verzilting van kustgebieden, EFRO/ELPFO

- Circulaire economie en biobased materialen, EFRO/ELFPO en EFMZV
- Sleuteltechnologie uit innovaties in andere sectoren, die in de landbouw worden toegepast (Led-data-sensoren, elektrificatie, sensoren) kunnen zorgen voor veel synergie tussen het Nationaal Strategisch Plan (NSP van het GLB) en deze RIS3

Invest EU

Tot 2027 is 11,25 biljoen beschikbaar voor R&D, digitalisering en innovatie en eenzelfde bedrag voor het MKB in het INVEST EU fonds. Dit primair door het EIB gemanaged instrument en gecombineerd worden ingezet en biedt daarom mogelijkheden voor synergie, zeker met de inzet van Financiële Instrumenten binnen Kansen voor West.

Bijlage 5: Overzicht consultatiebijdragen

De volgende partijen hebben een actieve bijdrage geleverd door middel van een schriftelijke reactie, of aanwezigheid tijdens de consultatiebijeenkomst.

Gemeenten:
Amersfoort, Amsterdam, Delft, Den Haag, Dordrecht, Leiden, Purmerend, Schiedam, Uithoorn, Urk, Westland

Provincies:
Flevoland, Noord-Holland, Zuid-Holland

Rijksoverheid:
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Woningbouwcorporaties en vastgoedbeheer:
Woonplus Schiedam,

Kennis- en onderwijsinstellingen:
Arq nationaal trauma centrum, Leids Universitair Medisch Centrum, ROC van Amsterdam I ROC van Flevoland I Voortgezet Onderwijs van Amsterdam, Agri Food & Life Sciences, Inholland Sustainable Solutions, Hogeschool Inholland Delft, Wittenborg University of Applied Sciences, Erasmus Universitair Medisch Centrum, UvA-AmC-HvA Ventures Holding B.V., Universiteit Utrecht, Hogeschool Utrecht , Amsterdam Data Science

Koepelorganisaties:
EBU Holding B.V., FME, VNO-NCW West,

Kapitaalverstrekkers:
Innovatiefonds Noord-Holland,

Bedrijven:
Bambooder, BAR-organisatie, Collectief Deeptime, Da Vinci College, Deltares, Economic Board Zuid-Holland, Havenbedrijf Rotterdam N.V, Holland Instrumentation, Hoogheemraadschap van Rijnland, UNIIQ, InnovationQuarter B.V., NLC The HealthTech Venture Builder, PIM, Rijkswaterstaat Water, Sanquin Research, Stichting GreenPort NoordHollandNoord, Utrecht Holdings, Valorisation Centre TU Delft, Verkeer en Leefomgeving, Wings for Aid

Organisatie, subsidie en overige advies:
ERAC , Haute Equipe, Lysias, Stichting Stimulieringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN), Rijksdienst voor Ondernemend Nederland,

Bijdragen via onderliggende beleidskaders

RAEF

Gemeenten
Delft, Den Haag, Leiden, Rotterdam, Westland,

Gemeenschappelijke regelingen
Drechtsteden, Metropool regio Den Haag – Rotterdam.

Waterschappen
Amstel Gooi en Vecht, Delftland, Hollandse Delta, Rijnland Holland, Schieland en de Krimpenerwaard, Stichtse Rijnlanden.

Kennisinstellingen
Erasmus Medisch Centrum, Erasmus Universiteit, Leids Universitair Medisch Centrum, samenwerking LDE, TNO, TU Delft, Universiteit Leiden.

Koepel organisaties
Biobased Delta, Cleantech Delta, Greenport West Holland, Innovation Quarter, Medical Delta, The Hague Security Delta.

Overige
Basalt, Eneco, Havenbedrijf Rotterdam, Provincie Zuid - Holland, Secretariaat EBZ, Technologiepark Ypenburg, Yes Delft.

MRA

Aalsmeer, Almere, Amstelveen, Amsterdam, Beemster, Beverwijk, Blaricum, Bloemendaal, Diemen, Edam-Volendam, Gooise Meren, Landsmeer, Haarlem, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Hilversum, Huizen, Laren, Lelystad, Oostzaan, Ouder-Amstel, Purmerend, Uitgeest, Uithoorn, Velsen, Waterland, Weesp, Wijdemeren, Wormerland, Zaanstad, Zandvoort

REA

Conclusion, NEP, Gemeente Hilversum, Gemeente Amersfoort, SURF, Argu B.V., Economic Board Utrecht, Vincere groep, Provincie Utrecht, RWS Midden-Nederland, Fontys, Future City Foundation, Hogeschool Utrecht, De Persgroep, Eelloo, Yacht, Gemeente Utrecht, Gemeente Veenendaal, Specialisterren B.V., ONVZ, Sustainable Talent, ROC Midden Nederland, PwC, SYNCHROON, BILT, Engie, At Osborne B.V., Arcadis, WIC, Nelen-Schuurmans, HNS landschapsarchitecten, Ballast Nedam Development, Hogeschool Utrecht/Center of Expertise Smart Sustainable Cities, OKRA, Grijs naar Groen BV, Allied Waters, Floating Solar, Waterschap De Stichtse

Rijnlanden, Greenvis B.V., Gemeente Eemnes, Stedin, Chemical Building Blocks Consortium (ARC CBBC) / UU, iwell bv, iCON Healthcare B.V., Devise Analytics, PAZIO, Gemeente Zeist, Brain Science Tools, eHealth88, One Shoe, BCE Consulting, Root B.V., StartupUtrecht, Eurofiber, Nelen & Schuurmans, KPN, HeadFirst Group, Oracle, TNO, BDVC, Anchormen, Trade & Invest Utrecht Region, Cloud IT Academy, gemeente Blaricum, J. van Walraven Holding, Universiteit Utrecht, Woerdens Techniek Talent, SAMEN030, Gemeente Bunnik, Umenz, Sportcentrum Olympos, Strategis Groep bv, GeoBusiness.Nederland, Vicrea Solutions BV, RIVM, HaskoningDHV Nederland B.V., Gemeente De Bilt, Thuja capital management, MILabs, UMC Utrecht, NTrans Technologies BV, Dutch DNA Biotech, Bioceros B.V., Abbott Healthcare Products B.V., ICT Valley, Lead Healthcare, DUCARES, Aglaia Oncology Funds, Utrecht Holdings, Bilthoven Biologicals, Nederland Isoleert & Essent, De Alliantie, Heilijgers, A.S.R.. real estate, Van Dillen Bouwgroep, NV OMU, BAM Wonen, ROM, Solease, Purpose, Danone Nutricia, Regio Gooi en Vechtstreek, Johnson & Johnson Medical, Oral Health & More, Biloxi, PinK-FOX, BeBright, Huawei, Connect Consultancy, Pactive motion, Nu-Connect B.V., Utrecht Marketing, gemeente Stichtse Vecht, We Drive Solar, Strukton Worksphere, Sweco, City Hub Utrecht, Rijkswaterstaat, ENGIE Services West B.V., Except Integrated Sustainability, KGG - Koninklijke Ginkel Groep, Stratego Advies, ExceptionAll, Kuijpers Installaties, Unica, De nieuwe draai, Human-Space, i-did, Afval Verwijdering Utrecht, WeLLDesign, Groenendijk Bedrijfskleding BV, Hemeltje Energie BV, Roseboom-Ede, The Green House/Albron, Van Wijnen Utrecht, Gemeente Utrechtse Heuvelrug, Rabobank Utrecht en Omstreken, Miele Nederland B.V., Vitaliteitsnetwerk Nederland, Health Innovations, PAZIO, StartupUtrecht, Careyn, SOMT University of Physiotherapy, Diakonessenhuis Utrecht-Zeist-Doorn, FWG Bedrijf B.V.

RNE

DRIFT (EUR), Nyenrode Business University, InnovationQuarter, Erasmus School of Economics (EUR), TNO, University of Applied Sciences Rotterdam, Clean Tech Delta,

Port of Rotterdam, Greenport Westland-Oostland, Luscuere Inspired Ambitions, Delft University of Technology / Inspired Ambitions, University of Utrecht, The Hague Center of Strategic Studies (HCSS), HiiL Innovating Justice, gemeente Den Haag, Ecorys, Smart Digital Delta, gemeente Zoetermeer, 3D-Data, gemeente of Rotterdam, UVA, Ortec, Geodan, Atos, University of Applied Sciences The Hague, Rotterdam School of Management, CBS, CGI, Euro ber, KPN, Automated mobility / Digital Port, CONNECT Working Group, Bouwfonds/BPD, Huawei, Vodafone, VW Telecom, Bouwfonds/BPD, Dinl, NL-ix, HSD, Intermax, R-ix, Thales, HCSS Agro, gemeente Westland, BAR Organisation,

Flora Holland, University of Applied Sciences InHolland, gemeente Pijnacker-Nootdorp,

Centre of Expertise for Plant Compounds, TIR representative / DNV-GL, gemeente Delft, Delft University of Technology, Alliander, MRDH, Essent, ENECO, ENGIE, DNV-GL, Tebodin Netherlands B.V., Platform31, Deltalinqs, Van der Eijk Consultancy, Priva, Siemens,

Provincie Zuid-Holland, DCMR, Dutch group b.v., Tebodin Netherlands B.V., Stedin, Construction & Renovation, gemeente Capelle aan den IJssel, CLC Company, gemeente Westvoorne, gemeente Zoetermeer, Onimpact, Atelier Groenblauw, Tak architecten, Lacroix, Heineken, Deltalinqs, Post.nl, TKI Dinalog, Drift Ahold, Verkeersonderneming, Transdev Nederland, RET

Bijlage: Lijst van partners

DWA, The Green Innovator, Pharma lter, Lateral Thinking Factory, Cirkelstad, AkzoNobel, Dura Vermeer, HHS, The Bridge, Superuse Studios, ICE-Amsterdam, Kanters Cirkellab, Wilkohaag/Urban Mining, KDO advies, Lentz BLOC, ReSourceCity, Stichting Innovatie Glastuinbouw, Van Gansewinkel / Circularitycenter, Direct Current BV, EPEA, Van Dorp Installaties, Ministry of Transport, Public Works and Water Management, Rijksvastgoedbedrijf, Center for Sustainability LDE, Priva BV, Wilkohaag / Urban Mining, TBP Electronics, S&T, Clean Tech Delta Field Labs, Studio Veiligheid Duurzaamheidsfabriek Dordrecht, Field lab The Green Village, Airborne, BLOC, Boskalis, WorldClassMaintenance, Qanbridge, RoboValley, Field lab JIPAS, University of Utrecht, Netherlands Environmental Assessment Agency (PBL), NeoObservatory, Gemeente Rotterdam, NE4NE sessie, Festo, MKB Innovatiefonds Drechtsteden, Studio Wolfpack, Field lab SSR Mainport, Kamer van Koophandel, Impact & Sharing Economy, iFund / BlueCity010, Erasmus Center for Entrepreneurship, Leiden University – The Hague, YES!Delft, Lentiz, University of Applied Science Haagse Hogeschool

STC Group, Albeda College, ID College, ROC Zadkine, Agricultural Training Centre Wellant, ROC Mondriaan, Labor Market, VNO-NCW West, MKB Den Haag, FME Rijndelta, Rotterdamse Zorg, Manpower temporary employment, Social Enterprise.NL, CNV, Union of students in vocational training JOB, Dutch Council for Refugees South-West of The Netherlands, University of Amsterdam, Technology Uneto-VNI, Sound & Lift, Dutch Coast, Gemeente Lansingerland, Board Zuidvleugel, DNV GL, Foundation for Renewable Energy and Environment, Agentic Group LLC, Technical University of Denmark, University of Bologna, Navigant Consulting, MLab srl, Fraunhofer, Economic and Human Dimensions Research Associates, TIR Consulting Group LLC, Assetsforlife.net

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

mw. L.A. Pot

BEL/BS

Telefoonnummer +31235143413

potl@noord-holland.nl

Verzenddatum

11 MAART 2020

Kenmerk

1372376/1376146

Uw kenmerk

Betreft: De Regionale Smart Specialisation Strategie voor Innovatie in West Nederland

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) brengen wij u het volgende besluit van ons college ter kennis:

Vaststelling van de Regionale Smart Specialisation Strategie voor Innovatie in West Nederland (RIS3) en deze als basis en inhoudelijk kader in te zetten voor innovatie binnen het Operationeel EFRO programma Kansen voor West III voor 2021-2027 in G4/P4 verband.

Noord-Holland kan middels het Europese subsidieprogramma Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) middelen toekennen aan innovatieve projecten. Sinds 2007 gebeurt dit vanuit het subsidieprogramma Kansen voor West. Dit is een samenwerkingsverband met de vier Randstadprovincies en de vier grote steden; Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht (G4/P4). Gezamenlijk wordt een Operationeel Programma opgesteld en uitgevoerd. Aangezien de EU werkt met een zevenjarige begroting hebben de Europese subsidieprogramma's ook een looptijd van zeven jaar.

De RIS3 is een verplicht document van de Europese Commissie voor het verkrijgen van subsidie uit EFRO. Het is de strategische basis voor de doelstelling innovatie in het Kansen voor West III programma, dat is bedoeld om in de periode 2021-2027 een innovatieve impuls te geven aan West-Nederland. De genoemde innovaties in de RIS3 sluiten aan bij de nationale thema's Energie en Duurzaamheid, Landbouw, Water en Voedsel, Gezondheid en Zorg en Veiligheid. Op basis van de RIS3 wordt het Operationeel Programma Kansen voor West III opgesteld waarin de projecten staan die samen met bedrijfsleven en/of kennisinstellingen uitgevoerd gaan worden.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Kansen voor West I en Kansen voor West II
In Kansen voor West I, periode 2007-2014, heeft Noord-Holland €25 miljoen aan Europese subsidie kunnen besteden voor projecten op R&D infrastructuur-investeringen. Voorbeelden zijn de MRA clusterregeling en KansenKanon Noordwest-Holland.

In Kansen voor West II, de huidige periode 2014-2020, heeft de provincie €22 miljoen aan Europese subsidie kunnen besteden aan valorisatie en proof-of-concept projecten. Voorbeelden zijn het Innovatiefonds Noord-Holland, ten behoeve van MKB innovaties in de proof-of-concept-fase, waar €5 miljoen Europees geld in zit. Het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord heeft voor twee projecten Europees geld uit Kansen voor West II ontvangen; het Composietencluster €1,5 miljoen en Techvalley €1,7 miljoen.

Proces Kansen voor West III
De bestuurders van de P4 en G4 zijn in september 2019 akkoord gegaan met de voorbereidingen voor Kansen voor West III. Namens Noord-Holland zit de gedeputeerde Europa in het bestuur van Kansen voor West.
Eén van de eerste activiteiten is om gezamenlijk de Regionale Smart Specialisation Strategie voor Innovatie in West Nederland (RIS3) vast te stellen. Deze vormt de basis van het Operationeel Programma Kansen voor West III. In de loop van 2020 wordt dit Operationeel Programma door de gezamenlijke partners opgesteld. Beide documenten worden uiterlijk in het najaar 2020 ter goedkeuring aan de Europese Commissie (EC) aangeboden.
De verwachting is dat begin 2021 de EC akkoord gaat met beide documenten en dat de EC dan ook de begroting (Meerjarig Financieel Kader (MFK)) heeft vastgesteld. Dan wordt ook bekend hoeveel middelen de EC aan EFRO besteedt en hoeveel er uiteindelijk voor Noord-Holland beschikbaar is. Vooralsnog gaan we uit van eenzelfde bedrag als in de vorige periode, namelijk €22 miljoen. De gevolgen van de Brexit en de discussie over de middelen voor de Europese Green Deal kunnen daar echter verandering in brengen.

Regionale Smart Specialisation Strategie voor Innovatie in West Nederland (RIS3)
De RIS3 is tot stand gekomen door de gezamenlijke input van de acht partners van Kansen voor West (P4 en G4), de Economische Agenda's en de stakeholders (MKB, kennisinstellingen, maar ook de MRA en Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord).
In de RIS3 is een algemene analyse van de innovatiegraad en het concurrentievermogen van West-Nederland opgenomen. Het investeringsvolume in R&D in West-Nederland is met 2% van het BRP net onder het Europees gemiddelde van 2.2%. Dat moet aanzienlijk omhoog om in de Europese top te komen, waar R&D investeringen gemiddeld 3.7% van het BRP zijn.

Vanuit de SWOT-analyse komt naar voren dat de strategie en inzet van middelen van meerwaarde zijn als deze bijdragen aan het wegnemen

van belemmeringen om te komen tot opschaling van innovatie. Dit raakt niet alleen technische belemmeringen, maar ook het wegnemen van andere obstakels voor brede implementatie.

Samengevat leidt dit tot het volgende leidmotief voor de RIS3 West-Nederland voor de periode 2021-2027:
West-Nederland voert een missiegedreven innovatiestrategie, gericht op valorisatie en het wegnemen van obstakels voor brede implementatie van innovaties nodig voor de maatschappelijke transities.
Acceptatie door bedrijven en inwoners is van groot belang, evenals de ontwikkeling van skills op de arbeidsmarkt.
Kernwoorden zijn circulair, klimaatneutraal, gezond, veilig, digitaal en integraal.

<u>De Noord-Hollandse input voor de RIS3</u>
De vraag op welke thema's en onderwerpen in Noord-Holland de focus ligt met betrekking tot innovaties in de toekomst is breed uitgezet in de organisatie en ook gedeeld met het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord. De resultaten daarvan zijn verwoord in onderstaande 'partner pagina' zoals opgenomen in de RIS3:

> De provincie Noord-Holland heeft in het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' ruim €200 miljoen aan extra investeringen in schone energie, goede bereikbaarheid per auto, fiets en openbaar vervoer, een gezonde leefomgeving, cultuur, natuur, schoon water, natuur-inclusieve landbouw en open landschap opgenomen. De nieuwe coalitie gaat ambitieus aan de slag om de doelstellingen van Parijs te halen, werkt de daarvoor benodigde maatregelen uit in een routekaart en sluit samen met partners een nieuw Energieakkoord. Er wordt volop ingezet op energiebesparing en innovatie, zoals geothermie, waterstof en warmte-koudeopslag. Hierbij vervullen de havens van IJmuiden/Amsterdam en Den Helder een cruciale rol als potentiele draaischijf voor de aanlanding, opslag, omzetting en doorvoer van de op de Noordzee opgewekte duurzame energie. Om al deze ambities waar te maken is een passend opgeleide beroepsbevolking nodig. Daarom zet de provincie in op verbeteren van de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Ook het MKB is een belangrijke drijvende kracht in deze transities. Daarom geeft de provincie vervolg aan de eerder opgezette innovatieinstrumenten (Go!-NH, PIM en de innovatiefondsen) voor het MKB.
>
> Aandachtsgebieden zijn energiebesparing en duurzame opwekking van energie in de gebouwde omgeving, energiebesparing in de industrie (onder meer ontwikkelen van warmtenetten), ontwikkeling van de havens tot draaischijven voor duurzame energie, duurzame mobiliteit, smart mobility,

verduurzaming glastuinbouw (onder meer gebruik van geothermie), tegengaan bodemdaling veenweidegebied, biobased/circulaire economie, voedsel, blue growth, marine energy en smart industry.

De vastgestelde RIS3 is als bijlage bij deze brief gevoegd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

Regionale Smart Specialisation Strategie voor Innovatie in West Nederland (RIS3)

Gedeputeerde Staten
Provincie Noord-Holland

Regio Randstad Noord
Muzenplein 9
1077 WC Amsterdam
t +31 (0)20 5 756 700
e j.overtoom@bouwendnederland.nl
i www.bouwendnederland.nl

Datum:	20 maart 2020	**Behandeld door:**	Jan Overtoom
Ons kenmerk:	2003-55396/DMo	**Telefoon:**	+31 (0)6 51 51 73 77
Uw kenmerk:		**E-mail:**	j.overtoom@bouwendnederland.nl

Betreft: De invloed van COVID-19 op bouw & infra projecten

Geachte heer/mevrouw,

De impact van het coronavirus (COVID-19) op onze maatschappij en daarmee ook op de bouw- & infrasector is enorm. Bouwend Nederland ontvangt de afgelopen dagen vanuit zowel bouw- en infra bedrijven als vanuit opdrachtgevers veel vragen. Voor onze leden hebt u een belangrijke rol, niet alleen als opdrachtgever, maar ook vanuit uw bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het bedrijfsleven en de werkgelegenheid in uw provincie.

Veel maatregelen worden op landelijk niveau genomen, maar als Provincie kunt u ook meewerken om de gevolgen van de crisis te verzachten.

Bouwend Nederland zet in op:
1. Het door laten gaan van de lopende werkzaamheden.
2. Het zoveel als mogelijk naar voren halen van onderhoudswerkzaamheden.
3. Het door laten gaan van aanbestedingen om een toekomstige dip in werkzaamheden te voorkomen.

Uiteraard staat hierbij de veiligheid van werknemers voorop, conform richtlijnen RIVM.

U helpt de sector door:
1. goede bereikbaarheid van ambtenaren; goed overleg is onmisbaar; fysieke schouw van projecten moet doorgaan;
2. liquiditeitsproblemen bij bedrijven te voorkomen door openstaande factureren en nieuwe facturen snel te betalen, zodat ook onderaannemers en leveranciers betaald kunnen worden;
3. het bespreekbaar maken van het uitstellen van boetes/aanmaningen voor termijnoverschrijdingen;
4. uitstel van betaling heffingen en lasten;
5. vergunningverlening en locatieontwikkeling voortgang te laten vinden;

6. te blijven werken (bij voorkeur digitaal) aan tenders en werk op de markt te blijven zetten;
7. bankgaranties (tijdelijk) in te trekken;
8. onderhoudswerkzaamheden voor moeilijk bereikbare plekken juist nu op te pakken.

Omgang met contracten tussen ketenpartners in de bouw
De adviesdienst van Bouwend Nederland beperkt zich niet tot het verlenen van advies aan haar leden maar biedt ook graag hulp aan opdrachtgevers. Voor vraagstukken rondom het coronavirus is een speciale landingspagina ingericht die dagelijks wordt uitgebreid. Hier vindt u alle reeds gestelde vragen inclusief antwoorden terug. www.bouwendnederland.nl/corona

Blijf in gesprek met uw opdrachtnemers
Het coronavirus en de vergaande maatregelen die nu worden genomen hebben een grote impact op uw bedrijfsvoering en die van onze bedrijven. Het belang om met uw opdrachtnemers intensief in gesprek te blijven is daarmee groter dan ooit. Als gesprekspartner van alle overheidspartners voorzien wij ook uw organisatie graag van aanvullende informatie indien hier behoefte aan bestaat. Neem hiervoor contact op met de contactpersoon in de gegevens bovenaan deze brief.

Met vriendelijke groet,
Bouwend Nederland

Maxime Verhagen
Voorzitter Bouwend Nederland

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

INGEKOMEN 30 MAART 2020

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
J. van der Wal
BEL/BS

Telefoonnummer +31235143465
walj@noord-holland.nl

Betreft: Verslag gesprek met fractie D66 Oostzaan

Verzenddatum
27 MAART 2020

Kenmerk
1379289/1392019

Uw kenmerk

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) zenden wij u het verslag toe van het gesprek van de fractie D66 Oostzaan met de portefeuillehouder Bestuur d.d. 6 maart 2020.

De fractie van D66 Oostzaan vroeg om een gesprek met de portefeuillehouder Bestuur over haar zorgen over de bestuurscultuur en bestuurskracht van de gemeente Oostzaan. Dit gesprek heeft op 6 maart 2020 plaatsgevonden. Voorwaarde van de portefeuillehouder voor het gesprek was dat er een verslag op hoofdlijnen werd gemaakt en dat dit gedeeld werd met de raad van Oostzaan en met uw Staten.

De fractie D66 Oostzaan is van mening dat een goede bestuurskracht en bestuurscultuur noodzakelijk zijn om als gemeente zelfstandig te kunnen functioneren c.q. te blijven en met anderen samen te kunnen werken. Zij maken zich daar grote zorgen over.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Deze beslissing is namens Gedeputeerde Staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.

-Bijlage: Verslag gesprek met fractie D66 Oostzaan 6 maart 2020.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Verslag gesprek met D66 fractie Oostzaan

6 maart 2020

Notulist

Jurgen van der Wal, senior beleidsadviseur

Aanwezig

de heren Jack van der Hoek (gedeputeerde Bestuur), Jurgen van der Wal (provincie Noord-Holland), Siefko Julius (raadslid en fractievoorzitter) en Aart Ruijter (fractie-assistent, voormalig raadslid en fractievoorzitter)

Afwezig

n.v.t.

1 bijlage(n)

Bespreekpunten vrijdag 6 maart 2020 D66 Oostzaan

De fractie van D66 Oostzaan heeft bij brief van 20 februari 2020 om een gesprek gevraagd met gedeputeerde Van der Hoek over de bestuurskracht en de bestuurscultuur van Oostzaan. De heer Van der Hoek heeft hiermee ingestemd op voorwaarde dat er een kort verslag van het gesprek wordt gemaakt en dat dit aan de raad van Oostzaan en aan Provinciale Staten (PS) wordt gezonden. Hiermee hebben de heren Julius en Ruijter ingestemd.

De heren Julius en Ruijter hebben hun bespreekpunten voor dit gesprek op papier gezet. Er wordt afgesproken dat deze bespreekpunten als bijlage bij het korte verslag worden gevoegd.

Bestuurscultuur

De heer Van der Hoek vraagt of de fractie haar zorgen over de bestuurscultuur heeft gedeeld met de raad in Oostzaan.

De heer Julius zegt dat dit het geval is, maar dat er geen reactie op is gevolgd. Noch van het presidium, noch van de burgemeester. Er is geen dialoog. Daarom hij heeft contact met de provincie gezocht. Hij heeft dat afgelopen maandag ook gemeld aan de raad.

De heren Julius en Ruijter noemen de punten uit de notitie "Bespreekpunten vrijdag 6 maart 2020 D66 Oostzaan" en lichten deze toe.

De heer Van der Hoek zegt dat veel van deze punten betrekking hebben op het functioneren van college en raad c.q. het zich houden aan de Gemeentewet of Reglement van Orde. Dat zijn onderwerpen die tot het aandachtsgebied van de commissaris van de Koning (CvdK) behoren. Hij zal deze punten delen met de CvdK en zijn Kabinet.

Bestuurskracht

De heren Julius en Ruijter lichten hun bespreekpunten over de bestuurskracht van Oostzaan toe.

De heer Van der Hoek vraagt wat zij verwachten van de provincie.

Ze antwoorden dat ze verwachten dat de provincie een bijdrage levert aan het verbeteren van de bestuurskracht en bestuurscultuur van Oostzaan door het gemeentebestuur erop aan te spreken. Ze zijn van mening dat een goede bestuurskracht en bestuurscultuur noodzakelijk zijn om als gemeente zelfstandig te kunnen functioneren c.q. te blijven en met anderen samen te kunnen werken. Zij maken zich daar grote zorgen over.

De heer Van der Hoek zegt dat Gedeputeerde Staten nog een standpunt moeten bepalen over het zelfevaluatie-onderzoek van de OVER-gemeenten en, mede op basis van de zelfevaluatie, over de vraag of Oostzaan en Wormerland, inclusief hun samenwerking in de OVER-

gemeenten, voldoende krachtig zijn om hun zelfstandigheid te behouden. Op 11 maart aanstaande spreken de CvdK en hij met de colleges van B&W van Oostzaan en Wormerland over de uitkomst van de zelfevaluatie. Over de uitkomst van dit gesprek zullen beide gemeenteraden te zijner tijd op de hoogte worden gesteld.

BESPREEKPUNTEN VRIJDAG 6 MAART 2020 D66 OOSTZAAN

VOORAF

- Wij hebben als fractie van D66 Oostzaan onze opmerkingen over de bestuurscultuur en de bestuurskracht in Oostzaan in de afgelopen maanden herhaaldelijk naar voren gebracht in het Presidium, in de Commissie, in de Raad, per mail aan de burgermeester en de fractievoorzitters en als openbare mededeling in de Raad;
- Dat alles vanwege onze zorgen over het openbaar bestuur in Oostzaan en gericht op verbetering van zowel de bestuurscultuur als ook de bestuurskracht;
- Daarop hebben wij – in feite tot op heden - geen enkele reactie ontvangen en dat vinden wij extra zorgelijk;
- Vandaar dat wij ons gewend hebben tot het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.

BESTUURSCULTUUR

- Het fenomeen van Raadsberichten waarin door het College mededelingen worden gedaan en waarin o.a. een unaniem besluit van de Raad wordt teruggedraaid;
- Een overmaat aan geheime vergaderingen van Commissies en Raad zonder enige vorm van een openbaar vervolg;
- Het inplannen van een extra Raad door de voorzitter zonder het reglement van orde toe te passen;
- Het inplannen van een extra Raad plannen door de voorzitter terwijl bekend is dat één fractie afwezig is;
- Het willen verplaatsen van de Raad door het College omdat twee wethouders (zonder agenda punten tijdens die Raad) afwezig dan wel op vakantie zijn;
- Door toedoen van commissievoorzitters zijn de commissievergaderingen, in afwijking van de verordening, verworden tot technische vragenrondjes. Het woord wordt commissieleden ontnomen op het moment van gedachtewisseling;
- Poging door een commissievoorzitter en een fractie dat een andere fractie op een specifiek onderwerp, conform de verordening, twee woordvoerders aankondigt via een voorstel van orde waarna vervolgens beperkingen worden opgelegd aan beide woordvoerders;
- Een toelichting op een ingediende motie verhinderen en van de agenda halen via een voorstel van orde en dat als voorzitter, tegen het reglement van orde en de wet in, toestaan;
- De meest cruciale conclusie in het rapport Zelfevaluatie Onderzoek OVER-gemeenten door bureau WagenaarHoes als College zelf anders en positiever formuleren en die tekst in eigen bewoordingen vervolgens wel aan het rapport en WagenaarHoes toeschrijven;
- Communicatie via de media over conflict met College Wormerland over de directievoering van OVER-gemeenten, het rapport Zelfevaluatie Onderzoek OVER-gemeenten, het functioneren van de directeur en de ambtelijke organisatie van OVER-gemeenten en de Gemeenschappelijke Regeling OVER-gemeenten. Tot op heden niet gevolgd door een openbare mededeling;
- Het gesprek van het Algemeen Bestuur met de medewerkers van OVER-gemeenten over de situatie binnen OVER-gemeenten verdagen van 5 maart jl. naar medio / eind maart vanwege vakantie van een Oostzaans Collegelid. Dit terwijl de onrust onder medewerkers groot is, er - ook cruciale - medewerkers vertrokken zijn en op het punt van vertrek staan en vacatures lastig te vervullen zijn.

BESTUURSKRACHT

- In de Commissies vinden in toenemende mate Presentaties of Consultaties door derden plaats zonder dat het doel duidelijk is;
- Er zijn sinds de zomer van 2019 weinig of geen nieuwe raadsvoorstellen door College gepresenteerd. Veelal gaat het om reguliere agendapunten. In het najaar van 2019 is zelfs een Raadsvergadering geschrapt. De Kadernota OVER-gemeenten is niet tijdig gereed.;
- Bij een raadsvoorstel werden stukken kort voor de Raad aan een agendapunt toegevoegd en werd de besluitvorming er doorheen gedrukt door de voorzitter zonder dat fracties de stukken hadden kunnen lezen. Stukken die overigens al geruime tijd in het bezit van het College waren;
- De voorzitter van de Raad zit niet strak genoeg voor; geeft te veel ruimte voor details terwijl belangrijke zaken, zoals de begroting, juist te weinig tijd krijgen;
- Raadsvragen van alle fracties worden vaak te laat en te minimalistisch beantwoord, waardoor vragen herhaald moeten worden etc. etc.;
- Van visie wordt overgaan tot uitvoering zonder dat de Raad de tussenstap in de vorm van beleids- of beheerplannen met financiële dekking heeft goedgekeurd;
- Het overzicht van toezeggingen aan de Raad van het College is niet op orde. In de laatste versie zijn zes punten "vergeten";
- Het document bestuurlijke planning t.b.v. de Raad van het College is niet op orde. Uit onze analyse blijkt dat er bij ruim 30 van de ruim 40 actiepunten uit het collegeprogramma er een essentiële afwijking is:
    - 18 punten uit het Collegeprogramma – niet in de Raad vastgesteld - ontbreken;
    - 5 punten van het Collegeprogramma zijn - soms aanzienlijk - naar beneden toe bijgesteld;
    - 9 punten van het Collegeprogramma zijn in de tijd naar achteren geschoven.
- In het Dagelijks Bestuur van OVER-gemeenten zijn sinds 2018 de beide burgermeesters niet meer vertegenwoordigd. Terwijl zij als ervaren bestuurders tevens de dragers van de bestuurlijke continuïteit zijn voor een organisatie waar bijna 200 medewerkers werkzaam zijn;
- Het al maanden durend conflict binnen Algemeen en Dagelijks Bestuur van OVER-gemeenten en tussen de Colleges van Wormerland en Oostzaan over de onderlinge stemverhouding, de directievoering, de organisatie, de aansturing van de organisatie en de ambtenaren heeft tot op heden niet oplossingsrichtingen geleid;
- Het verloop van het proces rondom de totstandkoming van het rapport Zelfevaluatie Onderzoek OVER-gemeenten, de verschillende perceptie van het rapport door beide Colleges(volgens Wormerland bestuurskracht en volgens Oostzaan zelfevaluatie), de onduidelijkheid over het opdrachtgeverschap, de positie van een op het laatste moment opduikende stuurgroep, het buitenspel zetten van de Raad, het openlijke verschil van inzicht tussen het College van Oostzaan en WagenaarHoes vanwege een plotselinge koerswijziging van het College Oostzaan geeft een redelijk ontluisterend beeld;
- Het door het College geen inzicht geven in de ca. 50 lopende verbetertrajecten binnen OVER-gemeenten;
- Het kennelijk geen zicht hebben op en geen rekening houden met de gevolgen van het conflict in OVER-gemeenten en tussen de beide Colleges op de medewerkers van OVER-gemeenten en de externe omgeving;
- De fractievoorzitter van één partij wordt in feite buiten de voortgang over de tussentijdse evaluatie van de burgermeester gehouden;

Geen afbeeldingen? Webversie

WESTFRIESE BEDRIJVENGROEP

Steun voor ondernemers in coronatijd

Beste Ondernemer,

Het zijn vreemde tijden. De economie draaide op volle toeren en nu gooit COVID-19 zand in de motor. Wat ons betreft een tijdelijke drempel in een gezonde economie. Zeker weten doen we dat niet. Daarom moeten we er alles aan doen om er voor elkaar zijn. Dat gaan wij als WBG bestuur en bureau doen door u goed op de hoogte te houden met landelijke en regionale informatie. Daarvoor staan we in nauw contact met onze leden en gemeenten en publiceren we via deze nieuwsbrief, sociale media en de website. Daarnaast horen wij graag uw signalen, tips en uw initiatieven. Deze gaan we oppakken en delen. Probeer daarnaast je collega ondernemers daar waar mogelijk is te helpen. Bijvoorbeeld door facturen op tijd te betalen. Er zijn ook ondernemers die omdenken door te investeren in achterstallig onderhoud. Wat u ook doet, de WBG staat klaar om u te helpen bij initiatieven die ondernemers in de regio kunnen helpen. Samen staan we sterker.

Burgemeester Jan Nieuwenburg van Hoorn verwoordde het mooi; "Houd het hoofd koel, het hart warm en help elkaar waar dat kan." Heel veel sterkte in deze bijzondere en zeer uitdagende periode. Blijf gezond”

Met vriendelijke groet,
WBG bestuur en bureau

Overheidsmaatregelen

Maatregelen en loketten die de regering bekend heeft gemaakt om bedrijven, ondernemers en ZZP-ers door deze moeilijke tijden te helpen.
Link

Tips van collega ondernemers.

Wij spraken een aantal Parel Bedrijven over hoe zij de huidige situatie beleven. Twee bedrijven hebben ook de bouwcrisis meegemaakt, maar zien toch andere uitdagingen. Welke tips hebben zij? **Link**

Heeft u tips of initiatieven?

Mooi initiatief. Alle Hoornse binnenstadsbedrijven, zowel horeca als retail, die aan huis bezorgen kunnen een plekje op deze website krijgen. Heb jij tips die andere ondernemers kunnen helpen? Alle tips, groot en klein zijn welkom en zullen wij verwerken in een artikel voor op onze website en de komende Westfriese Zaken. Stuur deze naar info@westfriesebedrijvengroep.nl

Postbus 30
1620 AA HOORN

Telefoon: 0229 – 343 001
E-mail: info@westfriesebedrijvengroep.nl
Website: westfriesebedrijvengroep.nl

IBAN nr.: NL 22 RABO 0121399427
Inschrijfnr. K.v.K.: 370 93 314
BTW-nummer: 8096.10.140.B.01

Vind ik leuk
Tweet
Deel
Doorsturen

Uitschrijven

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	2830
Extern Zaak ID	1359663
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 april 2020
Agendapunt	11.f
Omschrijving	Economie Brief GS aan PS inz. verlengen openstellingsperiode UVR HIRB+ (C-agenda EFB 20-4-2020)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
Brief aan PS over verlenging openstellingsperiode voor UVR HIRB+.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	6 april 2020
Economie Financiën en Bestuur	**20 april 2020**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 april 2020

Toelichting

Om gemeenten in de huidige corona-omstandigheden toch in de gelegenheid te stellen om goede subsidieaanvragen in te kunnen dienen, wordt de indieningsperiode voor HIRB-subsidie voor herstructurering van bedrijventerreinen met een maand verlengd tot 28 mei 2020.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. R. Cornfield
BEL/REE

Telefoonnummer +31235143643
cornfieldr@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 2 APR. 2020

Kenmerk
1359663/1394214

Uw kenmerk

Betreft: Verlenging openstellingsperiode voor UVR HIRB+

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) brengen wij u het besluit van ons college ter kennis om de openstellingsperiode 2020 van de subsidieregeling HIRB+ voor herstructurering van bedrijventerreinen te verlengen tot 28 mei 2020.

Eerder hadden wij besloten deze regeling open te stellen voor aanvragen van 30 maart tot 23 april 2020. Om aanvragers in de huidige bijzondere corona-omstandigheden echter beter in staat te stellen om tot goede aanvragen te komen, verlengen wij de indieningstermijn met een maand tot 28 mei 2020.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	2670
Extern Zaak ID	1381960
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 april 2020
Agendapunt	11.g
Omschrijving	Europa: Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsovereenkomst, samenwerkingskader Europa Randstadprovincies en Vooruitblik 2020 Europa (C-agenda EFB 20-4-2020)
Organisatieonderdeel	BEL/B&S

Bijlagen
Brief aan PS over uitvoeringsovereenkomst, en samenwerkingskader Europa.pdf
20-02-13 Uitvoeringsovereenkomst Randstad (finaal).pdf
20-02-13 Samenwerkingskader Randstad (finaal).pdf
Vooruitblik 2020 Europa - finaal2.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	13 april 2020
Economie Financiën en Bestuur	**20 april 2020**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 april 2020

Toelichting

De beide documenten geven aan dat de structurele samenwerking op EU zaken in Randstadverband wordt voortgezet. In de uitvoeringsovereenkomst staan de administratieve en financiële afspraken van de samenwerking, met de looptijd van de overeenkomst. Het samenwerkingskader geeft aan hoe de samenwerking tussen de Randstadprovincies is ingericht en wat de portefeuilleverdeling is in Randstadverband.
De Vooruitblik 2020 Europa van de Randstadprovincies is een document dat een beeld geeft van wat er het komende jaar op de radar staat in Brussel. En tegelijkertijd is het een inschatting van wat dat voor onze provincies kan inhouden.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw. H.S.E.D. van Velzen-Donker
BEL/BS

Telefoonnummer +31235145660
donkerh@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 9 APR. 2020

Kenmerk
1381960/1381992

Uw kenmerk

Betreft: De uitvoeringsovereenkomst, het samenwerkingskader Europa en de Vooruitblik 2020 Europa van de Randstadprovincies

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) brengen wij u het volgende besluit van ons college ter kennis:

1. de uitvoeringsovereenkomst aan te gaan en in te stemmen met het samenwerkingskader van de vier Randstadprovincies;
2. akkoord te gaan met de Randstadbijdrage voor 2020 en 2021 én de bijdrage voor het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP).
3. kennis te nemen van de Vooruitblik 2020 Europa van de Randstadprovincies;
4. PS te informeren via bijgaande brief over de uitvoeringsovereenkomst, het samenwerkingskader en de Vooruitblik 2020 Europa van de Randstadprovincies.

De Randstadprovincies werken al circa vijfentwintig jaar samen in Brussel. Om vanaf het regionale niveau gehoord te worden in het krachtenveld van de Europese beleidsontwikkeling is het nodig massa te ontwikkelen om vervolgens een positie te verwerven die maakt dat men gehoord wordt. De Randstadsamenwerking is in dat kader een sterkere uitgangspositie dan die van een individuele provincie. Door samen te werken, door standpunten af te stemmen en elkaar bijvoorbeeld rapporteurschappen te gunnen in het Comité van de Regio's, kunnen we de gezamenlijke belangen behartigen. Dat heeft in de afgelopen jaren onder andere opgeleverd een stevige Randstedelijke inbreng in adviezen van het Comité over het regionaal beleid, het gemeenschappelijk landbouwbeleid en de toekomst van het Europees waterbeleid. De samenwerking zorgt er bovendien voor dat er voor

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Europese zaken veel meer ambtelijke capaciteit beschikbaar is dan Noord-Holland individueel zou kunnen vrijmaken.

De beide documenten over de samenwerking in Randstadverband geven aan dat de structurele samenwerking op EU zaken tussen de vier provincies wordt voortgezet. In de uitvoeringsovereenkomst staan de administratieve en financiële afspraken van de samenwerking, met de looptijd van de overeenkomst.

Het samenwerkingskader geeft aan hoe de samenwerking tussen de Randstadprovincies is ingericht en wat de portefeuilleverdeling van de vier gedeputeerden is in Europa.

De Vooruitblik 2020 Europa van de Randstadprovincies is een document dat een beeld geeft van wat er het komende jaar op de radar staat in Brussel. En tegelijkertijd is het een inschatting van wat dat voor onze provincies kan inhouden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

3 bijlage(n)
De uitvoeringsovereenkomst; het samenwerkingskader Europa en de Vooruitblik 2020 Europa van de Randstadprovincies

UITVOERINGSOVEREENKOMST

Samenwerking EU-zaken Randstadprovincies

Februari 2020

Regio Randstad

Provincie Noord-Holland

provincie ZUID HOLLAND

PROVINCIE UTRECHT

PROVINCIE FLEVOLAND

Inhoudsopgave

I. Partijen

II. Overwegingen

III. Administratieve en financiële afspraken

1. Administratieve thuisbasis
2. Jaarbegroting
3. Verdeelsleutel
4. Verrekening

IV. Overige bepalingen

5. Looptijd
6. Wijzigingen
7. Geschillenbeslechting
8. Opzegging
9. Toepasselijk recht
10. Openbaarmaking

V. Ondertekening

I. Partijen

Partijen:

1. De publiekrechtelijke rechtspersoon, de provincie Noord-Holland, te dezen vertegenwoordigd door de heer A.Th.H. van Dijk, Commissaris van de Koning, krachtens artikel 176 van de Provinciewet en handelend ter uitvoering van het besluit van gedeputeerde staten van Noord-Holland van [datum] hierna te noemen ‘de Provincie Noord-Holland’;

2. De publiekrechtelijke rechtspersoon, de provincie Zuid-Holland, te dezen vertegenwoordigd door de heer J. Smit, Commissaris van de Koning, krachtens artikel 176 van de Provinciewet en handelend ter uitvoering van het besluit van gedeputeerde staten van Zuid-Holland van [datum] hierna te noemen ‘de Provincie Zuid-Holland’;

3. De publiekrechtelijke rechtspersoon, de provincie Utrecht, te dezen vertegenwoordigd door J.H. Oosters, Commissaris van de Koning, krachtens artikel 176 van de Provinciewet en handelend ter uitvoering van het besluit van gedeputeerde staten van Utrecht van [datum] hierna te noemen ‘de Provincie Utrecht’;

4. De publiekrechtelijke rechtspersoon, de provincie Flevoland, te dezen vertegenwoordigd door de heer L. Verbeek, Commissaris van de Koning, krachtens artikel 176 van de Provinciewet en handelend ter uitvoering van het besluit van gedeputeerde staten van Flevoland van [datum] hierna te noemen ‘de Provincie Flevoland’;

Hierna allen samen te noemen: Partijen.

II. Overwegingen

Nemen in overweging:

1) Toen in 2007 het ‘Samenwerkingsverband Randstad’, dat zich binnen Nederland bezighield met het bevorderen van de Randstadsamenwerking, werd opgeheven besloten de vier provincies hun samenwerking op EU-zaken voort te zetten.

2) Ter ondersteuning van de onderlinge samenwerking werd een door de Partijen gezamenlijk bekostigde uitvoeringsorganisatie ingesteld, de Regio Randstad, met een voor de gezamenlijkheid werkende Randstadcoördinator en een Randstadbeleidsondersteuner. Hiertoe werd in 2008 door de Partijen de “P4 kostenovereenkomst” gesloten.

3) Deze kostenovereenkomst is tot op heden de basis voor de samenwerking en is in de loop der jaren niet gewijzigd. Sindsdien is er evenwel het nodige veranderd, zowel in Brussel als in de provincies.

4) Met de huidige uitvoeringsovereenkomst willen de Partijen hun wens om samen te werken op EU-zaken herbevestigen en de afspraken over de uitvoeringsorganisatie Regio Randstad en de financiering hiervan actualiseren.

5) De Partijen beogen hiermee een publiek-publieke samenwerking op grond van artikel 2:24c Aanbestedingswet, waarbij de provincie Utrecht optreedt als uitvoerder voor de gezamenlijke Partijen.

III. Administratieve en financiële afspraken

Komen het volgende overeen:

Artikel 1: Administratieve thuisbasis

1.1 De uitvoeringsorganisatie voor de samenwerking op EU-zaken van de Randstadprovincies, de Regio Randstad, is ondergebracht bij de provincie Utrecht.

1.2 De provincie Utrecht is belast met de personele zorg voor de Randstadcoördinator en, indien van toepassing, andere voor de gezamenlijkheid werkende medewerkers. De manager van de provincie Utrecht belast met EU-zaken treedt op als functioneel leidinggevende, daarbij rekening houdend met de inbreng van de EU-managers van de andere Partijen.

1.3 De provincie Utrecht beheert de gezamenlijke financiën, zoals beschreven in artikel 2, 3 en 4 van deze uitvoeringsovereenkomst.

Artikel 2: Jaarbegroting

2.1 De Randstadcoördinator stelt jaarlijks een begroting op van de gezamenlijke uit deze overeenkomst voortvloeiende kosten. Het Bestuurlijk Overleg EU-zaken Randstad, waarin de Partijen bestuurlijk vertegenwoordigd zijn, stelt deze vast.

2.2 Vaststelling van de begroting dient plaats te vinden voor aanvang van het jaar waarop de begroting betrekking heeft.

2.3 Na vaststelling van de begroting ziet de Randstadcoördinator toe op de correcte uitvoering ervan. In geval van tussentijdse begrotingswijzigingen legt de Randstadcoördinator een aanvullende begroting voor aan het Bestuurlijk Overleg EU-zaken Randstad.

Artikel 3: Verdeelsleutel

3.1 De gezamenlijke kosten voortvloeiend uit deze uitvoeringsovereenkomst worden door de Partijen gedragen volgens de volgende verdeelsleutel: de helft van de begroting wordt verdeeld in vier gelijke delen en de andere helft wordt verdeeld naar rato van het inwonertal van de provincies, uitgaand van de meest actuele CBS-cijfers.

3.2 Onverminderd het bepaalde in artikel 3.3 geldt deze verdeelsleutel voor de duur van een mandaatperiode van Provinciale Staten. Bij aanvang van een nieuwe mandaatperiode kan het Bestuurlijk Overleg EU-zaken Randstad tot actualisering van de verdeelsleutel besluiten. Iedere wijziging behoeft de instemming van alle Partijen.

3.3 Het Bestuurlijk Overleg EU-zaken Randstad kan voor het einde van begrotingsjaar 2022 besluiten de verdeelsleutel te herzien. Deze herziening behoeft de instemming van alle partijen en geldt voor de resterende duur van de mandaatperiode.

3.4 Bij uitblijven van een besluit tot actualisering wordt de bestaande verdeelsleutel steeds verlengd voor de duur van een mandaatperiode.

Artikel 4: Verrekening

4.1 De gezamenlijke kosten zullen achteraf, op basis van werkelijk gemaakte kosten, worden verrekend. Deze verrekening vindt plaats in het jaar volgend op het jaar waarop de verrekening betrekking heeft.

4.2 De provincie Utrecht maakt hiertoe een jaarrekening op van de gezamenlijke kosten inclusief een verdeling daarvan aan de hand van de in artikel 3 genoemde verdeelsleutel en zendt de andere Partijen op basis hiervan een factuur.

IV. Overige bepalingen

Artikel 5: Looptijd

5.1 Deze uitvoeringsovereenkomst treedt in werking met ingang van 1 januari 2021 en wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

5.2 Met inwerkingtreding van deze overeenkomst is de P4 kostenovereenkomst 2008 ontbonden.

Artikel 6: Wijzigingen

6.1 Elke Partij kan de andere Partijen verzoeken om de uitvoeringsovereenkomst te wijzigen.

6.2 Iedere wijziging behoeft de schriftelijke instemming van alle Partijen.

Artikel 7: Geschillenbeslechting

7.1 In geval van geschillen, voortvloeiend uit deze uitvoeringsovereenkomst, treden partijen met elkaar in overleg.

7.2 Wanneer dit niet tot resultaat leidt, zullen Partijen trachten de geschillen op te lossen met behulp van mediation, conform het reglement van de Mediatorsfederatie Nederland te Rotterdam.

Artikel 8: Opzegging

8.1 Elke Partij kan deze overeenkomst schriftelijk opzeggen, met inachtneming van een opzegtermijn van 1 jaar.

8.2 In geval van opzegging van een van de Partijen zullen de Partijen in overleg treden met als uitgangspunt dat de desintegratiekosten worden verdeeld conform de verdeelsleutel als bedoeld in artikel 3.

Artikel 9: Toepasselijk recht

Op deze uitvoeringsovereenkomst is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.

Artikel 10: Openbaarmaking

Deze uitvoeringsovereenkomst zal openbaar gemaakt worden.

V. Ondertekening

Aldus overeengekomen en ondertekend in viervoud:

Provincie Noord-Holland
Commissaris van de Koning
A.Th.H. van Dijk

Provincie Zuid-Holland
Commissaris van de Koning
J. Smit

Provincie Utrecht
Commissaris van de Koning
J.H. Oosters

Provincie Flevoland
Commissaris van de Koning
L. Verbeek

SAMENWERKINGSKADER

Samenwerking EU-zaken Randstadprovincies

Februari 2020

Regio Randstad

Provincie Noord-Holland

provincie ZUID HOLLAND

PROVINCIE UTRECHT

PROVINCIE FLEVOLAND

Inleiding

De Randstadprovincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland zijn samen een factor van betekenis in Europa. De Regio Randstad staat met ruim 8 miljoen inwoners en een Bruto Regionaal Product van ongeveer 400 miljard euro in de top-5 van Europese grootstedelijke gebieden. De regio biedt een breed spectrum van economische activiteiten en vormt een belangrijke toegangspoort tot noordwest Europa, onder andere via mainports zoals Schiphol en de haven van Rotterdam.

De Randstad heeft Europa iets te bieden. Omgekeerd is de Europese Unie van grote invloed op de Regio Randstad. Zo is de EU kader- en normstellend via wet- en regelgeving en daarmee richtinggevend voor provinciebeleid. Ook helpen Europese investeringen provincies om de maatschappelijke uitdagingen effectief te adresseren.

De samenwerking tussen de provincies van de Regio Randstad op Europese zaken heeft een lange voorgeschiedenis. Sinds 1990 beschikt de Randstad over een vertegenwoordiger in Brussel, destijds de eerste provincievertegenwoordiger aldaar. Vanaf 2000 wordt in Brussel gewerkt vanuit het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP). Dit Huis vormt, naast een gezamenlijk kantoor voor de twaalf provincies, ook een verband waarbinnen inhoudelijke samenwerking wordt nagestreefd.

Toen in 2007 het ‘Samenwerkingsverband Randstad’, dat zich binnen Nederland bezighield met het bevorderen van de Randstadsamenwerking, werd opgeheven besloten de vier provincies hun samenwerking op EU-zaken voort te zetten. Hiertoe werd in 2008 een convenant gesloten, de “P4 kostenovereenkomst”. Dit convenant is tot op heden de basis voor de samenwerking en is in de loop der jaren niet gewijzigd. Sindsdien is er evenwel het nodige veranderd, zowel in Brussel als in de provincies.

Met dit kader bestendigen wij onze samenwerking, herijken wij onze werkwijze en leggen we onze werkafspraken voor de komende periode vast.

Dit samenwerkingsverband wordt ondersteund door een kleine ambtelijke uitvoeringsorganisatie. De juridische en financiële aspecten van deze uitvoeringsorganisatie regelen wij in een aparte uitvoeringsovereenkomst.

Ambities en doelstellingen

Wij continueren onze structurele samenwerking op EU-zaken. Dankzij deze samenwerking kunnen wij elkaars kennis en kunde van EU-zaken benutten en hebben wij toegang tot elkaars netwerken in Brussel en binnen Nederland.

De bundeling van krachten beoogt bij te dragen aan onze alertheid, betrokkenheid en slagvaardigheid met betrekking tot EU-zaken. Ook werkt de samenwerking beleidsconsistentie tussen de Europese en de provinciebestuurslagen in de hand en stelt deze ons in staat anticiperend en doelgericht op te treden ten aanzien van nieuw EU-beleid en nieuwe EU-regelgeving. De samenwerking draagt bij aan de effectiviteit van de EU-belangenbehartiging van elk van de provincies afzonderlijk als ook van de vier provincies gezamenlijk.

De onderlinge samenwerking staat een eigenstandige positie en inzet van onze provincies in Brussel niet in de weg en laat onverlet dat onze provincies op EU-zaken samenwerken in andere tijdelijke of structurele samenwerkingsverbanden. Dat laat onverlet dat wij bij ons optreden in EU-verband rekening willen houden met elkaars belangen en ons zullen onthouden van Europese standpunten of activiteiten die de andere provincies schaden.

De samenwerking is beleidsmatig van aard en richt zich op het snijvlak tussen Europees en provinciebeleid. EU-projectmanagement en -subsidieadvies vallen in principe buiten de reikwijdte van onze samenwerking.

Rollen

Om onze onderlinge samenwerking vorm te geven, zijn binnen onze provincies de volgende bestuurlijke en ambtelijke rollen belegd:

- De Europagedeputeerde: de gedeputeerde die EU-zaken in portefeuille heeft. Hij/zij is binnen Gedeputeerde Staten eerstverantwoordelijk voor de hier beschreven samenwerking.
- De EU-manager: een manager met beslis-/tekenbevoegdheid die binnen het provinciehuis verantwoordelijk is voor EU-zaken. Hij/zij draagt ambtelijke verantwoordelijkheid voor de hier beschreven samenwerking.
- De Brusselse Vertegenwoordigers: provinciale vertegenwoordigers die in Brussel werkzaam zijn.
- De EU-coördinator: een centrale contactpersoon die op uiteenlopende EU-dossiers als liaison optreedt richting de provincieorganisatie in het algemeen en de relevante beleidsexperts binnen het Provinciehuis in het bijzonder.

Daarnaast wijzen onze provincies een Randstadcoördinator aan, een functionaris die vanuit Brussel voor de gezamenlijkheid werkt. De Randstadcoördinator kan bijgestaan worden door een beleidsondersteuner en/of andere (tijdelijke) werknemers.

Governance structuur

Om het structurele karakter van onze samenwerking te versterken is de volgende overleg- en beslisstructuur in het leven geroepen:

Het Bestuurlijk Overleg EU-zaken Randstad (BO Randstad) wordt gevormd door de Europagedeputeerden van de vier provincies. Het BO Randstad geeft bestuurlijk richting aan de samenwerking, draagt bij aan strategievorming en bepaalt in voorkomende gevallen de gezamenlijke inhoudelijke inzet op EU-dossiers. Het BO Randstad benoemt bij zijn eerste vergadering aan het begin van een nieuwe Statenperiode een voorzitter uit zijn midden. Het BO Randstad vergadert ten minste één keer per semester en, op voorstel van de voorzitter, zo veel vaker als nodig. De Randstadcoördinator treedt op als secretaris van het overleg. Het BO stelt zijn eigen vergaderorde vast.

Het Management Team Randstad (MT Randstad) wordt gevormd door EU-managers van de vier provincies. Het MT Randstad treedt op als ambtelijk voorportaal van het BO Randstad en geeft ambtelijk sturing aan de samenwerking, met name wat organisatorische en personele aspecten betreft. Het MT Randstad benoemt bij zijn eerste vergadering aan het begin van een nieuwe mandaatperiode een voorzitter uit zijn midden. Het MT Randstad vergadert voorafgaand aan

ieder BO Randstad en, op voorstel van de voorzitter, zo veel vaker als nodig. De Randstadcoördinator treedt op als secretaris van het overleg.

Het Randstad Brussel Overleg (RBO) is het periodiek werkoverleg van de Brusselse Vertegenwoordigers en de EU-coördinatoren van de provincies. Het RBO bespreekt de voortgang op inhoudelijke dossiers en maakt werkafspraken. Het overleg wordt voorgezeten door de Randstadcoördinator. Het RBO vergadert op voorstel van de voorzitter.

Dossierverdeling

Bij aanvang van iedere mandaatperiode worden de voor ons relevante EU-dossiers bepaald en op bestuurlijk niveau verdeeld. De dossierverdeling maakt inzichtelijk welke bestuurder op welk EU-dossier of -thema in Randstadverband het voortouw heeft. De ambtelijke dossierverdeling volgt deze bestuurlijke verdeling.

Het Bestuurlijk Overleg Randstad heeft op 24 januari 2020 de volgende dossierverdeling vastgesteld:

Noord-Holland	Land- en tuinbouw, Platteland & Natuur, Klimaat, Voedsel, Visserij & Maritiem
Zuid-Holland	Industrie & MKB, Energie
Utrecht	Kennis & Innovatie, Gezonde leefomgeving, Digitalisering
Flevoland	Regionale ontwikkeling & Cohesiebeleid, Transport & Mobiliteit, EU-begroting, Brexit

Deze verdeling geldt in beginsel voor de looptijd van de mandaatperiode 2019-2023. Wanneer de omstandigheden daar om vragen, kan het BO Randstad tussentijds besluiten hierin wijzigingen aan te brengen.

Activiteiten

In het kader van de onderlinge samenwerking op EU-zaken worden diverse activiteiten ondernomen. De voornaamste daarvan zijn:

Signalering. Onze provincies volgen het Europese beleidsproces op de voet. Gezamenlijk voorzien wij in een signalerende functie, waarbij de Brusselse Vertegenwoordigers de provinciehuizen doorlopend en vroegtijdig voorzien van informatie over en inhoudelijke en procedurele duiding van nieuwe EU-beleidsontwikkelingen die relevant zijn voor onze provincies.

Shared service. Onze provincies vormen op EU-zaken een *shared service* waaraan ieder vanuit zijn of haar expertise bijdraagt en waarvan alle vier de deelnemende provincies kunnen profiteren. Wij kunnen elkaar bestuurlijk en ambtelijk bijstaan en van input en advies voorzien.

Gezamenlijk optrekken. Waar gezamenlijke belangen op het spel staan kunnen wij besluiten samen op te treden in Brussel door gezamenlijke standpunten in te nemen en deze namens onze vier provincies uit te dragen. Daarbij kan het onder meer gaan om optreden in het Comité van de Regio's of in Europese regionale netwerken maar ook om gezamenlijk optrekken in HNP- of IPO-verband.

Gezamenlijke evenementen. In het licht van onze gezamenlijke doelen en belangen kunnen onze provincies gezamenlijke evenementen organiseren, zowel in Brussel als in de provincies.

Rapportage

De Randstadcoördinator stelt jaarlijks op basis van bijdragen van de Brusselse Vertegenwoordigers een voortgangsrapportage op waarin wordt teruggeblikt op het voorbije jaar en wordt vooruitgeblikt op het komende jaar.

Het Bestuurlijk Overleg Randstad stelt de rapportage in het eerste kwartaal van het jaar vast waarna deze via de gebruikelijke kanalen aan Provinciale Staten wordt aangeboden.

Jack van der Hoek
Gedeputeerde Provincie Noord-Holland

Jeannette Baljeu
Gedeputeerde Provincie Zuid-Holland

Robert Strijk
Gedeputeerde Provincie Utrecht

Michiel Rijsberman
Gedeputeerde Provincie Flevoland

Regio Randstad

VOORUITBLIK 2020 EUROPA

Provincie Noord-Holland

provincie Zuid Holland

PROVINCIE :: UTRECHT

Provincie Flevoland

Voorwoord

Geachte leden van Provinciale Staten van de Randstadprovincies,

Klimaatverandering, energietransitie en regionale innovatie en ontwikkeling, de opgaven van deze tijd zijn grensoverschrijdend. De Europese Unie is bij al deze uitdagingen een factor van betekenis. Er is een toenemende wisselwerking tussen beleid dat op de verschillende bestuursniveaus wordt gevoerd. Zo ook tussen Europa en de provincie.

Meer dan ooit is het dan ook van belang de krachten in Brussel te bundelen en het EU-beleidsproces nauwlettend te volgen en -waar nodig- op te komen voor onze belangen. Wij doen dat in Randstadverband. Samen vormen onze provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland een metropoolregio van internationaal formaat.

Wij hebben besloten deze samenwerking in de komende periode te hernieuwen en tijdens deze mandaatperiode (2019-2023) met kracht voort te zetten. Via de samenwerking tussen onze vertegenwoordigers in Brussel hebben we een sterk team dat samen een *shared service* vormt waar de vier provincies baat bij hebben. Zo hebben wij als bestuurders een onderlinge dossierverdeling afgesproken, waarbij we gebruik maken van elkaars expertise en ons in Brussel inzetten voor de door Provinciale Staten bepaalde beleidsdoelen. Het team in Brussel volgt nieuwe EU-beleidsontwikkelingen op de voet en signaleert vroegtijdig Europese initiatieven die relevant zijn voor ons als provincies.

Deze Vooruitblik 2020 Europa is een gezamenlijk product van dit team voor u. Het geeft u, als leden van Provinciale Staten van de vier Randstadprovincies, een beeld van wat er het komende jaar op de radar staat in Brussel en een inschatting van wat dat voor onze provincies kan inhouden. Het kan dienen als basis voor gedachtewisselingen over Europees optreden.

Michiel Rijsberman
Gedeputeerde Provincie Flevoland
Voorzitter Bestuurlijk Overleg Europa Randstadprovincies

Leden BO Europa Randstadprovincies

De samenwerking op EU-zaken tussen de Randstadprovincies wordt bestuurlijk aangestuurd door de Europagedeputeerden van de vier provincies. Zij komen periodiek bijeen om actuele EU-zaken te bespreken en informatie uit te wisselen. Zij zijn alle vier actief in het Comité van de Regio's waarbinnen zij elk in een andere commissie zitting hebben genomen. Onderling hebben zij relevante EU-dossiers verdeeld, rekening houdend met de commissieverdeling binnen het Comité van de Regio's.

Michiel Rijsberman – voorzitter
Gedeputeerde Flevoland
Comité van de Regio's: Commissie Territoriale Samenhang en EU-begroting (COTER)
EU-dossiers: Regionale ontwikkeling, transport & mobiliteit, EU-begroting, Brexit

Jack van der Hoek
Gedeputeerde Noord-Holland
Comité van de Regio's: Commissie Natuurlijke Hulpbronnen (NAT)
EU-dossiers: Land- & Tuinbouw, Klimaat, Platteland & Natuur, Voedsel, Visserij & Maritiem

Robert Strijk
Gedeputeerde Utrecht
Comité van de Regio's: Commissie Sociaal Beleid, Onderwijs, Werkgelegenheid, Onderzoek en Cultuur (SEDEC)
EU-dossiers: Kennis & Innovatie, Gezonde leefomgeving, Digitalisering

Jeannette Baljeu
Gedeputeerde Zuid-Holland
Comité van de Regio's: Commissie Economisch Beleid (ECON)
EU-dossiers: Industrie & MKB, Energie

De Europese Unie in 2020

2019 was in Brussel in meerdere opzichten een transitiejaar, met Europese verkiezingen in mei en, na een intensief proces van hoorzittingen, het aantreden van een nieuwe Europese Commissie in december onder leiding van de Duitse christendemocraat Ursula von der Leyen. Vanuit Nederland heeft Frans Timmermans als *executive vice-president* een sleutelpositie binnen de nieuwe Commissie. Hij is in die hoedanigheid verantwoordelijk voor de *European Green Deal*. Inmiddels is duidelijk dat dit initiatief op EU-niveau een centrale rol gaat spelen. Het is in feite een nieuwe omvattende Europese groeistrategie die deze Commissie voor de komende vijf jaar inzet.

In 2020 zal de Europese Commissie volledig op snelheid komen en dat zullen we zeker gaan merken. Een groot aantal voorstellen voor beleid en regelgeving is in voorbereiding. Als provincies volgen we voortdurend actief wat er op de radar staat aan initiatieven en waar we onze inbreng, bijvoorbeeld in het kader van EU-consultaties, kunnen geven. Ook zullen we actief gebruikmaken van de mogelijkheid om inbreng te leveren op de standpuntbepaling van het Rijk in de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen, via de zgn. BNC-fiches.

Hierna zullen eerst drie actuele doorsnijdende thema's behandeld worden: de Green Deal, de meerjarenbegroting en de Brexit. Vervolgens zullen in de daarop volgende paragrafen de voor de Randstadprovincies meest relevante EU-thema's één voor één kort behandeld worden. Wat staat er, op basis van de informatie die nu beschikbaar is, in 2020 te gebeuren en wat zou dat kunnen betekenen voor onze provincies?

<u>De Europese Green Deal</u>

Op 11 december 2019 heeft de Commissie haar plannen voor de Europese Green Deal gepubliceerd. De Green Deal is een routekaart op weg naar een duurzame Europese economie. Deze Green Deal moet de EU omvormen tot een eerlijke en welvarende samenleving met een moderne, hulpbronnenefficiënte en concurrerende economie. De ambitie van de EU is dat er in 2050 geen broeikasgassen meer worden uitgestoten en dat de economische groei losgekoppeld is van het gebruik van hulpbronnen. Daarnaast moet de Green Deal bijdragen aan de instandhouding van bossen en natuurgebieden en burgers beschermen tegen milieugerelateerde risico's.

De Green Deal heeft betrekking op uiteenlopende onderwerpen, zoals klimaat, energie, industrie en circulaire economie, bouwen en renoveren, gezonde leefomgeving, biodiversiteit, landbouw- en voedselbeleid en duurzame en slimme mobiliteit. Het is om die reden dat we de Green Deal niet als een losstaand dossier behandelen, maar als een overkoepelende, doorsnijdende visie waar alle Commissie-initiatieven op de een of andere manier aan gerelateerd worden.

<u>Meerjarig Financieel Kader</u>

De onderhandelingen over de nieuwe EU-meerjarenbegroting voor de periode 2021-2027 zijn nog altijd gaande en zullen in elk geval tijdens het Kroatische voorzitterschap (eerste semester 2020) en mogelijk ook nog tijdens het Duitse voorzitterschap (tweede semester 2020) doorlopen. Voor ons als provincies valt te hopen dat er bijtijds een deal wordt gesloten, zodat er voldoende tijd overblijft om de uitvoering

van de programma's voor te bereiden. Dat geldt zeker voor de regionale ontwikkelingsfondsen (EFRO en Interreg), waar de provincies het voortouw hebben. Daarnaast zullen we blijven pleiten voor adequate EU-financieringsmogelijkheden voor provincies van projecten en initiatieven gericht op de maatschappelijke opgaven waar we voor aan de lat staan, zoals klimaat en innovatie.

Brexit

Tot slot zullen ook de Britten de nodige aandacht (blijven) opeisen. Zij hebben de EU op 31 januari verlaten, maar blijven nog tot eind 2020 onder EU-regels vallen zonder daarover mee te mogen beslissen. Deze overgangsperiode zal benut moeten worden om een nieuw handelsverdrag uit te onderhandelen dat in 2021 in werking zou moeten treden. Of dit alles ook echt zo zal gaan, zal de tijd leren.

1. Klimaat

Begin maart 2020 wordt naar verwachting het voorstel voor de eerste Europese klimaatwet gepresenteerd. Deze wet moet de doelstelling van 2050 inzake klimaatneutraliteit juridisch vastleggen. De klimaatwet zorgt ervoor dat al het EU-beleid bijdraagt aan de doelstelling van klimaatneutraliteit en dat alle sectoren hun bijdrage leveren.

Naast deze klimaatwet komt de Commissie in de zomer van 2020 met een uitgebreid plan om de uitstoot van broeikasgas voor 2030 te verminderen met 55% in plaats van de tot nu toe voorgenomen 40%. Ook is er een herziening van wetgevende maatregelen om de klimaatambities te bevorderen aangekondigd. Dit voorstel wordt gevolgd door een herziening van het emissiehandelssysteem (ETS).

De Europese klimaatwet gaat ook gevolgen hebben voor de provincies. Wij zullen de ontwikkelingen actief volgen en hierover signaleren en adviseren richting de provinciale achterban. Waar mogelijk en noodzakelijk leveren wij inbreng vanuit onze regionale praktijk. Het is zaak om een Europese klimaatwet zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de reeds gemaakte afspraken en toezeggingen binnen het Nederlandse klimaatakkoord.

Naar verwachting zal het advies over de Europese klimaatwet behandeld gaan worden in de ENVE-commissie (commissie milieu, klimaatverandering en energie) van het Comité van de Regio's. Hoewel er in deze commissie geen bestuurder uit de Randstadprovincies zitting heeft, zullen onze provincies o.a. betrokken zijn via partijlijnen binnen het Comité en hun lidmaatschappen van regionale netwerken zoals de Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR). Dat is een Europees netwerk van maritieme en kustregio's, waarvan de Noord-Hollandse gedeputeerde Cees Loggen vicevoorzitter is.

2. Gezonde Leefomgeving

Voor een gezonde leefomgeving zal de Europese Commissie in 2021 komen met een actieplan *nul-vervuilingsambitie voor een gifvrije omgeving*. Het doel hiervan is om Europese burgers en ecosystemen te beschermen. Daarbij gaat het erom de vervuiling van lucht, water en bodem terug te brengen tot nul. Met betrekking tot schoon water gaat het in het bijzonder om het behoud van biodiversiteit in meren, rivieren en natuurgebieden, het verminderen van vervuiling door voedselproductie en voedselverspilling dankzij de *Farm to Fork*-strategie (zie paragraaf7) en het verminderen van bijzonder

schadelijke vervuiling door microplastics en farmaceutische producten. Bij schone lucht zal de nadruk liggen op de beoordeling van luchtkwaliteitsnormen in overeenstemming met de richtlijnen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en op het bieden van ondersteuning aan lokale autoriteiten om schonere lucht te realiseren.

Daarnaast zal de Europese Commissie medio 2020 een chemicaliënstrategie voor duurzaamheid presenteren, gericht op een omgeving zonder gifstoffen, het ontwikkelen van duurzame alternatieven en verbetering van regelgeving van chemische stoffen die op de markt worden gebracht.

Verder heeft de Commissie voor 2021 maatregelen aangekondigd voor de vermindering van vervuiling door grote industriële installaties en voor de verbetering van preventie van industriële ongevallen.

Tot slot zal de Commissie in het tweede kwartaal van 2020 het 8e Milieu Actie Programma (MAP) lanceren. Dit is een strategisch beleidskader op het gebied van milieu, met een looptijd van 7 jaar. Het huidige programma loopt eind 2020 af. In 2018-2019 is al actief meegedacht vanuit de Randstadprovincies over het advies van het Europees Comité van de Regio's. De belangrijkste boodschap die is meegegeven is dat gezond stedelijk leven (*healthy urban living*) het centrale thema zou moeten zijn voor het 8e Milieu Actie Programma en het uitgangspunt voor Europees beleid. De belangrijkste uitdaging is het realiseren van de transitie, op gebieden als mobiliteit, energie, voedsel en circulaire economie om de kwaliteit van leven te verbeteren.

3. Duurzame Energie

Het koolstofarm maken van het Europese energiesysteem is van cruciaal belang om de klimaatdoelstellingen te bereiken voor zowel 2030 (50% vermindering) als 2050 (100% vermindering/klimaatneutraal). De productie en het gebruik van energie in economische sectoren dragen bij aan meer dan 75% van de broeikasgasemissies van de Europese Unie.

Energie-efficiëntie is daarom een prioriteit. Er moet een energiesector worden ontwikkeld die grotendeels gebaseerd is op duurzame energiebronnen, aangevuld met de snelle uitfasering van steenkool en koolstofarm gas. Dit is ook de missie van Kadri Simson, de eurocommissaris voor energie. Haar is gevraagd om aan de slag te gaan met het versnellen van de uitrol van schone energie en de investeringen hierin op te schalen.
Tegelijkertijd moet de energievoorziening van de EU veilig en betaalbaar zijn voor consumenten en ondernemers. Om dit te realiseren, is het van belang dat de Europese energiemarkt volledig geïntegreerd wordt, dat wil zeggen onderling verbonden en gedigitaliseerd, met behoud van technologische neutraliteit. Ook zal er wetgeving ontwikkeld worden om de productie en levering van alternatieve brandstoffen te bevorderen.

In de loop van 2020 zijn de volgende voorstellen aangekondigd:

- Beoordeling van de definitieve Integrale Nationale Energie- en Klimaatplannen (INEC)
- Initiatief voor een 'renovatiegolf' in de bouwsector
- Strategie voor Slimme Sector Integratie. Slimme Sector Integratie maakt het mogelijk groeiende hoeveelheden schone energie voor verschillende doeleinden, bijvoorbeeld transport te gebruiken.

Het verbindt sectoren, energiedragers, infrastructuren en technologieën.
- Evaluatie en herziening van de verordening voor het trans-Europese energie netwerk TEN-E. Deze verordening heeft als doel nationale regeringen en bedrijven te ondersteunen bij het verbinden van elektriciteits- en gasinfrastructuur over nationale grenzen heen.
- Strategie voor offshore windenergie. Het winnen van windenergie op zee biedt vele mogelijkheden in de toekomst: de middelen zijn stabiel, overvloedig en de publieke acceptatie is hoger. Het beleid van de Commissie is voornamelijk gericht op het verlagen van de kosten en het verhogen van de prestaties en betrouwbaarheid van offshore wind.

Binnen de Raad zal het Kroatisch voorzitterschap de nadruk leggen op waterstof als energiebron en de hierboven genoemde slimme sector integratie.

4. Industrie & MKB

In september 2017 presenteerde de Europese Commissie 'a renewed industrial policy strategy'. Deze strategie combineerde bestaand en nieuw beleid. Daaropvolgend heeft de Europese Raad in maart 2019 de Europese Commissie gevraagd om een nieuwe langetermijnvisie op Industriebeleid te presenteren.

In voorbereiding daarop heeft Jeannette Baljeu, als rapporteur voor het Comité van de Regio's, een advies geschreven dat in juni 2019 is aangenomen. In dit advies, *a place-based approach for EU industrial policy*, benadrukt het Comité het belang van een plaatsgebonden aanpak van industriebeleid. Regio's hebben de *triple helix* ecosystemen -de samenwerkingsverbanden tussen overheden, ondernemingen en kennisinstellingen- om de klimaatdoelen, de energietransitie en de circulaire economie mogelijk te maken. Deze kunnen zij aanwenden om de transitie van de industrie te ondersteunen en versnellen.

Vervolgens zijn er randvoorwaarden die van belang zijn voor een succesvol industriebeleid. Denk hierbij aan digitalisering, nieuwe vaardigheden voor de beroepsbevolking, versteviging van de interne markt en focus op onderzoek en innovatie.

Naar verwachting zal de Commissie naast haar industriestrategie ook een actieplan circulaire economie uitbrengen. Beide initiatieven zullen in maart 2020 verschijnen en bijdragen aan de modernisering van de economie. Het hoofddoel van de nieuwe beleidskaders is de ontwikkeling van de markt voor klimaatneutrale en circulaire producten in de EU en daarbuiten. De acties zullen zich richten op energie-intensieve industrieën zoals staal, chemicaliën en cement (bouwen). Het actieplan circulaire economie zal zich richten op beleid voor duurzame producten in alle sectoren. Specifieke aandacht gaat uit naar grondstof-intensieve sectoren zoals textiel, bouw, elektronica en plastic. Ook zal er een vervolg komen op de Europese kunststofstrategie uit 2018.

Daarnaast zijn de volgende voorstellen aangekondigd door de Europese Commissie voor 2020 die mogelijk relevant zijn:
- Wetgeving voor batterijen, behorend bij het Strategisch Actieplan voor Batterijen
- Voorstel ter ondersteuning van een koolstofvrije staalproductie in 2030

- Wetgeving voor afval(verwerking)

Tot slot heeft Commissievoorzitter Von der Leyen bij haar aantreden in juli 2019 aangegeven een nieuwe MKB-strategie uit te willen werken. Deze strategie moet het MKB ondersteunen bij het opereren, opschalen en uitbreiden van hun ondernemingen. Met behulp van publiek-private financiering moeten kleine bedrijven kunnen uitgroeien tot grote innovatoren. Ook deze strategie verwachten we in maart 2020. Het onderwerp zal ook in het Comité van de Regio's aan de orde worden gesteld.

5. Kennis & Innovatie

Voor de kennisinstellingen in onze provincies is het Europese programma voor onderzoek en innovatie, Horizon2020, van groot belang. Van al het EU-geld dat binnen een provincie 'landt' komt het grootste deel uit dit programma.

Vanaf 2021 zal de opvolger van Horizon2020 van start gaan, Horizon Europe. Hoewel de precieze bedragen nog vastgesteld moeten worden, is de verwachting dat er hiervoor in de periode 2021-2027 zo'n 80 miljard euro beschikbaar zal worden gesteld. Met dit geld worden onderzoeks- en innovatieprojecten gefinancierd die Europa-breed geselecteerd worden op basis van excellentie.

Een belangrijke vernieuwing binnen Horizon Europe is dat gewerkt gaat worden met missiegedreven onderzoek. Bij missies staat een maatschappelijke uitdaging centraal en wordt gebruik gemaakt van een breed spectrum aan actoren en financieringsbronnen. Er komen missies op het terrein van (1) klimaatadaptatie, (2) kankerbestrijding, (3) klimaatneutrale en slimme steden, (4) gezonde zeeën en binnenwateren en (5) bodemgezondheid en voeding. Daarnaast zal de Europese Innovatie Raad (EIC) financiering beschikbaar stellen voor grote baanbrekende, disruptieve innovatieprojecten. Het gaat om projecten die vanwege het risicoprofiel geen private investering kunnen krijgen. Mede dankzij nieuwe elementen zoals het missiegedreven onderzoek en de Innovatie Raad zal Horizon Europe een belangrijke bijdrage gaan leveren aan de ambities van de Green Deal.

Naast het Horizon-programma is het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling EFRO, dat binnen Nederland door de provincies wordt uitgevoerd, relevant op innovatiegebied. Het grootste deel van het beschikbare budget (zo'n 85%) zal geoormerkt worden voor projecten die gericht zijn op klimaat- en innovatiedoelen. Zie ook paragraaf 8 voor meer over dit fonds.

6. Digitalisering

De Europese Commissie heeft digitalisering benoemd als één van de vijf pijlers in de politieke agenda voor de komende vijf jaar. Margrethe Vestager is benoemd als uitvoerend vicevoorzitter voor "een Europa dat klaar is voor het digitale tijdperk". De Europese Commissie wil er de komende vijf jaar voor zorgen dat Europa het volledige potentieel van het digitale tijdperk benut en daarmee de industrie en innovatie versterkt.

In februari heeft de Commissie haar visie op digitalisering, data en kunstmatige intelligentie gepresenteerd.

De digitaliseringsvisie gaat uit van de effecten voor (1) mensen, oftewel het gebruik van technologie in het dagelijks leven; (2) de economie, d.w.z. om bedrijven die technologie op een eerlijke en competitieve manier inzetten op de interne markt; en (3) de samenleving, te weten de bijdrage die technologie kan leveren aan een open en democratische samenleving, met respect voor fundamentele rechten.

Op het gebied van data (in de betekenis van gegevens) legt de Commissie de nadruk op het beschikbaar maken van meer en betere data ten behoeve van publieke en private besluitvorming enerzijds en het verantwoorde gebruik en de bescherming van gegevens anderzijds.

De Europese aanpak voor kunstmatige intelligentie richt zich op zowel de benutting van mogelijkheden als op de uitdagingen die hierbij komen kijken en hoe deze aan te pakken. Kunstmatige intelligentie is een belangrijke motor van economische ontwikkeling, maar er zijn de nodige sociaaleconomische, juridische en ethische effecten waar rekening mee gehouden moet worden. De visie van de EU zal gebaseerd zijn op drie pijlers: (1) vooroplopen bij technologische ontwikkelingen, (2) voorbereiding op de sociaaleconomische veranderingen die hierop volgen en (3) zorgdragen voor een wettelijk en ethisch kader. De Commissie nodigt belanghebbenden nadrukkelijk uit om inbreng te leveren op haar visie, zodat deze kan worden meegewogen in het vervolgtraject.

Zo stelt de Commissie voor om het coördinatiekader dat de Commissie in samenspraak met de lidstaten in 2018 heeft opgezet voor het einde van het jaar te herzien en om Europese financieringsmogelijkheden te creëren binnen Horizon Europe, Digital Europe en het Europees Investeringsfonds.

Verder zal de Commissie eind 2020 een voorstel presenteren voor een nieuwe Digitale Dienstenwet. Deze zal zich richten op aansprakelijkheids- en veiligheidsvoorschriften voor digitale platforms, (digitale) diensten en (digitale) producten en zal een actualisering zijn van het regelgevingskader voor alle digitale diensten op de interne markt. De nieuwe wet zal mogelijk ook bepalingen bevatten tegen online haatzaaien en desinformatie en zal ook kwesties rond online politieke reclame en het bevorderen van eerlijke e-commerce adresseren.

Digitalisering is een breed, doorsnijdend thema en dat maakt dat het belangrijk is om scherp te kijken waar onze belangen liggen. Gedeputeerde Robert Strijk zit in IPO-verband in de kopgroep digitalisering en zal daarnaast dit onderwerp volgen in de SEDEC-commissie van het Comité van de Regio's.

7. Land- & Tuinbouw, Platteland & Natuur, Voedsel, Visserij & Maritiem

Farm to Fork (van boer-tot-bord) strategie

Europees voedsel moet veilig, voedzaam en van hoge kwaliteit blijven. En het moet geproduceerd worden met een zo klein mogelijke impact op de natuur. Dit vergt gezamenlijke inzet van alle partijen in de voedselketen. Om deze ambities te verwezenlijken presenteert de Europese Commissie in het voorjaar van 2020 de van boer-tot-bord strategie. Tegelijkertijd wordt een breed debat met belanghebbenden vanuit de gehele voedselketen gelanceerd, op weg naar een Europees duurzaam voedselbeleid.

De strategie moet bijdragen aan de circulaire economie en moet agrariërs en vissers helpen bij:

- de aanpak van klimaatverandering;
- het beschermen van het milieu;
- het behoud van biodiversiteit.

De van boer-tot-bord strategie streeft naar het stimuleren van duurzame voedselproductie en het bevorderen van betaalbare en gezonde voeding voor eenieder. Ook voorstellen ter versterking van de positie van boeren en vissers in de waardeketen zullen in de strategie staan.

Daarnaast is er een sterke verbinding met de Nationale Strategische Plannen (NSP) die momenteel geschreven worden als onderdeel van het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Binnen Nederland zijn de provincies hier actief bij betrokken. Ten minste 40% van het GLB in de periode van 2021-2027 moet volgens het Commissievoorstel bijdragen aan het klimaat. De Europese Commissie zal bij de beoordeling van de nationale plannen scherp in de gaten houden of de ambities van de Green Deal en van de boer-tot-bord strategie er voldoende in terugkomen. Daarbij is het belangrijk de afhankelijkheid, de risico's en het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen, meststoffen en antibiotica te verlagen.

De van boer-tot-bord strategie is relevant voor de provincies, zeker gezien de link met het NSP. Het onderwerp zal behandeld worden in de NAT-commissie van het Comité van de Regio's. Gedeputeerde Jack van der Hoek is hier vanuit de provincie Noord-Holland lid. In 2020 zullen wij onze bijdrage leveren aan de in te nemen positie van het Comité van de Regio's.

<u>Biodiversiteit</u>

Ecosystemen zorgen voor essentiële zaken zoals voedsel, zoet water en schone lucht. Eind maart 2020 presenteert de Europese Commissie een nieuwe biodiversiteitsstrategie; meer specifieke acties zullen in 2021 hierop volgen. Deze strategie schetst de Europese positie in aanloop naar de bijeenkomst van de *Conference of Parties to the Convention on Biological Diversity* in Kunming, China in oktober 2020.

De belangrijkste punten hierin zijn:

- gekwantificeerde doelen, zoals het vergroten van de dekking van beschermde land- en zeegebieden die rijk zijn aan biodiversiteit binnen het Natura-2000 netwerk;
- versterking van grensoverschrijdende samenwerking ter bescherming van Natura-2000 gebieden;
- vergroening van Europese steden en verhogen van biodiversiteit in stedelijke gebieden;

Daarnaast benadrukt de Europese Commissie het belang van de blauwe economie bij de aanpak van klimaatverandering. Zij pleit voor het optimaal gebruiken van onze mariene hulpbronnen o.a. in de vorm van offshore hernieuwbare energie en het gebruik en de productie van algen en andere vormen van proteïne.

De belangen van provincies bij het dossier biodiversiteit zijn groot; natuurbeleid en -beheer zijn provinciale kerntaken. Wij zullen, in samenwerking met het Ministerie van LNV, onze inbreng leveren bij de discussies op EU-niveau. Sinds een aantal jaren zijn de provincies, via het IPO, gelijkwaardig partner op het dossier biodiversiteit. In deze rol hebben de provincies de positie om, net als

departementen in Den Haag, mee te lezen, mee te schrijven en mee te denken in de voorbereidende fase van Europese wetgeving.

8. Regionale Ontwikkeling

In de huidige financiële periode, lopend van 2014 tot en met 2020 ontvangt Nederland circa 1,4 miljard euro vanuit de zgn. structuurfondsen. Daarbij gaat het om zowel het Europees Sociaal Fonds (ESF) als het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Deze EU-middelen worden ingezet voor regionaal economische beleid, arbeidsmarktbeleid en investeringen in innovatie en duurzaamheid. In de Randstad werken we op basis van het meerjarig investeringsprogramma voor regionale ontwikkeling 'Kansen voor West II'.

De besluitvorming over het regionaal ontwikkelingsbeleid voor de volgende periode (2021-2027) is in het laatste stadium. Vooral de Raad en het Europees Parlement zijn in 2020 aan zet. Zij onderhandelen in een besloten triloog met de Europese Commissie om tot een akkoord te komen.

Gedurende het hele traject is onze inzet steeds gericht geweest op behoud van EU-investeringsmiddelen voor het voeren van regionaal economisch beleid met gunstiger uitvoeringsvoorwaarden en met nadruk op thema's die relevant voor ons zijn, zoals innovatie en duurzaamheid. Daarnaast willen we dat de administratieve lasten van de uitvoering en audit worden teruggedrongen en dat wij als regio's medezeggenschap behouden over de uitvoering in goed partnerschap met andere betrokken overheden.

Namens het Comité van de Regio's heeft gedeputeerde Michiel Rijsberman het advies over het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en het Cohesiefonds opgesteld. Dat heeft eraan bijgedragen dat veel van onze punten ook daadwerkelijk terecht zijn gekomen in de onderhandelingsteksten.

Naast het in de gaten houden van de onderhandelingen over EFRO, gaan we in 2020 nauwgezet de besluitvorming over het nieuwe onlangs gepresenteerde voorstel voor een Fonds voor een Rechtvaardige Transitie, het *Just Transition Fund*, ter ondersteuning van de Green Deal volgen. Dit Fonds lijkt extra administratieve vereisten met zich mee te brengen en dreigt de programmering van regionale investeringsmiddelen te doorkruisen door een co-financieringsvereiste uit nationale EFRO- of ESF-middelen.

9. Mobiliteit & Transport

Mobiliteit en transport zijn kerntaken van de provincies. Daarom is het van belang nieuw EU-beleid en nieuwe regelgeving op deze terreinen goed te volgen. Op het gebied van mobiliteit en transport wordt een aantal nieuwe initiatieven van de Europese Commissie verwacht in 2020. De Commissie zal een nieuwe strategie voor duurzame en slimme mobiliteit presenteren. Deze strategie zal de provincies inzicht geven in wat er de komende jaren in zijn algemeenheid te verwachten valt op het gebied van mobiliteit. Daarnaast wordt een herziening van het trans-Europees transport netwerk, TEN-T, verwacht, alsmede maatregelen om de uitrol van openbare oplaad- en tankpunten te stimuleren.

Beide initiatieven bieden co-financieringsmogelijkheden waarvan provincies kunnen profiteren. Enkele provincies stimuleren nu al het gebruik van alternatieve brandstoffen, zoals waterstof. Het kan met name voor deze provincies interessant zijn te weten welke wetgevingsopties de Europese Commissie in overweging neemt om voorzieningen te stimuleren.

De EU-aanpak voor kunstmatige intelligentie heeft mogelijk raakvlak met slimme mobiliteit en data transactie. Ook vanuit dat oogpunt zal dit thema daarom gevolgd worden.

Afsluitende opmerkingen

Voor de Europese Unie belooft 2020 een druk jaar te worden, waarin de Commissie onder leiding van Von der Leyen een groot aantal nieuwe visies, strategieën en initiatieven zal lanceren. Hieruit volgen in de jaren daarna concrete voorstellen voor wet- en regelgeving en voor financieringsmogelijkheden. De Europese Green Deal vormt daarbij de overkoepelende groeistrategie, met als centrale doelstelling ervoor te zorgen dat de EU in 2050 klimaatneutraal is.

Dat is ambitieus én ingrijpend. Voor onze provincies alle reden om goed aangesloten te blijven op wat er in Brussel speelt en wordt voorbereid. Het team van provincievertegenwoordigers dat in Brussel vanuit het Huis van de Nederlandse Provincies voor ons werkt, stelt ons in staat die actieve rol te spelen door onze informatiepositie te verstevigen en ervoor te zorgen dat de provinciehuizen zo vroeg mogelijk in het Europese beleidsproces op de hoogte zijn van wat eraan zit te komen. Maar ook door in coalities met de andere provincies, via Europese regionale netwerken en binnen het Comité van de Regio's ons geluid te laten horen en waar nodig op te komen voor onze belangen binnen de door Provinciale Staten bepaalde kaders.

Deze 'Vooruitblik 2020 Europa' van de in Brussel samenwerkende Randstadprovincies bevat een overzicht van die onderwerpen die ons inziens relevant zijn of worden voor onze provincies. Het is een selectie uit de veelheid aan onderwerpen die op EU-niveau actueel zijn, gebaseerd op de informatie die op dit moment beschikbaar is.

Over sommige aangekondigde voorstellen valt op dit moment nog maar weinig te zeggen doordat ook in Brussel de gedachten erover nog niet zijn uitgekristalliseerd. Dergelijke trajecten kunnen soms meerdere jaren duren. Betrokkenheid van onze provincies bij Europese besluitvorming is er dan ook per definitie één van de lange adem.

In die zin is deze Vooruitblik dus zeker ook te lezen als een uitnodiging aan u, als leden van Provinciale Staten, om bij Europese ontwikkelingen betrokken te blijven en er -ook over provinciegrenzen heen- met elkaar de dialoog over aan te gaan.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	2652
Extern Zaak ID	1341819
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 april 2020
Agendapunt	12.a
Omschrijving	Wob-verzoek inzake de Standpuntbepaling contacten, en correspondentie tussen de PNH, OCW en I&W over de verbinding A8-A9, de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie, over en met ICOMOS/UNESCO en contacten van de provincie Noord-Holland met UNESCO en ICOMOS over de periode 10 oktober 2018 tot 20 december 2019 (C-agenda trekkende cie. M&B 20-04-2020, C-agenda cie. EFB 20-04-2020 i.v.m. erfgoed)
Organisatieonderdeel	BEL/MOB

Bijlagen
Brief aan PS over Wob-verzoek standpuntbepaling, contacten en correspondentie over A8-A9, UNESCO en ICOMOS.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	23 maart 2020
Ingekomen stukken ter kennisname	31 maart 2020
Mobiliteit & Bereikbaarheid	20 april 2020
Economie Financiën en Bestuur	**20 april 2020**

Toelichting

Wob is de afkorting van de Wet openbaarheid van bestuur. De Wob regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is meestal openbaar, maar de Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet geschikt is om openbaar te maken. Meer over het Wob-verzoek aangaande de Standpuntbepaling, contacten en correspondentie met OCW en I&W over de Verbinding A8-A9, UNESCO en ICOMOS is te vinden op www.noord-holland.nl/wob.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
Mw. L.J. Kleiterp
BEL/MOB

Telefoonnummer +31235144981
kleiterpl@noord-holland.nl

Verzenddatum
19 MAART 2020

Kenmerk
1341819/1388058

Uw kenmerk

Betreft: Wob-verzoek inzake Standpuntbepaling, contacten en correspondentie met OCW en I&W over de Verbinding A9-A9, UNESCO en ICOMOS

Geachte leden,

Ter uitvoering van artikel 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) informeren wij u over het volgende.

Op 20 december 2019 hebben wij een verzoek om informatie in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur ontvangen betreffende Standpuntbepaling, contacten en correspondentie met OCW en I&W over de Verbinding A9-A9, UNESCO en ICOMOS over de periode 10 oktober 2018 tot 20 december 2019.

Onze beslissing op dit verzoek zal met het verzoek en de openbare informatie in geanonimiseerde vorm gepubliceerd worden via www.noord-holland.nl/Wob.

Vertrouwende u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben,

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	2837
Extern Zaak ID	1370856
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 april 2020
Agendapunt	12.b
Omschrijving	(Diversen o.a. inkoop): Brief GS aan PS inz. Plan van aanpak duurzame en energieneutrale eigen organisatie (C-agenda EFB 20-4-2020)
Organisatieonderdeel	CZ/FM

Bijlagen
Brief aan PS over plan van aanpak energieneutrale eigen organisatie.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	30 maart 2020
Ingekomen stukken ter kennisname	31 maart 2020
Economie Financiën en Bestuur	**20 april 2020**

Toelichting

In het coalitieakkoord “Duurzaam doorpakken” wordt de ambitie uitgesproken om de provinciale organisatie in 2030 klimaatneutraal te laten zijn. Met de uitvoering van een aantal speerpunten worden duurzaamheidsacties ondernomen op het gebied van catering en afval, is de huisvesting in 2028 gasloos en is het wagenpark in 2027 emissieloos.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

dhr R. Tresoor

CZ/FM

Telefoonnummer +31235143089

tresoorr@noord-holland.nl

Verzenddatum

25 MAART 2020

Kenmerk

1370856/1375077

Uw kenmerk

Betreft: Plan van aanpak energie-neutrale eigen organisatie

Geachte leden,

In ons coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken is de ambitie geformuleerd dat de provinciale organisatie in 2030 klimaatneutraal is. We verbruiken dan geen fossiele brandstoffen meer, wekken de energie die we verbruiken zelf op en maken duurzame keuzes. In deze brief willen wij u meenemen in hoe wij deze ambities binnen onze bedrijfsvoering zullen realiseren. Deze brief gaat niet in op de verduurzaming van onze infrastructuur, omdat dit een eigen programma heeft. De provincie is al enige tijd bezig om een duurzame organisatie te worden. We beginnen dus niet bij nul. De komende periode staan er vier doelen centraal in de verduurzaming van de eigen organisatie:

1. Onze panden zijn in 2028 energieneutraal.
2. In 2027 is het wagenpark van de provincie emissieloos.
3. Binnen de catering minimaliseren we voedselverspilling, bieden we medewerkers de mogelijkheid om gezonde keuzes te maken en verminderen we het gebruik van dierlijke eiwitten.
4. We verminderen ons restafval en scheiden zo goed mogelijk zodat maximale recycling mogelijk is.

Met deze maatregelen is voor onze eigen organisatie de meeste winst op het gebied van energie en klimaat te behalen.

De provincie wil hiermee niet alleen zelf voorop lopen in het behalen van de doelen als organisatie, maar wil ook het goede voorbeeld geven. Deze activiteiten zullen wij dan ook actief uitdragen via onze interne en externe (online) communicatie kanalen.

Panden in 2028 energieneutraal

De provincie is gehuisvest in twee 'vernieuwbouwde' panden, één nieuwbouwpand en een aantal historische panden met gasaansluiting. Verder zijn er acht steunpunten. De nieuwe huisvestingspanden hebben de volgende energielabels:

- Houtplein: A++
- Dreef: A+
- Huis van Hilde: A+++

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Het gasverbruik van alle panden in beheer bij Facility Management is van 2009 tot 2018 gedaald met ongeveer 69% en het elektriciteitsverbruik met ongeveer 24%. Alle elektriciteit wordt sinds 1 januari 2020 volledig groen ingekocht. In de nieuwe panden gebruiken we warmte-koude-opslag, ledverlichting en sensorsturing. Op het dak van het Houtplein gebouw liggen 220 zonnepanelen.

Voor alle panden is een routekaart gemaakt waarin staat welke acties ondernomen moeten worden om de panden energieneutraal te maken in de periode tot 2028. In totaal is hier 4,5 miljoen euro voor beschikbaar. De acties vallen uiteen in 2 fasen:

- Fase 1 bestaat uit het gasvrij maken van de panden. We isoleren de panden en passen energiebesparende maatregelen toe. Hierna bepalen we opnieuw het energieverbruik en wat de capaciteit van de warmtepompen moet zijn. Vervolgens plaatsen we de warmtepompen en sluiten de gasaansluitingen af.
- In fase 2 bepalen we hoeveel energie we zelf nog moeten opwekken en hoeveel zonnepanelen daarvoor nodig zijn. Ook zal er gekeken worden naar de mogelijkheid om terug te gaan leveren. Teruglevering van energie aan het netwerk is vastgelegd in het provinciale energiecontract, maar dit is wel nog een zorgpunt van de netbeheerders. Gezien de tijd die het onderzoek en ook de eventuele vergunningsverlening vragen, verwachten wij dat we starten met plaatsing van zonnepanelen in 2023 en in 2028 klaar zijn.

De uitvoering is uiteraard afhankelijk van technologische ontwikkelingen. We stellen de planning jaarlijks bij. Voor plannen op en of rondom de historische panden zullen wij met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed afstemmen.

Uiteindelijk zijn onze panden in 2028 energieneutraal. In de jaren daarvoor neemt het energieverbruik al af en wekken we steeds meer elektriciteit zelf op.

Emissieloos wagenpark in 2027

Het wagenpark van de provincie bestaat uit 42 leaseauto's:

- 4 auto's voor vervoer van GS en directie
- 9 auto's voor dienstreizen van medewerkers
- 3 auto's voor gebouwenbeheer
- 1 grondwatermeetauto
- 25 auto's voor (vaar)weg- en tunnelinspecteurs

Op basis van de looptijd van de leasecontracten is een routekaart gemaakt hoe het wagenpark emissieloos wordt. De routekaart leidt ertoe dat onze auto's in 2027 emissieloos zijn. Dat hangt echter wel af van de ontwikkelingen op de automarkt. De actieradius van elektrische auto's wordt soms bijvoorbeeld positiever geschetst dan dit in werkelijkheid is.

De grootste onzekere factor zijn de auto's van de weginspecteurs. Zij moeten altijd operationeel inzetbaar zijn en de veiligheid op de wegen van Noord-Holland kunnen garanderen. We zijn er vanuit gegaan dat er in 2024 een elektrische of waterstofvariant op de markt is. In de tussentijd doen we samen met de leasemaatschappij en de TU Eindhoven onderzoek naar het ombouwen van de dieselvoertuigen van de inspecteurs naar hybride voertuigen. Bovendien zijn deze auto's en de GS-auto's werkplekken en moeten ze daarom aan een set van ARBO-eisen voldoen.

Verduurzamen catering
De catering van de provincie wordt momenteel verzorgd door Eurest, onderdeel van de Compass Group. Eurest werkt met een vaste menucyclus: er worden seizoensproducten gebruikt, er wordt minder zout gebruikt en minder dierlijke eiwitten. De inkoop wordt afgestemd op de menucyclus en producten waarvan de houdbaarheidsdatum bijna verloopt worden verwerkt in bijvoorbeeld salades en soepen.

De komende jaren werken we aan:

1. Minimaliseren voedselverspilling: sinds begin 2020 wordt eten waarvan de houdbaarheidsdatum bijna verloopt aan medewerkers aangeboden via de app 'Too good to go'. Zij kunnen voor een kleine vergoeding dit eten mee naar huis nemen.
2. Stimuleren gezonde voeding: dit is een keuze van elke medewerker. We bevorderen een gezonde keuze door het aanbieden van gezonde voeding. In 2020 wordt bekeken of we via Eurest een 'saladecoach' in gaan zetten. Verder start een campagne in het bedrijfsrestaurant om gezond eten aan te bevelen.
3. Verminderen dierlijke eiwitten: de provincie wil geen keuzes opleggen en stimuleert door middel van aanbod en presentatie producten met plantaardige eiwitten. In ons restaurant worden al relatief veel vegetarische producten verkocht en afgenomen, maar we blijven variatie aanbieden. Van alle in het restaurant afgenomen artikelen is de verdeling vlees 14%, vis 2% en vegetarisch 84%. We monitoren de afname van vlees, vis en vegetarische producten. Op deze manier houden we inzicht in het gebruik van dierlijke eiwitten.

Restafval verminderen en goed scheiden
We scheiden 9 afvalsoorten: GFT, plastic, glas, koffiedik, koffiebekers, papier, karton, klein chemisch afval en restafval. Om het scheiden te bevorderen, zijn er posters met uitleg, staan er duidelijke symbolen op de afvalbakken en is er communicatie over het hergebruik van koffiebekers.

In de vakbladen wordt aangegeven dat een gemiddeld kantoor 227 kg afval per medewerker produceert. 77% daarvan is gescheiden. Een koploper op dit gebied, de Rabobank, produceert 136 kg per werkplek waarvan 37 kg restafval. De provincie produceert op onze hoofdlocatie Houtplein 76,7 kg per werkplek waarvan 27,6 kg restafval is. Qua kilo's afval scoort de provincie (zeer) goed, maar het percentage restafval (36%) kan nog naar beneden. Overigens zijn de percentages niet alles zeggend. Een opruimactie in het kantoor kan bijvoorbeeld al een veel grotere afval stoom in een jaar veroorzaken. Het percentage restafval willen we met 5% omlaag brengen voor einde 2021. Dat gaan we op de volgende manier doen:

- Op Dreef 3 wordt het ook mogelijk plastic afval apart in te zamelen.
- Huis van Hilde krijgt faciliteiten voor afvalscheiding.
- Er komt een nulmeting bij de afvalbakken om te bekijken hoe we ons afval scheiden. Zo kunnen ook gericht maatregelen in de toekomst worden geformuleerd
- Er komt een hernieuwd communicatietraject en we bekijken met onze afvalverwerker hoe zij ons kunnen helpen om nog beter afval te scheiden. De resultaten van de nulmeting zijn het uitgangspunt.

- De provincie gebruikt veel foamborden. Met onze leverancier zoeken we een duurzamere oplossing en mogelijkheden voor hergebruik.

Totale klimaatbelasting organisatie
Verder gaan we in de nabije toekomst kijken naar de totale klimaatbelasting van onze organisatie. In 2022 onderzoeken we hoe we samen met andere overheden een rekenmodel kunnen opstellen om die klimaatbelasting in kaart te brengen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	2715
Extern Zaak ID	1330622
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 april 2020
Agendapunt	12.c
Omschrijving	Financien: Brief GS aan PS inz. begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming (01) (C-agenda EFB 20-2-2020 en RWK 16-4-2020)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Bijlagen
Maandelijkse BNW (01) Exceloverzicht.pdf
Brief aan PS over begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming 2020 (01) januari.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	30 maart 2020
Ingekomen stukken ter kennisname	31 maart 2020
Ruimte Wonen en Klimaat	16 april 2020
Economie Financiën en Bestuur	**20 april 2020**

Toelichting

In het voorliggende overzicht staan wijzigingen in de beleidsdoelenraming. Het gaat om begrotingsneutrale wijzigingen tussen beleidsdoelen, die geen consequenties hebben voor de financiële omvang van het programma. Deze aanpassingen zijn van belang met het oog op de rechtmatigheid.

Begrotingsneutrale wijzigingen begroting 2020 (01) (Reg.nr. 1330622-1390379)
Datum 9-3-2020

Boekingscombinatie					Boeking		Programmastructuur 2020	
Profit Centre Code	Profit Centre Omschrijving	Kostensoort Code	Kostensoort Omschrijving	Lasten/Baten	2020	Omschrijving	Niveau 2 Code	Niveau 2 Omschrijving
700236	RO & omgevingsvisie	4300025	*Begroting aankoop niet duurz. go	Lasten	-180.000	12. BEL-IOT-EBW2020 OD 5.1.2 PARK, naar de inhuur van de Park en de ondersteuner is voor projectkosten ook budget nodig voor de Park in 2020. Dit budget komt uit het budget ruimtelijke ordening in relatie tot de omgevingsvisie 791312	2020PR0524	Ruimtelijke structuur versterken
700217	Ruimte. kwaliteit	4300025	*Begroting aankoop niet duurz. go	Lasten	180.000		2020PR0512	Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuler
700332	Cultuurhist. struct.	4400014	*Begroting inkomensoverdrachten	Lasten	-150.000	13. BN-IOT-EBW 2020, in de kaderbrief 2019 is € 150.000 overgeheveld van het structuurvisiebudget naar cultuurhistorische structuren subsidies. Dit budget is beschikbaar gesteld voor de stelling van amsterdam, vandaar dat we het nu overzetten naar de stelling van amsterdam.	2020PR0732	Kennis cultuurhistorische structuren ver
700343	Stelling v. Adam/NHW	4300025	*Begroting aankoop niet duurz. go	Lasten	150.000		2020PR0742	UNESCO Stelling van Amsterdam behouden e
					0			

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland,
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
J.J.M. Hafkenscheid
CZ/FIN

Doorkiesnummer (023) 514 5008
hafkenscheij@noord-holland.nl

Betreft: Begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming 2020 (01) januari

Verzenddatum
25 MAART 2020
Kenmerk 1330622-1390379

Uw kenmerk

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) zenden wij u ter kennisname de 1e budgettair neutrale wijziging van de beleidsdoelenraming 2020 toe. Het betreft begrotingsneutrale wijzigingen tussen beleidsdoelen, die geen consequenties hebben voor de omvang van het programma. Deze aanpassingen zijn van belang met het oog op de rechtmatigheid.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	2389
Extern Zaak ID	1262013
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 april 2020
Agendapunt	13.a
Omschrijving	Subsidies: Reactie op brieven Stichting Parlan en Stichting Woonwaard inzake Transferium jeugdzorg (C-agenda EFB 23/3/2020)
Organisatieonderdeel	CZ/SI

Bijlagen
Brief aan PS over reactie op brieven Stichting Parlan en Stichting Woonwaard inzake Transferium jeugdzorg.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	17 februari 2020
Ingekomen stukken ter kennisname	29 februari 2020
Economie Financiën en Bestuur	**20 april 2020**

Toelichting

De provincie Noord-Holland heeft in 2010 samen met het Rijk subsidie verleend voor het realiseren en inrichten van gebouw Transferium te Heerhugowaard. Als gevolg van de decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeenten in 2015 en aanbesteding van het zorgaanbod, is de noodzaak ontstaan de exploitatie van Transferium te herzien. Betrokken partijen hebben de provincie verzocht de subsidievoorwaarden aan te passen. Gedeputeerde Staten hebben besloten het verzoek van Stichting Parlan en Stichting Woonwaard in te willigen.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

mw I. Molenaar-Sztachelska

CZ/SI/SU

Telefoonnummer +31235143882

molenaari@noord-holland.nl

Verzenddatum

14 FEB. 2020

Kenmerk

1262013/1363365

Uw kenmerk

Betreft: Reactie op brieven Stichting Parlan en Stichting Woonwaard inzake 'Transferium jeugdzorg'

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) brengen wij u het volgende besluit van ons college van 11 februari 2020 ter kennis: reactie op de per brief inzake Transferium jeugdzorg door de Stichting Parlan en de Stichting Woonwaard Noord-Kennemerland gestelde vragen:

1. De ten aanzien van Stichting Parlan, bij subsidieverlening d.d. 21 juni 2010, kenmerk 2010-9473, opgelegde verplichting over exploitatie van gebouw Transferium te Heerhugowaard gedurende tenminste 20 jaar te schrappen;
2. Afstand te doen van de rechten van de provincie en de jegens haar bepaalde verplichtingen in de tussen de Stichting Woonwaard, Stichting Parlan en de provincie aangegane huurovereenkomst d.d. 7 juni 2010 onder de voorwaarde dat deze overeenkomst wordt beëindigd;
3. Stichting Parlan en Stichting Woonwaard per brief te informeren;
4. Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport per brief te informeren over dit besluit.

Toelichting
De provincie Noord-Holland heeft in 2008 een subsidie verleend aan Stichting Parlan te Alkmaar voor het project 'Transferium jeugdzorg'. Eén van de subsidievoorwaarden is dat Stichting Parlan het gebouw Transferium te Heerhugowaard tenminste 20 jaar dient te gebruiken voor gesloten jeugdzorg. Eind 2018 is na aanbesteding en gewijzigde gunning door gemeenten in Noord-Holland duidelijk geworden dat Stichting Parlan slechts in zeer beperkte mate gesloten jeugdzorg zal verzorgen. Als gevolg van deze situatie zal Parlan de financiering van gebouw Transferium niet meer kunnen opbrengen en zal zij de huur en gebruik van gebouw Transferium op 31december 2021 moeten beëindigen. Dit heeft ingrijpende gevolgen voor eigenaar en verhuurder Stichting Woonwaard.
Bij toekenning van de subsidie is tevens een huurovereenkomst gesloten, die mede is ondertekend door provincie Noord-Holland. Laatste met als doel inspraak te houden op het toekomstig gebruik van gebouw Transferium.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

In het licht van de recente ontwikkelingen rond gunning van gesloten jeugdzorg door gemeenten in Noord-Holland kan Parlan niet langer aan de bij subsidieverlening opgelegde verplichting voldoen.

Stichting Parlan heeft Gedeputeerde Staten verzocht de bij subsidieverlening opgelegde verplichting inzake instandhouding gebruik voor gesloten jeugdzorg gedurende 20 jaar te laten vervallen na 10 jaar.

Stichting Woonwaard heeft GS gevraagd te bevestigen of wij wel dan niet willen vasthouden aan de bijzondere bepalingen en kettingbeding inzake gebruik van het gebouw Transferium te Heerhugowaard.

Gedeputeerde Staten hebben met (a) het opheffen van de verplichting, zonder financiële vordering richting Parlan en (b) het afstand doen van haar recht voortvloeiend uit de bijzondere bepalingen en kettingbeding van de huurovereenkomst aangegaan met Parlan en Woonwaard, beantwoord aan de verzoeken van zowel Stichting Parlan als Stichting Woonwaard.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

Kopie brief aan Stichting Parlan en kopie brief aan Stichting Woonwaard

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Stichting Parlan
Mevrouw M. Vos-Lambooy
Van der Lijnstraat 9
1817 EH Alkmaar

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw I. Molenaar-Sztachelska
CZ/SI/SU

Telefoonnummer +31235143882
molenaari@noord-holland.nl

Verzenddatum
14 FEB. 2020

Kenmerk
1262013/1363359

Uw kenmerk
RvB 2019.U.143

Betreft: Reactie op verzoek subsidievoorwaarden en schrappen verplichting
Project: 'Transferium jeugdzorg'

Geacht bestuur,

Bij beschikking van 8 december 2008, ons kenmerk 2008-55802, hebben wij u een subsidie buiten uitvoeringsregeling verleend voor het project 'Transferium jeugdzorg'. Deze subsidieverlening is vervolgens met de beschikking van 21 juni 2010, ons kenmerk 2010-9473, gewijzigd. Verder is de subsidieverlening op 13 juli 2011, ons kenmerk 2011-38886, vastgesteld. De vastgestelde subsidie bedraagt € 6.907.000,--.

Verplichting

In de bovengenoemde gewijzigde subsidieverlening van 21 juni 2010 hebben wij de volgende verplichting opgenomen; "U dient ervoor zorg te dragen dat na voltooiing van de bouwwerkzaamheden het pand Transferium jeugdzorg tenminste 20 jaar in gebruik wordt gehouden voor jeugdzorg".

Overleg

Op 4 september 2019 heeft, mede op uw verzoek, een overleg plaatsgevonden tussen Stichting Parlan, Stichting Woonwaard, het ministerie van VWS, de Jeugdautoriteit en de Provincie Noord-Holland. Dit overleg had tot doel om ambtelijk van gedachten te wisselen over de gevolgen voor betrokkenen van de uitkomst van aanbesteding van het zorgaanbod in gesloten jeugdzorg. Het resultaat van gunning door gemeenten aan een andere partij dan Stichting Parlan is van invloed op de financiële draagkracht van uw organisatie en raakt dientengevolge de voortgang van de exploitatie van het gebouw Transferium te Heerhugowaard. Ook Stichting Woonwaard ondervindt gevolgen als uw

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

organisatie niet langer de overeengekomen huur kan betalen. Gesproken is over de afspraken en verplichtingen uit de huurovereenkomst en de subsidie. Verkend zijn mogelijkheden tot een oplossing te komen welke voor alle betrokken partijen reëel en aanvaardbaar zijn.

Verzoek

Naar aanleiding van bovengenoemd overleg hebben wij op 14 november 2019 uw e-mail met uw brief (bij ons geregistreerd onder nummer 1357441) ontvangen waarmee u ons heeft verzocht om te bevestigen dat Parlan aan de subsidievoorwaarden heeft voldaan.

Beoordeling verzoek

In uw brief verwijst u naar de verplichting van onze subsidieverlening van 8 december 2008 "u dient ervoor zorg te dragen dat na voltooiing van de bouwwerkzaamheden het pand Transferium Jeugdzorg tenminste 10 jaar in gebruik wordt gehouden voor het doel en de functie zoals omschreven in het projectvoorstel/de subsidieaanvraag (gesloten jeugdzorg)". Bij beschikking van 21 juni 2010 is deze voorwaarde echter, in lijn met de termijn uit de huurovereenkomst, aangepast tot "u dient ervoor zorg te dragen dat na voltooiing van de bouwwerkzaamheden het pand Transferium Jeugdzorg tenminste 20 jaar in gebruik wordt gehouden voor Jeugdzorg". Op grond van de gewijzigde subsidiebeschikking van 21 juni 2010 heeft uw organisatie nog niet voldaan aan de gestelde verplichting.

Overweging

In antwoord op uw verzoek hebben wij het volgende in overweging genomen:

- sinds 2015 is de jeugdzorg als taak vanuit Rijk en provincie gedecentraliseerd naar gemeenten. De provincies hebben sinds 2015 geen verantwoordelijkheid meer in de jeugdzorg.
- de nieuwe situatie voor uw organisatie is mede het gevolg van recente ontwikkelingen rond gunning van gesloten jeugdzorg door gemeenten in Noord-Holland;
- Stichting Parlan is volgens uw zeggen financieel niet bij machte om gedurende de resterende 10 jaar te voldoen aan de huurverplichting jegens Stichting Woonwaard;
- het handhaven van de in de gewijzigde subsidiebeschikking opgelegde periode van 20 jaar heeft grote gevolgen voor Stichting Parlan en daarmee voor het aanbod van jeugdzorg;
- de subsidie werd op 13 juli 2011 vastgesteld en er is geen sprake meer van een financiële vordering.

Akkoord schrappen verplichting
In het licht van de overweging hierboven beschreven, hebben wij besloten de ten aanzien van Stichting Parlan, bij subsidieverlening d.d. 21 juni 2010, kenmerk 2010-9473, opgelegde verplichting over exploitatie van gebouw Transferium te Heerhugowaard gedurende tenminste 20 jaar, te schrappen.

Voorts hebben wij besloten afstand te doen van de rechten van de provincie en de jegens haar bepaalde verplichtingen in de tussen Stichting Woonwaard, Stichting Parlan en de provincie aangegane huurovereenkomst d.d. 7 juni 2010 onder de voorwaarde dat deze overeenkomst wordt beëindigd.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Bezwaar
Als u belanghebbende bent kunt u binnen zes weken na de verzending, uitreiking of publicatie van dit besluit schriftelijk bezwaar aantekenen. Het bezwaarschrift kunt u sturen aan gedeputeerde staten van Noord-Holland, ter attentie van de secretaris van de Hoor- en adviescommissie, Postbus 3007, 2001 DA Haarlem. Wij verzoeken u om in uw bezwaarschrift het telefoonnummer te vermelden waarop u overdag bereikbaar bent. Ook kunt u voor meer informatie de provinciale website bezoeken: www.noord-holland.nl.

Indien u bezwaar heeft ingediend is het mogelijk gebruik te maken van een minder formele procedure: een gesprek tussen u en medewerkers die namens het college van gedeputeerde staten deelnemen. Indien uw bezwaar zich hiervoor leent, wordt contact met u opgenomen, maar u kunt hier ook zelf om verzoeken. Een gesprek tast uw rechten als bezwaarmaker niet aan.

Bovenstaand besluit treedt in werking, ook al wordt een bezwaarschrift ingediend. Gelijktijdig met het indienen van een bezwaarschrift kunt u bij een spoedeisend belang een voorlopige voorziening vragen bij de voorzieningenrechter van de Rechtbank Noord-Holland.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Stichting Woonwaard Noord-Kennemerland
Mevrouw J. van den Berg
Postbus 326
1800 AH Alkmaar

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw I. Molenaar-Sztachelska
CZ/SI/SU

Telefoonnummer +31235143882
molenaari@noord-holland.nl

Verzenddatum

14 FEB. 2020

Kenmerk
1262013/1363360

Uw kenmerk
JvdB

Betreft: Reactie op verzoek inzake huurovereenkomst Transferium en kettingbeding
Project: 'Transferium jeugdzorg'

Geacht bestuur,

Op 18 september 2019 hebben wij uw brief ontvangen waarmee u ons heeft verzocht de op 7 juni 2010 afgesloten huurovereenkomst tussen Stichting Woonwaard, Stichting Parlan en de Provincie Noord-Holland inzake het gebruik van het gebouw Transferium jeugdzorg, te herzien.

Transferiumgebouw en huurovereenkomst
De aanleiding voor de huurovereenkomst in 2010 was de realisatie van project Transferium jeugdzorg. Ter financiering werd subsidie verleend aan Stichting Parlan per beschikking van 2008, gewijzigd in 2010, voor de bouwwerkzaamheden en inrichting van het Transferiumgebouw. Transferium Jeugdzorg werd specifiek gerealiseerd en ingericht voor gesloten jeugdzorg. De investering door Stichting Parlan had tot doel haar toegang en gebruiksrecht te geven als huurder bij Stichting Woonwaard. Die relatie tussen Stichting Parlan en Stichting Woonwaard werd formeel vastgelegd in de huurovereenkomst voor het realiseren van gesloten jeugdzorg voor tenminste 20 jaar. De provincie heeft de huurovereenkomst mede ondertekend om gebruik voor gesloten jeugdzorg te waarborgen.

Bijzondere bepalingen
In de huurovereenkomst tussen Stichting Parlan, Stichting Woonwaard en de provincie zijn de volgende verplichtingen jegens de provincie opgenomen:

- Art. 8.9 geeft Woonwaard in de situatie, waarin Parlan haar recht op koop niet wil uitoefenen, de vrijheid om het pand aan de Provincie,

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

of een door de Provincie aangewezen derde, te huur of te koop aan te bieden.

- Art. 8.12A verplicht Woonwaard om gedurende een periode van 40 jaar in de situatie, waarin Parlan of mogelijke opvolger haar recht op koop niet wil uitoefenen, het gehuurde als eerste te koop of te huur aan de Provincie Noord-Holland aan te bieden of een door de Provincie Noord-Holland aan te wijzen derde.

  Verder belet het artikel Woonwaard om zonder de toestemming van de Provincie een andere bestemming te geven dan de opvang, opvoeding, begeleiding en behandeling van jongeren van 0 tot 18 jaar of direct daarmee verband houdende (kantoor)functies. De provincie heeft 6 maanden de tijd na ontvangst van een schriftelijke aanbieding door Woonwaard gebruik te maken van dit eerste recht op koop of huur.

- Art. 8.12B verplicht Woonwaard om ingeval van vervreemding de verplichtingen die voortvloeien uit 8.12A met een kettingbeding door te leggen op rechtsopvolgers.

Overleg

Op 4 september 2019 heeft, mede op uw verzoek, een overleg plaatsgevonden tussen Stichting Parlan, Stichting Woonwaard, het ministerie van VWS, de Jeugdautoriteit en de provincie Noord-Holland. Dit overleg had tot doel om ambtelijk van gedachten te wisselen over de gevolgen voor betrokkenen van de uitkomst van aanbesteding van het zorgaanbod in gesloten jeugdzorg. Het resultaat van gunning door gemeenten aan een andere partij dan Stichting Parlan raakt de voortgang van de huur en exploitatie van het gebouw Transferium te Heerhugowaard. Stichting Parlan heeft aangegeven dat zij niet kan voldoen aan haar verplichtingen op de langere termijn. Als gevolg van deze situatie wordt uw organisatie geconfronteerd met financieel risico. Tijdens het overleg is gesproken over de afspraken en verplichtingen uit de huurovereenkomst en de subsidie. Verkend zijn mogelijkheden tot een oplossing te komen welke voor alle betrokken partijen reëel en aanvaardbaar zijn.

Verzoek

In uw brief van 18 september 2019 doet u een verzoek op drie (3) punten aan ons, gerelateerd aan hetgeen in de bijzondere bepalingen van de huurovereenkomst is vastgelegd.

Overweging

In antwoord op uw verzoek hebben wij het volgende in overweging genomen;

- de nieuwe situatie voor uw organisatie is mede het gevolg van recente ontwikkelingen rond gunning van gesloten jeugdzorg door gemeenten in Noord-Holland;
- Stichting Parlan is volgens haar zeggen financieel niet bij machte om gedurende de resterende 10 jaar te voldoen aan de huurverplichting jegens de Stichting Woonwaard;
- Provincie Noord-Holland is sinds de decentralisatie van de jeugdzorg richting de gemeenten, niet langer verantwoordelijk voor het in stand houden van een faciliteit voor gesloten jeugdzorg;
- Provincie Noord-Holland wenst geen gebruik te maken van het in de huurovereenkomst vastgelegde recht op koop of huur van het Transferiumgebouw;
- Provincie Noord-Holland heeft op dit moment geen derde partij op het oog als koper of huurder van het Transferiumgebouw.

Besluit

In het licht van de overweging hierboven beschreven, hebben wij besloten afstand te doen van de rechten van de provincie en de jegens haar bepaalde verplichtingen in de tussen Stichting Woonwaard, Stichting Parlan en de provincie aangegane huurovereenkomst d.d. 7 juni 2010 onder de voorwaarde dat deze overeenkomst wordt beëindigd.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Bezwaar

Als u belanghebbende bent kunt u binnen zes weken na de verzending,

uitreiking of publicatie van dit besluit schriftelijk bezwaar aantekenen. Het bezwaarschrift kunt u sturen aan gedeputeerde staten van Noord-Holland, ter attentie van de secretaris van de Hoor- en adviescommissie, Postbus 3007, 2001 DA Haarlem. Wij verzoeken u om in uw bezwaarschrift het telefoonnummer te vermelden waarop u overdag bereikbaar bent. Ook kunt u voor meer informatie de provinciale website bezoeken: www.noord-holland.nl.

Indien u bezwaar heeft ingediend is het mogelijk gebruik te maken van een minder formele procedure: een gesprek tussen u en medewerkers die namens het college van gedeputeerde staten deelnemen. Indien uw bezwaar zich hiervoor leent, wordt contact met u opgenomen, maar u kunt hier ook zelf om verzoeken. Een gesprek tast uw rechten als bezwaarmaker niet aan.

Bovenstaand besluit treedt in werking, ook al wordt een bezwaarschrift ingediend. Gelijktijdig met het indienen van een bezwaarschrift kunt u bij een spoedeisend belang een voorlopige voorziening vragen bij de voorzieningenrechter van de Rechtbank Noord-Holland.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	2518
Extern Zaak ID	1363698
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 april 2020
Agendapunt	14.a
Omschrijving	Bestuur: Brief GS aan PS inz. Wob-verzoek NH Nieuws over geheimhouding/ vertrouwelijkheid van stukken (c-agenda EFB 23-3-2020)
Organisatieonderdeel	AD Staf

Bijlagen
Brief aan PS over Wob-verzoek NH Nieuws over geheimhouding - vertrouwelijkheid van stukken.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	2 maart 2020
Ingekomen stukken ter kennisname	31 maart 2020
Economie Financiën en Bestuur	**20 april 2020**

Toelichting

Wob is de afkorting van de Wet openbaarheid van bestuur. De Wob regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is meestal openbaar, maar de Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet geschikt is om openbaar te maken. Meer over de Wob is te vinden op www.noord-holland.nl/wob.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw. Y. van Lent
AD/STAF

Telefoonnummer +31235144612
lentt@noord-holland.nl

Verzenddatum
26 FEB. 2020

Kenmerk
1363698/1372110

Uw kenmerk

Betreft: Wob-verzoek NH Nieuws over geheimhouding/ vertrouwelijkheid van stukken

Geachte leden,

Ter uitvoering van artikel 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) informeren wij u over het volgende.

Op 31 januari 2020 hebben wij een verzoek om informatie in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur ontvangen van NH Nieuws over de geheimhouding/ vertrouwelijkheid van stukken. De beantwoording van dit Wob-verzoek heeft plaatsgevonden in overleg met de Statengriffie.

Onze beslissing op dit verzoek zal met het verzoek en de openbare informatie in geanonimiseerde vorm gepubliceerd worden via www.noord-holland.nl/Wob.

Vertrouwende u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben,

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	2295
Extern Zaak ID	1356111
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 april 2020
Agendapunt	14.b
Omschrijving	Concerncontrole Auditjaarplan 2020 (C-agenda EFB 20-4-2020)
Organisatieonderdeel	AD/CC

Bijlagen
Brief aan PS over Auditjaarplan 2020 onderzoeken GS.pdf
Auditjaarplan 2020 onderzoeken GS

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	16 maart 2020
Ingekomen stukken ter kennisname	31 maart 2020
Economie Financiën en Bestuur	**20 april 2020**

Toelichting

Gedeputeerde Staten (GS) voeren op grond van artikel 217a, eerste lid, van de Provinciewet periodiek onderzoek uit naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur (GS-onderzoeken). Het Auditjaarplan 2020 onderzoeken GS beschrijft de voorgenomen GS-onderzoeken voor dit jaar.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
G.J. Barendse / E.L.M. Elferink
AD/CC

Telefoonnummer +31235144241
barendseg@noord-holland.nl

Verzenddatum
11 MAART 2020

Kenmerk
1356111/1356169

Uw kenmerk

Betreft: Auditjaarplan 2020 onderzoeken Gedeputeerde Staten

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) zenden wij u het volgende toe: Het auditjaarplan 2020 onderzoeken GS.

Op grond van art. 217a, eerste lid, van de Provinciewet laat ons college onderzoeken uitvoeren naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door ons gevoerde bestuur. Het bovengenoemde jaarplan beschrijft de onderzoeken die wij in 2020 zullen laten uitvoeren door de interne auditfunctie.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)
Auditjaarplan 2020 onderzoeken Gedeputeerde Staten

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Auditjaarplan 2020 doorlopend 2021 onderzoeken GS

1. Aanleiding

Artikel 217a van de Provinciewet schrijft voor dat Gedeputeerde Staten periodiek onderzoek verrichten naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur. Provinciale Staten hebben hierover regels gesteld in de Financiële verordening provincie Noord-Holland. Op grond van deze Verordening heeft de interne auditfunctie van de provincie de taak om deze onderzoeken uit te voeren. De interne auditfunctie is onderdeel van de ambtelijke organisatie. GS treden op als opdrachtgever voor audits op grond van artikel 217a van de Provinciewet.

In 2019 hebben GS het auditjaarplan 2019 – 2020 vastgesteld. Ter voorbereiding op de nieuwe programmering van onderzoeken hebben medewerkers van Interne Audit een inventarisatie uitgevoerd van mogelijke onderzoeken, mede op basis van een analyse van de Statencommissievergaderingen in 2019. Verder hebben medewerkers van Interne Audit alle directeuren en alle GS-leden geïnterviewd. GS-leden hebben verschillende vragen gesteld over de relatie met de omgevingsdiensten. Ook leden van de directie hebben hierover vragen gesteld. Dit onderwerp komt daarom zowel terug in het onderzoeksplan in opdracht van de directie als in het onderzoeksplan in opdracht van GS.

De door GS voorgestelde onderwerpen zijn gewogen aan de hand van de volgende criteria: de gedeelde wensen van de GS-leden, de actualiteit van het betreffende vraagstuk en de mogelijkheden tot leren. Een voorstel voor de programmering van GS onderzoeken is verder besproken in de directie op 12 februari jl. Op basis van deze afweging doen wij u het voorstel voor het uitvoeren van onderzoeken voor 2020 die in uw opdracht plaatsvinden. Paragraaf 4 gaat nader in op deze onderzoeken.

2. Lopend onderzoek

Eind 2019 hebben GS besloten om Interne Audit op te dragen een onderzoek te doen naar ondermijning. Dit onderzoek richt zich op de vraag hoe andere provincies met betrekking tot ondermijning hun eigen kwetsbaarheid verkleinen en hun weerbaarheid vergroten. Het onderzoek loopt door in 2020 en zal naar verwachting dit voorjaar worden afgerond.

3. Voorstel

Wij stellen u voor om in 2020 aanvullend op het lopende onderzoek naar ondermijning, de volgende onderzoeken uit te laten voeren.

1. Ondermijning:
   Rol provincie en CdK richting gemeenten.
   Een tweede onderzoek naar ondermijning dat zich specifiek richt op de provinciale bijdrage en de rol van de CdK en van de PNH bij het vergroten van de weerbaarheid en het verkleinen van de kwetsbaarheid van gemeenten in Noord-Holland. De richting van het onderzoek heeft betrekking op hetgeen de provincie Noord-Holland kan leren van de andere provincies op dit punt.

Toelichting
Ondermijning is een belangrijk actueel thema in het openbaar bestuur. De PNH wil haar kwetsbaarheid op dit gebied verkleinen en haar weerbaarheid vergroten. De PNH heeft ook beleid ontwikkeld om de Noord-Hollandse gemeenten, desgevraagd, te ondersteunen op dit gebied.

De PNH staat hierin niet alleen. Ook de andere provincies houden zich hiermee bezig. Een belangrijke vraag is wat wij over en weer van elkaar kunnen leren op dit gebied.

Op dit moment loopt het inventariserende onderzoek van Interne Audit naar de kwetsbaarheid en weerbaarheid van de provincies. Dit onderzoek levert veel zinvolle kennis op die niet alleen Noord-Holland, maar alle provincies kunnen gebruiken.

Het nu voorgestelde onderzoek moet ons inzicht vergroten in de initiatieven die provincies op dit gebied hebben genomen richting gemeenten. Dat inzicht kan ons en mogelijk ook de andere provincies helpen om een rol richting gemeenten zo goed mogelijk vorm te geven.

2. **Onderzoek omgevingsdiensten:**
Hoe hebben provincies hun relatie met de omgevingsdiensten georganiseerd?

Bij dit onderzoek zal er gekeken worden naar hoe de verschillende provincies waarbinnen Brzo[1]-inrichtingen zijn gehuisvest de relatie met de omgevingsdiensten hebben vormgegeven. Hoe is het opdrachtgeverschap bij de provincies vormgegeven? Welke taken zijn in mandaat gegeven aan de betreffende omgevingsdiensten? Wat zijn de afspraken die daarbij zijn vastgelegd?

Toelichting
De Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving verplicht provincies en gemeenten een groot deel van hun taken op dit gebied te laten uitvoeren door omgevingsdiensten. Het gaat daarbij om gemandateerde taken. Dat betekent dat de provincies en gemeenten de eindverantwoordelijkheid hebben voor de uitvoering van deze taken.

In eerdere onderzoeken van Interne Audit op dit gebied en in gesprekken met gedeputeerden komt regelmatig de vraag aan de orde of wij onze eigen organisatie en de relatie met de omgevingsdiensten zodanig hebben vormgegeven dat wij die eindverantwoordelijkheid kunnen blijven dragen. Deze vraag is vooral van belang bij de vergunningverlening, handhaving en toezicht op de Brzo-inrichtingen. De vraag richt zich mede op de sturing van de provincies op de uitvoering van de VTH-taken door de OD's. Het gaat dan bijvoorbeeld om:
- BBT-conclusies (BBT = Best Beschikbare Technieken);
- opleggen van dwangsommen;

[1] Brzo staat voor Besluit risico's zware ongevallen uit 2015 en heeft betrekking op inrichtingen die werken met veel gevaarlijke stoffen. Voor het afgeven van vergunningen aan Brzo-inrichtingen in Noord-Holland is de provincie het bevoegd gezag.

- actualisatie vergunningen.

Het is zeer waarschijnlijk dat ook bij andere provincies deze vraag leeft. Het voorgestelde onderzoek moet ons inzicht geven in de wijze waarop andere provincies hun organisatie en relatie met de omgevingsdiensten hebben ingericht.

Doel van het onderzoek is om te leren van andere provincies en inspiratie op te doen om onze eigen organisatie en onze eigen relatie met de omgevingsdiensten verder te verbeteren.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	2664
Extern Zaak ID	1355552
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 april 2020
Agendapunt	14.c
Omschrijving	Concerncontrole: brief GS aan PS inz. Normenkader rechtmatigheid 2019 (c-agenda EFB 20-4-2020(
Organisatieonderdeel	AD/CC

Bijlagen
Normenkader rechtmatigheid 2019
Brief aan PS over normenkader rechtmatigheid 2019.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	23 maart 2020
Ingekomen stukken ter kennisname	31 maart 2020
Economie Financiën en Bestuur	**20 april 2020**

Toelichting

De provincie is verplicht jaarlijks een normenkader rechtmatigheid op te stellen. Dit normenkader is nodig voor de controle van de externe accountant, specifiek de jaarlijkse interim controle en de jaareindecontrole 2019.

Provincie Noord-Holland

Normenkader rechtmatigheid 2019

Provincie Noord-Holland

Haarlem, 14 februari 2020 (definitieve versie)

Inleiding

Dit document bevat het normenkader voor de uitvoering van de financiële rechtmatigheidscontrole binnen de provincie Noord-Holland over 2019.

Het normenkader voor de rechtmatigheidscontrole betreft de inventarisatie van de voor de accountantscontrole 2019 relevante externe regelgeving en de interne regelgeving van de provincie Noord-Holland. Het normenkader is ingedeeld naar de voor deze controle belangrijkste processen zoals die zijn geïdentificeerd binnen de provincie.

Kaderstellende collegebesluiten vallen niet expliciet onder het normenkader, maar vallen slechts onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole van de accountant voor zover de controle hiervan verplicht is op basis van hogere regelgeving of provinciale statenbesluiten c.q. verordeningen. Bij het opstellen van het normenkader zijn de randvoorwaarden voor de financiële beheershandelingen zoals gesteld in de kadernota rechtmatigheid oktober 2018 van het BBV[1] toegepast (meest actuele versie).

Het normenkader 1e versie is op 19 september 2019 door de directie van de provincie Noord-Holland vastgesteld.

De 1e versie van 13 september 2019 gebruikt de provincie bij de verbijzonderde interne controle en de externe accountantscontrole. Na afloop van het boekjaar is bezien of er in het laatste kwartaal nog wijzigingen in de regelgeving zijn opgetreden. Vervolgens is het definitief gemaakt en wordt het aangeboden aan Gedeputeerde Staten. Provinciale Staten worden via een brief geïnformeerd.

Dit definitieve normenkader ten behoeve van de jaarrekeningcontrole 2019 wordt, voordat de jaarrekeningcontrole 2019 van start gaat, door het college van Gedeputeerde Staten op 17 maart 2020 vastgesteld en vervolgens ter informatie gezonden aan Provinciale Staten.

In de bijlage is aangegeven welke regelgeving is toegevoegd en afgevoerd ten opzichte van het normenkader rechtmatigheid 2018.

Afstemming normenkader 2019 heeft met de controlerend accountant Publiek Belang plaatsgevonden.

[1] https://www.commissiebbv.nl/file/download/57980269/kadernota-rechtmatigheid-okt2018pdf

Inhoudsopgave

Per proces wordt in dit normenkader de relevante externe en interne wet- en regelgeving aangegeven.

Inleiding 2
Inhoudsopgave 3
1. Subsidieverlening 4
2. Inkoop en aanbesteden 7
3. Overige crediteuren 7
4. Belastingen en leges 7
5. Overige debiteuren 7
6. Salaris en beloning 7
7. Planning & Control 8
8. Treasury 8
Bijlage: overzicht wijzigingen ten opzichte van het normenkader rechtmatigheid 2018 9

1. Subsidieverlening

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Algemene wet bestuursrecht • Europees verdrag inzake bescherming van het archeologisch erfgoed • Regeling duurzaam veilig • Besluit ruimtelijke ordening • Woningwet • Monumentenwet 1988 • Besluit infrastructuurfonds • Wet personenvervoer 2000 • Rijks- en Europese subsidieregelingen, (zoals de Europese subsidieregeling Interreg) • Besluit financiële bepalingen bodemsanering	• Algemene subsidieverordening Noord-Holland 2011 • Provinciale Verantwoordingssystematiek Subsidies Noord-Holland • Beleidsregel wijzigen of lager vaststellen subsidies Noord-Holland • Uitvoeringsregeling subsidie Herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventerreinen Noord-Holland 2017 • Subsidieplafond uitvoeringsregeling herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventerreinen • Uitvoeringsregeling Cofinanciering Waddenfonds Noord-Holland • Subsidieplafond uitvoeringsregeling cofinanciering Waddenfonds (staat in PB 2018/9621 vaststelling diverse subsidieplafonds 2019) • Uitvoeringsregeling Restauratie Provinciale Monumenten Noord-Holland • Subsidieplafond restauratie provinciale monumenten • Uitvoeringsregeling Natuur & Landschapsbeheer Noord-Holland • Subsidieplafond en openstellingsbesluit uitvoeringsregeling Natuur & Landschapsbeheer Noord-Holland • Uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls Natuur & Landschap Noord-Holland • Subsidieplafond en openstellingsbesluit uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls Natuur & Landschap Noord-Holland • Uitvoeringsregeling Woonvisie Noord-Holland • Subsidieplafonds uitvoeringsregeling woonvisie • Uitvoeringsregeling subsidie Buurtbusprojecten Noord-Holland • Subsidieplafond uitvoeringsregeling subsidie Buurtbus projecten Noord-Holland (staat in PB 2018/9621 vaststelling diverse subsidieplafonds 2019) • Uitvoeringsregeling subsidie collectieve zelfbouw Noord-Holland • Subsidieplafond uitvoeringsregeling subsidie collectieve zelfbouw Noord-Holland (staat in

Externe regelgeving	Interne regelgeving
	PB 2018/9621 vaststelling diverse subsidieplafonds 2019) • Uitvoeringsregeling subsidie Gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid • Uitvoeringsregeling subsidie Kleine Infrastructuur Noord-Holland • Subsidieplafond Kleine Infrastructuur Noord-Holland • Uitvoeringsregeling Onderhoud Provinciale Monumenten Noord-Holland • Subsidieplafond uitvoeringsregeling onderhoud monumenten • Uitvoeringsregeling Groen Noord-Holland • Subsidieplafond uitvoeringsregeling Groen Noord-Holland Holland (staat in PB 2018/9621 vaststelling diverse subsidieplafonds 2019) • Uitvoeringsregeling POP subsidies Noord-Holland • Subsidieplafond uitvoeringsregeling POP subsidies Noord-Holland • Uitvoeringsregeling subsidie restauratie rijksmonumenten Noord-Holland • Subsidieplafond uitvoeringsregeling subsidie restauratie rijksmonumenten Noord-Holland • Uitvoeringsregeling subsidie versterken bestuurskracht Noord-Holland • Subsidieplafond uitvoeringsregeling subsidie versterken bestuurskracht (staat in PB 2018/9621 vaststelling diverse subsidieplafonds 2019) • Uitvoeringsregeling subsidie water als economische drager, waterrecreatie • Uitvoeringsregeling cofinanciering Europese EFRO-programma's Noord-Holland • Subsidieplafond uitvoeringsregeling cofinanciering Europese EFRO-programma's Noord-Holland (staat in PB 2018/9621 vaststelling diverse subsidieplafonds 2019) • Uitvoeringsregeling subsidie bedrijfsverplaatsing groene uitweg (vervallen per 31-07-2019) • Subsidieplafond uitvoeringsregeling bedrijfsverplaatsing groene uitweg (staat in PB 2017/163 vaststelling diverse subsidieplafonds 2018 (vervallen per 31-07-2019) • Uitvoeringsregeling subsidie

Externe regelgeving	Interne regelgeving
	bedrijfsverplaatsing en kavelruil natuurnetwerk (vervallen per 31-07-2019) • Uitvoeringsregeling subsidie MKB innovatiestimulering topsectoren • Uitvoeringsregeling subsidie onderzoeken duurzaam benutten monumenten • Subsidieplafond uitvoeringsregeling subsidie onderzoeken duurzaam benutten monumenten (staat in PB 2018/9621 vaststelling diverse subsidieplafonds 2019) • Uitvoeringsregeling subsidie opruiming drugsafval • Subsidieplafond uitvoeringsregeling subsidie opruiming drugsafval • Uitvoeringsregeling subsidie ondersteuning toekomstbestendige werklocaties • Subsidieplafond uitvoeringsregeling subsidie ondersteuning toekomstbestendige werklocaties • Uitvoeringsregeling subsidie oplossen fietsknelpunten 2018 • Subsidieplafond uitvoeringsregeling subsidie oplossen fietsknelpunten • Uitvoeringsregeling subsidie innovatieve financiering duurzaamheidsmaatregelen woningen • Uitvoeringsregeling subsidie regionaal energiebesparingsprogramma woningen • Subsidieplafond uitvoeringsregeling subsidie regionaal energiebesparingsprogramma woningen (staat in PB 2018/9621 vaststelling diverse subsidieplafonds 2019) • Uitvoeringsregeling subsidie herbestemming, restauratie en verduurzaming monumenten • Uitvoeringsregeling subsidie kennisontwikkeling bodem en water • Subsidieplafond kennisontwikkeling bodem en water • Uitvoeringsregeling subsidie toekomstbestendige winkelgebieden • Subsidieplafond uitvoeringsregeling toekomstbestendige winkelgebieden • Uitvoeringsregeling subsidie recreatief personenvervoer over water • Uitvoeringsregeling agrarische sector groene uitweg • Subsidieplafond agrarische sector groene uitweg (staat in PB 2018/9621 vaststelling diverse subsidieplafonds 2019)

Externe regelgeving	Interne regelgeving
	• Uitvoeringsregeling duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven • Subsidieplafond duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven (staat in PB 2018/9621 vaststelling diverse subsidieplafonds 2019) • Uitvoeringsregeling subsidie historische windmolens • Uitvoeringsregeling subsidie bodemsanering • Uitvoeringsregeling subsidie verbetering kwaliteit zwemwater • Subsidieplafond en indieningstermijn uitvoeringsregeling subsidie verbetering kwaliteit zwemwater • Uitvoeringsregeling warmtetransitie van de gebouwde omgeving op wijkniveau • Subsidieplafond uitvoeringsregeling warmtetransitie gebouwde omgeving op wijkniveau • Uitvoeringsregeling subsidie bovenlokale culturele evenementen • Subsidieplafond uitvoeringsregeling bovenlokale culturele evenementen • Uitvoeringsregeling verduurzaming culturele instellingen • Subsidieplafond uitvoeringsregeling verduurzaming culturele instellingen • Uitvoeringsregeling cofinanciering procesondersteuning klimaatadaptie • Uitvoeringsregeling opstellingen voor zonne-energie in het landelijk gebied Noord-Holland 2019 • Uitvoeringsregeling subsidie Tuinwallen Noord-Holland 2019 • Uitvoeringsregeling subsidie stimulering regionale samenwerking cultuur Noord-Holland 2019 • Uitvoeringsregeling subsidie versnelling woningbouw gemeenten Noord-Holland 2019 • Instellingsbesluit adviescommissie POP3 subsidies Noord-Holland ‘Verplaatsing van landbouwbedrijven’ • Uitvoeringsregeling subsidie 75 jaar vrijheid Noord-Holland 2019

2. Inkoop en aanbesteden

Externe regelgeving	Interne regelgeving

• Europese Richtlijn 2014/23/EU, 2014/24/EU • (Herziene) Aanbestedingswet 2012 • Aanbestedingsreglement Werken 2016 • Gids Proportionaliteit • UAV GC 2005 • UAV 2012 (voor Werken) • Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties • Wet personenvervoer 2000 • Besluit personenvervoer 2000	

3. Overige crediteuren

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Wet gemeenschappelijke regelingen	

4. Belastingen en leges

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Wet op het BTW compensatiefonds • Wet op de omzetbelasting • Algemene wet inzake rijksbelastingen • Belastingwet (motorrijtuigen, personenauto's, motorrijwielen, etc.) • Ontgrondingenwet • Waterwet • Wet op de vennootschapsbelasting • Wet op de dividendbelasting • Wet op belastingen van rechtsverkeer (daaronder valt de overdrachtsbelasting) • Wet maatregelen woningmarkt 2014 II (o.a. verhuurdersheffing)	• Verordening op de heffing van opcenten op de hoofdsom van motorrijtuigenbelasting • Ontgrondingenverordening Noord-Holland • Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland • Grondwaterheffingsverordening Noord-Holland • Legesverordening Noord-Holland

5. Overige debiteuren

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Invorderingswet • Wet markt en overheid • Mededingingswet • Besluit markt en overheid	

6. Salaris en beloning

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (APPA) • Rechtspositiebesluit CdK (t/m 28 maart 2019) • Regeling rechtspositie CdK (vervallen per 10 april 2019) • Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers (vanaf 10 april 2019) • Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers (vanaf 10 april 2019) • Rechtspositiebesluit gedeputeerden (vervallen per 10 april 2019) • Regeling rechtspositie gedeputeerden (vervallen per 10 april 2019) • Rechtspositiebesluit Staten- en commissieleden (vervallen per 10 april 2019) • Kieswet • Wet op de loonbelasting • Ziektewet • Wet werk en inkomsten naar arbeidsvermogen (WIA) • Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) • Werkloosheidswet • Zorgverzekeringswet • Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie sociale volksverzekeringen (WVA) • Pensioenwet • Arbeidsomstandighedenwet / Arbobesluit • Arbeidstijdenwet • BW • Ambtenarenwet • Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) (m.i.v. 1/1/2015) • Provinciewet	• Verordening rechtspositie politieke ambtsdragers Provincie Noord-Holland 2019 • Collectieve arbeidsvoorwaardenregeling provincies 2019 (CAP) • Reis- en verblijfkostenregeling, verhuis- en pensionkosten Provincie Noord-Holland 2016 • Sociaal Statuut provincie Noord-Holland 2012 • Vitaal organiseren 2.0 • Uitvoeringsregeling IKB 2019 • Regeling Talent budget 2017

7. Planning & Control

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) • Financiële verhoudingswet • Regeling informatie voor derden • Single Information Single Audit (SISA)	• Controleverordening provincie Noord-Holland • Nota reserves en voorzieningen • Kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement

	• Kadernota verbonden partijen • Nota Infrastructurele kapitaalgoederen • Financiële verordening 2019

8. Treasury

Externe regelgeving	Interne regelgeving
• Wet financiering decentrale overheden • Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden • Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo)	• Financieringsstatuut provincie Noord-Holland • Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen

Bijlage: overzicht wijzigingen ten opzichte van het normenkader rechtmatigheid 2018

Toegevoegd:

Extern	*Intern*

2. Inkoop en aanbesteden

- Wet personenvervoer 2000
- Besluit personenvervoer 2000

4. Belastingen en leges

- Wet op de dividendbelasting
- Wet op belastingen van rechtsverkeer (daaronder valt de overdrachtsbelasting)
- Verhuurdersheffing

6. Salaris en beloning

- Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers (vanaf 10 april 2019)
- Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers (vanaf 10 april 2019)

1. Subsidieverlening

- Subsidieplafond uitvoeringsregeling herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventerreinen
- Subsidieplafond kennisontwikkeling bodem en water
- Uitvoeringsregeling warmtetransitie van de gebouwde omgeving op wijkniveau
- Subsidieplafond uitvoeringsregeling warmtetransitie gebouwde omgeving op wijkniveau
- Uitvoeringsregeling subsidie bovenlokale culturele evenementen
- Subsidieplafond uitvoeringsregeling bovenlokale culturele evenementen
- Uitvoeringsregeling verduurzaming culturele instellingen
- Subsidieplafond uitvoeringsregeling verduurzaming culturele instellingen
- Uitvoeringsregeling cofinanciering procesondersteuning klimaatadaptie
- Uitvoeringsregeling opstellingen voor zonne-energie in het landelijk gebied Noord-Holland 2019
- Uitvoeringsregeling subsidie Tuinwallen Noord-Holland 2019
- Uitvoeringsregeling subsidie 75 jaar vrijheid Noord-Holland 2019

6. Salaris en beloning

- Verordening rechtspositie politieke ambtsdragers Provincie Noord-Holland 2019
- Collectieve arbeidsvoorwaardenregeling provincies 2019 (CAP)
- Uitvoeringsregeling IKB 2019

7. Planning en control

- Financiële verordening Noord-Holland 2019

9. Treasury

- Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen

Vervallen/afgevoerd:

Extern	*Intern*
1. Subsidieverlening • Cultuurconvenant 2017-2020, Ministerie van OCW **6. Salaris en beloning** • Rechtspositiebesluit CdK (t/m 28 maart 2019) • Regeling rechtspositie CdK (vervallen per 10 april 2019) • Rechtspositiebesluit gedeputeerden (vervallen per 10 april 2019) • Regeling rechtspositie gedeputeerden (vervallen per 10 april 2019) • Rechtspositiebesluit Staten- en commissieleden (vervallen per 10 april 2019)	**1. Subsidieverlening** • Uitvoeringsregeling subsidie bedrijfsverplaatsing groene uitweg (vervallen per 31-07-2019) • Subsidieplafond uitvoeringsregeling bedrijfsverplaatsing groene uitweg (staat in PB 2017/163 vaststelling diverse subsidieplafonds 2018 (vervallen per 31-07-2019) • Uitvoeringsregeling subsidie bedrijfsverplaatsing en kavelruil natuurnetwerk (vervallen per 31-07-2019) • Uitvoeringsregeling stimulering regionale samenwerking culturele infrastructuur gemeenten Noord-Holland (vervallen per 01-01-2019) • Subsidieplafond uitvoeringsregeling stimulering regionale samenwerking culturele infrastructuur gemeenten (staat in PB 2017/163 vaststelling diverse subsidieplafonds 2018) • Uitvoeringsregeling subsidie verbetering toegankelijkheid bushaltes (vervallen per 01-08-2018) • Diverse subsidies o.g.v. 4.23 Awb (buiten uitvoeringsregeling) is externe regelgeving, staat daar al **6. Salaris en beloning** • Verordening rechtspositie Gedeputeerden-, staten- en commissieleden NH 2010 • Collectieve arbeidsvoorwaardenregeling provincies 2018 (CAP) • Uitvoeringsregeling IKB 2018 **7. Planning en control** • Financiële verordening Noord-Holland 2015 (vervallen per 01-01-2019)

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw K. Blokker-Limburg
AD/CC

Telefoonnummer +31235143485
limburgk@noord-holland.nl

Verzenddatum

19 MAART 2020

Kenmerk
1357971/1358002

Uw kenmerk

Betreft: Normenkader rechtmatigheid 2019 ter kennisname

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) zenden wij u het volgende toe:
- het normenkader rechtmatigheid 2019, dat wij in onze vergadering van 17 maart 2020 hebben vastgesteld.

Dit normenkader is nodig voor de controle van de externe accountant, specifiek de jaarlijkse interim controle en de jaareindecontrole 2019. De accountant heeft voor de uitvoering van de interim controle 2019, die in september/oktober 2019 heeft plaatsgevonden reeds de beschikking gekregen over het normenkader 2019 1e versie. De interim controle heeft niet geleid tot wijzigingen in de inhoud van het normenkader.

Volgens de landelijke kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording hoeven Provinciale Staten dit normenkader niet expliciet vast te stellen, maar kunt u het kader ook bevestigen door het voor kennisgeving aan te nemen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)
Normenkader rechtmatigheid 2019

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

Aan Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland

Datum	*Bijlage(n)*	*Uw kenmerk*	*Ons kenmerk*
24 maart 2020	1		2020AH/026

Onderwerp
Rapport *'Opvolging aanbevelingen 2020'*

Geachte leden van Provinciale Staten,

In deze bijzondere tijd, waarin ingrijpende maatregelen van kracht zijn vanwege de uitbraak van het Coronavirus, proberen wij ons werk zo normaal mogelijk door te laten gaan. Onderdeel van onze reguliere werkzaamheden is het structureel monitoren van het vervolg van onze aanbevelingen. Jaarlijks rapporteren we over welk vervolg is gegeven aan de aanbevelingen in de onderzoeksrapporten die minstens twee jaar daarvoor zijn gepubliceerd. In dat kader ontvangt u ter kennisname het rapport *'Opvolging aanbevelingen 2020'*.

Indien u een toelichting op het rapport wenst, dan zijn wij daar graag toe bereid. Een dergelijk verzoek kunt u via de griffie kenbaar maken.

Met vriendelijke groet,

dr.ir. Ans Hoenderdos-Metselaar MBA

bestuurder/directeur
Randstedelijke Rekenkamer

Teleportboulevard 110 | 1043 EJ AMSTERDAM | 020 - 5818 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl | www.randstedelijke–rekenkamer.nl

Opvolging aanbevelingen 2020

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

Noord-Holland

Maart 2020

Jaarlijks maakt de Rekenkamer inzichtelijk wat er met haar aanbevelingen is gedaan door de vier provincies. De aanbevelingen die wij twee volledige kalenderjaren geleden deden, zijn hiervoor doorgelicht.

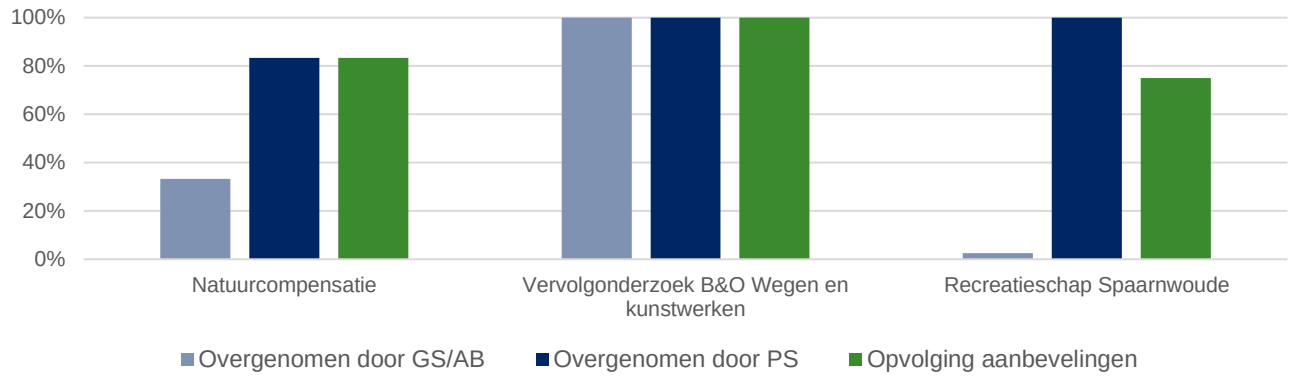
Onderzoeken 2017

- Natuurcompensatie
- Vervolgonderzoek beheer en onderhoud wegen en kunstwerken
- Recreatieschap Spaarnwoude

Hoe worden de aanbevelingen ter besluitvorming voorgelegd aan PS?

In de Statenvoorstellen zijn de aanbevelingen onverkort opgenomen ter besluitvorming. In Noord-Holland werden de rapporten in 2017 gemiddeld 73 dagen na publicatie behandeld, dit is nagenoeg gelijk aan het Randstedelijk gemiddelde.

Overname en opvolging aanbevelingen per onderzoek

Opvallendheden per onderzoek

Natuurcompensatie. PS hebben per amendement de aanbeveling om standaard een nieuw NNN-gebied aan te wijzen bij compensatie in nog te realiseren NNN-gebied, afgezwakt door in dit verzoek aan GS het woord 'standaard' te wijzigen in 'zo mogelijk'.

Vervolgonderzoek B&O wegen en kunstwerken. GS en PS hebben de aanbevelingen integraal overgenomen. De provincie heeft aan alle aanbevelingen opvolging gegeven.

Recreatieschap Spaarnwoude. In het nawoord op de bestuurlijke reactie van het AB van het Recreatieschap Spaarnwoude gaf de Rekenkamer aan in de positieve en welwillende reactie van het AB daadkracht en het gevoel van urgentie te missen. De acht inhoudelijke aanbevelingen aan het AB zijn volgorderlijk, zodanig dat de integrale lange termijn visie voor het recreatiegebied (aanbeveling 1) voorwaardelijk is voor zaken als de strategische keuzes, structurele financiering, onderhoud en monitoring (aanbevelingen 2 t/m 7). Aangezien het AB in de bestuurlijke reactie in 2017 aangaf geen eigen visie te formuleren, maar zich te baseren op de visie groengebied Amsterdam-Haarlem 2013, beschouwt de rekenkamer deze inhoudelijke aanbevelingen aan het AB als niet overgenomen.

Omdat de Rekenkamer aanbevelingen aan het AB heeft gedaan, hebben PS - passend bij hun rol - als besluit vastgesteld dat zij GS opdragen zich in het AB maximaal in te spannen voor het realiseren van de aanbevelingen. GS gaven aan zich hiertoe maximaal te willen inspannen.

De aanbevelingen zijn wel voor een aanzienlijk deel opgevolgd. Zo ligt er een langetermijnvisie waarbij gemeenteraden en PS zijn betrokken, is er een beheerplan opgesteld (hoewel niet op basis van de langetermijnvisie) en is de rol van het DB versterkt. Tegelijkertijd staat nog niet vast wat het draagvlak is voor de langetermijnvisie en wordt er nog gewerkt aan de concrete uitwerking van de meerjarenplannen voor onderhoud en investeringen.

Hoe monitort de provincie de mate waarin de rekenkamer-aanbevelingen worden opgevolgd?

Elk halfjaar ontvangen GS en PS van het provinciemanagement een 'auditopvolgingslijst'. Hierin wordt over de opvolging van de aanbevelingen van de Rekenkamer, de accountant en concerncontrol gerapporteerd; namelijk welke vorderingen het afgelopen halfjaar zijn gemaakt en wanneer afronding verwacht wordt.

Overname en opvolging per aanbeveling

	Overname GS	Overname PS	Opvolging Provincie
Natuurcompensatie			
1. Vraag GS om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat standaard een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN. Hiermee wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen.	-	A	●
A. GS te verzoeken om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat **zo mogelijk** een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN, waardoor wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen.		◖	●
2. Vraag GS om een kaart bij te houden met daarop de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming.	-	●	●
3. Overweeg om een actueel overzicht bij te laten houden van beschikbare locaties die in aanmerking komen voor natuurcompensatie.	●	●	◖

Mate waarin overgenomen of opgevolgd: ● volledig ◖ deels - niet **A** amendement

Vervolgonderzoek beheer & onderhoud wegen en kunstwerken	Overname GS	Overname PS	Opvolging Provincie
1. Zolang de kapitaallasten oplopen en nog geen volledige dekking is geregeld: zorg dat minimaal voor de huidige en de daaropvolgende collegeperiode dekking is geregeld. Vraag GS hiermee rekening te houden in de nieuwe NIKG.	●	●	●
2. Vraag GS na te gaan of Kritieke prestatie indicatoren (KPI's) uit het prestatiemeetsysteem gebruikt kunnen worden voor het informeren van PS over het mobiliteitsbeleid of dat andere indicatoren meer geschikt zijn.	●	●	●
3. Vraag GS onderzoek te doen naar de meerwaarde van aslastmetingen en indien deze metingen uitgevoerd gaan worden om de resultaten ervan te betrekken bij het inschatten van de risico's en de afweging van de te nemen beheer- en onderhoudsmaatregelen.	●	●	●
4. Vraag GS in toekomstige voortgangsrapportages op te nemen welk percentage van het areaal welk kwaliteitsniveau heeft.	●	●	●
5. Vraag GS na te gaan op welke punten uit de vergelijking met de andere Randstadprovincies geleerd kan worden.	●	●	●

Mate waarin overgenomen of opgevolgd: ● volledig ◖ deels - niet **A** amendement

Recreatieschap Spaarnwoude	Overname GS	Overname PS	Opvolging Provincie
Beslispunt PS			
1. GS opdracht te geven om zich in het AB van het Recreatieschap maximaal in te zetten om de aanbevelingen aan het AB uit het rapport op te volgen.	●	●	●
Aanbevelingen aan het Algemeen Bestuur	**Overname AB**		**Opvolging AB**
1. Stel voor 1 januari 2019 een door alle participanten gedragen integrale lange termijn visie op voor het recreatiegebied, waarbij de onderlinge verschillen zijn overbrugd. De integrale visie moet de basis vormen om: ▪ richting te geven aan toekomstige ontwikkelingen; ▪ een integrale afweging te maken tussen natuur en recreatie; ▪ het wenselijke niveau voor beheer en onderhoud te bepalen; ▪ besluiten te nemen over het in evenwicht brengen van de kosten en opbrengsten.	-	**n.v.t.**	◔
2. Betrek uw gemeenteraden/PS bij de totstandkoming van de integrale visie door hen de strategische keuzes en bijbehorende structurele financieringsmogelijkheden voor te leggen.	-	**n.v.t.**	◔

3.	Stel een meerjarig onderhouds- en investeringsplan op, gebaseerd op de integrale lange termijn visie, waarin het gewenste niveau van onderhoud en investeringen is vastgesteld.	-	**n.v.t.**	◔
4.	Neem op basis van de integrale visie en het meerjarig onderhouds- en investeringsplan een besluit over de structurele financiering voor de exploitatie en investeringen.	-	**n.v.t.**	-
5.	Versterk de rol van het DB, benut daarbij de mogelijkheden die de Wgr biedt. Zorg dat de rol van het AB gericht is op het maken van strategische keuzes en het nemen van bestuurlijke verantwoordelijkheid richting participanten, RNH en stakeholders.	-	**n.v.t.**	●
6.	Bereid aanpassing van de gemeenschappelijke regeling voor, zodanig dat deze in overeenstemming is met geldende regelgeving. Leg de geactualiseerde gemeenschappelijke regeling ter besluitvorming voor aan de participanten.	-	**n.v.t.**	●
7.	Bepaal op welke wijze de kwaliteit van de monitoringsinformatie, met name de financiële stukken, verbeterd moet worden.	-	**n.v.t.**	●
8.	Maak beleid over hoe en wanneer stakeholders (bewoners, ondernemers, gebruikers van het gebied) betrokken moeten worden.	-	**n.v.t.**	◔

Mate waarin overgenomen of opgevolgd: ● volledig ◖ deels **-** niet **A** amendement

Tot slot:	Aan deze opvolgingsrapportage ligt een beknopte analyse ten grondslag. De analyse is gebaseerd op uitsluitend schriftelijke bronnen die door de provincie desgevraagd zijn aangeleverd. Een eventueel toekomstig doorwerkingsonderzoek zal een intensievere aanpak kennen, waardoor mogelijk nieuwe, aanvullende constateringen gedaan kunnen worden.

Reactie Provincie Noord-Holland

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Randstedelijke Rekenkamer
Mevrouw dr.ir. A. Hoenderdos-Metselaar MBA
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. E.L.M. Elferink
AD/CC

Telefoonnummer +31235143132
elferinke@noord-holland.nl

Verzenddatum
- 3 MAART 2020

Kenmerk
1371648/1376262

Uw kenmerk
2020/AH/020

Betreft:

Geachte mevrouw Hoenderdos,

Hierbij geven wij u onze reactie op uw concept eindrapport dat u ons op 10 februari 2020 heeft gestuurd. In uw concept eindrapport geeft u aan wat de opvolging van de aanbevelingen van drie van de door u uitgevoerde onderzoeken is. Dit betreft de volgende drie onderzoeken: het *Vervolgonderzoek Beheer & onderhoud wegen en kunstwerken, het onderzoek Natuurcompensatie en het onderzoek Recreatieschap Spaarnwoude.*

Het doet ons genoegen dat u constateert dat wij uw aanbevelingen grotendeels hebben opgevolgd. Wij hechten eraan om op te merken dat de aanbevelingen met betrekking tot het onderzoek Recreatieschap Spaarnwoude zich richten op het Algemeen Bestuur van het recreatieschap. Voor zover deze aanbevelingen zich richten tot Gedeputeerde Staten van Noord-Holland zijn deze uitgevoerd. Bij het onderzoek naar Natuurcompensatie geeft u aan dat de aanbeveling om een actueel overzicht bij te houden van beschikbare locaties die in aanmerking komen voor natuurcompensatie nog niet volledig is opgevolgd. De provincie Noord-Holland houdt wel een dergelijke lijst bij. De provincie maakt deze lijst om financiële redenen niet openbaar.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Het rapport geeft ons verder geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast

Reactie Bestuur Recreatieschap Spaarnwoude

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
Telefoon 023 – 520 28 20
info@recreatienoordholland.nl
www.spaarnwoude.nl
K.v.K. 34359324

Randstedelijke Rekenkamer
T.a.v. dr. Ir. A. Hoenderdos-Metselaar MBA
Teleportboulevard 110
1043 EJ AMSTERDAM

hoenderdos@randstedelijke-rekenkamer.nl

Velsen-Zuid	: 2 maart 2020
Uw kenmerk	: 2020/AH/020
Ons kenmerk	: U20200259 adp
Projectnummer	: --
Onderwerp	: Wederhoor rapportage opvolging aanbevelingen
Bijlage	: Brief van Algemeen Bestuur 28 augustus 2019
Behandeld door	: Elise Bos Eyssen 06 137 805 19 eboseyssen@recreatienoordholland.nl

Geachte mevrouw Hoenderdos-Metselaar,

Graag maken wij gebruik van de gelegenheid om een bestuurlijke reactie te geven op het concept eindrapport "opvolging aanbevelingen onderzoeken 2017 provincie Noord-Holland" voor het onderzoek "Recreatieschap Spaarnwoude". Allereerst geven wij u echter graag aan welke tekstuele en inhoudelijke opmerkingen wij bij het rapport willen maken.

Tekstuele en inhoudelijke opmerkingen
In de conceptrapportage beschouwt de Rekenkamer dat haar inhoudelijke aanbevelingen aan het AB om een integrale visie te ontwikkelen als niet overgenomen. Deze conclusie baseert de Rekenkamer op de brief van het Algemeen Bestuur d.d. 28 augustus 2017 (zie bijlage). Dit is naar onze mening een onjuiste conclusie. In de brief wordt, onder het kopje Integrale visie, eerst toegelicht waarom het recreatieschap tot dat moment geen eigen integrale visie had. Het schap werkte dus tot en met 2017 met de visie groengebied Amsterdam-Haarlem 2013. In de brief van het AB wordt de aanbeveling van de Rekenkamer om een integrale visie te ontwikkelen, maar ook de andere aanbevelingen, juist omarmd. De aan u verstrekte documenten over het thans ter visie liggend visie document onderstrepen dit. Daarom het verzoek aan de Rekenkamer om de bovengenoemde conclusie in haar rapportage zowel in de toelichting als in de tabellen aan te passen. De tabellen geven beide aan dat er niets is overgenomen door het Algemeen Bestuur dat is onjuist. In de brief van 28 augustus wordt duidelijke aangeven dat wij alle acht aanbevelingen overnemen.

U constateert terecht dat nog niet vast staat wat het bestuurlijk draagvlak is voor de lange termijnvisie. Dit komt omdat deze, na een uitgebreid participatietraject waarbij ook raads- en Statenleden zijn betrokken, nu ter visie ligt bij de gemeenteraden en Provinciale Staten. Pas nadat alle zienswijzen zijn verwerkt kan het Algemeen Bestuur een besluit nemen over de hieraan gekoppelde meerjarenplannen voor onderhoud en investeringen. Wij zijn het dan ook oneens om aanbeveling 4 te beoordelen als niet opgevolgd. Er liggen concrete uitvoeringsplannen klaar ter besluitvorming gelijktijdig met de definitieve vaststelling van het visie document.

Bestuurlijke reactie
Graag willen wij de Randstedelijke Rekenkamer danken voor de rapportage over de opvolging van de aanbevelingen van de bestuurlijke nota "Recreatieschap Spaarnwoude". In uw nawoord op onze bestuurlijke reactie gaf u twee jaar geleden aan "daadkracht en het gevoel van urgentie op onze welwillende reactie te missen". Wij zijn blij dat u nu in de rapportage over de opvolging van de aanbevelingen aangeeft dat ruim 75% van uw aanbevelingen zijn opgevolgd, wij denken hiermee als kleine uitvoeringsorganisatie, voldoende daadkracht te hebben laten zien.

U constateert terecht dat nog niet vast staat wat het bestuurlijk draagvlak is voor de lange termijnvisie. Dit komt omdat deze, na een uitgebreid participatietraject waarbij ook raads- en Statenleden zijn betrokken, nu ter visie ligt bij de gemeenteraden en Provinciale Staten. Pas nadat alle zienswijzen zijn verwerkt kan het Algemeen Bestuur een besluit nemen over de hieraan gekoppelde meerjarenplannen voor onderhoud en investeringen. Wij verwachten deze in de Algemeen Bestuursvergadering van 7 mei aanstaande vast te stellen.
Wij vragen begrip voor het gegeven dat het vaststellen van een visiedocument in een gemeenschappelijke regeling meer tijd kost dan bij rechtstreeks gekozen besturen. Dit komt onder meer door het beperkt aantal vergaderdata (vier per jaar) en extra afstem overleggen met de verschillende deelnemers met verschillende belangen.

Wij verwachten u met de deze reactie van dienst te zijn.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude,

Elise Bos Eyssen
Programmamanager Recreatie Noord-Holland NV

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
Telefoon 023 – 520 28 20
info@recreatienoordholland.nl
www.spaarnwoude.nl
K.v.K. 34359324

Randstedelijke Rekenkamer
T.a.v. dr.ir. A. Hoenderdos-Metselaar MBA
Teleportboulevard 110
1043 EJ AMSTERDAM

Velsen-Zuid : 28 augustus 2017
Uw kenmerk : 2017/AH/057
Ons kenmerk : U20170858 adp
Onderwerp : bestuurlijke nota "Recreatieschap Spaarnwoude
Behandeld door : Miriam Brouwer telefoon 023 – 520 28 20 / 06 127 057 42

Geachte mevrouw Hoenderdos,

Dank voor het toesturen van uw Bestuurlijke nota "Recreatieschap Spaarnwoude". De nota geeft een herkenbaar beeld en strookt met de eigen conclusies van 2016 over het functioneren van het schap. Wij erkennen dat de afgelopen jaren de sturing op het schap onvoldoende is geweest. De financiële situatie van het schap is verslechterd. Er dienen strategische keuzes gemaakt te worden. We hebben daarom maatregelen genomen om de situatie te verbeteren. In uw rapport vinden we aanvullend een aantal aanbevelingen die ons verbetertraject ondersteunen. Naast problemen waar wij als bestuur van het recreatieschap direct invloed op hebben, zijn er een aantal problemen gedefinieerd die samenhangen met het werken in een gemeenschappelijke regeling. Wij zullen hier als bestuur extra aandacht aan schenken om de uitdagingen voortvarend aan te kunnen pakken.

Met deze brief willen we toelichten welke stappen er al door ons zijn ondernomen en hoe we uw aanbevelingen over zaken die nog niet onder onze aandacht waren op willen volgen. Wij zullen als bestuur op basis van uw aanbevelingen en bevindingen aanvullende actiepunten formuleren en Recreatie Noord-Holland NV (RNH) opdracht geven om de voortgang te rapporteren zodat wij dit kunnen monitoren.

Financiering van het beheer en monitoringsinformatie
Deelconclusie 2 en aanbevelingen 3, 4 en 7

De conclusies en aanbevelingen met betrekking tot beheer en monitoringsinformatie strookt met onze conclusies in 2016, die geleid hebben tot een aantal organisatorische ingrepen. Na deze ingrepen zijn de mogelijkheden tot sturing en uitvoering van opdrachten vanuit het bestuur in verbetering.

Dit resulteert in september van dit jaar in een integraal overzicht van de kosten voor het beheer en onderhoud van het oude deel van Spaarnwoude. Hiermee wordt een meerjarig onderhoudsplan opgesteld voor de huidige inrichting en het huidige beheerniveau. Dit vormt een basis waarmee inzicht kan worden verkregen in de mogelijke keuzes in de kwaliteit van het beheer en inrichting.

Deze inzichten gebruiken we bij het opstellen van de integrale visie. Deze integrale visie wordt vervolgens doorvertaald in een meerjarig onderhouds- en investeringsplan, waarin het gewenste niveau van onderhoud en investeringen is vastgesteld, en leidt tot een besluit over de structurele financiering voor de exploitatie en investeringen.

De monitoringsinformatie is nu vooral gericht op het onderbouwen van de rechtmatigheid van de kosten en baten van het recreatieschap. De kwaliteit van de monitoringsinformatie, met name de financiële stukken, kan op korte termijn worden verbeterd door een aanpassing van de presentatie van de monitorings-informatie, maar wordt inhoudelijk sterk verbeterd als er een duidelijke link kan worden gelegd met de nog op te stellen integrale visie en het meerjarig onderhouds- en investeringsplan. Deze stukken vormen de basis voor de (financiële) sturing.

Recreatieschap Spaarnwoude is een samenwerkingsverband van de provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer en Velsen. Informatieboerderij Zorgvrij is gevestigd te Velsen-Zuid, Genieweg 50.

Recreatie Noord-Holland NV verzorgt in opdracht van het bestuur van Spaarnwoude het beheer en onderhoud van de recreatiegebieden.

We geven RNH opdracht om vooruitlopend op een vastgestelde integrale visie de financiële administratie inzichtelijker te maken door een aanpassing van de presentatie van de monitoringsinformatie. Na vaststelling van de integrale visie en het meerjarig onderhouds- en investeringsplan, geven we RNH opdracht de doorvertaling hiervan in de financiële stukken vorm te geven.

De financiële problematiek en de noodzaak tot integrale aanpak daarvan geldt vooral voor het oude deel Spaarnwoude (SPW) en minder voor het nieuwere recreatieschapsgebied in Haarlemmermeer en Amsterdam west. We nemen deze aanpak wel over voor deze gebieden om de kwaliteit van de sturings- en monitoringsinformatie ook voor de onderdelen SGP en SMG te verbeteren. Ook voor de andere recreatiegebieden die worden beheerd door RNH wordt met de hierboven geschetste aanpak de kwaliteit van de sturings- en monitoringsinformatie verbeterd. Op deze manier kan de kwaliteitsverbetering efficiënt worden doorgevoerd tegen zo laag mogelijke kosten.

Integrale visie
Deelconclusie 1 en 3, aanbevelingen 1, 2 en 8

Uw eerste aanbeveling is om voor 1 januari 2019 een door alle participanten gedragen integrale lange termijn visie op te stellen voor het recreatiegebied, waarbij de onderlinge verschillen zijn overbrugd. De huidige integrale visie op het gebied, de visie groengebied Amsterdam-Haarlem uit 2013, is in 2014 door het algemeen bestuur doorvertaald naar het programma Duurzaam Spaarnwoude. Het groengebied Amsterdam-Haarlem overlapt voor 90% met het recreatiegebied Spaarnwoude. Dit is de reden geweest voor het recreatieschap om geen eigen visie te maken, maar uitvoering te geven aan de integrale ruimtelijke visie groengebied Amsterdam-Haarlem, waar draagvlak voor was bij alle deelnemers in het recreatieschap.

In de periode tussen 2014 en 2016 zijn verschillende inzichten gerezen over de haalbaarheid van en het draagvlak voor met name de inkomsten verwervende maatregelen uit ons programma Duurzaam Spaarnwoude. Mede hierdoor zijn een deel van de maatregelen uit het programma niet volgens planning uitgevoerd. Zoals u ook constateert in uw onderzoek is het vinden van de juiste balans tussen natuur en recreatie hierbij een belangrijk thema. We hebben daarom in 2016 initiatief genomen tot een overleg met de provincie, als verantwoordelijke voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN), om de beleidskaders voor natuur en recreatie vorm te geven. Dit heeft er mede toe geleid dat de provincie haar beleid onder de loep neemt waar het gaat om NNN begrenzing en de recreatieschappen. Doel hiervan is natuur en recreatie in evenwicht binnen de recreatieschappen verder te kunnen ontwikkelen.

Naast de strategische keuzes op het gebied van natuur en recreatie dienen er ook andere ruimtelijke keuzes te worden gemaakt over het functioneren van Spaarnwoude, als onderdeel van de groenstructuur in de MRA. Recreatiegebied Spaarnwoude wordt nu al goed gebruikt en goed gewaardeerd door bezoekers. Naar verwachting wordt de functie van het gebied (als groene buffer) door onder andere de woningbouwopgave in de regio en klimaatverandering, de komende jaren nog belangrijker voor de leefbaarheid van het westelijke deel van de MRA. Dit vraagt o.a. ook om keuzes voor wat betreft de kwaliteit, bereikbaarheid en toegankelijkheid van het gebied.

De provincie Noord-Holland is al een traject gestart om binnen haar beleid aanpassingen te doen om natuur en recreatie in balans te kunnen ontwikkelen binnen de recreatieschappen. De procedure van implementatie in het Natuurbeheerplan kent een doorlooptijd i.v.m. inspraakprocedures en zal eind 2018 zijn beslag kunnen krijgen. De motie van Provinciale Staten waarin zij ook verzoeken om de randvoorwaarden voor inverdienen en het betrekken van gebruikers bij inrichting en gebruik te verbeteren sluit aan op de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer. Dit sterkt ons om deze aanbevelingen stevig ter hand te nemen. Wij maken gebruik van dit moment om de strategische discussie over de visie op het recreatieschap verder te voeren. Vanuit deze visie wordt ook het wenselijke niveau voor beheer en onderhoud bepaald en scenario's uitgewerkt voor het in evenwicht brengen van de kosten en opbrengsten. Met deze visie willen we bovendien ideeën en bouwstenen aandragen voor de bovengenoemde richtinggevende ruimtelijke beleidskaders die in ontwikkeling zijn. Op 20 september 2017 organiseert de Provincie Noord-Holland een conferentie voor Raad- en Statenleden waarmee de gemeenteraden en leden van Provinciale Staten betrokken worden.

Recreatieschap Spaarnwoude is een samenwerkingsverband van de provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer en Velsen. Informatieboerderij Zorgvrij is gevestigd aan de Genieweg 50 in Velsen-Zuid.

Recreatie Noord-Holland NV verzorgt in opdracht van het bestuur het beheer en onderhoud van de recreatiegebieden.

Wij zijn daar nauw bij betrokken en vragen maximale steun en een doorvertaling van de visie van het recreatieschap in de richtinggevende ruimtelijke beleidskaders van de verschillende participanten.

Ook stakeholder (bewoners, ondernemers, gebruikers van het gebied) zullen worden betrokken bij de integrale visie op het gebied. Deze groepen hebben ook meegedacht over de voorgestelde maatregelen uit het programma Duurzaam Spaarnwoude, met name over de maatregelen om inrichting en beheer van het gebied te wijzigen. Dit hebben wij als zeer waardevol ervaren. Een goede relatie met de omgeving en het (tijdig) betrekken van de omgeving is van belang voor het functioneren van het recreatiegebied. Wij hechten aan participatie van de samenleving, daarom zal het Algemeen Bestuur RNH opdracht verlenen om een participatienota op te stellen waarin wordt beschreven hoe stakeholders van het recreatieschap betrokken worden.

Bestuurlijke structuur
Deelconclusie 1, aanbeveling 5

In de bestuurlijke nota is opgenomen dat nader onderzoek nodig is naar de mogelijkheden voor het verbeteren van de bestuurlijke structuur. Wij gaan de mogelijkheden voor het verbeteren van de bestuurlijke structuur onderzoeken. In dit onderzoek wordt zowel het versterken van de rol van het dagelijks bestuur als het verstevigen van de rol van het algemeen bestuur meegenomen. De nota geeft geen inzicht in de verschillende mogelijkheden van sturing op het schap en de strategische keuzes die gemaakt kunnen worden. In de aanbeveling die u doet blijven voor ons voldoende opties open om de structuur, werkwijze en de diverse rollen nader te beschouwen. De bestuurlijke structuur is, evenals de balans tussen recreatie en natuur, onderdeel van de conferentie voor raads- en Statenleden die op 20 september wordt gehouden.

Gemeenschappelijke regeling
Deelconclusie 1, aanbeveling 6

In de eerste bevinding in uw rapport geeft u aan dat de gemeenschappelijke regeling niet in overeenstemming is met de geldende regelgeving en dat dit in een eventuele juridische procedure gevolgen kan hebben voor een rechterlijke uitspraak. We hebben deze bevinding en het advies dat RNH in 2015 heeft gegeven, om de regeling voorlopig niet aan te passen in afwachting van een eventuele wijziging als gevolg van bijvoorbeeld een wijziging in de bestuurlijke structuur, laten toetsen door onze juridisch adviseur. Hij concludeert dat de regeling inderdaad is verouderd, maar dat dit geen gevolgen heeft voor een rechterlijke uitspraak in een eventuele juridische procedure. Evenwel beveelt ook hij aan bij een volgende wijziging de regeling in overeenstemming te brengen met de geldende regelgeving. Wij gaan hier zorg voor dragen. Het doorvoeren van de benodigde aanpassingen nemen we mee in het al geplande proces van het wijzigen van de gemeenschappelijke regeling als gevolg van de fusie van de gemeenten Haarlemmerliede en Spaarnwoude en Haarlemmermeer. In 2018 wordt de gemeenschappelijke regeling aangepast.

Tot slot willen we u verzoeken de tekst in de nota over de NNN aan te passen omdat dit geen juiste weergave is: De zin "Hiermee wordt differentiatie mogelijk bepaalde activiteiten zullen in bepaalde delen van het gebied kunnen worden toegestaan" vervangen door: "Het onderzoek moet aantonen waar de natuurwaarden samengaan met gewenste (intensievere) vormen van recreatieve ontwikkelingen".

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude,

A. Tekin
Voorzitter

Nawoord Rekenkamer

Op onze rapportage *Opvolging aanbevelingen 2020* heeft de provincie Noord-Holland een gecombineerde reactie gegeven. Ook recreatieschap Spaarnwoude heeft een feitelijke en een bestuurlijke reactie gegeven op dat deel van de rapportage dat gaat over het onderzoek *Recreatieschap Spaarnwoude*.

De provincie geeft in haar reactie met betrekking tot het onderzoek *Natuurcompensatie* aan dat – in tegenstelling tot wat in onze rapportage staat vermeld – de provincie wel een lijst met beschikbare locaties die in aanmerking komen voor natuurcompensatie bijhoudt (en om financiële redenen niet openbaar maakt). Uit navraag bij de ambtelijke organisatie is ons echter nogmaals gebleken dat de provincie op dit moment geen actueel overzicht heeft van mogelijke compensatiegronden.

Het bestuur van het recreatieschap Spaarnwoude reageert in haar brief als gevraagd door de Rekenkamer zowel tekstueel en inhoudelijk, als bestuurlijk op dat deel in de rapportage dat gaat over het onderzoek *Recreatieschap Spaarnwoude*. De tekstuele en inhoudelijke opmerkingen neemt de Rekenkamer niet over. Destijds heeft de Rekenkamer in haar nawoord als volgt gereageerd op de brief van het bestuur d.d. 18 augustus 2017: "We zijn tevreden dat het AB de conclusies onderschrijft en een positieve grondhouding heeft ten opzichte van de aanbevelingen. In het bijzonder vinden we het positief dat het AB erkent dat de sturing op het recreatieschap in de afgelopen jaren onvoldoende is geweest en dat er strategische keuzes gemaakt dienen te worden. In niet alle gevallen is echter duidelijk of het AB voornemens is de aanbevelingen integraal over te nemen. Wij missen in de positieve en welwillende reactie van het AB daadkracht en het gevoel van urgentie." Hiermee heeft de Rekenkamer destijds in algemene zin willen aangeven dat de Rekenkamer weliswaar tevreden was dat het bestuur van het recreatieschap de problemen erkende, maar de aanbevelingen toen nog niet concreet genoeg oppakte.

In het bestuurlijke deel van de reactie vraagt het bestuur van het recreatieschap om begrip dat het vaststellen van een gemeenschappelijke visie bij een gemeenschappelijke regeling meer tijd kost dan bij rechtstreeks gekozen besturen. Dat begrip heeft de Rekenkamer zeker, mede ook naar aanleiding van de voortgang die wij constateren bij de opvolging van de aanbevelingen. Dit vraagt om goede onderlinge afstemming en slaagt zichtbaar.

Colofon

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam
020 – 58 18 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl
www.randstedelijke-rekenkamer.nl
Volg ons op twitter via: @rekenrandstad

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	2710
Extern Zaak ID	1306831
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 april 2020
Agendapunt	15.a
Omschrijving	MRA: Vaststellen MRA Agenda 2.0 (B-agenda RWK 16-04-2020, C-agenda NLG 16-04-2020, C-agenda EFB 20-04-2020, C-agenda M&B 20-04-2020)
Organisatieonderdeel	BEL/IOT

Bijlagen
02. Aanbiedingsbrief MV DEF_20200207.pdf
03. Oplegnotitie MRA Agenda DEF_20200207.pdf
04. Nota van beantwoording MRA Agenda DEF_20200207.pdf
05. MRA Agenda 2.0_20200207.pdf
01. Brief GS aan PS. Vaststellen MRA Agenda 2.0.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	30 maart 2020
Ingekomen stukken ter kennisname	31 maart 2020
Ruimte Wonen en Klimaat	16 april 2020
Natuur Landbouw & Gezondheid	16 april 2020
Mobiliteit & Bereikbaarheid	20 april 2020
Economie Financiën en Bestuur	**20 april 2020**

Toelichting

In het afgelopen jaar heeft een uitgebreid proces plaatsgevonden om te komen tot een nieuwe agenda (versie 2.0) voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Daarbij zijn alle MRA partners (32 gemeenten, 2 provincies en de vervoerregio Amsterdam) betrokken. In een eerder stadium hebben Gedeputeerde Staten - met instemming van Provinciale Staten- gereageerd op een concept versie van deze MRA Agenda 2.0.
Met het nu voorliggende besluit constateren Gedeputeerde Staten dat hun reactie goed is verwerkt in MRA Agenda 2.0 en dat zij deze (op verzoek van de MRA Agendacommissie)

kunnen vaststellen.

De nieuwe MRA Agenda 2.0 zal tijdens het MRA Congres op 17 april a.s. worden gelanceerd.

metropool
regioamsterdam

Bezoekadres
WTC Amsterdam
I-tower, second floor
Strawinskylaan 1779
1077 XX Amsterdam

Geacht college,

Het afgelopen jaar hebben we gezamenlijk onze nieuwe agenda voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA) opgesteld. Deze MRA Agenda 2.0 geeft ons de inhoudelijke basis voor onze samenwerking voor de komende jaren (2020-2024). Namens de Agendacommissie verzoek ik u de gezamenlijke ambitie van en agendasetting voor de komende periode te bekrachtigen door de agenda vast te stellen in uw college. Tijdens het MRA Congres in april lanceren we onze MRA Agenda.

Ik wil u graag bedanken voor alle inzet en de inhoudelijke discussies die we hebben gevoerd in de aanloop naar het vaststellen van de MRA Agenda 2.0. Over veel onderwerpen is overeenstemming, andere onderwerpen vragen erom de dialoog voort te zetten. Ik denk dat we met deze agenda een aantal gezamenlijke vraagstukken en opdrachten aan onszelf hebben waar we de komende periode onze tanden in kunnen zetten.

Eind 2018 zijn we begonnen met het opstellen van de MRA Agenda 2.0 en hebben we de te nemen processtappen met elkaar afgesproken:

- *Voorjaar 2019 - Discussienotitie*
  Aan de hand van een discussienotitie is besproken op welke inhoudelijke punten we ons de komende periode willen richten. Per deelregio is in een bijeenkomst hierover gesproken met raads- en Statenleden. Ook in de MRA-gremia (platforms, portefeuillehoudersoverleggen) heeft dit gesprek plaatsgevonden tussen bestuurders.
- *Zomer 2019 - Eerste conceptagenda*
  Op basis van de reacties op de discussienotitie is in de zomer een eerste concept van de MRA Agenda 2.0 opgesteld.
- *Najaar 2019 - Consultatie*
  Met het concept van de MRA Agenda 2.0 in de hand hebben we alle MRA–deelnemers en hun raden en Staten gevraagd om te reageren op de inhoud.
- *Februari 2020 - Definitieve agenda*
  Naar aanleiding van de reacties tijdens de consultatieronde hebben we de agenda aangepast. We hebben veel reacties gekregen, deze besproken in de Agendacommissie en zo goed mogelijk verwerkt. Hoe er met de reacties is omgegaan, kunt u terugvinden in de oplegnotitie en bijbehorende ‘nota van beantwoording’. Dit is verwerkt in de definitieve agenda, die hierbij aan de colleges van de MRA–deelnemers is gestuurd om conform afspraak vast te stellen.
- *April 2020 - Lancering agenda*
  Tijdens het MRA Congres op 17 april 2020 lanceren we de MRA Agenda 2.0.

We kunnen trots zijn op de stappen die we het afgelopen jaar hebben gezet en op het uiteindelijke resultaat. Ik kijk uit naar de samenwerking, waarbij we de inhoudelijke basis die de MRA Agenda ons geeft goed kunnen benutten.

Namens de Agendacommissie met vriendelijke groet,

Maaike Veeningen
Portefeuillehouder MRA Agenda 2.0

metropool
regioamsterdam

Bezoekadres
WTC Amsterdam
I-tower, second floor
Strawinskylaan 1779
1077 XX Amsterdam

info@metropoolregioamsterdam.nl

notitie

Van	Agendacommissie
Onderwerp	Reacties op concept-Agenda en vervolg
Datum	4 februari 2020
Bijlagen	- Nota van Beantwoording reacties concept-MRA Agenda

In de periode 25 oktober - 27 december 2019 zijn de MRA-deelnemers uitgenodigd hun wensen en opvattingen op de concept-agenda schriftelijk over te brengen aan de Agendacommissie. In totaal zijn 23 reacties van MRA-deelnemers ontvangen en nog eens 6 reacties van externe partijen. We zijn verheugd dat alle reacties in hoofdlijnen positief zijn over de concept-agenda. De strekking van de reacties varieert verder van het benoemen van de eigen prioriteiten tot gewenste wijzigingen en wenken voor de uitvoering van de agenda. Ook hebben verschillende deelnemers opmerkingen gemaakt die verband houden met de governance-evaluatie. In deze memo behandelen we op hoofdlijnen de strekking van de reacties en zetten we uiteen op welke wijze met de reacties is omgegaan. In de bijlage zijn de afzonderlijke reacties samengevat en voorzien van beantwoording.

1. Procedure, governance-evaluatie

In diverse reacties worden opmerkingen gemaakt die verband houden met de governance-evaluatie en de relatie tussen de MRA Agenda 2.0 en de evaluatie. De relatie tussen de twee trajecten is evident. De bevindingen van de evaluatiecommissie raken op meerdere punten de inhoud van de samenwerking. Momenteel worden de aanbevelingen van de commissie uitgewerkt. 26 februari wordt de voortgang daarvan besproken in een extra bijeenkomst van de Regiegroep. Naar verwachting zal niet eerder dan in de Regiegroep van het najaar 2020 over de definitieve uitkomst van de uitwerkingsopdrachten besloten worden. Mocht dit leiden tot wijzigingen van het convenant, dan zal dit ook nog enige tijd in beslag nemen.

De MRA Agenda 2.0 loopt niet vooruit op de uitkomst van de governance-discussie en is zo opgesteld dat deze uitgevoerd kan worden met de huidige governance-structuur zoals uiteengezet in het Convenant Versterking samenwerking Metropoolregio Amsterdam. Net als de eerste MRA agenda wordt de MRA Agenda 2.0 in principe na twee jaar geactualiseerd. Dat is begin 2022, dus zomer 2021 zal daar een start mee worden gemaakt. Mocht de uitkomst van de uitwerking van de aanbevelingen leiden tot omvangrijke wijzigingen, die ook aanleiding geven tot het herzien van de MRA Agenda, dan kan dit worden opgepakt bij de actualisatie. Als daar behoefte aan is, kan de actualisatie eerder opgestart worden.

2. Procedure, korte reactietermijn

Enkele[1] deelnemers hebben te kennen gegeven de reactietermijn voor wensen en opvattingen op de concept-agenda te kort te vinden. De officiële termijn volgens het convenant (artikel 7.2) is acht weken, waar

[1] In deze notitie gebruiken we in het kader van leesbaarheid enkele/veel in plaats van het uitschrijven van de deelnemers. In de bijlage zijn de reacties van de deelnemers terug te vinden.

met de geboden negen weken termijn aan is voldaan. Wel viel de laatste week van de termijn in het kerstreces. Een aantal reacties is pas na 27 december officieel ontvangen. Om tegemoet te komen aan de signalen, zijn alle reacties ontvangen tot 17 januari meegenomen.

3. Samenwerking en lokale autonomie, gedeeld belang en tegengestelde belangen; ambitieniveau en leidende principes

Veel deelnemers geven aan voorstander te zijn van het *coalition of the willing*-principe en veel deelnemers benadrukken de lokale autonomie en de rol van raden en staten. Tegelijkertijd benadrukken veel deelnemers het belang van de samenwerking. Ook geven deelnemers in sommige reacties blijk van terughoudendheid ten aanzien van benoemde ambities, waarbij soms wordt aangegeven dat er nog geen sprake is van consensus ten aanzien van een ambitie dus dat die niet als zodanig opgenomen kon worden. Fundamenteel wordt het bij enkele reacties op de benoemde leidende principes. Een deelregio is expliciet geen voorstander van het principe 'evenwichtige metropool', terwijl enkele andere deelnemers juist aangeven dit een van de belangrijkste punten van de nieuwe agenda te vinden waarbij ze liever nog meer urgentie in de verwoording terugzien.

Hierin komt het spanningsveld tot uiting dat inherent is aan regionale samenwerking en verantwoording via de lokale volksvertegenwoordigende organen. Er zijn gezamenlijke belangen, maar ook (mogelijk) tegenstrijdige belangen. Je kan een regionale samenwerkingsagenda maken, waarmee alle discussie uit de weg gegaan wordt. De vraag is dan wat er dan over blijft. In enkele reacties wordt mooi verwoord hoe we hier als MRA mee om kunnen gaan, waarbij de voorgestelde agenda een goede basis biedt.

De ambities van de MRA gaan niet alleen over ruimteclaims en geld, maar ook over waarden. Die worden geformuleerd met het streven *een internationale topregio met hoge leefkwaliteit te zijn en blijven* en met de twee leidende principes *toekomstbestendige metropool* en *evenwichtige metropool*. Juist over de invulling en vertaling van deze waarden naar de lokale en regionale praktijk bestaan verschillende (politieke) inzichten. Gemeenten zullen hier speelruimte willen behouden. Waar tegengestelde belangen zijn, moeten we in gesprek gaan en daarvoor de MRA benutten als platform. In dat gesprek zal oog moeten zijn voor elkaars positie en ruimte voor verschillende belangen. Er zal niet alleen gekeken moeten worden naar de grote steden, maar ook naar de middelgrote steden en kleinere kernen. Met bestuurlijk lef en samenspel zullen we moeten komen met gedragen oplossingen voor onze opgaven. Soms kan er sprake zijn van enkele deelnemers die op een bepaald onderwerp het initiatief nemen, waarbij andere niet meedoen of later aansluiten. Dit zal dan wel uitkomst zijn van een gezamenlijk gesprek.

De strekking van de bovenstaande alinea is opgenomen in de definitieve agenda (onder 'Ambitieuze samenwerking, hoofdstuk 1). Daarnaast is extra aandacht besteed aan de rol van raden en staten en democratische legitimiteit door in hetzelfde hoofdstuk onder 'Democratische legitimiteit' toe te voegen dat bestuurders kaders meekrijgen van en verantwoording afleggen aan raden en Staten en dat de uitwerking van MRA-afspraken naar gemeentelijk en provinciaal beleid een eigen verantwoordelijkheid is en dat raden en Staten daarbij altijd hun eigen afweging maken.

4. Strategisch/programmatische versus actiegerichte agenda

In enkele reacties wordt aandacht gevraagd voor een compacte, actiegerichte agenda met concrete resultaten. Verschillende deelnemers geven aan graag te werken met een meerjarenplanning en stoplichtenrapportage opdat tijdig bijgestuurd kan worden als dat nodig is.

De eerste agenda (2016-2020) was nadrukkelijk bedoeld als actieagenda. Het was in feite een optelsom van door de deelnemers aangedragen acties en wensen. De uitgebreide actielijst die dit opleverde, maakte het lastig om op hoofdlijnen te sturen. Voor de nieuwe periode is daarom gekozen voor een meer strategische agenda, dat wil zeggen: opgebouwd vanuit de inhoud, verder vooruitkijkend, meer op hoofdlijnen en met sterkere programmatische samenhang en synergie. De MRA Agenda 2.0 is opgezet als strategische agenda met vier bestuurlijke opdrachten uitgewerkt naar ambities, uitvoeringslijnen en beoogd effect. De uitvoeringslijnen worden jaarlijks uitgewerkt in een werkplan en begroting. In de definitieve tekst van de agenda is nu expliciet benoemd dat daarbij een doorkijk gegeven wordt naar opvolgende jaren en dat ook gewerkt wordt met een (stoplichten)rapportage.

5. Structuur van de agenda

Samenhang opdracht 2 en 3

Gemeente Amsterdam stelt voor om opdracht 2 en 3 samen te voegen om samenhang tussen verstedelijking en mobiliteitsstrategie aan te brengen en de integrale opgave te benadrukken. Enkele andere deelnemers benadrukken dat het goed is dat dit twee aparte opdrachten zijn, maar dat er wel goed gezorgd moet worden voor verbinding tussen de opdrachten. De Agendacommissie is van mening dat het samenvoegen van de opdrachten 2 en 3 niet de oplossing zal zijn voor het geconstateerde ongemak (het naast elkaar bestaan van de mobiliteitsstrategie en verstedelijkingstrategie), maar dat de oplossing gezocht moet worden in de governance. Voorgesteld wordt om voor de uitwerking van de governance mee te geven dat gezorgd moet worden voor expliciete inzet en denkkracht om de integraliteit en samenhang tussen de thematische trajecten te waarborgen. In de tussentijd is het bewaken van de samenhang een belangrijke taak van de Agendacommissie en ambtelijk van DO MRA[2] (beide met afvaardiging vanuit de verschillende platforms).

Toevoegen nieuwe bestuurlijke opdracht Leefkwaliteit?

Gemeente Amsterdam benadrukt het belang van het behouden en versterken van de hoge leefkwaliteit en pleit voor het toevoegen van een aparte bestuurlijke opdracht 'Leefkwaliteit' met de uitvoeringslijnen Landschap, Klimaatadaptatie, Gezondheid, Voorzieningenniveau. Gemeente Wormerland onderschrijft dit en wil als dit geen aparte opdracht wordt, meer aandacht voor leefkwaliteit als onderdeel voor integrale afweging. De Agendacommissie vindt het belangrijk dat Leefkwaliteit integraal onderdeel is van opdracht 2 en heeft besloten geen nieuwe bestuurlijke opdracht toe te voegen, maar (het versterken van) de hoge leefkwaliteit in de agenda wel extra aandacht te geven. Onder meer door aan te geven dat in de uitwerking van de werkplannen van de uitvoeringslijnen ook duidelijk moet worden gemaakt op welke manier wordt bijgedragen aan de overkoepelende ambitie van de MRA Agenda (werken aan een internationale topregio met hoge leefkwaliteit door te investeren in een toekomstbestendige en evenwichtige metropool). Daarnaast zal met de monitoring van de uitvoering van de agenda de ontwikkeling van de MRA geduid worden op de 4 aspecten van de ambitie: economie (internationale topregio), leefkwaliteit, toekomstbestendigheid en evenwichtige ontwikkeling.

[2] Directeurenoverleg MRA

6. De verstedelijkingsstrategie en de visie op de regio

Enkele deelnemers zien de verstedelijkingsstrategie als het overkoepelde verhaal voor de MRA en dat deze boven de opdrachten 1, 2 en 3 zou moeten staan. In opdracht 0 staat de ambitie en uitvoeringslijn dat er een *samenbindende visie op de regio en de samenwerking* wordt opgesteld. Voor dit traject is conform het besluit van de MRA Regiegroep van 18 oktober 2019, als een van de uitwerkingsopgaven van de evaluatie, een opdracht uitgezet.

Naast de visie uit opdracht 0 hebben de opdrachten 1, 2 en 3 als ambitie en uitvoeringslijn dat een thematisch ingestoken strategie (vanuit economie, ruimte, mobiliteit) wordt opgesteld en dat de uitvoering daarvan wordt gemonitord. Idee achter de afzonderlijke thematische strategieën voor economie en mobiliteit is dat een verstedelijkingsstrategie (ruimtelijke invalshoek) niet alle aspecten bestrijkt als het gaat om economie en mobiliteit. Denk aan inzet op onderwijs-arbeidsmarkt of aan programma's voor slimme stadslogistiek. Integraliteit en samenhang tussen deze sectorale invalshoeken is onderdeel van de opdracht van alle uitvoeringslijnen. Met opdracht 0 zal daar ook op gestuurd moeten worden.

7. Aandacht voor ov-knooppunten

Provincie Noord-Holland en gemeente Almere stellen voor een uitvoeringslijn voor het lopende programma ov-knooppunten toe te voegen bij opdracht 2. Deelregio Gooi en Vechtstreek wil meer aandacht voor ov-knooppunten eventueel in de vorm van een aparte uitvoeringslijn. De Agendacommissie is van mening dat ontwikkeling rondom ov-knooppunten een belangrijk inhoudelijk thema is – niet alleen bij verstedelijkingstrategie, maar ook bij mobiliteit en economie – en dat het thema ov-knooppunten eerder een rode draad is die terugkomt in diverse uitvoeringslijnen dan dat het een aparte uitvoeringslijn zou moeten zijn. De tekst van de agenda is her en der aangescherpt door ov-knooppuntontwikkeling op enkele plekken scherper in de tekst terug te laten komen en inzet op ov-knooppunten expliciet bij de uitvoeringslijnen verstedelijkingsstrategie, landschap en fiets te benoemen teneinde daar in de uitvoering ook op gestuurd kan worden.

8. Compleetheid versus gerichtheid

In diverse reacties klinkt de oproep om de teksten meer aan te scherpen of om meer details aan de teksten toe te voegen. Ook worden soms aanvullende thema's genoemd, zoals wonen en zorg, zwerfafval, (kringloop)landbouw, verkeersveiligheid, onderhoud fietsinfrastructuur of het uitspreken tegen biomassa. Bijzondere aandacht wordt gevraagd voor Schiphol, waarbij aangegeven wordt dat er nadrukkelijk ook aandacht moet zijn voor aspecten als leefbaarheid, veiligheid en milieu. Tegelijkertijd klinkt ook de oproep tot een beknoptere agenda.

Doorgevoerde aanpassingen in de tekst van de agenda, waarvoor meerdere keren in reacties aandacht is gevraagd:

- Meer aandacht voor de relatie met de omliggende regio's
- Op meerdere plekken aandacht voor kleinere gemeenten terug laten komen
- Landschap sterker terug laten komen
- Urgentie klimaatadaptatie sterker terug laten komen
- Aandacht voor mkb onder opdracht 1
- Urgentie mobiliteitsopgave steviger benadrukken
- Ook de nadelige effecten van Schiphol in de tekst van de definitieve agenda benoemen en een expliciete verwijzing naar de BRS toevoegen

- Opgave transitie naar kringlooplandbouw expliciet benoemen
- Het lopende project MRA-elektrisch opnemen bij opdracht 3

Voor het al dan niet doorvoeren van andere gewenste wijzigingen zijn de volgende principes gehanteerd:
- Wijziging leidt tot betere/heldere formulering
- Wijziging neemt geen voorschot op de uitkomst van politieke discussie (bijvoorbeeld biomassa)
- Wijziging neemt geen voorschot op de uitkomst van verdere uitwerking van de governance-evaluatie (bijvoorbeeld samenwerking met de Vervoerregio)
- Wijziging betreft geen nieuw aanvullend thema

De Agendacommissie wil hierbij benadrukken dat voor onderwerpen die niet direct met de MRA Agenda 2020-2024 worden benoemd, de MRA-samenwerking altijd benut kan worden als netwerk om kennisuitwisseling te initiëren.

9. Rijk-regio-trajecten

Meerdere deelnemers vragen aandacht voor de Rijk-regio-trajecten en meer specifiek de samenhang tussen die trajecten. Daarbij stelt een deelnemer voor dat er een Rijk-regio-agenda moet komen. De Agendacommissie is van mening dat de samenhang tussen de Rijk-regio-trajecten primair in de uitvoering georganiseerd moet worden. De samenhang tussen *alle* MRA-activiteiten wordt bewaakt onder opdracht 0, specifieke aandacht voor Rijk-regio-trajecten is er onder uitvoeringslijn 2 van deze opdracht (Samenwerking Rijk en EU). De Agendacommissie en ambtelijk DO MRA hebben een belangrijke rol (beide met afvaardiging vanuit de verschillende platforms) in het bewaken van de samenhang. Voor de uitwerking van de governance-aanbevelingen geeft de Agendacommissie mee dat gezorgd moet worden voor expliciete inzet en denkkracht om de integraliteit en samenhang tussen de Rijk-regio-trajecten te waarborgen.

10. Vervolg

Implementeren nieuwe werkwijze

Met het opleveren van de definitieve MRA Agenda 2020-2024 is strategischer en gerichter opereren van de MRA-samenwerking nog niet geregeld. De werkwijze met jaarlijkse werkplannen, meerjarenplanning en de monitoring met stoplichtenrapportages en 'State of the Region'-rapportages moet nog verder ontwikkeld worden. In diverse reacties zijn daar suggesties voor gedaan. De Agendacommissie heeft opdracht gegeven voor het organiseren van de uitvoering van de MRA Agenda 2020-2024 door een nieuwe werkwijze te ontwikkelen met aangescherpte werkplannen, meerjarenplanning en monitoring met (stoplichten)rapportage en 'State of the Region'-rapportage.

Bestuurlijk trekkerschap

Daarnaast komt met een nieuwe agenda en met het werken met uitvoeringslijnen in plaats van met 59 acties ook de vraag hoe het bestuurlijk trekkerschap is georganiseerd. De Agendacommissie vraagt aan de platforms om na lancering van de MRA Agenda op 17 april het bestuurlijk trekkerschap van de uitvoeringslijnen te (her)bevestigen. Waarbij voor bestuurlijk trekkerschap de volgende principes van toepassing zijn: een bestuurlijk trekker is aanwezig bij platform-overleg en stelt ambtelijke capaciteit ter beschikking voor de uitvoering.

Verspreiding reacties
Conform het convenant (artikel 7.2) moeten de reacties op de concept-agenda verstuurd worden aan de Regiegroep en de platforms. De Agendacommissie zal hier zorg voor dragen. Aangezien de reacties ook heel veel inhoudelijke input voor diverse MRA-activiteiten en voor de uitwerking van de evaluatie geven, wordt het bijgaande overzicht (de *Nota van Beantwoording reacties concept-MRA Agenda*) ook verspreid onder de programmamanagers en personen betrokken bij de uitwerking van de evaluatie.

metropool
regioamsterdam

Nota van beantwoording reacties op de concept-MRA Agenda

Dit document geeft een samenvatting van de ontvangen reacties op de concept-MRA Agenda, waarbij wordt aangegeven op welke wijze met deze reacties is omgegaan. De reacties zijn gegroepeerd op deelregio, voorafgegaan aan de reacties van de provincies en de Vervoerregio. Aan het eind van het document zijn de externe reacties opgenomen. Dit document wordt verspreid onder de Regiegroep, de platforms en onder alle programmamanagers/projectleiders betrokken bij de uitvoering van de MRA Agenda.

p.6 Deelregio Almere-Lelystad
p.9 Deelregio Amstelland-Meerlanden
p.18 Deelregio Amsterdam
p.20 Deelregio Gooi en Vechtstreek
p.22 Deelregio IJmond
p.24 Deelregio Zaanstreek-Waterland
p.29 Deelregio Zuid-Kennemerland

Provincies en Vervoerregio

	Strekking reactie	Beantwoording
1. Provincie Noord-Holland		
	1. Inleiding: • MRA samenwerking als kritische succesfactor benoemd in Omgevingsvisie NH2050, met oog voor afzonderlijke (deel)regionale en het geheel aan karakteristieken en identiteiten. • Terugblik: genoemde belangrijke resultaten/trajecten: Sleutelgebieden, Programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid, MRA Landschap, PlaBeKa, House of Skills, programma Cultuur en Erfgoed. • Instemming met concept-agenda, met opmerkingen en aanvullingen.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	2. Verantwoordelijkheid nemen: legt nadruk op belang nemen van (bestuurlijke en ambtelijke) verantwoordelijkheid, doet dat komende periode zelf ook graag bij genoemde trajecten (zet bestuurlijk trekkerschap graag voort); verwacht dat andere deelnemers ook verantwoordelijkheid nemen. Brede gezamenlijke inzet noodzakelijk voor succesvolle uitvoering MRA Agenda en werken aan polycentrische metropool.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	3. Uitwerking van de MRA Evaluatie: organisatie van de MRA-samenwerking moet ingericht worden naar de inhoud, uitwerking evaluatie moet gelijk blijven lopen met MRA Agenda 2.0.	Zie punt 1 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	4. Structuur MRA Agenda: akkoord met structuur van de 4 bestuurlijke opdrachten en met uitwerking in uitvoeringslijnen. Voor alle uitvoeringslijnen moet wel onveranderd bestuurlijke verantwoordelijkheid genomen worden door (liefst meerdere) bestuurders. Benoemt afrekenbaarheid en focus als kernbegrippen voor uitvoering en benadrukt belang van monitoring met concrete doelstellingen, hecht bijzonder belang aan monitoring duurzaamheidsdoelstellingen.	Zie punt 4 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.* De monitoring van de uitvoering van de MRA Agenda zal geduid worden op de 4 aspecten: economie, leefkwaliteit, toekomstbestendigheid (duurzaamheid) en evenwichtige ontwikkeling. Zie in de definitieve MRA Agenda, hoofdstuk 3, Monitoring.

	5. Relatie met direct omliggende regio's: a) Dringt aan op meer aandacht voor relatie in Agenda, verwijst naar teksten uit eerdere agenda. b) Ziet specifiek kansen in samenwerking met Noord-Holland-Noord en zal zich daarvoor inzetten. Speerpunten van deze regio zijn: agri & food, energie, water en toerisme. Mobiliteit ook belangrijk samenwerkingsthema. Voorbeelden samenwerking: ov-corridor Amsterdam-Hoorn en Invest-MRA. c) Wijst op belang Schiphol, bijdrage aan en functioneren in internationale connectiviteit en mobiliteit, breder belang dan de economische mainportfunctie alleen. Bij woningbouwopgave aandacht voor mogelijkheden om hinder en hinderbeleving te reduceren in de bestaande en nieuwe bebouwde gebieden, heeft provincie regels voor opgesteld, goed om in teksten MRA Agenda te laten terugkomen, in ieder geval in de verstedelijkingsstrategie. Rijk is bevoegd gezag, verwacht wel dat het Rijk regionale overheden nauw betrekt.	a) In definitieve MRA Agenda komt de relatie met de regio sterker terug. b) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. c) Beschrijving Schiphol in de definitieve MRA Agenda belicht nu meerdere kanten, verwezen wordt naar de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS), melding over provinciale regels wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	6. Leidende principes: Stemt in met in concept-agenda benoemde leidende principes. a) Mbt tekst onder toekomstbestendig: Samenwerking binnen regio's is vooral vanwege de grootte van de opgaven van belang (die alleen in onderlinge samenwerking kunnen worden opgepakt); nuancering tekst Agenda op dit punt gewenst. b) Mbt tekst onder evenwichtig: ook wijzen op het belang van de wat kleinere gemeenten binnen de MRA.	a) Tekst is in de definitieve MRA Agenda aangescherpt. b) In de tekst is specifiek aandacht voor "de kwaliteiten en eigenheid van de verschillende gebieden", waarmee belangen van zowel grote en kleine gemeenten ondervangen wordt. Belang van kleinere gemeenten komt verder op diverse andere plekken in de MRA Agenda terug.
	7. Opdracht 0: onderschrijft belang opdracht, benadrukt belang samenwerken in triple helix, vraagt naast Amsterdam Economic Board ook aandacht voor andere partners waar MRA al mee samen werkt.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	8. Opdracht 1: stemt in met opdracht, ziet het vooral als voorzetting van onderwerpen die goed lopen in de MRA, nadruk op human capital en verder werken aan Invest-MRA zit er goed in a) Wijst erop dat voor Invest-MRA afzonderlijke besluitvorming bij gemeenteraden en provinciale staten nodig is. b) Bij omschrijving circulaire economie ook aandacht besteden aan de voor circulaire economie benodigde milieuruimte. c) Mbt energietransitie geeft de tekst aan dat de MRA aansluit op inspanningen in het kader van de regionale energiestrategieën, goed om te benoemen dat na oplevering van de regionale energiestrategieën verder verkend wordt hoe de MRA samenwerking verder vormgegeven kan worden. Agenda kan ook aandacht besteden aan de samenwerking in het Noordzeekanaalgebied (NZKG), en besluit/belang dat NZKG een belangrijke schakel moet worden in het toekomstig regionaal en (inter)nationaal energiesysteem. Werkzaamheden MRA Agenda zouden daarop moeten aansluiten. d) Verplaatsing onderwerpen cultuur en toerisme naar opdracht 2: akkoord, logische stap, maar wel voldoende aandacht voor het culturele aanbod in al haar verschijningsvormen. Vraagt bij recreatie en toerisme expliciet aandacht voor de term vrijetijdseconomie (wenst dat die term gebruikt wordt in plaats van recreatie en toerisme) en voor koppeling met leefbaarheid, kunst, cultuur en erfgoed.	a) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. b) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. c) In definitieve tekst is onder uitvoeringslijn 5 van opdracht 1 expliciet vermeld dat de inspanningen aanvullend zijn op de trajecten van de Regionale Energiestrategie (RES), rol NZKG wordt daarbij ook genoemd, opmerking wordt verder ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. d) Omschrijvingen van programma Kunst, Cultuur en Erfgoed en van programma toerisme zijn aangevuld op basis van de focus van die programma's. De beschrijving van ontwikkelingen op het gebied van toerisme onder 'Wat is er aan de hand?' is aangescherpt om ook de economische component goed aan bod te laten komen.
	9. Opdracht 2: Grotendeels instemming, spanning tussen verstedelijking, verduurzaming en leefkwaliteit komt goed tot uiting. a) Belangrijke onderwerpen: verstedelijkingsstrategie, sleutelgebieden, betaalbaarheid wonen staan er goed in, vraagt aandacht voor innovatie op deze thema's.	a) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. b) Zie punt 7 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*

	b) Mist aandacht voor ov-knooppunten in opdracht, stelt voor aparte uitvoeringslijn voor ov-knooppunten toe te voegen. Dit doet recht aan integraliteit en aan wijze waarop ov-knooppunten in huidige agenda is verankerd. zorgt voor continuering samenwerking met partners als NS, Prorail en Vervoerregio) en activiteiten. c) Vraagt specifiek aandacht voor landschap, wil dat opgaven biodiversiteit, klimaatadaptatie, gezonde leefomgeving, bodemdaling benoemd worden als randvoorwaarde voor een sterke, concurrerende en toekomstbestendige regio. landschap in de mra draagt bij aan een gezonde leefomgeving en hoge biodiversiteit. Uitvoeringslijn moet gericht zijn om door landschapsinclusieve ontwikkeling, de aanpak van prioritaire investeringsopgaven en de verbetering van de governance structuur te zorgen voor een hoge landschappelijke kwaliteit en biodiversiteit, veel mogelijkheden voor recreatie en het tegengaan van biodiversiteit. d) Onderwerp klimaatadaptatie moet sterker terugkomen: niet alleen koppelen aan de woningbouwopgave, maar vooral aan de wateropgave en het programma vitaal & kwetsbaar.	c) Beschrijving landschappelijke opgaven onder opdracht 2 Wat is er aan de hand is aangescherpt, wordt verder ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. d) Tekst is aangepast, waarbij opgave klimaatadaptatie sterker terugkomt, ook onder opdracht 1 en 3.
	10. Opdracht 3: wijst met nadruk op de urgentie van de mobiliteitsopgave, kan in de tekst steviger benadrukt worden. Vraagt aandacht voor continuiteit bestaande programma's: Programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid, OV Toekomstbeeld, en samenwerking met partners daarbij. Kansrijk is de samenwerking met de Mobiliteitsalliantie, wil aandacht voor verder uitbouwen van deze samenwerking in de agenda.	Tekst is aangepast om urgentie mobiliteitsopgave te benadrukken, wordt verder ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	11. Ziet grote kansen in verdere MRA-samenwerking met en richting het Rijk, vraag aandacht voor verbinden verschillende rijk-regio trajecten en die samen te smeden tot een stevige rijk-regio-agenda, iets wat alleen kan als alle MRA partners daar hun bijdrage aan leveren.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, waarbij verwezen wordt naar uitvoeringslijn 2 van opdracht 0.
2. Provincie Flevoland		
	1. Inleiding: • Benadrukt belang MRA-samenwerking op maatschappelijke vraagstukken energietransitie, woningmarkt, mobiliteitssysteem, groeiende sociaaleconomische verschillen, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, leefbaarheid en het landschap. • Zegt dank voor proces met actieve wijzen betrekken raads- en statenleden in aanloop naar concept-agenda. • Agenda biedt goed zicht op gemeenschappelijk benodigde inzet van de MRA. • Benadrukt dat deelregio Almere-Lelystad belangrijke bijdrage kan leveren aan verdere evenwichtige ontwikkeling van onze polycentrische metropoolregio.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	Prioriteiten: 2. Infrastructuur Flevoland is nog niet af, goede (ov)infra (weg, spoor, water, lucht) is van groot belang voor toekomstige ontwikkeling van de provincie. Verwacht dat in MRA-verband deze prioriteit in Den Haag geagendeerd wordt. Bijzondere aandacht vraagt provincie voor spoedige opening Lelystad Airport, de verbinding met Utrecht, verbetering van OV-SAAL, de IJmeerverbinding.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	3. Deelregio heeft nog stevige slag te slaan op gebied economie en werkgelegenheid, met name in Almere. • Hecht belang aan spreiding toerisme en de vrijetijdsagenda. Flevoland biedt ruimte om knelpunten op het oude land helpende hand te bieden. Versterking toerisme biedt kans op meer gevarieerde werkgelegenheid en vergroot bekendheid Flevoland. Highlights: herkenbaar Mondriaan landschap,	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.

	uitgestrekte natuurgebieden, boeiende nieuwe steden. • Flevoland kan wellicht bedrijven huisvesten die elders in de MRA moeten wijken voor bijv. woningbouw. Flevoland beschikt nog over grote terreinen die elders niet meer te vinden zijn, bij Lelystad Airport, bedrijventerrein De Vaart in Almere, Flevokust Haven (bereikbaar voor schepen die diep vaarwater nodig hebben). Verplaatsing binnen de regio zorgt voor behoud werkgelegenheid en bedrijvigheid binnen de MRA. • Vindt onderdeel onderwijs-arbeidsmarkt van groot belang. Flevolandse onderwijsinstellingen nog niet voldoende in staat compleet onderwijsprogramma te bieden voor aansluiting op bedrijfsleven. Ook andere MRA-partners kampen met problemen op dit terrein. Werkt graag in MRA-verband samen aan verbetering en uitbreiding van de onderwijsmogelijkheden om werkgelegenheid toekomstbestendiger te maken. • Hecht zeer aan bevordering cultuurparticipatie en faciliteren toekomstbestendige cultuur- en erfgoedsectoren, stelt rol MRA hierin op prijs en wil daartoe graag met MRA-partners samenwerken.	
	4. Woningbouwopgave: • Flevoland kan hierin grote rol spelen met volop kansen om goed, ruim en betaalbaar te wonen in een fraaie blauw-groene omgeving, met goede voorzieningen en goede infrastructuur. Zal kwaliteiten Flevoland in MRA-verband belichten en draagt graag bij aan goede afstemming van de woningbouw met de andere MRA-gemeenten. Zal inzetten op breed en divers woningaanbod met goede evenwichtige mix van (sociale) huur en koop. • Woningbouw is voor Flevoland geen doel op zich, maar altijd in samenhang met ontwikkelingen op het gebied van economie, infra en voorzieningen. Wijst nogmaals op de wens verstedelijkingsopgave Zuidelijk Flevoland te koppelen aan de inzet op de komst van de IJmeerlijn. • Ondersteunt ontwikkeling en uitbouw van de 3 Sleutelgebieden en versnellingslocaties in de deelregio met diverse, vaak infrastructurele, bijdragen.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	5. Onderschrijft de MRA-doelen op duurzaamheid. • Kennisdeling en samenwerking in MRA-verband belangrijk bij duurzame energie en circulaire economie. • Benadrukt belang inzet op aardwarmte en geothermie voor Flevoland. • Ziet meerwaarde van MRA-inzet op circulaire economie in schaalgrootte MRA om marktpartijen te mobiliseren of betere efficiency en effectiviteit door samenwerking, daarnaast sterkere invloed bij lobby naar Den Haag.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	6. Benadrukt belang natuurontwikkeling en landschap voor inwoners MRA. Almere en Lelystad zijn groene steden met goed bereikbare plekken om te recreëren, kan zich ook voor andere inwoners MRA ontwikkelen tot aantrekkelijk gebied voor dagjes aan het strand en in de natuur. Ontwikkeling en uitbouw Nationaal Park Nieuw Land biedt hiervoor unieke kans.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	7. Verstedelijkingsstrategie: net als bij de Verstedelijkingsstrategie, benadrukt belang van onderlinge samenhang van de benoemde prioriteiten.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	8. Stemt in met de verwerking van de bevindingen van de evaluatiecommissie met betrekking tot de MRA	Zie punt 1 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*

	Governance. Verzoeken om de verdere uitwerking, waartoe besloten in Regiegroep 18 oktober 2019, met Flevoland te bespreken alvorens deze door te voeren in de MRA Agenda 2.0.	
3. Vervoerregio Amsterdam		
	1. Inleiding • Positief over concept-Agenda, goede onderlegger voor verdere regionale samenwerking in periode waarin grote transities worden verwacht. • Mobiliteitsambities staan goed verwoord. • Verheugd met keuze van en opzet met 4 bestuurlijke opdrachten. Zorgt voor heldere en overzichtelijke indeling van opgaven en ambities. Afstemming tussen opdracht 2 en 3 is cruciaal en vereist scherpe coördinatie.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	2. Prioriteit aan opdracht 3. • Vervoerregio ambieert binnen de MRA trekkende rol te spelen, ook als expertorganisatie, kenniscentrum en koploper duurzame en slimme mobiliteit. • Staat open voor verder verbeteren samenwerking binnen MRA, ook met gemeenten niet vertegenwoordigd in Vervoerregio. • Benadrukt dat opgaven en ambities op gebied van mobiliteit veel groter zijn dan de beschikbare (financiële) middelen. Van belang om als regio in te blijven zetten op beschikbaar krijgen van meer middelen vanuit het Rijk. Gezamenlijke MRA-lobby heeft prioriteit voor Vervoerregio. • Ziet graag dat in de MRA gezamenlijk oplossingsrichtingen worden opgesteld op gebied van prioriteren en afwegingen worden afgestemd (waarom geven we als regio de ene opgave voorrang op de andere).	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	3. Vervoerregio ziet mobiliteitstransitie naast in agenda genoemde transities als 1 van de grote opgaven komende jaren. Verzoekt om deze transitie ook mee te nemen in opsommingen van transities (circulaire economie, energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit)	Mobiliteitstransitie is van een andere orde dan genoemde transities, eerder een uitwerking van de genoemde transities. Als mobiliteitstransitie expliciet genoemd zou moeten worden, zouden nog meer transities genoemd moeten worden waardoor de tekst haar focus kwijtraakt.
	4. Opdracht 0: Punt 5, verantwoording: ook de Regioraad van de Vervoerregio Amsterdam toevoegen aan partijen waar voor heldere en transparante verantwoording van de activiteiten wordt gezorgd.	Tekst is aangepast.
	5. Opdracht 3: Tussenkop 'twee mobiliteitssystemen' ongelukkig gekozen, voorkeur gaat uit naar focus op één mobiliteitssysteem voor alle gebruikers en modaliteiten (complete ketenreis). Gesignaleerde probleem is wel correct. Verzoek insteek paragraaf te wijzigen om focus op gezamenlijkheid en inclusiviteit en nut en noodzaak van goede ov-knooppunten te leggen en niet op verschillen tussen regio en stad.	Tekst is aangepast.
	6. Regioraad uit zorg over groei Schiphol in relatie tot het voldoen aan duurzaamheidseisen. Ook vragen raadsleden aandacht voor rol volksvertegenwoordiging in de MRA-samenwerking, die zij onderbelicht achten.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. Mbt rol volksvertegenwoordiging zie punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*

metropool
regioamsterdam

Deelregio Almere-Lelystad

	Strekking reactie	Beantwoording
3. Gemeente Almere		
	1. Kan zich vinden in de hoofdlijnen van de agenda met 4 opdrachten. Grote verbetering t.o.v. huidige actieagenda, meer scherpte, overzichtelijker en met meetbare uitvoeringslijnen. Laatste sluit aan bij conclusie evaluatiecommissie dat de MRA slagvaardiger en meer doelgericht moet zijn. Wenst wel enkele aanscherpingen.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.
	2. Benadrukt belang dat de MRA een evenwichtige metropool blijft met een hoge leefkwaliteit en zonder grote economische verschillen. Ziet dat opdrachten 1 tm 3 het in zich hebben om op MRA-niveau een toekomstbestendige en evenwichtige metropool te realiseren.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	3. Focust op enkele uitvoeringslijnen waarvan meent dat de MRA daar de meeste inzet op moet richten, vraagt wel aandacht voor duurzaamheid als 'het nieuwe normaal' integraal meenemen in de uitvoeringslijnen.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	4. Versterken van werkgelegenheid en economie: (1) Regionale economische strategie, (2) werklocaties en (3) human capital voor Almere belangrijke uitvoeringslijnen. • Vraagt aandacht voor belang banengroei in Almere en ontwikkelingspotentieel in de hele deelregio., deelregio kan druk in andere delen MRA verlichten. Almere wil haar rol pakken. • Regionale inzet en samenwerking nodig op goed vestigingsklimaat, spreiding banen, onderwijs, cultuur, toerisme en recreatie. Betekent ook dat de MRA-regio de Floriade omarmt als evenement van de regio. • Benadrukt belang versterken onderwijs en aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, inwoners Almere vormen nu en straks belangrijk arbeidspotentieel voor de metropool.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	5. Een inclusieve regio met betaalbaar wonen: focus op (1) Verstedelijkingsstrategie en (2) Wonen: a) Benadrukt belang verstedelijkingsstrategie voor gemeentegrens overstijgende opgaven tav wonen, werken, bereikbaarheid, leefbaarheid, klimaatadaptatie en energietransitie en dat het Handelingsperspectief Oostflank MRA 2020-2030 (samenwerking Almere, Rijk, Flevoland, Amsterdam) daar een belangrijke bouwsteen voor is, net als rijk-regio-programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (tevens onderdeel uitvoeringslijn 1, opdracht 3). b) Bij wonen nadruk op betaalbaar wonen en samenwerking rijk-regio (Woondeal) en marktpartijen daartoe, en op monitoring c) Pleit, net als provincie Noord-Holland voor toevoegen uitvoeringslijn OV-knooppunten aan opdracht 2. N-H en Almere waren bestuurlijk trekkers vanuit platforms ruimte en mobiliteit. Blijvende aandacht nodig om te voldoen aan de woningbehoefte en leefkwaliteit en bereikbaarheid te versterken. Opgaven functiemenging, verdichting, optimaliseren ketenreizen vragen gezamenlijke en integrale aanpak en samenwerking NS en Prorail.	a) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. b) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. c) Zie punt 7 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg*.
	6. Werken aan een bereikbaar Almere in de regio: prioriteit (1) Schaalsprong Mobiliteitssysteem • Vraagt met oog op bereikbaarheidsmaatregelen aandacht voor belang van de oostflank in de MRA	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.

	met ruimte voor 33% van de regionale woningopgave, voor bijdrage van goede bereikbaarheid aan de opgave banengroei in Almere en aan mobiliteit beroepsbevolking in de MRA. • Benadrukt dat spoor en de A6 zonder verdere maatregelen rond 2030 verkeersstromen niet meer adequaat kunnen opvangen. Volle inzet nodig op realiseren OV-SAAL en toekomstige IJmeerverbinding, waarbij laatste randvoorwaardelijk is voor realisatie Pampus tbv de regionale woningbouwopgave. Kortom, consequente inzet in lijn met RRAAM-afspraken. • Ziet fiets en duurzame/innovatieve mobiliteit als onderdeel van de schaalsprong mobiliteitssysteem.	
	7. Samenwerking en uitvoering: Benadrukt dat inhoud leidend is. Nieuwe agenda moet volgende zaken borgen: • Integraal samenwerken tussen de platforms, maar ook daarbuiten (triple helix) • Wisselwerking tussen opdrachten moet sterker tot uiting komen in de agenda. • Opdrachten en uitvoeringslijnen moeten gekoppeld worden aan doelen en effecten om resultaten en effecten zichtbaar te maken voor bestuurders, raden, staten en partners, voorbeelden: o Geef aan bij 'werklocaties' hoe en met welk effect de economische druk werklocaties op Amsterdam kan worden verminderd o Bij duurzame en innovatieve mobiliteit scherper en minder vrijblijvend formuleren hoe op grotere schaal mensen structureel worden verleid om hun reisgedrag aan te passen en gebruik duurzame mobiliteit wordt gestimuleerd. • Benadrukt belang monitoring en duiding ontwikkelingen in de MRA en verschillende deelregio's om als nodig te kunnen bijsturen. Agenda dient een meerjarenplanning en begroting te krijgen om tijdig op inhoud en geld te kunnen bijsturen.	Zie punten 4, 5 en 6 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg*. Wordt verder ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
4. Gemeente Lelystad		
	1. Gaat ervan uit dat nadere uitwerking van de aanbevelingen van de evaluatie zichtbaar en voelbaar worden in de MRA Agenda en wijze van werken.	Zie punt 1 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	2. Benadrukt nogmaals belang van slagkracht van de regionale samenwerking.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	3. Kan zich vinden in de 2 leidende principes en kan zich vinden in de hoofdlijnen van de MRA-Agenda met de 4 opdrachten.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.
	4. Lelystad biedt ruimte die elders in de MRA-regio ontbreekt: • ruimte voor bedrijvigheid: ruimte voor werken op toplocaties, zelfs voor XXL-locaties, daarmee kan Lelystad oplossingen bieden die elders in de MRA knelpunten zijn • ruimte voor wonen: Lelystad heeft ambitie om te groeien van 78.000 naar 100.000 inwoners. Lelystad heeft letterlijk en figuurlijk de ruimte om een grote rol te spelen in de bouw van woningen in de MRA. Met oog voor polycentrische metropoolregio zet Lelystad in op evenwichtige ontwikkeling en een divers woningaanbod, voorkomen ruimtelijke segregatie. Vanuit de Woondeal en de verstedelijkingsstrategie zal vooral ingezet worden op sleutelgebied stationsgebied Lelystad. • ruimte voor verbindingen: Lelystad Airport speelt binnen MRA rol voor vakantievluchten. Met Lelystad Airport Business Park, Flevokust Haven, de A6 en de N23 heeft Lelystad uitstekende basis-propositie voor logistieke bedrijven en functies. Kracht van verbindingen is essentieel voor de	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.

	ontwikkeling van de (inter)nationale logistiek over land. door de lucht en water. Gezien groeiende betekenis van Lelystad in MRA-verband is het logisch dat Lelystad meer betrokken is bij opdracht 3. Voor bewoners gaat het om bereikbaarheid van werk, opleidingen en voorzieningen. Ook van belang is goederenlogistiek. Vanuit het economisch vestigingsklimaat is de aandacht van Lelystad gericht op de ontwikkeling van de logistieke sector.	
	5. Prioriteiten: • Focus op de economische schaalsprong van de MRA: ruimte voor bedrijven/werken; Lelystad biedt de MRA met de ontwikkeling van Lelystad Airport en Flevokust Haven een sterke ruimtelijke ontwikkeling met name in het (internationale, multimodale) logistieke perspectief. • Focus op wonen; verzilveren kansen die zich voordoen door de afspraken voor voldoende en toekomstbestendig woningaanbod dat aansluit op behoefte en bijdraagt aan een evenwichtige spreiding en versnelling van de woningbouw. • Actief gaan deelnemen aan platform mobiliteit; gezien toename betekenis Lelystad met Lelystad Airport en Flevokust Haven. Bestuurlijke keuzes in mobiliteit en bereikbaarheid zijn direct verbonden met succesfactoren van wonen en werken in de polycentrische MRA-regio waarvan Lelystad de belangrijkste te ontwikkelen logistieke kansen heeft.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	6. Stelt volgende wijzigingen in de tekst voor: a) pagina 15, 5e bullet in de opsomming Lelystad Airport toevoegen b) pagina 19, 3e bullet 'verbeteren 30-minuten-bereikbaarheid' zo aanpassen dat ook Lelystad binnen 30 minuten bereikbaar wordt c) pagina 36 beschrijving deelregio, Lelystad benoemen als logistieke hotspot en profilering op natuur, landschap en kust toevoegen.	a) Tekst is aangepast. b) Tekst is aangepast. Doel is het vergroten van de bereikbaarheid van werk en voorzieningen, niet dat alles binnen 30-minuten bereikbaar wordt. '30-minuten-bereikbaarheid' is een technische term voor een indicator om bereikbaarheid van werk en voorzieningen te meten. Deze term wekt verwarring en is zodoende niet meer gebruikt. c) Logistiek en natuur, landschap, water komen terug in de deelregio-beschrijving.
	7. MRA-samenwerking en samen optrekken als deelregio Almere-Lelystad heeft bestuurlijke prioriteit	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.

metropool
regioamsterdam

Deelregio Amstelland-Meerlanden

	Strekking reactie	Beantwoording
6. Deelregio Amstelland-Meerlanden		
	1. Deelregio reactie om gezamenlijke punten extra kracht bij te zetten. Reactie is gevoed door AM-raadsledenplatform.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.
	2. Deelregio Amstelland-Meerlanden vormt als zuidflank van de MRA een belangrijke economische pijler binnen de MRA. Economische groei brengt nieuwe uitdagingen mee. Groeiende aantrekkingskracht op bedrijven in deelregio AM, groeiend aantal inwoners en de opgaven van de energietransitie hebben grote gevolgen voor het ruimtegebruik. Aanwezigheid Schiphol maakt vinden van goede balans in wonen, werken, bereikbaarheid en recreëren in deelregio AM extra uitdagend.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	3. Deelregio AM herkent zich in grote mate in bestuurlijke opdrachten en uitvoeringslijnen; verdere stap in goede richting. Ziet dat is geanticipeerd op aanbevelingen evaluatie.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.
	4. Samenwerking: • Samenwerking kan alleen succesvol zijn, als er ruimte is voor verschillende belangen. MRA biedt het platform waarbinnen we het bestuurlijk gesprek over deze belangen kunnen voeren om te komen tot gedragen oplossingen voor onze opgaven. Vraagt bestuurlijk lef en samenspel. Is blij dat Amsterdam hierin leiderschap wil nemen om samen met de regio gewenste veranderingen te bereiken. • Van belang om te kijken wat op regionaal MRA niveau speelt, en wat opgaven zijn die in deelregio's opgepakt kunnen worden, of in de vorm van 'coalitions of the willing'. • Deelnemende overheden moeten, passend bij informele aard MRA-samenwerking, daarbij eigen afwegingen kunnen blijven maken. Vraagt om passend politiek-bestuurlijk proces waarin colleges en raden tot besluitvorming komen.	Zie punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.* Wordt verder ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	5. Pleit voor efficiënte en compacte agenda om samenwerking hanteerbaar te maken. Prioriteit hebben – en veel inzet vragen – opgaven op wonen, werken, mobiliteit en landschap.	Zie punt 4 oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg,* wordt verder ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	6. Pleit voor nog meer samenhang tussen agenda en evaluatie, bijvoorbeeld dat ruimte is om nieuwe inzichten integrale MRA visie door te voeren in de Agenda.	Zie punt 1 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	7. Ziet reactie van Agendacommissie op wensen en opvattingen tegemoet	Zie oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg* en deze nota van beantwoording.
7. Gemeente Aalsmeer		
	1. Leidende principes: a) Kan zich vinden in principe toekomstbestendige metropool b) Kan zich in beginsel vinden in principe evenwichtige metropool, benadrukt dat bij uitwerking van dit principe in opdracht 2 Aalsmeer samenwerking bij de woningbouwopgave onderschrijft, maar dat kwalitatieve invulling (welk segment gebouwd wordt en wanneer er sprake is van evenwicht) lokale bevoegdheid is. c) Wil positievere formulering van "een opgave is het voorkomen van uitsortering van	a) Wordt ter kennisgeving aangenomen. b) Zie punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.* c) Deze tekst is geen onderdeel van het leidende principe, komt wel terug onder opdracht 2, 'Wat is er aan de hand?' bij de beschrijving van sociaal-maatschappelijke effecten van ruimtelijke ontwikkeling; diverse MRA-deelnemers die de geschetste ontwikkeling *direct*

	inkomensgroepen en concentraties van mensen met een sociaaleconomische achterstand", spreken van een opgave die gericht is op een inclusieve samenleving.	ervaren hechten belang aan deze formulering. Zie ook punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	2. Benoemt ambities/speerpunten voor Aalsmeer bij uitvoeringlijnen, voorstander van *coalitions of the willing*, wil meedoen op onderwerpen waar van belang is voor Aalsmeer.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	3. Opdracht 0: Verwijst naar reflecties deelregio Amstelland-Meerlanden op Evaluatie MRA.	Zie punt 1 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	4. Opdracht 1, ambities/speerpunten: a) richt inzet op regionale economische strategie in nauwe relatie met verstedelijkingsstrategie en strategie mobiliteitssysteem. b) richt inzet op werkmilieus (plabeka) en positionering van Aalsmeer(se) werklocaties en milieus binnen de regio. c) Ziet nut en noodzaak Invest-MRA vooralsnog niet. d) Mbt Schiphol verwijst Aalsmeer naar standpunt BRS: er kan geen sprake zijn van groei van Schiphol voor serieus werk is gemaakt van hinderbeperking e) Ondersteunt kennisdeling en pilots f) Benadrukt dat energie-infra en data infra verplicht onderdeel is van de Regionale Energie Strategie (RES)	a) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering b) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. c) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. d) In de definitieve MRA Agenda wordt expliciet verwezen naar de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS). e) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. f) In definitieve tekst is onder uitvoeringslijn 5 van opdracht 1 expliciet vermeld dat de inspanningen aanvullend zijn op de trajecten van de Regionale Energiestrategie (RES).
	5. Opdracht 2, ambities/speerpunten: • Richt inzet op verstedelijkingsstrategie • Ziet Wonen als belangrijk en urgent thema, benadrukt dat afspraken over spreiding woningsegmenten raakt aan lokale autonomie. Vindt op MRA niveau kennisuitwisseling en monitoring van belang. • Landschap; ziet afspraken op sub-regionaal niveau met Haarlemmermeer over ontwikkeling Westeinderscheg en dat mogelijk aanspraak gedaan kan worden op (nog te ontwikkelen) landschapsfonds. Ziet trekkende rol voor MRA. • Transitieopgaven: hecht waarde aan integraliteit op deze thema's, niet alles hoeft op schaal MRA, ziet belang kennisdeling.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	6. Opdracht 3, ambities/speerpunten: • Regionale prioritering grote mobiliteitskeuzes • Fiets; goed regelen van 2 fietsroutes die Aalsmeer aandoen: Aalsmeer-Schiphol en Aalsmeer-Amstelveen-Amsterdam. • Duurzame innovatieve mobiliteit	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
8. Gemeente Amstelveen		
	1. Inleiding a) Hecht belang aan MRA-samenwerking op thema's mobiliteit, wonen en economie. Gaat uit van 'coalitions of the willing'. b) Besluiten worden conform convenant genomen door raden en staten. Betrokkenheid raden en staten en democratische legitimiteit verdienen voortdurende aandacht.	a) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. b) Zie punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.* c) Zie punt 4 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en*

	c) Acties in uitvoeringslijnen dienen zo concreet mogelijk geformuleerd te worden. d) Ziet duidelijke relatie MRA Agenda en evaluatie. Ziet enkele aanbevelingen al terug in concept-agenda. Is graag betrokken bij verdere uitwerking aanbevelingen evaluatiecommissie.	*vervolg.* d) Zie punt 1 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg*, wordt verder ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	2. Leidende principes: a) Kan zich vinden in principe toekomstbestendige metropool b) Benadrukt bij principe evenwichtige metropool dat over deelregionale en lokale invulling van dit principe verschillend kan worden gedacht. Uitwerking dient te geschieden met behoud van eigen identiteit en kernkwaliteiten.	a) Wordt ter kennisgeving aangenomen. b) Zie punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	3. Benoemt ambities/speerpunten voor Amstelveen bij uitvoeringlijnen, voorstander van *coalitions of the willing*, wil meedoen op onderwerpen waar van belang is voor Amstelveen.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	4. Opdracht 0: Verwijst naar reflecties deelregio Amstelland-Meerlanden op Evaluatie MRA en is voorstander van korte krachtige visie met duidelijke gezamenlijke koers op ruimtelijk-economische vraagstukken waarbij traject verstedelijkingsstrategie benut wordt.	Zie punt 1 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg*, wordt verder ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	5. Opdracht 1, ambities/speerpunten: a) richt inzet op regionale economische strategie in nauwe relatie met verstedelijkingsstrategie en strategie mobiliteitssysteem. b) richt inzet op werkmilieus (plabeka) en positionering van Amstelveen(se) werklocaties en milieus binnen de regio. c) Ziet belang Invest-MRA om duurzame projecten te kunnen financieren en business cases rond te krijgen. d) Economische groei en leefbaarheid dienen in balans te blijven. e) Ondersteunt kennisdeling en pilots. f) Wil uitdrukkelijke aandacht voor vraagstukken rondom Schiphol en de leefbaarheid. Wil samen met partners werken aan duurzaam toekomstperspectief met balans wonen, werken en leefomgeving. g) Benadrukt dat energie-infra en data infra verplicht onderdeel is van de Regionale Energie Strategie (RES)	a) t/m e) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. f) In de definitieve MRA Agenda gaat ook aandacht uit naar nadelige effecten Schiphol en wordt expliciet verwezen naar de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS). g) In definitieve tekst is onder uitvoeringslijn 5 van opdracht 1 expliciet vermeld dat de inspanningen aanvullend zijn op de trajecten van de Regionale Energiestrategie (RES).
	6. Opdracht 2, ambities/speerpunten: • Richt inzet op verstedelijkingsstrategie • Ziet Wonen als belangrijk en urgent thema, regionale concrete afspraken over woningbouwproductie en spreiding over de deelregio's horen daarbij. Hecht groot belang aan ontwikkeling Sleutelgebied Kronenburg. Benadrukt dat afspraken over spreiding woningsegmenten raakt aan lokale autonomie. Onderschrijft belang regionaal verband zorgen voor toekomstbestendig woningaanbod. Vindt op MRA niveau kennisuitwisseling en monitoring van belang. • Landschap; hecht belang aan behoud en versterking landschappelijke waarden bij mn verstedelijkingsstrategie, cultuur, recreatie en toerisme. Maakt op deelregionaal niveau afspraken met Amsterdam en Ouder-Amstel over opgaven Amstelscheg. Vraagt nadrukkelijk aandacht voor behoud (veen)landschap dat door ambities economie, ruimte bereikbaarheid onder druk staat.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.

	• Transitieopgaven: hecht waarde aan integraliteit op deze thema's, niet alles hoeft op schaal MRA, ziet belang kennisdeling.	
	7. Opdracht 3, ambities/speerpunten: • Regionale prioritering grote mobiliteitskeuzes • Fiets; goed regelen van 3 fietsroutes die Amstelveen aandoen. • Duurzame innovatieve mobiliteit; Legmeer is 1 van de 3 regio-pilots duurzame mobiliteit in gebiedsontwikkeling.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
9. Gemeente Diemen		
	1. Herkent zich in grote mate in bestuurlijke opdrachten, ambities en uitvoeringslijnen. Per thema reactie	Wordt ter kennisgeving aangenomen.
	2. Basis van samenwerking: • belangrijks succesfactor voorgenomen versterking samenwerking is degelijke ambtelijke ondersteuning. Pleit voor uitbreiding MRA-bureau-organisatie, ambtenaren met regio-blik en onafhankelijke positie. • Ziet geen rol voor Amsterdam Economic Board binnen de MRA-gremia. Wil gremia zuiver bestuurlijk houden. • Rol gemeenteraden op deelregio en MRA-niveau moet explicieter gemaakt te worden ihkv democratische legitimiteit.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering en specifiek bij de uitwerking van de governance evaluatie.
	3. Mobiliteit: a) Ziet in agenda graag nader omschreven hoe samenwerking mra en vervoerregio komende jaren vormgegeven gaat worden. Vervoerregio is nml aanspreekpunt voor Diemen. b) Vraagt meer aandacht voor verkeersveiligheid in agenda.	a) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering en specifiek bij de uitwerking van de governance evaluatie. b) Zie punt 8 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	4. Ruimte: a) Vindt het onduidelijk dat de opdrachten niet vernoemd zijn naar de thema's economie, ruimte en mobiliteit. b) Vindt het onderwerp duurzaamheid en aanverwante onderwerpen erg versnipperd ondergebracht bij de thema's. c) Verstedelijkingsstrategie zou boven de opdrachten 1, 2 en 3 moeten staan en niet ondergebracht bij opdracht 2.	a) en b) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. c) Zie punt 6 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	5. Wonen: a) Problemen Diemen lijken op die van omliggende. Diemen is extra kwetsbaar door relatief grote particuliere huurvoorraad, ruimte voor nieuwbouw nog meer beperkt dan elders. Ziet in agenda erkenning van knelpunten betaalbaarheid, beschikbaarheid en duurzaamheid. b) Ziet opgave wonen en zorg te weinig terug. Hecht belang aan sterke lokale zorgstructuur en dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen wonen.	a) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. b) Zie punt 8 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	6. Energietransitie: a) Vindt uitvoeringslijn circulaire economie, energietransitie en klimaatadaptatie te mager. Wil acties in agenda die MRA klimaatbestendiger maken; tegengaan hittestress, bescherming zeespiegelstijging, extreme neerslag en waterberging.	a) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. b) In definitieve tekst is onder uitvoeringslijn 5 van opdracht 1 expliciet vermeld dat de inspanningen aanvullend zijn op de trajecten van de

	b) Toekomstbestendige energie-infra is ook belegd in regionale energiestrategie (RES), MRA moet geen acties overnemen die ook in RES-verband worden genomen. Kracht MRA kan liggen bij inzoomen op lokale behoefte en die ondersteunen en verbinden. c) Ontwikkeling en ontsluiting kennis tav energietransitie gebeurt al elders (RES, PAW, ECW). d) Ondersteunt regionale afstemming en ontwikkeling MRA-brede strategie datacenters, incl benutten restwarmte.	Regionale Energiestrategie (RES). c) zie b) d) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	7. Duurzaamheid: • Tevreden over leidend principe toekomstbestendige metropool, en dat duurzaamheid integraal wordt benaderd met ook aandacht klimaatadaptatie en biodiversiteit. • Vindt uitwerking leidend principe echter summier. • Wil trias energetica terugzien in agenda, expliciete aandacht voor energiebesparing ontbreekt. • Wil bij circulaire economie aanpak op basis van voorkeursvolgorde: refus/rethink, reduce/redesign, reuse, repair, refurbish, remanufacture, recycle. • Wil bij klimaatadaptatie expliciet benoemd: intensievere buien, hitte en droogte • Wil bij biodiversiteit expliciete aandacht voor zowel binnenstedelijke als landschappelijke aanpak. • Wil klimaatadaptatie toegevoegd bij innovatie aanjagen circulaire economie en energietransitie • Wil bij opdracht 1, uitvoeringslijn 4, toevoegen: - behoud toegang tot voor economie en energietransitie strategische grondstoffen en materialen; en - industriële symbiose en duurzame werklocaties. • Wil bij opdracht 1, uitvoeringslijn 5, toevoegen: aandacht voor energie besparen en besparen op datagebruik (compacte bestanden, lagere resolutie, slimmere oplossingen) • Wil bij opdracht 2 ook aandacht voor natuurinclusief en levensloopbestendig bouwen. Ook verder in de agenda meer aandacht voor natuurinclusief bouwen en expliciet benoemen. • Wil bij sociaalmaatschappelijke effecten van ruimtelijke ontwikkelingen ook energiearmoede benoemd zien. • Wil bij opdracht 2 uitvoeringslijn 4 ook aandacht voor circulair slopen. • Wil bij opdracht 3 ook aandacht voor vervoerspreventie, koppeling met smart grid, geluidsoverlast en last mile transport.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, zie ook punt 8 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	8. Economische zaken: • Vindt dat er te veel nadruk op transformeren bedrijventerreinen ligt. Benadrukt dat er voldoende ruimte moet blijven om te werken en te ondernemen. Gaat om balans wonen, werken en leven. • Plabeka 3.1 is nog niet vastgesteld, maar staat wel in agenda dat deze in lijn zal zijn met economische strategie, vindt Diemen te voorbarig. • Vindt het te voorbarig dat gesproken wordt over een gezamenlijk investeringsfonds, Invest-MRA is er nog niet.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, zie ook punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	9. Overig: • Vindt typering deelregio's een willekeurige opsomming van allerlei feitjes • Herkent zich niet in statement dat de MRA een aansprekende visie heeft op de regio en de	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.

	samenwerking, die uitnodigt om met de MRA samen te werken. Bijv. kleine gemeenten worden op duurzaamheid regelmatig slecht meegenomen, kleine gemeenten worden regelmatig overvraagd, het ontbreekt simpelweg aan capaciteit.	
10. Gemeente Haarlemmermeer		
	1. Functie van de agenda: • Onderschrijft belang MRA-samenwerking. • Vraagt aandacht voor het bestaan van tegengestelde belangen en dat MRA-deelnemers daarover in gesprek moeten gaan en het MRA-gremium optimaal moeten benutten. Belang goede regionale afstemming en mogelijkheid van samenwerking op basis van vrijwilligheid. • MRA visie (aanbeveling evaluatie) is wenselijk, gevoed van onderop door deelnemers, concentreert op lange termijn en moet helpen focus aan te brengen in de samenwerking • MRA-agenda wordt gezien als bindmiddel voor het regionale netwerk, om samenwerking hanteerbaar te maken, wordt gepleit voor een efficiënte en compacte agenda. • Prioriteit ligt bij de opgaven wonen, werken, mobiliteit, landschap en de transitieopgaven. • Vraagt om onderscheid tussen onderwerpen die op MRA-schaal spelen en onderwerpen die op deelregio-niveau worden opgepakt of in de vorm van 'coalitions of the willing'. Er zijn ook onderwerpen die op subregionaal niveau worden opgepakt, zoals Jeugdhulp en WMO.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, zie ook punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	2. Twee principes als sleutel: Beide principes belangrijk om mee te nemen als leidraad in toekomstige ontwikkelingen. Juist over de invulling en vertaling van de ze waarden naar lokale en regionale praktijk bestaan verschillende inzichten. Gemeenten zullen hier politieke speelruimte willen behouden. MRA moet inzetten op wat ons bindt, niet polariseren, en waar nodig in 'coalitions of the willing' de uitvoering ter hand nemen.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, zie ook punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg* .
	3. Opdracht 0: Is voorstander van integrale visie op de regio en de samenwerking, waarin de economische strategie, mobiliteitsstrategie en verstedelijkingsstrategie samenkomen. Uit visie moet onderlinge samenhang thema's blijken en de noodzaak voor bepaalde ontwikkelingen. De verschillende ambities leiden tot conflicterende ruimteclaims, visie moet helpen om integrale afweging te maken en balans te vinden. Visie moet ook helpen bij aanbrengen samenhang en prioritering in de MRA-agenda. Vindt het belangrijk dat processen agenda en visie op transparante wijze geïntegreerd worden en er ruimte is om nieuwe inzichten door te voeren in de agenda.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, zie ook punt 1 en 6 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	4. Opdracht 1: • Gezamenlijke economische strategie op hoofdlijnen wordt als zinvol gezien. Aandacht voor gevraagd voor autonomie gemeenten (eigen ambities en agenda). Aandachtspunten in de visie: transformatie van werklocaties, behouden of ontwikkelen nieuwe werklocaties met oog voor balans wonen, werken, recreëren. Ruimte voor regionale sturing is er als er goede afstemming is en oog voor lokale belangen en transparante gemeentelijke besluitvorming. • Vraagt om meer samenhang tussen verschillende trajecten die nu lopen. Marketing voor heel de MRA. • Zal geen voorstander zijn van een gezamenlijk investeringsfonds. • Human Capital Agenda, gaat niet om als MRA de regie pakken, maar om samenwerken met	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, zie ook punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*

	onderwijsinstellingen en bedrijfsleven om de arbeidsmarkt meer in balans te krijgen. House of Skills is een goed voorbeeld. In trends wordt stagnatie onderkant arbeidsmarkt benoemd, maar komt in ambities en uitvoeringslijnen onvoldoende/niet terug. Onderkant arbeidsmarkt (mensen met arbeidsbeperking/afstand tot arbeidsmarkt) zou volwaardig onderdeel moeten zijn van het onderwijs-arbeidsmarkt-programma van de MRA, een gezamenlijke regionale werkgeversbenadering kan daar onderdeel van uitmaken. Aandacht gevraagd voor opdeling MRA in 5 arbeidsmarktregio's terwijl de MRA als 1 regio functioneert, MRA kan werken aan mogelijke synergie tussen regio's.	
	5. Opdracht 2: • Om de kwaliteit van de leefomgeving hoog te houden zal verstedelijking samen moeten gaan met investeringen in landschappelijke kwaliteit. Daarbij moet ook de agrarische functie geborgd worden. Inzetten op versterken van landschappen moet beter verankerd worden in de agenda en integrale implementatie van acties en uitvoeringsprogramma's. • Wonen: onderschrijft belang te zorgen voor voldoende en toekomstbestendig woningaanbod en noodzaak regionale afstemming hiertoe. We moeten waken dat er een tweedeling ontstaat tussen sociaal en betaalbaar tegenover vrije sector. Belangrijke rol MRA bij uitvoering Woondeal. Hierbij moeten naast overheidspartijen en corporaties ook investeerders en de bouwmarkt een rol spelen. Benadrukt eigenstandige verantwoordelijkheid gemeenten en provincies rond het wonen. Gemeenten besluiten zelf over het gewenste woningbouwprogramma. Qua evenwichtige spreiding van een betaalbaar woonaanbod wil Haarlemmermeer tot 2040 20.000 woningen realiseren waarvan 50% in het betaalbare segment. Daarmee levert de gemeente een wezenlijke bijdrage aan de lokale behoefte en die in de metropoolregio.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, zie ook punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg*.
	6. Opdracht 3: • Vindt de koppeling tussen wonen en bereikbaarheid zeer belangrijk. • Voor de corridor van economische toplocaties is er een opgave op het gebied van veiligheid en bereikbaarheid. Ziet doortrekken Noord/Zuidlijn naar Hoofddorp via Schiphol als voorwaardelijk. Motto Haarlemmermeer is 'eerst bewegen, dan bouwen' om te voorkomen dat bouwen ten koste gaat van de leefbaarheid. Vindt dat dit te weinig tot uitdrukking komt in de Agenda.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, zie ook punt 5 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg*. Samenhang mobiliteitsinvesteringen en ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken en noodzaak tot zorgvuldige fasering worden in de MRA Agenda expliciet benoemd.
11. Gemeente Ouder-Amstel		
	1. Zeer positief over de agenda, zichtbaar snoeien in aantal actiepunten legt meer focus. Enkele aandachtspunten.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.
	2. Kleine gemeenten zijn 1 keer genoemd, met negatieve insteek – moeite met expertise opbouwen. Kleine, middelgrote en grote gemeenten hebben allen eigen uitdaging mbt samenwerken in organisatie als MRA. Gaat erom dat MRA-samenwerking versterkend is.	In de tekst van de definitieve MRA Agenda is meer aandacht gekomen voor kleinere gemeenten en voor de diversiteit in kwaliteiten en eigenheid van gemeenten.
	3. Vraagt expliciet aandacht voor MRA-structuur van deelregionale vertegenwoordiging; gemeenten moeten elkaar kunnen machtigen en elkaar vertrouwen. MRA moet in alle overleggen aandacht hebben voor deze structuur en verifiëren dat geuite standpunten ook deelregionale standpunten zijn.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	4. Economische strategie: lijkt goed instrument om met geschetste opgaven om te gaan, maar is nog niet gereed dus voorbarig op vast te leggen dat deze sturend wordt voor lokaal beleid tav werkmilieus en plabeka.	Formulering is in de definitieve MRA Agenda aangepast, zie ook punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg*.

	5. Landschap: ziet leidende rol voor landschap in opstellen visie op de regio. In agenda veel aandacht voor landschap, maar ligt nog niet aan de basis. Kernkwaliteiten landschap moeten leidend zijn voor integrale opgave verstedelijking.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	6. Vraagt wat sociaal-fysieke wijkvernieuwing is en hoe dat zich verhoudt tot de opgaves van de MRA.	Oorspronkelijke formulering kwam uit de tekst van de Woondeal, formulering is in de definitieve MRA Agenda aangepast.
	7. In agenda duidelijk rekening gehouden met adviezen evaluatiecommissie, goed er zo pragmatisch mee om te gaan. Vraagt wel ruimte voor bijstellen werkwijze als uitkomst visie en uitwerking governance dat vragen.	Zie punt 1 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
12. Gemeente Uithoorn		
	1. College ziet concept-MRA Agenda 2.0 als logische volgende stap in verdere professionalisering van de MRA-samenwerking en kan zich vinden in de nieuwe agenda, waarbij is geanticipeerd op aanbevelingen vanuit het evaluatierapport.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	2. Maakt duidelijk dat op inhoud en strategie het college telkens een afweging maakt in hoeverre keuzes en aansluiting op uitvoeringsprogramma's bijdragen aan maatschappelijke effecten die gemeente Uithoorn voorstaat. Voor keuzes die Uithoorn echt raken, wordt democratische legitimiteit gevonden via besluitvorming door de raad.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, zie ook punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	3. Ook raad kan zich in hoofdlijnen vinden in concept-MRA Agenda. Raad geeft enkele cruciale aandachtspunten mee voor definitieve agenda.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.
	4. Raad benadrukt spanningsveld economisch belang en groei en duurzaamheidsopgaven en leefbaarheidsuitdagingen. Verheugd dat in MRA agenda schone economie, veilige leefomgeving en hoge leefkwaliteit als prioriteit worden genoemd.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	5. Opdracht 0: • MRA evaluatie: delen op hoofdlijnen bevindingen evaluatiecommissie: minder praten en papier, meer richting en meetbare resultaten. • Sociaal domein: Blij met aandacht voor sociaaleconomische verschillen die steeds scherper zichtbaar worden, voor kansengelijkheid en het welvaarts- en welzijnsniveau. Wil bevordering samenwerking en kennisuitwisseling op: onderwijs, participatie, arbeidsmarkt, maatschappelijke vraagstukken. Krachten bundelen op deze thema's zal bijdragen aan economische kracht van de regio.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, zie ook punt 8 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	6. Opdracht 1: • Circulaire economie: Verheugd met aandacht voor circulaire economie, ziet graag dat ook aandacht is voor creëren van bewustwording bij o.a. particulieren en bedrijven, naast initiëren concrete acties om te komen tot volledig circulaire economie in 2050. Thema duurzaamheid moet terug komen in beslissingen ihkv economisch belang. • Klimaatbestendigheid en energietransitie: Blij om aandacht voor deze grote opgaven. MRA-inwoners willen weten waar ze aan toe zijn, willen duidelijkheid en zich voorbereiden. Wil duidelijkheid in taken MRA en taken afzonderlijke gemeenten, vraagt aandacht voor zorgvuldige communicatie naar burgers en bedrijfsleven. • Arbeidsmarkt: Juicht aandacht voor 'leven lang ontwikkelen' zeer toe. Nu gerichtheid op een lerende arbeidsmarkt en goed opgeleide beroepsbevolking. Vraagt aandacht voor participatie- en leertrajecten voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, met een arbeidsbeperking of	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, zie ook punt 8 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.* De uitvoeringslijnen worden uitgewerkt in jaarplannen, waarbij ook aangegeven moet worden welke bijdrage ze leveren aan de bestuurlijke opdracht en de overkoepelende ambitie van de MRA Agenda (internationale topregio met hoge leefkwaliteit door te werken aan een toekomstbestendige en evenwichtige metropool). In de tekst wordt nu expliciet verwezen naar kleine en middelgrote bedrijven en de agrarische sector.

	lage leerbaarheid. Belangrijk om het arbeidspotentieel dat er is te benutten. Wil het motiveren en stimuleren bedrijfsleven voor bieden arbeidsplaatsen en leertrajecten aan deze doelgroep toevoegen aan vraagstukken in Agenda. • Bedrijfsleven: Wil naast aandacht voor aantrekken grote internationale organisaties ook aandacht voor mkb. Ziet leegloop in omliggende gemeenten van Amsterdam. Ook aandacht voor sierteeltsector en boerenbedrijf in de agenda. Ook zij hebben uitdagingen tav milieudoelstellingen en zullen daarbij ondersteuning nodig hebben.	
	7. Opdracht 2: • Wonen: Benoemt spanningsveld tussen beantwoorden woonbehoefte en inclusieve samenleving en vertrek mensen met lage inkomens uit de stad naar buitengebieden en enkele gemeenten die geen aanleiding voelen om (sociale) woningbouw op te voeren. Komende periode zal gaan om hoe de MRA meer ruimte voor woningbouw mogelijk kan maken, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor sociale woningbouw, goedkopere middenwoningen en alternatieve woonvormen.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	8. Opdracht 3: a) Vervoer: Blij met aandacht voor duurzame mobiliteit. Ziet graag extra aandacht voor goede en snelle bereikbaarheid van kleinere gemeenten met Amsterdam. Ziet daarnaast mogelijkheden in uitbreiden en versterken spoornetwerk. b) Schiphol: Vindt mate waarin Schiphol bijdraagt aan economische stabiliteit in de regio veel te zwaar aangezet. Voldoende onderzoeken tonen aan dat bijdrage lang niet zo significant is. Daarnaast zijn er veel negatieve effecten: – op luchtkwaliteit, RIVM onderzoek met zorgwekkende conclusies mbt gezondheidsrisico's – Geluidshinder is te hoog en schaadt leefbaarheid en gezondheid inwoners directe randgemeenten rondom Schiphol – Beperking mogelijkheden windenergie en geen compensatie voor aanleg van zonne-energieparken of projecten – Afspraken Aldersakkoord zijn door Schiphol nog steeds niet nagekomen en handhaafbaar – Vliegveiligheid staat onder druk, zoals verwoord door Onderzoeksraad voor Veiligheid. Grens voor inwoners Uithoorn is bereikt, er valt nu niet te praten over groei van Schiphol. Beloofde hinderbeperking uit 2008 moet eerst gerealiseerd zijn en nader onderzoek zijn gedaan op het gebied van gezondheid, veiligheid en milieuaspecten.	a) Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. b) In de definitieve MRA Agenda gaat ook aandacht uit naar nadelige effecten Schiphol en wordt expliciet verwezen naar de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) als samenwerkingsverband dat voor de MRA leidend is voor afspraken met het Rijk over Schiphol.
	9. Aandacht voor omschrijving deelregio AM: wordt gesproken van mainports Schiphol en Greenport Aalsmeer en over goed opgeleide inwoners en hoog aandeel internationale kenniswerkers. Dat is een te eenzijdige visie, er is een aanzienlijke groep arbeidsmigranten. Zij vormen substantieel onderdeel van de menselijke motor voor Greenport Aalsmeer, hotels en logistiek. Graag deze groep ook noemen.	De deelregio-contactpersoon is gevraagd een aangescherpte deelregio-beschrijving aan te leveren. Zodra die beschikbaar is wordt die opgenomen op de MRA website.

Deelregio Amsterdam

	Strekking reactie	Beantwoording
13. Gemeente Amsterdam		
	1. Inleiding: • Ziet nadruk transitieopgaven als passend bij uitdagingen regio. • Ziet loskoppeling bestuurlijk gesprek en uitvoering als grote verbetering. • Wil verantwoordelijkheid leiderschap op zich nemen, betekent eigen opgaven meer vanuit regio bekijken en bijdragen naar mogelijkheden. Voornemens eigen expertise op gebied van duurzaamheid te delen met kleinere gemeenten. Verdere invulling verantwoordelijkheid samen met provincies en centrumgemeenten van de MRA. • Wil meer werken met 'coalitions of the willing' om gebruik te maken van positieve energie. • Prioriteit hebben: evenwichtige samenleving, toekomstbestendige metropool, kwaliteit leefomgeving en verantwoord verstedelijken (wonen, werken, voorzieningen, bereikbaarheid). Speciale aandacht voor spreiden economische activiteiten en voorzieningen.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	2. Evenwichtige metropool: • belangrijke prioriteit woonopgave en uitwerking Woondeal, en leefkwaliteit kwetsbare wijken; aandacht voor de kwalitatieve verdeling van het woningaanbod en toegankelijkheid voorzieningen in hele regio. • samenwerking met werkgevers tbv kansen bieden aan economisch kwetsbaren in de regio. • toerisme: verdere inzet op spreiding en kwalitatieve meerwaarde voor de directe omgeving, aandacht ontwikkelkader verblijfsaccommodaties.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	3. Verantwoorde verstedelijking met behoud landschap • Polycentrische metropool als basis: aandacht voor alle kernen in de metropool is noodzakelijk, elke deelregio eigen cultuur- en recreatiemogelijkheden, in elke stad voldoende werkgelegenheid, robuust mobiliteitsnetwerk; wil actief bijdragen aan spreiden en op peil houden voorzieningenniveau en faciliteren werkgelegenheidsontwikkeling in alle deelregio's. • Inzet op verdichting tbv draagvlak voorzieningen en werkgelegenheid en geven extra waarde aan het landschap; investeren landschap tbv klimaatadaptatie, biodiversiteit maar ook tbv goede verstedelijking en versterken onze unieke kwaliteit als regio.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	4. Kwaliteit leefomgeving: In nieuwe agenda zullen we meer oog moeten hebben voor kwaliteit leefomgeving, wil dat opgaven klimaatadaptatie, landschap, gezondheid en voorzieningenniveau aparte plek in de agenda krijgen, oproep op deze opgaven echt naar investeringen toe te werken.	Zie punt 5 (Toevoegen nieuwe bestuurlijke opdracht leefkwaliteit?) van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg*, wordt verder ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	5. Toekomstbestendige metropool: • Amsterdam zal actief kennis en capaciteit delen om gezamenlijke doelstellingen waar te maken. • Prioriteit bij energietransitie, maar inzet mag niet ten koste gaan van onderwerpen circulaire economie, klimaatadaptatie en duurzaam vervoer. Extra aandacht gevraagd voor Programma	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.

	Autoluw, betekent veel voor regio, samenwerking nodig. • Samenwerking House of Skills is onmisbaar om genoeg vakmensen op te leiden.	
	6. Koppeling verstedelijkings- en mobiliteitsvraagstukken: • Hecht waarde aan gezamenlijk met het Rijk uitwerken van de Woondeal, Verstedelijkingsstrategie (en later ook Gebiedsagenda NOVI) en Samen Bouwen aan Bereikbaarheid/mobiliteitsstrategie. Noodzaak om samenhang aan te brengen in mobiliteitsvragen en verstedelijkingsopgave, door opdeling in 2 verschillende opdrachten wordt suggestie gewekt dat het om 2 verschillende opgaven gaat, stelt daarom voor opdrachten in de agenda samen te voegen tot 1 opdracht om daarmee de integrale opgave te benadrukken. • Veel onderwerpen worden op meerdere tafels besproken, regionale bereikbaarheid moet zoveel mogelijk via Rijk-regiotrajecten worden georganiseerd. MRA zou zich mbt mobiliteit moeten specialiseren in andere onderwerpen: fiets, stadsdistributie, innovatie. MRA Agenda kan het best gericht zijn op korte termijn (no regret) maatregelen, die later ingebed kunnen worden in de verstedelijkingsstrategie en mobiliteitsstrategie.	Zie punt 5 (*samenhang opdracht 2 en 3*) en 9 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg*, wordt verder ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	7. Monitoring en vervolg • Belangrijk om MRA bij State of the Region te presenteren op alle facetten die brede welvaart definiëren. • Juicht rol Amsterdam Economic Board in toekomstverkenningen en strategische analyse zeer toe. • Pleit voor gecombineerde presentatie voortgang MRA Agenda, toestand van de MRA en strategische toekomstverkenning bij State of the Region.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.

Deelregio Gooi en Vechtstreek

	Strekking reactie	Beantwoording
14. Deelregio Gooi en Vechtstreek, namens Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren		
	1. Voelt zich goed betrokken bij totstandkoming van de agenda, kan zich in grote delen van de agenda vinden. Enkele aandachtspunten.	Wordt ter kennisgeving aangenomen
	2. Breng meer focus aan door de agenda: a) te richten op de toekomstbestendige metropool; G&V staat achter leidend principe 'toekomstbestendige metropool', kan zich niet vinden in toevoegen principe 'evenwichtige metropool', vindt de MRA geen passende schaal voor de opgaven die benoemd worden, opgaven worden opgepakt op gemeentelijk niveau of op niveau deelregio G&V. Wil waken voor vergroten inzet op 'evenwichtige metropool' ten koste gaat van inzet op 'toekomstbestendige metropool'. b) meetbare ambities; ○ focus samenwerking op zijn en blijven internationale economische topregio ook omzetten naar meetbare resultaten, bv. behoud van Europese economische top 5 positie met duurzame en breed gedeelde groei. ○ Uitvoeringslijn Wonen moet minder ambitieus dan momenteel geformuleerd. Staat achter sterk stimulerende en faciliterende rol MRA, maar regie voeren geen taak MRA. Formele samenwerking moet lopen via huidige bestuurlijke besluitvormingsprocessen en kan plek krijgen binnen traject Verstedelijkingsstrategie. ○ Tevreden dat landschap sterker is opgenomen en aparte uitvoeringslijn krijgt. Landschap is USP van onze metropool mbt vestigingsklimaat, draagt bij aan kwaliteit leefomgeving en gezondheid inwoners. ○ Vindt inzet op ov-knooppunten belangrijk, mag meer aandacht naar uitgaan, eventueel in vorm aparte uitvoeringslijn. c) te beperken tot de inhoud (het wat); stelt voor om opdracht 0 te schrappen, zaken die er staan zijn randvoorwaardelijk, geen doel op zich, bovendien moet uitkomst MRA Evaluatie nog een plek krijgen; in convenant en niet in Agenda.	a) Zie punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg*, wordt verder ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. b) Zie punt 3, 4 en 7 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg*, wordt verder ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. c) De Agendacommissie is van mening dat opdracht 0 noodzakelijk is: Opdracht 0 bewaakt de samenhang tussen opdrachten 1, 2 en 3, onderliggende uitvoeringslijnen en het overkoepelende perspectief; zorgt voor expliciete aandacht voor lobby en samenwerking met externe partijen (triple helix); besteedt aandacht aan de essentiële voorwaarden voor goede samenwerking en democratische legitimiteit; zorgt ervoor dat aandacht voor de noodzaak de samenwerking te versterken (uitkomst evaluatie) niet verwatert; zie ook punt 1 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	3. Zorg voor samenhang • Kan zich vinden in werken met 3 inhoudelijke opgaven en het opnemen van uitvoeringslijnen ipv actielijsten. Programmatische opzet Agenda geeft overzicht en voldoende ruimte voor nadere uitwerking en invulling. • Vraagt aandacht voor samenhang tussen de 3 opdrachten. Overkoepelend perspectief ontbreekt. Evaluatie benoemt behoefte aan overkoepelende visie. Vindt visie niet juiste document, geeft te weinig richting aan netwerksamenwerking. Denkt dat verstedelijkingsstrategie het overkoepelende verhaal kan zijn waar we behoefte aan hebben; verstedelijkingsstrategie staat voor G&V boven/voor de 3 programma's [*redactie: waarschijnlijk wordt opdrachten bedoeld*]. Gedeelde strategie is nodig om samenwerking alle programma's inhoudelijk goed te kunnen laden.	Zie beantwoording 2c, zie ook punt 1 en 6 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	4. Ga uit van een evenwichtige verdeling	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de

	• Diversiteit is wat MRA aantrekkelijk maakt. Kracht en identiteit van deelregio's moet meer centraal staan in MRA-samenwerking, door uitgaan van kracht kunnen we vestigingsklimaat MRA duurzaam versterken. • Zet in op evenwichtige en duurzame spreiding wonen, werken en onderwijs over sterke en bereikbare deelregio's. Om zo potenties deelregio's optimaal te versterken. Draagt bij aan leefbaar houden MRA. • Door deelregio's te verbinden met hoogwaardig, duurzaam mobiliteitsnetwerk kan potentie van het geheel benut worden. Vraagt om schaalsprong OV voor de hele MRA, nu veel focus op Amsterdam. Vraagt meer aandacht voor verbinding buurregio's als Utrecht om netwerken goed aan te laten sluiten. 'Verbeteren 30-minuten-bereikbaarheid' vraagt schaalsprong OV én spreiding van functies.	uitvoering.
	5. Zorg voor goede vertegenwoordiging in alle opdrachten om diversiteit regio te borgen in opdrachten en uitvoeringslijnen; alle deelregio's vertegenwoordigd in alle bestuurlijke overleggen, zodra uitvoering nieuwe MRA Agenda start. Specifiek aandacht gevraagd voor samenstelling Agendacommissie en Platform Mobiliteit. Stelt voor Regiegroep en Agendacommissie samen te voegen.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	6. Samenwerking met Utrecht • Verbinding MRA en regio Utrecht (en ook tussen Amsterdam en stad Utrecht) cruciaal voor duurzame economische ontwikkeling Noordvleugel. Vraagt meer aandacht voor afstemming met Regio Utrecht, regio G&V werkt samen in beide regio's en kan en wil daarin verbindende rol vervullen. Bij uitwerken regionaal OV Toekomstbeeld was zeer weinig afstemming.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	7. Geeft aan trekkerschap te willen invullen voor de uitvoeringslijnen: • De MRA als netwerkorganisatie • Regionale economische strategie • Verstedelijkingsstrategie • Duurzame innovatieve mobiliteit • Wonen • Landschap • Cultuur • Fiets	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.

metropool
regioamsterdam

Deelregio IJmond

	Strekking reactie	Beantwoording
15. Deelregio IJmond		
	1. Spreekt verwachting uit dat Regiegroep en platforms op de hoogte worden gesteld van reactie, desgewenst met advies van agendacommissie (art 7.2 Convenant Versterking samenwerking MRA2016).	Zie oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg* en deze nota van beantwoording.
	2. Meldt dat Agenda belangrijk richtinggevend document is geworden, dat dient als leidraad voor de samenwerking komende 4 jaar. Bestuurlijke prioriteit (>) voor IJmond hebben (o = aanvullende opmerkingen): • Opdracht 1: > ontwikkelen knooppunt van energietransitie > Techport: versterken en uitbreiden van relaties bedrijven onderling en met kennis- en onderwijsinstellingen > Recreatie en toerisme in de IJmond. Karakteristieken recreatieve aanbond IJmond zijn belangrijk voor de MRA o schone economie = circulaire economie incl energietransitie o gezamenlijke economische strategie is meer dan spreiding economische dynamiek, daarbij horen ook actuele en gebruikelijke economische ontwikkelingen (zoals investeringsklimaat) o zorgen voor evenwichtige groei is economische opgave, niet opdracht 2 o versterken en spreiding toerisme is onderdeel thema economie, niet opdracht 2 o schappen p.15 1e bullet ambitie: "sturend voor lokaal beleid op het gebied van werkmilieus en plabeka", lokale bestuur is daarvoor verantwoordelijk. • Opdracht 2: > Werken aan transformatie bedrijventerreinen > Behoud unieke en diverse landschap van de IJmond, draagt bij aan kwaliteit van de leefomgeving voor de MRA o kern opdracht is woningbouwopgave, iedere deelregio heeft een eigen opgave o IJmond wil zich inspannen om druk op de woningmarkt te verlagen door extra woningen te bouwen (zie MRA Agenda van de IJmond, april 2019) o Vormgeven aan leefbaarheid (veiligheid, geluid, etc) vindt in 1e instantie plaats in de deelregio's. • Opdracht 3: > Versterking OV IJmond door moderne, snelle, rechtstreekse verbindingen, zoals light-rail, met andere MRA-gemeenten als onderdeel van het MRA netwerk > Versterking A9-corridor > Snelfietsnetwerk en behoud pontverbinding over het NZK o Voor bijdrage aan de MRA is goede bereikbaarheid van de IJmond naar andere regio's en vice versa essentieel ('30-minuten-bereikbaarheid') o opdracht 2 en 3 hebben flinke overlap, het is van belang deze onderwerpen meer gesplitst te houden; voor duidelijke balans en overzicht en sluit aan bij evaluatierapport, ook specifieke	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. Mbt laatste punt Opdracht 1: tekst is genuanceerd, zie ook punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*

	samenwerkingspartners bij dit onderwerp. ○ IJmond moet rechtstreeks in platform Mobiliteit vertegenwoordigd zijn wegens specifieke samenwerkingspartners, belang van het onderwerp in evaluatierapport, prioriteiten voor IJmond	
	3. IJmond kiest voor – in lijn met evaluatierapport en inbreng IJmond in regiegroep – aanbrengen focus in de veelheid van opgaven; focust op onderwerpen economie, ruimtelijke ordening en mobiliteit, wonen, duurzaamheid en landschap. Voor andere in de agenda geadresseerde onderwerpen gaat IJmond uit van subsidiariteit: deze worden in de eerste plaats in deelregio's of lokaal opgepakt. Indien noodzakelijk in verband met schaalgrootte en grensoverschrijdende gevolgen kunnen deze in MRA worden geadresseerd.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	4. Leidende principes: • Vindt leidende principes 'toekomstbestendig' en 'evenwichtig' leiden tot minder focus, principes komen nog terug in de opgaven. Dat is dubbel. • Samenwerking zou volgens IJmond het leidende (verticale) principe moeten zijn voor alle inhoudelijke opgaven; gelijkwaardigheid, respect, ieders inbreng meenemen, niet iedereen hoeft het met elkaar eens te zijn, samenwerken is ook discussie kunnen voeren.	De leidende principes geven richting aan de inzet van de MRA-samenwerking en worden vertaald binnen de opdrachten en uitvoeringslijnen, zie ook punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	5. Mbt evaluatie: • Constateert dat concept-Agenda 2.0 is voorgelegd voordat over aanbevelingen Evaluatierapport is besloten, planning is uitwerking aanbevelingen in feb2020 in de Regiegroep te bespreken. • Nog niet duidelijk is hoe Amsterdam verbindende rol gaat vervullen en hoe governance wordt ingevuld. IJmond ondersteunt uitspraak "samenwerking gaat niet uit van macht, maar van kracht." • Draagvlak en transparantie bij volksvertegenwoordigers is belangrijk, terwijl evaluatierapport stelt dat raden slecht zijn aangehaakt. Als lokale bestuur bevoegdheden behoudt, kan deze ook verantwoordelijkheid dragen richting raden.	Zie ook punt 1 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg*, wordt verder ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	6. Iedere deelnemer zou zich moeten herkennen in gemeenschappelijke koers, IJmond is het eens met behouden polycentrische karakter van de MRA en dat de diversiteit daarin elkaar versterkend is.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.

Deelregio Zaanstreek-Waterland

	Strekking reactie	Beantwoording
16. Deelregio Zaanstreek-Waterland		
	1. Onderschrijft wenselijkheid ambitieuze agenda en is bereid daaraan een substantiële bijdrage te leveren. Ambitieniveau onveranderlijk hoog. Agenda beslaat nog steeds veel onderwerpen en thema's, echte keuzes zijn nog niet gemaakt dus geen sprake van scherpe focus. Thema's tussen de uitvoeringslijnen zullen in uitwerking (flink) gaan schuren door tegengestelde belangen: flinke uitdaging.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	2. Keuzes voor bestuurlijke en ambtelijke energie; prioriteit ligt voor Zaanstreek-Waterland bij thema's Mobiliteit, Landschap en Wonen.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	3. Vraagt aandacht voor 'inclusieve metropool'. • Onderschrijft 2 leidende principes, maar term 'evenwichtig' meer verbloemend, dan eerder gebruikte term 'inclusieve metropool'. Gaat ervan uit dat niet betekent streven naar kansengelijkheid en ontplooiingskansen voor iedereen daarmee minder belangrijk wordt gevonden. Vindt het een regionale verantwoordelijkheid om te werken aan inclusieve metropool met keuzes tav arbeids-/onderwijsmarkt, wonen, mobiliteit. • Pleit voor meer aandacht voor de problematiek aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Samenwerking over grenzen arbeidsmarktregio's heen en leggen relaties met andere beleidsvelden (mobiliteit, verdeling woningbouw, kansengelijkheid in kwetsbare wijken) is van belang en belangrijke aanvulling op inspanningen gemeenten mbt sociaal domein. Regionaal en lokaal beleid vullen elkaar aan, • MRA sluit met deze agenda ook aan bij landelijke en internationale discussies: monitor brede welvaart van CBS of Sustainable Development Goals. Ondersteunt deze doorontwikkeling van harte.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	4. Bereikbaarheid: • Vraagt aandacht voor verbeteren van het mobiliteitssysteem met snelle fietsroutes en OV-verbindingen tussen Amsterdam-Noord, Zaanstad, Purmerend en Hoorn. • Daarnaast aandacht noodzakelijk voor gebieden die niet worden ontsloten door fietsnetwerk en/of OV. • Forensenverkeer neemt in intensiteit toe waardoor meerdere kernen langer en vaker slecht bereikbaar zijn. Vraagt meer aandacht voor maatwerk mbt mobiliteit en bereikbaarheid en relatie tussen deze onderwerpen, bv duurzame en toekomstbestendige oplossingen knelpunten N247.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, tekst onder opdracht 3 'Wat is er aan de hand?' is aangescherpt met meer aandacht voor het buitengebied.
	5. Landschap: • Benadrukt belang behoud en bescherming diversiteit van ons landschap, stelt voor om als een samenhangend vraagstuk op te pakken onder een stevig programma Metropolitaan Landschap dat gemeenschappelijk kader biedt, ook voor lobby en ondersteuning aan deelregio's. Constateert druk op landschap door ecologische ontwikkelingen (klimaatverandering, bodemdaling, stikstofdepositie, energietransitie) als economische groei (ruimteclaims woningbouwopgave, recreatie, bereikbaarheid). • Landschap prioriteit naast verstedelijkingsopgave en het expliciet uitwerken van Landschapsinclusief	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, mbt toerisme is de beschrijving van ontwikkelingen op het gebied van toerisme onder opdracht 2 'Wat is er aan de hand?' aangescherpt om ook de economische component goed aan bod te laten komen.

	Omgevingsbeleid. • Het valt op dat toerisme vooral wordt benaderd vanuit oogpunt leefbaarheid, waarschuwt dat economische component niet te veel wordt losgelaten.	
	6. Verstedelijking: • Zaanstreek-Waterland kent 2 Sleutelgebieden: ZaanIJ (transformatieopgave Havenstad, Achtersluispolder, Hembrugterrein en richting Kogerveld) en Purmerend (regionaal knooppunt als essentiële schakel in stedelijke ontwikkeling Purmerend; hangt nauw samen met ov-schaalsprong (transitie naar een duurzaam mobiliteitssysteem). • Kracht van de MRA is voor de hele regio van belang, krapte woningmarkt betreft niet alleen de benoemde sleutelgebieden, maar alle gemeenten Zaanstreek-Waterland. Die zijn op zoek naar mogelijkheden om druk op de woningmarkt en woningkrapte te verlagen; met sociale woningbouw, maar ook woningbouw voor lage- en middeninkomens en vrije vestiging. Wil het gesprek aan om te streven naar meer evenwichtigheid in de metropoolregio.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	7. Toekomstbestendigheid: • Transities die belangrijk zijn om op MRA-schaal op te pakken: energietransitie, arbeidsmarkt, landschap en wonen. Stevige regie vanuit de MRA is wenselijk, de complexe processen met veel onzekerheid vergen stevige programmatische aanpak. Innovatie en technologische ontwikkelingen moeten hierin meegenomen worden. • NZKG zal belangrijke rol in energievoorziening spelen (batterij van de regio), maar is slechts deel van de oplossing. Adviseert ook naar andere plekken in de regio te kijken, waar we de energietransitie tot uitvoering kunnen brengen. • Agenda biedt veel ruimte aan private partijen om de koers te bepalen, maar gemeenten kunnen mbt de ontwikkeling van warmtenetten publieke rol vervullen. Wil dat MRA rol oppakt om private partijen aan te laten haken om in gezamenlijkheid de energietransitie succesvol tot stand te brengen.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	8. MRA Agenda voorziet in procesvoorstel voor het formuleren van een visie, maar vindt het passender dat MRA Agenda gebaseerd wordt op deze visie; visie vormt uitgangspunt samenwerking, duidt kernwaarden en dient als kompas voor de uitwerking van de agenda en daar uitvolgende strategieën, programma's en acties.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, zie ook punt 1 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg*.
	9. Voor succesvolle uitvoering van de Agenda is het essentieel om functie en taakverdeling van Agendacommissie en Regiegroep opnieuw en nader te duiden.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	10. Betrokkenheid deelregio bij de MRA is groter dan ooit en ZW is ervan overtuigd dat deze nieuwe agenda dit alleen maar zal vergroten. Zowel bestuurlijk als ambtelijk kan de MRA komende tijd veel van ZW verwachten. Vraagt aandacht voor proces van besluitvorming, reactietermijn concept-Agenda te kort om alle raden goed te betrekken bij besluitvorming; vormt een risico voor democratische legitimiteit van de structuur van de MRA en daarbij behorende besluitvorming.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, zie ook punt 2 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	11. Gemeenten hechten belang aan gezamenlijke reactie als deelregio, wel enkele moties: Oostzaan (2 moties: 19M33 (a,b,c) en 19M35 (d)): a) Kernkwaliteit Landschap: behoud van natuur en landschap is van strategisch belang naast intrinsieke	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. Mbt punt c van Oostzaan: zie ook punt 3 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*

	waarde die natuur en biodiversiteit hebben. Verzoekt bij Rijk en EU te bepleiten dat Natura 2000-gebieden in MRA die status behouden. Verzoekt om erkenning van de spanning tussen behoud natuur en landschap, verbeteren toegankelijkheid ervan voor recreatie en toerisme en toenemende druk op landschap door bevolkingsgroei; en dat in goed overleg tot resultaten wordt gekomen die de kernkwaliteit niet aantasten. b) Woningnood: Benadrukt opgave woningbouw voor met name lage of middeninkomens, beperking mogelijkheden van de vele kleine kernen door bescherming natuur en landschap, dus ook aanzienlijk deel van die woningzoekenden aangewezen op stedelijke verdichting in de sleutelgebieden. Wil plan van aanpak voor samenwerking bij volkshuisvesting in de uitwerking van de Agenda. c) Wil dat de MRA raden en staten in positie brengt om lokale autonomie waar te kunnen maken en raden voortdurend mee te nemen in samenwerking op goed geplande momenten zodat zij kaderstellende rol kunnen vervullen. d) Verzoekt om duidelijkheid te geven over hoe ambitie versterken biodiversiteit samengaat met het verplaatsen van recreatie naar gebieden met hoge natuurwaarden, zoals Natura 2000-gebied 't Twiske (zoals aangeven in eerdere stukken MRA). Edam-Volendam (legt prioriteit bij thema's governance, wonen, werken, bereikbaarheid en energietransitie): a) Motie Agenda (104-2019): Aandacht in reactie ZW voor duurzame en toekomstbestendige oplossing voor knelpunten N247 bij Monnickendam en vooral Broek en Waterland om zo bereikbaarheid en ontsluiting oostelijk deel ZW te borgen. b) Motie mbt Evaluatie (104-2019): Roept college op onderstaande aanbevelingen evaluatie met grondige onderbouwing krachtig te verwerpen en kopie van deze motie te verspreiden onder raden deelregio ZW en staten NH met oproep geest van de motie te ondersteunen richting regiegroep en agendacommissie: o uitvoeringsprogramma's op te stellen met verregaande resultaatafspraken o Amsterdam krachtige leiderschapsrol te geven o De Vervoerregio op schaal van de MRA te brengen o Portefeuillehoudersoverleggen niet langer nodig te vinden o MRA-Invest als investeringsfonds op- en in te richten	
17. Gemeente Uitgeest (aparte brief, want neemt deel aan andere regionale verbanden/niet aan Zaanstreek-Waterland):		
	1. Herkent zich onvoldoende in karakteristiek Zaanstreek en Waterland, zoals beschreven op pagina 31. Wil dat Uitgeest daar apart wordt gekarakteriseerd.	In overleg met de contactpersoon voor deelregio Zaanstreek-Waterland is de deelregio-beschrijving aangescherpt.
	2. Keuzes: In aanvulling op reactie deelregio ZW: Bestuurlijke prioriteit voor Uitgeest ligt bij thema's mobiliteit, landschap, recreatie en toerisme.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	3. Bereikbaarheid: in aanvulling op reactie ZW, prioriteit ligt bij verbeteren mobiliteitssysteem met snelle fietsroutes en ov-verbindingen tussen Uitgeest, Zaanstreek-Waterland en Haarlem.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	4. Landschap: benadrukt de prioriteit van uitvoeringsvraagstukken landschap voor Uitgeest, in aanvulling op reactie ZW. Pleit voor landschap actiever en als samenhangend vraagstuk op te pakken.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.

	5. Toerisme: benadrukt zelfde punt als ZW; constateert dat wordt benaderd vanuit oogpunt leefbaarheid, economische component niet te veel loslaten	mbt toerisme is de beschrijving van ontwikkelingen op het gebied van toerisme onder opdracht 2 'Wat is er aan de hand?' aangescherpt om ook de economische component goed aan bod te laten komen.
	6. Vraagt aandacht voor goede monitoring van de uitvoering van de agenda en het betrekken en informeren van de raden.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, zie ook punt 4 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg*.
18. Gemeente Wormerland		
	1. Onderschrijft concept-agenda met paar aandachtspunten en wensen.	Wordt ter kennisgeving aangenomen
	2. Steunt brief weth. Van Doorninck van Amsterdam waarin meer aandacht gevraagd wordt voor landschap een leefkwaliteit. Heeft behoefte aan landschapsinclusief omgevingsbeleid, dit kan uitgewerkt worden in een 4e opdracht. Als er geen 4e opdracht komt, moeten landschap en leefkwaliteit vaste toetsstenen zijn in integrale afweging binnen de opdrachten. Bepleit dat natuur en landschap niet alleen waarde hebben om toeristische potentie, maar ook wegens intrinsieke ecologische waarde.	Zie punt 5 (*toevoegen nieuwe bestuurlijke opdracht leefkwaliteit?)* van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	3. Economisch perspectief staat goed beschreven, brede welvaart. Bepleit durf om grenzen aan de groei te stellen als mens en landschap daar duidelijk om vragen.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	4. Inwoners en voorkoming van tweedeling mogen nadrukkelijker centraal staan in afwegingen binnen de opdrachten.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	5. Opdracht 1: • uitvoeringslijn 4; doelen energietransitie vragen hoogste aandacht, terugdringen afval en zwerfafval moet uitdrukkelijk accent krijgen. • uitvoeringslijn 5; bepleit het voorkomen dat Huawei in de plannen wordt betrokken, gelet op machtspositie China.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, zie ook punt 8 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg*.
	6. Opdracht 2: • aandacht voor bodemdaling veenweidegebieden moet worden verbonden aan concreet actiepunt. • wil dat landschapsfonds en compensatie ook onderdeel uitmaakt van Agenda 2.0, voortzetting speerpunt uit de huidige agenda. • uitvoeringslijn 4; woningtekort moet worden opgelost, pleit voor circulaire nieuwbouw; opname nieuwbouw in het grondstoffenkadaster.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. Uitkomst van de verkenning naar het opzetten van een landschapsfonds (actie vorige MRA Agenda) is het opstellen van een investeringsagenda, zoals opgenomen onder uitvoeringslijn Landschap.
	7. Opdracht 3: • Uitvoeringslijn 2, fiets verdient prioriteit, fietsnetwerk belangrijk in landelijke gebieden om fiets aantrekkelijk alternatief te laten zijn. Plannen veel gericht op reizen van en naar Amsterdam en verbindingen binnen de stad. Wil meer aandacht voor mobiliteit binnen de regio's zelf. Fiets is daarin belangrijk. • Wil een actiepunt elektrische auto's en uitbreiding laadpalennetwerk in de uitvoeringslijnen. • Wil actiepunt: 'beperken mobiliteit'	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering. MRA-elektrisch (uitbreiding laadpalennetwerk) is opgenomen onder uitvoeringslijn 3 van opdracht 3. Beperken mobiliteit is onlosmakelijk onderdeel van uitvoeringslijn 1 en 3 onder opdracht 3, maar ook van de Verstedelijkingsstrategie.
	8. Governance: • Vraagt aandacht voor voldoende plek voor geluid kleinere gemeenten in debat, beleid en uitvoering. • Content met passages in agenda waarin democratische legitimiteit vergt dat besluitvorming plaatsvindt in raden en staten en dus dat MRA zelf niet besluitvormend is of gaat worden.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, tekst hoofdstuk 1 onder 'Democratische legitimiteit' is aangescherpt. Zie ook punt 1 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en*

	• Verantwoordelijkheid MRA is tijdige gecoördineerde voorbereiding van goede voorstellen aan deelnemende raden en staten en gecoördineerde uitvoering van besluiten. Wil dat raden en staten niet allen aangesproken worden op controlerende en faciliterende (budgetrecht) rol, maar ook op kaderstellende rollen. Wil laatste rol ook in agenda terugzien.	*vervolg.*
	9. Vindt periode wensen en opvattingen te kort voor zo'n belangrijk onderwerp, ziet 7 à 8 weken als fractie van de tijd voor ontwikkeling concept Agenda. Dringt aan op meer ruimte in de planning in het vervolg.	Zie punt 2 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
19. Gemeente Zaanstad (brief burgemeester Hamming aan de raad)		
	1. "Het college vraagt in het vervolg aandacht voor een helder proces rondom MRA-documenten. Graag zien wij ook duidelijkheid rondom de governance/organisatie van de MRA alvorens het met elkaar te hebben over de inhoudelijke MRA-Agenda 2.0. Namens u zal het college bij de MRA een voorbehoud maken bij de definitieve MRA Agenda 2.0, omdat wij graag nog met elkaar in gesprek gaan over de MRA Evaluatie."	Zie punt 1 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*

Deelregio Zuid-Kennemerland

	Strekking reactie	Beantwoording
20. Gemeente Bloemendaal		
	1. Waardeert concept, mooi document dat richting geeft aan samenwerking.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.
	2. Vindt het belangrijk dat het behouden en versterken van het landschap is opgenomen in de agenda. Benadrukt uitdaging Bloemendaal om balans te vinden tussen toenemende recreatie en toerisme en behoud en versterking van het landschap.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	3. Mist concrete lijst van uitvoeringsgerichte acties. Jaarlijks werkplan met acties maakt aanpak minder concreet. Stelt voor meerjarige integrale actielijst vanuit mra-programma's op te stellen en deze te voorzien van meetbare resultaten en bestuurlijk trekkerschappen. Monitoring via stoplichtenrapportage.	Zie punt 4 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
21. Gemeente Haarlem		
	1. Veel waardering voor concept-Agenda, wel enkele punten ter verbetering	Wordt ter kennisgeving aangenomen.
	2. Mist bij klimaatadaptatie concrete doorvertaling naar de uitvoering bij de onderwerpen economie en mobiliteit om de opgave minder vrijblijvend te maken.	Tekst is aangepast, waarbij opgave klimaatadaptatie sterker terugkomt, ook onder opdracht 1 en 3.
	3. Roept op tot opstellen meerjarige integrale actielijst vanuit de MRA-programma's en deze te voorzien van meetbare resultaten en trekkerschappen. Actielijst monitoren met stoplichtenrapportage.	Zie punt 4 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	4. Vindt vertaling thema inclusiviteit naar bespreekpunten en uitvoeringslijnen ontbreken en benoemt dat daarmee kans dat voor dit thema acties worden geformuleerd kleiner. Bv afspraken over een evenwichtige spreiding van betaalbare woningen, programma voor voldoende beschikbaarheid van werk voor de onderkant van de arbeidsmarkt, match beschikbaarheid en bereikbaarheid van werk, maatregelen tegen vervoersarmoede en betaalbare energietransitie voor iedereen.	De uitvoeringslijnen worden uitgewerkt in jaarplannen, waarbij ook aangegeven moet worden welke bijdrage ze leveren aan de bestuurlijke opdracht en de overkoepelende ambitie van de MRA Agenda (internationale topregio met hoge leefkwaliteit door te werken aan een toekomstbestendige en evenwichtige metropool). Wordt verder ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	5. Haarlem draagt graag bij aan Programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid, MIRT en andere programma's van platform Mobiliteit. Hoort graag welke rol zij kan spelen in strategie en uitvoering van dit thema, mede ihkv de MRA evaluatie.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, specifiek de betrokkenen bij de uitwerking van de governance aanbevelingen.
	6. Mist behoud en versterking van biodiversiteit en natuurwaarden als uitgangspunt en het stimuleren van kringlooplandbouw.	Tekst is aangescherpt, versterken biodiversiteit is onderdeel landschappelijke opgaven en kringlooplandbouw komt in de definitieve MRA Agenda terug bij zowel opdracht 1 als 2 .
	7. Wil aandacht voor aanleg en onderhoud infrastructuur hoofdfietsroutes onder alle weersomstandigheden om gebruik fiets te stimuleren.	Zie punt 8 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	8. Mist ambitie om actief te zorgen voor een groeiend aandeel duurzame mobiliteit	Groei van het aandeel van duurzame vormen van mobiliteit (openbaar vervoer en fiets) is een van de beoogde effecten van de inzet op opdracht 3, uitvoeringslijn 1, 2 en 3 moeten daaraan bijdragen.
	9. Wil dat energietransitie alleen gebeurt met behulp van schone energie, dus geen gebruik houtige biomassa	Zie punt 8 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	10. Mist in deelregio beschrijving constatering dat de bereikbaarheid van de rest van de MRA vanuit de regio	In overleg met de contactpersoon voor deelregio Zuid-Kennemerland is

	(en vice versa) een knelpunt is voor behoud en versterking van de positieve kenmerken van de regio.	de deelregiobeschrijving aangescherpt.
	11. Aangenomen motie bij bespreking in raad: College wordt verzocht zich in te zetten voor lightrailverbinding langs de A9; benodigde vervolgonderzoek afronden in 2020, lobby-document opstellen met belang en toegevoegde waarde verbinding, werken aan brede coalitie voor realisatie.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
22. Gemeente Heemstede		
	1. Eigen focus Heemstede: • Landschappelijke kwaliteit/cultuurhistorie: o inzetten op een goed netwerk aan wandel- en (snel)fietsroutes o balans tussen recreatieve en toeristische ontwikkeling en behoud natuurwaarden Binnenduinrand • Mobiliteit: o behoud Heemstede-Aerdenhout als intercitystation en ontwikkeling tot ov-knooppunt o omlegging N201 als auto- snelbus- en snelfietsverbinding • Wonen: o regionale samenwerking tbv knelpunten woningbouw en mobiliteit o woningbouw en mobiliteit gaan samen o woningbouw is gericht op starters, ouderen bij voorkeur in middensegment om zo doorstroom te bevorderen, en op alternatieve woonvormen • Duurzaamheid: o stimuleren en verlagen energieverbruik is eerste stap o ihkv de regionale energie strategie (RES) moet de regio een realistisch bod uitbrengen o met regio inzetten op innovatie op het gebied van warmte, gezien beperkte mogelijkheden elektriciteit op te wekken • Werken: o behoud diversiteit bedrijvigheid, geen grootschalige bedrijvigheid; in Heemsteden moeten wonen en werken gecombineerd kunnen worden.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	2. Raad benadrukt dat groen, natuur en ruimte voor rust(recreatie)gebied even belangrijk zijn als woon- en werkfuncties. Heemstede vervult voor MRA functie als toegangspoort tot natuurgebieden binnen de Binnenduinrand en van groene, duurzame, historische en recreatieve oase. Verwijzing naar motie welke oproept de Heemsteedse functie als 'groene oase' keer op keer te onderstrepen, te hanteren en te verdedigen.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	3. College waardeert concept; goed resultaat om van complex geheel aan opgaven helder verhaal te maken met prettige vormgeving. Ziet dat eerdere opmerkingen regio over landschap, wonen en klimaatadaptatie zijn verwerkt in concept.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.
	4. Mist concrete lijst van uitvoeringsgerichte acties. Jaarlijks werkplan met acties maakt aanpak minder robuust en consistent. Stelt voor meerjarige integrale actielijst van mra-programma's op te stellen en deze te voorzien van meetbare resultaten en bestuurlijk trekkerschappen. Monitoring via stoplichtenrapportage.	Zie punt 4 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	5. Vindt vertaling thema inclusiviteit naar bespreekpunten en uitvoeringslijnen ontbreken en benoemt dat daarmee kans dat voor dit thema acties worden geformuleerd kleiner. Bv afspraken over een	De uitvoeringslijnen worden uitgewerkt in jaarplannen, waarbij ook aangegeven moet worden welke bijdrage ze leveren aan de bestuurlijke

	evenwichtige spreiding van betaalbare woningen, programma voor voldoende beschikbaarheid van werk voor de onderkant van de arbeidsmarkt, match beschikbaarheid en bereikbaarheid van werk, maatregelen tegen vervoersarmoede en betaalbare energietransitie voor iedereen.	opdracht en de overkoepelende ambitie van de MRA Agenda (internationale topregio met hoge leefkwaliteit door te werken aan een toekomstbestendige en evenwichtige metropool). Wordt verder ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
23. Gemeente Zandvoort		
	1. Veel waardering, samenhangend verhaal. 2 punten.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.
	2. Mist concrete lijst van uitvoeringsgerichte acties. Jaarlijks werkplan met acties maakt aanpak minder robuust en consistent. Stelt voor meerjarige integrale actielijst vanuit mra-programma's op te stellen en deze te voorzien van meetbare resultaten en bestuurlijk trekkerschappen. Monitoring via stoplichtenrapportage. Benadrukt belang raadsleden en bevolking te informeren over wat deelnemers in de MRA doen en bereiken.	Zie punt 4 van de oplegnotitie *Reacties op concept-agenda en vervolg.*
	3. Zandvoort draagt graag bij aan Programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid, MIRT en andere programma's van platform Mobiliteit. Hoort graag welke rol zij kan spelen in strategie en uitvoering van dit thema, mede ihkv de MRA evaluatie. Zandvoort is voorstander van verbreden platform mobiliteit en opschalen vervoerregio naar MRA niveau.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, specifiek de betrokkenen bij de uitwerking van de governance aanbevelingen.
	4. Benoemt dat het dringend gewenst is in 2020 een onafhankelijk onderzoek te starten naar knelpunten in de Oost-West (weg)verbindingen alsmede het functioneren van het gehele mobiliteitssysteem in Zuid-Kennemerland te monitoren in zowel de regio als - in het bijzonder- de bereikbaarheid van de kust. Doel, een integrale aanpak en prioriteitsstelling voor het oplossen van de geconstateerde knelpunten in de bereikbaarheid van de regio met alle modaliteiten zowel voor de dagelijkse woon-werkpendel als voor de (toeristische) bereikbaarheid van de kust.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.

metropool
regioamsterdam

Ontvangen reacties externen

1. Waternet (Peter Smit, lid DB waterschap Amstel, Gooi en Vecht, mede-bestuurlijk trekker programma MRA Klimaatbestendig)		
	1. Klimaatadaptatie staat terecht benoemd als urgente opgave en is onderdeel van 1 van de 2 leidende principes (toekomstbestendige metropool). Urgentie zou echter nadrukkelijker aandacht moeten krijgen, door: • Als onderbouwing van de urgente opgave op te nemen dat investeringen in mobiliteit, wonen en werken teniet gedaan worden als deze worden getroffen worden door extreme weersomstandigheden en overstromingen • Klimaatbestendigheid concreet door te vertalen in de uitvoeringslijnen. Deze doorvertaling is enigszins uitgewerkt in het onderwerp woningbouw, maar mist bij economie en mobiliteit. Hierbij gaat het vooral om de klimaatbestendigheid van vitale en kwetsbare functies, zoals wegen, nutsvoorzieningen en ziekenhuizen. 2. Denken graag mee, bijvoorbeeld in de vorm van concrete tekstvoorstellen.	Tekst is aangepast, waarbij opgave klimaatadaptatie sterker terugkomt, ook onder opdracht 1 en 3.
2. Amsterdam Economic Board (Nina Tellegen, directeur)		
	1. Herkent de 4 opdrachten, veel raakvlakken tussen agenda en Board uitdagingen Mobiliteit, Energie, Circulair en Talent.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	2. Analyseert graag welke rol Board in de uitvoering van MRA-programma's kan nemen. Wil elkaars krachten daarbij optimaal inzetten: • kracht MRA: lokale kennis, democratische legitimiteit, gezamenlijke kracht • kracht Board: flexibiliteit en vooruitstrevend triple helix netwerk	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering, specifiek aan betrokkenen bij de uitwerking van de governance-aanbevelingen.
	3. Denkt graag mee hoe innovatie (nieuwe technologie, AI en Data) in te zetten voor MRA-programma's	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	4. Ziet belang van gezamenlijke marktkracht van MRA-partijen, bijv rondom inkopen. Gaat graag in gesprek hoe deze niet alleen in te zetten voor circulaire economie, maar ook bijv rondom logistiek en energie.	
	5. Ziet uit naar Invest-MRA en bereidt zich voor om met Invest-MRA samen te werken.	
	6. Blij met aandacht voor energie-infrastructuur, zorgen hierover worden geuit in Boardvergaderingen. betrouwbare energie-infra is belangrijke voorwaarde voor florerende economie. Board werkt aan innovatie en besparing in ICT van dataverkeer tbv reductie CO2-uitstoot en belasting stroomnet.	
	7. Ook de Uitdagingen Digitaal en Gezondheid en programma's TechConnect en Amsterdam Smart City blijft Board rekenen op enthousiaste bijdrage MRA of individuele overheden.	
	8. Inz spreiding economische activiteiten verwijst Board naar het advies 'een gedistribueerd perspectief' van de International Advisory Board (onderdeel Amsterdam Ecnomic Board).	
	9. Board wil haar agendazettende rol versterken, nodigt MRA uit urgente en vaak schurende thema's in te brengen voor gesprek met bedrijven, kennisinstellingen en overheden. Board zet daarbij Boardscenario's, FutureLabs, trendanalyse, internationale blik en kennisportaal Insights in.	
	10. Rekent op 4 overheidsleden van de Board om relatie tussen Board en de MRA-overheden vorm te geven.	

3. ORAM		
	1. Ziet het belang van regionale samenwerking en is voorstander verregaande samenwerking om uitdagingen groei MRA op thema's ruimte, woningbouw, mobiliteit en economie aan te kunnen.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	2. Samenwerking moet meer zijn dan som der delen, eigenaarschap en slagkracht zijn cruciaal om doorbraken te creëren die nodig zijn.	
	3. Blij met ambitieuze samenwerking, maar veel acties in agenda zijn gericht op ontwikkeling van visie of strategie, ORAM zou graag meer daadkracht zien. Bovendien zouden visies en strategieën moeten fungeren als leidraad voor gemeentelijk beleid.	
	4. Vraagt daarnaast aandacht voor een slagvaardig MRA Bureau met mandaat om te zorgen voor slagkracht.	
	5. Samenbindende visie op regio en samenwerking lijkt goed initiatief. Juicht toe dat meer verbindingen met niet-overheidspartners (waaronder bedrijfsleven) worden gelegd, maar dat gaat verder dan alleen via de Amsterdam Economic Board. Juist ondernemersverenigingen, waarbij vele bedrijven in Amsterdam en MRA zijn aangesloten, zijn in staat om zaken in beweging te brengen.	
	6. Ziet rol voor MRA in verlichten ruimtedruk op Amsterdam, in lijn met conclusie bedrijventerreinenstrategie Amsterdam en rapport ORAM 'werken aan een nieuw Amsterdam'. Amsterdam heeft binnen gemeentegrenzen niet meer genoeg ruimte om plekken om te werken te accommoderen. Amsterdam moet een schaalsprong maken van stad naar metropool. Schaalsprong geldt ook voor mobiliteitsoplossingen van gemeentelijke naar regionale schaal; een nieuw systeem waarbij regionale verbindingen tussen Amsterdam en de metropoolregio drastisch verbeteren,	
4. Regio Alkmaar		
	1. Agenda beschrijft dat MRA is geen eiland is, maar in verbinding met omringende regio's waardoor ontwikkelingen daar effect kunnen hebben op de MRA en andersom.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	2. Ziet kansen elkaar te versterken met aanpak van in agenda geschetste opgaven. Werkt nu al samen op vlak wonen, mobiliteit (OV-Toekomstbeeld), toerisme, Taskforce 5G. Ziet zichzelf graag terug in nieuwe agenda als onderdeel van de oplossing, als partner in behalen van de doelstellingen voor de regio.	
	3. Focusagenda Regio Alkmaar 2019-2022 • Regio (bijna 300.000 inwoners) bestaat uit 7 gemeenten: Alkmaar, Bergen, Castricum, Heerhugowaard, Heiloo, Langedijk en Uitgeest. Scharnierpunt MRA en Noord-Holland-Noord. • Verstevigde regiosamenwerking met focus op 3 thema's: bereikbaarheid, wonen en energie-innovatie. Biedt ook kansen voor de MRA.	
	4. Uit de wil om samen te werken vanuit zelfbewuste, vitale en dynamische regio. Roept op om gesprek over gezamenlijke plannen.	
5. Regio West-Friesland		
	1. Regio West-Friesland (7 gemeenten) maakt als satelliet-regio deel uit van het daily urban system dat de MRA complementeert (forensen, goederen, diensten). Trend van digitalisering en globalisering vereist adaptief handelen en nog meer samenwerken tussen regio's en gemeenten. Wil graag in gesprek over hoe regio West-Friesland kan bijdragen aan de uitdagingen waar de MRA voor staat.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.
	2. Kwaliteiten West-Friesland: Ligging aan Markermeer en IJsselmeer, vitale agrarische sector, historische	

	steden, aantrekkelijke landschappen, sterke ondernemersgeest en zeer goed arbeidsethos. Breed scala bedrijvigheid, uitgebreid recreatief en toeristisch aanbod. Met ov 30 minuten van Amsterdam Centraal. Woonklimaat en toeristische potentie worden komende jaren versterkt door aanleg grootste stadsstrand van Nederland in Hoorn. Ambitie: uitgroeien tot een van de aantrekkelijkste regio's van Nederland.	
	3. Pact 7.1: 7 gemeenten, 1 geluid; samen met triple helix. Inzet op economische, sociale en ruimtelijke structuurversterking. Ruimte en flexibiliteit voor ondernemerschap, nieuwe economie en innovatie. Versterken agribusiness, maakindustrie en mkb en aanbieden passend onderwijs. Meer benutten recreatieve potentie kust en steden en rijke cultuurhistorie. Bieden van extra onderscheidende woonmilieus voor alle doelgroepen. Vormgeven aan de energietransitie.	
	4. Regio's buiten MRA spelen niet te onderschatten rol voor agglomeratiekracht en concurrentiepositie MRA. Biedt mogelijkheden om (economische) functies efficiënt aan elkaar te knopen. Concrete voorbeelden om het netwerk te versterken (als 2e ring om Amsterdam, incl ov): • Versterken corridor A7 • Hoornse Lijn • Verdubbeling Houtribdijk Ook met woningbouw kan de regio een bijdrage leveren aan de uitdaging van de MRA; 16.000 woningen waarvan belangrijk deel binnenstedelijk en bij ov-knooppunten.	
	5. Wil graag structureel in gesprek, zowel ambtelijk als bestuurlijk, over verder versterken gezamenlijke agglomeratiekracht.	
6. Veiligheidsregio (Ron Beij)		
	1. De Veiligheidsregio's zijn overheidsinstanties waarvan het bestuur gevormd wordt door de burgemeesters van de betrokken gemeentes. 2. Valt op dat de Veiligheidsregio nergens wordt genoemd, terwijl fysieke veiligheid zeker een rol speelt bij de energietransitie, klimaatadaptatie, circulariteit, verstedelijking en mobiliteit. Thema's die nadrukkelijk aan de orde zijn binnen de MRA. 3. Graag willen wij betrokken worden bij het netwerk en de discussies binnen de MRA zodat Fysieke Veiligheid een plaats kan krijgen bij de bespreking van de genoemde thema's.	Wordt ter kennisgeving aangenomen en gedeeld met betrokkenen bij de uitvoering.

Metropoolregio Amsterdam
Internationale topregio met hoge leefkwaliteit

metropool regioamsterdam

Agenda voor een toekomstbestendige en evenwichtige metropool

2020-2024

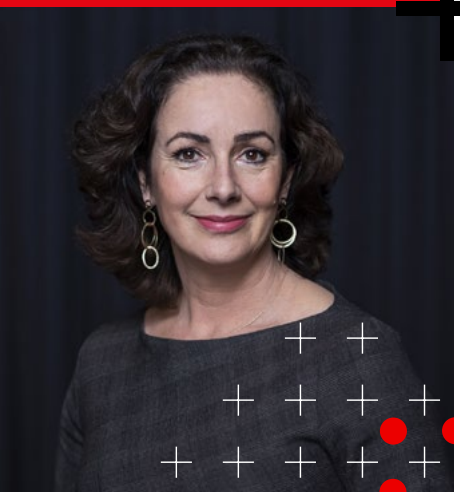
Verantwoording

De MRA Agenda is opgesteld in opdracht van de Agendacommissie van de MRA en is in een interactief proces met bestuurders, raden en Staten tot stand gekomen.

Na het startschot bij het MRA Congres van oktober 2018 zijn bij de bestuurlijke platforms en in de deelregio's signalen opgehaald over de wensen en verwachtingen ten aanzien van de nieuwe agenda. Een belangrijke stap daarbij was de Discussienotitie: op weg naar de MRA Agenda 2.0, die in het voorjaar van 2019 uiteindelijk in totaal met zo'n driehonderd raads- en Statenleden en bestuurders is besproken. Ook door derden is op de discussienotitie gereageerd, zoals door de Amsterdam Economic Board en door ORAM, de koepelorganisatie van bedrijven- en ondernemersverenigingen in de regio Amsterdam.

De rijke oogst die dit heeft opgeleverd, is vertaald naar een concept-agenda. In het najaar van 2019 is deze, na een ronde in de platforms, ter reactie voorgelegd aan de raden en Staten van de MRA-overheden. Ook in deze ronde zijn reacties van derden ontvangen, waaronder van de aangrenzende regio's West-Friesland en de regio Alkmaar.

Het resultaat van al deze betrokkenheid en inbreng is de MRA Agenda 2020-2024: een gezamenlijke agenda met vraagstukken en opdrachten die de MRA-samenwerking de komende periode inhoud geven.

Voorwoord

Vier jaar geleden is de eerste MRA-agenda gepresenteerd. Door de crises stonden huizen onder water, waren de budgetten geslonken en hadden mensen hun baan verloren. De eerste agenda richtte zich daarom op het versterken van de economische positie van de regio. We wilden bij de top vijf regio's van Europa horen.

Vier jaar later zien we dat de wereld is veranderd. De groei is harder gegaan dan verwacht. Traditionele parameters laten een ongekend succes zien. Het gemiddeld inkomen, het aantal toeristen en de bouwproductie zijn nog nooit zo hoog geweest. Aan de andere kant zijn we ons steeds meer bewust van de keerzijde van succes. Stijgende huizenprijzen zorgen ervoor dat wonen in de stad van je keuze geen automatisme meer is, het idyllische cafeetje aan de haven is inmiddels ook in het buitenland bekend en files en overvolle metrostellen zijn eerder regel dan uitzondering.

Bovendien komen we er steeds meer achter dat de wijze van ons bestaan de planeet uitput en ons fragiele evenwicht met de natuur verstoort. Dit zorgt voor nieuwe uitdagingen. We zullen ons moeten wapenen tegen klimaatverandering. Een warme zomer is niet alleen iets om naar uit te zien, maar ook reden tot zorg. Waar we altijd land op water wonnen, zullen we serieus moeten nadenken over hoe we land weer water kunnen laten zijn. Ook moeten we kijken naar het verkleinen van onze voetafdruk. Onze voorgangers bouwden ooit meer dan duizend molens in de Zaanstreek alleen, onze generatie zal hetzelfde moeten doen. Niet van hout, maar van metaal.

Om deze, soms nieuwe, uitdagingen het hoofd te bieden, hebben we gezamenlijk een nieuwe strategische agenda voor de komende vier jaar geformuleerd. In de agenda wordt welvaart niet meer uitgedrukt in banen en inkomen alleen, maar ook in toekomstbestendigheid en kwaliteit van leven. We proberen de lastige onderwerpen beet te pakken, wetend dat we het hier niet direct over eens zijn. Maar een regio met zo veel bruggen, herbergt ook goede bruggenbouwers. We weten namelijk dat het succes van de ene gemeente ook het succes van de andere is. Inwoners houden zich immers niet aan grenzen.

Bruggen alleen zijn niet genoeg. Nieuwe uitdagingen vragen nieuwe oplossingen. Deze nieuwe agenda 2020-2024 legt niet alleen de bestaande plannen vast, ze is ook de bezegeling van de gezamenlijke zoektocht naar oplossingen. Samen werken we aan een toekomstbestendige en evenwichtige metropoolregio.

Femke Halsema
Voorzitter van de Metropoolregio Amsterdam (MRA)

februari 2020

Inhoudsopgave

1 De basis voor samenwerking 5

- De Metropoolregio Amsterdam
- We staan voor urgente, grote en complexe opgaven
- Samen bepalen we de toekomst
- De MRA verbindt en versterkt
- Ambitieuze samenwerking
- Democratische legitimiteit

2 Werken aan de Metroppolregio Amsterdam 10

- Twee leidende principes: toekomstbestendige metropool en evenwichtige metropool
- Vier bestuurlijke opdrachten
- Opdracht 0: De samenwerking verder versterken
- Opdracht 1: Werk maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone MRA-economie
- Opdracht 2: Bouwen voor de woningbehoefte en met groei de leefkwaliteit van het geheel versterken
- Opdracht 3: Vaart maken met het metropolitaan mobiliteitssysteem
- Overzicht opdrachten en uitvoeringslijnen

3 Werkwijze MRA Agenda 33

Interview: Commissarissen van de Koning in de MRA 36

4 Over de MRA en de 7 deelregio's 38

Bijlage: De MRA en de Sustainable Development Goals 48

Colofon 49

1 De basis voor samenwerking

De Metropoolregio Amsterdam

In het dagelijks leven houd je geen rekening met gemeentegrenzen. Je woont bijvoorbeeld in Amstelveen, werkt in de binnenstad van Amsterdam, fietst in het weekend langs de Amstel naar Uithoorn, voetbalt zondag uit tegen Almere City, gaat in de zomer naar Wijk aan Zee en bezoekt je familie in Purmerend. En als je in het buitenland met vakantie bent en mensen vragen waar je in Nederland woont, dan zal je al snel de naam Amsterdam gebruiken.

Rondom Amsterdam ontwikkelt zich een metropool van formaat, die zich uitstrekt van Zandvoort tot Lelystad, van Heemskerk tot Hilversum en van Beemster tot Haarlemmermeer. Een regio met zowel grootstedelijke als suburbane en dorpse karakteristieken. Die een hoge leefkwaliteit biedt met een rijk palet aan woonmilieus, een aantrekkelijk stedelijk voorzieningenaanbod en volop recreatiemogelijkheden in het gevarieerde buitengebied dat overal nabij is. Een stedelijke regio die functioneert als één grote stad met 2,5 miljoen inwoners, 300.000 bedrijven en 1,5 miljoen banen. Een regio die een van de economische groeimotoren en belangrijkste sociale knooppunten van Nederland is en die meedoet in de internationale top.

De MRA heeft een sterke band met de direct omliggende regio's. Daar wonen mensen die in de MRA werken, er zijn bedrijven gevestigd die producten en diensten leveren aan inwoners en bedrijven in de MRA en op het gebied van vrije tijd is er ook veel onderling verkeer. In economisch opzicht is de uitwisseling met de regio Utrecht, regio Eindhoven en de regio Rotterdam-Den Haag van groot belang. Een regio die meedoet in de internationale top is natuurlijk ook sterk verbonden met de rest van de wereld. Schiphol en de haven spelen daar een rol in, maar belangrijker nog zijn de inwoners van de MRA. Met een bevolking met meer dan 180 nationaliteiten en sterke internationale oriëntatie is de andere kant van de wereld nooit ver weg.

De verbondenheid van de regio is niet nieuw

Wie rond 1650 de Zaanstreek bezocht, zag een landschap van honderden molens, ontstaan doordat steden als Amsterdam en Edam machinaal houtzagen tegenhielden. Een inwoner van het Gooi was al even bekend met Amsterdam: rijke regenten als Cornelis Tromp bouwden hier hun buitens en in het gebied verschenen overal vaarten als gevolg van de zandwinning voor de Amsterdamse stadsuitbreiding. Achterkleinkinderen van deze generatie zagen de verbindingen tussen de verschillende gemeenten letterlijk versterkt worden. In de 19e eeuw verbindt de eerste spoorlijn van Nederland Amsterdam en Haarlem. Ook hoeven schepen uit Amsterdam niet meer helemaal langs Den Helder. Zij varen nu langs Velsen en IJmuiden door het Noordzeekanaal. Naast nieuw water, werd overal in de regio nieuw land aangelegd om daarmee ruimte te bieden aan een groeiende bevolking en aan de groei van landbouw en industrie; eerst de Beemster, later de Haarlemmermeerpolder en meer recent de Flevopolder.

Ook de regionale samenwerking kent een lange geschiedenis. Al zeker sinds de 17e eeuw werken de overheden in het gebied met elkaar samen aan vraagstukken die de gemeente- of provinciegrens overstijgen. Sinds de jaren '90 van de 20e eeuw gebeurt dat onder de vlag van de Metropoolregio Amsterdam.

We staan voor urgente, grote en complexe opgaven

De metropoolregio omspant het *daily urban system* van Amsterdam, ruwweg het gebied waarbinnen het meeste dagelijkse woon-werkverkeer plaatsvindt. Binnen dit gebied zijn er op allerlei terreinen – bereikbaarheid, arbeidsmarkt, woningmarkt – onderlinge afhankelijkheden. Wat de ene gemeente doet, heeft invloed op de andere.

Het internationale succes van de stad Amsterdam – die tegenwoordig steevast hoog op de lijstjes van 'global cities' prijkt – zorgt voor groei van werkgelegenheid waar de hele regio van profiteert. Tegelijkertijd versterkt dit succes een aantal grote en complexe opgaven waar de metropoolregio voor staat. De woningmarkt staat onder hoogspanning, de tekorten op de arbeidsmarkt lopen op, op diverse plekken zorgt toerisme voor overlast en verminderde leefbaarheid, het mobiliteitssysteem heeft haar grenzen bereikt en de sociaaleconomische verschillen binnen de regio groeien. Daarbovenop komen nog de transitieopgaven, die net zo urgent, complex en omvangrijk zijn.

De bevolking van de MRA groeide de afgelopen jaren met 20.000 tot 25.000 inwoners per jaar, waarbij het grootste deel voor rekening van Amsterdam kwam. De druk op de Amsterdamse woningmarkt beïnvloedt de regionale woningmarkt en leidt tot verdringingseffecten die ook elders in de regio voelbaar zijn. Er is een proces van uitsortering gaande, waarbij in sommige gebieden sprake is van een hoge concentratie van kwetsbare huishoudens en weinig verbinding met de regionale dynamiek. De groei van werkgelegenheid concentreert zich ook in Amsterdam en draagt

bij aan een groeiend aantal verkeersbewegingen van en naar Amsterdam. Zodanig, dat grote knelpunten in de regionale bereikbaarheid ontstaan. In diverse gebieden neemt de druk op stedelijk groen en waardevolle landschappen met bevolkingsgroei en woningbouw toe. En het fenomeen 'overtoerisme' wordt met 25 miljoen overnachtingen per jaar op steeds meer plekken in de regio voelbaar. De geschetste ontwikkelingen bedreigen de hoge leefkwaliteit van de regio en daarmee uiteindelijk ook de internationale concurrentiepositie. De ontwikkelingen vragen op meerdere facetten een soort schaalsprong, om meer spreiding van dynamiek en om meer integratie van de regio als geheel.

Daarbij komt dat klimaatverandering, met het vaker voorkomen van extreem weer en de sneller dan voorspelde stijging van de zeespiegel, steeds tastbaarder wordt. De eerder geformuleerde ambitie van de MRA-samenwerking om te werken aan de Metropoolregio Amsterdam als duurzame hotspot waar nationale ambities worden geconcretiseerd, wordt steeds minder vrijblijvend. We moeten nu forse stappen zetten om de energietransitie, de circulaire economie en klimaatadaptatie waar te maken. Alleen dan is een klimaatneutraal en klimaatbestendig Nederland met een volledig circulaire economie in 2050 een reëel perspectief.

Tot slot vormen technologische innovaties en digitalisering een uitdaging. Om het economisch succes te bestendigen, moet de regio op dit vlak koploper zijn. Ondanks de goede uitgangspositie van de regio, staat het succes onder druk. De regio zal werk moeten maken van een toekomstbestendige arbeidsmarkt, waarin werkenden snel nieuwe kennis en vaardigheden kunnen ontwikkelen. Tegelijkertijd brengen technologische innovaties een grote mate van onzekerheid met zich mee en vraagt dit wendbaarheid en flexibiliteit van overheidsbeleid.

De Metropoolregio Amsterdam gedijt in een internationale dynamiek. De bevolkingsgroei wordt momenteel veroorzaakt door buitenlandse migratie. De economie draait op de internationale positie van de regio, die in belangrijke mate wordt bepaald door de mainports Schiphol, de haven en het digitale knooppunt AMS-IX. Hoe het met de regio gaat, is zodoende in grote mate afhankelijk van nationaal beleid ten aanzien van immigratie en buitenlandse handel. Daar kunnen we als regio nog enige invloed op uitoefenen. Niet beïnvloedbaar zijn (plotselinge) veranderingen in de geopolitieke context en economische conjunctuur. Gezien recente ontwikkelingen zijn dergelijke veranderingen een reëel scenario waar we rekening mee moeten houden.

Samen bepalen we de toekomst

Veel uitdagingen waar de Metropoolregio Amsterdam voor staat, vragen om een regionale aanpak. Alleen samen kunnen we ze het hoofd bieden. De complexiteit van de uitdagingen is groot en de reikwijdte van de uitdagingen is regionaal. Zo functioneren woning- en arbeidsmarkt regionaal. Binnen de regio is sprake van onderlinge afhankelijkheid en verwevenheid. Onze geschiedenis leert dat het succes van de regio altijd een samenspel van meerdere kernen is geweest. Ook nu heeft het internationale succes van Amsterdam haar weerslag op de regio en wordt de aantrekkingskracht van Amsterdam voor een groot deel bepaald door een goed functionerend omliggend gebied. De MRA

is meer dan de som der delen. Het succes van de regio wordt bepaald door de functionele, culturele én institutionele samenhang.

Zorgen voor een goed functionerende metropoolregio is zodoende een gedeelde verantwoordelijkheid. Een verantwoordelijkheid die niet licht is, gezien de opgaven waar we voor staan en het grote nationale belang van de Metropoolregio Amsterdam. Het is een van de economische groeimotoren en sociale knooppunten van Nederland. Hoe het de regio vergaat, is in grote mate bepalend voor de nationale welvaart.

De MRA-samenwerking is de regionale samenwerking tussen overheden, waar 32 gemeenten, de provincies Noord-Holland en Flevoland en de Vervoerregio Amsterdam aan deelnemen. Als overheden kunnen we met regionale samenwerking het verschil maken, maar we hebben daar wel anderen bij nodig. Samen met het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, sociale ondernemers en inwoners van de Metropoolregio Amsterdam bepalen we de toekomst van onze regio. Ook het Rijk en de waterschappen zijn onmisbare partners in het behalen van de doelstellingen voor de regio.

De MRA verbindt en versterkt

Met de MRA-samenwerking bundelen we de overheidskracht binnen de regio en zijn we samenwerkingspartner voor partijen op gemeentegrens-overstijgende onderwerpen die raken aan de internationale concurrentiepositie en leefkwaliteit van de regio. Daarbij zijn economische ontwikkeling, ruimtelijke ordening en mobiliteit voor de hand liggende onderwerpen, net als de met deze onderwerpen verweven thema's als wonen, landschap, energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie, toerisme, cultuur en voorzieningen.

Op deze thema's hebben gemeenten, provincies en de Vervoerregio wettelijke taken en verantwoordelijkheden. In MRA-verband werken we samen om de slagkracht van de afzonderlijke deelnemers te versterken. En waar diverse deelnemers specifieke expertise in huis hebben, benutten we die voor het geheel. Onze regionale samenwerking kan verscheidene functies vervullen.

Functie	Doel
Lobby	Beleid van andere partijen beïnvloeden
Analyse, visie en strategiebepaling	• Via onderzoek en monitoring, nieuwe opgaven en oplossingsmogelijkheden in beeld brengen • Gezamenlijke koers als basis voor lokaal/provinciaal beleid • Afspraken maken met partners* op basis van gedeelde agenda's
Netwerken, kennisuitwisseling en afstemming	• Partijen bijeenbrengen en verbindingen leggen • Kennisuitwisseling om op basis van vrijwilligheid gelijke koers in te zetten • Kennisuitwisseling met partners* t.b.v. vergroten efficiëntie MRA-samenwerking en afzonderlijke deelnemers
Incubator (financiering, investeringsfonds, *launching customer*)	• Gewenste ontwikkelingen aanjagen • Als afnemer van producten/diensten gewenste ontwikkelingen aanjagen
Uitvoering en realisatie	• Zorgen voor voldoende kennis en capaciteit voor ingewikkelde en bovenlokale opgaven • Met gezamenlijke marketing & acquisitie investeringen en/of specifieke doelgroepen aantrekken, mogelijkheid om brede palet van de MRA onder de aandacht te brengen • Aanpak ontwikkelen als basis voor lokaal beleid/uitvoering

** partners zijn andere overheden – zoals het Rijk, waterschappen of andere stedelijke regio's – bedrijfsleven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, etc.*

Ambitieuze samenwerking

Als deelnemers van de MRA-samenwerking zien we het belang in van ambitieuze regionale samenwerking, een samenwerking die meer is dan een optelsom van lokale belangen. De huidige uitdagingen vragen op diverse onderwerpen een heldere *gezamenlijke* koers. Tegelijkertijd gaan de vraagstukken waar de MRA voor staat niet alleen over ruimteclaims en geld, maar ook over waarden. Over de invulling en vertaling van deze waarden naar de regionale en lokale praktijk zal er altijd sprake zijn van verschillende (politieke) inzichten. Iets wat in een regio met grote en kleinere gemeenten en verschillende lokale uitgangssituaties niet vreemd is. Gemeenten zullen hier speelruimte willen houden. De MRA Agenda biedt de basis om ook de moeilijke gesprekken met elkaar te voeren. Bij tegengestelde belangen benutten we de MRA-samenwerking als platform om met elkaar in gesprek te gaan. Een gesprek waarbij oog is voor elkaars positie en ruimte voor verschillende belangen. Met bestuurlijk lef en samenspel zullen we moeten komen met gedragen oplossingen voor onze opgaven. Soms kan er sprake zijn van enkele deelnemers die op een bepaald onderwerp het initiatief nemen, waarbij andere niet meedoen of later aansluiten. Dat zal dan wel uitkomst zijn van een gezamenlijk gesprek.

Ook in de samenwerking met partners als het Rijk, waterschappen, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties willen we een stap voorwaarts zetten. Met de agenda wordt ingezet op gezamenlijk optrekken met partners waar mogelijk, aangezien dit de slagkracht vergroot. Dit uit zich erin dat activiteiten die de we als MRA ondernemen in veel gevallen samenwerkingen met partners zijn. Zo kan een activiteit een coproductie zijn, kan de MRA opdrachtgever zijn of participeert de MRA in een brede coalitie. De Amsterdam Economic Board speelt hierbij, als verbinder tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden, een belangrijke rol.

Veel van de opgaven waar de regio voor staat zijn niet alleen van toepassing op de Metropoolregio Amsterdam, maar ook op andere stedelijke regio's. Bovendien is de MRA geen eiland en staan we in verbinding met de ons omringende regio's. Ontwikkelingen die daar spelen, kunnen ook effect hebben op onze regio en andersom. Daarom kan samenwerking met de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH), Brainport en Metropoolregio Eindhoven, U10 (regio Utrecht) en zelfs internationale uitwisseling tussen de MRA en andere stedelijke regio's relevant zijn.

Democratische legitimiteit

De MRA-samenwerking is een bestuurlijke samenwerking. Dat betekent dat gezamenlijke inspanning plaatsvindt op basis van bestuurlijke instemming van de afzonderlijke deelnemers. Deze bestuurders krijgen kaders mee van en leggen verantwoording af aan hun gemeenteraad of Provinciale Staten. Uitwerking van MRA-afspraken naar gemeentelijk en provinciaal beleid is een eigen verantwoordelijkheid, waarbij raden en Staten hun eigen afweging maken. Op deze manier wordt de democratische legitimiteit van de samenwerking geborgd.

2 Werken aan de Metropoolregio Amsterdam

Met deze agenda werken we als overheden aan het versterken van de Metropoolregio Amsterdam als een internationale economische topregio met hoge leefkwaliteit. Dat doen we door te investeren in een toekomstbestendige en evenwichtige metropool.

Twee leidende principes

Net als in de eerste MRA Agenda richt onze samenwerking zich op het versterken van de internationale positie van de MRA als economische topregio met hoge leefkwaliteit. De MRA staat echter voor urgente, grote en complexe opgaven waardoor deze positie en de leefkwaliteit onder druk komen te staan, en daarmee het welvaarts- en welzijnsniveau van de mensen die hier wonen en werken. Om de opgaven met het oog op de langere termijn van een passend antwoord te voorzien, hanteren we twee leidende principes: de toekomstbestendige metropool en de evenwichtige metropool.

Toekomstbestendige metropool

Een regionale economie die op de langere termijn internationaal succesvol is, is een schone economie. Daarnaast vraagt het waarborgen van een veilige leefomgeving met hoge leefkwaliteit dat we ons wapenen tegen klimaatverandering en dat we het gebruik en de inrichting van onze leefomgeving verduurzamen. De nationale ambitie is om in 30 jaar klimaatneutraal, volledig circulair en klimaatbestendig te zijn. Op het lokale schaalniveau moeten deze ambities geconcretiseerd en gerealiseerd worden. De complexiteit en reikwijdte van de opgaven maken een regionale aanpak daarbij noodzakelijk. Zodoende speelt de MRA-samenwerking een cruciale rol.

Met de inzet van de MRA-samenwerking dragen we bij aan de omschakeling naar een circulaire economie, de energietransitie, klimaatadaptatie en biodiversiteit. In de activiteiten van de MRA zal dit betekenen dat we een omslag maken van duurzame dingen doen naar dingen duurzaam doen, dat we inzetten op innovatie en de juiste randvoorwaarden om de genoemde transities te versnellen – zowel in de ruimtelijke ordening als op het gebied van mobiliteit en economie – en dat we werken aan een arbeidsmarkt die in staat is de transitieopgaven te verwezenlijken. Bovendien zorgen we ervoor dat we tijdig en krachtig kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Toekomstbestendig zijn verlangt immers ook wendbaarheid en flexibiliteit.

Evenwichtige metropool

Een evenwichtige metropool is een regio zonder grote sociaaleconomische verschillen tussen gebieden, waar sprake is van kansengelijkheid en hoge leefkwaliteit. De relatieve sociaaleconomische gelijkheid en hoge leefkwaliteit zijn

belangrijke kwaliteiten van de Metropoolregio Amsterdam. Kwaliteiten waar het economisch succes van de regio bij gebaat is, maar ook kwaliteiten die onder druk staan. Vermogenden en hoogopgeleiden bewegen zich makkelijk in de samenleving, terwijl het voor mensen met lage (midden)inkomens en praktisch geschoolden moeilijker is geworden om werk en woning te vinden en in hun bestaan te voorzien. Aan de onderkant van de arbeidsmarkt is er voor veel mensen bovendien sprake van een onzeker toekomstperspectief. En dat terwijl we met de tekorten op de arbeidsmarkt iedereen nodig hebben. In de woningmarkt zijn verdringingseffecten te zien, op de arbeidsmarkt is sprake van concentratie van groei van werkgelegenheid. Met deze dynamiek worden de sociale en economische verschillen tussen gebieden binnen de MRA scherper en dreigt dit de kracht van regionale diversiteit te ondermijnen.

Met inzet op het gebied van ruimtelijke ordening, economie en mobiliteit kan de MRA bijdragen aan een evenwichtige metropoolregio. Door met oog voor de kwaliteiten en eigenheid van de verschillende gebieden te zorgen voor nabijheid van werk en voorzieningen, een goede mix van mensen (woningsegmenten) in de regio en binnen de deelregio's en beschikbaarheid van mobiliteit.

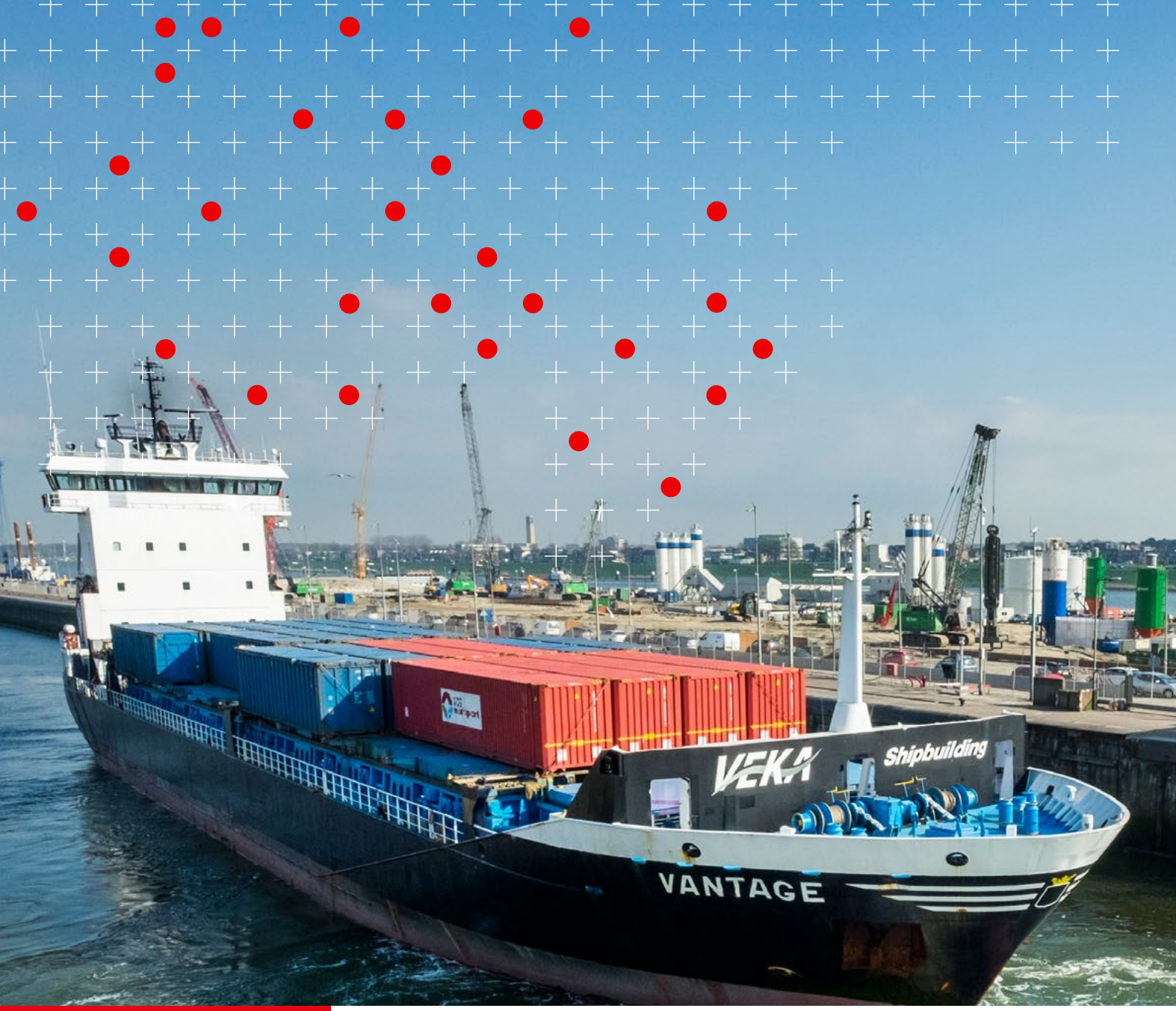

Vier bestuurlijke opdrachten

De overkoepelende ambitie van de MRA – werken aan een internationale economische topregio met hoge leefkwaliteit door te investeren in een toekomstbestendige en evenwichtige metropool – geeft richting aan de MRA-samenwerking en is vertaald naar vier bestuurlijke opdrachten. Met deze bestuurlijke opdrachten werken we aan de opgaven waar de regio voor staat. De opdrachten sturen de activiteiten van de MRA-samenwerking en zorgen voor samenhang. Zo bewaken opdrachten 1, 2 en 3 de samenhang binnen respectievelijk de thema's economie, ruimte en mobiliteit. De samenhang tussen deze thema's wordt bewaakt met opdracht 0 *De samenwerking verder versterken.*

Binnen elke opdracht is op basis van specifieke uitdagingen een ambitie geformuleerd en aangegeven wat daarvan het beoogd effect is. De ambitie is vervolgens uitgewerkt naar een beperkt aantal uitvoeringslijnen waarvan de doelen zijn omschreven. In de jaarlijkse werkplannen van de MRA worden de uitvoeringslijnen uitgewerkt in concrete acties, resultaten, (meerjaren)planning, organisatie en benodigde middelen. Daarbij wordt ook beschreven met welke specifieke samenwerkingspartners aan die acties wordt gewerkt.

De bestuurlijke opdrachten geven een helder kader voor de gezamenlijke inzet en bieden tegelijkertijd ruimte om jaarlijks bij te sturen.

Opdracht 0
De samenwerking verder versterken

Zorg – met een samenbindende visie op de regio – voor versterking van de samenwerking, op het vlak van de 'interne samenwerking' (MRA-deelnemers onderling), de samenwerking met niet-overheden (bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, etc.) en de samenwerking met 'Den Haag en Brussel' (lobby, bekostiging van investeringen, etc.).

Karakteristiek

De manier waarop we regionaal volgens het poldermodel samenwerken – en de rol van het maatschappelijk middenveld daarin – is internationaal bezien een kernkwaliteit. Dankzij de polycentrische opzet van de metropoolregio en onderlinge afhankelijkheden kent de samenwerking een lange geschiedenis. De basis voor de huidige samenwerking is in 2016 gelegd. De MRA beslaat een gebied van 32 gemeenten en de deelnemers zijn die gemeenten plus de twee betreffende provincies en de Vervoerregio Amsterdam. We werken samen op basis van de MRA Agenda en in de uitvoering werken we steeds vaker samen met het Rijk, de waterschappen en niet-overheidspartners in de regio. De samenwerking is uitgegroeid tot een waardevol regionaal netwerk, van waaruit tevens verbindingen worden gelegd met andere stedelijke regio's.

Wat is er aan de hand?

Toenemend belang de krachten te bundelen: Het afgelopen decennium kenmerkt zich door een brede beweging van decentralisatie van verantwoordelijkheden van het Rijk naar provincies en gemeenten. Van taken op het gebied van economie en ruimtelijke ordening tot decentralisaties in het sociaal domein. De verantwoordelijkheid voor de opgaven van de energietransitie, klimaatadaptatie en de omschakeling naar een circulaire economie ligt nu ook in belangrijke mate bij gemeenten en provincies. Deze opgaven overstijgen echter voor een groot deel gemeente- en provinciegrenzen. Bovendien vragen de transitieopgaven nieuwe expertise, waarbij met name kleinere organisaties moeite hebben de benodigde expertise op te bouwen.

Rijk-regiosamenwerking noodzakelijk: Het Rijk draagt mede de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van de regio. Zij richt zich op nationale belangen als versterking van de economie, een goed functionerende woningmarkt, de hoofdnetwerken van wegen, spoor en vaarwegen, de energie-infrastructuur, waterveiligheid en kwaliteit van water, bodem en lucht. Het Rijk is zodoende een belangrijke partner in de MRA-opgaven. Dit komt tot uiting in programma's, overleggen en subsidies. Belangrijke Rijk-regio-trajecten zijn Programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid, de Verstedelijkingstrategie MRA en de Woondeal.

Kansen samenwerking met andere regio's en EU: De opgaven en belangen van de stedelijke regio's kennen veel gemene delers, waardoor uitwisseling en gezamenlijk optrekken met andere stedelijke regio's zeer relevant is. Dat geldt zowel voor aangrenzende regio's als voor de andere grootstedelijke regio's van ons land. Via internationale uitwisseling kunnen we leren van oplossingen elders en de internationale positie van onze regio versterken. Als vierde bestuurslaag is de EU een belangrijke partner. Europees beleid raakt stedelijke regio's als de MRA en biedt kansen voor cofinanciering van innovatieve projecten op regionale schaal.

Cruciale rol niet-overheden: De ontwikkeling van de Metropoolregio Amsterdam is vooral het resultaat van de inzet van een veelheid aan partijen van buiten de overheid. Het succesvol identificeren en adresseren van strategische opgaven vraagt daarom ook betrokkenheid en inzet van belanghebbenden als bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en inwoners. In de werkzaamheden van de MRA zullen op zowel strategisch als uitvoerend niveau dan ook meer verbindingen met niet-overheidspartners moeten worden gelegd.

Belang van visie en adaptief bestuur: Overheidsbeleid kan een succesfactor van regionale ontwikkeling zijn. Voorwaarde is een alerte overheid die tijdig kansen signaleert, een visie heeft hoe daar slim op in te spelen, partijen uitdaagt en meebeweegt met de omstandigheden. Dergelijk adaptief bestuur vraagt om behendigheid, wendbaarheid en het vermogen draagvlak te creëren. Het vraagt ook een verbindende overheid met overtuigingskracht. Om regionale partners te mobiliseren, maar ook om te zorgen voor lokaal draagvlak als er scherpe keuzes moeten worden gemaakt.

Netwerksamenwerking: In de afgelopen jaren zijn meerdere onderzoeken en adviezen verschenen over hoe het best regionaal samen te werken.[1] Lichte en open vormen van samenwerking worden daarbij aangeprezen. Vormen die het mogelijk maken om per opgave, op het juiste schaalniveau een gelegenheidscoalitie te smeden en waarbij ook op een later moment nieuwe partners kunnen aansluiten. Partners kunnen tevens niet-overheden zijn, denk aan bedrijven en onderwijspartijen. Een regionaal platform dat dient als netwerk waarin uitwisseling plaatsvindt en van waaruit samenwerkingen kunnen ontstaan is daarbij cruciaal. Met dat netwerk kan de MRA – in samenwerking met de Amsterdam Economic Board – ook een rol spelen als verbinder van overheden, bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners.

Bekostiging: De opgaven waar de MRA voor staat, vragen forse investeringen. Of het nu gaat over investeringen

in mobiliteit, de energietransitie, landschap of cultuur. De mogelijkheden voor de overheid om de investeringen te bekostigen zijn tanende, mede als gevolg van de politieke keuzes van het afgelopen decennium. Diverse structurele financieringsmogelijkheden hebben plaatsgemaakt voor tijdelijke regelingen met bijkomende onzekerheid en administratieve lasten. De weg weten in diverse mogelijke financieringsmogelijkheden vanuit het Rijk of de EU is inmiddels een discipline op zich. In deze context gaat ook steeds meer aandacht uit naar alternatieve en innovatieve bekostigingsmogelijkheden waarbij uitdrukkelijk ook wordt gekeken naar de rol van de markt.

Verantwoording en transparantie: Cruciaal voor de regionale samenwerking is draagvlak voor de doelen en agenda van de MRA bij inwoners, bedrijven en ondernemers van de regio. Dit draagvlak begint bij volksvertegenwoordigers en vraagt transparantie en goede verantwoording. In 2017 zijn door de ondertekening van het MRA Convenant afspraken gemaakt over de invulling van de verantwoording naar gemeenteraden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van de Vervoerregio Amsterdam. Hoewel continu wordt gewerkt aan verbetering van de kwaliteit van de verantwoording, is structurele verbetering wenselijk.

Onze ambitie
Bespreekpunten bestuurlijke tafel

Waar zetten we op in?

- We hebben een aansprekende visie op de regio en de samenwerking, die uitnodigt om met de MRA samen te werken. In deze visie komen de lange termijn ambities op het vlak van economie, verstedelijking en mobiliteit samen
- We bewaken de samenhang tussen de verschillende activiteiten van de MRA
- We coördineren onze samenwerking met het Rijk en de EU en ook lobby- en fondsenwervingsactiviteiten
- We hebben actueel inzicht in de ontwikkeling van de Metropoolregio Amsterdam
- We versterken de netwerkvorming met bijeenkomsten en goede communicatie
- We stellen concrete en meetbare doelen vast en zorgen ervoor dat deze worden gehaald
- We zorgen voor helder overzicht in de activiteiten in de MRA en goede verantwoording en transparantie

Beoogd effect

- Goede bekendheid van de Metropoolregio Amsterdam en de MRA-samenwerking bij raads- en Statenleden en (potentiële) partners van de MRA
- Samenhang tussen de verschillende activiteiten van de MRA
- Goede samenwerkingsrelatie met het Rijk, de EU en partners in de regio
- Agenda's van het Rijk en de MRA zijn op elkaar afgestemd
- Succesvolle fondsenwerving
- Actueel inzicht in de ontwikkeling van de Metropoolregio Amsterdam
- Overzichtelijk MRA-netwerk
- Toegankelijke website waarop de ontwikkelde kennis in MRA-activiteiten wordt ontsloten
- Overzichtelijke verantwoording MRA-activiteiten

[1] Studiegroep Openbaar Bestuur, *Maak Verschil, krachtig inspelen op regionaal-economische opgaven*, 2016; Hospers, G.J., *Regiodynamica: adaptief bestuur en regionale ontwikkeling*, in Adaptief bestuur, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2018; Oosterwaal, L., Stam, E. & Toren, van der J., *Openbaar Bestuur in Regionale Ecosystemen voor Ondernemerschap*, 2017.

Hoe gaan we dat doen?
Uitvoeringslijnen

1. Samenbindende visie op de regio en de samenwerking

Doel: Een integrale gezamenlijke visie op de regio en de MRA-samenwerking, die richting geeft aan het handelen van de MRA en die partners enthousiast maakt om met de MRA samen te werken.

- Inhoud geven aan de samenbindende visie op de regio, samen met partners
- Bewaken van de samenhang tussen de MRA-activiteiten en hun bijdrage aan de visie
- Uitdragen van de visie (promotie)
- Actualiseren van de strategische agenda in 2024, of eerder als daartoe aanleiding is

2. Samenwerking Rijk en EU

Doel: Goede en vruchtbare samenwerking met het Rijk en de EU.

- Coördineren van contacten en samenwerkingen met het Rijk en de EU gerelateerd aan de MRA-opgaven
- Voeren van een gezamenlijke (internationale) lobbyagenda en daarbij coalities binnen de regio ontwikkelen waar kennisinstellingen en bedrijfsleven onderdeel van kunnen zijn
- Zorgen voor de randvoorwaarden binnen de MRA, zoals een juridische basis, expertise, capaciteit en procesafspraken, waarmee de kansen op het verkrijgen van fondsen van het Rijk en Europa voor MRA-opgaven wordt vergroot

3. De MRA als netwerkorganisatie

Doel: De kracht van het MRA-netwerk vergroten en beter benutten, en sterkere verbindingen tussen het MRA-netwerk en partners (andere overheden zoals het Rijk en de waterschappen, Amsterdam Economic Board en ook breder het bedrijfsleven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, etc.).

- Verder ontwikkelen van de MRA als netwerkorganisatie door overzichtelijke communicatie over activiteiten, contactpersonen per onderwerp, netwerkactiviteiten als congressen en/of thematische bijeenkomsten
- Vanuit de MRA-activiteiten netwerken opbouwen in en tussen de deelregio's
- Gericht ontwikkelen van relaties met andere stedelijke regio's op basis van gedeelde opgaven enbelangen

4. KennisHuis MRA

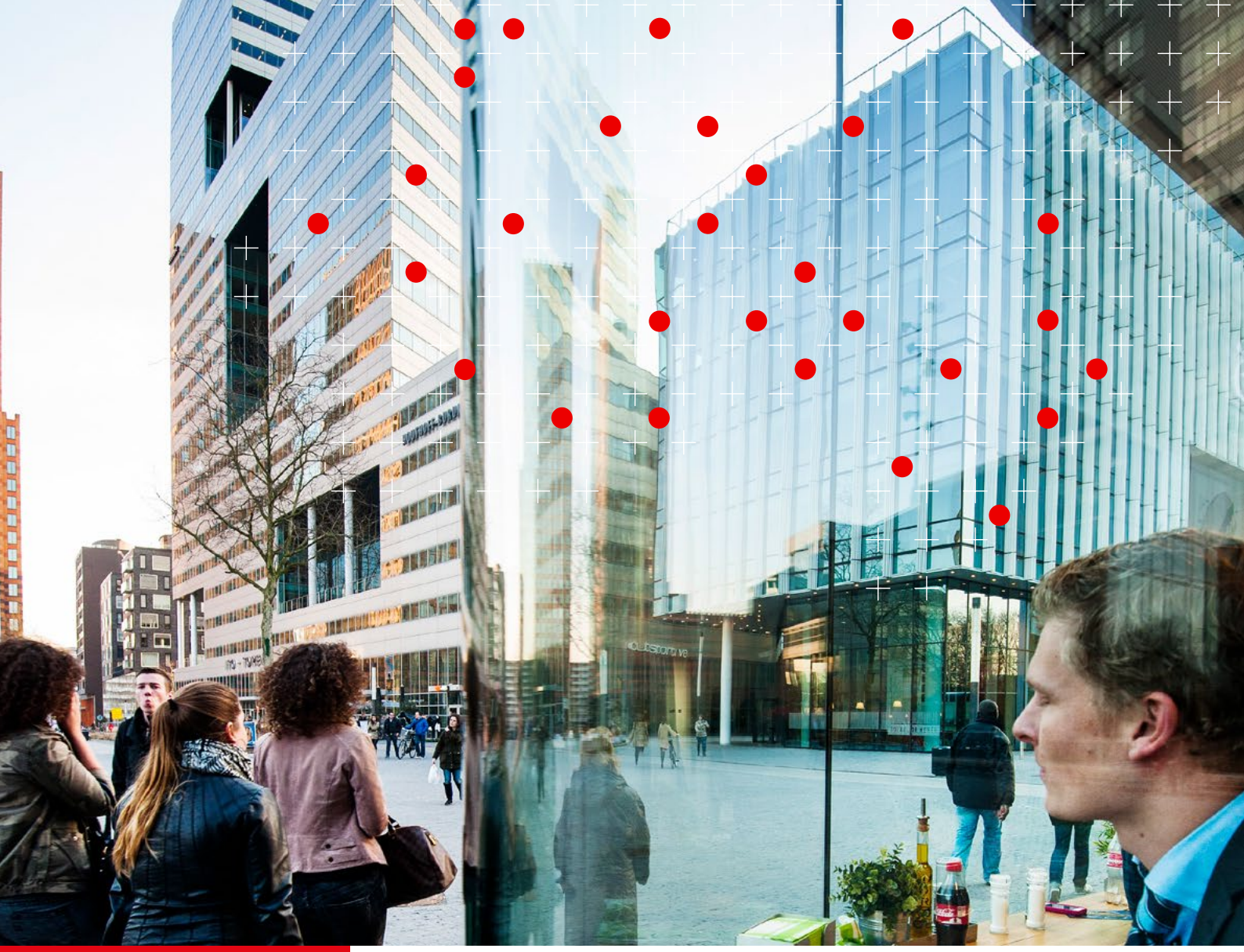
Doel: Inzicht bieden in relevante ontwikkelingen in de Metropoolregio Amsterdam en ontsluiten van binnen de MRA beschikbare kennis en expertise.

- Zorgen voor duiding van ontwikkelingen binnen de MRA, waarbij jaarlijks belangrijke ontwikkelingen en trends met het netwerk worden gedeeld, in samenwerking met regionale en nationale kennisinstellingen
- Zorgen voor goede ontsluiting van de binnen de MRA beschikbare kennis en expertise, uitgevoerde onderzoeken en ontwikkelde handreikingen

5. Verantwoording

Doel: Degelijke verantwoording van de MRA-activiteiten en transparantie.

- Zorgen voor heldere en overzichtelijke verantwoording van de activiteiten van de MRA aan gemeenteraden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van de Vervoerregio Amsterdam.
- Zorgen dat de verantwoording tijdig plaatsvindt en dat informatie online goed vindbaar is

Opdracht 1

Werk maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone MRA-economie

Versterk de internationale concurrentiepositie van de Metropoolregio Amsterdam door werk te maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone economie in de MRA. Zorg voor economische versterking van de verschillende deelregio's buiten de kernstad Amsterdam, geef richting aan de transitie van de arbeidsmarkt en jaag innovatie aan op het gebied van circulaire economie en energietransitie.

Karakteristiek

De Metropoolregio Amsterdam huisvest 300.000 bedrijven die goed zijn voor 1,5 miljoen banen. Met een sterke mix van grote, middelgrote en kleine bedrijven, start-ups, scale-ups en multinationals is de MRA een van de Europese economische topregio's. Internationaal blinkt de regio uit in een hoogwaardige diensteneconomie en aantrekkelijke stedelijke voorzieningen en de regio kenmerkt zich door een sterke specialisatie in creatieve industrie, financiele en zakelijke dienstverlening, tech, life sciences & health en hoogwaardige logistiek. De positie van Amsterdam als internationale datahub, Schiphol en de haven spelen hierbij een cruciale rol. De MRA is internationaal de meest concurrerende regio van het land en kent al jaren een bovengemiddelde economische groei ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Daarmee is de MRA een belangrijke economische motor van Nederland.

Wat is er aan de hand?

Conjunctuur en veerkracht: De Metropoolregio Amsterdam is een belangrijke motor van de Nederlandse economie en tijdens de economische crisis is de MRA ook de meest schokbestendige regio gebleken. Tegelijkertijd zijn er binnen de regio grote verschillen in de conjunctuurgevoeligheid en economische veerkracht. Sommige gebieden hebben specialisaties die conjunctuurgevoeliger zijn dan andere, denk aan industrie, bouw en uitzendbranche. In die gebieden gingen tijdens de crisis veel banen verloren, terwijl Amsterdam goed bleef presteren. Kijken we naar de toekomst, dan vraagt de toekomstbestendigheid van diverse specialisaties binnen de regio om aandacht. Zo verandert de financiële sector snel door automatisering, heeft internet veel invloed op ontwikkelingen in de mediasector en zullen de transitie naar een circulaire economie en de energietransitie van grote betekenis zijn voor de huidige activiteiten in het Noordzeekanaalgebied.

Ruimte voor werken: De agglomeratievoordelen die de regio worden toegedicht, komen vooral tot uiting in Amsterdam. Daar concentreren zich de activiteiten die het meeste baat hebben bij de voordelen van nabijheid (kennisintensieve en consumptiegerichte sectoren). Bij het huidige, gunstige economische tij neemt de druk op de kernstad momenteel echter zodanig toe, dat de voordelen dreigen om te slaan in nadelen: ruimtegebrek voor wonen en werken en hoge vastgoedprijzen. Dure kantoren, winkels en bedrijfspanden en het feit dat het voor sommige groepen te duur wordt om dicht bij werk te wonen, kunnen Amsterdam en regio minder aantrekkelijk maken. Om de druk op ruimte te verlichten, wordt gestreefd naar efficiënter ruimtegebruik en transformatie van extensief gebruikte gebieden. Ook de regio kan een rol spelen in het verlichten van de druk. De vraag is hoe de druk op Amsterdam kan worden gebruikt om de andere gebieden in de MRA structureel economisch te versterken en de bereikbaarheid van werk te vergroten.

Innovatieve, klimaatbestendige en schone economie: Een toekomstbestendige economie is een innovatieve, klimaatbestendige en schone economie. De MRA heeft wat betreft dat laatste een grote opgave met de haven die gespecialiseerd is in overslag van fossiele grondstoffen en zware industrie en met de sterk ontwikkelde luchtvaart. Bovendien betekent de omschakeling naar een circulaire economie extra groei in de behoefte aan bedrijventerreinen. Daarnaast vraagt het sluiten van kringlopen van grondstof- en voedselstromen een andere relatie tussen productie en consumptie en daarmee ook tussen stad en land. Agrarische bedrijven staan daarbij met kringlooplandbouw voor een forse transitie. Tot slot zijn er vitale infrastructuren en risicovolle bedrijven die momenteel kwetsbaar zijn voor extreme weersomstandigheden. Tegelijkertijd zijn er ook kansen. Met de schaalgrootte van de MRA kunnen regionale grondstof- en voedselstromen worden aangepakt en kunnen gemeenten door gezamenlijk in te kopen massa maken om de circulaire economie aan te jagen. De regio biedt op diverse plekken, zoals met Flevokust Haven, ruimte voor de transitie naar een circulaire productie-economie. En als het gaat om innovatie heeft de regio met haar strek ontwikkelde kenniseconomie en positie als een van de Europese digitale hubs een troef in handen om als innovatieve regio voorop te blijven lopen. Digitalisering vraagt echter ook verdere groei van de digitale infrastructuur (datacenters en digitale netwerken als 5G en glasvezel) en dat betekent tevens een groeiende energiebehoefte. Het huidige elektriciteitsnet is daar niet op berekend, bovendien ligt er al een grote opgave in het voorzien in duurzame energie voor de huidige behoefte. Daarnaast hebben de aanleg van 5G en datacenters een grote ruimtelijke impact.

Transitie van de arbeidsmarkt: Met digitalisering, technologische innovatie en de transitieopgaven verandert de vraag naar arbeid. Er zijn andere vaardigheden (skills) nodig en in vakgebieden als de energiesector en IT groeit de behoefte aan arbeidskrachten. Deze ontwikkelingen maken dat blijvend inzetten op de ontwikkeling van kennis en competenties van de beroepsbevolking een belangrijk aandachtspunt is. Digitalisering en flexibilisering zorgen er

verder voor dat de arbeidsmarkt polariseert. Waar door automatisering banen in het middensegment verdwijnen, groeit de werkgelegenheid aan de bovenkant en onderkant van de arbeidsmarkt. Aan de bovenkant van de arbeidsmarkt zijn tekorten, waardoor de lonen stijgen. Aan de onderkant is juist een overschot, waarbij middelbaar opgeleiden laagopgeleiden verdringen. Door dit overschot en flexibilisering van de arbeidsmarkt (flexwerk) komen de lonen hier nog meer onder druk.

Krapte op de arbeidsmarkt: De recordkrapte op de arbeidsmarkt remt de economische groei en is daarnaast ongunstig voor (publieke) sectoren als onderwijs en zorg. De mismatch op de arbeidsmarkt is een van de oorzaken van de krapte. Vraag en aanbod sluiten niet op elkaar aan, vooral aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Waar de ene sector te maken heeft met overschotten, kampt de andere met tekorten. Tekorten in sectoren als techniek, zorg en onderwijs zullen de komende jaren met vergrijzing verder oplopen. In antwoord op de tekorten wordt ingezet op bijscholing en omscholing, het aantrekken van buitenlandse werknemers en verdere automatisering.

Stagnatie onderkant arbeidsmarkt: Aan de onderkant van de arbeidsmarkt is sprake van een hardnekkige dubbele mismatch, tussen vraag en aanbod én tussen beschikbaarheid en bereikbaarheid van werk. De doelgroep woont vaak in de periferie met matige openbaar vervoerverbindingen en de kosten om naar het werk te komen zijn voor hen relatief hoog (vervoersarmoede). Daarbij komt dat banen die nu nog bestaan, aan het verdwijnen of sterk aan het veranderen zijn en het werk dat er is, is veelal van tijdelijke aard (onzekerheid). Regionaal zijn er verschillen in bevolkingssamenstelling en het opleidingsniveau van de beroepsbevolking. De dreigende stagnatie aan de onderkant van de arbeidsmarkt verscherpt zodoende ook de regionale disbalans op de arbeidsmarkt.

Internationalisering: De Metropoolregio Amsterdam is internationaal de meest concurrerende regio van Nederland. Dat uit zich in een groeiend aantal multinationals en buitenlandse werknemers in de regio. Met de werving van buitenlandse werknemers worden moeilijk te vullen vacatures gevuld. Internationalisering vraagt een toegankelijke woningmarkt en goede voorzieningen voor buitenlandse werknemers, zoals meertaligheid in het openbaar vervoer en internationaal onderwijs. Tegelijkertijd is het een uitdaging om nadelige effecten van internationalisering het hoofd te bieden. Met internationalisering neemt, tot slot, de afhankelijkheid van geopolitieke ontwikkelingen toe, net als die van nationaal beleid ten aanzien van immigratie en buitenlandse handel.

Onze ambitie
Bespreekpunten bestuurlijke tafel

Waar zetten we op in?

- Met een gezamenlijke economische strategie zorgen we voor spreiding van economische dynamiek en economische versterking van de deelregio's buiten de kernstad Amsterdam. De strategie gaat specifiek in opde opgave van transformatie van werklocaties in de regio en geeft richting aan:
- Lokaal beleid op het gebied van werkmilieus en de kantoren- en bedrijvenmarkt
- Activiteiten op het gebied van marketing en acquisitie
- We zetten in op (internationale) marketing en acquisitie voor de gehele MRA
- We bepalen gezamenlijk de speerpunten voor het regionale onderwijs-arbeidsmarktbeleid met oog op de transitie van en de mismatch op de arbeidsmarkt en de transitieopgaven
- Met een gezamenlijk investeringsfonds jagen we innovatie ten behoeve van de transitieopgaven aan
- We willen, met partners, werken aan een duidelijk en duurzaam toekomstperspectief voor Schiphol, Lelystad Airport en de haven/het Noordzeekanaalgebied
- We zorgen voor een gezamenlijke visie op het toekomstperspectief van datahub AMS-IX en voor zorgvuldige en verantwoorde ontwikkeling van de data-infrastructuur in de regio
- We werken aan een toekomstbestendige regionale energie-infrastructuur, met het oog op de energietransitie, verstedelijking, toename van datacenters en klimaatverandering
- We zetten stevig in op samenwerking met partners zoals het Rijk, bedrijfsleven en kennisinstellingen (via de Amsterdam Economic Board) ten bate van de regionale economische strategie en uitvoering

Beoogd effect

- Versterking van het economisch profiel van de afzonderlijke deelregio's en de MRA als geheel
- Groei werkgelegenheid in de afzonderlijke deelregio's
- Verlichten druk op de kantoren- en bedrijvenmarkt in deelregio Amsterdam en tegengaan leegstand commercieel vastgoed in de deelregio's buiten Amsterdam
- Transformatie van voor transformatie aangemerkte werklocaties
- Tegengaan tekorten en mismatch op de arbeidsmarkt en mobiliseren onbenut arbeidspotentieel
- Groei arbeidsaanbod ten behoeve van de transitie opgaven
- Voorkomen van knelpunten in de energievoorziening en in de data-infrastructuur
- Groei initiatieven die bijdragen aan circulaire economie, energietransitie en klimaatbestendigheid
- Goed functionerende triple-helix-samenwerking voor het werken aan de regionale economie

Hoe gaan we dat doen?
Uitvoeringslijnen

1. Regionale economische strategie

Doel: Een gezamenlijke koers voor de inzet van de MRA en afzonderlijke deelnemers op economische ontwikkeling in de regio (inclusief onderwijs-arbeidsmarkt en innovatiebeleid), algemene promotie in lijn met deze strategie.

- Inhoud geven aan de regionale economische strategie voor de Metropoolregio Amsterdam, in nauwe samenhang met de verstedelijkingsstrategie en de lange termijn strategie voor het mobiliteitssysteem
- (Inter)nationale promotie van de economische kracht van de regio en deelregio's
- Monitoren van de regionale economische strategie voor de MRA

2. Werkmilieus (Plabeka)

Doel: Ontwikkeling van werkmilieus in de MRA in lijn met de regionale economische strategie en bijdragen aan de verduurzaming van bedrijventerreinen, profilering en acquisitie in lijn met de regionale economische strategie en goede begeleiding van bedrijfsverhuizingen binnen de regio ten behoeve van transformatie van werklocaties.

- Regie voeren op de ontwikkeling van werkmilieus op basis van de regionale economische strategie en de verstedelijkingsstrategie (opgave 2), met bijzondere aandacht voor verduurzaming van bedrijventerreinen
- Gezamenlijke profilering en marketing van de werkmilieus en gezamenlijke acquisitie in lijn met de regionale economische strategie
- Uitwerken van een 'overloopstrategie', met onder meer een bedrijvenloket voor centrale coördinatie van bedrijfsverhuizingen bij de transformatie van werklocaties

3. Human Capital

Doel: Regie op de regionale arbeidsmarkt (in samenwerking met de arbeidsmarktregio's) en op regionaal onderwijs-arbeidsmarktbeleid, uitvoering van relevante onderwijs-arbeidsmarktprogramma's en een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationaal talent met inzet op de toegankelijkheid van de arbeidsmarkt en basisvoorzieningen als wonen en onderwijs.

- Opzetten en uitrollen van Human Capital Agenda's voor cruciale sectoren en met oog voor de bestaande mismatch op de arbeidsmarkt, een voorbeeld is de Human Capital Agenda Energietransitie
- Coördineren van en participeren in publiek-private samenwerkingen gericht op de aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt en 'leven lang ontwikkelen' in het licht van de transitie van de arbeidsmarkt, voorbeelden zijn House of Skills en TechConnect
- Activiteiten die bijdragen aan de toegankelijkheid van de arbeidsmarkt, de woningmarkt en onderwijs voor internationaal talent en hun gezinnen

4. Aanjagen marktinitiatieven voor de transitieopgaven

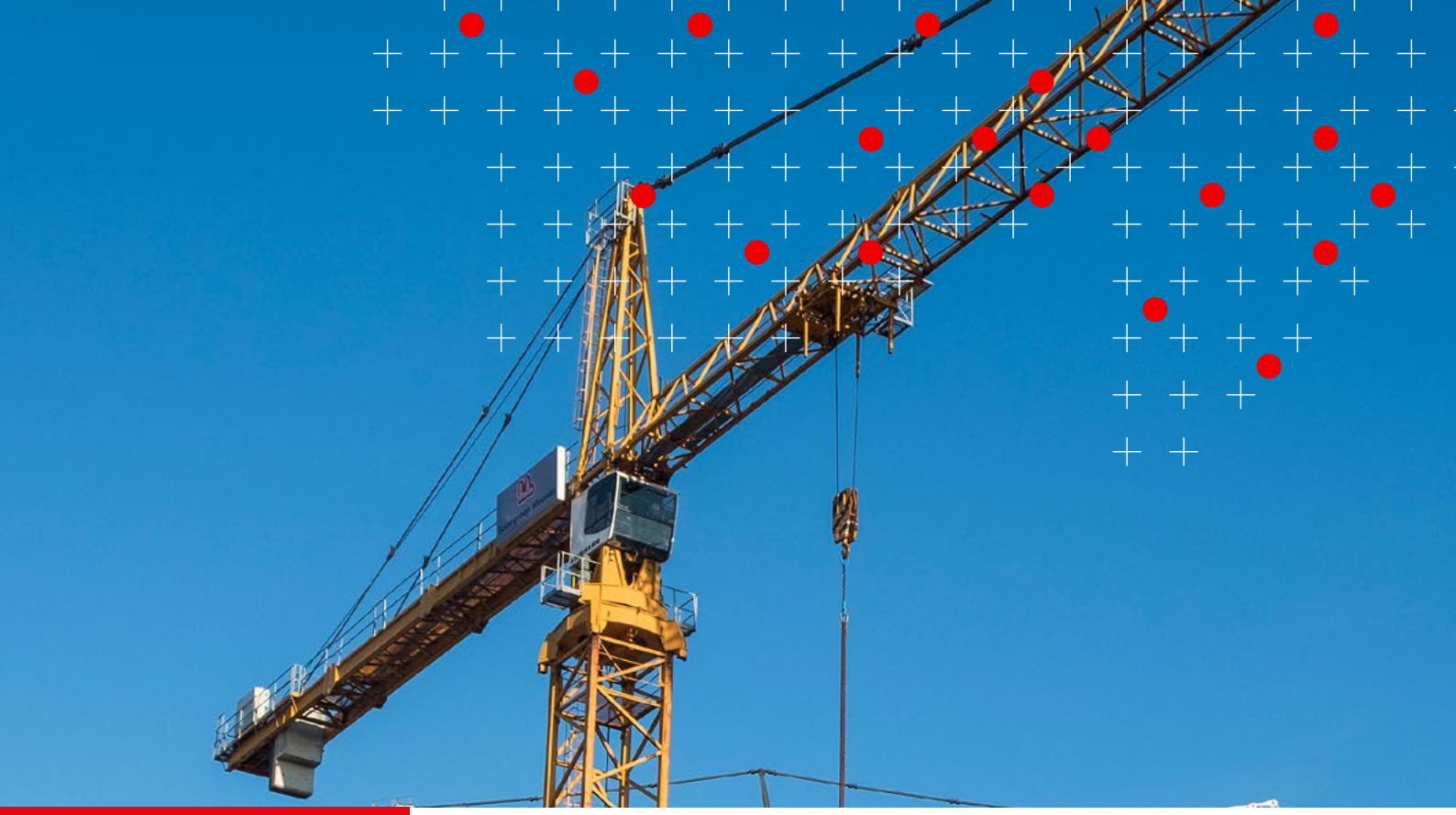
Doel: Aanjagen van initiatieven van marktpartijen die bijdragen aan de transitieopgaven zoals de omschakeling naar een circulaire economie (sluiten grondstof- en voedselkringlopen), energietransitie en klimaatbestendigheid.

- Organiseren publiek-private financieringsmogelijkheden om een bijdrage te leveren aan de versnelling van de regionale transitieopgaven, waarbij verbinding wordt gelegd met Invest-NL
- Innovatie ten behoeve van de transitieopgaven aanjagen met pilots, optreden als *launching customer* (bijvoorbeeld door circulaire inkoop) en het verbinden van het regionale bedrijfsleven aan (internationale) investeerders
- Wegnemen belemmeringen in wet- en regelgeving bij initiatieven op het gebied van circulaire economie, energietransitie en klimaatbestendigheid

5. Energie-infrastructuur en data-infrastructuur

Doel: In aanvulling op de trajecten van de regionale energiestrategieën (RES'en) werken aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur en zorgvuldige verdere ontwikkeling van de data-infrastructuur in de regio.

- Regionale afstemming over en inzet op een toekomstbestendige energie-infrastructuur, met specifieke aandacht voor de rol van het Noordzeekanaalgebied daarin. Om de energietransitie te laten slagen en de ambities van de MRA op andere terreinen te kunnen realiseren, is een toekomstbestendige energie-infrastructuur cruciaal. Dit vraagt om samenwerking en afstemming tussen regionale overheden, Rijk en netbeheerders en om een brede integrale aanpak
- Ontwikkeling en ontsluiting van kennis op het terrein van energietransitie, voorbeelden zijn het warmtekoudeprogramma en *smart energy systems*
- Regionale afstemming bij de ontwikkeling van datacenters met een MRA-brede datacenter-strategie, met aandacht voor energievoorziening en optimale benutting van restwarmte
- Regionale afstemming bij de uitrol van 5G in de regio

Opdracht 2
Bouwen voor de woningbehoefte en met groei de leefkwaliteit van het geheel versterken

Versterk het functioneren en de leefkwaliteit van de Metropoolregio Amsterdam door te zorgen voor evenwichtige groei van de regio. Houd de woningbouwproductie op peil en maak werk van een gebalanceerde spreiding van wonen, werken, voorzieningen en toerisme, gefaciliteerd door een goed functionerend metropolitaan mobiliteitssysteem en ingebed in een robuust landschappelijk raamwerk. Zorg ervoor dat de groei van de regio bijdraagt aan een metropool die mensen samenbrengt, waar ook mensen met een laag of middeninkomen een woning kunnen betalen en waar alle inwoners profiteren van banen, onderwijs en (stads)cultuur. En zorg ervoor dat ruimtelijke ontwikkeling bijdraagt aan het waarborgen en realiseren van een veilige (klimaatadaptieve), gezonde en duurzame leefomgeving.

Karakteristiek

De Metropoolregio Amsterdam onderscheidt zich internationaal met een hoge leefkwaliteit. De polycentrische stedelijke regio biedt een fijnmazig stedelijk landschap en onderscheidende kernen met elk hun eigen culturele identiteit op korte afstand van elkaar. Binnen de MRA vind je dorpse, suburbane en hoogstedelijke omgevingen, historische binnensteden en nieuwe stedelijkheid. Dit alles ingebed in een gevarieerd landschap: duinen, eeuwenoude veenweidegebieden, landschap getekend door het industriële verleden en heden, heide en bos, moderne polders, wilde natuur en de plassen en binnenmeren. De Metropoolregio Amsterdam biedt een menselijke maat, een rijk palet aan woonmilieus, een aantrekkelijk stedelijk voorzieningenaanbod met veel culturele voorzieningen en volop recreatiemogelijkheden. Ook is er een redelijk gelijke verdeling van welvaart, waarbij er binnen de regio wel verschillen zijn tussen gebieden, maar geen harde scheidslijnen.

Wat is er aan de hand?

Urgente woonopgave: De Metropoolregio Amsterdam kampt met een fors woningtekort en de komende decennia wordt een sterke verdere groei van de bevolking verwacht. Bovendien staat de betaalbaarheid van de woningen in veel delen van de regio ernstig onder druk. Om te voorkomen dat het tekort oploopt in plaats van kleiner wordt, zal de bouwproductie komende jaren hoog gehouden moeten worden. Met het Rijk hebben we als regio afgesproken tot 2025 gemiddeld 15.000 woningen per jaar te bouwen. Een forse opgave die grotendeels via complexe binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen moet worden ingevuld. Bovendien moet de bouw van nieuwe woningen ook bijdragen aan een toekomstbestendige en betaalbare woningvoorraad. De grootste uitdaging bij die twee opgaven zit echter bij de bestaande voorraad. De woonopgave vraagt er dan ook om dat we gezamenlijk keihard werken aan het oplossen van knelpunten en het verbeteren van het functioneren van de woningmarkt als geheel.

Druk op de ruimte: In de regio is al decennialang sprake van druk op de ruimte en verschillend gebruik dat niet altijd even goed samengaat. Het negatieve effect van Schiphol op de omringende gebieden is daarvan een goed voorbeeld.[2] De druk op de ruimte wordt echter steeds groter en ook meer voelbaar. De (internationale) aantrekkingskracht van de MRA zorgt voor groei van inwoners en werkgelegenheid en daarmee voor ruimtebehoefte voor wonen, werken en verblijven. Betaalbare ruimte voor woningzoekers, startende bedrijven en kunstenaars wordt steeds schaarser. De ruimtevraag is ongelijkmatig verdeeld over de regio. De druk is het hoogst in Amsterdam, maar spreidt zich geleidelijk over de regio uit. De regionale bouwopgave is groot. Volgens de laatste prognoses groeit de woningbehoefte tot 2040 met minimaal 250.000 woningen. Om het waardevolle landschap te behouden, is het uitgangspunt is zo veel mogelijk binnenstedelijk te bouwen, maar dat is een complexe opgave. De toenemende verdichting stuit op steeds meer weerstand bij inwoners. Binnen de ruimtevraag lijken wonen en werken bovendien concurrenten van elkaar te worden. Waar veel soorten werk goed gemengd kunnen worden met wonen, is er ook bedrijvigheid die omwille van een veilige en gezonde leefomgeving niet met wonen kan worden gecombineerd. Veel woningzoekenden geven daarnaast de voorkeur aan rustig wonen. Groei betekent ook toenemende mobiliteitsbehoefte en drukte en verkeeropstoppingen binnen de regio en op de verbindingen naar buiten. De vraag is zodoende wat voor de groei een verstandige strategie is.

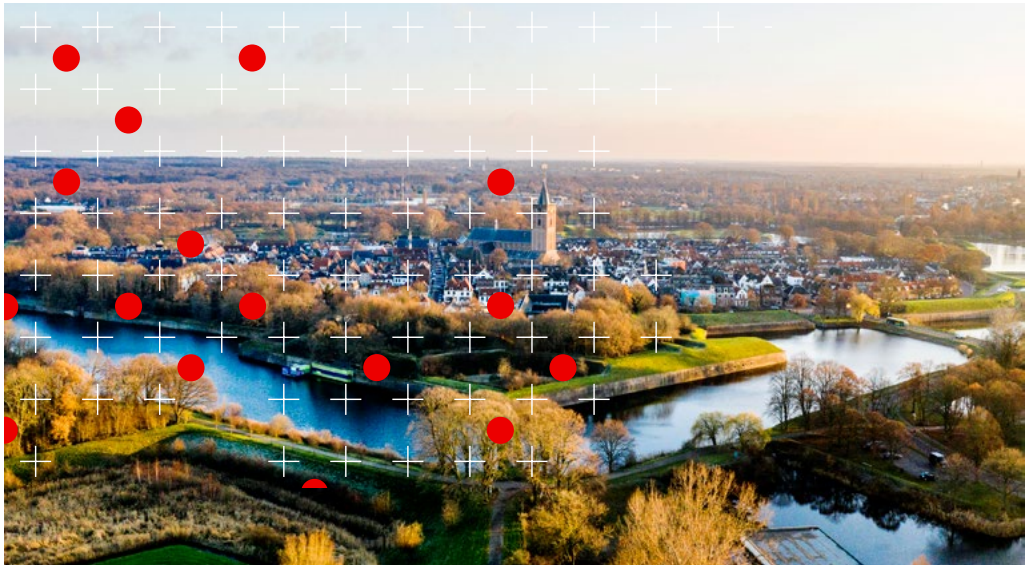
Sociaalmaatschappelijke effecten van ruimtelijke ontwikkelingen: Ruimtelijke en sociaalmaatschappelijke thema's raken elkaar als het gaat om wonen, werk, voorzieningen en bereikbaarheid. Bij wonen gaat het over de toegankelijkheid van de woningmarkt voor lage en middeninkomens, die op steeds meer plekken in de metropoolregio onder druk staat. Een opgave is het voorkomen van uitsortering van inkomensgroepen en concentraties van mensen met een sociaaleconomische achterstand. De veerkracht van gemeenten en de leefbaarheid van buurten kan daarmee onder druk komen te staan. Ook werkt dit tekorten aan arbeidskrachten zoals leraren, politieagenten en zorgverleners in de hand. Aan de andere kant is er toenemende concentratie van werk en stedelijke voorzieningen (onderwijs, zorg, cultuur) op bepaalde plekken in de regio. Dit leidt tot langere reisafstanden, hogere reiskosten en drukte op de weg en in het openbaar vervoer. In sommige gebieden in de MRA is bovendien sprake van vervoersarmoede: beperkt aanbod van openbaar vervoer. Slechte bereikbaarheid van werk en voorzieningen en lange reisafstanden hebben negatieve gevolgen voor ontwikkelingsmogelijkheden, baankansen en het algemene welzijn. Opgaven zijn zodoende het zorgen voor een goede mix van mensen (woningsegmenten) in de regio en binnen de deelregio's, nabijheid van wonen, werken en voorzieningen en goede en betaalbare mobiliteit.

[2] Ten aanzien van de ontwikkeling van Schiphol zijn voor de MRA de afspraken van en via het samenwerkingsverband Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) leidend.

Landschappelijke opgaven: De gevarieerde landschappen in de Metropoolregio Amsterdam leveren een belangrijke bijdrage aan een gezonde leefomgeving en zijn in grote mate bepalend voor een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat. Het metropolitane landschap wordt echter geconfronteerd met grote en complexe opgaven. De biodiversiteit neemt af. Er is meer ruimte nodig voor de opwekking van duurzame energie dan binnenstedelijk kan worden opgelost. Klimaatadaptatie stelt nog hogere eisen aan waterbeheer en vraagt meer ruimte voor waterberging. In de veenweidegebieden is sprake van problematische bodemdaling. Veenoxidatie leidt daar tot een gemiddelde daling van een centimeter per jaar en uitstoot van broeikasgassen CO2 en methaan. Ook de agrarische sector is sterk in beweging, zoals de transitie naar kringlooplandbouw. Door de toename van woningen, bedrijvigheid en toerisme in de regio groeit tegelijkertijd de behoefte aan groen en open landelijk gebied om in te ontspannen en recreëren. Al met al leidt dit tot een toenemende druk en veranderingen van het landschap. Het antwoord geven op deze opgaven en kansen vraagt het slim verbinden van opgaven en financieringsmogelijkheden. Dat is echter gecompliceerd doordat de verantwoordelijkheid voor beheer en ontwikkeling van het landschap is versnipperd.

Balans in toerisme: De huidige kwaliteiten van de leefomgeving zoals ons landschap, rijke cultuurhistorie, voorzieningen, het cultuuraanbod en de horizontaal georganiseerde samenleving, zorgen voor aantrekkingskracht, niet alleen op nieuwe inwoners, maar ook op bezoekers uit binnen- en buitenland. Het succes zorgt er op steeds meer plekken – ook buiten Amsterdam en de Zaanse Schans – voor dat genoemde kwaliteiten onder druk komen te staan. ‘Overtoerisme’ leidt op diverse plekken tot overlast en verschraling van het voorzieningenaanbod en vakantieverhuur verstoort de woningmarkt en sociale samenhang in buurten. Tegelijkertijd zijn er kansen om toerisme en recreatie in de regio meer te spreiden en zijn er delen van de regio waar groei van toerisme en recreatie juist kan bijdragen aan versterking van de lokale economie.

Grote verduurzamingsopgave leefomgeving: De gevolgen van klimaatverandering worden met extreem weer en sterke afname van biodiversiteit steeds tastbaarder en het bewustzijn over de mogelijk desastreuze gevolgen van zeespiegelstijging op lange termijn groeit. Een andere omgang met onze leefomgeving is noodzakelijk. De opgaven daarbij zijn: minder energiegebruik en effectiever materiaalgebruik in de gebouwde omgeving, verminderen van de stikstofdepositie, het inpassen van duurzame energieopwekking, het accommoderen van lokale kringlopen van circulaire productie en consumptie, minder afval, het verduurzamen van ons mobiliteitssysteem, het versterken van de biodiversiteit en aanpassing van de leefomgeving aan veranderende en meer extreme weersomstandigheden en overstromingsrisico’s. Groei en de daarmee gepaarde verstedelijking compliceert deze opgaven, maar biedt ook kansen om de opgaven van antwoorden te voorzien. De landelijke ambitie is een klimaatneutraal, klimaatadaptief Nederland met een volledig circulaire economie in 2050. De stedelijke regio is het schaalniveau om deze ambitie te concretiseren en daadwerkelijk te realiseren. De MRA-samenwerking speelt zodoende een cruciale rol in deze opgaven.

Onze ambitie
Bespreekpunten bestuurlijke tafel

Waar zetten we op in?

- Met een regionale verstedelijkingsstrategie werken we, samen met het Rijk, aan een duurzame, sociaal-maatschappelijk en economisch sterke metropoolregio, waarbij het verstedelijkingsconcept van de polycentrische metropool de basis vormt voor verdere ontwikkeling. De strategie zorgt met integraal te ontwikkelen gebieden voor samenhang en synergie tussen ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken, mobiliteit, landschap en de transitieopgaven. Specifieke aandacht gaat daarbij uit naar de vastgestelde Sleutelgebieden en ov-knooppunten en de energie-infrastructuur
- We maken en monitoren afspraken voor voldoende en toekomstbestendig woningaanbod (in nieuwbouw en bestaande voorraad) aansluitend op de woningbehoefte en met oog voor de veranderende woningvraag en verduurzamingsopgaven. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar betaalbaar woningaanbod voor lage en middeninkomens met een evenwichtige spreiding over de regio
- We maken en monitoren afspraken om de woningbouwproductie op peil te houden, met productieafspraken per regio
- We zorgen dat de biodiversiteit, landschappelijke waarden en recreatiemogelijkheden worden behouden en versterkt
- We maken afspraken over de aanpak van prioritaire investeringsopgaven in het landschap
- We zorgen voor overzichtelijke en slagvaardige governance van het landschap
- We stellen gezamenlijke normen of minimale eisen bij nieuwbouw en gebiedsontwikkeling op het gebied van circulaire economie, energietransitie en klimaatadaptatie om te zorgen voor een gelijk speelveld voor marktpartijen
- We zetten in op het toegankelijk maken en versterken van de culturele en recreatieve rijkdom van de regio voor alle inwoners en bezoekers
- We werken aan spreiding van toerisme om bij te dragen aan een betere balans tussen inwoners, bedrijven en bezoekers
- We zetten stevig in op samenwerking met partners zoals het Rijk en partijen in de woningmarkt ten bate van de verstedelijkingsopgave en de woonopgave, onder meer met uitvoering van de Woondeal

Beoogd effect

- Samenhangende en aan elkaar gekoppelde ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken, mobiliteit, landschap, energie en klimaatadaptatie
- Tegengaan uitsortering van economische functies, een goede spreiding en bereikbaarheid van werk en voorzieningen
- Verbeteren bereikbaarheid van banen, onderwijs en voorzieningen voor inwoners van de MRA
- Voldoende woningbouwproductie in de Metropoolregio Amsterdam en de afzonderlijke deelregio's (totaal 15.000 woningen per jaar tot 2025) en voldoende plancapaciteit voor de lange termijn
- Woningaanbod dat zo veel mogelijk aansluit op de woningbehoefte (prijs/type woning/woonmilieu) met een woningmarkt die ook toegankelijk is voor mensen met een laag of middeninkomen
- Tegengaan uitsortering op de woningmarkt, een goede mix van mensen (en woningmarktsegmenten) over de regio
- Het realiseren van een robuuste structuur van diverse landschapen met een hoge landschappelijke kwaliteit en biodiversiteit, veel mogelijkheden voor recreatie en waarin bodemdaling grotendeels wordt tegengegaan
- Verduurzaming van de gebouwde omgeving:
- klimaatneutrale en klimaatbestendige nieuwbouw en gebiedsontwikkeling
- nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan verduurzaming van de bestaande gebouwde omgeving
- Meer inwoners van de MRA profiteren van de culturele instellingen in de MRA
- Spreiding van toerisme over de regio

Hoe gaan we dat doen?
Uitvoeringslijnen

1. Verstedelijkingsstrategie

Doel: Een gezamenlijke koers voor de ruimtelijke ontwikkeling van de MRA die bijdraagt aan een duurzame, sociaal-maatschappelijk en economisch sterke metropoolregio en zorgt voor samenhang tussen ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken, mobiliteit, landschap en de transitieopgaven. Specifieke aandacht gaat daarbij uit naar integraal te ontwikkelen gebieden, zoals Sleutelgebieden en ov-knooppunten.

- Inhoud geven aan de verstedelijkingsstrategie voor de Metropoolregio Amsterdam, in nauwe samenhang met de lange termijn strategie voor het mobiliteitssysteem, de regionale economische strategie en de MRA-inzet op een toekomstbestendige regionale energie-infrastructuur
- Monitoren van de verstedelijkingsstrategie

2. Wonen

Doel: Afspraken voor voldoende en toekomstbestendig woningaanbod aansluitend op de woningbehoefte, in het bijzonder betaalbaar woningaanbod voor lage en middeninkomens met een evenwichtige spreiding over de regio. Uitvoering van de tussen het Rijk en regio gesloten Woondeal, welke inzet op verhogen van de woningbouwproductie, verbetering van het functioneren van de woningmarkt en leefbaarheid.

- Zorgen voor concrete afspraken over spreiding van woningaantallen, -typen en -segmenten, waarbij zowel nieuwbouw als de bestaande woningvoorraad in ogenschouw wordt genomen. Specifieke aandacht gaat hierbij uit naar de Sleutelgebieden, grote gebiedsontwikkelingen die bijdragen aan de kracht van de regio en de identiteit van de kernen daarbinnen
- Regie voeren op en stimuleren en faciliteren van de woningbouwproductie, met oog voor tempo en kwaliteit, en zorgen voor productieafspraken per deelregio, in samenwerking met marktpartijen en corporaties
- Samenwerken met het Rijk om, met behulp van diverse pilots, toe te werken naar een nieuw rijksprogramma voor stedelijke vernieuwing
- Monitoren van de woningmarkt en zorgen voor uitwisseling van kennis over de woningmarkt

3. Landschap

Doel: Landschapsinclusieve ontwikkeling in de MRA, aanpak prioritaire investeringsopgaven in het landschap en verbetering governancestructuur.

- Binnen de uitvoeringslijnen van de MRA uitwerken hoe landschappelijke kwaliteit en biodiversiteit kan worden versterkt, met name bij verstedelijkingsstrategie, energietransitie, klimaatadaptatie en mobiliteit (o.a. door inzet op 'buitenpoorten', ov-haltes in het groen)
- Adviseren van MRA-deelnemers over behoud en versterking van landschappelijke en erfgoedwaarden
- Identificeren prioritaire investeringsopgaven in het landschap
- Met partners ontwikkelen van businesscases voor de prioritaire investeringsopgaven, door slimme verbindingen tussen de verschillende opgaven in het landschap
- Slimmer organiseren van de verantwoordelijkheden voor beheer en ontwikkeling van het landschap

4. Transitieopgaven leefomgeving

Doel: Aanjagen van de transitieopgaven in de gebouwde omgeving en het landschap.

- Agenderen opgaven in de leefomgeving, en mogelijke oplossingsrichtingen, als het gaat om klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire economie en zorgen voor integraliteit op deze thema's in de activiteiten van de MRA-samenwerking
- Toekomstbestendige nieuwbouw en gebiedsontwikkeling aanjagen met pilots, prijsvragen en het

toepassen van gezamenlijke normen en minimale eisen
- Kennis bijeenbrengen en ontsluiten over de impact en aanpak van transitieopgaven in de leefomgeving

5. Kunst, Cultuur en Erfgoed

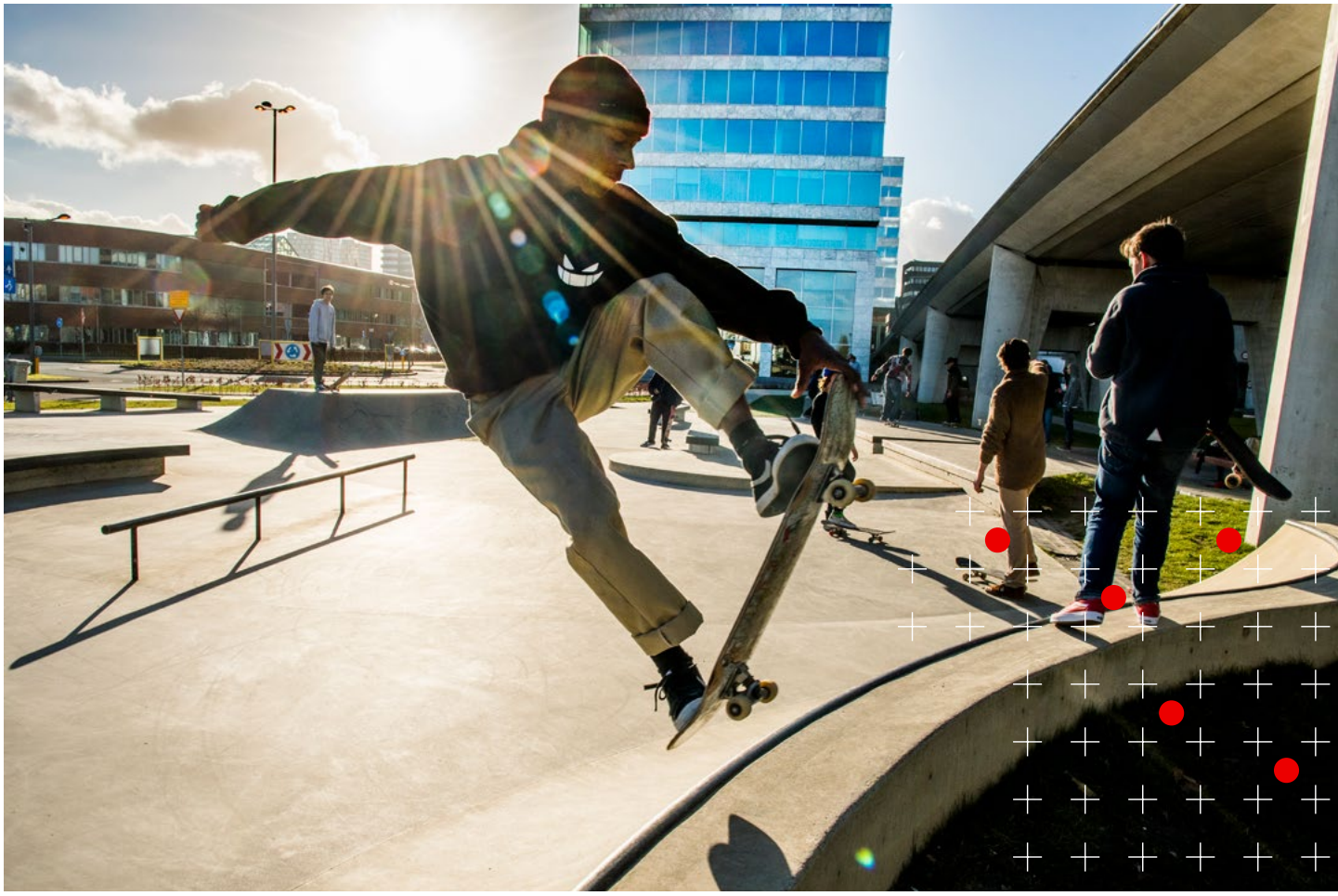
Doel: Bevorderen van de cultuurparticipatie in de gehele MRA en het faciliteren van toekomstbestendige cultuur- en erfgoedsectoren in de gehele MRA.

- Uitvoeren van *Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed 2019-2024*, met inzet op: samenwerking, toegankelijkheid van kunst, cultuur en erfgoed voor inwoners en bezoekers, cultuureducatie en talentontwikkeling, ruimte voor kunst, cultuur, erfgoed en creatieve industrie, en behoud en toekomstbestendig maken van materieel en immaterieel erfgoed

6. Recreatie en Toerisme

Doel: Faciliteren van de groei van het aantal bezoekers aan de metropool Amsterdam op een dusdanige wijze dat balans bestaat tussen inwoners, bedrijven en bezoekers.

- Uitvoeren van de *Strategische Agenda Toerisme in de MRA 2025*, met inzet op: het vergroten van de mobiliteit van bezoekers, het verbeteren van de informatievoorziening en wayfinding, regionale afstemming op het gebied van evenementen, marketing en promotie activiteiten, human capital, destinatieontwikkeling en een gezamenlijke strategie verblijfsaccommodaties

Opdracht 3
Vaart maken met het metropolitaan mobiliteitssysteem

Zorg – in nauwe samenhang met de andere bestuurlijke opdrachten – voor een regionaal mobiliteitssysteem, waarmee de bereikbaarheid voor inwoners en bezoekers van de regio wordt verbeterd, de groei en verdere integratie van de metropoolregio mogelijk wordt gemaakt en een omschakeling naar duurzame mobiliteit wordt gestimuleerd. Zet daarbij in op een schaalsprong van het mobiliteitssysteem: efficiënter gebruik van het huidige systeem, uitbreiding van het mobiliteitsnetwerk en het verbinden van modaliteiten om het overstappen tussen modaliteiten te optimaliseren en zo de hele regio bereikbaar te houden.

Karakteristiek

De Metropoolregio Amsterdam functioneert als één grote stad met 2,5 miljoen inwoners. Binnen de regio is er namelijk sprake van een grote mate van functionele integratie; mensen wonen in de ene gemeente en werken in een andere, voorzieningen op het gebied van onderwijs, cultuur en zorg hebben regionaal betekenis en er zijn vele handelsrelaties tussen bedrijven binnen de regio. Dit zorgt ook voor veel verkeersbewegingen – waarvan tachtig procent binnen de grenzen van de MRA – die gefaciliteerd worden door een zeer fijnmazig openbaar-vervoer- en wegennetwerk. De spits in de regio kenmerkt zich door grote drukte, waarbij de grenzen van de wegen en het openbaar vervoer bijna zijn bereikt. Belangrijk voor de regio is daarnaast haar mainportfunctie in lucht- en scheepvaart. Schiphol en de haven voorzien de regio van haar internationale verbindingen voor personen- en goederenvervoer. Iets wat momenteel nog in mindere mate geldt voor het spoor.

Wat is er aan de hand?

Groeiende woon-werkpendel: De werkgelegenheids–functie van Amsterdam (en in mindere mate ook Schiphol) is de afgelopen jaren sterk gegroeid. Het aantal banen groeide er harder dan de bevolking en daarmee is sprake van een toenemende woon-werkpendel. Bovendien worden de afstanden waarover wordt gereisd ook groter. Deels heeft dit te maken met het waterbedeffect in de woningmarkt: door stijgende woningprijzen in Amsterdam en directe omgeving gaan mensen wonen waar huizen meer betaalbaar zijn en dat is op steeds grotere afstand van Amsterdam. Voor de regio wordt de komende jaren nog een zeer sterke groei van inwoners en werkgelegenheid verwacht en lijkt de geschetste trend zich door te zetten. Met de groeiende woon-werkpendel neemt de druk op het mobiliteitssysteem toe, met meer files, drukke treinen en stations en dreigende verkeersinfarcten als gevolg. Tegelijk kunnen we niet meer automatisch terugvallen op oplossingen uit het verleden, zoals meer asfalt of meer treinen inzetten. Gecombineerd vraagt dit om een schaalsprong van het regionale mobiliteitssysteem, waarbij investeringen in mobiliteit in de tijd worden afgestemd op grootschalige woningbouwontwikkelingen.

Verduurzamingsopgave mobiliteit: Mobiliteit is verantwoordelijk voor bijna een kwart van de totale CO2-uitstoot in Nederland. Als onderdeel van het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt om met een integrale benadering te werken aan een mobiliteitssysteem waarbij alle modaliteiten en de infrastructuur optimaal worden ontwikkeld en benut én uiteindelijk alle modaliteiten schoon zijn. Ook het verminderen van de mobiliteitsbehoefte, door slimme verstedelijking, kan bijdragen aan de doelen van het Klimaatakkoord. De afspraken van het Klimaatakkoord krijgen een regionale uitwerking in regionale mobiliteitsplannen. Naast duurzame mobiliteit is een duurzaam mobiliteitssysteem natuurlijk ook van groot belang. Klimaatbestendigheid is daarbij een groot aandachtspunt, het systeem moet blijven functioneren bij extreme weersomstandigheden en rekening houden met overstromingsrisico's.

OV-knooppunten als mobiliteitshubs: Vanuit duurzaamheids- en leefbaarheidsoverwegingen hanteren steden steeds vaker een autoluwe agenda waarbij het primaat ligt bij lopen, fietsen en openbaar vervoer en autogebruik wordt ontmoedigd. Binnen de MRA zijn Amsterdam en Haarlem hier koploper in. In diverse andere steden en zeker in het buitengebied van de regio is de auto voorlopig nog het dominante vervoermiddel. Verbeteren van ov- en fietsverbindingen tussen steden en buitengebied ontmoedigt autogebruik draagt bij aan duurzame mobiliteit. Ook neemt het belang van het makkelijk kunnen overstappen van de ene modaliteit op de andere – ook wel ketenreis genoemd – toe. Een belangrijke rol is daarbij weggelegd voor ov-knooppunten, die meer als geavanceerde en comfortabele mobiliteitshubs zullen moeten gaan fungeren.

Innovaties in mobiliteit: De wereld van voertuigtechnologie en verkeersmanagement kent een hoge innovatiedynamiek. Het aandeel elektrische fietsen en auto's groeit en dat gaat gepaard met een uitbreidingsvraag voor elektrische laadinfrastructuur. Digitalisering maakt het *realtime* verbinden van vraag en aanbod van mobiliteit mogelijk (*Mobility as a Service*) en biedt mogelijkheden voor het stroomlijnen van verkeer over bestaande infrastructuur. Deze ontwikkelingen vragen verdere ontwikkeling van de data-infrastructuur. Daarnaast groeit het aantal deelconcepten in mobiliteit en zijn er steeds meer nieuwe hybride voertuigconcepten, waarmee de klassieke verdeling tussen vervoersmodaliteiten van ov, auto, fiets en lopen vervaagt. En dan zijn er nog toekomstbeelden met volledig autonoom rijdende voertuigen en stedelijke luchtmobiliteit. Aan de ene kant leveren de innovaties kansen op om bij te dragen aan het oplossen van mobiliteitsvraagstukken, aan de andere kant kunnen zij ook leiden tot ongewenste ontwikkelingen. Voor overheden ligt er een uitdaging om adequaat op deze innovatiedynamiek in te spelen.

Goederenvervoer: In het goederenvervoer zijn twee schaalniveaus te onderscheiden: stadslogistiek en mainportlogistiek. Het eerste speelt zich binnen regio's af waarbij bouwlogistiek en horeca zorgen voor het grootste deel van de vervoersbewegingen, naast particuliere bezorging en verplaatsing van bijvoorbeeld onderhoudsmonteurs. Toename van online aankopen en groei van de horecasector zorgen voor groei in de stadslogistiek en vraagstukken op het gebied van drukte, luchtkwaliteit en verkeersveiligheid. De mainportlogistiek speelt op (inter) nationaal schaalniveau met de haven, Schiphol, Greenport Aalsmeer, Flevokust Haven en Lelystad Airport als belangrijke hubs. Een grote rol speelt hier de ontwikkeling van centrale Europese transportcorridors, met bundeling van transport langs enkele hoofdroutes waarbij digitalisering optimale transportplanning mogelijk maakt. Langs deze routes groeit de vraag naar ruimte voor grootschalige distributiecentra.

Bekostiging van investeringen in mobiliteit: De opgave om het mobiliteitssysteem mee te laten groeien met de groei van de bevolking en economie vraagt omvangrijke investeringen. De opgaven en ambities zijn vele maler groter dan de beschikbare middelen. Daarbij komt dat de beschikbare middelen uit het infrastructuurfonds al voor langere periode zijn belegd en dat de opbrengsten uit aardgas – de belangrijkste voedingsbron van het fonds – na 2020 zullen opdrogen. De noodzaak om de investeringsopgaven zorgvuldig te faseren en te komen tot alternatieve en innovatieve vormen van bekostiging en financiering is daarmee groot.

Onze ambitie
Bespreekpunten bestuurlijke tafel

Waar zetten we op in?

- We maken en monitoren lange-termijn-afspraken voor de benodigde schaalsprong in het mobiliteitssysteem van de Metropoolregio Amsterdam. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar:
  - de samenhang met ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken
  - de bereikbaarheid van economische toplocaties
  - duurzame vormen van mobiliteit en het verminderen van de mobiliteitsbehoefte
  - de verbinding van ov- en autogeoriënteerde mobiliteitssystemen (overstapmogelijkheden bij ov-knooppunten)
  - de beschikbaarheid en betaalbaarheid van mobiliteit voor alle inwoners van de MRA
- We maken en monitoren lange termijn afspraken over de benodigde investeringen in mobiliteit
- We jagen innovaties op het gebied van slimme en duurzame mobiliteit aan, waarbij de gebruiker centraal staat, die bijdragen aan goed bereikbare en aantrekkelijke steden, adequate ontsluiting van stedelijk en landelijk gebied, verkeersveiligheid en een duurzame, klimaatbestendige en schone leefomgeving
- We maken in lijn met de afspraken van het Klimaatakkoord werk van het Regionaal programma duurzame mobiliteit
- We zetten in op slagvaardige samenwerking met partners als het Rijk en openbaarvervoerspartners, via samenwerkingen zoals Programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid

Beoogd effect

- Ontwikkelingen in het mobiliteitssysteem in samenhang met ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken
- Verbeteren van de bereikbaarheid van banen, onderwijs en voorzieningen voor inwoners van de MRA
- Groei van het aandeel van duurzame vormen van mobiliteit (openbaar vervoer en fiets)
- Verminderde uitstoot CO2, stikstof en fijnstof door voertuigen

Hoe gaan we dat doen?
Uitvoeringslijnen

1. Schaalsprong mobiliteitssysteem

Doel: Een gezamenlijke strategie voor de schaalsprong in het mobiliteitssysteem en de uitvoering daarvan met bijzondere aandacht voor de samenhang met ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken, de bereikbaarheid van economische toplocaties, duurzame vormen van mobiliteit, een klimaatbestendig mobiliteitssysteem, de verbinding van ov- en autogeoriënteerde mobiliteitssystemen (overstapmogelijkheden bij ov-knooppunten) en de beschikbaarheid en betaalbaarheid van mobiliteit voor alle inwoners van de Metropoolregio Amsterdam.

- Inhoud en uitvoering geven aan de afspraken voor de schaalsprong van het mobiliteitssysteem van de MRA, in nauwe samenhang met de verstedelijkingsstrategie en de regionale economische strategie
- Ontwikkelen van alternatieve en innovatieve bekostigingsopties voor de benodigde investeringen in het mobiliteitssysteem
- Monitoren en coördineren van de uitvoering van mobiliteitsprojecten in de regio
- Monitoren van het functioneren van het regionaal mobiliteitssysteem

2. Fiets

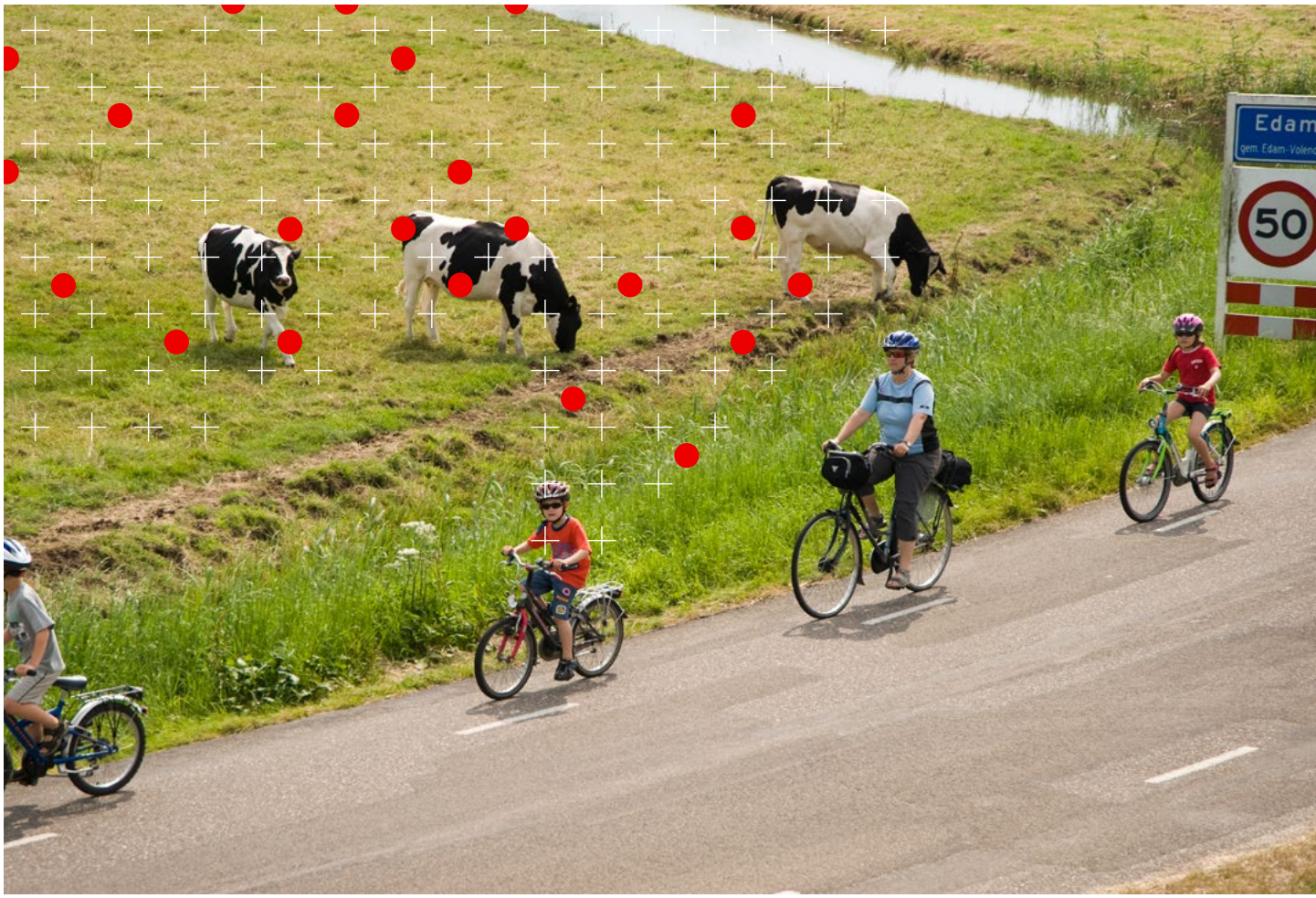
Doel: Een samenhangend en hoogwaardig regionaal fietsroutenetwerk, waarop fietsers vlot tussen de stedelijke kernen en vanuit het stedelijke gebied de natuur in kunnen fietsen. Met fietsvoorzieningen bij ov-knooppunten, waarmee voor- en natransport per fiets en gebruik van regionaal openbaar vervoer aantrekkelijker wordt.

- Uitvoeren van het plan *Metropolitane Fietsroutes* en de concrete projecten daarin
- Opstellen en uitvoeren van een plan voor de ontwikkeling van fietsvoorzieningen bij ov-knooppunten

3. Duurzame en innovatieve mobiliteit

Doel: Regionaal uitwerking geven aan het thema mobiliteit van het Klimaatakkoord, verdere ontwikkeling van een regionaal netwerk van publieke oplaadpunten voor elektrisch vervoer, realisatie van kansrijke smart mobility-toepassingen binnen de MRA en mensen verleiden hun reisgedrag aan te passen om piekbelasting van het mobiliteitsnet tegen te gaan en keuzes voor duurzame mobiliteitsopties te stimuleren.

- Opstellen en uitvoering geven aan het Regionaal programma duurzame mobiliteit als uitwerking van de afspraken van het Klimaatakkoord op het gebied van mobiliteit
- Verdere uitvoering geven aan het project MRA-Elektrisch
- Duurzame en innovatieve mobiliteit aanjagen met pilots, prijsvragen en optreden als *launching customer*
- Kennis bijeenbrengen en ontsluiten over impactvolle mobiliteitsinnovaties en over de mogelijkheden om duurzame mobiliteit in gebiedsontwikkeling te stimuleren

Overzicht opdrachten en uitvoeringslijnen

Opdracht 0: De samenwerking verder versterken
1. Samenbindende visie op de regio en de samenwerking
2. Samenwerking Rijk en EU
3. De MRA als netwerkorganisatie
4. KennisHuis MRA
5. Verantwoording
Opdracht 1: Werk maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone MRA-economie
1. Regionale economische strategie
2. Werklocaties
3. Human capital
4. Aanjagen marktinitiatieven voor de transitieopgaven
5. Energie-infrastructuur en data-infrastructuur
Opdracht 2: Bouwen voor de woningbehoefte en met groei de leefkwaliteit van het geheel versterken
1. Verstedelijkingsstrategie
2. Wonen
3. Landschap
4. Transitieopgaven leefomgeving
5. Kunst, Cultuur en Erfgoed
6. Recreatie & Toerisme
Opdracht 3: Vaart maken met het metropolitaan mobiliteitssysteem
1. Schaalsprong Mobiliteitssysteem
2. Fiets
3. Duurzame en innovatieve mobiliteit

3 Werkwijze MRA Agenda

De MRA-samenwerking is een bestuurlijke samenwerking. De gemeenteraden en Provinciale Staten worden door de eigen colleges geïnformeerd en betrokken bij de activiteiten van de samenwerking. De werkwijze voor de uitvoering van de MRA Agenda is hieronder uiteengezet.

Deelregio's

De basis van de MRA-samenwerking ligt in de zeven deelregio's (inclusief de beide provincies Noord-Holland en Flevoland):

- Almere-Lelystad
- Amstelland-Meerlanden
- Amsterdam
- Gooi en Vechtstreek
- IJmond
- Zaanstreek-Waterland
- Zuid-Kennemerland

Door de aanpak van onderwerpen op het niveau van de deelregio's te combineren met afstemming op het niveau van de MRA, wordt de MRA Agenda uitgevoerd. Elke deelregio heeft zijn eigen karakteristieken en organisatorische afspraken. Binnen de deelregio's werken bestuurders samen in lijn van de MRA Agenda.

Bestuurlijke tafels

Van groot belang is het zorgen voor samenhang binnen en tussen de opdrachten. De vier bestuurlijke opdrachten zijn elk gekoppeld aan een bestuurlijke tafel. De bestuurlijke tafel is verantwoordelijk voor het realiseren van de ambities en het beoogde effect van de opdracht. Zij geeft richting aan de uitvoeringslijnen en stuurt op samenhang en resultaat. De MRA Agendacommissie is verantwoordelijk voor de dagelijkse coördinatie van de samenwerking van de MRA.

Uitvoeringsorganisatie

Bestuurlijke ambities moeten uiteindelijk worden verwezenlijkt. Dit gebeurt in uitvoeringslijnen. Elke uitvoeringslijn heeft twee bestuurlijke trekkers. Zij zijn verantwoordelijk voor de voortgang en voor het inbrengen van bespreekpunten vanuit de uitvoeringslijn op de bestuurlijke tafel. Daarnaast kent elke uitvoeringslijn een ambtelijk team dat verantwoordelijk is voor de in het jaarplan vastgestelde producten, de ambtelijke betrokkenheid vanuit de deelregio's, de verbinding met niet-MRA-partners, de samenhang met andere uitvoeringslijnen, het opstellen van jaarlijkse werkplannen en de verantwoording over de activiteiten binnen de uitvoeringslijn.

De MRA-deelnemers zorgen zelf voor de uitvoering van de MRA Agenda. Zij worden daarbij ondersteund door

een klein MRA Bureau. De belangrijkste taken van het MRA Bureau zijn het faciliteren van bestuurlijke besluitvorming, het (coördineren van het) uitvoeren van de MRA Agenda, het vergroten van de betrokkenheid van raads- en Statenleden, het verbeteren van de transparantie en communicatie en het verstevigen van de integraliteit van de samenwerking.

Coalities per uitvoeringslijn

Niet alle MRA-deelnemers hoeven mee te doen met een uitvoeringslijn. Per uitvoeringslijn kan een coalitie worden gevormd. Vanuit de coalitie worden de bestuurlijke trekkers geleverd.

Samenwerking met partners

Het zwaartepunt van de samenwerking met partners ligt in de uitvoeringslijnen. Daarmee wordt de slagkracht vergroot en worden partners niet onnodig belast met de besluitvormingsprocessen en -structuren van de MRA-samenwerking. De samenwerking met partners kan variëren van werken in stevige coalities tot onderling afstemmen. Ook kan de MRA opdrachtgever van uitvoerende partijen zijn. In de samenwerking met partners in de regio speelt de Amsterdam Economic Board, als verbinder tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden, een belangrijke rol. Andere belangrijke partners zijn het Rijk, de waterschappen, onderwijsinstellingen en de openbaarvervoerbedrijven. Tot slot zijn er opgaven in de MRA waar andere specifieke samenwerkingsverbanden of overlegorganen voor bestaan. Concrete voorbeelden zijn Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) en Bestuursplatform NZKG voor het Noordzeekanaalgebied. Waar nodig zal de MRA – al dan niet via haar deelnemers – deze platforms benutten om vraagstukken te agenderen.

Samenwerking Amsterdam Economic Board

De Amsterdam Economic Board speelt een belangrijke rol als verbinder tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden in de Metropoolregio Amsterdam. De MRA-overheden zijn dan ook prominent partner van de Board en verschillende MRA-bestuurders hebben zitting in de Board. De Board-organisatie zet in op het uitvoeren van strategische analyses en informatievoorziening, agendasetting op MRA-niveau van nieuwe (opkomende) thema's, beweging creëren op transities door visie en leiderschap en het verbinden van partijen op concrete initiatieven. De Board werkt daarbij aan zes grootstedelijke uitdagingen: Circulaire economie, Energie, Mobiliteit, Digitale Connectiviteit, Gezondheid en Talent voor de toekomst. Veel uitdagingen passen naadloos op uitvoeringslijnen van de MRA Agenda. In de concrete initiatieven kunnen de Board en de MRA elkaar zodoende goed versterken, waarbij de MRA de overheidskant organiseert. Daarnaast is de Board als netwerk zeer relevant voor de MRA en werken we samen bij grote netwerkevenementen als de *State of the Region*. Zie ook: www.amsterdameconomicboard.com

Uitvoering: cyclisch en adaptief

De MRA Agenda is het koersbepalende document voor de regionale samenwerking. Richting wordt gegeven door de overkoepelende ambitie: werken aan een internationale economische topregio met hoge leefkwaliteit door te investeren in een toekomstbestendige en evenwichtige metropool. Dit is vertaald naar de bestuurlijke opdrachten.

In de uitvoering staan de uitvoeringslijnen centraal. De uitvoeringslijnen vormen de basis voor het jaarlijkse werkplan. In het werkplan wordt elke uitvoeringslijn uitgewerkt in concrete acties, te behalen resultaten, (meerjaren) planning, benodigde middelen, organisatie en samenwerkingspartners. Ook worden de uitvoeringslijnen uitwerkt naar bijdrage aan de bestuurlijke opdracht en de overkoepelende ambitie. In het jaarverslag wordt inzicht gegeven in de behaalde resultaten. Jaarlijks wordt daarnaast het effect van de uitvoering gemonitord, waardoor bijsturing mogelijk is.

Financiering

Voor de uitvoering van de activiteiten van de MRA-samenwerking leveren alle MRA-deelnemers een bijdrage. Voor de gemeentelijke deelnemers is dat een algemene bijdrage per inwoner en voor provincies een bijdrage gelijk aan die van de grootste gemeente in die provincie. Naast deze basisfinanciering kan sprake zijn van extra (vrijwillige) bijdragen van MRA-deelnemers op de uitvoeringslijnen waar zij veel belang aan hechten. Dit betreft dan veelal een bijdrage voor het realiseren van projecten (investeringsbijdragen) of in capaciteit van medewerkers.

De inhoud is leidend binnen de MRA-samenwerking. Het budget wordt dan ook voornamelijk ingezet voor het aanjagen en uitvoeren van de acties en het aanzwengelen van cofinanciering. Daarbij gaat het uiteindelijk om een veelvoud aan investeringen.

Monitoring

De MRA meet op twee verschillende niveaus de voortgang van de uitvoering van de MRA Agenda. Allereerst worden resultaten gemonitord van de concrete acties binnen de uitvoeringslijnen. Over de bevindingen per uitvoeringslijn wordt jaarlijks gerapporteerd in de Jaarverantwoording. Ook wordt per uitvoeringslijn gewerkt met een (stoplichten) rapportage, die meerdere keren per jaar wordt bijgewerkt. Daarnaast worden de beoogde effecten van de inzet van de MRA gemeten. Deze effecten zijn niet altijd te herleiden tot een specifieke actie vanuit de MRA, maar zijn wel het doel van de MRA-inzet onder de bestuurlijke opdrachten. Voor het meten van de beoogde effecten zal gebruik worden gemaakt van diverse bestaande monitors. We ontwikkelen tevens een monitor brede welvaart voor de MRA geïnspireerd op de duurzame ontwikkelingsdoelen, de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties (zie bijlage). Daarmee kan ook duiding gegeven worden aan de ontwikkeling van de MRA als internationale economische topregio met hoge leefkwaliteit en als toekomstbestendige en evenwichtige metropool. De bevindingen worden gebundeld in een jaarlijkse *State of the Region*-rapportage en gepresenteerd bij het gelijknamige congres.

Verantwoording

Op vier manieren wordt invulling gegeven aan transparantie, verantwoording en het betrekken van de gemeenteraden en Provinciale Staten. De eerste is dat regionale vergaderstukken online worden gepubliceerd. Zo kan iedereen op een openbare website zien waar, wanneer en waarover vergaderd wordt.

Jaarlijks stuurt de MRA Regiegroep het jaarplan, de begroting en het jaar¬verslag van het samenwerkingsverband ter consultatie naar alle colleges, raden en Staten van de deelnemende overheden. Hierbij wordt aangesloten op de reguliere P&C-cyclus van de deelnemers in het voorjaar en het najaar.

Daarnaast worden voor raads- en Statenleden door het jaar heen verschillende bijeenkomsten georgani¬seerd, zoals de Raads- en Statenleden Conferentie, het MRA Congres en bijeenkomsten over specifieke onderwerpen die spelen op (deel)regionaal niveau.

Het MRA Bureau verzorgt tot slot informatievoorziening over de MRA-activiteiten via de website, een maandelijkse nieuwsbrief en een maandelijkse update voor gemeenteraden en Provinciale Staten. Op de website wordt actief over de voortgang van de MRA Agenda gecommuniceerd.

Commissarissen van de Koning in de MRA:

‘Veel meer slagkracht mogelijk in de MRA’

De samenwerkende overheden in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) zouden veel meer gebruik moeten maken van elkaars kracht. Dat vraagt om een andere rol van de deelnemers, ook van de twee provincies, Noord-Holland en Flevoland. Wanneer die goed wordt gespeeld, kan de slagkracht van de MRA verder worden vergroot. Dat betogen de Commissarissen van de Koning van beide provincies, Arthur van Dijk (Noord-Holland) en Leen Verbeek (Flevoland) aan de vooravond van de lancering van de MRA Agenda 2.0. ‘We doen of iedereen gelijk is, maar onder de gelijken zijn we niet gelijk.’

Huis van Thorbecke

De CdK’s menen dat de provincies richting kunnen geven aan een andere rolverdeling in de MRA. In het MRA Convenant, dat de deelnemers aan de MRA in 2017 met elkaar hebben gesloten, staat dat gelijkwaardigheid en respect voor elkaars rollen en belangen voorop staan in de samenwerking. Maar dat neemt niet weg dat er nu eenmaal verschillen zijn, zegt Van Dijk (sinds begin 2019 CdK in Noord-Holland en vicevoorzitter van de MRA Regiegroep). Zo zijn er kleinere gemeenten en grotere gemeenten. En bovendien: ‘Het is een mooi streven, dat iedereen gelijk is, maar zo is het Huis van Thorbecke helemaal niet ingericht. De provincie gaat met afspraken in de MRA terug naar de Staten, gemeenten naar hun raden. Dat kunnen we steviger inkleden.’

Knopen doorhakken

De Flevolandse CdK Leen Verbeek (sinds 2008) sluit zich hierbij aan. ‘Een belangrijke rol van provincies in MRA-verband is om het gemeenten mogelijk te maken hun werk goed te doen. Of het nu gaat om volkshuisvestelijke vraagstukken of mobiliteitsopgaven, de provincie heeft nu eenmaal een overkoepelende rol. Die zou niet knellend mogen zijn. Dat is relevant in politieke zin, omdat er wel knopen moeten worden doorgehakt. De provincie zou moeten durven zeggen: Provinciale staten gaan nu echt een besluit nemen: díe kant gaan we op. Dat geeft helderheid.’

Van Dijk, instemmend: 'Van ons kun je verwachten dat we commitment gaan halen bij de Staten. Daar zeg ik dan eerlijk bij dat we meer moeten brengen naar de MRA dan we halen: eerst delen, dan vermenigvuldigen.'

De MRA Agenda is de inhoudelijke basis van de samenwerking en is echt een uitvoeringsagenda, beseft Verbeek. 'De kaderstellende discussie daarover met raden en Staten is beperkt en de uitvoering is aan de colleges. De bouwtekening komt van de MRA, maar de deelnemers zijn de timmermannen. Onze raden en Staten voelen echter te weinig sturing. We moeten opnieuw aan verwachtingenmanagement gaan doen.'

Positie van Amsterdam

Niet alleen de provincies, ook Amsterdam heeft een andere positie dan de andere MRA-deelnemers, zegt Van Dijk. 'Amsterdam is de grootste en alles wat Amsterdam doet, heeft invloed op de regio. We hebben er alle belang bij om met Amsterdam om de tafel te zitten. Voor bijvoorbeeld een succesvolle lobby in Den Haag hebben we slagkracht nodig en moeten we met elkaar optrekken. Dan is het wel fijn als Amsterdam en de provincies weten hoe zij zich ten opzichte van elkaar verhouden. Als we dat goed weten neer te zetten, dan snapt iedereen dat we niet hetzelfde zijn. Verantwoordelijkheid nemen komt op verschillende manieren tot uiting, ook door ambtelijke inzet.'

Leiderschap

In de zomer van 2019 bracht de commissie die de samenwerking in de MRA heeft geëvalueerd haar rapport uit. Een van de aanbevelingen is dat Amsterdam meer leiderschap moet tonen. 'Dat betekent niet dat Amsterdam meer moet gaan doen', zegt Van Dijk. 'Leiderschap betekent juist dat je meer door anderen laat doen. Jouw inspirerend leiderschap leidt ertoe dat anderen aan de slag gaan. Dat betekent deelregio's veel meer in hun kracht zetten. Zij zien elkaar vaker en hebben onderling samenwerkingsafspraken.'

'Er zit meer in'

Laten we niet vergeten dat heel veel in de MRA-samenwerking al goed gaat, benadrukt Verbeek. 'We presteren wel wat met elkaar. Tegelijkertijd heb ik het gevoel dat er meer in zit. De integratie tussen de platforms moet bijvoorbeeld beter. Majeure agendapunten zoals het Markermeer en de Markerwadden integreren onvoldoende in het debat over mobiliteit en wonen en cultureel erfgoed.'

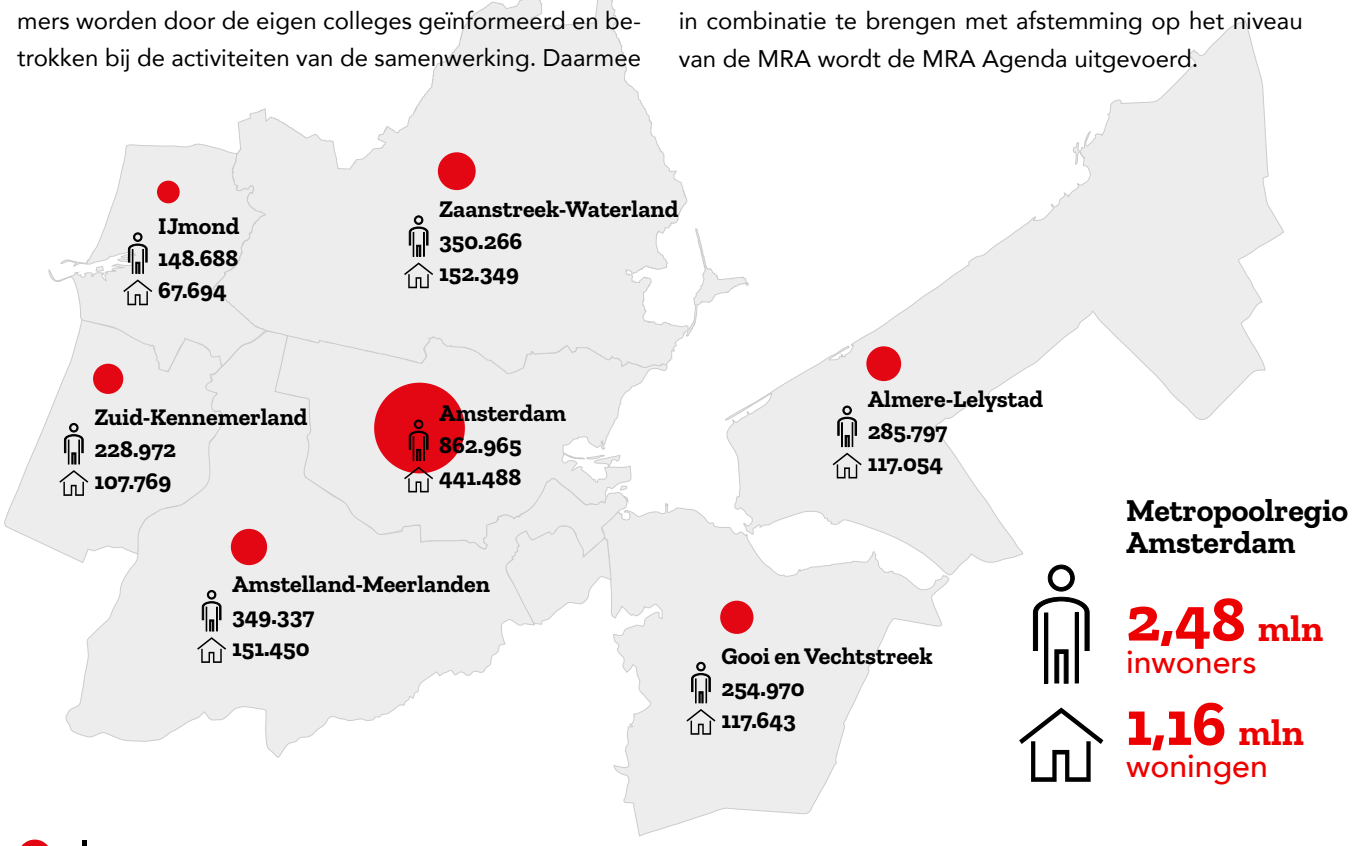
'Een belangrijke rol van provincies in MRA-verband is om het gemeenten mogelijk te maken hun werk goed te doen'

Om de integraliteit te bevorderen, zien de CdK's een rol voor zichzelf weggelegd, maar ook voor de burgemeesters in de Regiegroep. Gezamenlijk kunnen zij meer verantwoordelijkheid nemen om hun omgeving beter bij de MRA te betrekken. 'Trek als grotere gemeente ook je buurgemeenten erbij', zegt Van Dijk. We moeten als overheden in beleid vertalen wat we hebben afgesproken. De MRA heeft daartoe de instrumenten en de bevoegdheid niet. En neem Provinciale Staten en gemeenteraden mee, dan zijn ze onderdeel van het succes.'
Gedeputeerden van beide provincies zoeken elkaar ook onderling op, zegt Verbeek. 'En ik ben zelf actief: de MRA is zó belangrijk, die samenwerking is niet voorbehouden aan een enkele gedeputeerde of portefeuillehouder. We agenderen geregeld onderwerpen in het college van Gedeputeerde Staten om die collectief te bespreken.

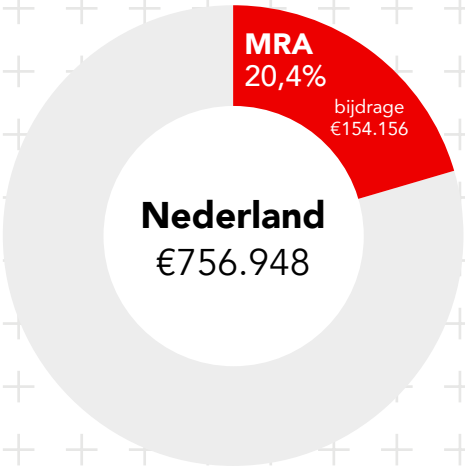
4 Over de MRA en de 7 deelregio's

De Metropoolregio Amsterdam is het samenwerkingsverband van de provincies Noord-Holland en Flevoland, 32 gemeenten en de Vervoerregio Amsterdam. Elke gemeente en deelregio brengt kwaliteiten in die het totaal versterken. De kracht van de MRA is de diversiteit, zowel economisch als stedelijk en landschappelijk.

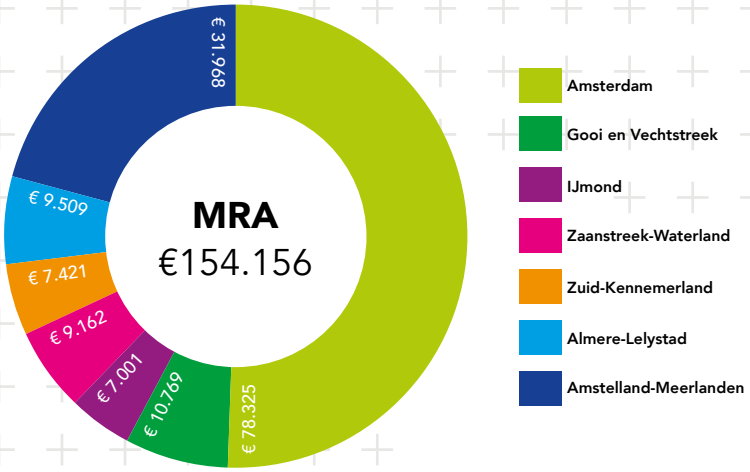
De MRA bestaat uit zeven deelregio's. Elke deelregio kent zijn eigen historie en organisatorische afspraken. De gemeenteraden en Provinciale Staten van de MRA-deelnemers worden door de eigen colleges geïnformeerd en betrokken bij de activiteiten van de samenwerking. Daarmee treedt de MRA-samenwerking niet in de formele relatie tussen volksvertegenwoordigers en bestuurders. Door de aanpak van onderwerpen op het niveau van de deelregio's in combinatie te brengen met afstemming op het niveau van de MRA wordt de MRA Agenda uitgevoerd.

Bruto Binnenlands Product
in mln (2018)

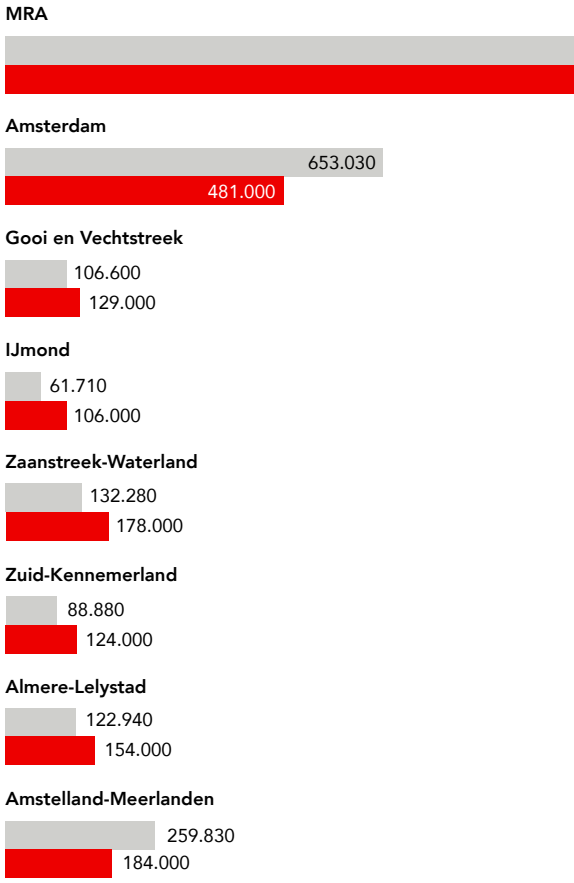

Bruto Regionaal Product
per deelregio in mln (2018)

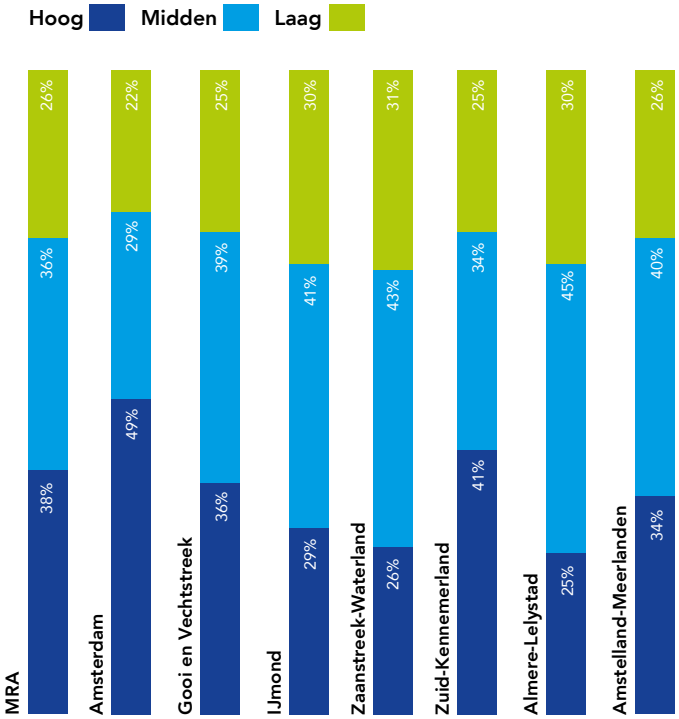
Bron: Economische Verkenningen MRA

Banen vs beroepsbevolking (2018)

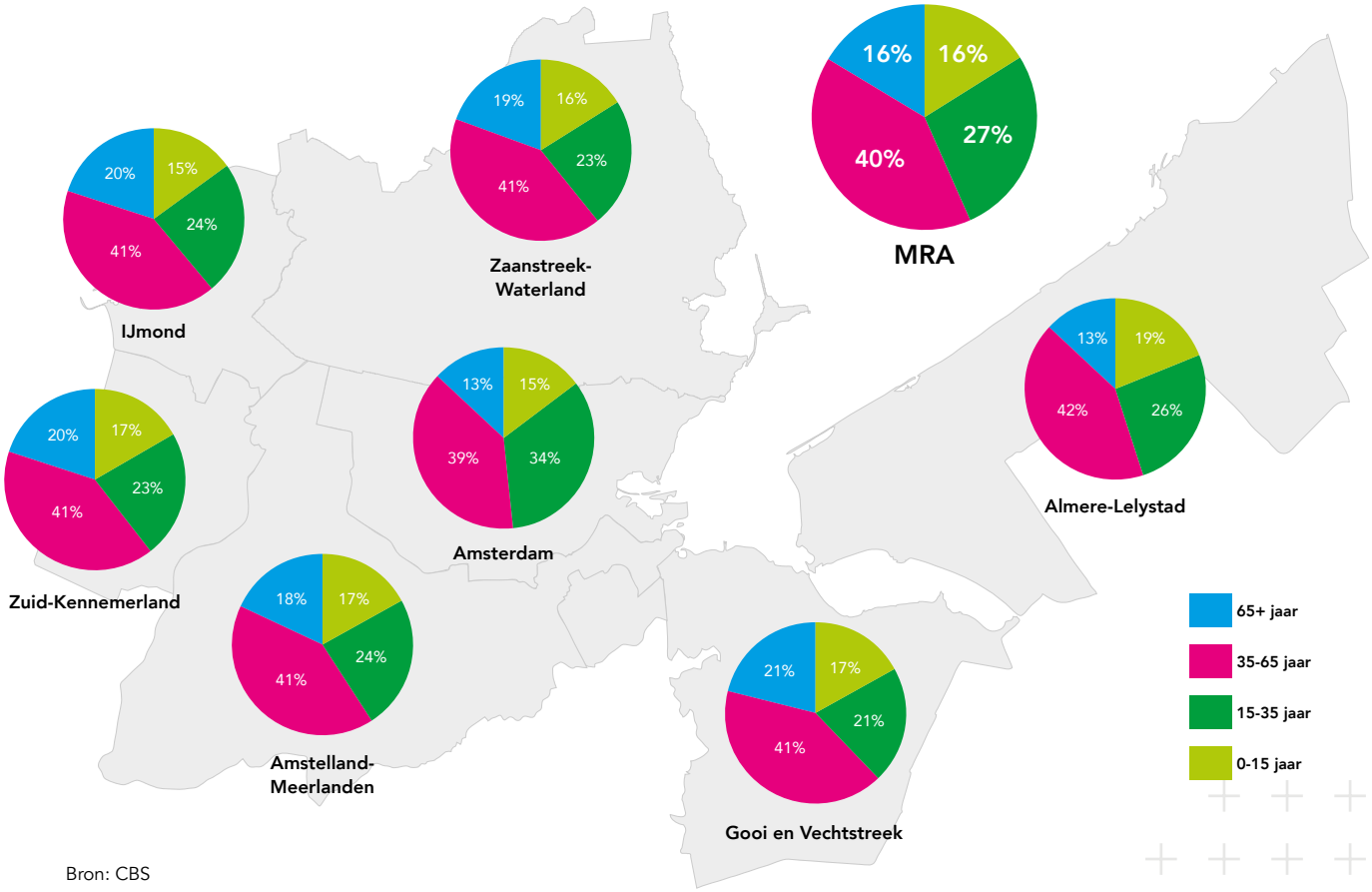
Bron: Banen, LISA; Beroepsbevolking, Economische Verkenningen MRA

Opleidingsniveau potentiële beroepsbevolking (2018)

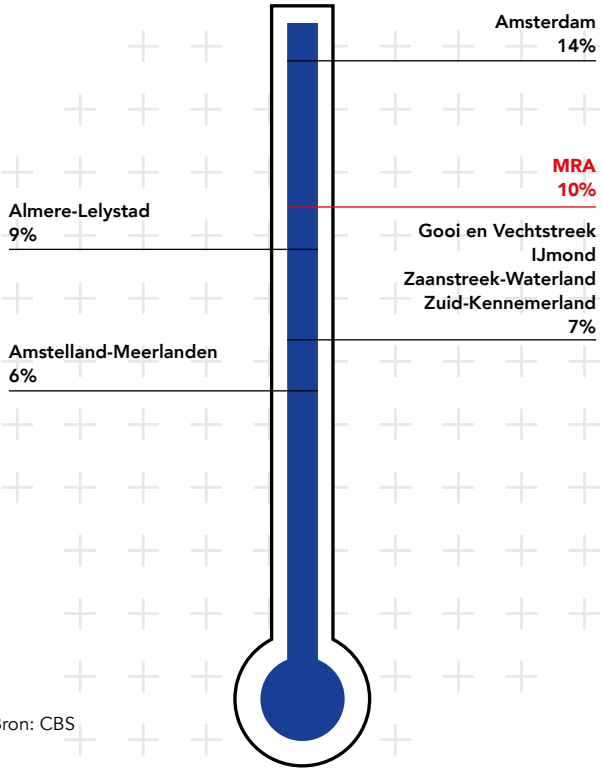
Bron: Economische Verkenningen MRA

Leeftijdsopbouw per (deel)regio

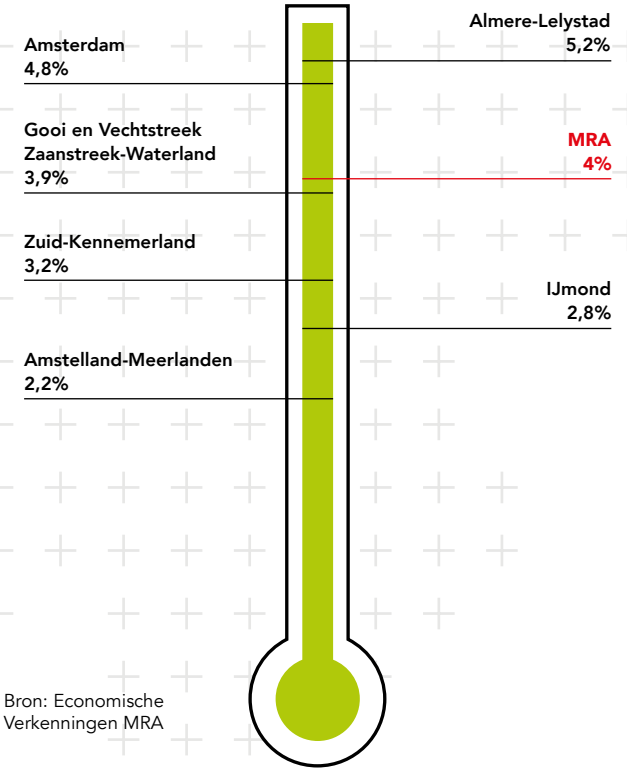
Bron: CBS

% Huishoudens tot lage inkomensgrens (2018)

Bron: CBS

% Werkloosheid (2018)

Bron: Economische Verkenningen MRA

Deelregio

Zaanstreek-Waterland

Gemeenten in Zaanstreek-Waterland:

- **Zaanstad**
- **Purmerend**
- **Edam-Volendam**
- **Waterland**
- **Wormerland**
- **Uitgeest**
- **Landsmeer**
- **Oostzaan**
- **Beemster**

Karakteristiek

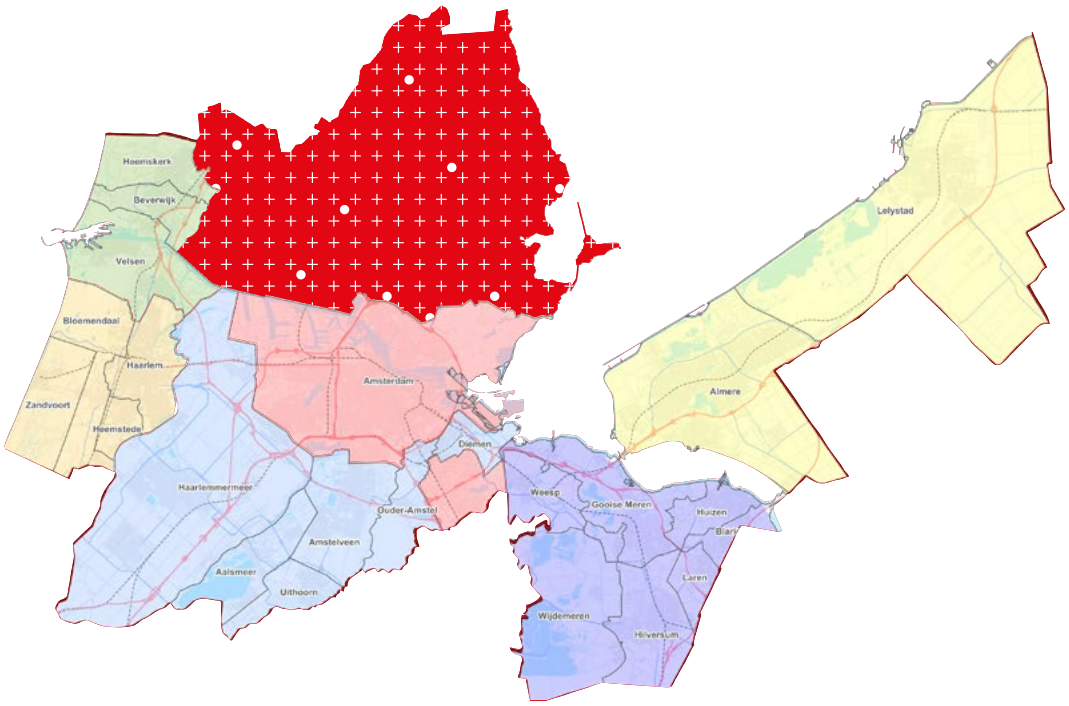
De deelregio Zaanstreek-Waterland bestaat uit verschillende en onderscheidende gebieden: Zaanstreek en Waterland. De gemeente Uitgeest, landschappelijk gezien gelegen in het overgangsgebied van strandwallen en het polderlandschap, heeft zich in MRA-verband bij deze deelregio aangesloten.

De Zaanstreek kenmerkt zich door een van oudsher bijzondere mix van wonen en werken. Het is een streek met veel cultuurhistorisch en industrieel erfgoed, zoals de historische lintbebouwingen, herkenbare verkavelingsstructuur, gebouwde en archeologische monumenten, de Zaanse Schans, polders met diverse, waterrijke landschappen en waardevolle veenweidenatuur en natuurlijk de rivier de Zaan als beeldbepalende drager.

Traditioneel zijn economische clusters zoals de voedingsmiddelenindustrie, de logistiek, de nautische sector, de landbouw en de ambachtelijke maakindustrie goed vertegenwoordigd in de streek. Ook het toerisme is een belangrijke economische factor. De Zaanse Schans trekt bijvoorbeeld jaarlijks 1,5 tot 2 miljoen bezoekers. De kwaliteit van het open veenweidelandschap is van grote recreatieve waarde voor de Zaanstreek en de Metropoolregio Amsterdam als geheel, nu en in de toekomst.

De regio Waterland is een karakteristiek gebied met een enorme recreatieve en toeristische aantrekkingskracht op binnen-en buitenland, een veelheid van woonmilieus en ondernemerszin. De rust en ruimte van het polderlandschap en dijken, haar vele fiets- en vaarroutes, havens en natuurlandschappen en rijkdom aan water- en weidevogels dragen daaraan bij.

Daartussen de vele historische (lint)dorpen en monumentale stadscentra zoals Monnickendam en vestingsteden Purmerend en Edam. Dagtoerisme, het 'oude Holland' met haar klederdrachten in Volendam en Marken en werelderfgoederen de Beemster en de Stelling van Amsterdam. Deze karakteristieke waarden worden gecombineerd met alle denkbare woonmilieus, van stads tot dorps en landelijk wonen, het meest intensieve busnetwerk en ruimte voor ondernemen, van agrarisch tot industrieel.

Deelregio

IJmond

Gemeenten in IJmond:

- **Velsen**
- **Beverwijk**
- **Heemskerk**

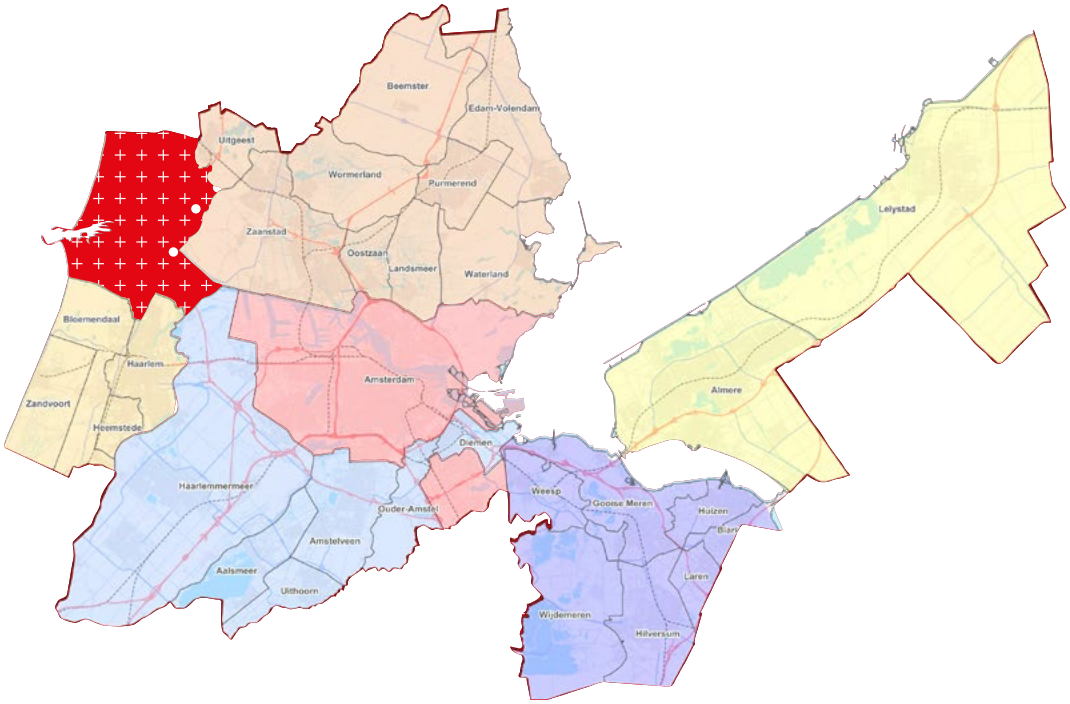
Karakteristiek

De IJmond is de nautische toegangspoort tot Amsterdam. De economische ruggengraat van de IJmond wordt gevormd door het Noordzeekanaalgebied, de zeehaven en Tata Steel. In de MRA is de IJmond het centrum van productie, ontwikkeling en innovatie en de deelregio huisvest de opleiding in de maakindustrie. Daarmee is de IJmond de Techport van de MRA.

In de Techport Techniekcampus werken bedrijfsleven, onderzoek en onderwijs en overheid samen om de innovatiekracht van de maakindustrie te versterken en technisch onderwijs te stimuleren.

De IJmond heeft een sleutelpositie als het gaat om bouw en onderhoud van offshore wind. Daarnaast kent deze deelregio door de ligging aan het Noordzeekanaal en twee rijkswegen een sterke logistieke sector, innovatieve tuinbouw en de IJmond heeft specifieke kwaliteiten als het gaat om recreatie en toerisme, zoals de Beverwijkse Bazaar, IJmuiden aan Zee, Wijk aan Zee en het recreatieschap Spaarnwoude.

De IJmond kenmerkt zich verder door de kust, het Nationaal Landschap van de duinen en een landgoederenzone. Dit zijn waardevolle en unieke kwaliteiten die bijdragen aan het leefklimaat van de MRA.

Deelregio

Zuid-Kennemerland

Gemeenten in Zuid-Kennemerland:

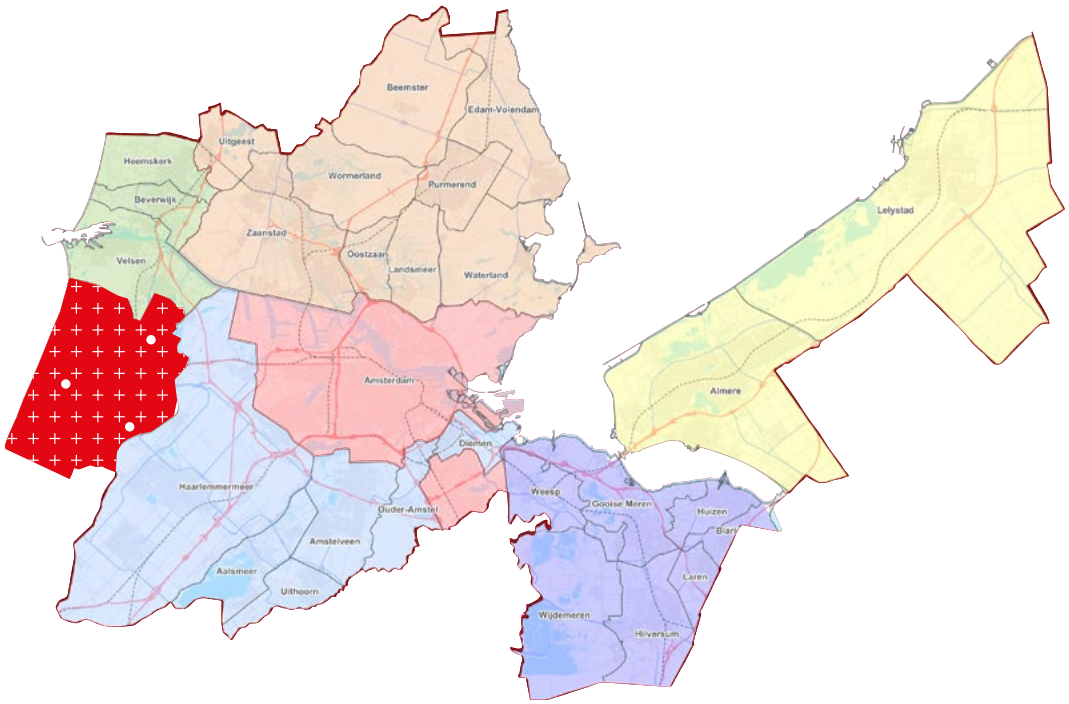
- **Haarlem**
- **Heemstede**
- **Bloemendaal**
- **Zandvoort**

Karakteristiek

Door de ligging aan de Noordzee en met de historische stad Haarlem, de landgoederenzone in de Binnenduinrand en het recreatiegebied Spaarnwoude biedt de deelregio Zuid-Kennemerland de MRA een uniek en aantrekkelijk vestigingsklimaat met ruime mogelijkheden voor recreatie. De combinatie van kust, het metropolitane landschap, cultureel erfgoed en het hoogwaardige woonmilieu kenmerken de ruimtelijke structuur.

De economie in Zuid-Kennemerland wordt vooral gekenmerkt door een groot aandeel van de zakelijke dienstverlening, (semi-)overheidsorganisaties (provincie, rechtbank, InHolland en zorg), detailhandel en de creatieve sector. Onderscheidend zijn daarbij culturele voorzieningen als het Frans Hals Museum, de Hallen Haarlem en Teylers Museum en de positie van Haarlem als een van de beste winkelsteden van Nederland. Daarnaast vormen Haarlem en Zandvoort een trekpleister voor een groeiende, toeristische bezoekersstroom. Dit vraagt om toenemende aandacht voor een goede bereikbaarheid, zowel voor toeristen als inwoners, en zowel per openbaar vervoer als per auto en fiets.

Zuid-Kennemerland heeft een relatief hoogopgeleide bevolking en een toenemend aantal expats. Recent valt in de Haarlemse regio vooral de dynamiek op van nieuwe ondernemingen en start-ups op het gebied van circulaire economie en nieuwe, creatieve technologieën. De ontwikkeling van het 3D-print Excellence Centre, Waarderpolder en de concentratie van muziekindustrie rond het conservatorium InHolland en het Patronaat zijn daar voorbeelden van.

Deelregio

Amstelland-Meerlanden

Gemeenten in Amstelland-Meerlanden:

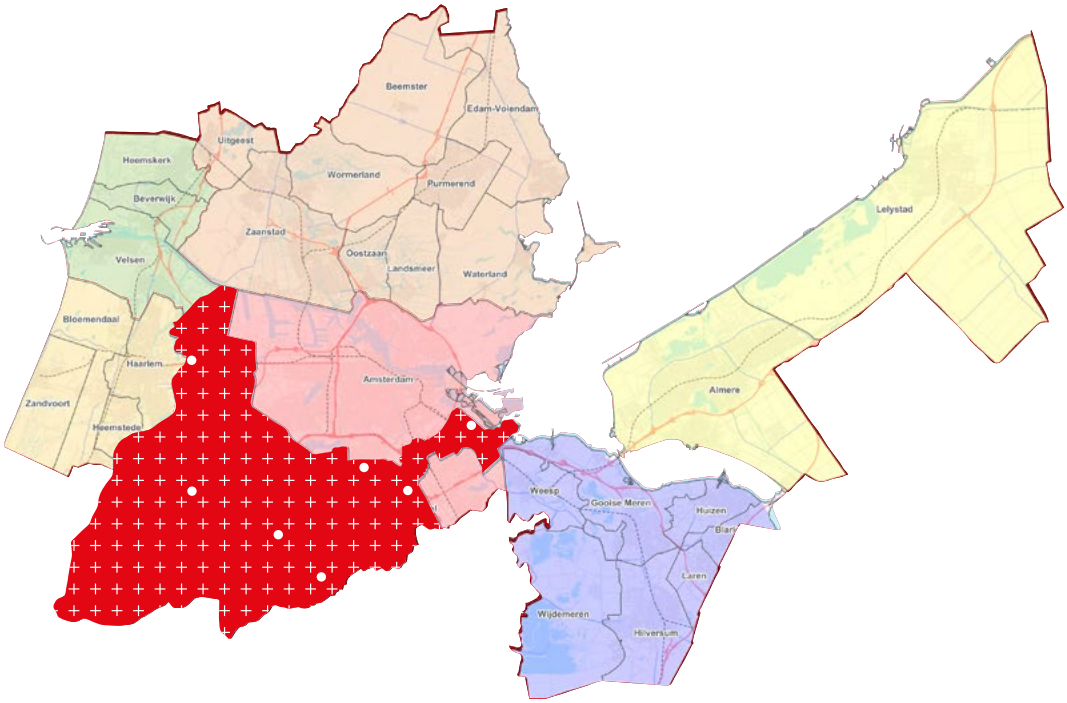
- **Haarlemmermeer**
- **Amstelveen**
- **Aalsmeer**
- **Uithoorn**
- **Diemen**
- **Ouder-Amstel**

Karakteristiek

De deelregio Amstelland-Meerlanden neemt een stevige positie in binnen de MRA. De mainports Schiphol en Greenport Aalsmeer zijn belangrijke motoren van onze nationale economie; bronnen van werkgelegenheid en brandpunten van internationaal transport. Zakelijke dienstverlening en een vitaal MKB complementeren deze kracht.

Goed opgeleide inwoners en een hoog aandeel internationale kenniswerkers zijn de menselijke motoren van Amstelland-Meerlanden. Ruimtelijk biedt Amstelland-Meerlanden diverse hoog gewaardeerde woonmilieus. Van stedelijke appartementen tot historische kernen en landelijk wonen, aangevuld met hoogwaardige culturele voorzieningen, detailhandel en liggend in een rijk geschakeerd landschap.

Van buitenplaatsen langs de Amstel, recreatie bij de Westeinderplassen, Ouderkerkerplas, Diemerscheg en Amsterdamse Bos, natuurschoon in de Ronde Hoep, de weidsheid van de Bovenkerkerpolder tot nieuwe landschappen als Park 21.

Deelregio

Gooi en Vechtstreek

Gemeenten in Gooi en Vechtstreek:

- **Hilversum**
- **Gooise Meren**
- **Huizen**
- **Wijdemeren**
- **Weesp**
- **Laren**
- **Blaricum**

Karakteristiek

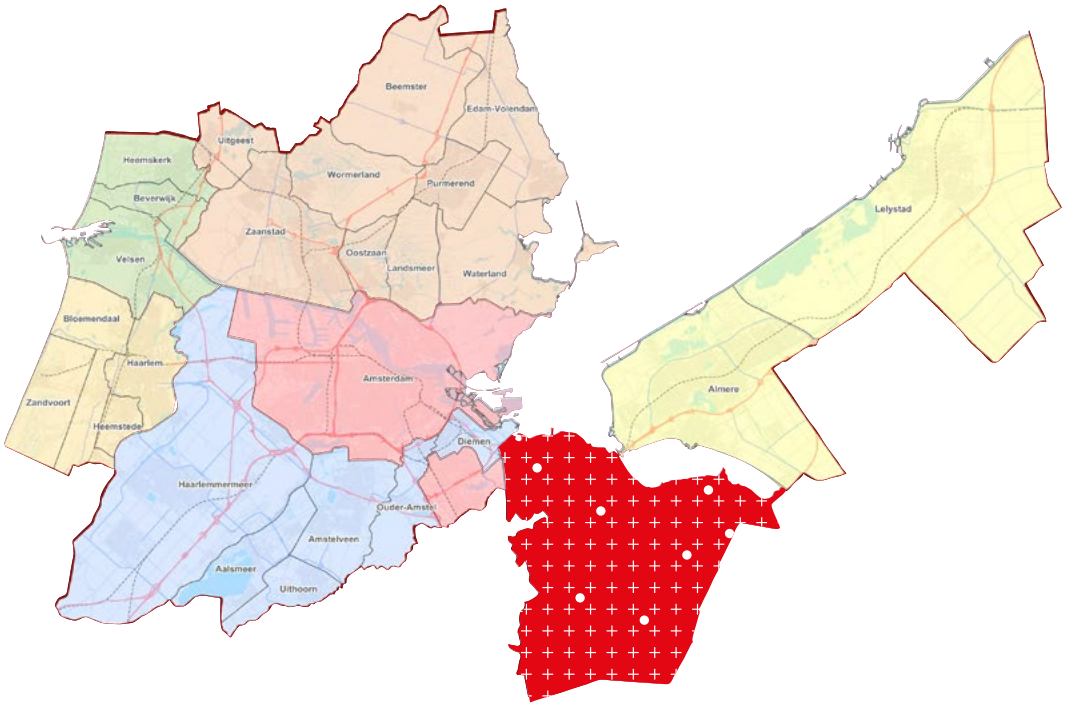
Gooi en Vechtstreek is de groenblauwe verbinder van de dichtbevolkte stedelijke regio's Amsterdam, Almere, Amersfoort en Utrecht. Met hoogwaardige voorzieningen is Gooi en Vechtstreek een prettige plek om te wonen, werken en recreëren.

De woonomgeving is organisch gegroeid. Dit heeft geleid tot een grote variatie in woonmilieus. Er zijn verschillende typen kernen met ieder een eigen identiteit. Het hart van de mediavalley ligt in Gooi en Vechtstreek. Sectoren zoals ICT, zorg, recreatie en groothandel maken ook een belangrijk onderdeel uit van de economie.

Het landschap van Gooi en Vechtstreek is speciaal en heel divers. Er is bos, heide, open weilanden, historische buitenplaatsen en water, zoals het Naardermeer, het plassengebied, het IJmeer en het Gooimeer. Verschillende gebieden hebben een nationale of zelfs internationale beschermde status. De verscheidenheid aan landschapstypen en de kwaliteit daarvan, in een relatief klein gebied in de verstedelijkte Randstad, maken Gooi en Vechtstreek uniek.

Gooi en Vechtstreek verbindt de metropool Amsterdam met de regio Utrecht. Via treinverbindingen en via de wegen als A1 en A27 en het landschap, maar ook in economische en bestuurlijke relaties.

De gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren werken samen in het intergemeentelijk samenwerkingsverband Regio Gooi en Vechtstreek. Deze organisatie coördineert de inbreng en inzet voor de MRA.

Deelregio

Almere-Lelystad

Gemeenten in Almere-Lelystad:

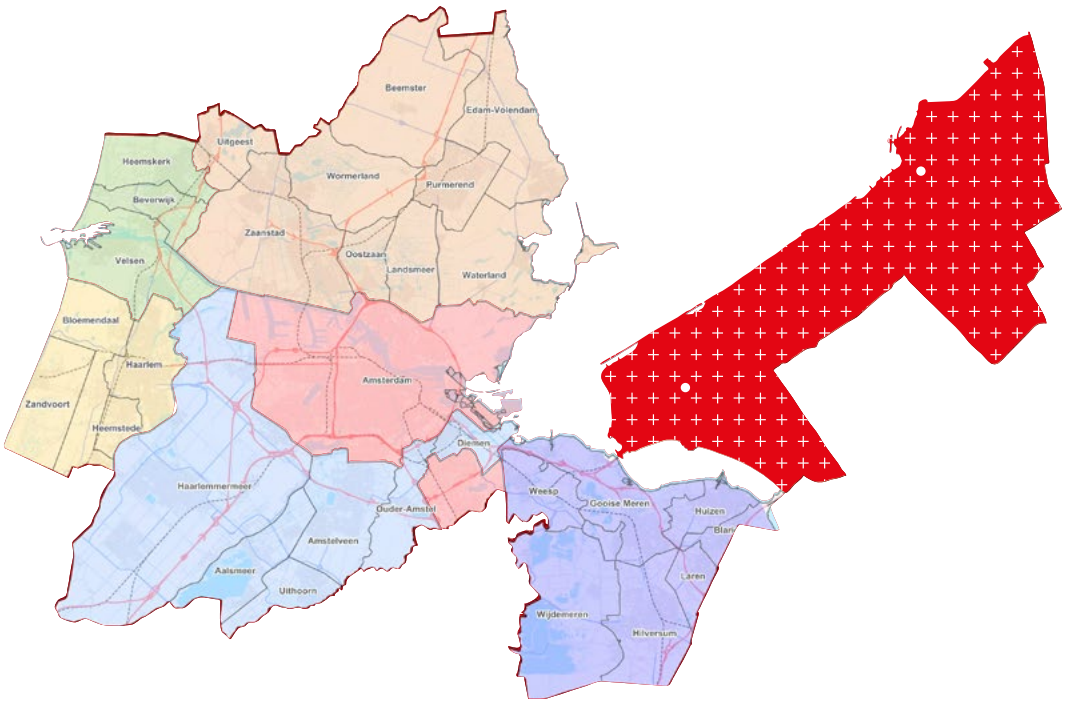
- **Almere**
- **Lelystad**

Karakteristiek

In de oostflank van de MRA ligt het nieuwe land van de Flevopolder, met daarin Almere als de tweede stad van de MRA en Lelystad. Deze deelregio kent een eigen kenmerkende demografische opbouw met een relatief jonge samenleving, relatief veel middelbaar opgeleiden en een identiteit van pionieren. De zware infrastructuur van een mainport ontbreekt, er is een sterkere relatie met landbouw, landschap, natuur en water, en er ligt nog veel nadruk op de woonfunctie. In dit nieuwe land zijn moderne architectuur, landbouwgebieden met windmolens en landschappen zoals Nationaal Park Nieuw Land en de Marker Wadden belangrijke beeldbepalers, die veel mogelijkheden tot toerisme en recreatie bieden.

De economie wordt momenteel gekenmerkt door logistiek, high tech materials, life science en agrofood. Het economische profiel van dit deel van de MRA is echter nog volop in beweging. De ambitie is daarbij dat de regio functioneert als center of excellence voor de transities (energie, logistiek, circulair en digitaal); nieuw land biedt ruimte voor de economie van morgen. De Floriade 2022 is hier een perfect voorbeeld van.

De steden Almere en Lelystad zijn ook nog volop in ontwikkeling. Door de verbeterde bereikbaarheid (spoor, wegen, Lelystad Airport en havenontwikkeling) komen deze steden dichter bij Amsterdam/Schiphol en ook bij Noord-Nederland te liggen. Langs deze nieuwe corridor is veel ruimte voor wonen, bedrijven en recreatieve en maatschappelijke functies. Er ligt zodoende een voortgaande uitdaging en een geweldige kans om de deelregio een structuurversterkende rol te laten vervullen voor de gehele MRA, als woongebied, als economisch deelgebied en als gebied met nieuwe natuur en landschappen.

Deelregio

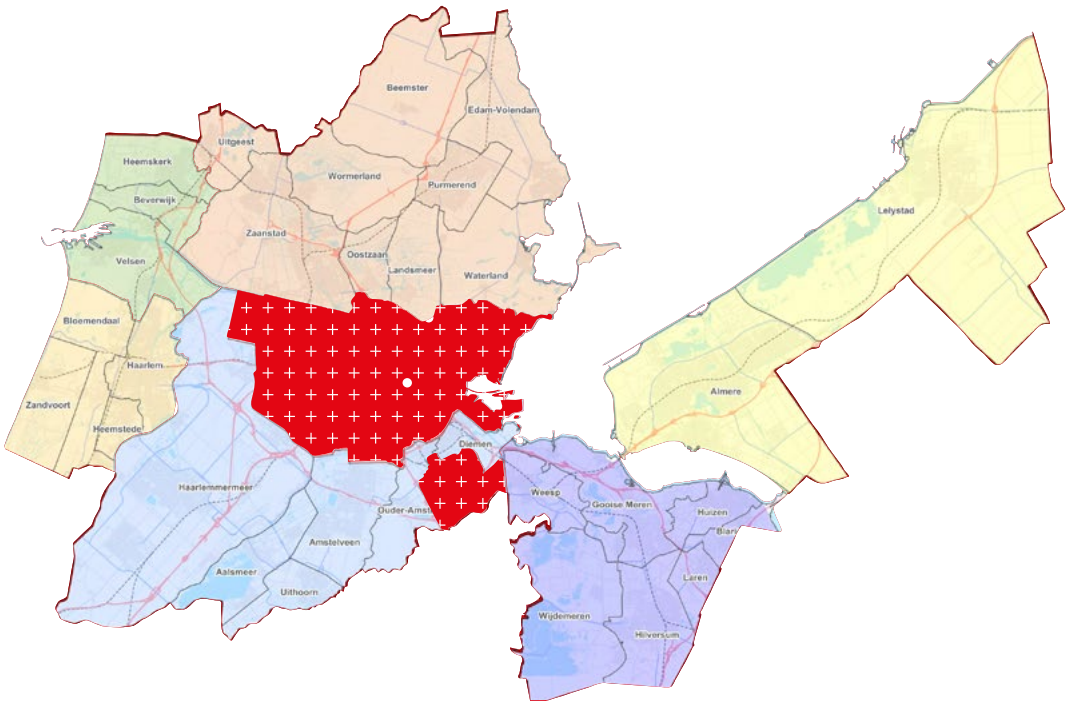
Amsterdam

Karakteristiek

Amsterdam groeide in de zeventiende eeuw uit tot centrum van internationale handel, waar dagelijks grote stromen mensen, goederen, informatie en geld samenkomen. De met de handel gepaard gaande openheid resulteerde in een hoge mate van tolerantie en diversiteit onder de bevolking.

De geschiedenis, cultuur en welvaart maken dat Amsterdam een grote aantrekkingskracht heeft, in binnen- en buitenland. De openheid en aantrekkingskracht maken Amsterdam tot een centrum van kennis, onderzoek en innovatie. De universiteiten, scholen, kennisintensieve bedrijven en Amsterdamse ambiance trekken jongeren die het menselijke kapitaal vormen voor de groeiende kenniseconomie. De geschiedenis als handelsstad is terug te vinden is in de grote lucht- en zeehaven en de met Amsterdam geassocieerde vrijheid terug in de aanwezige culturele- en recreatie-industrie.

Hoewel hoofdstad, is Amsterdam vanouds een stad van burgers. Het zit diep in de Amsterdamse ziel te waken voor te grote verschillen tussen arm en rijk. We zien dat terug in de zorgvuldige planning en ontwerp, waar Amsterdam wereldwijd om bekend staat. Amsterdam is voor de regio en daarbuiten de stad van mogelijkheden.

De MRA en de Sustainable Development Goals

Alle 193 leden van de VN, waaronder Nederland, tekenden in 2015 voor een pakket van 17 doelstellingen dat in 2030 gerealiseerd moet zijn. Deze Sustainable Development Goals (SDG's) geven tot het jaar 2030 richting aan de wereldwijde actie voor duurzame ontwikkeling. Ze hebben betrekking op de grote wereldwijde veranderingen en meest urgente mondiale uitdagingen zoals mensenrechten, economische groei, vrede en veiligheid, klimaat. Alle 17 doelen (de Global Goals) bevatten subdoelen die direct of indirect raken aan het dagelijkse werk van lokale en regionale overheden.

In de MRA Agenda zijn de sustainable development goals niet expliciet meegenomen. Wel werken we met de agenda volop aan het realiseren van meerdere van de doelen. Centraal staat daarbij doel 11: duurzame steden en gemeenschappen. Met de opdrachten werken we daarnaast aan duurzame energie (doel 7), economische groei (doel 8), innovatie en infrastructuur (doel 9), verantwoorde consumptie en productie (doel 12), klimaatactie (doel 13), leven op het land (doel 15), sterke publieke diensten (16) en partnerschappen om doelstellingen te bereiken (17). Zie ook: www.sdgnederland.nl.

Opdracht 0	De samenwerking verder versterken	
Opdracht 1	Werk maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone MRA-economie	
Opdracht 2	Bouwen voor de woningbehoefte en met groei de leefkwaliteit van het geheel versterken	
Opdracht 3	Vaart maken met het metropolitaan mobiliteitssysteem	

Colofon

Portefeuillehouder MRA Agenda
Maaike Veeningen

Ambtelijk opdrachtgever
Rijk van Ark

Kernteam MRA Agenda
Ilknur Dönmez
Judith Lekkerkerker
Jan Willem Kooijmans
Johan van Zoest
Thijs de Wit
Johan Bos

Ontwerp

misteli
creatieve communicatie

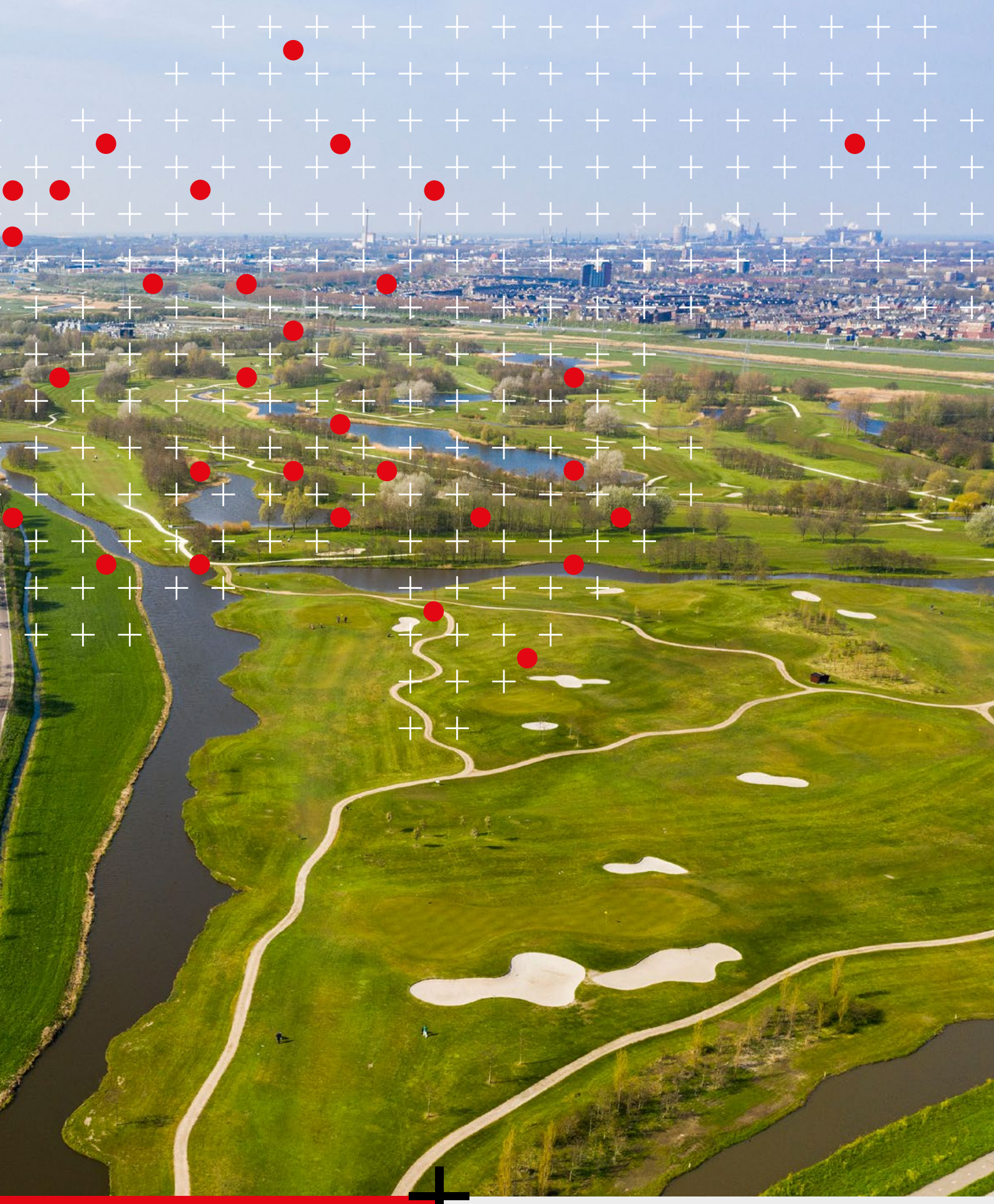
Februari 2020

Opgesteld in nauw overleg met:

De klankbordgroep directeuren
Geert-Jan Put
Nina Tellegen
Gonneke Gelderloos
Bart van der Heijden
Maaike Patist
David Beekhuis
Gea Vermeulen
Esther van Garderen
Senta Modder
Duco Stuurman
Peter Paul Horck
Michiel Ruis
Jorien Kaper
Annius Hoornstra
Jeroen Graafland
Annelies Maas-van 't Hof

De regioambassadeurs van de MRA
Marieke Knobbe (Amstelland-Meerlanden)
Rowena Kuijper (Gooi en Vechtstreek)
Herman Swen (Zaanstreek-Waterland)
Jan Willem Kooijmans (IJmond)
Steef de Looze (Zuid-Kennemerland)
Marleen Langendijk (Amsterdam)
Frank Andriessen (Almere-Lelystad)
Enno Strating (provincie Flevoland)
David Quarles van Ufford (provincie Noord-Holland)
Marla van der Horst (Vervoerregio Amsterdam)

Met dank aan
Arjen Overbeek
Mark Intres
Remco Rienties
Martin Bekker
Steef de Looze
David Quarles van Ufford
Miranda Bekooy

metropool
regioamsterdam

Dit is een uitgave van het MRA Bureau
Strawinskylaan 1779 (WTC, I-toren)
1077 XX Amsterdam

info@metropoolregioamsterdam.nl
www.metropoolregioamsterdam.nl

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

dhr. D.F.M. Quarles van Ufford

BEL/IOT

Telefoonnummer +31235144596

quarlesd@noord-holland.nl

Verzenddatum

25 MAART 2020

Kenmerk

1390369/1393804

Uw kenmerk

1306831

Betreft: Vaststellen MRA Agenda 2.0

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) brengen wij u het volgende besluit van ons college ter kennis:

De MRA Agenda 2.0 vast te stellen.

In het afgelopen jaar heeft een uitgebreid proces plaatsgevonden om te komen tot een nieuwe agenda (versie 2.0) voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Daarbij zijn alle MRA partners (32 gemeenten, 2 provincies en de vervoerregio Amsterdam) nauw betrokken. In een eerder stadium hebben wij - met instemming van uw Staten- gereageerd op een concept versie van deze MRA Agenda 2.0.

Met het nu voorliggende besluit constateren wij dat onze gezamenlijke reactie goed is verwerkt in de MRA Agenda 2.0 en dat wij deze (op verzoek van de MRA Agendacommissie) kunnen vaststellen. In bijgaande brief van ons (gericht aan de MRA Agendacommissie) staat dit nader toegelicht.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

De nieuwe MRA Agenda 2.0 zal tijdens het eerstvolgende MRA Congres centraal staan. Het geplande MRA Congres van 17 april a.s. gaat niet door vanwege het Corona virus. Zodra een nieuwe datum voor het MRA Congres is vastgesteld ontvangt u daarvoor een uitnodiging (van de MRA). Wij bevelen u zeer aan om daar mee te praten over de verdere uitwerking van de MRA Agenda 2.0.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

5 bijlage(n)

1. Aanbiedingsbrief MRA Agenda 2.0
2. Oplegnotitie MRA Agenda 2.0
3. Memorie van antwoord MRA Agenda 2.0
4. MRA Agenda 2.0
5. Reactie GS (vaststelling MRA Agenda 2.0)

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Metropoolregio Amsterdam
MRA Agendacommissie, Mevrouw M. Veeningen
WTC Amsterdam, Second Floor
Strawinskylaan 1779
1077 XX Amsterdam

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. D.F.M. Quarles van Ufford
BEL/IOT

Telefoonnummer +31235144596
quarlesd@noord-holland.nl

Verzenddatum
25 MAART 2020

Kenmerk
1306831/1393806

Uw kenmerk

Betreft: Vaststelling MRA Agenda 2.0.

Geachte mevrouw Veeningen,

Met genoegen hebben wij kennis genomen van de MRA Agenda 2.0 zoals u die recent ter vaststelling naar ons heeft toegestuurd. Deze agenda is het resultaat van een intensief en interactief proces waar wij als provincie veel waarde aan hechten; alleen door constant met elkaar in gesprek te blijven kunnen wij binnen de MRA de zo noodzakelijke stappen zetten bij het realiseren van vele grote opgaven. Wij kijken ernaar uit om ook binnen de in de agenda genoemde bestuurlijke opdrachten en uitvoeringslijnen samen te werken met onze partners. Daarbij is wat ons betreft onze Omgevingsvisie richtinggevend.

In onze reactie op de concept MRA Agenda 2.0 gaven wij aan daarmee te kunnen instemmen met inachtneming van een aantal opmerkingen, te weten:

- Wij hechten veel waarde aan het nemen van (bestuurlijke en ambtelijke) verantwoordelijkheid door alle MRA partners, het goed bestuurlijk borgen van alles wat er binnen de MRA Agenda gebeurt en de relatie met omliggende regio's, met name Noord-Holland-Noord. Daar willen wij ons ook voor inzetten.
- Inhoudelijk kunnen wij ons vinden in de bestuurlijke opdrachten, waarbij wij onder andere op de terreinen van het landschap, OV Knooppunten en klimaatadaptatie aanvullingen hebben
- Noord-Holland ziet grote kansen in de verdere MRA Samenwerking, met name ook met en richting het Rijk.

Het bovenstaande vormt de hoofdlijn van onze reactie (die ook de instemming van onze Staten heeft); voor meer gedetailleerde informatie verwijzen wij naar de reactie zelf.

Met onze reactie op de concept MRA Agenda 2.0 als leidraad hebben wij de MRA Agenda 2.0 bekeken en geconcludeerd dat wij deze kunnen vaststellen. Wij constateren dat de MRA Agenda 2.0 is aangescherpt op onze belangrijkste inhoudelijke opmerkingen (zoals landschap, OV Knooppunten en klimaatadaptatie) en constateren ook dat de opzet en inhoud met inachtneming van de vele reacties van de MRA partners,

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

grotendeels overeind is gebleven. Daarmee ontstaat in onze ogen een solide basis voor de MRA samenwerking in de komende vier jaar. Wij hebben dan ook in ons college besloten de MRA Agenda 2.0 vast te stellen.

Wij kijken ernaar uit om de samenwerking binnen de MRA verder vorm te geven aan de hand van de nieuwe MRA Agenda 2.0 en zullen daar ook de komende vier jaar een stevige bijdrage aan blijven leveren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw. M. Gankema
BEL/BS

Telefoonnummer +31235143154
gankemam@noord-holland.nl

Bijlage: 1

Verzenddatum

Betreft: Actualiteitenoverzicht nr. 1

Kenmerk
1394149/1394161

Uw kenmerk

Geachte leden,

Om u goed geïnformeerd te houden op relevante actualiteiten hebben wij in onze vergadering van 17 maart jl. besloten u een aantal mededelingen schriftelijk te doen toekomen. Middels dit actualiteitenoverzicht willen wij u actief informeren nu er geen mogelijkheid bestaat om dit mondeling te doen in de verschillende Statencommissies. Zolang de maatregelen rondom het coronavirus van kracht zijn, zullen wij u op deze manier informeren. Voorliggende brief is het eerste actualiteitenoverzicht.

De volgende twee mededelingen hebben betrekking op de portefeuille van gedeputeerde Rommel:

<u>Naamswijziging Amsterdam Wetlands</u>

'Amsterdam Wetlands' is de naam van een visie van de terreinbeherende organisaties en Recreatie Noord-Holland, waarmee zij onder hun verantwoordelijkheid een perspectief schetsen voor Laag Holland in 2050. Onder dezelfde naam bestaat ook een project Amsterdam Wetlands, waarbij met veel partijen in een aantal deelgebieden van Laag Holland aan de slag wordt gegaan met concrete maatregelen in landbouw- en natuurgebieden. Tegelijkertijd worden ook oplossingen gezocht voor bodemdaling en water- en klimaatopgaven. Bij het project is de provincie betrokken, als regisseur en als medefinancier. De provincie is ook -namens alle partijen- de aanvrager van een Rijksbijdrage van € 5,8 miljoen in het kader van het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland (IBP-VP). Deze Rijksbijdrage is toegezegd, waardoor het IBP-VP project 'Amsterdam Wetlands' nu de uitvoering in kan. Maar de dubbele naamgeving veroorzaakt onrust en verwarring in deelgebieden van Laag Holland. Boeren herkennen zich niet in deze naam in de deelgebieden met landbouw. Van de naam gaat ook de suggestie uit dat Laag Holland een moeras gaat worden, terwijl het in de meeste deelgebieden met natuur gaat om een verbetering van de weidevogelhabitat. Daarom is in de eerste vergadering van de regiegroep Laag Holland (de opvolger

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

van de gebiedscommissie) op 11 maart jl. besloten om de naam van het IBP-VP project Amsterdam Wetlands te wijzigen in VP-Laag Holland en in de deelgebieden de naam VP-Burkmeer, VP-Ilperveld enz. te gaan hanteren.

Burgerinitiatief 'Stop de Boskap'

Op donderdag 12 maart jl. heeft gedeputeerde Rommel een tweede gesprek gevoerd met de indieners van het Burgerinitiatief 'Stop de Boskap'. Het resultaat van dit gesprek was positief. Indieners en gedeputeerde hebben elkaar gevonden en een aantal concrete afspraken gemaakt. De gemaakte afspraken hebben zowel betrekking op het burgerinitiatief in zijn algemeenheid, als specifiek voor de Natura 2000-gebieden Schoorlse Duinen en het Noord-Hollands Duinreservaat:

Afspraken rondom het burgerinitiatief (inhoud en proces):

- In zijn algemeenheid geldt dat niet wordt gestopt met alle kap in het duin. Zo zal bosbeheer (o.a. dunningen) uitgevoerd blijven worden in beide gebieden.

Afspraken Schoolse Duinen:

- Kap van het dr. Van Steijnbos vindt zo snel mogelijk plaats.
- Het Leeuwenkuilbos zal niet gekapt worden gedurende deze beheerplanperiode (voorjaar 2017 - voorjaar 2023).
- Monitoring van de kap van het dr. Van Steijnbos vindt plaats conform Natura 2000-systematiek, waarbij aanvullend ook inzichtelijk gemaakt wordt welke bijzondere soorten erbij komen en weg gaan in het beïnvloedingsgebied van de kap.
- De resultaten van de eerste planperiode (2017 - 2023) bespreken wij in het evaluatietraject onder andere met de Duinstichting. Ook participeert de Duinstichting in het opstellen van het beheerplan van de volgende planperiode (2023 - 2029).

Afspraken Noordhollands Duinreservaat:

- PWN, beheerder van het gebied, informeert proactief over de beoogde kapplannen in het gebied. Aanvullend stelt PWN in samenspraak met de Duinstichting een meerjarenplan op voor de looptijd van het beheerplan (2018 - 2024). In dit plan wordt besloten op welke manier met de bossen om te gaan in het gebied.

Ook is afgesproken dat na bekrachtiging van deze afspraken in ons college, de indieners het burgerinitiatief intrekken. Deze toezegging is ook opgenomen in het gezamenlijke persbericht van de provincie Noord-Holland en de indieners dat vrijdag 13 maart jl. verzonden is. Afgelopen dinsdag 17 maart 2020 zijn deze afspraken door GS bekrachtigd. Inmiddels is het burgerinitiatief 'Stop de Boskap' op 22 maart jl. formeel ingetrokken.

De volgende vier mededelingen hebben betrekking op de portefeuille van gedeputeerde Olthof:

Visie en Aanpak Tata Steel 2020-2050

De eerder gebruikte naam programmatische aanpak Tata Steel heeft inmiddels de voorlopige werktitel Visie en Aanpak Tata Steel 2020-2050 gekregen, aangezien de term "programmatische aanpak" onder de Omgevingswet een andere betekenis krijgt.
De Visie en Aanpak Tata Steel betreft een gezamenlijke aanpak van de provincie Noord-Holland, de IJmondgemeenten, de omgevingsdiensten ODIJ en ODNZKG en de GGD Kennemerland, ieder vanuit zijn eigen rol.

Bij de totstandkoming van de Visie en Aanpak Tata Steel 2020-2050 is het belangrijk dat dit is ingericht als een samenwerking met de gemeenten. Wij willen graag in april een overleg voorstellen met de PS commissie NLG om hen mee te nemen bij dit proces. Aan de hand van een aantal dilemma's willen we met PS het gesprek aangaan over de inhoud van de visie en aanpak.
Vanwege de zorgvuldigheid waarmee we dit proces inrichten en om straks een gedragen stuk te hebben, verwachten wij de Visie en Aanpak Tata Steel 2020-2050 in mei vast te stellen.

Openbaar vervoer - Connexxion

Het coronavirus, de maatregelen van de rijksoverheid tegen verdere verspreiding ervan en de maatregelen van bedrijven om de werknemers zoveel mogelijk thuis te laten werken, leiden er toe dat sinds maandag fors minder reizigers gebruik maken van het regionale openbaar vervoer in de provincie Noord-Holland. Het feit dat er veel minder reizigers in de bussen zitten (en daarmee de vervoerder minder inkomsten krijgt) en de vervoerder steeds meer moeite moet doen om de bemensing van de bussen te organiseren, heeft er toe geleid dat - landelijk - afgesproken is dat er afgeschaald mag worden. Voor het openbaar vervoer in Noord-Holland betekent dat, dat er vanaf donderdag 19 maart 2020 minder vaak bussen gaan rijden. Reizigers kunnen vanaf dan ook de dienstregelingsinformatie vinden in de reisplanners. Vooralsnog wordt, in goed overleg tussen provincie en Connexxion, ingezet op halvering van de dienstregeling (halfuurfrequentie wordt uursfrequentie, etc.).
Verder afschalen van de dienstregeling behoort tot de opties als de daling van het gebruik doorzet of als Connexxion de bemensing van de bussen niet meer georganiseerd krijgt. De mogelijke opties zijn: een verdere halvering van de dienstregeling of in het uiterste geval alleen nog het in stand houden van essentiële verbindingen. Voor de exacte gevolgen voor uw reis verwijzen wij u naar de website van Connexxion waar de aangepaste dienstregelingen te vinden zijn. De OV-bedrijven werken samen in OV-NL, de maatregelen die nu genomen worden gelden Nederland breed, meer informatie daarover is te vinden op de website van Connexxion. Connexxion zal ook de gemeenten zoveel als mogelijk informeren over de wijzigingen.

De buurtbussen rijden, mede op advies van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid (RIVM), niet meer vanaf afgelopen maandag 16 maart 2020. De meeste buurtbuschauffeurs vallen in de mogelijk kwetsbare doelgroep voor wie de gevolgen van het virus zeer ernstig kunnen zijn. En in de buurtbussen kunnen wij de chauffeurs niet zo beschermen zoals we dat in de reguliere bussen kunnen, namelijk via de achterdeur instappen.

Bij Connexxion zijn er geen chauffeurs 'over' om de buurtbussen te laten rijden. We beseffen dat hiermee een waardevolle aanvulling op het reguliere OV - met name in het landelijk gebied - komt te vervallen, waar veel reizigers gebruik van maken. De provincie is geen opdrachtgever voor de buurtbussen, slechts een facilitator (van burgerinitiatieven). De uitval van buurtbussen wordt derhalve niet gecompenseerd door de provincie, bijvoorbeeld door vergoeding van gemaakte kosten van regiotaxi of een reguliere taxi.

Uitvoering inspecties in verband met corona-virus

In verband met het corona-virus hebben ook de omgevingsdiensten en de toezichtinstanties waarmee zij samenwerken maatregelen getroffen. Uitgangspunt van de omgevingsdiensten, ook in Besluit risico's zware ongevallen (BRZO)-verband, is dat het werk verantwoord doorgaat. Medewerkers werken zoveel als mogelijk vanuit huis. De omgevingsdiensten voeren alleen fysieke inspecties uit in geval van ernstige klachten, meldingen of calamiteiten, in situaties waar sprake is van toenemend of groot risico en in situaties die - als geen toezicht en/of handhaving wordt toegepast - niet meer te herstellen zijn of een direct gevaar opleveren. De consignatiediensten blijven inzetbaar.

In bijgevoegde brief wordt u door de zes BRZO omgevingsdiensten geïnformeerd over hun afgestemde aanpak bij de BRZO bedrijven.

Gedoogverzoek Tata Steel koelen rozaslakken afgewezen

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) heeft een gedoogverzoek afgewezen van Tata Steel om rozaslakken te koelen met water op het koelspoor. Het koelen met water is bedoeld om de kans op grafietuitstoot te verkleinen. Er ontstaat echter wel geuroverlast door het koelen met water. Het koelen met water was eerst beperkt toegestaan op grond van een "proefneming". Dit is een beperkte toestemming (voor een proef) om een andere werkwijze uit te proberen. Het gedoogverzoek om de werkwijze om met water te koelen bij alle rozaslakpannen toe te passen is afgewezen omdat lopende het gedoogverzoek en ondanks waarschuwingen Tata Steel is doorgegaan met het nat koelen van rozaslak. Op basis van de toestemming voor een proefneming was dat niet toegestaan. De OD NZKG draagt het bedrijf op de activiteiten per direct te staken en roept Tata Steel op andere maatregelen te treffen om grafietuitstoot te voorkomen. Meer informatie is te vinden op de website van de OD NZKG: https://odnzkg.nl/gedoogverzoek-tata-

steel-koelen-rozaslakken-afgewezen/. Tata Steel heeft ondertussen aangegeven in plaats van te koelen met water de monitoring van het kiepen van de slakpannen - dat is de handeling waarbij grafiet vrij kan komen - bij Harsco Metals te intensiveren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

De zes Brzo-omgevingsdiensten werken samen aan een uniforme uitvoering van de VTH-taken bij de Brzo- en RIE4-bedrijven in Nederland.

Aan de Bestuurlijke Adviescommissie MTH van het IPO
t.a.v. de portefeuillehouder BRZO

Geachte mevrouw Bom, beste Adri, 16 maart 2020

De maatregelen die in Nederland worden getroffen i.v.m. het coronavirus, hebben ook gevolgen voor de Omgevingsdiensten en hun werk voor de BRZO bedrijven. Hierbij informeer ik u over de afgestemde aanpak van de zes BRZO Omgevingsdiensten. Deze maatregelen gelden vooralsnog tot en met 6 april a.s. in lijn met de landelijke richtlijnen.

Omdat zowel de ISZW als de Veiligheidsregio's geen reguliere BRZO-inspecties meer uitvoeren, worden de planmatige BRZO-inspecties verzet naar een latere datum. Immers bij deze inspecties moeten tenminste twee inspectiepartners aanwezig zijn.

De zes Omgevingsdiensten inventariseren hoe de BRZO bedrijven omgaan met de huidige situatie. Dit is belangrijke input voor ons om te bezien welke aanvullende risico's dat mogelijk oplevert.

Het inspectiewerk voor de wabo en de bouw ligt niet stil. In geval van ernstige klachten, zware meldingen, calamiteiten of wanneer we grote risico's voorzien, zullen onze inspecteurs fysieke controles blijven uitvoeren. Dit gaat altijd vooraf aan het ophalen van informatie bij het bedrijf zelf en het afwegen van alternatieve toezicht methoden. In het geval van een inspectie op het bedrijf zelf, gelden vanzelfsprekend de RIVM-voorzorgmaatregelen. Fysieke afstand is daarbij essentieel. Onze mensen zijn daarop geïnstrueerd.

De vergunningverlening bij BRZO-bedrijven kan gewoon doorgang vinden. Mogelijk lopen de processen wat lastiger omdat we allemaal ons werk vanuit huis doen.

Ons motto is "verantwoord doorwerken". Creatief onze taak invullen, zodat het meeste werk doorgang kan vinden. Wij sluiten echter zeker niet uit, dat als deze situatie langer duurt, er productieverlies kan optreden. Indien dit financiële consequenties heeft overleggen wij natuurlijk met u. Uiteraard zullen wij ook kritisch zijn op de lastenkant.

Alle Omgevingsdiensten zullen hier over communiceren met hun besturen.

Met vriendelijke groet,

Rosita Thé
Directeur DCMR Milieudienst Rijnmond

Namens de directeuren van de 6 BRZO Omgevingsdiensten

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. M.S. de Graef
BEL/REE

Telefoonnummer +31235143327

graefm@noord-holland.nl

Verzenddatum

Kenmerk
1396799/1396804

Uw kenmerk

Betreft: Actualiteitenoverzicht nr. 2

Geachte leden,

De maatregelen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan raken de Noord-Hollandse samenleving diep. Voor veel mensen breekt een onzekere tijd aan. Juist nu moeten zij kunnen terugvallen en bouwen op de provincie. Wij nemen die verantwoordelijkheid. Waar mogelijk gaan we de getroffenen helpen en perspectief bieden. Dit doen we met een pakket van 7 direct uitvoerbare maatregelen en 5 die we nader onderzoeken. We zetten onze mogelijkheden in om het leed en de impact van deze crisis te verminderen. Dit doen we altijd met onze partners, omdat de oplossingen de kracht van één organisatie te boven gaan.

In deze brief gaan we dieper in op de mogelijke economische maatregelen.

Economische maatregelen
Veel ondernemers worden hard getroffen door het acuut wegvallen van omzet. Om die getroffen ondernemers op korte termijn te helpen heeft het Rijk een aantal ondersteuningsmaatregelen aangekondigd (zie bijlage). De afgelopen dagen hebben wij geïnventariseerd welke maatregelen het Rijk en andere partners nemen en welke aanvullende maatregelen wij als provincie kunnen nemen om Noord-Hollandse ondernemers en organisaties te ondersteunen en ervoor te zorgen dat de schadelijke effecten van de COVID-19 crisis zoveel mogelijk beperkt worden.
Het gaat hierbij niet alleen om hulp op de korte termijn. De gevolgen van deze crisis zullen ook op de lange termijn voelbaar zijn voor Noord-Holland. Onze ondersteuning is nodig om de schade te helpen herstellen na deze crisis.
Ons uitgangspunt daarbij is dat we doen wat moet en wat kan binnen onze mogelijkheden. Daarbij werken we in aanvulling op en in lijn met

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

het Rijk, en werken we waar het kan en moet nauw samen met andere provincies en de Noord-Hollandse gemeenten.

Signalen uit het veld

We staan in nauw contact met brancheorganisaties van getroffen sectoren, individuele ondernemers, organisatoren van evenementen en vele anderen die getroffen worden door de COVID-19 crisis. Uit deze signalen blijkt dat het allerbelangrijkste is om de continuïteit van bedrijven en organisaties zoveel mogelijk te waarborgen. Het grootste probleem is het wegvallen van de omzet en daarmee de (acute) behoefte aan liquiditeit. Onze inventarisatie wijst uit dat ondernemers nu vooral behoefte hebben aan:

- Kapitaal: een mogelijkheid om snel over liquiditeit/werkkapitaal te beschikken (in de vorm van overbruggingskrediet en rekening courant-krediet);
- Transparantie: inzicht in de mogelijkheden die worden geboden om in liquiditeit en ondersteuningsmogelijkheden te voorzien;
- Begeleiding: hulp en ondersteuning bij het aanspreken van die mogelijkheden.

Op basis van deze signalen hebben wij besloten om een pakket aan maatregelen te treffen.
Een aantal maatregelen voeren we direct uit, omdat we daarvoor bestaande instrumenten en processen kunnen benutten. Voor andere maatregelen is nader onderzoek en afstemming met onze partners nodig. Daarmee gaan we voortvarend aan de slag.

Maatregelen voor ondernemers en andere getroffen organisaties direct uitvoerbaar

1) Onze afspraken met leveranciers gaan door, ongeacht de veranderde omstandigheden, en we betalen zoals gebruikelijk onze facturen zo snel mogelijk;
2) We organiseren een online spreekuur voor de ondernemers uit het netwerk van onze MKB-instrumenten (Programma Investeringsgereed MKB, GO!-NH, Innovatiefonds NH, PDENH) om vragen over ondersteuningsmaatregelen te beantwoorden en om te inventariseren waar welke problemen spelen. Dit spreekuur is bedoeld om via onze bestaande netwerken informatie op te halen over de actuele problemen en behoeften van het Noord-Hollands MKB;
3) We gaan de financieringstafel Noord-Holland Noord tijdelijk gebruiken als 'crisistafel', om met financiers en andere netwerkpartners snel zicht te krijgen op ondernemers in problemen, en die gericht hulp te kunnen bieden (met financiering, advies en/of begeleiding). 'Crisis-casussen' worden gedeeld en met elkaar besproken welke partner (bank, PIM,

Ontwikkelingsbedrijf NHN, fondsen, provincie, alternatieve financier) de betreffende ondernemer het beste snel kan helpen;

4) We vragen de fondsen PDENH en INH om soepel om te gaan met voorwaarden van bestaande financieringen (zoals betalingstermijnen voor rente en aflossing);
5) We gebruiken de capaciteit van PIM om getroffen ondernemers te bereiken, te adviseren en te begeleiden bij het vinden van de juiste ondersteuningsmaatregelen en werkkapitaal. Daarbij verbreden we de focus van PIM (nu uitsluitend gericht op innovatieve, hoogwaardige bedrijven) en we schrappen de verplichte eigen bijdrage voor het maatwerktraject gedurende twee maanden (nu 500 euro per dag; 250 euro per dag voor duurzame ondernemingen);
6) We gaan coulant om met door ons gesponsorde of gesubsidieerde evenementen, waar al (voorbereidings)kosten voor gemaakt zijn, bijvoorbeeld evenementen in het kader van 75-jaar bevrijding. Voor uitgestelde provinciale bijeenkomsten, zoals het Innovatiefestival, bekijken we of er toch een beperkte voorschotbetaling mogelijk is ervan uitgaande dat deze bijeenkomsten op een later moment alsnog gehouden worden.
7) Voor onze eigen opdrachten en projecten voor infrastructuur staat voorop dat, zolang dit binnen het pakket aan landelijke maatregelen mogelijk is, we alle bouwwerkzaamheden en aanbestedingen doorgang laten vinden. Daarbij zoeken we in gesprek met onze samenwerkingspartners naar oplossingen voor eventuele problemen die zich aandienen. Het samen zoeken van passende oplossingen geven we daarbij voorrang boven het scherp stellen van aansprakelijkheden.

Maatregelen op korte termijn te onderzoeken

8) We verkennen de mogelijkheden om samen op te trekken met andere partners, zoals gemeenten, onder meer in MRA-verband;
9) We verkennen de mogelijkheden om gebruik te maken van de kennis en ervaring van de Stichting 'MKB Doorgaan' voor hulp aan ondernemers in problemen. Dit kan mogelijk door subsidie te verstrekken voor specifieke hulp aan Noord-Hollandse ondernemers met problemen;
10) We onderzoeken of de beoordelingstermijn voor de MIT-subsidie verkort kan worden en of een ruimhartige beoordeling van aanvragen mogelijk is. Hierover zullen wij nader afstemmen met het Ministerie van EZK als cofinancier van de MIT-regeling;
11) We onderzoeken of PDENH en Innovatiefonds NH meer ruimte kunnen krijgen om werkkapitaal-financiering te verstrekken aan hun (bestaande) doelondernemingen. De fondsen voorzien daar vooralsnog niet in.

12) We verkennen welke rol we kunnen vervullen, in aanvulling op Rijk en gemeenten, voor de onderdelen van de cultuursector (o.a. bibliotheken) die getroffen worden door de crisis.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter

1 bijlage(n)

Maatregel kabinetsbrief 17/03/2020	Inhoud
1. Instellen tijdelijke regeling tegemoetkoming loonkosten (ministerie van SZW)	Een ondernemer die omzetverlies verwacht (minimaal 20%) kan bij het UWV voor een periode van drie maanden een tegemoetkoming in de loonkosten aanvragen (maximaal 90% van de loonsom, afhankelijk van het omzetverlies). UWV zal een voorschot verstrekken van 80% van de gevraagde tegemoetkoming. Hierdoor kunnen bedrijven hun personeel blijven doorbetalen. Voorwaarde is dat er geen personeel ontslagen mag worden om bedrijfseconomische redenen in de subsidieperiode.
2. Extra ondersteuning zelfstandig ondernemers (ministerie van SZW en gemeenten)	Het kabinet stelt een tijdelijke, versoepelde regeling in om zelfstandig ondernemers, waaronder zzp'ers, te ondersteunen zodat zij hun bedrijf kunnen voortzetten. De regeling wordt uitgevoerd door gemeenten. Zelfstandigen kunnen voor een periode van drie maanden, via een versnelde procedure, aanvullende inkomensondersteuning krijgen voor levensonderhoud. Deze vult het inkomen aan tot het sociaal minimum en hoeft niet worden terugbetaald. Er is in deze tijdelijke bijstandsregeling voor zelfstandig ondernemers geen sprake van een vermogens- of partnertoets. Ondersteuning volgens deze tijdelijke regeling is

	ook mogelijk in de vorm van een lening voor bedrijfskapitaal, tegen een verlaagd rentepercentage. Het is een open einde regeling waarbij eur 2 miljard vrij is gemaakt voor de inkomens ondersteunende maatregel en eenzelfde bedrag voor de kredieten. Daarnaast komt er een noodloket voor de tegemoetkoming in de vorm van een gift voor de eerste nood bij ondernemers die direct zijn getroffen. Dit is een directe maatregel. Het gaat hier in het bijzonder om eet- en drinkgelegenheden en andere etablissementen die het grootste deel van hun activiteiten noodgedwongen moeten staken zoals schoonheidssalons en anderen die mogelijk in de problemen komen vanwege de 1,5 meter afstandseis. Het betreft een eenmalig forfaitair bedrag van € 4000 voor de periode van drie maanden. De voorwaarden worden op dit moment uitgewerkt.
3. **Versoepeling uitstel van betaling belasting en verlaging boetes (Belastingdienst)**	Getroffen ondernemers kunnen eenvoudiger uitstel van belasting aanvragen. De Belastingdienst stopt de invorderingen dan direct. Dit geldt voor de inkomsten-, vennootschaps-, loon- en omzetbelastingen (btw). Eventuele verzuimboetes voor het niet op tijd betalen, hoeven niet te worden betaald. Het is bovendien niet nodig meteen bewijsmateriaal mee te sturen. Daar krijgt de ondernemer langer de tijd voor. De invorderingsrente die normaal gesproken ingaat na het verstrijken van de betalingstermijn wordt tijdelijk verlaagd van 4% naar bijna 0%. Dit geldt voor alle belastingschulden. Ook het tarief van de belastingrente gaat tijdelijk naar bijna 0%.

4. Verruiming regeling Garantie Ondernemersfinanciering (ministerie van EZK)	Ondernemingen die problemen ondervinden bij het verkrijgen van bankleningen en bankgaranties kunnen gebruik maken van de Garantie Ondernemersfinanciering-regeling (GO). Het kabinet stelt voor het garantieplafond van de GO te verhogen van 400 miljoen naar 1,5 miljard euro. Met de GO helpt EZK zowel het MKB als grote ondernemingen door middel van een 50% garantie op bankleningen en bankgaranties, (minimaal 1,5 miljoen – maximaal 50 miljoen euro per onderneming).
5. Rentekorting kleine ondernemers op microkredieten Qredits (ministerie van EZK)	Microkredietenverstrekker Qredits financiert en coacht een grote groep kleine en startende ondernemers, die via de bank vaak moeilijk aan financiering komen. Te denken valt aan ondernemers in de horeca, detailhandel, persoonlijke verzorging, de bouw en zakelijke dienstverlening. Qredits stelt een tijdelijke crisismaatregel open: voor kleine ondernemers die geraakt worden door de coronaproblematiek wordt uitstel van aflossing aangeboden voor de duur van zes maanden en de rente gedurende deze periode automatisch verlaagd naar 2%. Het kabinet ondersteunt Qredits voor deze maatregel met maximaal 6 miljoen euro.
6. Tijdelijk borgstelling voor land- en tuinbouwbedrijven (ministerie van LNV)	Voor de land- en tuinbouwbedrijven komt er een tijdelijke borgstelling voor werkkapitaal onder de regeling Borgstelling MKB-Landbouwkredieten (BL). Daarmee staat het kabinet borg voor de kredieten van agrarisch ondernemers. Het kabinet streeft ernaar om deze tijdelijke verruiming van de BL spoedig open te kunnen stellen.
7. Overleggen over toeristenbelasting (Rijk/gemeenten) en cultuursector	Het kabinet gaat in overleg met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) over de mogelijkheid om (voorlopige) lokale aanslagen aan ondernemers stop te zetten en al opgelegde aanslagen aan bedrijven in te trekken. Het gaat hierbij in het bijzonder om de toeristenbelasting. Ook is het Rijk met de cultuursector in overleg om te kunnen aansluiten bij generieke maatregelen en eventuele verbijzondering indien dat nodig is.

8. Compensatieregeling getroffen sectoren (ministerie van EZK)	De gezondheidsmaatregelen van het kabinet hebben enorme consequenties voor de inkomsten in een aantal sectoren in het bijzonder. Zoals bijvoorbeeld de (verplichte) sluiting van eet- en drinkgelegenheden en annuleringen in de reisbranche. Deze inkomsten kunnen bovendien moeilijk worden ingehaald wanneer het coronavirus achter de rug is. Het kabinet komt daarom met een compensatieregeling met passende maatregelen voor bedrijven in de genoemde sectoren. Deze wordt nu uitgewerkt en met spoed voorgelegd aan de Europese Commissie voor de beoordeling op (geoorloofde) staatssteun.
Waar kunnen ondernemers terecht?	Banken kunnen aanmeldingen voor de verruimde kredietregelingen (BMKB en GO) bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland doen, de uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Ondernemers melden zich hiervoor bij hun kredietverstrekker. Voor de belastingmaatregelen kunnen ondernemers terecht bij de Belastingdienst Zakelijk via Belastingdienst.nl/coronavirus. De regelingen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid worden zo spoedig mogelijk opengesteld.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon
mw. Y. van Lent
AD/STAF

Telefoonnummer +31235144612
lentt@noord-holland.nl

Verzenddatum

Kenmerk
1394149/1397281

Uw kenmerk

Betreft: Actualiteitenoverzicht nr. 3

Geachte leden,

Om u goed geïnformeerd te houden op relevante actualiteiten hebben wij in onze vergadering van 17 maart jl. besloten u een aantal mededelingen schriftelijk te doen toekomen. Door middel van dit actualiteitenoverzicht willen wij u actief informeren nu er geen mogelijkheid bestaat om dit mondeling te doen in de verschillende Statencommissies. Zolang de maatregelen rondom het coronavirus van kracht zijn, zullen wij u op deze manier informeren. Voorliggende brief is het derde actualiteitenoverzicht, naar aanleiding van onze vergadering van 24 maart 2020.

<u>Informatie inzake onderzoek snelheidsverlaging op provinciale wegen en stikstofproblematiek</u>
Op 11 november 2019 hebben PS een motie (M94/2019) aangenomen waarin ons verzocht wordt om te onderzoeken wat de bijdrage aan de oplossing van de stikstofproblematiek kan zijn van de volgende maatregelen:

1) Het verlagen van de snelheidslimiet binnen het provinciale wegennet van 100 km/ naar 80 km/u en;
2) Het (verder) verlagen van de snelheidslimiet op het gehele provinciale wegennet in de omgeving van Natura 2000-gebieden; bijvoorbeeld naar 70 of 60 km/u.

Wij hebben toegezegd om in het eerste kwartaal van 2020 met het antwoord op deze motie te komen. Het onderzoek is volop bezig, maar het duurt nog enkele weken voordat dit is afgerond. Het onderzoek bestaat uit twee hoofdonderdelen:

A. Het uitvoeren van stikstofdepositie-berekeningen voor de genoemde snelheidsverlagingen;
B. Voor die wegen uit hoofdonderdeel A waar een significant verlagend effect op stikstofdepositie wordt voorzien, een inzicht bieden of een

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3

2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

snelheidsverlaging volgens de richtlijnen van Duurzaam Veilig haalbaar is. Mocht dat het geval zijn, dan kijken we (grofmazig) welke benodigde wegontwerpmaatregelen nodig zijn en wat daarvan de kosten zijn.

Een onderzoeksbureau heeft de opdracht om beide onderdelen uit te voeren. Uit hoofdonderdeel A komen nu conceptresultaten die we ook met het RIVM willen bespreken. Dat zal zeker in de huidige corona-omstandigheden iets meer tijd kosten. Ondertussen is het bureau bezig met hoofdonderdeel B en het maken van een eindrapportage. Op basis hiervan nemen wij een standpunt in hoe met de uitkomsten verder te gaan en informeren wij uw Staten hierover om daarmee de motie te kunnen beantwoorden.

Kritische PS besluiten

Als gevolg van de huidige maatregelen omtrent de beheersing van het coronavirus is er een inventarisatie gemaakt van kritische PS-besluiten in de periode tot aan het zomerreces. Gekeken is naar besluiten, waarbij uitstel zal leiden tot onaanvaardbare juridische, financiële of maatschappelijke gevolgen. Op dit moment zijn de volgende besluiten in beeld:

Uit de portefeuille van gedeputeerde Pels:
Vaststelling van de Jaarrekening 2019 op 29 juni 2020

Het vaststellen van de Jaarrekening 2019 door PS moet wettelijk voor 15 juli 2020, maar mogelijk geeft het de minister van BZK uitstel. Hierover vindt in IPO-verband overleg plaats met het ministerie. Het vaststellen van de Kaderbrief 2021 op 29 juni 2020 is zeer gewenst in verband met het opstellen van de begroting 2021.

Uit de portefeuille van gedeputeerde Stigter:
Bespreking conceptversie Regionale Energie Strategieën Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid

Er is een deadline voor het aanleveren van de concept RESSEN bij het Nationaal Programma RES van 1 juni 2020. Er wordt momenteel besproken wat de invloed van de maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van het coronavirus betekenen voor de verdere planning van het besluitvormingsproces. Daarbij zal ook meengenomen worden dat deze deadline een relatie heeft met de subsidietoekenning vanuit de Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie (SED). Zodra over de besprekingen inzake de planning meer duidelijk is, komen wij hierop terug.

Uit de portefeuille van gedeputeerde Loggen:
Vaststelling van de Omgevingsverordening NH 2020

Besluitvorming over de Omgevingsverordening NH 2020 voor het zomerreces is een noodzakelijke voorwaarde voor de besluitvorming over de Omgevingsverordening NH 2021: de juridische noodzakelijke actualisatie t.b.v. de Omgevingswet. Deze laatste verordening moet voor 1 januari 2021 in werking treden, wil de provincie Noord-Holland aan zijn juridische verplichtingen voldoen.
De verwachting is echter dat het Rijk een voorziening zal treffen, als zich daarbij een overmachtssituatie voordoet. Zolang daar nog geen duidelijkheid over verkregen is, zetten wij het proces van besluitvorming over de Omgevingsverordening NH 2020 nog voort. Wel wordt momenteel geïnventariseerd of er situaties zijn waarbij gemeenten tegen problemen aanlopen met het halen van de deadline van de terinzageleggingstermijn van de Omgevingsverordening NH 2020, zodat we kunnen bepalen hoe we daar het beste op kunnen reageren. We houden u op de hoogte van de ontwikkelingen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw. B.H.M. Velthuis
BEL/BS

Telefoonnummer +31235143007
velthuisb@noord-holland.nl

Verzenddatum

Kenmerk
1394149/1398496

Uw kenmerk

Betreft: Actualiteitenoverzicht nr. 4

Geachte leden,

Om u aangesloten te houden op relevante actualiteiten hebben wij in onze vergadering van 17 maart jl. besloten u een aantal mededelingen schriftelijk te doen toekomen.
Met dit actualiteitenoverzicht willen wij u kort informeren nu er geen mogelijkheid bestaat om dit mondeling te doen in de verschillende Statenvergaderingen. Zolang de maatregelen rondom het Coronavirus van kracht zijn, zullen wij u op deze manier informeren. Deze brief is het vierde actualiteitenoverzicht.

De volgende mededeling heeft betrekking op de portefeuille van gedeputeerde Stigter:

Regionale Energie Strategieën
Naar aanleiding van de actuele ontwikkelingen omtrent het Coronavirus is er nu besluitvorming bij het Rijk, IPO, de VNG en Unie van Waterschappen in voorbereiding over een mogelijke aanpassing van de planning van het RES-proces. De besluitvorming over de planning zal begin april plaatsvinden in een Bestuurlijk Overleg met de Minister. Het is de bedoeling is om wat meer tijd te nemen voor de concept RES, zodat het participatieproces zorgvuldig kan worden doorlopen.
Daarnaast kunnen dan ook de gemeenteraden en Provinciale Staten worden betrokken.
Zodra meer duidelijkheid is over de nieuwe planning informeren wij u.

De volgende mededeling heeft betrekking op de portefeuille van gedeputeerde Pels:

Financiën
De accountant start op 1 april met de voorbereidingen van de accountantscontrole van de jaarrekening 2019. Er zijn werkafspraken gemaakt waarmee de controle volgens planning uitgevoerd kan worden. Op dit moment is er naar de huidige stand van zaken nog geen reden

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

om de oorspronkelijke planning, die voorziet in behandeling van de jaarstukken in PS van 29 juni, aan te passen.

De volgende mededeling heeft betrekking op de portefeuille van gedeputeerde Loggen:

Omgevingsverordening
Vanuit gemeenten en de Omgevingsdienst IJmond zijn diverse vragen gekomen om de terinzageleggingstermijn van de ontwerp Omgevingsverordening NH2020 te verlengen. Door de effecten van de Coronacrisis hebben zij moeite hun zienswijze op tijd in te dienen. De meeste gemeenten gaven aan enkele weken extra nodig te hebben. Daarnaast zal het door de aangescherpte Corona-maatregelen niet mogelijk zijn om de op verzoek van PS geplande hoorzittingen voor raadsleden fysiek te houden.

De ontwerp Omgevingsverordening is met een intensief participatietraject tot stand gekomen. Ook in de laatste fase van dit proces vinden we de inbreng van betrokkenen van belang. De provincie wil gemeenten en andere betrokkenen daarom voldoende ruimte bieden om hun zienswijzen in te dienen.

Daarom hebben we besloten om partijen 6 weken langer de tijd te geven om een zienswijze in te dienen voor de ontwerp Omgevingsverordening NH2020. We zullen dan wel vragen om binnen de termijn, voor 10 april, een pro forma zienswijze in te dienen. Vooralsnog betekent dit voor de planning dat de definitieve Omgevingsverordening NH2020 in de commissie RWK van 21 september zal worden besproken en voor vaststelling voorligt in de PS vergadering van 5 oktober. We hopen hiermee een balans te hebben gevonden tussen de wensen van partijen die meer tijd nodig hebben en partijen die wachten op de duidelijkheid die de inwerkingtreding van de Omgevingsverordening geeft voor specifieke projecten.

Dit besluit is genomen vooruitlopend op een verwacht besluit over uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Mocht uiteindelijk blijken dat de Omgevingswet conform planning toch op 1 januari 2021 in werking zal treden, dan zullen we een nieuwe planning maken. De reden om dit besluit wel nu al te nemen is dat de terinzageleggingstermijn tot 10 april loopt en wij nu al duidelijkheid willen geven.

De volgende mededeling heeft betrekking op de portefeuille van gedeputeerde Rommel:

Aanpak stikstofproblematiek
Het stikstofdossier is een complex dossier. Op landelijk niveau zijn wij als provincies in IPO-verband wekelijks bijeen om goed beleid tot ontwikkeling te brengen en instrumenten te maken waarmee we dat beleid kunnen uitvoeren.
Elke maand spreekt onze portefeuillehouder stikstofaanpak met alle provinciale vertegenwoordigers en de minister van LNV over de stand van zaken, de voortgang en wat er nodig is voor het vervolg. Goed beleid staat of valt met een gezamenlijke aanpak. Dat is ook de inzet van Noord-Holland. Daarbij informeren wij u op de momenten die daarvoor passend zijn.

Eervorige week zijn wij op de hoogte gesteld over een recente handeling van de provincie Noord-Brabant op de aanpak van het stikstofdossier. Meer specifiek ging het om het bevorderen van een project in Noord-Brabant dat te maken had gekregen met beperkingen door een rechterlijke uitspraak. Men heeft zonder overleg in een aantal provincies de natuurvergunning van agrarische bedrijven opgekocht om die ontwikkeling te kunnen doorzetten.

Via zowel ambtelijke als bestuurlijke overleggen hebben wij ons ongenoegen hierover geuit richting Noord-Brabant, tegelijkertijd zijn wij ook in gesprek om te bezien op welke wijze het best het Noord-Hollandse belang hierin nu behartigd kan worden vanuit deze omstandigheid. Duidelijk is dat de actie van Noord-Brabant niet voor herhaling vatbaar is en dat dit niet strookt met de werkwijze die de provincie Noord-Holland in samenspraak met andere provincies voorstaat. Het druist in tegen het uitgangspunt om het als provincies in overleg met elkaar, vanuit een afgestemde benadering, samen met het rijk aan te pakken. Als college hebben wij ingezet op een zorgvuldige aanpak van het stikstofprobleem met alle relevante partners in het veld door onder meer een Gebiedsgerichte aanpak. Dit blijven wij ook doen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter